Chaṭṭhasaṅgītipiṭakaṁ

Suttantapiṭake Aṅguttaranikāye

AṬṬHAKA NAVAKA DASAKA EKĀDASAKANIPĀTAPĀḶI

Buddhavasse 2552 Marammavasse 1370 AD. 2008

Romanized from Myanmar version published in 1997

Pāḷi Series 17

First published in 2008 by Ministry of Religious Affairs

Yangon, Myanmar

THE PĀḶI ALPHABET
IN BURMESE AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

အ a   အာ ā   ဣ i   ဤ ī   ဥ u   ဦ ū   ဧ e   ဩ o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

က ka	ခ kha	ဂ ga	ဃ gha	င ṅa
စ ca	ဆ cha	ဇ ja	ဈ jha	ဉ ña
ဋ ṭa	ဌ ṭha	ဍ ḍa	ဎ ḍha	ဏ ṇa
တ ta	ထ tha	ဒ da	ဓ dha	န na
ပ pa	ဖ pha	ဗ ba	ဘ bha	မ ma

ယ ya   ရ ra   လ la   ဝ va   သ sa   ဟ ha   ဠ ḷa   ံ ṁ

VOWELS IN COMBINATION

ာ ါ = ā   ိ = i   ီ = ī   ု ု = u   ူ ူ = ū   ေ = e   ော ေါ = o

က ka	ကာ kā	ကိ ki	ကီ kī	ကု ku	ကူ kū	ကေ ke	ကော ko
ခ kha	ခါ khā	ခိ khi	ခီ khī	ခု khu	ခူ khū	ခေ khe	ခေါ kho ...

CONJUNCT-CONSONANTS

က္က kka	င်္ဃ ṅgha	ဏ္ဌ ṇṭha	ဓျ dhya	ပ္လ pla	လ္လ lla
က္ခ kkha	စ္စ cca	ဏ္ဍ ṇḍa	ဓွ dhva	ပ္ဗ pba	လျ lya
ကျ kya	စ္ဆ ccha	ဏ္ဏ ṇṇa	န္တ nta	ဗ္ဘ bbha	လှ lha
ကြိ kri	ဇ္ဇ jja	ဏှ ṇha	န္တွ ntva	ဗျ bya	ဝှ vha
က္လ kla	ဇ္ဈ jjha	တ္တ tta	န္ထ ntha	ဗြ bra	သ္တ sta
က္ဝ kva	ည ñña	တ္ထ ttha	န္ဒ nda	မ္ပ mpa	သ္တြ stra
ချ khya	ဉှ ñha	တွ tva	န္ဒြ ndra	မ္ဖ mpha	သ္န sna
ခွ khva	ဉ္စ ñca	တျ tya	န္ဓ ndha	မ္ဗ mba	သျ sya
ဂ္ဂ gga	ဉ္ဆ ñcha	တြ tra	န္န nna	မ္ဘ mbha	ဿ ssa
ဂ္ဃ ggha	ဉ္ဇ ñja	ဒ္ဒ dda	နျ nya	မ္မ mma	သ္မ sma
ဂျ gya	ဉ္ဈ ñjha	ဒ္ဓ ddha	နှ nha	မျ mya	သွ sva
ဂြ gra	ဋ္ဋ ṭṭa	ဒျ dya	ပ္ပ ppa	မှ mha	ဟ္မ hma
င်္က ṅka	ဋ္ဌ ṭṭha	ဒြ dra	ပ္ဖ ppha	ယျ yya	ဟွ hva
င်္ခ ṅkha	ဍ္ဍ ḍḍa	ဒွ dva	ပျ pya	ယှ yha	ဠှ ḷha
င်္ဂ ṅga					

၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၀
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

Aṭṭhakanipātapāḷi

Mātikā | Piṭṭhaṅka

1. Paṭhamapaṇṇāsaka

1. Mettāvagga

2. Mahāvagga

Mātikā | Piṭṭhaṅka

2. Dutiyapaṇṇāsaka

(6) 1. Gotamīvagga

(7) 2. Bhūmicālavagga

Aṭṭhakanipātapāḷimātikā niṭṭhitā.

Navakanipātapāḷi

Mātikā — Piṭṭhaṅka

1. Paṭhamapaṇṇāsaka

1. Sambodhivagga

2. Sīhanādavagga

Mātikā Piṭṭhaṅka

3. Sattāvāsavagga

4. Mahāvagga

Mātikā Piṭṭhaṅka

5. Sāmaññavagga

2. Dutiyapaṇṇāsaka

(6) 1. Khemavagga

Mātikā Piṭṭhaṅka

(7) 2. Satipaṭṭhānavagga

(8) 3. Sammappadhānavagga

(9) 4. Iddhipādavagga

Navakanipātapāḷimātikā niṭṭhitā.

Dasakanipātapāḷi

Mātikā Piṭṭhaṅka

1. Paṭhamapaṇṇāsaka

1. Ānisaṁsavagga

2. Nāthavagga

Mātikā Piṭṭhaṅka

3. Mahāvagga

4. Upālivagga

5. Akkosavagga

Mātikā | Piṭṭhaṅka

(10) 5. Upālivagga

3. Tatiyapaṇṇāsaka

(11) 1. Samaṇasaññāvagga

(18) 3. Sādhuvagga

(19) 4. Ariyamaggavagga

Dasakanipātapāḷimātikā niṭṭhitā.

Ekādasakanipātapāḷi

Mātikā Piṭṭhaṅka

1. Nissayavagga

2. Anussativagga

Ekādasakanipātapāḷimātikā niṭṭhitā.

Aṅguttaranikāya

Aṭṭhakanipātapāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Paṭhamapaṇṇāsaka

1. Mettāvagga

1. Mettāsutta

1. Evaṁ me sutaṁ—ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "bhikkhavo"ti. "Bhadante"ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

* Mettāya bhikkhave cetovimuttiyā āsevitāya bhāvitāya bahulīkatāya yānīkatāya vatthukatāya anuṭṭhitāya paricitāya susamāraddhāya aṭṭhānisaṁsā pāṭikaṅkhā. Katame aṭṭha? Sukhaṁ supati, sukhaṁ paṭibujjhati, na pāpakaṁ supinaṁ passati, manussānaṁ piyo hoti, amanussānaṁ piyo hoti, devatā rakkhanti, nāssa aggi vā visaṁ vā satthaṁ vā kamati, uttariṁ appaṭivijjhanto brahmalokūpago hoti. Mettāya bhikkhave cetovimuttiyā āsevitāya bhāvitāya bahulīkatāya yānīkatāya vatthukatāya anuṭṭhitāya paricitāya susamāraddhāya ime aṭṭhānisaṁsā pāṭikaṅkhāti.

---

* Upari 542 piṭṭhepi.

Yo ca mettaṁ bhāvayati, appamāṇaṁ paṭissato[1].
Tanū saṁyojanā honti, passato upadhikkhayaṁ.

Ekampi ce pāṇamaduṭṭhacitto,
Mettāyati kusalī tena hoti.
Sabbe ca pāṇe manasānukampī,
Pahūtamariyo pakaroti puññaṁ.

Ye sattasaṇḍaṁ pathaviṁ vijetvā,
Rājisayo yajamānā anupariyagā.
Assamedhaṁ purisamedhaṁ,
Sammāpāsaṁ vājapeyyaṁ niraggaḷaṁ.

Mettassa cittassa subhāvitassa,
Kalampi te nānubhavanti soḷasiṁ.
Candappabhā tāragaṇāva sabbe,
Yathā na agghanti kalampi soḷasiṁ[2].

Yo na hanti na ghāteti, na jināti na jāpaye.
Mettaṁso sabbabhūtānaṁ, veraṁ tassa na kenacīti. . Paṭhamaṁ.

2. Paññāsutta

2. Aṭṭhime bhikkhave hetū aṭṭha paccayā ādibrahmacariyikāya paññāya appaṭiladdhāya paṭilābhāya, paṭiladdhāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā saṁvattanti. Katame aṭṭha? Idha bhikkhave bhikkhu satthāraṁ upanissāya viharati aññataraṁ vā garuṭṭhāniyaṁ sabrahmacāriṁ, yatthassa tibbaṁ hirottappaṁ paccupaṭṭhitaṁ hoti pemañca gāravo ca. Ayaṁ bhikkhave paṭhamo hetu paṭhamo paccayo ādibrahmacariyikāya paññāya appaṭiladdhāya paṭilābhāya paṭiladdhāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā saṁvattati.

So taṁ satthāraṁ upanissāya viharanto aññataraṁ vā garuṭṭhāniyaṁ sabrahmacāriṁ, yatthassa tibbaṁ hirottappaṁ paccupaṭṭhitaṁ hoti pemañca

---

1. Patissato (Sī)
2. Ayaṁ pādo bahūsu na dissati.

gāravo ca, te kālena kālaṁ upasaṅkamitvā paripucchati paripañhati "idaṁ bhante kathaṁ, imassa ko attho"ti. Tassa te āyasmanto avivaṭañceva vivaranti, anuttānīkatañca uttānī karonti, anekavihitesu ca kaṅkhāṭhāniyesu dhammesu kaṅkhaṁ paṭivinodenti. Ayaṁ bhikkhave dutiyo hetu dutiyo paccayo ādibrahmacariyikāya paññāya appaṭiladdhāya paṭilābhāya paṭiladdhāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā saṁvattati.

So taṁ dhammaṁ sutvā dvayena vūpakāsena sampādeti kāyavūpakāsena ca cittavūpakāsena ca. Ayaṁ bhikkhave tatiyo hetu tatiyo paccayo ādibrahmacariyikāya paññāya appaṭiladdhāya paṭilābhāya paṭiladdhāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā saṁvattati.

Sīlavā hoti, pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Ayaṁ bhikkhave catuttho hetu catuttho paccayo ādibrahmacariyikāya paññāya appaṭiladdhāya paṭilābhāya paṭiladdhāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā saṁvattati.

Bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthaṁ sabyañjanaṁ[1] kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ abhivadanti, tatthārūpāssa dhammā bahussutā honti dhātā[2] vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā. Ayaṁ bhikkhave pañcamo hetu pañcamo paccayo ādibrahmacariyikāya paññāya appaṭiladdhāya paṭilābhāya paṭiladdhāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā saṁvattati.

Āraddhavīriyo viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. Ayaṁ bhikkhave chaṭṭho hetu chaṭṭho paccayo ādibrahmacariyikāya paññāya appaṭiladdhāya paṭilābhāya, paṭiladdhāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā saṁvattati.

---

1. Satthā sabyañjanā (Ka, Sī) 2. Dhatā (Sī, Syā, Kaṁ, I)

Saṁghagato kho pana anānākathiko hoti atiracchānakathiko, sāmaṁ vā dhammaṁ bhāsati, paraṁ vā ajjesati, ariyaṁ vā tuṇhībhāvaṁ nātimaññati. Ayaṁ bhikkhave sattamo hetu sattamo paccayo ādibrahmacariyikāya paññāya appaṭiladdhāya paṭilābhāya paṭaladdhāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā saṁvattati.

Pañcasu kho pana upādānakkhandhesu udayabbayānupassī viharati "iti rūpaṁ iti rūpassa samudayo iti rūpassa atthaṅgamo, iti vedanā iti vedanāya samudayo iti vedanāya atthaṅgamo, iti saññā -pa- iti saṅkhārā. Iti viññāṇaṁ iti viññāṇassa samudayo iti viññāṇassa atthaṅgamo"ti. Ayaṁ bhikkhave aṭṭhamo hetu aṭṭhamo paccayo ādibrahmacariyikāya paññāya appaṭiladdhāya paṭilābhāya paṭiladdhāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā saṁvattati.

Tamenaṁ sabrahmacārī evaṁ sambhāventi "ayaṁ kho āyasmā satthāraṁ upanissāya viharati, aññataraṁ vā garuṭṭhāniyaṁ sabrahmacāriṁ, yatthassa tibbaṁ hirottappaṁ paccupaṭṭhitaṁ hoti pemañca gāravo ca, addhā ayamāyasmā jānaṁ jānāti, passaṁ passatī"ti. Ayampi dhammo piyattāya garuttāya[1] bhāvanāya sāmaññāya ekībhāvāya saṁvattati. (1)

Taṁ kho panāyamāyasmā satthāraṁ upanissāya viharanto aññataraṁ vā garuṭṭhāniyaṁ sabrahmacāriṁ, yatthassa tibbaṁ hirottappaṁ paccupaṭṭhitaṁ hoti pemañca gāravo ca, te kālena kālaṁ upasaṅkamitvā paripucchati paripañhati "idaṁ bhante kathaṁ, imassa ko attho"ti. Tassa te āyasmanto avivaṭañceva vivaranti, anuttānīkatañca uttānī karonti, anekavihitesu ca kaṅkhāṭhāniyesu dhammesu kaṅkhaṁ paṭivinodenti. Addhā ayamāyasmā jānaṁ jānāti, passaṁ passatīti. Ayampi dhammo piyattāya garuttāya bhāvanāya sāmaññāya ekībhāvāya saṁvattati. (2)

Taṁ kho panāyamāyasmā dhammaṁ sutvā dvayena vūpakāsena sampādeti kāyavūpakāsena ca cittavūpakāsena ca. Addhā ayamāyasmā jānaṁ jānāti, passaṁ passatīti. Ayampi dhammo piyattāya garuttāya bhāvanāya sāmaññāya ekībhāvāya saṁvattati. (3)

---

1. Piyatāya garutāya (Syā)

Sīlavā kho panāyamāyasmā pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Addhā ayamāyasmā jānaṁ jānāti, passaṁ passatīti. Ayampi dhammo piyattāya garuttāya bhāvanāya sāmaññāya ekībhāvāya saṁvattati. (4)

Bahussuto kho panāyamāyasmā sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā, sātthaṁ sabyañjanaṁ kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ abhivadanti, tathārūpāssa dhammā bahussutā honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā. Addhā ayamāyasmā jānaṁ jānāti, passaṁ passatīti. Ayampi dhammo piyattāya garuttāya bhāvanāya sāmaññāya ekībhāvāya saṁvattati. (5)

Āraddhavīriyo kho panāyamāyasmā viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. Addhā ayamāyasmā jānaṁ jānāti, passaṁ passatīti. Ayampi dhammo piyattāya garuttāya bhāvanāya sāmaññāya ekībhāvāya saṁvattati. (6)

Saṁghagato kho panāyamāyasmā anānākathiko hoti atiracchānakathiko, sāmaṁ vā dhammaṁ bhāsati, paraṁ vā ajjhesati, ariyaṁ vā tuṇhībhāvaṁ nātimaññati. Addhā ayamāyasmā jānaṁ jānāti, passaṁ passatīti. Ayampi dhammo piyattāya garuttāya bhāvanāya sāmaññāya ekībhāvāya saṁvattati. (7)

Pañcasu kho panāyamāyasmā upādānakkhandhesu udayabbayānupassī viharati "iti rūpaṁ iti rūpassa samudayo iti rūpassa atthaṅgamo, iti vedanā -pa- iti saññā. Iti saṅkhārā. Iti viññāṇaṁ iti viññāṇassa samudayo iti viññāṇassa atthaṅgamo"ti. Addhā ayamāyasmā jānaṁ jānāti, passaṁ passatīti. Ayampi dhammo piyattāya garuttāya bhāvanāya sāmaññāya ekībhāvāya saṁvattati. (8)

Ime kho bhikkhave aṭṭha hetū aṭṭha paccayā ādibrahmacariyikāya paññāya appaṭiladdhāya paṭilābhāya, paṭiladdhāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā saṁvattantīti. . Dutiyaṁ.

3. Paṭhama-appiyasutta

3. Aṭṭhahi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu sabrahmacārīnaṁ appiyo ca hoti amanāpo ca agaru ca abhāvanīyo ca. Katamehi aṭṭhahi? Idha bhikkhave bhikkhu appiyapasaṁsī ca hoti piyagarahī ca lābhakāmo ca sakkārakāmo ca ahiriko ca anottappī ca pāpiccho ca micchādiṭṭhi ca. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgato bhikkhu sabrahmacārīnaṁ appiyo ca hoti amanāpo ca agaru ca abhāvanīyo ca.

Aṭṭhahi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu sabrahmacārīnaṁ piyo ca hoti manāpo ca garu ca bhāvanīyo ca. Katamehi aṭṭhahi? Idha bhikkhave bhikkhu na appiyapasaṁsī ca hoti na piyagarahī ca na lābhakāmo ca na sakkārakāmo ca hirīmā ca hoti ottappī ca appiccho ca sammādiṭṭhi ca. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgato bhikkhu sabrahmacārīnaṁ piyo ca hoti manāpo ca garu ca bhāvanīyo cāti. . Tatiyaṁ.

4. Dutiya-appiyasutta

4. Aṭṭhahi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu sabrahmacārīnaṁ appiyo ca hoti amanāpo ca agaru ca abhāvanīyo ca. Katamehi aṭṭhahi? Idha bhikkhave bhikkhu lābhakāmo ca hoti sakkārakāmo ca anavaññattikāmo ca akālaññū ca amattaññū ca asuci ca bahubhāṇī ca akkosakaparibhāsako ca sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgato bhikkhu sabrahmacārīnaṁ appiyo ca hoti amanāpo ca agaru ca abhāvanīyo ca.

Aṭṭhahi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu sabrahmacārīnaṁ piyo ca hoti manāpo ca garu ca bhāvanīyo ca. Katamehi aṭṭhahi? Idha bhikkhave bhikkhu na lābhakāmo ca hoti na sakkārakāmo ca na anavaññattikāmo ca kālaññū ca mattaññū ca suci ca na bahubhāṇī ca anakkosakaparibhāsako ca sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgato bhikkhu sabrahmacārīnaṁ piyo ca hoti manāpo ca garu ca bhāvanīyo cāti. . Catutthaṁ.

5. Paṭhamalokadhammasutta

5. Aṭṭhime bhikkhave lokadhammā lokaṁ anuparivattanti, loko ca aṭṭha lokadhamme anuparivattati. Katame aṭṭha? Lābho ca alābho ca yaso ca ayaso ca nindā ca pasaṁsā ca sukhañca dukkhañca. Ime kho bhikkhave aṭṭha lokadhammā lokaṁ anuparivattanti, loko ca ime aṭṭha lokadhamme anuparivattatīti.

Lābho alābho ca yasāyaso ca,
Nindā pasaṁsā ca sukhaṁ dukhañca.
Ete aniccā manujesu dhammā,
Asassatā vipariṇāmadhammā.

Ete ca ñatvā satimā sumedho,
Avekkhati vipariṇāmadhamme.
Iṭṭhassa dhammā na mathenti cittaṁ,
Aniṭṭhato no paṭighātameti.

Tassānurodhā atha vā virodhā,
Vidhūpitā atthaṅgatā na santi.
Padañca ñatvā virajaṁ asokaṁ,
Sammappajānāti bhavassa pāragūti. . Pañcamaṁ.

6. Dutiyalokadhammasutta

6. Aṭṭhime bhikkhave lokadhammā lokaṁ anuparivattanti, loko ca aṭṭha lokadhamme anuparivattati. Katame aṭṭha? Lābho ca alābho ca yaso ca ayaso ca nindā ca pasaṁsā ca sukhañca dukkhañca. Ime kho bhikkhave aṭṭha lokadhammā lokaṁ anuparivattanti, loko ca ime aṭṭha lokadhamme anuparivattati.

Assutavato bhikkhave puthujjanassa uppajjati lābhopi alābhopi yasopi ayasopi nindāpi pasaṁsāpi sukhampi dukkhampi. Sutavatopi bhikkhave ariyasāvakassa uppajjati lābhopi alābhopi yasopi ayasopi nindāpi pasaṁsāpi sukhampi dukkhampi. Tatra bhikkhave ko viseso

ko adhippayāso[1] kiṁ nānākaraṇaṁ sutavato ariyasāvakassa assutavatā puthujjanenāti. Bhagavaṁmūlakā no bhante dhammā Bhagavaṁnettikā Bhagavaṁpaṭisaraṇā, sādhu vata bhante Bhagavantaṁyeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho, Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantīti.

Tena hi bhikkhave suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evaṁ bhante"ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—assutavato bhikkhave puthujjanassa uppajjati lābho. So na iti paṭisañcikkhati "uppanno kho me ayaṁ lābho, soca kho anicco dukkho vipariṇāmadhammo"ti yathābhūtaṁ nappajānāti. Uppajjati alābho -pa- uppajjati yaso. Uppajjati ayaso. Uppajjati nindā. Uppajjati pasaṁsā. Uppajjati sukhaṁ. Uppajjati dukkhaṁ. So na iti paṭisañcikkhati "uppannaṁ kho me idaṁ dukkhaṁ, tañca kho aniccaṁ dukkhaṁ vipariṇāmadhamman"ti yathābhūtaṁ nappajānāti.

Tassa lābhopi cittaṁ pariyādāya tiṭṭhati, alābhopi cittaṁ pariyādāya tiṭṭhati, yasopi cittaṁ pariyādāya tiṭṭhati, ayasopi cittaṁ pariyādāya tiṭṭhati, nindāpi cittaṁ pariyādāya tiṭṭhati, pasaṁsāpi cittaṁ pariyādāya tiṭṭhati, sukhampi cittaṁ pariyādāya tiṭṭhati, dukkhampi cittaṁ pariyādāya tiṭṭhati. So uppannaṁ lābhaṁ anurujjhati, alābhe paṭivirujjhati. Uppannaṁ yasaṁ anurujjhati, ayase paṭivirujjhati. Uppannaṁ pasaṁsaṁ anurujjhati, nindāya paṭivirujjhati. Uppannaṁ sukhaṁ anurujjhati, dukkhe paṭivirujjhati. So evaṁ anurodhavirodhasamāpanno na parimuccati jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, na parimuccati dukkhasmāti vadāmi.

Sutavato ca kho bhikkhave ariyasāvakassa uppajjati lābho. So iti paṭisañcikkhati "uppanno kho me ayaṁ lābho, so ca kho anicco dukkho vipariṇāmadhammo"ti yathābhūtaṁ pajānāti. Uppajjati alābho -pa- uppajjati yaso. Uppajjati ayaso. Uppajjati nindā. Uppajjati pasaṁsā. Uppajjati sukhaṁ. Uppajjati dukkhaṁ. So iti paṭisañcikkhati "uppannaṁ kho me idaṁ dukkhaṁ, tañca kho aniccaṁ dukkhaṁ vipariṇāmadhamman"ti yathābhūtaṁ pajānāti.

---

1. Adhippāyo, (Sī) adhippāyaso (Syā, Kaṁ), adhi + pa + yasu + ṇa = adhippayāso.

Tassa lābhopi cittaṁ na pariyādāya tiṭṭhati, alābhopi cittaṁ na pariyādāya tiṭṭhati, yasopi cittaṁ na pariyādāya tiṭṭhati, ayasopi cittaṁ na pariyādāya tiṭṭhati, nindāpi cittaṁ na pariyādāya tiṭṭhati, pasaṁsāpi cittaṁ na pariyādāya tiṭṭhati, sukhampi cittaṁ na pariyādāya tiṭṭhati, dukkhampi cittaṁ na pariyādāya tiṭṭhati. So uppannaṁ lābhaṁ nānurujjhati, alābhe nappaṭivirujjhati. Uppannaṁ yasaṁ nānurujjhati, ayase nappaṭivirujjhati. Uppannaṁ pasaṁsaṁ nānurujjhati, nindāya nappaṭivirujjhati. Uppannaṁ sukhaṁ nānurujjhati, dukkhe nappaṭivirujjhati. So evaṁ anurodhavirodhavippahīno parimuccati jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, parimuccati dukkhasmāti vadāmi. Ayaṁ kho bhikkhave viseso ayaṁ adhippayāso idaṁ nānākaraṇaṁ sutavato ariyasāvakassa assutavatā puthujjanenāti.

Lābho alābho ca yasāyaso ca,
Nindā pasaṁsā ca sukhaṁ dukhañca.
Ete aniccā manujesu dhammā,
Asassatā vipariṇāmadhammā.

Ete ca ñatvā satimā sumedho,
Avekkhati vipariṇāmadhamme.
Iṭṭhassa dhammā na mathenti cittaṁ,
Aniṭṭhato no paṭighātameti.

Tassānurodhā atha vā virodhā,
Vidhūpitā atthaṅgatā na santi.
Padañca ñatvā virajaṁ asokaṁ,
Sammappajānāti bhavassa pāragūti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Devadattavipattisutta

7. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūṭe pabbate acirapakkante Devadatte. Tatra Bhagavā Devadattaṁ ārabbha bhikkhū āmantesi—sādhu bhikkhave bhikkhu kālena kālaṁ attavipattiṁ paccavekkhitā hoti, sādhu bhikkhave bhikkhu kālena kālaṁ paravipattiṁ paccavekkhitā hoti, sādhu bhikkhave bhikkhu kālena kālaṁ attasampattiṁ paccavekkhitā hoti,

sādhu bhikkhave bhikkhu kālena kālaṁ parasampattiṁ paccavekkhitā hoti. Aṭṭhahi bhikkhave asaddhammehi abhibhūto pariyādinnacitto Devadatto āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho.

* Katamehi aṭṭhahi? Lābhena hi bhikkhave abhibhūto pariyādinnacitto Devadatto āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Alābhena bhikkhave -pa-. Yasena bhikkhave. Ayasena bhikkhave. Sakkārena bhikkhave. Asakkārena bhikkhave. Pāpicchatāya bhikkhave. Pāpamittatāya bhikkhave abhibhūto pariyādinnacitto Devadatto āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi asaddhammehi abhibhūto pariyādinnacitto Devadatto āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho.

Sādhu bhikkhave bhikkhu uppannaṁ lābhaṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyya. Uppannaṁ alābhaṁ -pa- uppannaṁ yasaṁ. Uppannaṁ ayasaṁ. Uppannaṁ sakkāraṁ. Uppannaṁ asakkāraṁ. Uppannaṁ pāpicchataṁ. Uppannaṁ pāpamittataṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyya.

Kiñca[1] bhikkhave bhikkhu atthavasaṁ paṭicca uppannaṁ lābhaṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyya. Uppannaṁ alābhaṁ -pa- uppannaṁ yasaṁ. Uppannaṁ ayasaṁ. Uppannaṁ sakkāraṁ. Uppannaṁ asakkāraṁ. Uppannaṁ pāpicchataṁ. Uppannaṁ pāpamittataṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyya.

Yaṁ hissa bhikkhave uppannaṁ lābhaṁ anabhibhuyya[2] viharato uppajjeyyuṁ āsavā vighātapariḷāhā, uppannaṁ lābhaṁ abhibhuyya[3] viharato evaṁsa te āsavā vighātapariḷāhā na honti. Yaṁ hissa bhikkhave uppannaṁ alābhaṁ -pa- uppannaṁ yasaṁ. Uppannaṁ ayasaṁ. Uppannaṁ sakkāraṁ. Uppannaṁ asakkāraṁ. Uppannaṁ pāpicchataṁ. Uppannaṁ pāpamittataṁ anabhibhuyya viharato uppajjeyyuṁ āsavā vighātapariḷāhā, Uppannaṁ pāpamittataṁ abhibhuyya viharato evaṁsa te āsavā vighātapariḷāhā na honti. Idaṁ kho bhikkhave bhikkhu atthavasaṁ paṭicca uppannaṁ lābhaṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyya. Uppannaṁ alābhaṁ -pa- uppannaṁ yasaṁ. Uppannaṁ ayasaṁ. Uppannaṁ sakkāraṁ. Uppannaṁ asakkāraṁ. Uppannaṁ pāpicchataṁ. Uppannaṁ pāpamittataṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyya.

---

* Vi 4. 365 piṭṭhe.
1. Kathañca(Ka)
2. Anabhibhuyya anabhibhuyya (Ka)
3. Abhibhuyya abhibhuyya (Ka)

Tasmātiha bhikkhave evaṁ sikkhitabbaṁ “uppannaṁ lābhaṁ abhibhuyya abhibhuyya viharissāma. Uppannaṁ alābhaṁ -pa- uppanaṁ yasaṁ. Uppannaṁ ayasaṁ. Uppannaṁ sakkāraṁ. Uppannaṁ asakkāraṁ. Uppannaṁ pāpicchataṁ. Uppannaṁ pāpamittataṁ abhibhuyya abhibhuyya viharissāmā”ti. Evaṁ hi vo bhikkhave sikkhitabbanti. . Sattamaṁ.

8. Uttaravipattisutta

8. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Uttaro Mahisavatthusmiṁ viharati Saṅkheyyake pabbate Vaṭajālikāyaṁ[1]. Tatra kho āyasmā Uttaro bhikkhū āmantesi “sādhāvuso bhikkhu kālena kālaṁ attavipattiṁ paccavekkhitā hoti, sādhāvuso bhikkhu kālena kālaṁ paravipattiṁ paccavekkhitā hoti, sādhāvuso bhikkhu kālena kālaṁ attasampattiṁ paccavekkhitā hoti, sādhāvuso bhikkhu kālena kālaṁ parasampattiṁ paccavekkhitā hotī”ti.

Tena kho pana samayena Vessavaṇo mahārājā uttarāya disāya dakkhiṇaṁ disaṁ gacchati kenacideva karaṇīyena. Assosi kho Vessavaṇo mahārājā āyasmato Uttarassa Mahisavatthusmiṁ Saṅkheyyake pabbate Vaṭajālikāyaṁ bhikkhūnaṁ evaṁ dhammaṁ desentassa “sādhāvuso bhikkhu kālena kālaṁ attavipattiṁ paccavekkhitā hoti, sādhāvuso bhikkhu kālena kālaṁ paravipattiṁ paccavekkhitā hoti, sādhāvuso bhikkhu kālena kālaṁ attasampattiṁ paccavekkhitā hoti, sādhāvuso bhikkhu kālena kālaṁ parasampattiṁ paccavekkhitā hotī”ti.

Atha kho Vessavaṇo mahārājā seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitaṁ[2] vā bāhaṁ pasāreyya, pasāritaṁ vā bāhaṁ samiñjeyya[3]. Evamevaṁ Mahisavatthusmiṁ Saṅkheyyake pabbate Vaṭajālikāyaṁ antarahito devesu Tāvatiṁsesu pāturahosi. Atha kho Vessavaṇo mahārājā yena Sakko devānamindo tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Sakkaṁ devānamindaṁ etadavoca “yagghe mārisa jāneyyāsi, eso āyasmā Uttaro Mahisavatthusmiṁ Saṅkheyyake pabbate Vaṭajālikāyaṁ bhikkhūnaṁ evaṁ dhammaṁ deseti “sādhāvuso bhikkhu kālena kālaṁ attavipattiṁ paccavekkhitā

---

1. Dhavajālikāyaṁ (Sī), vaṭṭajālikāyaṁ (Syā)

2. Sammiñjitaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)

3. Sammiñjeyya (Sī, Syā, Kaṁ, I)

hoti, sādhāvuso bhikkhu kālena kālaṁ paravipattiṁ -pa- attasampattiṁ. Parasampattiṁ paccavekkhitā hotī'ti".

Atha kho Sakko devānamindo seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitaṁ vā bāhaṁ pasāreyya, pasāritaṁ vā bāhaṁ samiñjeyya. Evamevaṁ devesu Tāvatiṁsesu antarahito Mahisavatthusmiṁ Saṅkheyyake pabbate Vaṭajālikāyaṁ āyasmato Uttarassa sammukhe pāturahosi. Atha kho Sakko devānamindo yenāyasmā Uttaro tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Uttaraṁ abhivādetvā ekamantaṁ aṭṭhāsi, ekamantaṁ ṭhito kho Sakko devānamindo āyasmantaṁ Uttaraṁ etadavoca—

Saccaṁ kira bhante āyasmā Uttaro bhikkhūnaṁ evaṁ dhammaṁ desesi "sādhāvuso bhikkhu kālena kālaṁ attavipattiṁ paccavekkhitā hoti, sādhāvuso bhikkhu kālena kālaṁ paravipattiṁ -pa- attasampattiṁ. Parasampattiṁ paccavekkhitā hotī"ti. Evaṁ devānamindāti. Kiṁ panidaṁ[1] bhante āyasmato Uttarassa sakaṁ paṭibhānaṁ[2] udāhu tassa Bhagavato vacanaṁ Arahato Sammāsambuddhassāti. Tena hi devānaminda upamaṁ te karissāmi, upamāya midhekacce viññū purisā bhāsitassa atthaṁ ājānanti.

Seyyathāpi devānaminda gāmassa vā nigamassa vā avidūre mahādhaññarāsi, tato mahājanakāyo dhaññaṁ āhareyya kājehipi piṭakehipi ucchaṅgehipi añjalīhipi. Yo nu kho devānaminda taṁ mahājanakāyaṁ upasaṅkamitvā evaṁ puccheyya "kuto imaṁ dhaññaṁ āharathā"ti. Kathaṁ byākaramāno nu kho devānaminda so mahājanakāyo sammā byākaramāno byākareyyāti. "Amumhā mahādhaññarāsimhā āharāmā"ti kho bhante so mahājanakāyo sammā byākaramāno byākareyyāti. Evamevaṁ kho devānaminda yaṁ kiñci subhāsitaṁ, sabbaṁ taṁ tassa Bhagavato vacanaṁ Arahato Sammāsambuddhassa. Tato upādāyupādāya mayañcaññe ca bhaṇāmāti.

Acchariyaṁ bhante, abbhutaṁ bhante, yāva subhāsitañcidaṁ āyasmatā Uttarena yaṁ kiñci subhāsitaṁ, sabbaṁ taṁ tassa Bhagavato vacanaṁ Arahato

---

1. Kiṁ pana (Syā)
2. Sakapaṭibhānaṁ upādāya (Ka)

Sammāsambuddhassa. Tato upādāyupādāya mayañcaññe ca bhaṇāmāti. Ekamidaṁ bhante Uttara samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūṭe pabbate acirapakkante Devadatte. Tatra kho Bhagavā Devadattaṁ ārabbha bhikkhū āmantesi—

Sādhu bhikkhave bhikkhu kālena kālaṁ attavipattiṁ paccavekkhitā hoti, sādhu bhikkhave bhikkhu kālena kālaṁ paravipattiṁ -pa- attasampattiṁ. Parasampattiṁ paccavekkhitā hoti. Aṭṭhahi bhikkhave asaddhammehi abhibhūto pariyādinnacitto Devadatto āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Katamehi aṭṭhahi? Lābhena hi bhikkhave abhibhūto pariyādinnacitto Devadatto āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Alābhena bhikkhave -pa-. Yasena bhikkhave. Ayasena bhikkhave. Sakkārena bhikkhave. Asakkārena bhikkhave. Pāpicchatāya bhikkhave. Pāpamittatāya bhikkhave abhibhūto pariyādinnacitto Devadatto āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi asaddhammehi abhibhūto pariyādinnacitto Devadatto āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho.

Sādhu bhikkhave bhikkhu uppannaṁ lābhaṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyya. Uppannaṁ alābhaṁ -pa- uppannaṁ yasaṁ. Uppannaṁ ayasaṁ. Uppannaṁ sakkāraṁ. Uppannaṁ asakkāraṁ. Uppannaṁ pāpicchataṁ. Uppannaṁ pāpamittataṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyya.

Kiñca bhikkhave bhikkhu atthavasaṁ paṭicca uppannaṁ lābhaṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyya. Uppannaṁ alābhaṁ -pa- uppannaṁ yasaṁ. Uppannaṁ ayasaṁ. Uppannaṁ sakkāraṁ. Uppannaṁ asakkāraṁ. Uppannaṁ pāpicchataṁ. Uppannaṁ pāpamittataṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyya.

Yaṁ hissa bhikkhave uppannaṁ lābhaṁ anabhibhuyya viharato uppajjeyyuṁ āsavā vighātapariḷāhā, uppannaṁ lābhaṁ abhibhuyya viharato evaṁsa te āsavā vighātapariḷāhā na honti. Yaṁ hissa bhikkhave uppannaṁ alābhaṁ -pa- uppannaṁ yasaṁ. Uppannaṁ ayasaṁ. Uppannaṁ sakkāraṁ. Uppannaṁ asakkāraṁ. Uppannaṁ pāpicchataṁ. Uppannaṁ pāpamittataṁ anabhibhuyya viharato uppajjeyyuṁ āsavā vighātapariḷāhā, uppannaṁ pāpamittataṁ abhibhuyya viharato

evaṁsa te āsavā vighātapariḷāhā na honti. Idaṁ kho bhikkhave bhikkhu atthavasaṁ paṭicca uppannaṁ lābhaṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyya. Uppannaṁ alābhaṁ -pa- uppannaṁ yasaṁ. Uppannaṁ ayasaṁ. Uppannaṁ sakkāraṁ. Uppannaṁ asakkāraṁ. Uppannaṁ pāpicchataṁ. Uppannaṁ pāpamittataṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyya.

Tasmātiha bhikkhave evaṁ sikkhitabbaṁ "uppannaṁ lābhaṁ abhibhuyya abhibhuyya viharissāma. Uppannaṁ alābhaṁ -pa- uppannaṁ yasaṁ. Uppannaṁ ayasaṁ. Uppannaṁ sakkāraṁ. Uppannaṁ asakkāraṁ. Uppannaṁ pāpicchataṁ. Uppannaṁ pāpamittataṁ abhibhuyya abhibhuyya viharissāmā"ti. Evaṁ hi vo bhikkhave sikkhitabbanti.

Ettāvatā bhante Uttara manussesu catasso parisā bhikkhū bhikkhuniyo upāsakā upāsikāyo. Nāyaṁ dhammapariyāyo kismiñci upaṭṭhito[1]. Uggaṇhatu bhante āyasmā Uttaro imaṁ dhammapariyāyaṁ, pariyāpuṇātu bhante āyasmā Uttaro imaṁ dhammapariyāyaṁ, dhāretu bhante āyasmā Uttaro imaṁ dhammapariyāyaṁ. atthasaṁhito ayaṁ bhante dhammapariyāyo ādibrahmacariyakoti[2]. . Aṭṭhamaṁ.

9. Nandasutta

9. "Kulaputto"ti bhikkhave Nandaṁ sammā vadamāno vadeyya, "balavā"ti bhikkhave Nandaṁ sammā vadamāno vadeyya, "pāsādiko"ti bhikkhave Nandaṁ sammā vadamāno vadeyya, "tibbarāgo"ti bhikkhave Nandaṁ sammā vadamāno vadeyya. Kimaññatra bhikkhave Nando indriyesu guttadvāro bhojane mattaññū jāgariyaṁ anuyutto satisampajaññena samannāgato, yehi[3] Nando sakkoti paripuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ carituṁ. Tatridaṁ bhikkhave Nandassa indriyesu guttadvāratāya hoti. Sace bhikkhave Nandassa puratthimā disā āloketabbā hoti, sabbaṁ cetasā samannāharitvā Nando puratthimaṁ disaṁ āloketi "evaṁ me puratthimaṁ disaṁ ālokayato nābhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssavissantī"ti. Itiha tattha sampajāno hoti.

---

1. Patiṭṭhito (Sī, Syā) 2. Ādibrahmacariyiko (Sī, Ka) 3. Yena (Ka)

Sace bhikkhave Nandassa pacchimā disā āloketabbā hoti -pa- uttarā disā āloketabbā hoti. Dakkhiṇā disā āloketabbā hoti. Uddhaṁ ulloketabbā hoti. Adho oloketabbā hoti. Anudisā anuviloketabbā hoti, sabbaṁ cetasā samannāharitvā Nando anudisaṁ anuviloketi "evaṁ me anudisaṁ anuvilokayato nābhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssavissantī"ti. Itiha tattha sampajāno hoti. Idaṁ kho bhikkhave Nandassa indriyesu guttadvāratāya hoti.

Tatridaṁ bhikkhave Nandassa bhojane mattaññutāya hoti, idha bhikkhave Nando paṭisaṅkhā yoniso āhāraṁ āhāreti, neva davāya na madāya na maṇḍanāya na vibhūsanāya, yāvadeva imassa kāyassa ṭhitiyā yāpanāya vihiṁsūparatiyā brahmacariyānuggahāya, iti purāṇañca vedanaṁ paṭihaṅkhāmi, navañca vedanaṁ na uppādessāmi, yātrā ca me bhavissati anavajjatā ca phāsuvihāro cāti. Idaṁ kho bhikkhave Nandassa bhojane mattaññutāya hoti.

Tatridaṁ bhikkhave Nandassa jāgariyānuyogasmiṁ hoti, idha bhikkhave Nando divasaṁ caṅkamena nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittaṁ parisodheti, rattiyā paṭhamaṁ yāmaṁ caṅkamena nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittaṁ parisodheti, rattiyā majjhimaṁ yāmaṁ dakkhiṇena passena sīhaseyyaṁ kappeti pāde pādaṁ accādhāya sato sampajāno uṭṭhānasaññaṁ manasi karitvā, rattiyā pacchimaṁ yāmaṁ paccuṭṭhāya caṅkamena nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittaṁ parisodheti. Idaṁ kho bhikkhave Nandassa jāgariyānuyogasmiṁ hoti.

Tatridaṁ bhikkhave Nandassa satisampajaññasmiṁ hoti, idha bhikkhave Nandassa viditā vedanā uppajjanti, viditā upaṭṭhahanti, viditā abbhatthaṁ gacchanti. Viditā saññā -pa- viditā vitakkā -pa- abbhatthaṁ gacchanti. Idaṁ kho bhikkhave Nandassa satisampajaññasmiṁ hoti.

Kimaññatra bhikkhave Nando indriyesu guttadvāro bhojane mattaññū jāgariyaṁ anuyutto satisampajaññena samannāgato, yehi Nando sakkoti paripuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ carituntі. . Navamaṁ.

10. Kāraṇḍavasutta

10. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Campāyaṁ viharati Gaggarāya pokkharaṇiyā tīre. Tena kho pana samayena bhikkhū bhikkhuṁ āpattiyā codenti. So bhikkhu bhikkhūhi āpattiyā codiyamāno aññenāññaṁ paṭicarati, bahiddhā kathaṁ apanāmeti, kopañca dosañca appaccayañca pātukaroti.

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "niddhamathetaṁ bhikkhave puggalaṁ, niddhamathetaṁ bhikkhave puggalaṁ. Apaneyyeso[1] bhikkhave puggalo, kiṁ vo tena paraputtena visodhitena[2]. Idha bhikkhave ekaccassa puggalassa tādisaṁyeva hoti abhikkantaṁ paṭikkantaṁ ālokitaṁ vilokitaṁ samiñjitaṁ pasāritaṁ saṁghāṭipattacīvaradhāraṇaṁ, seyyathāpi aññesaṁ bhaddakānaṁ bhikkhūnaṁ, yāvassa bhikkhū āpattiṁ na passanti. Yato ca khvassa bhikkhū āpattiṁ passanti, tamenaṁ evaṁ jānanti "samaṇadūsīvāyaṁ[3] samaṇapalāpo samaṇakāraṇḍavo"ti[4]. Tamenaṁ iti viditvā bahiddhā nāsenti. Taṁ kissa hetu? "Mā aññe bhaddake bhikkhū dūsesī"ti.

Seyyathāpi bhikkhave sampanne yavakaraṇe yavadūsī[5] jāyetha yavapalāpo yavakāraṇḍavoti. Tassa tādisaṁyeva mūlaṁ hoti seyyathāpi aññesaṁ bhaddakānaṁ yavānaṁ, tādisaṁyeva nāḷaṁ hoti seyyathāpi aññesaṁ bhaddakānaṁ yavānaṁ, tādisaṁyeva pattaṁ hoti seyyathāpi aññesaṁ bhaddakānaṁ yavānaṁ, yāvassa sīsaṁ na nibbattati. Yato ca khvassa sīsaṁ nibbattati, tamenaṁ evaṁ "jānanti yavadūsīvāyaṁ yavapalāpo yavakāraṇḍavo"ti. Tamenaṁ iti viditvā samūlaṁ uppāṭetvā bahiddhā yavakaraṇassa chaḍḍenti. Taṁ kissa hetu? "Mā aññe bhaddake yave dūsesī"ti.

Evamevaṁ kho bhikkhave idhekaccassa puggalassa tādisaṁyeva hoti abhikkantaṁ paṭikkantaṁ ālokitaṁ vilokitaṁ samiñjitaṁ pasāritaṁ saṁghāṭipattacīvaradhāraṇaṁ, seyyathāpi aññesaṁ bhaddakānaṁ bhikkhūnaṁ,

---

1. Apaneyyo so (Sī), apaneyyo (Syā)
2. Kiṁ vo paraputto viheṭhiyati (Sī), kiṁ paraputto viheṭheti (Syā), kiṁ vo paraputtā viheṭheti (I), kiṁ so paraputto visodheti (Ka)
3. Samaṇarūpī cāyaṁ (Ka) 4. Samaṇakaraṇḍavoti (Ka) 5. Yavarūpī (Ka)

yāvassa bhikkhū āpattiṁ na passanti. Yato ca khvassa bhikkhū āpattiṁ passanti, tamenaṁ evaṁ jānanti "samaṇadūsīvāyaṁ samaṇapalāpo samaṇakāraṇḍavo"ti. Tamenaṁ iti viditvā bahiddhā nāsenti. Taṁ kissa hetu? "Mā aññe bhaddake bhikkhū dūsesī"ti.

Seyyathāpi bhikkhave mahato dhaññarāsissa phuṇamānassa[1] tattha yāni tāni dhaññāni daḷhāni sāravantāni, tāni ekamantaṁ puñjaṁ hoti. Yāni pana tāni dhaññāni dubbalāni palāpāni, tāni vāto ekamantaṁ apavahati[2]. Tamenaṁ sāmikā sammajjaniṁ gahetvā bhiyyosomattāya apasammajjanti. Taṁ kissa hetu? "Mā aññe bhaddake dhaññe dūsesī"ti. Evamevaṁ kho bhikkhave idhekaccassa puggalassa tādisaṁyeva hoti abhikkantaṁ paṭikkantaṁ ālokitaṁ vilokitaṁ samiñjitaṁ pasāritaṁ saṁghāṭipattacīvaradhāraṇaṁ, seyyathāpi aññesaṁ bhaddakānaṁ bhikkhūnaṁ, yāvassa bhikkhū āpattiṁ na passanti. Yato ca khvassa bhikkhū āpattiṁ passanti, tamenaṁ evaṁ jānanti "samaṇadūsīvāyaṁ samaṇapalāpo samaṇakāraṇḍavo"ti. Tamenaṁ iti viditvā bahiddhā nāsenti. Taṁ kissa hetu? "Mā aññe bhaddake bhikkhū dūsesī"ti.

Seyyathāpi bhikkhave puriso udapānapanāḷiyatthiko tiṇhaṁ kuṭhāriṁ[3] ādāya vanaṁ paviseyya, so yaṁ yadeva rukkhaṁ kuṭhāripāsena ākoṭeyya. Tattha yāni tāni rukkhāni daḷhāni sāravantāni, tāni kuṭhāripāsena ākoṭitāni kakkhaḷaṁ paṭinadanti. Yāni pana tāni rukkhāni antopūtīni avassutāni kasambujātāni, tāni kuṭhāripāsena ākoṭitāni daddaraṁ paṭinadanti. Tamenaṁ mūle chindati, mūle chinditvā agge chindati, agge chinditvā anto suvisodhitaṁ visodheti, anto suvisodhitaṁ visodhetvā udapānapanāḷiṁ yojeti. Evamevaṁ kho bhikkhave idhekaccassa puggalassa tādisaṁyeva hoti abhikkantaṁ paṭikkantaṁ ālokitaṁ vilokitaṁ samiñjitaṁ pasāritaṁ saṁghāṭipattacīvaradhāraṇaṁ, seyyathāpi aññesaṁ bhaddakānaṁ bhikkhūnaṁ, yāvassa bhikkhū āpattiṁ na passanti. Yato ca khvassa bhikkhū āpattiṁ passanti, tamenaṁ

---

1. Vuyhamānassa (Sī, I), phusayamānassa (Syā), punamānassa (?)
2. Apakassati (Sī)
3. Kudhāriṁ (Syā, Kaṁ, Ka)

evaṁ jānanti "samaṇadūsīvāyaṁ samaṇapalāpo samaṇakāraṇḍavo"ti. Tamenaṁ iti viditvā bahiddhā nāsenti. Taṁ kissa hetu? "Mā aññe bhaddake bhikkhū dūsesī"ti.

Saṁvāsā'yaṁ vijānātha, pāpiccho kodhano iti.
Makkhī thambhī paḷāsī ca, issukī maccharī saṭho.

Santavāco janavati, samaṇo viya bhāsati.
Raho karoti karaṇaṁ, pāpadiṭṭhi anādaro.

Saṁsappī ca musāvādī, taṁ viditvā yathātathaṁ.
Sabbe samaggā hutvāna, abhinibbajjayātha[1] naṁ.

Kāraṇḍavaṁ[2] niddhamatha, kasambuṁ apakassatha[3].
Tato palāpe vāhetha, assamaṇe samaṇamānine.

Niddhamitvāna pāpicche, pāpa-ācāragocare.
Suddhāsuddhehi saṁvāsaṁ, kappayavho patissatā.
Tato samaggā nipakā, dukkhassantaṁ karissathāti. .Dasamaṁ.

Mettāvaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Mettaṁ Paññā ca dve Piyā, dve Lokā dve Vipattiyo.
Devadatto ca Uttaro, Nando Kāraṇḍavena cāti.

---

2. Mahāvagga

1. Verañjasutta

11. Evaṁ me sutaṁ— * ekaṁ samayaṁ Bhagavā Verañjāyaṁ viharati Naḷerupucimandamūle. Atha kho Verañjo brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ[4]

---

1. Abhinibbijjayetha (Ka)
2. Karaṇḍavaṁ (Ka) Khu 1. 322 piṭṭhepi passitabbaṁ.
3. Avakassatha (Ka)
4. Sārāṇīyaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)

* Vi 1. 1 piṭṭhādīsupi.

vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Verañjo brāhmaṇo Bhagavantaṁ etadavoca—

Sutaṁ metaṁ bho Gotama "na samaṇo Gotamo brāhmaṇe jiṇṇe vuḍḍhe mahallake addhagate vayo-anuppatte abhivādeti vā paccuṭṭheti vā āsanena vā nimantetī"ti. Tayidaṁ bho Gotama tatheva, na hi bhavaṁ Gotamo brāhmaṇe jiṇṇe vuḍḍhe mahallake addhagate vayo-anuppatte abhivādeti vā paccuṭṭheti vā āsanena vā nimanteti, tayidaṁ bho Gotama na sampannamevāti. Nāhaṁ taṁ brāhmaṇa passāmi sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya, yamahaṁ abhivādeyyaṁ vā paccuṭṭheyyaṁ vā āsanena vā nimanteyyaṁ. Yaṁ hi brāhmaṇa Tathāgato abhivādeyya vā paccuṭṭheyya vā āsanena vā nimanteyya, muddhāpi tassa vipateyyāti.

Arasarūpo bhavaṁ Gotamoti. Atthi khvesa brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "arasarūpo samaṇo Gotamo"ti. Ye te brāhmaṇa rūparasā saddarasā gandharasā rasarasā phoṭṭhabbarasā, te Tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvaṁkatā[1] āyatiṁ anuppādadhammā. Ayaṁ kho brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "arasarūpo samaṇo Gotamo"ti. No ca kho yaṁ tvaṁ sandhāya vadesīti[2]. (1)

Nibbhogo bhavaṁ Gotamoti. Atthi khvesa brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "nibbhogo samaṇo Gotamo"ti. Ye te brāhmaṇa rūpabhogā saddabhogā gandhabhogā rasabhogā phoṭṭhabbabhogā, te Tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvaṁkatā āyatiṁ anuppādadhammā. Ayaṁ kho brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "nibbhogo samaṇo Gotamo"ti. No ca kho yaṁ tvaṁ sandhāya vadesīti. (2)

---

1. Anabhāvakatā (Sī, I) 2. Vadesi (Sī, Ka)

Akiriyavādo bhavaṁ Gotamoti. Atthi khvesa brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "akiriyavādo samaṇo Gotamo"ti. Ahaṁ hi brāhmaṇa akiriyaṁ vadāmi kāyaduccaritassa vacīduccaritassa manoduccaritassa, anekavihitānaṁ pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ akiriyaṁ vadāmi. Ayaṁ kho brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "akiriyavādo samaṇo Gotamo"ti. No ca kho yaṁ tvaṁ sandhāya vadesīti. (3)

Ucchedavādo bhavaṁ Gotamoti. Atthi khvesa brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "ucchedavādo samaṇo Gotamo"ti. Ahaṁ hi brāhmaṇa ucchedaṁ vadāmi rāgassa dosassa mohassa, anekavihitānaṁ pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ ucchedaṁ vadāmi. Ayaṁ kho brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "ucchedavādo samaṇo Gotamo"ti. No ca kho yaṁ tvaṁ sandhāya vadesīti. (4)

Jegucchī bhavaṁ Gotamoti. Atthi khvesa brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "jegucchī samaṇo Gotamo"ti. Ahaṁ hi brāhmaṇa jigucchāmi kāyaduccaritena vacīduccaritena manoduccaritena, jigucchāmi anekavihitānaṁ pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ samāpattiyā. Ayaṁ kho brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "jegucchī samaṇo Gotamo"ti. No ca kho yaṁ tvaṁ sandhāya vadesīti. (5)

Venayiko bhavaṁ Gotamoti. Atthi khvesa brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "venayiko samaṇo Gotamo"ti. Ahaṁ hi brāhmaṇa vinayāya dhammaṁ desemi rāgassa dosassa mohassa, anekavihitānaṁ pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ vinayāya dhammaṁ desemi. Ayaṁ kho brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "venayiko samaṇo Gotamo"ti. No ca kho yaṁ tvaṁ sandhāya vadesīti. (6)

Tapassī bhavaṁ Gotamoti. Atthi khvesa brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "tapassī samaṇo Gotamo"ti.

Tapanīyāhaṁ brāhmaṇa pāpake akusale dhamme vadāmi kāyaduccaritaṁ vacīduccaritaṁ manoduccaritaṁ, yassa kho brāhmaṇa tapanīyā pāpakā akusalā dhammā pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvaṁkatā āyatiṁ anuppādadhammā, tamahaṁ 'tapassī'ti vadāmi. Tathāgatassa kho brāhmaṇa tapanīyā pāpakā akusalā dhammā pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvaṁkatā āyatiṁ anuppādadhammā. Ayaṁ kho brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "tapassī samaṇo Gotamo"ti. No ca kho yaṁ tvaṁ sandhāya vadesīti. (7)

Apagabbho bhavaṁ Gotamoti. Atthi khvesa brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "apagabbho samaṇo Gotamo"ti. Yassa kho brāhmaṇa āyatiṁ gabbhaseyyā punabbhavābhinibbatti pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvaṁkatā āyatiṁ anuppādadhammā, tamahaṁ 'apagabbho'ti vadāmi. Tathāgatassa kho brāhmaṇa āyatiṁ gabbhaseyyā punabbhavābhinibbatti pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvaṁkatā āyatiṁ anuppādadhammā. Ayaṁ kho brāhmaṇa pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "apagabbho samaṇo Gotamo"ti. No ca kho yaṁ tvaṁ sandhāya vadesi. (8)

Seyyathāpi brāhmaṇa kukkuṭiyā aṇḍāni aṭṭha vā dasa vā dvādasa vā, tānāssu kukkuṭiyā sammā adhisayitāni sammā pariseditāni sammā paribhāvitāni. Yo nu kho tesaṁ kukkuṭacchāpakānaṁ paṭhamataraṁ pādanakhasikhāya vā mukhatuṇḍakena vā aṇḍakosaṁ padāletvā sotthinā abhinibbhijjeyya, kinti svāssa vacanīyo "jeṭṭho vā kaniṭṭho vā"ti. "Jeṭṭho"tissa bho Gotama vacanīyo. So hi nesaṁ bho Gotama jeṭṭho hotīti.

Evamevaṁ kho ahaṁ brāhmaṇa avijjāgatāya pajāya aṇḍabhūtāya pariyonaddhāya avijjaṇḍakosaṁ padāletvā ekova loke anuttaraṁ sammāsambodhiṁ abhisambuddho, ahaṁ hi brāhmaṇa jeṭṭho seṭṭho lokassa, āraddhaṁ kho pana me brāhmaṇa vīriyaṁ ahosi asallīnaṁ, upaṭṭhitā sati asammuṭṭhā, passaddho kāyo asāraddho, samāhitaṁ cittaṁ ekaggaṁ.

So kho ahaṁ brāhmaṇa vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṁ savicāraṁ vivekajaṁ pītisukhaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharāmi. Vitakkavicārānaṁ vūpasamā ajjhattaṁ sampasādanaṁ cetaso ekodibhāvaṁ avitakkaṁ avicāraṁ samādhijaṁ pītisukhaṁ dutiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharāmi. Pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharāmi, sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisaṁvedemi, yaṁ taṁ ariyā ācikkhanti "upekkhako satimā sukhavihārī"ti, tatiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharāmi. Sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṁ atthaṅgamā adukkhamasukhaṁ upekkhāsatipārisuddhiṁ catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharāmi.

So evaṁ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte pubbenivāsānussatiñāṇāya cittaṁ abhininnāmesiṁ. So anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarāmi. Seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsampi jātiyo tiṁsampi jātiyo cattālīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi saṁvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi saṁvaṭṭavivaṭṭakappe, amutrāsiṁ evaṁnāmo evaṁgotto evaṁvaṇṇo evamāhāro evaṁsukhadukkhappaṭisaṁvedī evamāyupariyanto. So tato cuto amutra udapādiṁ, tatrāpāsiṁ "evaṁnāmo evaṁgotto evaṁvaṇṇo evamāhāro evaṁsukhadukkhappaṭisaṁvedī evamāyupariyanto. So tato cuto idhūpapanno"ti. Iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarāmi.

Ayaṁ kho me brāhmaṇa rattiyā paṭhame yāme paṭhamā vijjā adhigatā, avijjā vihatā, vijjā uppannā, tamo vihato, āloko uppanno, yathā taṁ appamattassa ātāpino pahitattassa viharato. Ayaṁ kho me brāhmaṇa paṭhamā abhinibbhidā ahosi kukkuṭacchāpakasseva aṇḍakosamhā. (1)

So evaṁ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte sattānaṁ cutūpapātañāṇāya cittaṁ abhininnāmesiṁ. So dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi camone upapajjamāne hīne

paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate, yathākammūpage satte pajānāmi "ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā, ariyānaṁ upavādakā micchādiṭṭhikā micchādiṭṭhikammasamādānā, te kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapannā"ti. "Ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā, ariyānaṁ anupavādakā. Sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikammasamādānā. Te kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapannā"ti. Iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate, yathākammūpage satte pajānāmi.

Ayaṁ kho me brāhmaṇa rattiyā majjhime yāme dutiyā vijjā adhigatā, avijjā vihatā, vijjā uppannā, tamo vihato, āloko uppanno, yathā taṁ appamattassa ātāpino pahitattassa viharato. Ayaṁ kho me brāhmaṇa dutiyā abhinibbhidā ahosi kukkuṭacchāpakasseva aṇḍakosamhā. (2)

So evaṁ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjappatte āsavānaṁ khayañāṇāya cittaṁ abhininnāmesiṁ. So "idaṁ dukkhan"ti yathābhūtaṁ abbhaññāsiṁ, "ayaṁ dukkhasamudayo"ti yathābhūtaṁ abbhaññāsiṁ, "ayaṁ dukkhanirodho"ti yathābhūtaṁ abbhaññāsiṁ, "ayaṁ dukkhanirodhagāminī paṭipadā"ti yathābhūtaṁ abbhaññāsiṁ, "ime āsavā"ti yathābhūtaṁ abbhaññāsiṁ, "ayaṁ āsavasamudayo"ti yathābhūtaṁ abbhaññāsiṁ, "ayaṁ āsavanirodho"ti yathābhūtaṁ abbhaññāsiṁ, "ayaṁ āsavanirodhagāminī paṭipadā"ti yathābhūtaṁ abbhaññāsiṁ. Tassa me evaṁ jānato evaṁ passato kāmāsavāpi cittaṁ vimuccittha, bhavāsavāpi cittaṁ vimuccittha, avijjāsavāpi cittaṁ vimuccittha, vimuttasmiṁ "vimuttam"iti ñāṇaṁ ahosi, "khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyā"ti abbhaññāsiṁ.

Ayaṁ kho me brāhmaṇa rattiyā pacchime yāme tatiyā vijjā adhigatā, avijjā vihatā, vijjā uppannā, tamo vihato, āloko

uppanno, yathā taṁ appamattassa ātāpino pahitattassa viharato. Ayaṁ kho me brāhmaṇa tatiyā abhinibbhidā ahosi kukkuṭacchāpakasseva aṇḍakosamhāti. (3)

Evaṁ vutte Verañjo brāhmaṇo Bhagavantaṁ etadavoca "jeṭṭho bhavaṁ Gotamo, seṭṭho bhavaṁ Gotamo. Abhikkantaṁ bho Gotama, abhikkantaṁ bho Gotama, seyyathāpi bho Gotama nikkujjitaṁ[1] vā ukkujjeyya, paṭicchannaṁ vā vivareyya, mūḷhassa vā maggaṁ ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotaṁ dhāreyya 'cakkhumanto rūpāni dakkhantī'ti. Evamevaṁ bhotā Gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito, esāhaṁ bhavantaṁ Gotamaṁ saraṇaṁ gacchāmi dhammañca bhikkhusaṁghañca, upāsakaṁ maṁ bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetaṁ saraṇaṁ gatan"ti. . Paṭhamaṁ.

2. Sīhasutta

12. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Vesāliyaṁ viharati Mahāvane Kūṭāgārasālāyaṁ. Tena kho pana samayena sambahulā abhiññātā abhiññātā Licchavī santhāgāre[2] sannisinnā sannipatitā anekapariyāyena Buddhassa vaṇṇaṁ bhāsanti, dhammassa vaṇṇaṁ bhāsanti, saṁghassa vaṇṇaṁ bhāsanti.

Tena kho pana samayena Sīho senāpati Nigaṇṭhasāvako tassaṁ parisāyaṁ nisinno hoti, atha kho Sīhassa senāpatissa etadahosi "nissaṁsayaṁ kho so Bhagavā Arahaṁ Sammāsambuddho bhavissati, tathā hime sambahulā abhiññātā abhiññātā Licchavī santhāgāre sannisinnā sannipatitā anekapariyāyena Buddhassa vaṇṇaṁ bhāsanti, dhammassa vaṇṇaṁ bhāsanti, saṁghassa vaṇṇaṁ bhāsanti, yaṁnūnāhaṁ taṁ Bhagavantaṁ dassanāya upasaṅkameyyaṁ Arahantaṁ Sammāsambuddhan"ti. Atha kho Sīho senāpati yena Nigaṇṭho Nāṭaputto[3] tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Nigaṇṭhaṁ Nāṭaputtaṁ etadavoca "icchāmahaṁ bhante samaṇaṁ Gotamaṁ dassanāya upasaṅkamitun"ti.

---

1. Nikujjitaṁ (Ka) 2. Sandhāgāre (Ka) 3. Nāthaputto (Ka-Sī), Nātaputto (Ka-Sī)

Kiṁ pana tvaṁ Sīha kiriyavādo samāno akiriyavādaṁ samaṇaṁ Gotamaṁ dassanāya upasaṅkamissasi, samaṇo hi Sīha Gotamo akiriyavādo, akiriyāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetīti. Atha kho Sīhassa senāpatissa yo ahosi gamiyābhisaṅkhāro[1] Bhagavantaṁ dassanāya, so paṭippassambhi.

Dutiyampi kho sambahulā abhiññātā abhiññātā Licchavī santhāgāre sannisinnā sannipatitā anekapariyāyena Buddhassa -pa- dhammassa -pa- saṁghassa vaṇṇaṁ bhāsanti. Dutiyampi kho Sīhassa senāpatissa etadahosi "nissaṁsayaṁ kho so Bhagavā Arahaṁ Sammāsambuddho bhavissati, tathā hime sambahulā abhiññātā abhiññātā Licchavī santhāgāre sannisinnā sannipatitā anekapariyāyena Buddhassa vaṇṇaṁ bhāsanti, dhammassa -pa- saṁghassa vaṇṇaṁ bhāsanti, yaṁnūnāhaṁ taṁ Bhagavantaṁ dassanāya upasaṅkameyyaṁ Arahantaṁ Sammāsambuddhan"ti. Atha kho Sīho senāpati yena Nigaṇṭho Nāṭaputto tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Nigaṇṭhaṁ Nāṭaputtaṁ etadavoca "icchāmahaṁ bhante samaṇaṁ Gotamaṁ dassanāya upasaṅkamitun"ti.

Kiṁ pana tvaṁ Sīha kiriyavādo samāno akiriyavādaṁ samaṇaṁ Gotamaṁ dassanāya upasaṅkamissasi, samaṇo hi Sīha Gotamo akiriyavādo, akiriyāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. Dutiyampi kho Sīhassa senāpatissa yo ahosi gamiyābhisaṅkhāro Bhagavantaṁ dassanāya, so paṭippassambhi.

Tatiyampi kho sambahulā abhiññātā abhiññātā Licchavī santhāgāre sannisinnā sannipatitā anekapariyāyena Buddhassa -pa- dhammassa -pa- saṁghassa vaṇṇaṁ bhāsanti. Tatiyampi kho Sīhassa senāpatissa etadahosi "nissaṁsayaṁ kho so Bhagavā Arahaṁ Sammāsambuddho bhavissati, tathā hime sambahulā abhiññātā abhiññātā Licchavī santhāgāre sannisinnā sannipatitā anekapariyāyena Buddhassa vaṇṇaṁ bhāsanti, dhammassa vaṇṇaṁ bhāsanti, saṁghassa vaṇṇaṁ bhāsanti. Kiṁ hi me karissanti

1. Gamikābhisaṅkhāro (Ka-Sī) Vi 3. 328-9 Piṭṭhepi.

Nigaṇṭhā apalokitā vā anapalokitā vā, yaṁnūnāhaṁ anapaloketvāva Nigaṇṭhe[1] taṁ Bhagavantaṁ dassanāya upasaṅkameyyaṁ Arahantaṁ Sammāsambuddhan"ti.

Atha kho Sīho senāpati pañcamattehi rathasatehi divā divassa Vesāliyā niyyāsi Bhagavantaṁ dassanāya. Yāvatikā yānassa bhūmi, yānena gantvā yānā paccorohitvā pattikova agamāsi. Atha kho Sīho senāpati yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Sīho senāpati Bhagavantaṁ etadavoca—

Sutaṁ metaṁ bhante "akiriyavādo samaṇo Gotamo, akiriyāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. Ye te bhante evamāhaṁsu "akiriyavādo samaṇo Gotamo, akiriyāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. Kacci te bhante Bhagavato vuttavādino, na ca Bhagavantaṁ abhūtena abbhācikkhanti, dhammassa cānudhammaṁ byākaronti, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo[2] gārayhaṁ ṭhānaṁ āgacchati. Anabbhakkhātukāmā hi mayaṁ bhante Bhagavantanti.

Atthi Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "akiriyavādo samaṇo Gotamo, akiriyāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (1)

Atthi Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "kiriyavādo samaṇo Gotamo, kiriyāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (2)

Atthi Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "ucchedavādo samaṇo Gotamo, ucchedāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (3)

Atthi Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "jegucchī samaṇo Gotamo, jegucchitāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (4)

---

1. Nigaṇṭhaṁ (Syā, Ka) Vi 3. 329 piṭṭhe passitabbaṁ.
2. Vādānupāto (Ka, Sī, Syā) Aṁ 1. 161; Aṁ 2. 3 piṭṭhesupi.

Atthi Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "venayiko samaṇo Gotamo,Vinayāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (5)

Atthi Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "tapassī samaṇo Gotamo, tapassitāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (6)

Atthi Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "apagabbho samaṇo, apagabbhatāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (7)

Atthi Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "assāsako samaṇo Gotamo, assāsāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (8)

Katamo ca Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "akiriyavādo samaṇo Gotamo, akiriyāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. Ahaṁ hi Sīha akiriyaṁ vadāmi kāyaduccaritassa vacīduccaritassa manoduccaritassa, anekavihitānaṁ pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ akiriyaṁ vadāmi. Ayaṁ kho Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "akiriyavādo samaṇo Gotamo, akiriyāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (1)

Katamo ca Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "kiriyavādo samaṇo Gotamo, kiriyāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. Ahaṁ hi Sīha kiriyaṁ vadāmi kāyasucaritassa vacīsucaritassa manosucaritassa, anekavihitānaṁ kusalānaṁ dhammānaṁ kiriyaṁ vadāmi. Ayaṁ kho Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "kiriyavādo samaṇo Gotamo, kiriyāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (2)

Katamo ca Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "ucchedavādo samaṇo Gotamo, ucchedāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. Ahaṁ hi Sīha ucchedaṁ vadāmi rāgassa

dosassa mohassa, anekavihitānaṁ pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ ucchedaṁ vadāmi. Ayaṁ kho Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "ucchedavādo samaṇo Gotamo, ucchedāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (3)

Katamo ca Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "jegucchī samaṇo Gotamo, jegucchitāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. Ahaṁ hi Sīha jigucchāmi kāyaduccaritena vacīduccaritena manoduccaritena, jigucchāmi anekavihitānaṁ pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ samāpattiyā. Ayaṁ kho Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "jegucchī samaṇo Gotamo, jegucchitāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (4)

Katamo ca Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "venayiko samaṇo Gotamo, Vinayāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. Ahaṁ hi Sīha vinayāya dhammaṁ desemi rāgassa dosassa mohassa, anekavihitānaṁ pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ vinayāya dhammaṁ desemi. Ayaṁ kho Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "venayiko samaṇo Gotamo, Vinayāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (5)

Katamo ca Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "tapassī samaṇo Gotamo, tapassitāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. Tapanīyāhaṁ Sīha pāpake akusale dhamme vadāmi kāyaduccaritaṁ vacīduccaritaṁ manoduccaritaṁ, yassa kho Sīha tapanīyā pāpakā akusalā dhammā pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvaṁkatā āyatiṁ anuppādadhammā, tamahaṁ 'tapassī'ti vadāmi. Tathāgatassa kho Sīha tapanīyā pāpakā akusalā dhammā pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvaṁkatā āyatiṁ anuppādadhammā. Ayaṁ kho Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "tapassī samaṇo Gotamo, tapassitāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (6)

Katamo ca Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "apagabbho samaṇo Gotamo, apagabbhatāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. Yassa kho Sīha āyatiṁ gabbhaseyyā punabbhavābhinibbatti pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvaṁkatā āyatiṁ anuppādadhammā, tamahaṁ 'apagabbho'ti vadāmi. Tathāgatassa kho Sīha āyatiṁ gabbhaseyyā punabbhavābhinibbatti pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvaṁkatā āyatiṁ anuppādadhammā. Ayaṁ kho Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "apagabbho samaṇo Gotamo, apagabbhatāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (7)

Katamo ca Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "assāsako samaṇo Gotamo, assāsāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. Ahaṁ hi Sīha assāsako paramena assāsena assāsāya dhammaṁ desemi, tena ca sāvake vinemi. Ayaṁ kho Sīha pariyāyo, yena maṁ pariyāyena sammā vadamāno vadeyya "assāsako samaṇo Gotamo, assāsāya dhammaṁ deseti, tena ca sāvake vinetī"ti. (8)

Evaṁ vutte Sīho senāpati Bhagavantaṁ etadavoca "abhikkantaṁ bhante, abhikkantaṁ bhante -pa- upāsakaṁ maṁ bhante Bhagavā dhāretu ajjatagge pāṇupetaṁ saraṇaṁ gatan"ti.

Anuviccakāraṁ kho Sīha karohi, anuviccakāro tumhādisānaṁ ñātamanussānaṁ sādhu hotīti. Imināpāhaṁ bhante Bhagavato bhiyyosomattāya attamano abhiraddho. Yaṁ maṁ Bhagavā evamāha "anuviccakāraṁ kho Sīha karohi, anuviccakāro tumhādisānaṁ ñātamanussānaṁ sādhu hotī"ti. Maṁ hi bhante aññatitthiyā sāvakaṁ labhitvā kevalakappaṁ Vesāliṁ paṭākaṁ parihareyyuṁ "Sīho amhākaṁ senāpati sāvakattaṁ upagato"ti. Atha ca pana Bhagavā evamāha "anuviccakāraṁ Sīha karohi, anuviccakāro tumhādisānaṁ ñātamanussānaṁ sādhu hotī"ti. Esāhaṁ bhante dutiyampi Bhagavantaṁ saraṇaṁ gacchāmi dhammañca Bhikkhusaṁghañca, upāsakaṁ maṁ Bhagavā dhāretu, ajjatagge pāṇupetaṁ saraṇaṁ gatanti.

Dīgharattaṁ kho te Sīha Nigaṇṭhānaṁ opānabhūtaṁ kulaṁ, yena nesaṁ upagatānaṁ piṇḍakaṁ dātabbaṁ maññeyyāsīti. Imināpāhaṁ bhante Bhagavato bhiyyosomattāya attamano abhiraddho, yaṁ maṁ Bhagavā evamāha "dīgharattaṁ kho te Sīha Nigaṇṭhānaṁ opānabhūtaṁ kulaṁ, yena nesaṁ upagatānaṁ piṇḍakaṁ dātabbaṁ maññeyyāsī"ti. Sutaṁ metaṁ bhante samaṇo Gotamo evamāha "mayhameva dānaṁ dātabbaṁ, mayhameva sāvakānaṁ dātabbaṁ, mayhameva dinnaṁ mahapphalaṁ, na aññesaṁ dinnaṁ mahapphalaṁ, mayhameva sāvakānaṁ dinnaṁ mahapphalaṁ, na aññesaṁ sāvakānaṁ dinnaṁ mahapphalan"ti. Atha ca pana maṁ Bhagavā Nigaṇṭhesupi dāne samādapeti[1], api ca bhante mayamettha kālaṁ jānissāma, esāhaṁ bhante tatiyampi Bhagavantaṁ saraṇaṁ gacchāmi dhammañca Bhikkhusaṁghañca, upāsakaṁ maṁ bhante Bhagavā dhāretu ajjatagge pāṇupetaṁ saraṇaṁ gatanti.

Atha kho Bhagavā Sīhassa senāpatissa anupubbiṁ kathaṁ[2] kathesi. Seyyathidaṁ, dānakathaṁ sīlakathaṁ saggakathaṁ kāmānaṁ ādīnavaṁ okāraṁ saṁkilesaṁ nekkhamme ānisaṁsaṁ pakāsesi, yadā Bhagavā aññāsi Sīhaṁ senāpatiṁ kallacittaṁ muducittaṁ vinīvaraṇacittaṁ udaggacittaṁ pasannacittaṁ. Atha yā Buddhānaṁ sāmukkaṁsikā dhammadesanā, taṁ pakāsesi—dukkhaṁ samudayaṁ nirodhaṁ maggaṁ. Seyyathāpi nāma suddhaṁ vatthaṁ apagatakāḷakaṁ sammadeva rajanaṁ paṭiggaṇheyya. Evamevaṁ Sīhassa senāpatissa tasmiṁyeva āsane virajaṁ vītamalaṁ dhammacakkhuṁ udapādi "yaṁ kiñci samudayadhammaṁ, sabbaṁ taṁ nirodhadhamman"ti.

Atha kho Sīho senāpati diṭṭhadhammo pattadhammo viditadhammo pariyogāḷhadhammo tiṇṇavicikiccho vigatakathaṁkatho vesārajjappatto aparappaccayo Satthusāsane Bhagavantaṁ etadavoca "adhivāsetu me bhante Bhagavā svātanāya bhattaṁ saddhiṁ bhikkhusaṁghenā"ti. Adhivāsesi Bhagavā tuṇhībhāvena.

Atha kho Sīho senāpati Bhagavato adhivāsanaṁ viditvā uṭṭhāyāsanā Bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā pakkāmi, atha kho Sīho senāpati aññataraṁ purisaṁ āmantesi "gaccha tvaṁ ambho

---

1. Samādāpeti (?) 2. Anupubbikathaṁ (sabbattha)

purisa pavattamaṁsaṁ jānāhī”ti. Atha kho Sīho senāpati tassā rattiyā accayena sake nivesane paṇītaṁ khādanīyaṁ bhojanīyaṁ paṭiyādāpetvā Bhagavato kālaṁ ārocāpesi “kālo bhante niṭṭhitaṁ bhattan”ti.

Atha kho Bhagavā pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Sīhassa senāpatissa nivesanaṁ tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi saddhiṁ bhikkhusaṁghena. Tena kho pana samayena sambahulā Nigaṇṭhā Vesāliyaṁ rathikāya rathikaṁ[1] siṅghāṭakena siṅghāṭakaṁ bāhā paggayha kandanti “ajja Sīhena senāpatinā thūlaṁ pasuṁ vadhitvā samaṇassa Gotamassa bhattaṁ kataṁ, taṁ samaṇo Gotamo jānaṁ uddissakataṁ maṁsaṁ paribhuñjati, paṭiccakamman”ti.

Atha kho aññataro puriso yena Sīho senāpati tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Sīhassa senāpatissa upakaṇṇake ārocesi “yagghe bhante jāneyyāsi ete sambahulā Nigaṇṭhā Vesāliyaṁ rathikāya rathikaṁ siṅghāṭakena siṅghāṭakaṁ bāhā paggayha kandanti ‘ajja Sīhena senāpatinā thūlaṁ pasuṁ vadhitvā samaṇassa Gotamassa bhattaṁ kataṁ, taṁ samaṇo Gotamo jānaṁ uddissakataṁ maṁsaṁ paribhuñjati, paṭiccakamman’ti. Alaṁ ayyo dīgharattaṁ hi te āyasmanto avaṇṇakāmā Buddhassa, avaṇṇakāmā dhammassa, avaṇṇakāmā saṁghassa, na ca panete āyasmanto jiridanti taṁ Bhagavantaṁ asatā tucchā musā abhūtena abbhācikkhituṁ, na ca mayaṁ jīvitahetupi sañcicca pāṇaṁ jīvitā voropeyyāmā”ti.

Atha kho Sīho senāpati Buddhappamukhaṁ bhikkhusaṁghaṁ paṇītena khādanīyena bhojanīyena sahatthā santappesi sampavāresi. Atha kho Sīho senāpati Bhagavantaṁ bhuttāviṁ onītapattapāṇiṁ ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho Sīhaṁ senāpatiṁ Bhagavā dhammiyā kathāya sandassetvā samādapetvā samuttejetvā sampahaṁsetvā uṭṭhāyāsanā pakkāmīti. . Dutiyaṁ.

---

1. Rathiyāya rathiyaṁ (bahūsu)

3. Assājānīyasutta

13. Aṭṭhahi bhikkhave aṅgehi samannāgato rañño bhaddo assājānīyo rājāraho hoti rājabhoggo, rañño aṅganteva saṅkhaṁ gacchati. Katamehi aṭṭhahi? Idha bhikkhave rañño bhaddo assājānīyo ubhato sujāto hoti mātito ca pitito ca. Yassaṁ disāyaṁ aññepi bhaddā assājānīyā jāyanti, tassaṁ disāyaṁ jāto hoti. Yaṁ kho panassa bhojanaṁ denti allaṁ vā sukkhaṁ vā, taṁ sakkaccaṁyeva paribhuñjati avikiranto. Jegucchī hoti ucchāraṁ vā passāvaṁ vā abhinisīdituṁ vā abhinipajjituṁ vā. Sorato hoti sukhasaṁvāso, na ca aññe asse ubbejetā. Yāni kho panassa honti[1] sāṭheyyāni kūṭeyyāni jimheyyāni vaṅkeyyāni, tāni yathābhūtaṁ sārathissa āvikattā hoti, tesamassa sārathi abhinimmadanāya vāyamati. Vāhī kho pana hoti, "kāmaññe assā vahantu vā mā vā, ahamettha vahissāmī"ti cittaṁ uppādeti. Gacchanto kho pana ujumaggeneva gacchati, thāmavā hoti yāva jīvitamaraṇapariyādānā, thāmaṁ upadaṁsetā. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi aṅgehi samannāgato rañño bhaddo assājānīyo rājāraho hoti rājabhoggo, rañño aṅganteva saṅkhaṁ gacchati.

Evamevaṁ kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgato bhikkhu āhuneyyo hoti -pa- anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa. Katamehi aṭṭhahi? Idha bhikkhave bhikkhu sīlavā hoti, pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Yaṁ kho panassa bhojanaṁ denti lūkhaṁ vā paṇītaṁ vā, taṁ sakkaccaṁyeva paribhuñjati avihaññamāno. Jegucchī hoti kāyaduccaritena vacīduccaritena manoduccaritena, jegucchī hoti anekavihitānaṁ pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ samāpattiyā. Sorato hoti sukhasaṁvāso, na aññe bhikkhū ubbejetā. Yāni kho panassa honti sāṭheyyāni kūṭeyyāni jimheyyāni vaṅkeyyāni, tāni yathābhūtaṁ āvikattā hoti Satthari vā viññūsu vā sabrahmacārīsu, tesamassa Satthā vā viññū vā sabrahmacārī abhinimmadanāya vāyamati. Sikkhitā kho pana hoti,

---

1. Yāni kho panassa tāni (Syā)

"kāmaññe bhikkhū sikkhantu vā mā vā, ahamettha sikkhissāmī"ti cittaṁ uppādeti. Gacchanto kho pana ujumaggeneva gacchati, tatrāyaṁ ujumaggo, seyyathidaṁ, sammādiṭṭhi -pa- sammāsamādhi. Āraddhavīriyo viharati "kāmaṁ taco ca nhāru[1] ca aṭṭhi ca avasissatu sarīre upasussatu maṁsalohitaṁ, yaṁ taṁ purisathāmena purisavīriyena purisaparakkamena pattabbaṁ, na taṁ apāpuṇitvā vīriyassa saṇṭhānaṁ bhavissatī"ti. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgato bhikkhu āhuneyyo hoti -pa- anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassāti. . Tatiyaṁ.

4. Assakhaḷuṅkasutta

14. Aṭṭha ca[2] bhikkhave assakhaḷuṅke[3] desessāmi aṭṭha ca assadose, aṭṭha ca purisakhaḷuṅke aṭṭha ca purisadose, taṁ suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evaṁ bhante"ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Katame ca bhikkhave aṭṭha assakhaḷuṅkā? Aṭṭha ca assadosā, idha bhikkhave ekacco assakhaḷuṅko "pehī"ti vutto viddho samāno codito sārathinā pacchato paṭikkamati, piṭṭhito rathaṁ pavatteti, evarūpopi bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave paṭhamo assadoso.

Puna caparaṁ bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko "pehī"ti vutto viddho samāno codito sārathinā pacchā laṅghati, kubbaraṁ hanati, tidaṇḍaṁ bhañjati, evarūpopi bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave dutiyo assadoso.

Puna caparaṁ bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko "pehī"ti vutto viddho samāno codito sārathinā rathīsāya satthiṁ ussajjitvā rathīsaṁyeva ajjhomaddati, evarūpopi bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave tatiyo assadoso.

Puna caparaṁ bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko "pehī"ti vutto viddho samāno codito sārathinā ummaggaṁ gaṇhati, ubbaṭumaṁ rathaṁ karoti,

1. Nahāru (Sī, Syā, Kaṁ, I) 2. Aṭṭha (Syā) 3. Assakhaluṅke (Sī)

evarūpopi bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave catuttho assadoso.

Puna caparaṁ bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko "pehī"ti vutto viddho samāno codito sārathinā laṅghati purimakāyaṁ, paggaṇhati purime pāde, evarūpopi bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave pañcamo assadoso.

Puna caparaṁ bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko "pehī"ti vutto viddho samāno codito sārathinā anādiyitvā sārathiṁ anādiyitvā patodalaṭṭhiṁ[1] dantehi mukhādhānaṁ[2] vidhaṁsitvā yena kāmaṁ pakkamati, evarūpopi bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave chaṭṭho assadoso.

Puna caparaṁ bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko "pehī"ti vutto viddho samāno codito sārathinā neva abhikkamati, no paṭikkamati, tattheva khīlaṭṭhāyī ṭhito hoti, evarūpopi bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave sattamo assadoso.

Puna caparaṁ bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko "pehī"ti vutto viddho samāno codito sārathinā purime ca pāde saṁharitvā pacchime ca pāde saṁharitvā[3] tattheva cattāro pāde abhinisīdati, evarūpopi bhikkhave idhekacco assakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave aṭṭhamo assadoso. Ime kho bhikkhave aṭṭha assakhaḷuṅkā, aṭṭha ca assadosā.

* Katame ca bhikkhave aṭṭha purisakhaḷuṅkā, aṭṭha ca purisadosā, idha bhikkhave bhikkhū bhikkhuṁ āpattiyā codenti, so bhikkhu bhikkhūhi āpattiyā codiyamāno "na sarāmī"ti asatiyā nibbeṭheti. Seyyathāpi so bhikkhave assakhaḷuṅko "pehī"ti vutto viddho samāno codito sārathinā pacchato paṭikkamati, piṭṭhito rathaṁ vatteti. Tathūpamāhaṁ bhikkhave imaṁ puggalaṁ vadāmi. Evarūpopi bhikkhave idhekacco purisakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave paṭhamo purisadoso.

---

1. Patodaṁ (Sī, I), patodayaṭṭhiṁ (Syā, Kaṁ)
2. Mukhāṭhānaṁ (Ka)
3. Saṅkharitvā (Ka)

* Abhi 2. 402 piṭṭhepi.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhū bhikkhuṁ āpattiyā codenti, so bhikkhu bhikkhūhi āpattiyā codiyamāno codakaṁyeva paṭippharati “kiṁ nu kho tuyhaṁ bālassa abyattassa bhaṇitena, tvampi nāma bhaṇitabbaṁ maññasī”ti. Seyyathāpi so bhikkhave assakhaḷuṅko “pehī”ti vutto viddho samāno codito sārathinā pacchā laṅghati, kubbaraṁ hanati, tidaṇḍaṁ bhañjati, tathūpamāhaṁ bhikkhave imaṁ puggalaṁ vadāmi, evarūpopi bhikkhave idhekacco purisakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave dutiyo purisadoso.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhū bhikkhuṁ āpattiyā codenti, so bhikkhu bhikkhūhi āpattiyā codiyamāno codakasseva paccāropeti “tvaṁ khosi itthannāmaṁ āpattiṁ āpanno, tvaṁ tāva paṭhamaṁ paṭikarohī”ti. Seyyathāpi so bhikkhave assakhaḷuṅko “pehī”ti vutto viddho samāno codito sārathinā rathīsāya satthiṁ ussajjitvā rathīsaṁyeva ajjhomaddati, tathūpamāhaṁ bhikkhave imaṁ puggalaṁ vadāmi, evarūpopi bhikkhave idhekacco purisakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave tatiyo purisadoso.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhū bhikkhuṁ āpattiyā codenti, so bhikkhu bhikkhūhi āpattiyā codiyamāno aññenāññaṁ paṭicarati, bahiddhā kathaṁ apanāmeti, kopañca dosañca appaccayañca pātukaroti. Seyyathāpi so bhikkhave assakhaḷuṅko “pehī”ti vutto viddho samāno codito sārathinā ummaggaṁ gaṇhati, ubbaṭumaṁ rathaṁ karoti, tathūpamāhaṁ bhikkhave imaṁ puggalaṁ vadāmi, evarūpopi bhikkhave idhekacco purisakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave catuttho purisadoso.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhū bhikkhuṁ āpattiyā codenti, so bhikkhu bhikkhūhi āpattiyā codiyamāno saṁghamajjhe bāhuvikkhepaṁ karoti. Seyyathāpi so bhikkhave assakhaḷuṅko “pehī”ti vutto viddho samāno codito sārathinā laṅghati purimakāyaṁ, paggaṇhati purime pāde, tathūpamāhaṁ bhikkhave imaṁ puggalaṁ vadāmi, evarūpopi bhikkhave idhekacco purisakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave pañcamo purisadoso.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhū bhikkhuṁ āpattiyā codenti, so bhikkhu bhikkhūhi āpattiyā codiyamāno anādiyitvā saṁghaṁ anādiyitvā codakaṁ sāpattikova yena kāmaṁ pakkamati. Seyyathāpi so bhikkhave assakhaḷuṅko "pehī"ti vutto viddho samāno codito sārathinā anādiyitvā sārathiṁ anādiyitvā patodalaṭṭhiṁ dantehi mukhādhānaṁ vidhaṁsitvā yena kāmaṁ pakkamati, tathūpamāhaṁ bhikkhave imaṁ puggalaṁ vadāmi, evarūpopi bhikkhave idhekacco purisakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave chaṭṭho purisadoso.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhū bhikkhuṁ āpattiyā codenti, so bhikkhu bhikkhūhi āpattiyā codiyamāno "nevāhaṁ āpannomhi, na panāhaṁ āpannomhī"ti, so tuṇhībhāvena saṁghaṁ viheṭheti[1]. Seyyathāpi so bhikkhave assakhaḷuṅko "pehī"ti vutto viddho samāno codito sārathinā neva abhikkamati, no paṭikkamati, tattheva khīlaṭṭhāyī ṭhito hoti, tathūpamāhaṁ bhikkhave imaṁ puggalaṁ vadāmi, evarūpopi bhikkhave idhekacco purisakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave sattamo purisadoso.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhū bhikkhuṁ āpattiyā codenti, so bhikkhu bhikkhūhi āpattiyā codiyamāno evamāha "kiṁ nu kho tumhe āyasmanto atibāḷhaṁ mayi byāvaṭā, yāva[2] idānāhaṁ sikkhaṁ paccakkhāya hīnāyāvattissāmī"ti. So sikkhaṁ paccakkhāya hīnāyāvattitvā evamāha "idāni kho tumhe āyasmanto attamanā hothā"ti. Seyyathāpi so bhikkhave assakhaḷuṅko "pehī"ti vutto viddho samāno codito sārathinā purime ca pāde saṁharitvā pacchime ca pāde saṁharitvā tattheva cattāro pāde abhinisīdati, tathūpamāhaṁ bhikkhave imaṁ puggalaṁ vadāmi, evarūpopi bhikkhave idhekacco purisakhaḷuṅko hoti. Ayaṁ bhikkhave aṭṭhamo purisadoso, ime kho bhikkhave aṭṭha purisakhaḷuṅkā, aṭṭha ca purisadosāti. . Catutthaṁ.

---

1. Viheseti (I, Ka)

2. Idaṁ padaṁ Sīhaḷapotthake natthi.

5. Malasutta

15. Aṭṭhimāni bhikkhave malāni. Katamāni aṭṭha? Asajjhāyamalā bhikkhave mantā, anuṭṭhānamalā bhikkhave gharā. Malaṁ bhikkhave vaṇṇassa kosajjaṁ, pamādo bhikkhave rakkhato malaṁ. Malaṁ bhikkhave itthiyā duccaritaṁ, maccheraṁ bhikkhave dadato malaṁ, malā bhikkhave pāpakā akusalā dhammā asmiṁ loke paramhi ca, tato[1] bhikkhave malā malataraṁ avijjā paramaṁ malaṁ, imāni kho bhikkhave aṭṭha malānīti.

Asajjhāyamalā mantā, anuṭṭhānamalā gharā.
Malaṁ vaṇṇassa kosajjaṁ, pamādo rakkhato malaṁ.

Malitthiyā duccaritaṁ, maccheraṁ dadato malaṁ.
Malā ve pāpakā dhammā, asmiṁ loke paramhi ca.
Tato malā malataraṁ, avijjāparamaṁ malanti. . Pañcamaṁ.

6. Dūteyyasutta

16. * Aṭṭhahi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu dūteyyaṁ gantumarahati. Katamehi aṭṭhahi? Idha bhikkhave bhikkhu sotā ca hoti sāvetā ca uggahetā ca dhāretā ca viññātā ca viññāpetā ca, kusalo ca sahitāsahitassa, no ca kalahakārako. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgato bhikkhu dūteyyaṁ gantumarahati. Aṭṭhahi bhikkhave dhammehi samannāgato Sāriputto dūteyyaṁ gantumarahati. Katamehi aṭṭhahi? Idha bhikkhave Sāriputto sotā ca hoti sāvetā ca uggahetā ca dhāretā ca viññātā ca viññāpetā ca, kusalo ca sahitāsahitassa, no ca kalahakārako. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgato Sāriputto dūteyyaṁ gantumarahatīti.

Yo ve na byathati[2] patvā, parisaṁ uggavādiniṁ[3].
Na ca hāpeti vacanaṁ, na ca chādeti sāsanaṁ.

---

1. Tato ca (Syā, I) * Vi 4. 365 piṭṭhepi. 2. Na vedhati (Sī), na byādhati (Syā, I)
3. Uggavādinaṁ (Sī), uggahavādinaṁ (Syā, I), uggatavādiniṁ (Ka)

Asandiddhañca bhaṇati[1], pucchito na ca kuppati.
Sa ve tādisako bhikkhu, dūteyyaṁ gantumarahatīti.

Chaṭṭhaṁ.

7. Paṭhamabandhanasutta

17. Aṭṭhahi bhikkhave ākārehi itthī purisaṁ bandhati. Katamehi aṭṭhahi? Ruṇṇena bhikkhave itthī purisaṁ bandhati, hasitena bhikkhave itthī purisaṁ bandhati, bhaṇitena bhikkhave itthī purisaṁ bandhati, ākappena bhikkhave itthī purisaṁ bandhati, vanabhaṅgena bhikkhave itthī purisaṁ bandhati, gandhena bhikkhave itthī purisaṁ bandhati, rasena bhikkhave itthī purisaṁ bandhati, phassena bhikkhave itthī purisaṁ bandhati. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahākārehi itthī purisaṁ bandhati. Te bhikkhave sattā subaddhā[2], ye[3] phassena baddhāti[4]. . Sattamaṁ.

8. Dutiyabandhanasutta

18. Aṭṭhahi bhikkhave ākārehi puriso itthiṁ bandhati. Katamehi aṭṭhahi? Ruṇṇena bhikkhave puriso itthiṁ bandhati, hasitena bhikkhave puriso itthiṁ bandhati, bhaṇitena bhikkhave puriso itthiṁ bandhati ākappena bhikkhave puriso itthiṁ bandhati, vanabhaṅgena bhikkhave puriso itthiṁ bandhati, gandhena bhikkhave puriso itthiṁ bandhati, rasena bhikkhave puriso itthiṁ bandhati, phassena bhikkhave puriso itthiṁ bandhati. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahākārehi puriso itthiṁ bandhati. Te bhikkhave sattā subaddhā, ye phassena baddhāti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Pahārādasutta

19. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Verañjāyaṁ viharati Naḷerupucimandamūle. Atha kho Pahārādo Asurindo yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ aṭṭhāsi, ekamantaṁ ṭhitaṁ kho Pahārādaṁ Asurindaṁ Bhagavā etadavoca—

---

1. Asandiddho ca akkhāti(Vi 4. 365 piṭṭhe)
2. Subandhā (Sī, Syā, Ka)
3. Yeva (Syā, I, Ka)
4. Bandhāti (Sī, Syā, Ka)

Api[1] pana Pahārāda asurā mahāsamudde abhiramantīti. Abhiramanti bhante asurā mahāsamuddeti. Kati pana Pahārāda mahāsamudde acchariyā abbhutā dhammā[2], ye disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramantīti. Aṭṭha bhante mahāsamudde acchariyā abbhutā dhammā, ye disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramanti. Katame aṭṭha? Mahāsamuddo bhante anupubbaninno anupubbapoṇo anupubbapabbhāro na āyatakeneva papāto. Yampi bhante mahāsamuddo anupubbaninno anupubbapoṇo anupubbapabbhāro na āyatakeneva papāto. Ayaṁ bhante mahāsamudde paṭhamo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramanti.

Puna caparaṁ bhante mahāsamuddo ṭhitadhammo velaṁ nātivattati, yampi bhante mahāsamuddo ṭhitadhammo velaṁ nātivattati. Ayaṁ[3] bhante mahāsamudde dutiyo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramanti.

Puna caparaṁ bhante mahāsamuddo na matena kuṇapena saṁvasati[4]. Yaṁ hoti mahāsamudde mataṁ kuṇapaṁ, taṁ khippameva[5] tīraṁ vāheti thalaṁ ussāreti. Yampi bhante mahāsamuddo na matena kuṇapena saṁvasati. Yaṁ hoti mahāsamudde mataṁ kuṇapaṁ, taṁ khippameva tīraṁ vāheti thalaṁ ussāreti. Ayaṁ bhante mahāsamudde tatiyo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramanti.

Puna caparaṁ bhante yā kāci mahānadiyo. Seyyathidaṁ, Gaṅgā Yamunā Aciravatī Sarabhū Mahī. Tā mahāsamuddaṁ patvā[6] jahanti purimāni nāmagottāni "mahāsamuddo"tveva saṅkhaṁ gacchanti. Yampi bhante yā kāci mahānadiyo. Seyyathidaṁ, Gaṅgā Yamunā Aciravatī Sarabhū Mahī. Tā mahāsamuddaṁ patvā jahanti purimāni nāmagottāni "mahāsamuddo"tveva saṅkhaṁ gacchanti. Ayaṁ bhante mahāsamudde catuttho acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramanti.

---

1. Kiṁ (Ka) 2. Abbhutadhammā (Syā, Ka) Vi 4. 419 piṭṭhe passitabbaṁ.
3. Ayampi (Ka) 4. Saṁvattati (Syā)
5. Khippaṁyeva (Sī), khippaṁeva (I), khippaññeva (Vi 4. 420 piṭṭhe)
6. Pattā (Ka, Vi 4. 420 piṭṭhe)

Puna caparaṁ bhante yā ca[1] loke savantiyo mahāsamuddaṁ appenti, yā ca antalikkhā dhārā papatanti, na tena mahāsamuddassa ūnattaṁ gā pūrattaṁ vā paññāyati. Yampi bhante yā ca loke savantiyo mahāsamuddaṁ appenti, yā ca antalikkhā dhārā papatanti. Na tena mahāsamuddassa ūnattaṁ vā pūrattaṁ vā paññāyati. Ayaṁ bhante mahāsamudde pañcamo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramanti.

Puna caparaṁ bhante mahāsamuddo ekaraso loṇaraso. Yampi bhante mahāsamuddo ekaraso loṇaraso. Ayaṁ bhante mahāsamudde chaṭṭho acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramanti.

Puna caparaṁ bhante mahāsamuddo bahuratano[2] anekaratano. Tatrimāni ratanāni, seyyathidaṁ, muttā maṇi veḷuriyo saṅkho silā pavāḷaṁ rajataṁ jātarūpaṁ lohitako masāragallaṁ. Yampi bhante mahāsamuddo bahuratano anekaratano. Tatrimāni ratanāni, seyyathidaṁ, muttā maṇi veḷuriyo saṅkho silā pavāḷaṁ rajataṁ jātarūpaṁ lohitako masāragallaṁ. Ayaṁ bhante mahāsamudde sattamo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramanti.

Puna caparaṁ bhante mahāsamuddo mahataṁ bhūtānaṁ āvāso. Tatrime bhūtā, timi timiṅgalo timirapiṅgalo[3] asurā nāgā gandhabbā, santi mahāsamudde yojanasatikāpi attabhāvā, dviyojanasatikāpi attabhāvā, tiyojanasatikāpi attabhāvā, catuyojanasatikāpi attabhāvā, pañcayojanasatikāpi attabhāvā. Yampi bhante mahāsamuddo mahataṁ bhūtānaṁ āvāso. Tatrime bhūtā, timi timiṅgalo timirapiṅgalo asurā nāgā gandhabbā, santi mahāsamudde yojanasatikāpi attabhāvā -pa- tiyojana. Catuyojana. Pañcayojanasatikāpi attabhāvā. Ayaṁ bhante mahāsamudde aṭṭhamo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramanti. Ime kho

---

1. Yā kāci (Syā, I, Ka)
2. Pahūtaratano (Ka)
3. Timitimiṅgalā timirapiṅgalā (Sī), timitimiṅgalā timiramiṅgalā (Syā, I)

bhante mahāsamudde aṭṭha acchariyā abbhutā dhammā, ye disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramantīti.

Api pana bhante bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramantīti. Abhiramanti Pahārāda bhikkhū imasmiṁ dhammavinayeti. Kati pana bhante imasmiṁ dhammavinaye acchariyā abbhutā dhammā, ye disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramantīti. Aṭṭha Pahārāda imasmiṁ dhammavinaye acchariyā abbhutā dhammā, ye disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramanti. Katame aṭṭha? Seyyathāpi Pahārāda mahāsamuddo anupubbaninno anupubbapoṇo anupubbapabbhāro na āyatakeneva papāto. Evamevaṁ kho Pahārāda imasmiṁ dhammavinaye anupubbasikkhā anupubbakiriyā anupubbapaṭipadā na āyatakeneva aññāpaṭivedho. Yampi Pahārāda imasmiṁ dhammavinaye anupubbasikkhā anupubbakiriyā anupubbapaṭipadā na āyatakeneva aññāpaṭivedho. Ayaṁ Pahārāda imasmiṁ dhammavinaye paṭhamo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramanti.

Seyyathāpi Pahārāda mahāsamuddo ṭhitadhammo velaṁ nātivattati. Evamevaṁ kho Pahārāda yaṁ mayā sāvakānaṁ sikkhāpadaṁ paññattaṁ, taṁ mama sāvakā jīvitahetupi nātikkamanti. Yampi Pahārāda mayā sāvakānaṁ sikkhāpadaṁ paññattaṁ, taṁ mama sāvakā jīvitahetupi nātikkamanti. Ayaṁ Pahārāda imasmiṁ dhammavinaye dutiyo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramanti.

Seyyathāpi Pahārāda mahāsamuddo na matena kuṇapena saṁvasati. Yaṁ hoti mahāsamudde mataṁ kuṇapaṁ, taṁ khippameva tīraṁ vāheti, thalaṁ ussāreti. Evamevaṁ kho Pahārāda yo so puggalo dussīlo pāpadhammo asucisaṅkassarasamācāro paṭicchannakammanto assamaṇo samaṇapaṭiñño abrahmacārī brahmacāripaṭiñño antopūti avassuto kasambujāto, na tena saṁgho saṁvasati, khippameva naṁ sannipatitvā ukkhipati.

Kiñcāpi so hoti majjhe bhikkhusaṁghassa sannisinno, atha kho so ārakāva saṁghamhā saṁgho ca tena. Yampi Pahārāda yo so

puggalo dussīlo pāpadhammo asucisaṅkassarasamācāro paṭicchannakammanto assamaṇo samaṇapaṭiñño abrahmacārī brahmacāripaṭiñño antopūti avassuto kasambujāto, na tena saṁgho saṁvasati, khippameva naṁ sannipatitvā ukkhipati. Kiñcāpi so hoti majjhe bhikkhusaṁghassa sannisinno, atha kho so ārakāva saṁghamhā saṁgho ca tena. Ayaṁ Pahārāda imasmiṁ dhammavinaye tatiyo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramanti.

Seyyathāpi Pahārāda yā kāci mahānadiyo. Seyyathidaṁ, Gaṅgā Yamunā Aciravatī Sarabhū Mahī. Tā mahāsamuddaṁ patvā jahanti purimāni nāma gottāni, "mahāsamuddo"tveva saṅkhaṁ gacchanti. Evamevaṁ kho Pahārāda cattārome vaṇṇā khattiyā brāhmaṇā vessā suddā, te Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajitvā jahanti purimāni nāmagottāni, "samaṇā Sakyaputtiyā"tveva[1] saṅkhaṁ gacchanti. Yampi Pahārāda cattārome vaṇṇā khattiyā brāhmaṇā vessā suddā, te Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajitvā jahanti purimāni nāmagottāni, "samaṇā Sakyaputtiyā"tveva saṅkhaṁ gacchanti. Ayaṁ Pahārāda imasmiṁ dhammavinaye catuttho acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramanti.

Seyyathāpi Pahārāda yā ca loke savantiyo mahāsamuddaṁ appenti, yā ca antalikkhā dhārā papatanti, na tena mahāsamuddassa ūnattaṁ vā pūrattaṁ vā paññāyati. Evamevaṁ kho Pahārāda bahū cepi bhikkhū anupādisesāya nibbānadhātuyā parinibbāyanti, na tena nibbānadhātuyā ūnattaṁ vā pūrattaṁ vā paññāyati. Yampi Pahārāda bahū cepi bhikkhū anupādisesāya nibbānadhātuyā parinibbāyanti, na tena nibbānadhātuyā ūnattaṁ vā pūrattaṁ vā paññāyati. Ayaṁ Pahārāda imasmiṁ dhammavinaye pañcamo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramanti.

Seyyathāpi Pahārāda mahāsamuddo ekaraso loṇaraso, evamevaṁ kho Pahārāda ayaṁ dhammavinayo ekaraso vimuttiraso. Yampi

---

1. Samaṇo sakyaputtiyo tveva (Syā, Ka)

Pahārāda ayaṁ dhammavinayo ekaraso vimuttiraso. Ayaṁ Pahārāda imasmiṁ dhammavinaye chaṭṭho acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramanti.

Seyyathāpi Pahārāda mahāsamuddo bahuratano anekaratano, tatrimāni, ratanāni, seyyathidaṁ, muttā maṇi veḷuriyo saṅkho silā pavāḷaṁ rajataṁ jātarūpaṁ lohitako masāragallaṁ. Evamevaṁ kho Pahārāda ayaṁ dhammavinayo bahuratano anekaratano, tatrimāni ratanāni, seyyathidaṁ, cattāro satipaṭṭhānā, cattāro sammappadhānā, cattāro iddhipādā, pañcindriyāni, pañca balāni, satta bojjhaṅgā, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo. Yampi Pahārāda ayaṁ dhammavinayo bahuratano anekaratano. Tatrimāni ratanāni, seyyathidaṁ, cattāro satipaṭṭhānā, cattāro sammappadhānā, cattāro iddhipādā, pañcindriyāni, pañca balāni, satta bojjhaṅgā, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo. Ayaṁ Pahārāda imasmiṁ dhammavinaye sattamo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramanti.

Seyyathāpi Pahārāda mahāsamuddo mahataṁ bhūtānaṁ āvāso. Tatrime bhūtā, timi timiṅgalo timirapiṅgalo asurā nāgā gandhabbā. Santi mahāsamudde yojanasatikāpi attabhāvā, dviyojanasatikāpi attabhāvā, tiyojanasatikāpi attabhāvā, catuyojanasatikāpi attabhāvā, pañcayojanasatikāpi attabhāvā, evamevaṁ kho Pahārāda ayaṁ dhammavinayo mahataṁ bhūtānaṁ āvāso. Tatrime bhūtā, sotāpanno, sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno, sakadāgāmī, sakadāgāmiphala-sacchikiriyāya paṭipanno, anāgāmī, anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno, arahā, arahattāya paṭipanno. Yampi Pahārāda ayaṁ dhammavinayo mahataṁ bhūtānaṁ āvāso. Tatrime bhūtā, sotāpanno, sotāpattiphala-sacchikiriyāya paṭipanno, sakadāgāmī, sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno, anāgāmī, anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno, arahā, arahattāya paṭipanno. ayaṁ Pahārāda imasmiṁ dhammavinaye aṭṭhamo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramanti. Ime kho Pahārāda imasmiṁ dhammavinaye

aṭṭha acchariyā abbhutā dhammā, ye disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramantīti. .Navamaṁ.

10. Uposathasutta

20. * Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Pubbārāme Migāramātupāsāde. Tena kho pana samayena Bhagavā tadahuposathe bhikkhusaṁghaparivuto nisinno hoti. Atha kho āyasmā Ānando abhikkantāya rattiyā nikkhante paṭhame yāme uṭṭhāyāsanā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgaṁ karitvā yena Bhagavā tenañjaliṁ paṇāmetvā Bhagavantaṁ etadavoca "abhikkantā bhante ratti, nikkhanto paṭhamo yāmo, ciranisinno bhikkhusaṁgho, uddisatu bhante Bhagavā bhikkhūnaṁ pātimokkhan"ti.

Evaṁ vutte Bhagavā tuṇhī ahosi. Dutiyampi kho āyasmā Ānando abhikkantāya rattiyā nikkhante majjhime yāme uṭṭhāyāsanā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgaṁ karitvā yena Bhagavā tenañjaliṁ paṇāmetvā Bhagavantaṁ etadavoca "abhikkantā bhante ratti, nikkhanto majjhimo yāmo, ciranisinno bhikkhusaṁgho, uddisatu bhante Bhagavā bhikkhūnaṁ pātimokkhan"ti. Dutiyampi kho Bhagavā tuṇhī ahosi. Tatiyampi kho āyasmā Ānando abhikkantāya rattiyā nikkhante pacchime yāme uddhaste aruṇe nandimukhiyā rattiyā uṭṭhāyāsanā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgaṁ karitvā yena Bhagavā tenañjaliṁ paṇāmetvā Bhagavantaṁ etadavoca "abhikkantā bhante ratti, nikkhanto pacchimo yāme, uddhastaṁ aruṇaṁ, nandimukhī ratti, ciranisinno bhikkhusaṁgho, uddisatu bhante Bhagavā bhikkhūnaṁ pātimokkhan"ti. Aparisuddhā Ānanda parisāti.

Atha kho āyasmato Mahāmoggallānassa etadahosi "kaṁ nu kho Bhagavā puggalaṁ sandhāya evamāha 'aparisuddhā Ānanda parisā'ti". Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno sabbāvantaṁ bhikkhusaṁghaṁ cetasā ceto paricca manasākāsi, addasā kho āyasmā Mahāmoggallāno taṁ puggalaṁ dussīlaṁ pāpadhammaṁ asuciṁ saṅkassarasamācāraṁ paṭicchannakammantaṁ assamaṇaṁ samaṇapaṭiññaṁ abrahmacāriṁ brahmacāripaṭiññaṁ antopūtiṁ avassutaṁ kasambujātaṁ majjhe bhikkhusaṁghassa nisinnaṁ, disvāna uṭṭhāyāsanā yena so puggalo tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā taṁ

---

* Vi 4. 418; Khu 1. 138; Abhi 4. 168 piṭṭhesu.

puggalaṁ etadavoca "uṭṭhehāvuso, diṭṭhosi Bhagavatā, natthi te bhikkhūhi saddhiṁ saṁvāso"ti.

Evaṁ vutte so puggalo tuṇhī ahosi, dutiyampi kho āyasmā Mahāmoggallāno taṁ puggalaṁ etadavoca "uṭṭhehāvuso, diṭṭhosi Bhagavatā, natthi te bhikkhūhi saddhiṁ saṁvāso"ti. Dutiyampi kho so puggalo tuṇhī ahosi. Tatiyampi kho āyasmā Mahāmoggallāno taṁ puggalaṁ etadavoca "uṭṭhehāvuso, diṭṭhosi Bhagavatā, natthi te bhikkhūhi saddhiṁ saṁvāso"ti. Tatiyampi kho so puggalo tuṇhī ahosi.

Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno taṁ puggalaṁ bāhāyaṁ gahetvā bahidvārakoṭṭhakā nikkhāmetvā sūcighaṭikaṁ datvā yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ etadavoca "nikkhāmito so bhante puggalo mayā, parisuddhā parisā, uddisatu bhante Bhagavā bhikkhūnaṁ pātimokkhan"ti. Acchariyaṁ moggallāna, abbhutaṁ moggallāna, yāva bāhā gahaṇāpi nāma so moghapuriso āgamissatīti.

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi—tumheva dāni bhikkhave uposathaṁ kareyyātha, pātimokkhaṁ uddiseyyātha, na dānāhaṁ bhikkhave ajjatagge uposathaṁ karissāmi, pātimokkhaṁ uddisissāmi. Aṭṭhānametaṁ bhikkhave anavakāso yaṁ Tathāgato aparisuddhāya parisāya pātimokkhaṁ uddiseyya.

Aṭṭhime bhikkhave mahāsamudde acchariyā abbhutā dhammā, ye disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramanti. Katame aṭṭha? Mahāsamuddo bhikkhave anupubbaninno anupubbapoṇo anupubbapabbhāro na āyatakeneva papāto. Yampi bhikkhave mahāsamuddo anupubbaninno anupubbapoṇo anupubbapabbhāro na āyatakeneva papāto. Ayaṁ bhikkhave mahāsamudde paṭhamo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramanti. (Yathā pūrime tathā vitthāro) -pa-.

Puna caparaṁ bhikkhave mahāsamuddo mahataṁ bhūtānaṁ āvāso. Tatrime bhūtā, timi timiṅgalo timirapiṅgalo asurā nāgā gandhabbā, vasanti mahāsamudde yojanasatikāpi attabhāvā -pa-. Pañcayojanasatikāpi

attabhāvā. Yampi bhikkhave mahāsamuddo mahataṁ bhūtānaṁ āvāso. Tatrime bhūtā, timi timiṅgalo timirapiṅgalo asurā nāgā gandhabbā, vasanti mahāsamudde yojanasatikāpi attabhāvā -pa- pañcayojanasatikāpi attabhāvā. Ayaṁ bhikkhave mahāsamudde aṭṭhamo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramanti. Ime kho bhikkhave mahāsamudde aṭṭha acchariyā abbhutā dhammā, yaṁ disvā disvā asurā mahāsamudde abhiramanti.

Evamevaṁ kho bhikkhave aṭṭha imasmiṁ dhammavinaye acchariyā abbhutā dhammā, ye disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramanti. Katame aṭṭha? Seyyathāpi bhikkhave mahāsamuddo anupubbaninno anupubbapoṇo anupubbapabbhāro na āyatakeneva papāto. Evamevaṁ kho bhikkhave imasmiṁ dhammavinaye anupubbasikkhā anupubbakiriyā anupubbapaṭipadā na āyatakeneva aññāpaṭivedho. Yampi bhikkhave imasmiṁ dhammavinaye anupubbasikkhā anupubbakiriyā anupubbapaṭipadā na āyatakeneva aññāpaṭivedho. Ayaṁ bhikkhave imasmiṁ dhammavinaye paṭhamo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramanti -pa-. Seyyathāpi bhikkhave mahāsamuddo mahataṁ bhūtānaṁ āvāso. Tatrime bhūtā, timi timiṅgalo timirapiṅgalo asurā nāgā gandhabbā, vasanti mahāsamudde yojanasatikāpi attabhāvā -pa- pañcayojanasatikāpi attabhāvā. Evamevaṁ kho bhikkhave ayaṁ dhammavinayo mahataṁ bhūtānaṁ āvāso. Tatrime bhūtā, sotāpanno, sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno -pa- arahā, arahattāya paṭipanno. Yampi bhikkhave ayaṁ dhammavinayo mahataṁ bhūtānaṁ āvāso. Tatrime bhūtā, sotāpanno, sotapattiphalasacchikiriyāya paṭipanno -pa- arahā, arahattāya paṭipanno. Ayaṁ bhikkhave imasmiṁ dhammavinaye aṭṭhamo acchariyo abbhuto dhammo, yaṁ disvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramanti. Ime kho bhikkhave imasmiṁ dhammavinaye aṭṭha acchariyā abbhutā dhammā, yedisvā disvā bhikkhū imasmiṁ dhammavinaye abhiramantīti. . Dasamaṁ.

Mahāvaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Verañjo Sīho Ājaññaṁ, Khaḷuṅkena Malāni ca.
Dūteyyaṁ dve ca Bandhanā, Pahārādo Uposathoti.

---

3. Gahapativagga

1. Paṭhama-uggasutta

21. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Vesāliyaṁ viharati Mahāvane Kūṭāgārasālāyaṁ. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "aṭṭhahi bhikkhave acchariyehi abbhutehi dhammehi[1] samannāgataṁ Uggaṁ gahapatiṁ Vesālikaṁ dhārethā"ti. Idamavoca Bhagavā, idaṁ vatvāna Sugato uṭṭhāyāsanā vihāraṁ pāvisi.

Atha kho aññataro bhikkhu pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Uggassa gahapatino Vesālikassa nivesanaṁ tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho Uggo gahapati Vesāliko yena so bhikkhu tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā taṁ bhikkhuṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho Uggaṁ gahapatiṁ Vesālikaṁ so bhikkhu etadavoca—

Aṭṭhahi kho tvaṁ gahapati acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgato Bhagavatā byākato. Katame te gahapati aṭṭha acchariyā abbhutā dhammā, yehi tvaṁ samannāgato Bhagavatā byākatoti. Na kho ahaṁ bhante jānāmi "katamehi aṭṭhahi acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgato Bhagavatā byākato"ti. Api ca bhante ye me aṭṭha acchariyā abbhutā dhammā saṁvijjanti, taṁ suṇohi sādhukaṁ manasi karohi, bhāsissāmīti. "Evaṁ gahapatī"ti kho so bhikkhu Uggassa gahapatino Vesālikassa paccassosi. Uggo gahapati Vesāliko etadavoca "yadāhaṁ bhante Bhagavantaṁ paṭhamaṁ dūratova addasaṁ, saha dassaneneva me

---

1. Abbhutadhammehi (Syā, Ka)

bhante Bhagavato cittaṁ pasīdi. Ayaṁ kho me bhante paṭhamo acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati.

So kho ahaṁ bhante pasannacitto Bhagavantaṁ payirupāsiṁ. Tassa me Bhagavā anupubbiṁ kathaṁ kathesi. Seyyathidaṁ, dānakathaṁ sīlakathaṁ saggakathaṁ kāmānaṁ ādīnavaṁ okāraṁ saṁkilesaṁ nekkhamme ānisaṁsaṁ pakāsesi. Yadā maṁ Bhagavā aññāsi kallacittaṁ muducittaṁ vinīvaraṇacittaṁ udaggacittaṁ pasannacittaṁ, atha yā Buddhānaṁ sāmukkaṁsikā dhammadesanā, taṁ pakāsesi—dukkhaṁ samudayaṁ nirodhaṁ maggaṁ. Seyyathāpi nāma suddhaṁ vatthaṁ apagatakāḷakaṁ sammadeva rajanaṁ paṭiggaṇheyya. Evamevaṁ kho me tasmiṁyeva āsane virajaṁ vītamalaṁ dhammacakkhuṁ udapādi "yaṁ kiñci samudayadhammaṁ, sabbaṁ taṁ nirodhadhamman"ti. So kho ahaṁ bhante diṭṭhadhammo pattadhammo viditadhammo pariyogāḷhadhammo tiṇṇavicikiccho vigatakathaṁkatho vesārajjappatto aparappaccayo Satthusāsane tattheva Buddhañca dhammañca saṁghañca saraṇaṁ agamāsiṁ, brahmacariyapañcamāni ca sikkhāpadāni samādiyiṁ. Ayaṁ kho me bhante dutiyo acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati.

Tassa mayhaṁ bhante catasso komāriyo pajāpatiyo ahesuṁ. Atha khvāhaṁ bhante yena tā pajāpatiyo tenupasaṅkamiṁ, upasaṅkamitvā tā pajāpatiyo etadavacaṁ "mayā kho bhaginiyo brahmacariyapañcamāni sikkhāpadāni samādinnāni[1]. Yā icchati, sā idheva bhoge ca bhuñjatu, puññāni ca karotu, sakāni vā ñātikulāni gacchatu, hoti vā pana purisādhippāyo 'kassa vo dammī'ti". Evaṁ vutte sā bhante jeṭṭhā pajāpati maṁ etadavoca "itthannāmassa maṁ ayyaputta purisassa dehī"ti. Atha kho ahaṁ bhante taṁ purisaṁ pakkosāpetvā vāmena hatthena pajāpatiṁ gahetvā dakkhiṇena hatthena bhiṅgāraṁ gahetvā tassa purisassa oṇojesiṁ. Komāriṁ kho panāhaṁ bhante dāraṁ pariccajanto nābhijānāmi cittassa aññathattaṁ. Ayaṁ kho me bhante tatiyo acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati.

Saṁvijjanti kho pana me bhante kule bhogā, te ca kho appaṭivibhattā sīlavantehi kalyāṇadhammehi. Ayaṁ kho me bhante catuttho acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati.

---

1. Samādiṇṇāni (Sī, Ka)

Yaṁ kho panāhaṁ bhante bhikkhuṁ payirupāsāmi, sakkaccaṁyeva payirupāsāmi no asakkaccaṁ. Ayaṁ kho me bhante pañcamo acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati.

So ce bhante me āyasmā dhammaṁ deseti, sakkaccaṁyeva suṇomi no asakkaccaṁ. No ce me so āyasmā dhammaṁ deseti, ahamassa dhammaṁ desemi. Ayaṁ kho me bhante chaṭṭho acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati.

Anacchariyaṁ kho pana maṁ bhante devatā upasaṅkamitvā ārocenti "svākkhāto gahapati Bhagavatā dhammo"ti. Evaṁ vutte ahaṁ bhante tā devatā evaṁ vadāmi "vadeyyātha vā evaṁ kho tumhe devatā, no vā vadeyyātha, atha kho Svākkhāto Bhagavatā Dhammo"ti. Na kho panāhaṁ bhante abhijānāmi "tatonidānaṁ cittassa unnatiṁ[1] 'maṁ vā devatā upasaṅkamanti, ahaṁ vā devatāhi saddhiṁ sallapāmī'ti". Ayaṁ kho me bhante sattamo acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati.

Yānimāni bhante Bhagavatā desitāni pañcorambhāgiyāni saṁyojanāni, nāhaṁ tesaṁ kiñci attani appahīnaṁ samanupassāmi. Ayaṁ kho me bhante aṭṭhamo acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati. Ime kho me bhante aṭṭha acchariyā abbhutā dhammā saṁvijjanti. Na ca kho ahaṁ jānāmi "katamehi cāhaṁ[2] aṭṭhahi acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgato Bhagavatā byākato"ti.

Atha kho so bhikkhu Uggassa gahapatino Vesālikassa nivesane piṇḍapātaṁ gahetvā uṭṭhāyāsanā pakkāmi. Atha kho so bhikkhu pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkanto yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho so bhikkhu yāvatako ahosi Uggena gahapatinā Vesālikena saddhiṁ kathāsallāpo, taṁ sabbaṁ Bhagavato ārocesi.

Sādhu sādhu bhikkhu, yathā taṁ Uggo gahapati Vesāliko sammā byākaramāno byākareyya. Imeheva kho bhikkhu aṭṭhahi acchariyehi

---

1. Uṇṇatiṁ (Ka) Abhi1. 225; Abhi 2. 363 piṭṭhesupi passitabbaṁ.
2. Katamehipahaṁ (Sī), katamehipāhaṁ (I, Ka)

abbhutehi dhammehi samannāgato Uggo gahapati Vesāliko mayā byākato. Imehi ca pana bhikkhu aṭṭhahi acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgataṁ Uggaṁ gahapatiṁ Vesālikaṁ dhārehīti. . Paṭhamaṁ.

2. Dutiya-uggasutta

22. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Vajjīsu viharati Hatthigāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "aṭṭhahi bhikkhave acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgataṁ Uggaṁ gahapatiṁ Hatthigāmakaṁ dhārethā"ti. Idamavoca Bhagavā, idaṁ vatvāna Sugato uṭṭhāyāsanā vihāraṁ pāvisi.

Atha kho aññataro bhikkhu pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Uggassa gahapatino Hatthigāmakassa nivesanaṁ tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho Uggo gahapati Hatthigāmako yena so bhikkhu tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā taṁ bhikkhuṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho Uggaṁ gahapatiṁ Hatthigāmakaṁ so bhikkhu etadavoca "aṭṭhahi kho tvaṁ gahapati acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgato Bhagavatā byākato. Katame te gahapati aṭṭha acchariyā abbhutā dhammā, yehi tvaṁ samannāgato Bhagavatā byākato"ti.

Na kho ahaṁ bhante jānāmi "katamehi aṭṭhahi acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgato Bhagavatā byākato"ti. Api ca bhante ye me aṭṭha acchariyā abbhutā dhammā saṁvijjanti. Taṁ suṇāhi sādhukaṁ manasi karohi, bhāsissāmī"ti. "Evaṁ gahapatī"ti kho so bhikkhu Uggassa gahapatino Hatthigāmakassa paccassosi. Uggo gahapati Hatthigāmako etadavoca "yadāhaṁ bhante nāgavane paricaranto Bhagavantaṁ paṭhamaṁ dūratova addasaṁ, saha dassaneneva me bhante Bhagavato cittaṁ pasīdi, surāmado ca pahīyi. Ayaṁ kho me bhante paṭhamo acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati.

So kho ahaṁ bhante pasannacitto Bhagavantaṁ payirupāsiṁ, tassa me Bhagavā anupubbiṁ kathaṁ kathesi. Seyyathidaṁ, dānakathaṁ sīlakathaṁ kāmānaṁ ādīnavaṁ okāraṁ saṁkilesaṁ nekkhamme ānisaṁsaṁ pakāsesi. Yadā maṁ Bhagavā aññāsi kallacittaṁ muducittaṁ vinīvaraṇacittaṁ udaggacittaṁ pasannacittaṁ. Atha

yā Buddhānaṁ sāmukkaṁsikā dhammadesanā, taṁ pakāsesi—dukkhaṁ samudayaṁ nirodhaṁ maggaṁ. Seyyathāpi nāma suddhaṁ vatthaṁ apagatakāḷakaṁ sammadeva rajanaṁ paṭiggaṇheyya. Evamevaṁ kho me tasmiṁ yeva āsane virajaṁ vītamalaṁ dhammacakkhuṁ udapādi "yaṁ kiñci samudayadhammaṁ, sabbaṁ taṁ nirodhadhamman"ti. So kho ahaṁ bhante diṭṭhadhammo pattadhammo viditadhammo pariyogāḷhadhammo tiṇṇavicikiccho vigatakathaṁkatho vesārajjappatto aparappaccayo Satthusāsane tattheva Buddhañca dhammañca saṁghañca saraṇaṁ agamāsiṁ. Brahmacariyapañcamāni ca sikkhāpadāni samādiyiṁ. Ayaṁ kho me bhante dutiyo acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati.

Tassa mayhaṁ bhante catasso komāriyo pajāpatiyo ahesuṁ. Atha khvāhaṁ bhante yena tā pajāpatiyo tenupasaṅkamiṁ, upasaṅkamitvā tā pajāpatiyo etadavacaṁ "mayā kho bhaginiyo brahmacariyapañcamāni sikkhāpadāni samādinnāni. Yā icchati, sā idheva bhoge ca bhuñcatu, puññāni ca karotu, sakāni vā ñātikulāni gacchatu, hoti vāpana purisādhippāyo, 'kassa vo dammī'ti". Evaṁ vutte sā bhante jeṭṭhā pajāpati maṁ etadavoca "itthannāmassa maṁ ayyaputta purisassa dehī"ti. Atha kho ahaṁ bhante taṁ purisaṁ pakkosāpetvā vāmena hatthena pajāpatiṁ gahetvā dakkhiṇena hatthena bhiṅgāraṁ gahetvā tassa purisassa oṇojesiṁ. Komāriṁ kho panāhaṁ bhante dāraṁ pariccajanto nābhijānāmi cittassa aññathatthaṁ. Ayaṁ kho me bhante tatiyo acchariyo abbhuto dhammo.

Saṁvijjanti kho pana me bhante kule bhogā, te ca kho appaṭivibhattā sīlavantehi kalyāṇadhammehi. Ayaṁ kho me bhante catuttho acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati.

Yaṁ kho panāhaṁ bhante bhikkhu payirupāsāmi, sakkaccaṁyeva payirupāsāmi no asakkaccaṁ. So ce me āyasmā dhammaṁ deseti, sakkaccaṁyeva suṇomi no asakkaccaṁ. No ce me so āyasmā dhammaṁ deseti, ahamassa dhammaṁ desemi. Ayaṁ kho me bhante pañcamo acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati.

Anacchariyaṁ kho pana bhante saṁghe nimantite devatā upasaṅkamitvā ārocenti “asuko gahapati bhikkhu ubhatobhāgavimutto, asuko paññāvimutto, asuko kāyasakkhī, asuko diṭṭhippatto[1], asuko saddhāvimutto, asuko dhammānusārī, asuko saddhānusārī, asuko sīlavā kalyāṇadhammo, asuko dussīlo pāpadhammo”ti. Saṁghaṁ kho panāhaṁ bhante parivisanto nābhijānāmi evaṁ cittaṁ uppādento “imassa vā thokaṁ demi, imassa vā bahukan”ti. Atha khvāhaṁ bhante samacittova demi. Ayaṁ kho me bhante chaṭṭho acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati.

Anacchariyaṁ kho pana maṁ bhante devatā upasaṅkamitvā ārocenti “svākkhāto gahapati Bhagavatā dhammo”ti. Evaṁ vutte ahaṁ bhante tā devatā evaṁ vademi “vadeyyātha vā evaṁ kho tumhe devatā, no vā vadeyyātha. Atha kho svākkhāto Bhagavatā dhammo”ti. Na kho panāhaṁ bhante abhijānāmi tatonidānaṁ cittassa unnatiṁ “maṁ tā devatā upasaṅkamanti, ahaṁ vā devatāhi saddhiṁ sallapāmī”ti. Ayaṁ kho me bhante sattamo acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati.

Sace kho panāhaṁ bhante Bhagavato paṭhamataraṁ kālaṁ kareyyaṁ, anacchariyaṁ kho panetaṁ. Yaṁ maṁ Bhagavā evaṁ byākareyya “natthi taṁ saṁyojanaṁ yena saṁyutto Uggo gahapati Hatthigāmako puna imaṁ lokaṁ āgaccheyyā”ti. Ayaṁ kho me bhante aṭṭhamo acchariyo abbhuto dhammo saṁvijjati. Ime kho me bhante aṭṭha acchariyā abbhutā dhammā saṁvijjanti. Na ca kho ahaṁ jānāmi “katamehi cāhaṁ aṭṭhahi acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgato Bhagavatā byākato”ti.

Atha kho so bhikkhu Uggassa gahapatino Hatthigāmakassa nivesane piṇḍapātaṁ gahetvā uṭṭhāyāsanā pakkāmi. Atha kho so bhikkhu pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkanto yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho so bhikkhu yāvatako ahosi Uggena gahapatinā Hatthigāmakena saddhiṁ kathāsallāpo, taṁ sabbaṁ Bhagavato ārocesi.

---

1. Diṭṭhappatto (Ka)

Sādhu sādhu bhikkhu, yathā taṁ Uggo gahapati Hatthigāmako sammā byākaramāno byākareyya, imeheva kho bhikkhu aṭṭhahi acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgato Uggo gahapati Hatthigāmako mayā byākato, imehi ca pana bhikkhu aṭṭhahi acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgataṁ Uggaṁ gahapatiṁ Hatthigāmakaṁ dhārehīti. . Dutiyaṁ.

3. Paṭhamahatthakasutta

23. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Āḷaviyaṁ viharati Aggāḷave cetiye. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi—sattahi bhikkhave acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgataṁ Hatthakaṁ Āḷavakaṁ dhāretha. Katamehi sattahi? Saddho hi bhikkhave Hatthako Āḷavako, sīlavā bhikkhave Hatthako Āḷavako, hirīmā bhikkhave Hatthako Āḷavako, ottappī bhikkhave Hatthako Āḷavako, bahussuto bhikkhave Hatthako Āḷavako, cāgavā bhikkhave Hatthako Āḷavako, paññavā bhikkhave Hatthako Āḷavako. Imehi kho bhikkhave sattahi acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgataṁ Hatthakaṁ Āḷavakaṁ dhārethāti. Idamavoca Bhagavā, idaṁ vatvāna Sugato uṭṭhāyāsanā vihāraṁ pāvisi.

Atha kho aññataro bhikkhu pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Hatthakassa Āḷavakassa nivesanaṁ tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho Hatthako Āḷavako yena so bhikkhu tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā taṁ bhikkhuṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho Hatthakaṁ Āḷavakaṁ so bhikkhu etadavoca—

Sattahi kho tvaṁ āvuso acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgato Bhagavatā byākato. Katamehi sattahi? Saddho bhikkhave Hatthako Āḷavako, sīlavā -pa-. Hirīmā. Ottappī. Bahussuto. Cāgavā, paññāvā bhikkhave Hatthako Āḷavakoti. Imehi kho tvaṁ āvuso sattahi acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgato Bhagavatā byākatoti. Kaccittha bhante na koci gihī ahosi odātavasanoti. Na hettha āvuso koci gihī ahosi odātavasanoti. Sādhu bhante yadettha na koci gihī ahosi odātavasanoti.

Atha kho so bhikkhu Hatthakassa Āḷavakassa nivesane piṇḍapātaṁ gahetvā uṭṭhāyāsanā pakkāmi. Atha kho so bhikkhu pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkanto yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho so bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca—

Idhāhaṁ bhante pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Hatthakassa Āḷavakassa nivesanaṁ tenupasaṅkamiṁ, upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdiṁ. Atha kho bhante Hatthako Āḷavako yenāhaṁ tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā maṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnaṁ kho ahaṁ bhante Hatthakaṁ Āḷavakaṁ etadavacaṁ "sattahi kho tvaṁ āvuso acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgato Bhagavatā byākato. Katamehi sattahi saddho bhikkhave Hatthako Āḷavako, sīlavā -pa-. Hirīmā. Ottappī. Bahussuto. Cāgavā. Paññavā bhikkhave Hatthako Āḷavakoti. Imehi kho tvaṁ āvuso sattahi acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgato Bhagavatā byākato"ti.

Evaṁ vutte bhante Hatthako maṁ etadavoca "kaccittha bhante na koci gihī ahosi odātavasano"ti. Na hettha āvuso koci gihī ahosi odātavasanoti. Sādhu bhante yadettha na koci gihī ahosi odātavasanoti.

Sādhu sādhu bhikkhu, appiccho so bhikkhu kulaputto santeyeva attani kusaladhamme na icchati parehi ñāyamāne[1]. Tena hi tvaṁ bhikkhu imināpi aṭṭhamena acchariyena abbhutena dhammena samannāgataṁ Hatthakaṁ Āḷavakaṁ dhārehi, yadidaṁ appicchatāyāti. . Tatiyaṁ.

4. Dutiyahatthakasutta

24. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Āḷaviyaṁ viharati Aggāḷave cetiye. Atha kho Hatthako Āḷavako pañcamattehi upāsakasatehi parivuto yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnaṁ kho Hatthakaṁ Āḷavakaṁ

---

1. Paññāpayamāne (Ka)

Bhagavā etadavoca "mahatī kho tyāyaṁ Hatthaka parisā, kathaṁ pana tvaṁ Hatthaka imaṁ mahatiṁ parisaṁ saṅgaṇhāsī"ti. Yānimāni bhante Bhagavatā desitāni * cattāri saṅgahavatthūni, tehāhaṁ[1] imaṁ mahatiṁ parisaṁ saṅgaṇhāmi, ahaṁ bhante yaṁ jānāmi "ayaṁ dānena saṅgahetabbo"ti, taṁ dānena saṅgaṇhāmi, yaṁ jānāmi "ayaṁ peyyavajjena saṅgahetabbo"ti, taṁ peyyavajjena saṅgaṇhāmi, yaṁ jānāmi "ayaṁ atthacariyāya saṅgahetabbo"ti, taṁ atthacariyāya saṅgaṇhāmi, yaṁ jānāmi "ayaṁ samānattatāya saṅgahetabbo"ti, taṁ samānattatāya saṅgaṇhāmi. Saṁvijjanti kho pana me bhante kule bhogā, daliddassa kho no tathā sotabbaṁ maññantīti. Sādhu sādhu Hatthaka, yoni kho tyāyaṁ Hatthaka mahatiṁ parisaṁ saṅgahetuṁ. Ye hi keci Hatthaka atītamaddhānaṁ mahatiṁ parisaṁ saṅghahesuṁ, sabbete imeheva catūhi aṅgahavatthūhi mahatiṁ parisaṁ saṅgahesuṁ. Yepi hi keci Hatthaka anāgatamaddhānaṁ mahatiṁ parisaṁ saṅgaṇhissanti, sabbete imeheva catūhi saṅgahavatthūhi mahatiṁ parisaṁ saṅgaṇhissanti. Yepi hi keci Hatthaka etarahi mahatiṁ parisaṁ saṅgaṇhanti, sabbete imeheva catūhi saṅgahavatthūhi mahatiṁ parisaṁ saṅgaṇhantīti.

Atha kho Hatthako Āḷavako Bhagavatā dhammiyā kathāya sandassito samādapito samuttejito sampahaṁsito uṭṭhāyāsanā Bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā pakkāmi. Atha kho Bhagavā acirapakkante Hatthake Āḷavake bhikkhū āmantesi "aṭṭhahi bhikkhave acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgataṁ Hatthakaṁ Āḷavakaṁ dhāretha. Katamehi aṭṭhahi? Saddho bhikkhave Hatthako Āḷavako, sīlavā bhikkhave -pa-. Hirīmā. Ottappī. Bahussuto. Cāgavā. Paññavā bhikkhave Hatthako Āḷavako, appiccho bhikkhave Hatthako Āḷavako. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi acchariyehi abbhutehi dhammehi samannāgataṁ Hatthakaṁ Āḷavakaṁ dhārethāti. . Catutthaṁ.

5. Mahānāmasutta

25. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmiṁ Nigrodhārāme. Atha kho Mahānāmo Sakko yena Bhagavā tenupasaṅkami,

* Aṁ 1. 341; Dī 3. 193 piṭṭhesupi.

1. Tenāhaṁ (Sī)

upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Mahānāmo Sakko Bhagavantaṁ etadavoca "kittāvatā nu kho bhante upāsako hotī"ti. Yato kho Mahānāma Buddhaṁ saraṇaṁ gato hoti, dhammaṁ saraṇaṁ gato hoti, saṁghaṁ saraṇaṁ gato hoti. Ettāvatā kho Mahānāma upāsako hotīti.

"Kittāvatā pana bhante upāsako sīlavā hotī"ti. Yato kho Mahānāma upāsako pāṇātipātā paṭivirato hoti, adinnādānā paṭivirato hoti, kāmesumicchācārā paṭivirato hoti, musāvādā paṭivirato hoti, surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato hoti. Ettāvatā kho Mahānāma upāsako sīlavā hotīti.

"Kittāvatā pana bhante upāsako attahitāya paṭipanno hoti, no parahitāyā"ti. Yato kho Mahānāma upāsako attanāva saddhāsampanno hoti, no paraṁ saddhāsampadāya samādapeti[1]. Attanāva sīlasampanno hoti, no paraṁ sīlasampadāya samādapeti. Attanāva cāgasampanno hoti, no paraṁ cāgasampadāya samādapeti. Attanāva bhikkhūnaṁ dassanakāmo hoti, no paraṁ bhikkhūnaṁ dassane samādapeti. Attanāva saddhammaṁ sotukāmo hoti, no paraṁ saddhammassavane samādapeti. Attanāva sutānaṁ dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti, no paraṁ dhammadhāraṇāya samādapeti. Attanāva sutānaṁ dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti, no paraṁ atthūpaparikkhāya samādapeti. Attanāva atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno hoti, no paraṁ dhammānudhammappaṭipattiyā samādapeti. Ettāvatā kho Mahānāma upāsako attahitāya paṭipanno hoti, no parahitāyāti.

"Kittāvatā pana bhante upāsako attahitāya ca paṭipanno hoti parahitāya cā"ti. Yato kho Mahānāma upāsako attanā ca saddhāsampanno hoti, parañca saddhāsampadāya samādapeti. Attanā ca sīlasampanno hoti, parañca sīlasampadāya samādapeti. Attanā ca cāgasampanno hoti, parañca cāgasampadāya samādapeti. Attanā ca bhikkhūnaṁ dassanakāmo hoti, parañca bhikkhūnaṁ dassane samādapeti. Attanā ca

---

1. Samādāpeti (?)

saddhammaṁ sotukāmo hoti, parañca saddhammassavane samādapeti. Attanā ca sutānaṁ dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti, parañca dhammadhāraṇāya samādapeti. Attanā ca sutānaṁ dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti, parañca atthūpaparikkhāya samādapeti. Attanā ca atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno hoti, parañca dhammānudhammappaṭipattiyā samādapeti. Ettāvatā kho Mahānāma upāsako attahitāya ca paṭipanno hoti parahitāya cāti. . Pañcamaṁ.

6. Jīvakasutta

26. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Jīvakambavane. Atha kho Jīvako komārabhacco yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Jīvako komārabhacco Bhagavantaṁ etadavoca "kittāvatā nu kho bhante upāsako hotī"ti. Yato kho Jīvaka Buddhaṁ saraṇaṁ gato hoti, dhammaṁ saraṇaṁ gato hoti, saṁghaṁ saraṇaṁ gato hoti. Ettāvatā kho Jīvaka upāsako hotīti.

"Kittāvatā pana bhante upāsako sīlavā hotī"ti. Yato kho Jīvaka upāsako pāṇātipātā paṭivirato hoti -pa- surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato hoti. Ettāvatā kho Jīvaka upāsako sīlavā hotīti.

"Kittāvatā pana bhante upāsako attahitāya paṭipanno hoti, no parahitāyā"ti. Yato kho Jīvaka upāsako attanāva saddhāsampanno hoti, no paraṁ saddhāsampadāya samādapeti -pa-. Attanāva atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno hoti, no paraṁ dhammānudhammappaṭipattiyā samādapeti. Ettāvatā kho Jīvaka upāsako attahitāya paṭipanno hoti, no parahitāyāti.

"Kittāvatā pana bhante upāsako attahitāya ca paṭipanno hoti parahitāya cā"ti. Yato kho Jīvaka upāsako attanā ca saddhāsampanno hoti, parañca saddhāsampadāya samādapeti. Attanā ca sīlasampanno hoti, parañca sīlasampadāya samādapeti. Attanā ca

cāgasampanno hoti, parañca cāgasampadāya samādapeti. Attanā ca bhikkhūnaṁ dassanakāmo hoti, parañca bhikkhūnaṁ dassane samādapeti. Attanā ca saddhammaṁ sotukāmo hoti, parañca saddhammassavane samādapeti. Attanā ca sutānaṁ dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti, parañca dhammadhāraṇāya samādapeti. Attanā ca sutānaṁ dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti, parañca atthūpaparikkhāya samādapeti. Attanā ca atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno hoti, parañca dhammānudhammappaṭipattiyā samādapeti. Ettāvatā kho Jīvaka upāsako attahitāya ca paṭipanno hoti parahitāya cāti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Paṭhamabalasutta

27. Aṭṭhimāni bhikkhave balāni. Katamāni aṭṭha? Ruṇṇabalā bhikkhave dārakā, kodhabalā mātugāmā, āvudhabalā corā, issariyabalā rājāno, ujjhattibalā bālā, nijjhattibalā paṇḍitā, paṭisaṅkhānabalā bahussutā, khantibalā samaṇabrāhmaṇā. Imāni kho bhikkhave aṭṭha balānīti.

.Sattamaṁ.

8. Dutiyabalasutta

28. Atha kho āyasmā Sāriputto yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho āyasmantaṁ Sāriputtaṁ Bhagavā etadavoca "kati nu kho Sāriputta khīṇāsavassa bhikkhuno balāni, yehi balehi samannāgato khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti 'khīṇā me āsavā'ti". Aṭṭha bhante khīṇāsavassa bhikkhuno balāni, yehi balehi samannāgato khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti "khīṇā me āsavā"ti.

Katamāni aṭṭha? * Idha bhante khīṇāsavassa bhikkhuno aniccato sabbe saṅkhārā yathābhūtaṁ sammappaññāya sudiṭṭhā honti. Yampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno aniccato sabbe saṅkhārā yathābhūtaṁ sammappaññāya sudiṭṭhā honti. Idampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno balaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti "khīṇā me āsavā"ti. (1)

---

* Upari 397; Khu 9. 355 piṭṭhepi.

Puna caparaṁ bhante khīṇāsavassa bhikkhuno aṅgārakāsūpamā kāmā yathābhūtaṁ sammappaññāya sudiṭṭhā honti. Yampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno aṅgārakāsūpamā kāmā yathābhūtaṁ sammappaññāya sudiṭṭhā honti. Idampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno balaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti "khīṇā me āsavā"ti. (2)

Puna caparaṁ bhante khīṇāsavassa bhikkhuno vivekaninnaṁ cittaṁ hoti vivekapoṇaṁ vivekapabbhāraṁ vivekaṭṭhaṁ nekkhammābhirataṁ byantibhūtaṁ sabbaso āsavaṭṭhāniyehi dhammehi. Yampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno vivekaninnaṁ cittaṁ hoti vivekapoṇaṁ vivekapabbhāraṁ vivekaṭṭhaṁ nekkhammābhirataṁ byantibhūtaṁ sabbaso āsavaṭṭhāniyehi dhammehi. Idampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno balaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti "khīṇā me āsavā"ti. (3)

Puna caparaṁ bhante khīṇāsavassa bhikkhuno cattāro satipaṭṭhānā bhāvitā honti subhāvitā. Yampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno cattāro satipaṭṭhānā bhāvitā honti subhāvitā. Idampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno balaṁ hoti. Yaṁ balaṁ āgamma khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti "khīṇā me āsavā"ti. (4)

Puna caparaṁ bhante khīṇāsavassa bhikkhuno cattāro iddhipādā bhāvitā honti subhāvitā -pa- pañcindriyāni bhāvitāni honti subhāvitāni -pa- satta bojjhaṅgā bhāvitā honti subhāvitā -pa- ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvito hoti subhāvito. Yampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvito hoti subhāvito. Idampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno balaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti "khīṇā me āsavā"ti. (5-8)

Imāni kho bhante aṭṭha khīṇāsavassa bhikkhuno balāni, yehi balehi samannāgato khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti "khīṇā me āsavā"ti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Akkhaṇasutta

29. "Khaṇakicco loko khaṇakicco loko"ti bhikkhave assutavā puthujjano bhāsati, no ca kho so jānāti khaṇaṁ vā akkhaṇaṁ vā. Aṭṭhime bhikkhave akkhaṇā asamayā brahmacariyavāsāya. Katame aṭṭha? Idha bhikkhave Tathāgato ca loke uppanno hoti Arahaṁ Sammāsambuddho Vijjācaraṇasampanno Sugato Lokavidū Anuttaro purisadammasārathi Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā. Dhammo ca desiyati opasamiko parinibbāniko sambodhagāmī sugatappavedito, ayañca puggalo nirayaṁ upapanno hoti. Ayaṁ bhikkhave paṭhamo akkhaṇo asamayo brahmacariyavāsāya. (1)

Puna caparaṁ bhikkhave Tathāgato ca loke uppanno hoti -pa- Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā. Dhammo ca desiyati opasamiko parinibbāniko sambodhagāmī sugatappavedito, ayañca puggalo tiracchānayoniṁ upapanno hoti -pa-. (2)

Puna caparaṁ bhikkhave -pa- ayañca puggalo pettivisayaṁ upapannohoti -pa-. (3)

Puna caparaṁ bhikkhave -pa- ayañca puggalo aññataraṁ dīghāyukaṁ devanikāyaṁ upapanno hoti -pa-. (4)

Puna caparaṁ bhikkhave -pa- ayañca puggalo paccantimesu janapadesu paccājāto hoti, so ca hoti aviññātāresu milakkhesu[1]. Yattha natthi gati bhikkhūnaṁ bhikkhunīnaṁ upāsakānaṁ upāsikānaṁ -pa-. (5)

Puna caparaṁ bhikkhave -pa- ayañca puggalo majjhimesu janapadesu paccājāto hoti, so ca hoti micchādiṭṭhiko viparītadassano "natthi dinnaṁ, natthi yiṭṭhaṁ, natthi hutaṁ, natthi sukatadukkaṭānaṁ kammānaṁ phalaṁ vipāko, natthi ayaṁ loko, natthi paro loko, natthi mātā, natthi pitā, natthi sattā opapātikā, natthi loke samaṇabrāhmaṇā sammaggatā sammā paṭipannā, ye imañca lokaṁ parañca lokaṁ sayaṁ abhiññā sacchikatvā pavedentīti -pa-. (6)

---

1. Milakkhūsu (Syā, Ka) Dī 3. 249 piṭṭhepi.

Puna caparaṁ bhikkhave -pa- ayañca puggalo majjhimesu janapadesu paccājāto hoti, so ca hoti duppañño jaḷo eḷamūgo appaṭibalo subhāsitadubbhāsitassa atthamaññātuṁ. Ayaṁ bhikkhave sattamo akkhaṇo asamayo brahmacariyavāsāya. (7)

Puna caparaṁ bhikkhave Tathāgato ca loke anuppanno hoti Arahaṁ Sammāsambuddho -pa- Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā. Dhammo ca na desiyati opasamiko parinibbāniko sambodhagāmī sugatappavedito, ayañca puggalo majjhimesu janapadesu paccājāto hoti, so ca hoti paññavā ajaḷo aneḷamūgo paṭibalo subhāsitadubbhāsitassa atthamaññātuṁ. Ayaṁ bhikkhave aṭṭhamo akkhaṇo asamayo brahmacariyavāsāya. Ime kho bhikkhave aṭṭha akkhaṇā asamayā brahmacariyavāsāya. (8)

Ekova kho bhikkhave khaṇo ca samayo ca brahmacariyavāsāya. Katamo eko? Idha bhikkhave Tathāgato ca loke uppanno hoti Arahaṁ Sammāsambuddho Vijjācaraṇasampanno Sugato Lokavidū Anuttaro purisadammasārathi Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā. Dhammo ca desiyati opasamiko parinibbāniko sambodhagāmī sugatappavedito, ayañca puggalo majjhimesu janapadesu paccājāto hoti, so ca hoti paññavā ajaḷo aneḷamūgo paṭibalo subhāsitadubbhāsitassa atthamaññātuṁ. Ayaṁ bhikkhave ekova khaṇo ca samayo ca brahmacariyavāsāyāti. (1)

Manussalābhaṁ[1] laddhāna, saddhamme suppavedite.
Ye khaṇaṁ nādhigacchanti, atināmenti te khaṇaṁ.

Bahū hi akkhaṇā vuttā, maggassa antarāyikā.
Kadāci karahaci loke, uppajjanti Tathāgatā.

Tayidaṁ[2] sammukhībhūtaṁ, yaṁ lokasmiṁ sudullabhaṁ.
Manussapaṭilābho ca, saddhammassa ca desanā.
Alaṁ vāyamituṁ tattha, attakāmena[3] jantunā,

---

1. Manussalokaṁ (Syā) 2. Tassidaṁ (Ka) 3. Atthakāmena (Sī, Syā, Ka)

Kathaṁ vijaññā saddhammaṁ, khaṇo ve[1] mā upaccagā.
Khaṇātītā hi socanti, nirayamhi samappitā.

Idha ce naṁ virādheti, saddhammassa niyāmataṁ[2].
Vāṇijova atītattho, cirattaṁ[3] anutapissati.

Avijjānivuto poso, saddhammaṁ aparādhiko.
Jātimaraṇasaṁsāraṁ, ciraṁ paccanubhossati.

Ye ca laddhā manussattaṁ, saddhamme suppavedite.
Akaṁsu Satthu vacanaṁ, karissanti karonti vā.

Khaṇaṁ paccaviduṁ loke, brahmacariyaṁ anuttaraṁ.
Ye maggaṁ paṭipajjiṁsu, Tathāgatappaveditaṁ.

Ye saṁvarā cakkhumatā, desitādiccabandhunā.
Tesu[4] gutto sadā sato, vihare anavassuto.

Sabbe anusaye chetvā, māradheyyaparānuge.
Te ve pāraṅgatā[5] loke, ye pattā āsavakkhayanti.

Navamaṁ.

10. Anuruddhamahāvitakkasutta

30. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Bhaggesu viharati Susumāragire Bhesakaḷāvane migadāye. Tena kho pana samayena āyasmā Anuruddho Cetīsu viharati Pācīnavaṁsadāye. Atha kho āyasmato Anuruddhassa rahogatassa paṭisallīnassa evaṁ cetaso parivitakko udapādi "appicchassāyaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo mahicchassa. Santuṭṭhassāyaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo asantuṭṭhassa. Pavivittassāyaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo saṅgaṇikārāmassa. Āraddhavīriyassāyaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo kusītassa. Upaṭṭhitassatissāyaṁ[6] dhammo, nāyaṁ dhammo muṭṭhassatissa[7]. Samāhitassāyaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo asamāhitassa. Paññavato ayaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo duppaññassā"ti.

---

1. Vo (Syā) 2. Niyāmitaṁ (Syā) 3. Cirantaṁ (Ka)
4. Tesaṁ(Ka) 5. Pāragatā (Sī, Syā, I) 6. Upaṭṭhitasatissāyaṁ (Sī, Syā, I)
7. Muṭṭhasatissa (Sī, Syā, I)

Atha kho Bhagavā āyasmato Anuruddhassa cetasā cetoparivitakkamaññāya seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitaṁ vā bāhaṁ pasāreyya, pasāritaṁ vā bāhaṁ samiñjeyya. Evamevaṁ Bhaggesu Susumāragire Bhesakaḷāvane migadāye antarahito Cetīsu Pācīnavaṁsadāye āyasmato Anuruddhassa sammukhe pāturahosi. Nisīdi Bhagavā paññatte āsane. Āyasmāpi kho Anuruddho Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnaṁ kho āyasmantaṁ Anuruddhaṁ Bhagavā etadavoca—

Sādhu sādhu Anuruddha, sādhu kho tvaṁ Anuruddha (yaṁ taṁ mahāpurisavitakkaṁ)[1] vitakkesi "appicchassāyaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo mahicchassa. Santuṭṭhassāyaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo asantuṭṭhassa. Pavivittassāyaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo saṅgaṇikārāmassa. Āraddhavīriyassāyaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo kusītassa. Upaṭṭhitassatissāyaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo muṭṭhassatissa. Samāhitassāyaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo asamāhitassa. Paññavato ayaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo duppaññassā"ti. Tena hi tvaṁ Anuruddha imampi aṭṭhamaṁ mahāpurisavitakkaṁ vitakkehi "nippapañcārāmassāyaṁ dhammo nippapañcaratino, nāyaṁ dhammo papañcārāmassa papañcaratino"ti.

Yato kho tvaṁ Anuruddha ime aṭṭha mahāpurisavitakke vitakkessasi, tato tvaṁ Anuruddha yāvadeva[2] ākaṅkhissasi, vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṁ savicāraṁ vivekajaṁ pītisukhaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharissasi.

Yato kho tvaṁ Anuruddha ime aṭṭha mahāpurisavitakke vitakkessasi, tato tvaṁ Anuruddha yāvadeva ākaṅkhissasi, vitakkavicārānaṁ vūpasamā ajjhattaṁ sampasādanaṁ cetaso ekodibhāvaṁ avitakkaṁ avicāraṁ samādhijaṁ pītisukhaṁ dutiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharissasi.

Yato kho tvaṁ Anuruddha ime aṭṭha mahāpurisavitakke vitakkessasi, tato tvaṁ Anuruddha yāvadeva ākaṅkhissasi, pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharissasi, sato ca sampajāno sukhañca kāyena

1. Satta mahāpurisavitakke (Sī, I) Dī 3. 249 piṭṭhepi. 2. Yāvade (Saṁ 1. 412 piṭṭhe)

paṭisaṁvedissasi, yaṁ taṁ ariyā ācikkhanti "upekkhako satimā sukhavihārī"ti tatiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharissasi.

Yato kho tvaṁ Anuruddha ime aṭṭha mahāpurisavitakke vitakkessasi, tato tvaṁ Anuruddha yāvadeva ākaṅkhissasi, sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṁ atthaṅgamā adukkhamasukhaṁ upekkhāsatipārisuddhiṁ catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharissasi.

Yato kho tvaṁ Anuruddha ime ca aṭṭha mahāpurisavitakke vitakkessasi, imesañca catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī bhavissasi akicchalābhī akasiralābhī, tato tuyhaṁ Anuruddha seyyathāpi nāma gahapatissa vā gahapatiputtassa vā nānārattānaṁ dussānaṁ dussakaraṇḍako pūro. Evamevaṁ te paṁsukūlacīvaraṁ khāyissati santuṭṭhassa viharato ratiyā aparitassāya phāsuvihārāya okkamanāya nibbānassa.

Yato kho tvaṁ Anuruddha ime ca aṭṭha mahāpurisavitakke vitakkessasi, imesañca catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī bhavissasi akicchalābhī akasiralābhī, tato tuyhaṁ Anuruddha seyyathāpi nāma gahapatissa vā gahapatiputtassa vā sālīnaṁ odano vicitakāḷako anekasūpo anekabyañjano. Evamevaṁ te piṇḍiyālopabhojanaṁ khāyissati santuṭṭhassa viharato ratiyā aparitassāya phāsuvihārāya okkamanāya nibbānassa.

Yato kho tvaṁ Anuruddha ime ca aṭṭha mahāpurisavitakke vitakkessasi, imesañca catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī bhavissasi akicchalābhī akasiralābhī, tato tuyhaṁ Anuruddha seyyathāpi nāma gahapatissa vā gahapatiputtassa vā kūṭāgāraṁ ullittāvalittaṁ nivātaṁ phusitaggaḷaṁ pihitavātapānaṁ. Evamevaṁ te rukkhamūlasenāsanaṁ khāyissati santuṭṭhassa viharato ratiyā apiritassāya phāsuvihārāya okkamanāya nibbānassa.

Yato kho tvaṁ Anuruddha ime ca aṭṭha mahāpurisavitakke vitakkessasi, imesañca catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī bhavissasi akicchalābhī akasiralābhī, tato tuyhaṁ

Anuruddha seyyathāpi nāma gahapatissa vā gahapatiputtassa vā pallaṅko gonakatthato paṭikatthato paṭalikatthato kadalimigapavarapaccattharaṇo[1] sa-uttaracchado ubhatolohitakūpadhāno. Evamevaṁ te tiṇasanthārakasayanāsanaṁ khāyissati santuṭṭhassa viharato ratiyā aparitassāya phāsuvihārāya okkamanāya nibbānassa.

Yato kho tvaṁ Anuruddha ime ca aṭṭha mahāpurisavitakke vitakkessasi, imesañca catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī bhavissasi akicchalābhī akasiralābhī, tato tuyhaṁ Anuruddha seyyathāpi nāma gahapatissa vā gahapatiputtassa vā nānābhesajjāni. Seyyathidaṁ, sappi navanītaṁ telaṁ madhu phāṇitaṁ. Evamevaṁ te pūtimuttabhesajjaṁ khāyissati santuṭṭhassa viharato ratiyā aparitassāya phāsuvihārāya okkamanāya nibbānassa. Tena hi tvaṁ Anuruddha āyatikampi vassāvāsaṁ idheva Cetīsu Pācīnavaṁsadāye vihareyyāsīti. "Evaṁ bhante"ti kho āyasmā Anuruddho Bhagavato paccassosi.

Atha kho Bhagavā āyasmantaṁ Anuruddhaṁ iminā ovādena ovaditvā seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitaṁ vā bāhaṁ pasāreyya, pasāritaṁ vā bāhaṁ samiñjeyya. Evamevaṁ Cetīsu Pācīnavaṁsadāye antarahito Bhaggesu Susumāragire Bhesakaḷāvane migadāye pāturahosīti. Nisīdi Bhagavā paññatte āsane, nisajja kho Bhagavā bhikkhū āmantesi aṭṭha kho bhikkhave mahāpurisavitakke desessāmi, taṁ suṇātha -pa-. Katame ca bhikkhave aṭṭha mahāpurisavitakkā? Appicchassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo mahicchassa. Santuṭṭhassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo asantuṭṭhassa. Pavivittassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo saṅgaṇikārāmassa. Āraddhavīriyassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo kusītassa. Upaṭṭhitassatissāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo muṭṭhassatissa. Samāhitassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo asamāhitassa. Paññavato ayaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo duppaññassa. Nippapañcārāmassāyaṁ bhikkhave dhammo nippapañcaratino, nāyaṁ dhammo papañcārāmassa papañcaratino.

---

1. Kādali...paccattharaṇo (Sī)

“Appicchassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo mahicchassā”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Idha bhikkhave bhikkhu appiccho samāno “appicchoti maṁ jāneyyun”ti na icchati, santuṭṭho samāno “santuṭṭhoti maṁ jāneyyun”ti na icchati, pavivitto samāno “pavivittoti maṁ jāneyyun”ti na icchati, āraddhavīriyo samāno “āraddhavīriyoti maṁ jāneyyun”ti na icchati, upaṭṭhitassati samāno “upaṭṭhitassatīti maṁ jāneyyun”ti na icchati, samāhito samāno “samāhitoti maṁ jāneyyun”ti na icchati, paññavā samāno “paññavāti maṁ jāneyyun”ti na icchati, nippapañcārāmo samāno “nippapañcārāmoti maṁ jāneyyun”ti na icchati, “appicchassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo mahicchassā”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ. (1)

“Santuṭṭhassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo asantuṭṭhassā”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Idha bhikkhave bhikkhu santuṭṭho hoti itarītara cīvara piṇḍapāta senāsana gilānappaccaya bhesajjaparikkhārena. “Santuṭṭhassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo asantuṭṭhassā”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ. (2)

“Pavivittassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo saṅgaṇikārāmassā”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Idha bhikkhave bhikkhuno pavivittassa viharato bhavanti upasaṅkamitāro bhikkhū bhikkhuniyo upāsakā upāsikāyo rājāno rājamahāmattā titthiyā titthiyasāvakā. Tatra bhikkhu vivekaninnena cittena vivekapoṇena vivekapabbhārena vivekaṭṭhena nekkhammābhiratena aññadatthu uyyojanikapaṭisaṁyuttaṁyeva kathaṁ kattā[1] hoti. “Pavivittassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo saṅgaṇikārāmassā”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ. (3)

“Āraddhavīriyassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo kusītassā”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Idha bhikkhave bhikkhu āraddhavīriyo viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu.

---

1. Pavattā (Ka)

“Āraddhavīriyassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo kusītassā”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ. (4)

“Upaṭṭhitassatissāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo muṭṭhassatissā”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Idha bhikkhave bhikkhu satimā hoti paramena satinepakkena samannāgato cirakatampi cirabhāsitampi saritā anussaritā. “Upaṭṭhitassatissāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo muṭṭhassatissā”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ. (5)

“Samāhitassāyaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo asamāhitassā”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Idha bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehi -pa- catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. “Samāhitassāyaṁ bhikkhave Dhammo, nāyaṁ Dhammo asamāhitassā”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ. (6)

“Paññavato ayaṁ bhikkhave Dhammo, nāyaṁ Dhammo duppaññassā”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Idha bhikkhave bhikkhu paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā. “Paññavato ayaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo duppaññassā”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ. (7)

“Nippapañcārāmassāyaṁ bhikkhave Dhammo nippapañcaratino, nāyaṁ Dhammo papañcārāmassa papañcaratino”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Idha bhikkhave bhikkhuno papañcanirodhe cittaṁ pakkhandati pasīdati santiṭṭhati vimuccati. “Nippapañcārāmassāyaṁ bhikkhave dhammo nippapañcaratino, nāyaṁ dhammo papañcārāmassa papañcaratino”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttanti. (8)

Atha kho āyasmā Anuruddho āyatikampi vassāvāsaṁ tattheva Cetīsu Pācīnavaṁsadāye vihāsi. Atha kho āyasmā Anuruddho eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyaṁ pabbajanti, tadanuttaraṁ brahmacariyapariyosānaṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi, “khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā Anuruddho

arahataṁ ahosīti. Atha kho āyasmā Anuruddho arahattappatto tāyaṁ velāyaṁ imā gāthāyo abhāsi—

* “Mama saṅkappamaññāya, Satthā loke anuttaro.
Manomayena kāyena, iddhiyā upasaṅkami.

Yathā me ahu saṅkappo, tato uttari desayi.
Nippapañcarato Buddho, nippapañcaṁ adesayi.

Tassāhaṁ dhammamaññāya, vihāsiṁ sāsane rato.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanan”ti. . Dasamaṁ.

Gahapativaggo tatiyo.

Tassuddānaṁ

Dve Uggā dve ca Hatthakā, Mahānāmena Jīvako.
Dve Balā Akkhaṇā vuttā, Anuruddhena te dasāti.

---

4. Dānavagga

1. Paṭhamadānasutta

31. + Aṭṭhimāni bhikkhave dānāni. Katamāni aṭṭha? Āsajja dānaṁ deti, bhayā dānaṁ deti, “adāsi me”ti dānaṁ deti, “dassati me”ti dānaṁ deti, “sāhu dānan”ti dānaṁ deti, “ahaṁ pacāmi, ime na pacanti, nārahāmi pacanto apacantānaṁ dānaṁ adātun”ti dānaṁ deti, “imaṁ me dānaṁ dadato kalyāṇo kittisaddo abbhuggacchatī”ti dānaṁ deti cittālaṅkāracittaparikkhāratthaṁ dānaṁ deti. Imāni kho bhikkhave aṭṭha dānānīti. . Paṭhamaṁ.

2. Dutiyadānasutta

32. ++ Saddhā hiriyaṁ kusalañca dānaṁ,
Dhammā ete sappurisānuyātā.
Etaṁ hi maggaṁ diviyaṁ vadanti,
Etena hi gacchati devalokanti. . Dutiyaṁ.

---

* Khu 2. 336 piṭṭhepi. + Dī 3. 214 piṭṭhepi. ++ Abhi 4. 255 piṭṭhepi.

3. Dānavatthusutta

33. Aṭṭhimāni bhikkhave dānavatthūni. Katamāni aṭṭha? Chandā dānaṁ deti, dosā dānaṁ deti, mohā dānaṁ deti, bhayā dānaṁ deti, "dinnapubbaṁ katapubbaṁ pitupitāmahehi, nārahāmi porāṇaṁ kulavaṁsaṁ hāpetun"ti dānaṁ deti, "imāhaṁ dānaṁ datvā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjissāmī"ti dānaṁ deti, "imaṁ me dānaṁ dadato cittaṁ pasīdati, attamanatā somanassaṁ upajāyatī"ti dānaṁ deti, cittālaṅkāracittaparikkhāratthaṁ dānaṁ deti. Imāni kho bhikkhave aṭṭha dānavatthūnīti. . Tatiyaṁ.

4. Khettasutta

34. Aṭṭhaṅgasamannāgate bhikkhave khette bījaṁ vuttaṁ na mahapphalaṁ hoti na mahassādaṁ na phātiseyyaṁ[1]. Kathaṁ aṭṭhaṅgasamannāgate? Idha bhikkhave khettaṁ unnāmaninnāmi ca hoti, pāsāṇasakkharikañca hoti, ūsarañca hoti, na ca gambhīrasitaṁ hoti, na āyasampannaṁ hoti, na apāyasampannaṁ hoti, na mātikāsampannaṁ hoti, na mariyādasampannaṁ hoti. Evaṁ aṭṭhaṅgasamannāgate bhikkhave khette bījaṁ vuttaṁ na mahapphalaṁ hoti na mahassādaṁ na phātiseyyaṁ.

Evamevaṁ kho bhikkhave aṭṭhaṅgasamannāgatesu samaṇabrāhmaṇesu dānaṁ dinnaṁ na mahapphalaṁ hoti na mahānisaṁsaṁ na mahājutikaṁ na mahāvipphāraṁ. Kathaṁ aṭṭhaṅgasamannāgatesu? Idha bhikkhave samaṇabrāhmaṇā micchādiṭṭhikā honti micchāsaṅkappā micchāvācā micchākammantā micchā-ājīvā micchāvāyāmā micchāsatino micchāsamādhino. Evaṁ aṭṭhaṅgasamannāgatesu bhikkhave samaṇabrāhmaṇesu dānaṁ dinnaṁ na mahapphalaṁ hoti na mahānisaṁsaṁ na mahājutikaṁ na mahāvipphāraṁ.

Aṭṭhaṅgasamannāgate bhikkhave khette bījaṁ vuttaṁ mahapphalaṁ hoti mahassādaṁ phātiseyyaṁ. Kathaṁ aṭṭhaṅgasamannāgate? Idha bhikkhave khettaṁ anunnāmāninnāmi ca hoti, apāsāṇasakkharikañca hoti, anūsarañca hoti, gambhīrasitaṁ hoti, āyasampannaṁ hoti, apāyasampannaṁ hoti,

---

1. Na phātiseyyanti (Sī, Syā, Ka), na phātiseyyā (katthaci)

mātikāsampannaṁ hoti, mariyādasampannaṁ hoti, evaṁ aṭṭhaṅgasamannāgate bhikkhave khette bījaṁ vuttaṁ mahapphalaṁ hoti mahassādaṁ phātiseyyaṁ.

Evamevaṁ kho bhikkhave aṭṭhaṅgasamannāgatesu samaṇabrāhmaṇesu dānaṁ dinnaṁ mahapphalaṁ hoti mahānisaṁsaṁ mahājutikaṁ mahāvipphāraṁ. Kathaṁ aṭṭhaṅgasamannāgatesu? Idha bhikkhave samaṇabrāhmaṇā sammādiṭṭhikā honti sammāsaṅkappā sammāvācā sammākammantā sammā-ājīvā sammāvāyāmā sammāsatino sammāsamādhino. Evaṁ aṭṭhaṅgasamannāgatesu bhikkhave samaṇabrāhmaṇesu dānaṁ dinnaṁ mahapphalaṁ hoti mahānisaṁsaṁ mahājutikaṁ mahāvipphāranti.

Yathāpi khette sampanne, pavuttā bījasampadā.
Deve sampādayantamhi[1], hoti dhaññassa sampadā.

Anītisampadā hoti, virūḷhī bhavati sampadā.
Vepullasampadā hoti, phalaṁ ve hoti sampadā.

Evaṁ sampannasīlesu, dinnā bhojanasampadā.
Sampadānaṁ upaneti, sampannaṁ hissa taṁ kataṁ.

Tasmā sampadamākaṅkhī, sampannatthūdha puggalo.
Sampannapaññe sevetha, evaṁ ijjhanti sampadā.

Vijjācaraṇasampanne, laddhā cittassa sampadaṁ.
Karoti kammasampadaṁ, labhati catthasampadaṁ.

Lokaṁ ñatvā yathābhūtaṁ, pappuyya diṭṭhisampadaṁ.
Maggasampadamāgamma, yāti sampannamānaso.

Odhunitvā malaṁ sabbaṁ, patvā nibbānasampadaṁ.
Muccati sabbadukkhehi, sā hoti sabbasampadāti. . Catutthaṁ.

5. Dānūpapattisutta

35. * Aṭṭhimā bhikkhave dānūpapattiyo. Katamā aṭṭha? Idha bhikkhave ekacco dānaṁ deti samaṇassa vā brāhmaṇassa vā annaṁ pānaṁ vatthaṁ

---

1. Sañjāyantamhi (Ka)

* Dī 3. 214 piṭṭhepi.

yānaṁ mālāgandhavilepanaṁ seyyāvasathapadīpeyyaṁ. So yaṁ deti, taṁ paccāsīsati[1]. So passati khattiyamahāsāle vā brāhmaṇamahāsāle vā gahapatimahāsāle vā pañcahi kāmaguṇehi samappite samaṅgībhūte paricārayamāne, tassa evaṁ hoti "aho vatāhaṁ kāyassa bhedā paraṁ maraṇā khattiyamahāsālānaṁ vā brāhmaṇamahāsālānaṁ vā gahapatimahāsālānaṁ vā sahabyataṁ upapajjeyyan"ti. So taṁ cittaṁ dahati, taṁ cittaṁ adhiṭṭhāti, taṁ cittaṁ bhāveti. Tassa taṁ cittaṁ hīne vimuttaṁ[2] uttari abhāvitaṁ tatrūpapattiyā saṁvattati, kāyassa bhedā paraṁ maraṇā khattiyamahāsālānaṁ vā brāhmaṇamahāsālānaṁ vā gahapatimahāsālānaṁ vā sahabyataṁ upapajjati. Tañca kho sīlavato vadāmi, no dussīlassa. Ijjhati bhikkhave sīlavato cetopaṇidhi visuddhattā. (1)

Idha pana bhikkhave ekacco dānaṁ deti samaṇassa vā brāhmaṇassa vā annaṁ pānaṁ vatthaṁ yānaṁ mālāgandhavilepanaṁ seyyāvasathapadīpeyyaṁ. So yaṁ deti, taṁ paccāsīsati. Tassa sutaṁ hoti "Cātumahārājikā[3] devā dīghāyukā vaṇṇavanto sukhabahulā"ti. Tassa evaṁ hoti "aho vatāhaṁ kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Cātumahārājikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyyan"ti. So taṁ cittaṁ dahati, taṁ cittaṁ adhiṭṭhāti, taṁ cittaṁ bhāveti. Tassa taṁ cittaṁ hīne vimuttaṁ uttari abhāvitaṁ tatrūpapattiyā saṁvattati, kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Cātumahārājikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Tañca kho sīlavato vadāmi, no dussīlassa. Ijjhati bhikkhave sīlavato cetopaṇidhi visuddhattā. (2)

Idha pana bhikkhave ekacco dānaṁ deti samaṇassa vā brāhmaṇassa vā annaṁ pānaṁ vatthaṁ yānaṁ mālāgandhavilepanaṁ seyyāvasathapadīpeyyaṁ. So yaṁ deti, taṁ paccāsīsati. Tassa sutaṁ hoti "Tāvatiṁsā devā -pa- Yāmā devā. Tusitā devā. Nimmānaratī devā. Paranimmitavasavattī devā dīghāyukā vaṇṇavanto sukhabahulā"ti. Tassa evaṁ hoti "aho vatāhaṁ kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Paranimmitavasavattīnaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyyan"ti. So taṁ cittaṁ dahati, taṁ cittaṁ

---

1. Paccāsiṁsati (Sī, Syā, Kaṁ, I)
2. Hīnedhimuttaṁ (Syā, I) vimuttanti adhimuttaṁ, vimuttanti vā vissaṭṭhaṁ (Ṭīkāsaṁvaṇṇanā)
3. Cātummahārājikā (Sī, Syā, Kaṁ, I)

adhiṭṭhāti, taṁ cittaṁ bhāveti. Tassa taṁ cittaṁ hīne vimuttaṁ uttari abhāvitaṁ tatrūpapattiyā saṁvattati, kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Paranimmitavasavattīnaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Tañca kho sīlavato vadāmi, no dussīlassa. Ijjhati bhikkhave sīlavato cetopaṇidhi visuddhattā. (3-7)

Idha pana bhikkhave ekacco dānaṁ deti samaṇassa vā brāhmaṇassa vā annaṁ pānaṁ vatthaṁ yānaṁ mālāgandhavilepanaṁ seyyāvasathapadīpeyyaṁ. So yaṁ deti, taṁ paccāsīsati. Tassa sutaṁ hoti "brahmakāyikā devā dīghāyukā vaṇṇavanto sukhabahulā"ti. Tassa evaṁ hoti "aho vatāhaṁ kāyassa bhedā paraṁ maraṇā brahmakāyikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyyan"ti. So taṁ cittaṁ dahati, taṁ cittaṁ adhiṭṭhāti, taṁ cittaṁ bhāveti. Tassa taṁ cittaṁ hīne vimuttaṁ uttari abhāvitaṁ tatrūpapattiyā saṁvattati, kāyassa bhedā paraṁ maraṇā brahmakāyikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Tañca kho sīlavato vadāmi, no dussīlassa. Vītarāgassa, no sarāgassa. Ijjhati bhikkhave sīlavato cetopaṇidhi vītarāgattā. Imā kho bhikkhave aṭṭha dānūpapattiyoti. (8).Pañcamaṁ.

6. Puññakiriyavatthusutta

36. Tīṇimāni bhikkhave puññakiriyavatthūni. Katamāni tīṇi? Dānamayaṁ puññakiriyavatthu[1], sīlamayaṁ puññakiriyavatthu, bhāvanāmayaṁ puññakiriyavatthu. Idha bhikkhave ekaccassa dānamayaṁ puññakiriyavatthu parittaṁ kataṁ hoti, sīlamayaṁ puññakiriyavatthu parittaṁ kataṁ hoti, bhāvanāmayaṁ puññakiriyavatthuṁ[2] nābhisambhoti. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā manussadobhagyaṁ upapajjati.

Idha pana bhikkhave ekaccassa dānamayaṁ puññakiriyavatthu mattaso kataṁ hoti, sīlamayaṁ puññakiriyavatthu mattaso kataṁ hoti, bhāvanāmayaṁ puññakiriyavatthuṁ nābhisambhoti. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā manussasobhagyaṁ upapajjati.

---

1. Puññakiriyavatthuṁ (Sī, I) evamuparipi.
2. Puññakiriyavatthu (Syā)

Idha pana bhikkhave ekaccassa dānamayaṁ puññakiriyavatthu adhimattaṁ kataṁ hoti, sīlamayaṁ puññakiriyavatthu adhimattaṁ kataṁ hoti, bhāvanāmayaṁ puññakiriyavatthuṁ nābhisambhoti. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Cātumahārājikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Tatra bhikkhave cattāro mahārājāno dānamayaṁ puññakiriyavatthuṁ atirekaṁ karitvā sīlamayaṁ puññakiriyavatthuṁ atirekaṁ karitvā Cātumahārājike deve dasahi ṭhānehi adhigaṇhanti dibbena āyunā dibbena vaṇṇena dibbena sukhena dibbena yasena dibbena ādhipateyyena dibbehi rūpehi dibbehi saddehi dibbehi gandhehi dibbehi rasehi dibbehi phoṭṭhabbehi.

Idha pana bhikkhave ekaccassa dānamayaṁ puññakiriyavatthu adhimattaṁ kataṁ hoti, sīlamayaṁ puññakiriyavatthu adhimattaṁ kataṁ hoti, bhāvanāmayaṁ puññakiriyavatthuṁ nābhisambhoti. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Tāvatiṁsānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Tatra bhikkhave Sakko devānamindo dānamayaṁ puññakiriyavatthuṁ atirekaṁ karitvā sīlamayaṁ puññakiriyavatthuṁ atirekaṁ karitvā Tāvatiṁse deve dasahi ṭhānehi adhigaṇhāti dibbena āyunā -pa- dibbehi phoṭṭhabbehi.

Idha pana bhikkhave ekaccassa dānamayaṁ puññakiriyavatthu adhimattaṁ kataṁ hoti, sīlamayaṁ puññakiriyavatthu adhimattaṁ kataṁ hoti, bhāvanāmayaṁ puññakiriyavatthuṁ nābhisambhoti. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Yāmānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Tatra bhikkhave Suyāmo devaputto dānamayaṁ puññakiriyavatthuṁ atirekaṁ karitvā sīlamayaṁ puññakiriyavatthuṁ atirekaṁ karitvā Yāme deve dasahi ṭhānehi adhigaṇhāti dibbena āyunā -pa- dibbehi phoṭṭhabbehi.

Idha pana bhikkhave ekaccassa dānamayaṁ puññakiriyavatthu adhimattaṁ kataṁ hoti, sīlamayaṁ puññakiriyavatthu adhimattaṁ kataṁ hoti, bhāvanāmayaṁ puññakiriyavatthuṁ nābhisambhoti. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Tusitānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Tatra bhikkhave Santusito devaputto dānamayaṁ puññakiriyavatthuṁ atirekaṁ karitvā sīlamayaṁ puññakiriyavatthuṁ atirekaṁ karitvā Tusite deve dasahi ṭhānehi adhigaṇhāti dibbena āyunā -pa- dibbehi phoṭṭhabbehi.

Idha pana bhikkhave ekaccassa dānamayaṁ puññakiriyavatthu adhimattaṁ kataṁ hoti, sīlamayaṁ puññakiriyavatthu adhimattaṁ kataṁ hoti, bhāvanāmayaṁ puññakirivatthuṁ nābhisambhoti. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Nimmānaratīnaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Tatra bhikkhave Sunimmito devaputto dānamayaṁ puññakiriyavatthuṁ atirekaṁ karitvā sīlamayaṁ puññakiriyavatthuṁ atirekaṁ karitvā Nimmānaratīdeve dasahi ṭhānehi adhigaṇhāti dibbena āyunā -pa- dibbehi phoṭṭhabbehi.

Idha pana bhikkhave ekaccassa dānamayaṁ puññakiriyavatthu adhimattaṁ kataṁ hoti, sīlamayaṁ puññakiriyavatthu adhimattaṁ kataṁ hoti, bhāvanāmayaṁ puññakiriyavatthuṁ nābhisambhoti. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Paranimmitavasavattīnaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Tatra bhikkhave Vasavattī devaputto dānamayaṁ puññakiriyavatthuṁ atirekaṁ karitvā sīlamayaṁ puññakiriyavatthuṁ atirekaṁ karitvā Paranimmitavasavattīdeve dasahi ṭhānehi adhigaṇhāti dibbena āyunā dibbena vaṇṇena dibbena sukhena dibbena yasena dibbena ādhipateyyena dibbehi rūpehi dibbehi saddehi dibbehi gandhehi dibbehi rasehi dibbehi phoṭṭhabbehi. Imāni kho bhikkhave tīṇi puññakiriyavatthūnīti.. Chaṭṭhaṁ.

7. Sappurisadānasutta

37. Aṭṭhimāni bhikkhave sappurisadānāni. Katamāni aṭṭha? Suciṁ deti, paṇītaṁ deti, kālena deti, kappiyaṁ deti, viceyya deti, abhiṇhaṁ deti, dadaṁ cittaṁ pasādeti, datvā attamano hoti. Imāni kho bhikkhave aṭṭha sappurisadānānīti.

Suciṁ paṇītaṁ kālena, kappiyaṁ pānabhojanaṁ.
Abhiṇhaṁ dadāti dānaṁ, sukhettesu[1] brahmacārisu.

Neva[2] vippaṭisārissa, cajitvā āmisaṁ bahuṁ.
Evaṁ dinnāni dānāni, vaṇṇayanti vipassino.

Evaṁ yajitvā medhāvī, saddho muttena cetasā.
Abyābajjhaṁ[3] sukhaṁ lokaṁ, paṇḍito upapajjatīti. . Sattamaṁ.

---

1. Sukhette (Sī, I)
2. Na ca (Sī, I)
3. Abyāpajjhaṁ (Ka) Aṁ 1. 353; Aṁ 2. 296 piṭṭhesupi.

8. Sappurisasutta

38. Sappuriso bhikkhave kule jāyamāno bahuno janassa atthāya hitāya sukhāya hoti, mātāpitūnaṁ atthāya hitāya sukhāya hoti, puttadārassa atthāya hitāya sukhāya hoti, dāsakammakaraporisassa atthāya hitāya sukhāya hoti, mittāmaccānaṁ atthāya hitāya sukhāya hoti, pubbapetānaṁ atthāya hitāya sukhāya hoti, rañño atthāya hitāya sukhāya hoti, devatānaṁ atthāya hitāya sukhāya hoti, samaṇabrāhmaṇānaṁ atthāya hitāya sukhāya hoti.

Seyyathāpi bhikkhave mahāmegho sabbasassāni sampādento bahuno janassa atthāya hitāya sukhāya[1] hoti. Evamevaṁ kho bhikkhave sappuriso kule jāyamāno bahuno janassa atthāya hitāya sukhāya hoti, mātāpitūnaṁ atthāya hitāya sukhāya hoti,
puttadārassa atthāya hitāya sukhāya hoti, dāsakammakaraporisassa atthāya hitāya sukhāya hoti, mittāmaccānaṁ atthāya hitāya sukhāya hoti, pubbapetānaṁ atthāya hitāya sukhāya hoti, rañño atthāya hitāya sukhāya hoti, devatānaṁ atthāya hitāya sukhāya hoti, samaṇabrāhmaṇānaṁ atthāya hitāya sukhāya hotīti.

Bahūnaṁ[2] vata atthāya, sappañño gharamāvasaṁ.
Mātaraṁ pitaraṁ pubbe, rattindivamatandito.

Pūjeti sahadhammena, pubbekatamanussaraṁ.
Anāgāre pabbajite, apace brahmacārayo[3].

Niviṭṭhasaddho pūjeti, ñatvā dhamme ca pesalo[4].
Rañño hito devahito, ñātīnaṁ sakhinaṁ hito.

Sabbesaṁ[5] so[6] hito hoti, saddhamme suppatiṭṭhito.
Vineyya maccheramalaṁ, sa lokaṁ bhajate sivanti. . Aṭṭhamaṁ.

---

1. Hitāya -pa-. (Syā, Ka)
2. Bahunnaṁ (Sī, I)
3. Brahmacārino (Syā)
4. Pesale (Ka)
5. Sabbesu (Ka)
6. Sa (Syā, I, Ka)

9. Abhisandasutta

39. Aṭṭhime bhikkhave puññābhisandā kusalābhisandā sukhassāhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṁvattanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṁvattanti. Katame aṭṭha? Idha bhikkhave ariyasāvako Buddhaṁ saraṇaṁ gato hoti, ayaṁ bhikkhave paṭhamo puññābhisando kusalābhisando sukhassāhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṁvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave ariyasāvako dhammaṁ saraṇaṁ gato hoti, ayaṁ bhikkhave dutiyo puññābhisando -pa- saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave ariyasāvako saṁghaṁ saraṇaṁ gato hoti, ayaṁ bhikkhave tatiyo puññābhisando kusalābhisando sukhassāhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṁvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṁvattati.

* Pañcimāni bhikkhave dānāni mahādānāni aggaññāni rattaññāni vaṁsaññāni porāṇāni asaṁkiṇṇāni asaṁkiṇṇapubbāni na saṁkiyanti na saṁkiyissanti, appaṭikuṭṭhāni[1] samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Katamāni pañca? Idha bhikkhave ariyasāvako pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti. Pāṇātipātā paṭivirato bhikkhave ariyasāvako aparimāṇānaṁ sattānaṁ abhayaṁ deti, averaṁ deti, abyābajjhaṁ[2] deti. Aparimāṇānaṁ sattānaṁ abhayaṁ datvā averaṁ datvā abyābajjhaṁ datvā aparimāṇassa abhayassa averassa abyābajjhassa bhāgī hoti. Idaṁ bhikkhave paṭhamaṁ dānaṁ mahādānaṁ aggaññaṁ rattaññaṁ vaṁsaññaṁ porāṇaṁ asaṁkiṇṇaṁ asaṁkiṇṇapubbaṁ na saṁkiyati na saṁkiyissati, appaṭikuṭṭhaṁ samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Ayaṁ bhikkhave catuttho puññābhisando kusalābhisando sukhassāhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṁvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave ariyasāvako adinnādānaṁ pahāya adinnādānā paṭivirato hoti -pa- kāmesumicchācāraṁ pahāya kāmesumicchācārā

---

* Abhi 4. 256 piṭṭhe. 1. Appatikuṭṭhāni (Sī) 2. Abyāpajjhaṁ (Ka) evamuparipi.

paṭivirato hoti -pa- musāvādaṁ pahāya musāvādā paṭivirato hoti -pa- surāmerayamajjapamādaṭṭhānaṁ pahāya surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato hoti. Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato bhikkhave ariyasāvako aparimāṇānaṁ sattānaṁ abhayaṁ deti, averaṁ deti, abyābajjhaṁ deti. Aparimāṇānaṁ sattānaṁ abhayaṁ datvā averaṁ datvā abyābajjhaṁ datvā aparimāṇassa abhayassa averassa abyābajjhassa bhāgī hoti. Idaṁ bhikkhave pañcamaṁ dānaṁ mahādānaṁ aggaññaṁ rattaññaṁ vaṁsaññaṁ porāṇaṁ asaṁkiṇṇaṁ asaṁkiṇṇapubbaṁ na saṁkiyati na saṁkiyissati, appaṭikuṭṭhaṁ samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Ayaṁ kho bhikkhave aṭṭhamo puññābhisando kusalābhisando sukhassāhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṁvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṁvattati. Ime kho bhikkhave aṭṭha puññābhisandā kusalābhisandā sukhassāhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṁvattanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṁvattantīti. . Navamaṁ.

10. Duccaritavipākasutta

40. Pāṇātipāto bhikkhave āsevito bhāvito bahulīkato nirayasaṁvattaniko, tiracchānayonisaṁvattaniko, pettivisayasaṁvattaniko. Yo sabbalahuso[1] pāṇātipātassa vipāko manussabhūtassa appāyukasaṁvattaniko hoti.

Adinnādānaṁ bhikkhave āsevitaṁ bhāvitaṁ bahulīkataṁ nirayasaṁvattanikaṁ, tiracchānayonisaṁvattanikaṁ, pettivisayasaṁvattanikaṁ. Yo sabbalahuso adinnādānassa vipāko manussabhūtassa bhogabyasanasaṁvattaniko hoti.

Kāmesumicchācāro bhikkhave āsevito bhāvito bahulīkato nirayasaṁvattaniko, tiracchānayonisaṁvattaniko, pettivisayasaṁvattaniko. Yo sabbalahuso kāmesumicchācārassa vipāko manussabhūtassa sapattaverasaṁvattaniko hoti.

---

1. Sabbalahusoti sabbalahuko (Syā-Ṭṭha)

Musāvādo bhikkhave āsevito bhāvito bahulīkato nirayasaṁvattaniko, tiracchānayonisaṁvattaniko, pettivisayasaṁvattaniko. Yo sabbalahuso musāvādassa vipāko manussabhūtassa abhūtabbhakkhānasaṁvattaniko hoti.

Pisuṇā bhikkhave vācā āsevitā bhāvitā bahulīkatā nirayasaṁvattanikā, tiracchānayonisaṁvattanikā, pettivisayasaṁvattanikā. Yo sabbalahuso pisuṇāya vācāya vipāko manussabhūtassa mittehi bhedanasaṁvattaniko hoti.

Pharusā bhikkhave vācā āsevitā bhāvitā bahulīkatā nirayasaṁvattanikā, tiracchānayonisaṁvattanikā, pettivisayasaṁvattanikā. Yo sabbalahuso pharusāya vācāya vipāko manussabhūtassa amanāpasaddasaṁvattaniko hoti.

Samphappalāpo bhikkhave āsevito bhāvito bahulīkato nirayasaṁvattaniko, tiracchānayonisaṁvattaniko, pettivisayasaṁvattaniko. Yo sabbalahuso samphappalāpassa vipāko manussabhūtassa anādeyyavācāsaṁvattaniko hoti.

Surāmerayapānaṁ bhikkhave āsevitaṁ bhāvitaṁ bahulīkataṁ nirayasaṁvattanikaṁ, tiracchānayonisaṁvattanikaṁ, pettivisayasaṁvattanikaṁ. Yo sabbalahuso surāmerayapānassa vipāko manussabhūtassa ummattakasaṁvattaniko hotīti. . Dasamaṁ.

Dānavaggo catuttho

Tassuddānaṁ

Dve Dānāni Vatthuñca, Khettaṁ Dānūpapattiyo.
Kiriyaṁ dve Sappurisā, Abhisando Vipāko cāti.

5. Uposathavagga

1. Saṁkhittūposathasutta

41. Evaṁ me sutaṁ—ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "bhikkhavo"ti. "Bhadante"ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Aṭṭhaṅgasamannāgato bhikkhave uposatho upavuttho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphāro. Kathaṁ upavuttho ca bhikkhave aṭṭhaṅgasamannāgato uposatho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphoro? Idha bhikkhave ariyasāvako iti paṭisañcikkhati "yāvajīvaṁ arahanto pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭiviratā nihitadaṇḍā nihitasatthā lajjī dayāpannā sabbapāṇabhūtahitānukampino viharanti, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭivirato nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharāmi, imināpaṅgena[1] arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī"ti. Iminā paṭhamena aṅgena samannāgato hoti.

"Yāvajīvaṁ arahanto adinnādānaṁ pahāya adinnādānā paṭiviratā dinnādāyī dinnapāṭikaṅkhī athenena sucibhūtena attanā viharanti, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ adinnādānaṁ pahāya adinnādānā paṭivirato dinnādāyī dinnapāṭikaṅkhī athenena sucibhūtena attanā viharāmi, imināpaṅgena arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī"ti. Iminā dutiyena aṅgena samannāgato hoti.

"Yāvajīvaṁ arahanto abrahmacariyaṁ pahāya brahmacārino ārācārino viratā methunā gāmadhammā, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ abrahmacariyaṁ pahāya brahmacārī ārācārī[2] virato methunā gāmadhammā, imināpaṅgena arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī"ti. Iminā tatiyena aṅgena samannāgato hoti.

---

1. Imināpi aṅgena (Sī, I) Aṁ 1. 212 piṭṭhepi.
2. Anācārī (Ka)

“Yāvajīvaṁ arahanto musāvādaṁ pahāya musāvādā paṭiviratā saccavādino saccasandhā thetā paccayikā avisaṁvādakā lokassa, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ musāvādaṁ pahāya musāvādā paṭivirato saccavādī saccasandho theto paccayiko avisaṁvādako lokassa, imināpaṅgena arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī”ti. Iminā catutthena aṅgena samannāgato hoti.

“Yāvajīvaṁ arahanto surāmerayamajjapamādaṭṭhānaṁ pahāya surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭiviratā, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ surā meraya majja pamādaṭṭhānaṁ pahāya surā meraya majja pamādaṭṭhānā paṭivirato, imināpaṅgena arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī”ti. Iminā pañcamena aṅgena samannāgato hoti.

“Yāvajīvaṁ arahanto ekabhattikā rattūparatā viratā vikālabhojanā, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ ekabhattiko rattūparato virato vikālabhojanā, imināpaṅgena arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī”ti. Iminā chaṭṭhena aṅgena samannāgato hoti.

“Yāvajīvaṁ arahanto naccagītavāditavisūkadassanamālāgandha-vilepanadhāraṇamaṇḍanavibhūsanaṭṭhānaṁ pahāya naccagītavāditavisūka-dassanamālāgandhavilepanadhāraṇamaṇḍanavibhūsanaṭṭhānā paṭiviratā, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ naccagītavāditavisūkadassana-mālāgandhavilepanadhāraṇamaṇḍanavibhūsanaṭṭhānaṁ pahāya naccagīta-vāditavisūkadassanamālāgandhavilepanadhāraṇamaṇḍanavibhūsanaṭṭhānā paṭivirato, imināpaṅgena arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī”ti. Iminā sattamena aṅgena samannāgato hoti.

“Yāvajīvaṁ arahanto uccāsayanamahāsayanaṁ pahāya uccāsayanamahāsayanā paṭiviratā nīcaseyyaṁ kappenti mañcake vā tiṇasanthārakevā, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ uccāsayanamahāsayanaṁ pahāya uccāsayanamahāsayanā paṭivirato nīcaseyyaṁ kappemi mañcake vā tiṇasanthārake vā, imināpaṅgena arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī”ti. Iminā aṭṭhamena aṅgena samannāgato

hoti. Evaṁ upavuttho kho bhikkhave aṭṭhaṅgasamannāgato uposatho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphāroti. . Paṭṭhamaṁ.

2. Vitthatūposathasutta

42. Aṭṭhaṅgasamannāgato bhikkhave uposatho upavuttho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphāro. Kathaṁ upavuttho ca bhikkhave aṭṭhaṅgasamannāgato uposatho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphāro? Idha bhikkhave ariyasāvako iti paṭisañcikkhati "yāvajīvaṁ arahanto pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭiviratā nihitadaṇḍā nihitasatthā lajjī dayāpannā sabbapāṇabhūtahitānukampino viharati, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭivirato nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharāmi, imināpaṅgena arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī"ti. Iminā paṭhamena aṅgena samannāgato hoti -pa-.

"Yāvajīvaṁ arahanto uccāsayanamahāsayanaṁ pahāya uccāsayanamahāsayanā paṭiviratā nīcaseyyaṁ kappenti mañcake vā tiṇasanthārake vā, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ uccāsayanamahāsayanaṁ pahāya uccāsayanamahāsayanā paṭivirato nīcaseyyaṁ kappemi mañcake vā tiṇasanthārake vā, imināpaṅgena arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī"ti. Iminā aṭṭhamena aṅgena samannāgato hoti. Evaṁ upavuttho kho bhikkhave aṭṭhaṅgasamannāgato uposatho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphāro.

Kīvamahapphalo hoti kīvamahānisaṁso kīvamahājutiko kīvamahāvipphāro? Seyyathāpi bhikkhave yo imesaṁ soḷasannaṁ mahājanapadānaṁ pahūtarattaratanānaṁ[1] issariyādhipaccaṁ rajjaṁ kāreyya. Seyyathidaṁ, Aṅgānaṁ Magadhānaṁ Kāsīnaṁ Kosalānaṁ Vajjīnaṁ Mallānaṁ Cetīnaṁ Vaṅgānaṁ Kurūnaṁ Pañcālānaṁ macchānaṁ[2] Sūrasenānaṁ Assakānaṁ Avantīnaṁ Gandhārānaṁ Kambojānaṁ,

---

1. Pahūtasattaratanānaṁ (Sī, Syā Kaṁ, I) Aṁ 1. 213 piṭṭhe Pāḷiyā Ṭīkāyaṁ dassitapāḷiyeva. Tadaṭṭhakathāpi passitabbā.
2. Majjānaṁ (Ka)

aṭṭhaṅgasamannāgatassa uposathassa etaṁ[1] kalaṁ nāgghati soḷasiṁ. Taṁ kissa hetu? Kapaṇaṁ bhikkhave mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāya.

Yāni bhikkhave mānusakāni paññāsa vassāni, Cātumahārājikānaṁ devānaṁ eso eko rattindivo[2], tāya rattiyā tiṁsarattiyo māso, tena māsena dvādasamāsiyo saṁvaccharo, tena saṁvaccharena dibbāni pañca vassasatāni Cātumahārājikānaṁ devānaṁ āyuppamāṇaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ bhikkhave vijjati, yaṁ idhekacco itthī vā puriso vā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasitvā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Cātumahārājikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyya. Idaṁ kho panetaṁ bhikkhave sandhāya bhāsitaṁ kapaṇaṁ mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāya.

Yāni bhikkhave mānusakāni vassasatāni, Tāvatiṁsānaṁ devānaṁ eso eko rattindivo, tāya rattiyā tiṁsarattiyo māso, tena māsena dvādasamāsiyo saṁvaccharo, tena saṁvaccharena dibbaṁ vassasahassaṁ Tāvatiṁsānaṁ devānaṁ āyuppamāṇaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ bhikkhave vijjati, yaṁ idhekacco itthī vā puriso vā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasitvā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Tāvatiṁsānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyya. Idaṁ kho panetaṁ bhikkhave sandhāya bhāsitaṁ kapaṇaṁ mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāya.

Yāni bhikkhave mānusakāni dve vassasatāni, Yāmānaṁ devānaṁ eso eko rattindivo, tāya rattiyā tiṁsarattiyo māso, tena māsena dvādasamāsiyo saṁvaccharo, tena saṁvaccharena dibbāni dve vassasahassāni Yāmānaṁ devānaṁ āyuppamāṇaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ bhikkhave vijjati, yaṁ idhekacco itthī vā puriso vā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasitvā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Yāmānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyya. Idaṁ kho panetaṁ bhikkhave sandhāya bhāsitaṁ kapaṇaṁ mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāya.

Yāni bhikkhave mānusakāni cattāri vassasatāni, Tusitānaṁ devānaṁ eso eko rattindivo, tāya rattiyā tiṁsarattiyo māso, tena māsena dvādasamāsiyo saṁvaccharo, tena saṁvaccharena dibbāni cattāri

---

1. Ekaṁ (Ka) 2. Rattidivo (Ka)

vassasahassāni Tusitānaṁ devānaṁ āyuppamāṇaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ bhikkhave vijjati, yaṁ idhekacco itthī vā puriso vā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasitvā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Tusitānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyya. Idaṁ kho panetaṁ bhikkhave sandhāya bhāsitaṁ kapaṇaṁ mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāya.

Yāni bhikkhave mānusakāni aṭṭha vassasatāni, Nimmānaratīnaṁ devānaṁ eso eko rattindivo, tāya rattiyā tiṁsarattiyo māso, tena māsena dvādasamāsiyo saṁvaccharo, tena saṁvaccharena dibbāni aṭṭha vassasahassāni Nimmānaratīnaṁ devānaṁ āyuppamāṇaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ bhikkhave vijjati, yaṁ idhekacco itthī vā puriso vā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasitvā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Nimmānaratīnaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyya. Idaṁ kho panetaṁ bhikkhave sandhāya bhāsitaṁ kapaṇaṁ mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāya.

Yāni bhikkhave mānusakāni soḷasa vassasatāni Paranimmitavasavattīnaṁ devānaṁ eso eko rattindivo, tāya rattiyā tiṁsarattiyo māso, tena māsena dvādasamāsiyo saṁvaccharo, tena saṁvaccharena dibbāni soḷasa vassasahassāni Paranimmitavasavattīnaṁ devānaṁ āyuppamāṇaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ bhikkhave vijjati, yaṁ idhekacco itthī vā puriso vā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasitvā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Paranimmitavasavattīnaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyya. Idaṁ kho panetaṁ bhikkhave sandhāya bhāsitaṁ "kapaṇaṁ mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāyā"ti.

Pāṇaṁ na haññe[1] na cadinnamādiye,
Musā na bhāse na ca majjapo siyā.
Abrahmacariyā virameyya methunā,
Rattiṁ na bhuñjeyya vikālabhojanaṁ.

Mālaṁ na dhāre na ca gandhamācare[2],
Mañce chamāyaṁ va sayetha santhate.
Etaṁ hi aṭṭhaṅgikamāhuposathaṁ,
Buddhena dukkhantagunā pakāsitaṁ.

---

1. Hāne (Sī), hane (Ka) Aṁ 1. 215 piṭṭhepi. 2. Gandhamādhare (Ka)

Cando ca suriyo ca ubho sudassanā,
Obhāsayaṁ anupariyanti yāvatā.
Tamonudā te pana antalikkhagā,
Nabhe pabhāsanti disāvirocanā.

Etasmiṁ yaṁ vijjati antare dhanaṁ,
Muttā maṇi veḷuriyañca bhaddakaṁ.
Siṅgīsuvaṇṇaṁ atha vāpi kañcanaṁ,
Yaṁ jātarūpaṁ haṭakanti vuccati.

Aṭṭhaṅgupetassa uposathassa,
Kalampi te nānubhavanti soḷasiṁ.
Candappabhā tāragaṇā ca sabbe.

Tasmā hi nārī ca naro ca sīlavā,
Aṭṭhaṅgupetaṁ upavassuposathaṁ.
Puññāni katvāna sukhudrayāni,
Aninditā saggamupenti ṭhānanti. . Dutiyaṁ.

3. Visākhāsutta

43. * Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Pubbārāme Migāramātupāsāde. Atha kho Visākhā Migāramātā yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho Visākhaṁ Migāramātaraṁ Bhagavā etadavoca— aṭṭhaṅgasamannāgato kho Visākhe uposatho upavuttho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphāro. Kathaṁ upavuttho ca Visākhe aṭṭhaṅgasamannāgato uposatho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutikomahāvipphāro? Idha Visākhe ariyasāvako iti paṭisañcikkhati "yāvajīvaṁ arahanto pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭiviratā nihitadaṇḍā nihitasatthā lajjī dayāpannā sabbapāṇabhūtahitānukampino viharanti, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭivirato nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharāmi. Imināpaṅgena arahataṁ anukaromi,

* Aṁ 1. 206 piṭṭhādīsupi.

uposatho ca me upavuttho bhavissatī”ti. Iminā paṭhamena aṅgena samannāgato hoti -pa-.

“Yāvajīvaṁ arahanto uccāsayanamahāsayanaṁ pahāya uccāsayanamahāsayanā paṭiviratā nīcaseyyaṁ kappenti mañcake vā tiṇasanthārake vā, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ uccāsayanamahāsayanaṁ pahāya uccāsayanamahāsayanā paṭivirato nīcaseyyaṁ kappemi mañcake vā tiṇasanthārake vā. Imināpaṅgena arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī”ti. Iminā aṭṭhamena aṅgena samannāgato hoti. Evaṁ upavuttho kho Visākhe aṭṭhaṅgasamannāgato uposatho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphāro.

Kīvamahapphalo hoti kīvamahānisaṁso kīvamahājutiko kīvamahāvipphāro? Seyyathāpi Visākhe yo imesaṁ soḷasannaṁ mahājanapadānaṁ pahūtarattaratanānaṁ issariyādhipaccaṁ rajjaṁ kāreyya. Seyyathidaṁ, Aṅgānaṁ Magadhānaṁ Kāsīnaṁ Kosalānaṁ Vajjīnaṁ Mallānaṁ Cetīnaṁ Vaṅgānaṁ Kurūnaṁ Pañcālānaṁ Macchānaṁ Sūrasenānaṁ Assakānaṁ Avantīnaṁ Gandhārānaṁ Kambojānaṁ, aṭṭhaṅgasamannāgatassa uposathassa etaṁ kalaṁ nāgghati soḷasiṁ. Taṁ kissa hetu? Kapaṇaṁ Visākhe mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāya.

Yāni Visākhe mānusakāni paññāsa vassāni Cātumahārājikānaṁ devānaṁ eso eko rattindivo, tāya rattiyā tiṁsarattiyo māso, tena māsena dvādasamāsiyo saṁvaccharo, tena saṁvaccharena dibbāni pañca vassasatāni Cātumahārājikānaṁ devānaṁ āyuppamāṇaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ Visākhe vijjati, yaṁ idhekacco itthī vā puriso vā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasitvā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Cātumahārājikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyya. Idaṁ kho panetaṁ Visākhe sandhāya bhāsitaṁ kapaṇaṁ mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāya.

Yaṁ Visākhe mānusakaṁ vassasataṁ, Tāvatiṁsānaṁ devānaṁ eso eko rattindivo, tāya rattiyā tiṁsarattiyo māso, tena māsena dvādasamāsiyo saṁvaccharo, tena saṁvaccharena vassasahassaṁ Tāvatiṁsānaṁ devānaṁ āyuppamāṇaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ Visākhe

vijjati, yaṁ idhekacco itthī vā puriso vā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasitvā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Tāvatiṁsānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyya. Idaṁ kho pane panetaṁ Visākhe sandhāya bhāsitaṁ kapaṇaṁ mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāya.

Yāni Visākhe mānusakāni dve vassasatāni -pa- cattāri vassasatāni -pa- aṭṭha vassasatāni -pa- soḷasa vassasatāni Paranimmitavasavattīnaṁ devānaṁ eso eko rattindivo, tāya rattiyā tiṁsarattiyo māso, tena māsena dvādasamāsiyo saṁvaccharo, tena saṁvaccharena dibbāni soḷasa vassasahassāni Paranimmitavasavattīnaṁ devānaṁ āyuppamāṇaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ Visākhe vijjati, yaṁ idhekacco itthī vā puriso vā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasitvā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Paranimmitavasavattīnaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyya. Idaṁ kho panetaṁ Visākhe sandhāya bhāsitaṁ "kapaṇaṁ mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāyā"ti.

Pāṇaṁ na haññe na cadinnamādiye,
Musā na bhāse na ca majjapo siyā.
Abrahmacariyā virameyya methunā,
Rattiṁ na bhuñjeyya vikālabhojanaṁ.

Mālaṁ na dhāre na ca gandhamācare,
Mañce chamāyaṁ va sayetha santhate.
Etaṁ hi aṭṭhaṅgikamāhuposathaṁ,
Buddhena dukkhantagunā pakāsitaṁ.

Cando ca suriyo ca ubho sudassanā,
Obhāsayaṁ anupariyanti yāvatā.
Tamonudā te pana antalikkhagā,
Nabhe pabhāsanti disāvirocanā.

Etasmiṁ yaṁ vijjati antare dhanaṁ,
Muttā maṇi veḷuriyañca bhaddakaṁ.
Siṅgīsuvaṇṇaṁ atha vāpi kañcanaṁ,
Yaṁ jātarūpaṁ haṭakanti vuccati.

Aṭṭhaṅgupetassa uposathassa,
Kalampi te nānubhavanti soḷasiṁ.
Candappabhā tāragaṇā ca sabbe.

Tasmā hi nārī ca naro ca sīlavā,
Aṭṭhaṅgupetaṁ upavassuposathaṁ.
Puññāni katvāna sukhudrayāni,
Aninditā saggamupenti ṭhānanti. . Tatiyaṁ.

4. Vāseṭṭhasutta

44. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Vesāliyaṁ viharati Mahāvane Kūṭāgārasālāyaṁ. Atha kho Vāseṭṭho upāsako yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nīsīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho Vāseṭṭhaṁ upāsakaṁ Bhagavā etadavoca "aṭṭhaṅgasamannāgato Vāseṭṭha uposatho upavuttho mahapphalo hoti -pa- aninditā saggamupenti ṭhānan"ti.

Evaṁ vutte Vāseṭṭho upāsako Bhagavantaṁ etadavoca "piyā me bhante ñātisālohitā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavaseyyuṁ, piyānampi me assa ñātisālohitānaṁ dīgharattaṁ hitāya sukhāya. Sabbe cepi bhante khattiyā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavaseyyuṁ, sabbesampissa khattiyānaṁ dīgharattaṁ hitāya sukhāya. Sabbe cepi bhante brāhmaṇā -pa- vessā. Suddā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavaseyyuṁ, sabbesampissa suddānaṁ dīgharattaṁ hitāya sukhāyā"ti.

Evametaṁ Vāseṭṭha, evametaṁ Vāseṭṭha, sabbe cepi Vāseṭṭha khattiyā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavaseyyuṁ, sabbesampissa khattiyānaṁ dīgharattaṁ hitāya sukhāya. Sabbe cepi Vāseṭṭha brāhmaṇā -pa- vessā. Suddā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavaseyyuṁ, sabbesampissa suddānaṁ dīgharattaṁ hitāya sukhāya. Sadevako cepi Vāseṭṭha loko samārako sabrahmako sassamaṇabrāhmaṇī pajā sadevamanussā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavaseyyuṁ[1], sadevakassapissa[2] lokassa

1. Upavaseyya (?)
2. Sadevakassa (sabbattha) Aṁ 1. 515 piṭṭhe; Ma 3. 46 piṭṭhe ca passitabbaṁ.

samārakassa sabrahmakassa sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya dīgharattaṁ hitāya sukhāya. Ime cepi Vāseṭṭha mahāsālā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavaseyyuṁ, imesampissa mahāsālānaṁ dīgharattaṁ hitāya sukhāya ( )[1], ko pana vādo manussabhūtassāti. . Catutthaṁ.

5. Bojjhasutta

45. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho Bojjhā upāsikā yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho Bojjhaṁ upāsikaṁ Bhagavā etadavoca—

Aṭṭhaṅgasamannāgato Bojjhe uposatho upavuttho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphāro. Kathaṁ upavuttho ca Bojjhe aṭṭhaṅgasamannāgato uposatho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphāro? Idha Bojjhe ariyasāvako iti paṭisañcikkhati "yāvajīvaṁ arahanto pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭiviratā nihitadaṇḍā nihitasatthā lajjī dayāpannā sabbapāṇabhūtahitānukampino viharanti, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭivirato nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharāmi. Imināpaṅgena arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī"ti. Iminā paṭhamena aṅgena samannāgato hoti -pa-.

"Yāvajīvaṁ arahanto uccāsayanamahāsayanaṁ pahāya uccāsayanamahāsayanā paṭiviratā nīcaseyyaṁ kappenti mañcake vā tiṇasanthārake vā, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ uccāsayanamahāsayanaṁ pahāya uccāsayanamahāsayanā paṭivirato nīcaseyyaṁ kappemi mañcake vā tiṇasanthārake vā. Imināpaṅgena arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī"ti. Iminā aṭṭhamena aṅgena samannāgato hoti. Evaṁ upavuttho kho Bojjhe aṭṭhaṅgasamannāgato uposatho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphāro.

---

1. (Sace ceteyyuṁ) katthaci atthi. Aṁ 1. 515 piṭṭhe passitabbaṁ.

Kīvamahapphalo hoti kīvamahānisaṁso kīvamahājutiko kīvamahāvipphāro? Seyyathāpi Bojjhe yo imesaṁ soḷasannaṁ mahājanapadānaṁ pahūtarattaratanānaṁ issariyādhipaccaṁ rajjaṁ kāreyya. Seyyathidaṁ, Aṅgānaṁ Magadhānaṁ Kāsīnaṁ Kosalānaṁ Vajjīnaṁ Mallānaṁ Cetīnaṁ Vaṅgānaṁ Kurūnaṁ Pañcālānaṁ Macchānaṁ Sūrasenānaṁ Assakānaṁ Avantīnaṁ Gandhārānaṁ Kambojānaṁ, aṭṭhaṅgasamannāgatassa uposathassa etaṁ kalaṁ nāgghati soḷasiṁ. Taṁ kissa hetu? Kapaṇaṁ Bojjhe mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāya.

Yāni Bojjhe mānusakāni paññāsa vassāni, Cātumahārājikānaṁ devānaṁ eso eko rattindivo, tāya rattiyā tiṁsarattiyo māso, tena māsena dvādasamāsiyo saṁvaccharo, tena saṁvaccharena dibbāni pañca vassasatāni Cātumahārājikānaṁ devānaṁ āyuppamāṇaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ Bojjhe vijjati, yaṁ idhekacco itthī vā puriso vā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasitvā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Cātumahārājikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyya. Idaṁ kho panetaṁ Bojjhe sandhāya bhāsitaṁ kapaṇaṁ mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāya.

Yaṁ Bojjhe mānusakaṁ vassasataṁ -pa- tāni Bojjhe mānusakāni dve vassasatāni -pa- cattāri vassasatāni -pa- aṭṭha vassasatāni -pa- soḷasa vassasatāni, Paranimmitavasavattīnaṁ devānaṁ eso eko rattindivo, tāya rattiyā tiṁsarattiyo māso, tena māsena dvādasamāsiyo saṁvaccharo, tena saṁvaccharena dibbāni soḷasa vassasahassāni Paranimmitavasavattīnaṁ devānaṁ āyuppamāṇaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ Bojjhe vijjati, yaṁ idhekacco itthī vā puriso vā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasitvā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā Paranimmitavasavattīnaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjeyya. Idaṁ kho panetaṁ Bojjhe sandhāya bhāsitaṁ "kapaṇaṁ mānusakaṁ rajjaṁ dibbaṁ sukhaṁ upanidhāyā"ti.

Pāṇaṁ na haññe na cadinnamādiye,
Musā na bhāse na ca majjapo siyā.
Abrahmacariyā virameyya methunā,
Rattiṁ na bhuñjeyya vikālabhojanaṁ.

Mālaṁ na dhāre na ca gandhamācare,
Mañce chamāyaṁ va sayetha santhate.
Etaṁ hi aṭṭhaṅgikamāhuposathaṁ,
Buddhena dukkhantagunā pakāsitaṁ.

Cando ca suriyo ca ubho sudassanā,
Obhāsayaṁ anupariyanti yāvatā.
Tamonudā te pana antalikkhagā,
Nabhe pabhāsanti disāvirocanā.

Etasmiṁ yaṁ vijjati antare dhanaṁ,
Muttā maṇi veḷuriyañca bhaddakaṁ.
Siṅgīsuvaṇṇaṁ atha vāpi kañcanaṁ,
Yaṁ jātarūpaṁ haṭakanti vuccati.

Aṭṭhaṅgupetassa uposathassa,
Kalampi te nānubhavanti soḷasiṁ.
Candappabhā tāragaṇā ca sabbe.

Tasmā hi nārī ca naro ca sīlavā,
Aṭṭhaṅgupetaṁ upavassuposathaṁ.
Puññāni katvāna sukhudrayāni,
Aninditā saggamupenti ṭhānanti. . Pañcamaṁ.

6. Anuruddhasutta

46. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Kosambiyaṁ viharati Ghositārāme. Tena kho pana samayena āyasmā Anuruddho divāvihāraṁ gato hoti paṭisallīno. Atha kho sambahulā manāpakāyikā devatā yenāyasmā Anuruddho tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Anuruddhaṁ abhivādetvā ekamantaṁ aṭṭhaṁsu, ekamantaṁ ṭhitā kho tā devatā āyasmantaṁ Anuruddhaṁ etadavocuṁ "mayaṁ bhante Anuruddha manāpakāyikā nāma devatā tīsu ṭhānesu issariyaṁ kārema vasaṁ vattema. Mayaṁ bhante Anuruddha yādisakaṁ vaṇṇaṁ ākaṅkhāma, tādisakaṁ vaṇṇaṁ ṭhānaso paṭilabhāma. Yādisakaṁ saraṁ ākaṅkhāma, tādisakaṁ saraṁ ṭhānaso paṭilabhāma. Yādisakaṁ sukhaṁ

ākaṅkhāma, tādisakaṁ sukhaṁ ṭhānaso paṭilabhāma. Mayaṁ bhante Anuruddha manāpakāyikā nāma devatā imesu tīsu ṭhānesu issariyaṁ kārema vasaṁ vattemā"ti.

Atha kho āyasmato Anuruddhassa etadahosi "aho vatimā devatā sabbāva nīlā assu nīlavaṇṇā nīlavatthā nīlālaṅkārā"ti. Atha kho tā devatā āyasmato Anuruddhassa cittamaññāya sabbāva nīlā ahesuṁ nīlavaṇṇā nīlavatthā nīlālaṅkārā.

Atha kho āyasmato Anuruddhassa etadahosi "aho vatimā devatā sabbāva pītā assu -pa- sabbāva lohitakā assu. Sabbāva odātā assu odātavaṇṇā odātavatthā odātālaṅkārā"ti. Atha kho tā devatā āyasmato Anuruddhassa cittamaññāya sabbāva odātā ahesuṁ odātavaṇṇā odātavatthā odātālaṅkārā.

Atha kho tā devatā ekā ca[1] gāyi, ekā ca[2] nacci, ekā ca[1] accharaṁ vādesi. Seyyathāpi nāma pañcaṅgikassa tūriyassa[3] suvinītassa suppaṭipatāḷitassa kusalehi susamannāhatassa saddo hoti vaggu ca rajanīyo ca kamanīyo ca pemanīyo ca madanīyo ca. Evamevaṁ tāsaṁ devatānaṁ alaṅkārānaṁ saddo hoti vaggu ca rajanīyo ca kamanīyo ca pemanīyo ca madanīyo ca. Atha kho āyasmā Anuruddho indriyāni okkhipi.

Atha kho tā devatā "na khvayyo Anuruddho sādiyatī"ti[4] tatthevantaradhāyiṁsu. Atha kho āyasmā Anuruddho sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Anuruddho Bhagavantaṁ etadavoca—

Idhāhaṁ bhante divāvihāraṁ gato homi paṭisallīno, atha kho bhante sambahulā manāpakāyikā devatā yenāhaṁ tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā maṁ abhivādetvā ekamantaṁ aṭṭhaṁsu, ekamantaṁ ṭhitā kho bhante

---

1. Ekā (Sī), ekāva (Syā, I)
2. Ekā pana (Sī), ekāva (Syā, I)
3. Turiyassa (Sī, Syā, I)
4. Sādayatīti (Saddanītidhātumālā)

tā devatā maṁ etadavocuṁ "mayaṁ bhante Anuruddha manāpakāyikā nāma devatā tīsu ṭhānesu issariyaṁ kārema vasaṁ vattema. Mayaṁ bhante Anuruddha yādisakaṁ vaṇṇaṁ ākaṅkhāma, tādisakaṁ vaṇṇaṁ ṭhānaso paṭilabhāma. Yādisakaṁ saraṁ ākaṅkhāma, tādisakaṁ saraṁ ṭhānaso paṭilabhāma. Yādisakaṁ sukhaṁ ākaṅkhāma, tādisakaṁ sukhaṁ ṭhānaso paṭilabhāma. Mayaṁ bhante Anuruddha manāpakāyikā nāma devatā imesu tīsu ṭhānesu issariyaṁ kārema vasaṁ vattemā"ti. Tassa mayhaṁ bhante etadahosi "aho vatimā devatā sabbāva nīlā assu nīlavaṇṇā nīlavatthā nīlālaṅkārā"ti. Atha kho bhante tā devatā mama cittamaññāya sabbāva nīlā ahesuṁ nīlavaṇṇā nīlavatthā nīlālaṅkārā.

Tassa mayhaṁ bhante etadahosi "aho vatimā devatā sabbāva pītā assu -pa- sabbāva lohitakā assu -pa- sabbāva odātā assu odātavaṇṇā odātavatthā odātālaṅkārā"ti. Atha kho bhante tā devatā mama cittamaññāya sabbāva odātā ahesuṁ odātavaṇṇā odātavatthā odātālaṅkārā.

Atha kho bhante tā devatā ekā ca gāyi, ekā ca nacci, ekā ca accharaṁ vādesi. Seyyathāpi nāma pañcaṅgikassa tūriyassa suvinītassa suppaṭipatāḷitassa kusalehi susamannāhatassa saddo hoti vaggu ca rajanīyo ca kamanīyo ca pemanīyo ca madanīyo ca.Evamevaṁ tāsaṁ devatānaṁ alaṅkārānaṁ saddo hoti vaggu ca rajanīyo ca kamanīyo ca pemanīyo ca madanīyo ca. Atha khvāhaṁ bhante indriyāni okkhipi.

Atha kho bhante tā devatā "na khvayyo Anuruddho sādiyatī"ti tatthevantaradhāyiṁsu. Katihi nu kho bhante dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā paraṁ maraṇā manāpakāyikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjatīti.

Aṭṭhahi kho Anuruddha dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā paraṁ maraṇā manāpakāyikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Katamehi aṭṭhahi? Idha Anuruddha mātugāmo, yassa mātāpitaro bhattuno denti atthakāmā hitesino anukampakā anukampaṁ upādāya,

tassa hoti pubbuṭṭhāyinī pacchānipātinī kiṁkārapaṭissāvinī manāpacārinī piyavādinī. (1)

Ye te bhattu garuno[1] honti "mātā"ti vā "pitā"ti vā "samaṇabrāhmaṇā"ti vā, te sakkaroti garuṁ karoti[2] māneti pūjeti, abbhāgate ca āsanodakena paṭipūjeti. (2)

Ye te bhattu abbhantarā kammantā "uṇṇā"ti vā "kappāsā"ti vā, tattha dakkhā hoti analasā, tatrupāyāya[3] vīmaṁsāya samannāgatā alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātuṁ. (3)

Yo so bhattu abbhantaro antojano "dāsā"ti vā "pessā"ti vā "kammakarā"ti vā, tesaṁ katañca katato jānāti, akatañca akatato jānāti, gilānakānañca balābalaṁ jānāti, khādanīyaṁ bhojanīyañcassa paccaṁsena[4] saṁvibhajati. (4)

Yaṁ bhattu āharati dhanaṁ vā dhaññaṁ vā jātarūpaṁ vā, taṁ ārakkhena guttiyā sampādeti, tattha ca hoti adhuttī athenī asoṇḍī avināsikā. (5)

Upāsikā kho pana hoti Buddhaṁ saraṇaṁ gatā, dhammaṁ saraṇaṁ gatā, saṁghaṁ saraṇaṁ gatā. (6)

Sīlavatī kho pana hoti pāṇātipātā paṭiviratā, adinnādānā paṭiviratā, kāmesumicchācārā paṭiviratā, musāvādā paṭiviratā, surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭiviratā. (7)

Cāgavatī kho pana hoti vigatamalamaccherena cetasā agāraṁ ajjhāvasati muttacāgā[5] payatapāṇinī[6] vosaggaratā yācayogā dānasaṁvibhāgaratā. (8)

Imehi kho Anuruddha aṭṭhahi dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā paraṁ maraṇā manāpakāyikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjatīti.

---

1. Guruno (Ka)
2. Garukaroti (Sī, Syā, I)
3. Tatrūpāyāya (Sī), Aṁ 1. 344; upari 539 piṭṭhepi.
4. Paccayena (Syā), paccattaṁsena (Ka) Aṁ 2. 32 piṭṭhepi.
5. Muttacāgī (Syā)
6. Payatapāṇi (Sī), payatapāṇī (Syā, I, Ka)

Yo naṁ bharati sabbadā, niccaṁ ātāpi ussuko.
Taṁ sabbakāmadaṁ[1] posaṁ, bhattāraṁ nātimaññati.

Na cāpi sotthi bhattāraṁ, issāvādena rosaye.
Bhattu ca garuno sabbe, paṭipūjeti paṇḍitā.

Uṭṭhāhikā[2] analasā, saṅgahitaparijjanā.
Bhattu manāpaṁ carati, sambhataṁ anurakkhati.

Yā evaṁ vattati nārī, bhattu chandavasānugā.
Manāpā nāma te[3] devā, yattha sā upapajjatīti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Dutiyavisākhāsutta

47. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Pubbārāme Migāramātupāsāde. Atha kho Visākhā Migāramātā -pa- ekamantaṁ nisinnaṁ kho Visākhaṁ Migāramātaraṁ Bhagavā etadavoca—

Aṭṭhahi kho Visākhe dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā paraṁ maraṇā manāpakāyikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Katamehi aṭṭhahi? Idha Visākhe mātugāmo, yassa mātāpitaro bhattuno denti atthakāmā hitesino anukampakā anukampaṁ upādāya, tassa hoti pubbuṭṭhāyinī pacchānipātinī kiṁkārapaṭissāvinī manāpacārinī piyavādinī -pa-.

Cāgavatī kho pana hoti, vigatamalaccherena cetasā agāraṁ ajjhāvasati muttacāgā payatapāṇinī vosaggaratā yācayogā dānasaṁvibhāgaratā. Imehi kho Visākhe aṭṭhahi dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā paraṁ maraṇā manāpakāyikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjatīti.

Yo naṁ bharati sabbadā, niccaṁ ātāpi ussuko.
Taṁ sabbakāmadaṁ posaṁ, bhattāraṁ nātimaññati.

---

1. Taṁ sabbakāmaharaṁ (Sī, Syā, I) sabbakāmaharaṁ (Aṁ 2. 32 piṭṭhe)
2. Uṭṭhāyikā (Ka)
3. Manāpakāyikā (Sī, Ka)

Na cāpi sotthi bhattāraṁ, issāvādena rosaye.
Bhattu ca garuno sabbe, paṭipūjeti paṇḍitā.

Uṭṭhāhikā analasā, saṅgahitaparijjanā.
Bhattu manāpaṁ carati, sambhataṁ anurakkhati.

Yā evaṁ vattati nārī, bhattu chandavasānugā.
Manāpā nāma te[1] devā, yattha sā upapajjatīti. . Sattamaṁ.

8. Nakulamātāsutta

48. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Bhaggesu viharati Susumāragire[2] Bhesakaḷāvane migadāye. Atha kho Nakulamātā gahapatānī yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā -pa- ekamantaṁ nisinnaṁ kho Nakulamātaraṁ gahapatāniṁ Bhagavā etadavoca—

Aṭṭhahi kho Nakulamāte dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā paraṁ maraṇā manāpakāyikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Katamehi aṭṭhahi? Idha Nakulamāte mātugāmo, yassa mātāpitaro bhattuno denti atthakāmā hitesino anukampakā anukampaṁ upādāya, tassa hoti pubbuṭṭhāyinī pacchānipātinī kiṁkārapaṭissāvinī manāpacārinī piyavādinī. (1)

Ye te bhattu garuno honti "mātā"ti vā "pitā"ti vā "samaṇabrāhmaṇā"ti vā, te sakkaroti garuṁ karoti māneti pūjeti, abbhāgate ca āsanodakena paṭipūjeti. (2)

Ye te bhattu abbhantarā kammantā "uṇṇā"ti vā "kappāsā"ti vā, tattha dakkhā hoti analasā, tatrupāyāya vīmaṁsāya samannāgatā alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātuṁ. (3)

Yo so bhattu abbhantaro antojano "dāsā"ti vā "pessā"ti vā "kammakarā"ti vā, tesaṁ katañca katato jānāti, akatañca akatato jānāti, gilānakānañca balābalaṁ jānāti, khādanīyaṁ bhojanīyañcassa paccaṁsena saṁvibhajati. (4)

---

1. Manāpakāyikā (Sī, Ka)
2. Suṁsumāragire (Sī, Syā, I)

Yaṁ bhattā āharati dhanaṁ vā dhaññaṁ vā rajataṁ vā jātarūpaṁ vā, taṁ ārakkhena guttiyā sampādeti, tattha ca hoti adhuttī athenī asoṇḍī avināsikā. (5)

Upāsikā kho pana hoti Buddhaṁ saraṇaṁ gatā, dhammaṁ saraṇaṁ gatā, saṁghaṁ saraṇaṁ gatā. (6)

Sīlavatī kho pana hoti pāṇātipātā paṭiviratā -pa- surāmerayamajja-pamādaṭṭhānā paṭiviratā -pa-. (7)

Cāgavatī kho pana hoti, vigatamalamaccherena cetasā agāraṁ ajjhāvasati muttacāgā payatapāṇinī vosaggaratā yācayogā dānasaṁvibhāgaratā. (8)

Imehi kho Nakulamāte aṭṭhahi dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā paraṁ maraṇā manāpakāyikānaṁ devānaṁ sahabyataṁ upapajjatīti.

Yo naṁ bharati sabbadā, niccaṁ ātāpi ussuko.
Taṁ sabbakāmadaṁ posaṁ, bhattāraṁ nātimaññati.

Na cāpi sotthi bhattāraṁ, issāvādena rosaye.
Bhattu ca garuno sabbe, paṭipūjeti paṇḍitā.

Uṭṭhāhikā analasā, saṅgahitaparijjanā.
Bhattu manāpaṁ carati, sambhataṁ anurakkhati.

Yā evaṁ vattati nārī, bhattu chandavasānugā.
Manāpā nāma te[1] devā, yattha sā upapajjatīti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Paṭhama-idhalokikasutta

49. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Pubbārāme Migāramātupāsāde. Atha kho Visākhā Migāramātā yena Bhagavā tenupasaṅkami -pa- ekamantaṁ nisinnaṁ kho Visākhaṁ Migāramātaraṁ Bhagavā etadavoca—

1. Manāpakāyikā (Sī)

Catūhi kho Visākhe dhammehi samannāgato mātugāmo idhalokavijayāya paṭipanno hoti, ayaṁ'sa loko āraddho hoti. Katamehi catūhi? Idha Visākhe mātugāmo susaṁvihitakammanto hoti, saṅgahitaparijano, bhattu manāpaṁ carati, sambhataṁ anurakkhati.

Kathañca Visākhe mātugāmo susaṁvihitakammanto hoti? Idha Visākhe mātugāmo, ye te bhattu abbhantarā kammantā "uṇṇā"ti vā "kappāsā"ti vā, tattha dakkhā hoti analasā, tatrupāyāya vīmaṁsāya samannāgatā alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātuṁ. Evaṁ kho Visākhe mātugāmo susaṁvihitakammanto hoti.

Kathañca Visākhe mātugāmo saṅgahitaparijano hoti? Idha Visākhe mātugāmo yo so bhattu abbhantaro antojano "dāsā"ti vā "pessā"ti vā "kammakarā"ti vā, tesaṁ katañca katato jānāti, akatañca akatato jānāti, gilānakānañca balābalaṁ jānāti, khādanīyabhojanīyañcassa paccaṁsena saṁvibhajati. Evaṁ kho Visākhe mātugāmo saṅgahitaparijano hoti.

Kathañca Visākhe mātugāmo bhattu manāpaṁ carati? Idha Visākhe mātugāmo, yaṁ bhattu amanāpasaṅkhātaṁ, taṁ jīvitahetupi na ajjhācarati. Evaṁ kho Visākhe mātugāmo bhattu manāpaṁ carati.

Kathañca Visākhe mātugāmo sambhataṁ anurakkhati? Idha Visākhe mātugāmo,
yaṁ bhattā āharati dhanaṁ vā dhaññaṁ vā rajataṁ vā jātarūpaṁ vā, taṁ ārakkhena guttiyā sampādeti, tattha ca hoti adhuttī athenī asoṇḍī avināsikā. Evaṁ kho Visākhe mātugāmo sambhataṁ anurakkhati. Imehi kho Visākhe catūhi dhammehi samannāgato mātugāmo idhalokavijayāya paṭipanno hoti, ayaṁ'sa loko āraddho hoti.

Catūhi kho Visākhe dhammehi samannāgato mātugāmo paralokavijayāya paṭipanno hoti, paraloko āraddho hoti. Katamehi catūhi? Idha Visākhe mātugāmo saddhāsampanno hoti, sīlasampanno hoti, cāgasampanno hoti, paññāsampanno hoti.

Kathañca Visākhe mātugāmo saddhāsampanno hoti? Idha Visākhe mātugāmo saddho hoti, saddahati Tathāgatassa bodhiṁ "itipi so Bhagavā Arahaṁ Sammāsambuddho Vijjācaraṇasampanno Sugato Lokavidū Anuttaro purisadammasārathi Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā"ti. Evaṁ kho Visākhe mātugāmo saddhāsampanno hoti.

Kathañca Visākhe mātugāmo sīlasampanno hoti? Idha Visākhe mātugāmo pāṇātipātā paṭivirato hoti -pa- surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato hoti. Evaṁ kho Visākhe mātugāmo sīlasampanno hoti.

Kathañca Visākhe mātugāmo cāgasampanno hoti? Idha Visākhe mātugāmo vigatamalamaccherena cetasā agāraṁ ajjhāvasati muttacāgā payatapāṇinī vosaggaratā yācayogā dānasaṁvibhāgaratā. Evaṁ kho Visākhe mātugāmo cāgasampanno hoti.

Kathañca Visākhe mātugāmo paññāsampanno hoti? Idha Visākhe mātugāmo paññavā hoti -pa-. Evaṁ kho Visākhe mātugāmo paññāsampanno hoti. Imehi kho Visākhe catūhi dhammehi samannāgato mātugāmo paralokavijayāya paṭipanno hoti, paraloko āraddho hotīti.

Susaṁvihitakammantā, saṅgahitaparijjanā.
Bhattu manāpaṁ carati, sambhataṁ anurakkhati.

Saddhā sīlena sampannā, vadaññū vītamaccharā.
Niccaṁ maggaṁ visodheti, sotthānaṁ samparāyikaṁ.

Iccete aṭṭha dhammā ca, yassā vijjanti nāriyā.
Tampi sīlavatiṁ āhu, dhammaṭṭhaṁ saccavādiniṁ.

Soḷasākārasampannā, aṭṭhaṅgasusamāgatā.
Tādisī sīlavatī upāsikā, upapajjati devalokaṁ manāpanti.

Navamaṁ.

10. Dutiya-idhalokikasutta

50. Catūhi bhikkhave dhammehi samannāgato mātugāmo idhalokavijayāya paṭipanno hoti, ayaṁ'sa loko āraddho hoti. Katamehi catūhi? Idha bhikkhave mātugāmo susaṁvihitakammanto hoti, saṅgahitaparijano, bhattu manāpaṁ carati, sambhataṁ anurakkhati.

Kathañca bhikkhave mātugāmo susaṁvihitakammanto hoti? Idha bhikkhave mātugāmo, ye te bhattu abbhantarā kammantā -pa-. Evaṁ kho bhikkhave mātugāmo susaṁvihitakammanto hoti.

Kathañca bhikkhave mātugāmo saṅgahitaparijano hoti? Idha bhikkhave mātugāmo, yo so bhattu abbhantaro antojano -pa-. Evaṁ kho bhikkhave mātugāmo saṅgahitaparijano hoti.

Kathañca bhikkhave mātugāmo bhattu manāpaṁ carati? Idha bhikkhave mātugāmo, yaṁ bhattu amanāpasaṅkhātaṁ, taṁ jīvitahetupi na ajjhācarati. Evaṁ kho bhikkhave mātugāmo bhattu manāpaṁ carati.

Kathañca bhikkhave mātugāmo sambhataṁ anurakkhati, idha bhikkhave mātugāmo, yaṁ bhattā āharati -pa-. Evaṁ kho bhikkhave mātugāmo sambhataṁ anurakkhati. Imehi kho bhikkhave catūhi dhammehi samannāgato mātugāmo idhalokavijayāya paṭipanno hoti, ayaṁ'sa loko āraddho hoti.

Catūhi bhikkhave dhammehi samannāgato mātugāmo paralokavijayāya paṭipanno hoti, paraloko āraddho hoti. Katamehi catūhi, idha bhikkhave mātugāmo saddhāsampanno hoti, sīlasampanno hoti, cāgasampanno hoti, paññāsampanno hoti.

Kathañca bhikkhave mātugāmo saddhāsampanno hoti, idha bhikkhave mātugāmo saddho hoti -pa-. Evaṁ kho bhikkhave mātugāmo saddhāsampanno hoti.

Kathañca bhikkhave mātugāmo sīlasampanno hoti, idha bhikkhave mātugāmo pāṇātipātā paṭivirato hoti -pa- surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato hoti. Evaṁ kho bhikkhave mātugāmo sīlasampanno hoti.

Kathañca bhikkhave mātugāmo cāgasampanno hoti, idha bhikkhave mātugāmo vigatamalamaccherena cetasā agāraṁ ajjhāvasati -pa-. Evaṁ kho bhikkhave mātugāmo cāgasampanno hoti.

Kathañca bhikkhave mātugāmo paññāsampanno hoti, idha bhikkhave mātugāmo paññavā hoti -pa-. Evaṁ kho bhikkhave mātugāmo paññāsampanno hoti. Imehi kho bhikkhave catūhi dhammehi samannāgato mātugāmo paralokavijayāya paṭipanno hoti, paraloko āraddho hotīti.

Susaṁvihitakammantā, saṅgahitaparijjanā.
Bhattu manāpaṁ carati, sambhataṁ anurakkhati.

Saddhā sīlena sampannā, vadaññū vītamaccharā.
Niccaṁ maggaṁ visodheti, sotthānaṁ samparāyikaṁ.

Iccete aṭṭha dhammā ca, yassā vijjanti nāriyā.
Tampi sīlavatiṁ āhu, dhammaṭṭhaṁ saccavādiniṁ.

Soḷasākārasampannā, aṭṭhaṅgasusamāgatā.
Tādisī sīlavatī upāsikā, upapajjati devalokaṁ manāpanti.

Dasamaṁ.

Uposathavaggo pañcamo.

Tassuddānaṁ

Saṁkhitte Vitthate Visākhe, Vāseṭṭho Bojjhāya pañcamaṁ.
Anuruddhaṁ puna Visākhe, Nakulā Idhalokikā dveti.

Paṭhamo paṇṇāsako samatto.

2. Dutiyapaṇṇāsaka

(6) 1. Gotamīvagga

1. Gotamīsutta

51. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmiṁ Nigrodhārāme. Atha kho Mahāpajāpatī[1] Gotamī yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ aṭṭhāsi, ekamantaṁ ṭhitā kho Mahāpajāpatī Gotamī Bhagavantaṁ etadavoca "sādhu bhante labheyya mātugāmo Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjan"ti. Alaṁ Gotami, mā te rucci mātugāmassa Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjāti.

Dutiyampi kho Mahāpajāpatī Gotamī Bhagavantaṁ etadavoca "sādhu bhante labheyya mātugāmo Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjan"ti. Alaṁ Gotami, mā te rucci mātugāmassa Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjāti. Tatiyampi kho Mahāpajāpatī Gotamī Bhagavantaṁ etadavoca "sādhu bhante labheyya mātugāmo Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjan"ti. Alaṁ Gotami, mā te rucci mātugāmassa Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjāti.

Atha kho Mahāpajāpatī Gotamī "na Bhagavā anujānāti mātugāmassa Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjan"ti dukkhī dummanā assumukhī rudamānā Bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā pakkāmi.

Atha kho Bhagavā Kapilavatthusmiṁ yathābhirantaṁ viharitvā yena Vesālī tena cārikaṁ pakkāmi, anupubbena cārikaṁ caramāno yena Vesālī tadavasari. Tatra sudaṁ Bhagavā Vesāliyaṁ viharati Mahāvane

---

1. Mahāpajāpati (Syā) Vi 4. 442 piṭṭhepi.

Kūṭāgārasālāyaṁ. Atha kho Mahāpajāpatī Gotamī kese chedāpetvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā sambahulāhi sākiyānīhi saddhiṁ yena Vesālī tena pakkāmi, anupubbena yena Vesālī Mahāvanaṁ Kūṭāgārasālā tenupasaṅkami. Atha kho Mahāpajāpatī Gotamī sūnehi pādehi rajokiṇṇena gattena dukkhī dummanā assumukhī rudamānā bahidvārakoṭṭhake aṭṭhāsi.

Addasā kho āyasmā Ānando Mahāpajāpatiṁ Gotamiṁ sūnehi pādehi rajokiṇṇena gattena dukkhiṁ dummanaṁ assumukhiṁ rudamānaṁ bahidvārakoṭṭhake ṭhitaṁ, disvāna Mahāpajāpatiṁ Gotamiṁ etadavoca "kiṁ nu tvaṁ Gotami sūnehi pādehi rajokiṇṇena gattena dukkhī dummanā assumukhī rudamānā bahidvārakoṭṭhake ṭhitā"ti. Tathā hi pana bhante Ānanda na Bhagavā anujānāti mātugāmassa Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjanti. Tena hi tvaṁ Gotami muhuttaṁ idheva tāva hohi, yāvāhaṁ Bhagavantaṁ yācāmi mātugāmassa Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjanti.

Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca "esā bhante Mahāpajāpatī Gotamī sūnehi pādehi rajokiṇṇena gattena dukkhī dummanā assumukhī rudamānā bahidvārakoṭṭhake ṭhitā 'na Bhagavā anujānāti mtugāmassa Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjan'ti, sādhu bhante labheyya mātugāmo Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjan"ti. Alaṁ Ānanda, mā te rucci mtugāmassa Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjāti.

Dutiyampi kho -pa-. Tatiyampi kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca "sādhu bhante labheyya mtugāmo Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjan"ti. Alaṁ Ānanda, mā te rucci mtugāmassa Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjāti.

Atha kho āyasmato Ānandassa etadahosi “na Bhagavā anujānāti mātugāmassa Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjaṁ, yaṁnūnāhaṁ aññenapi pariyāyena Bhagavantaṁ yāceyyaṁ mātugāmassa Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjan”ti. Atha kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca “bhabbo nu kho bhante mātugāmo Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajitvā sotāpattiphalaṁ vā sakadāgāmiphalaṁ vā anāgāmiphalaṁ vā arahattaphalaṁ vā sacchikātun”ti. Bhabbo Ānanda mātugāmo Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajitvā sotāpattiphalampi sakadāgāmiphalampi anāgāmiphalampi arahattaphalampi sacchikātunti. Sace bhante bhabbo mātugāmo Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajitvā sotāpattiphalampi -pa- arahattaphalampi sacchikātuṁ. Bahukārā bhante Mahāpajāpatī Gotamī Bhagavato mātucchā āpādikā posikā khīrassa dāyikā Bhagavantaṁ janettiyā kālaṅkatāya thaññaṁ pāyesi, sādhu bhante labheyya mātugāmo Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjanti.

Sace Ānanda Mahāpajāpatī Gotamī aṭṭha garudhamme paṭiggaṇhāti, sāvassā hotu upasampadā.

* Vassasatūpasampannāya bhikkhuniyā tadahūpasampannassa bhikkhuno abhivādanaṁ paccuṭṭhānaṁ añjalikammaṁ sāmīcikammaṁ kattabbaṁ, ayampi dhammo sakkatvā garuṁ katvā[1] mānetvā pūjetvā yāvajīvaṁ anatikkamanīyo. (1)

Na bhikkhuniyā abhikkhuke āvāse vassaṁ upagantabbaṁ, ayampi dhammo sakkatvā garuṁ katvā mānetvā pūjetvā yāvajīvaṁ anatikkamanīyo. (2)

Anvaḍḍhamāsaṁ bhikkhuniyā bhikkhusaṁghato dve dhammā paccāsīsitabbā[2] uposathapucchakañca ovādūpasaṅkamanañca, ayampi dhammo sakkatvā garuṁ katvā mānetvā pūjetvā yāvajīvaṁ anatikkamanīyo. (3)

Vassaṁvuṭṭhāya bhikkhuniyā ubhatosaṁghe tīhi ṭhānehi pavāretabbaṁ diṭṭhena vā sutena vā parisaṅkāya vā, ayampi dhammo sakkatvā garuṁ katvā mānetvā pūjetvā yāvajīvaṁ anatikkamanīyo. (4)

---

* Vi 2. 74; Vi 4. 444 piṭṭhesupi.

1. Garukatvā (Sī, Syā, I)

2. Paccāsiṁsitabbā (Sī, Syā, I)

Garudhammaṁ ajjhāpannāya bhikkhuniyā ubhatosaṁghe pakkhamānattaṁ caritabbaṁ, ayampi dhammo sakkatvā garuṁ katvā mānetvā pūjetvā yāvajīvaṁ anatikkamanīyo. (5)

Dve vassāni chasu dhammesu sikkhitasikkhāya sikkhamānāya ubhatosaṁghe upasampadā pariyesitabbā, ayampi dhammo sakkatvā garuṁ katvā mānetvā pūjetvā yāvajīvaṁ anatikkamanīyo. (6)

Na kenaci pariyāyena bhikkhuniyā bhikkhu akkositabbo paribhāsitabbo, ayampi dhammo sakkatvā garuṁ katvā mānetvā pūjetvā yāvajīvaṁ anatikkamanīyo. (7)

Ajjatagge ovaṭo bhikkhunīnaṁ bhikkhūsu vacanapatho, anovaṭo bhikkhūnaṁ bhikkhunīsu vacanapatho, ayampi dhammo sakkatvā garuṁ katvā mānetvā pūjetvā yāvajīvaṁ anatikkamanīyo. (8)

Sace Ānanda Mahāpajāpatī Gotamī ime aṭṭha garudhamme paṭiggaṇhāti, sāva'ssā hotu upasampadāti.

Atha kho āyasmā Ānando Bhagavato santike ime aṭṭha garudhamme uggahetvā yena Mahāpajāpatī Gotamī tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Mahāpajāpatiṁ Gotamiṁ etadavoca—

Sace kho tvaṁ Gotami aṭṭha garudhamme paṭiggaṇheyyāsi, sāva te bhavissati upasampadā.

Vassasatūpasampannāya bhikkhuniyā tadahūpasampannassa bhikkhuno abhivādanaṁ paccuṭṭhānaṁ añjalikammaṁ sāmīcikammaṁ kattabbaṁ, ayampi dhammo sakkatvā garuṁ katvā mānetvā pūjetvā yāvajīvaṁ anatikkamanīyo -pa-.

Ajjatagge ovaṭo bhikkhunīnaṁ bhikkhūsu vacanapatho, anovaṭo bhikkhūnaṁ bhikkhunīsu vacanapatho, ayampi dhammo sakkatvā garuṁ katvā mānetvā pūjetvā yāvajīvaṁ anatikkamanīyo. Sace kho tvaṁ Gotami ime aṭṭha garudhamme paṭiggaṇheyyāsi, sāva te bhavissati upasampadāti.

Seyyathāpi bhante Ānanda itthī vā puriso vā daharo yuvā maṇḍanakajātiko[1] sīsaṁnhāto[2] uppalamālaṁ vā vassikamālaṁ vā adhimuttakamālaṁ[3] vā labhitvā ubhohi hatthehi paṭiggahetvā uttamaṅge sirasmiṁ patiṭṭhāpeyya. Evamevaṁ kho ahaṁ bhante Ānanda ime aṭṭha garudhamme paṭiggaṇhāmi yāvajīvaṁ anatikkamanīyeti.

Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca "paṭiggahitā bhante Mahāpajāpatiyā Gotamiyā aṭṭha garudhammā yāvajīvaṁ anatikkamanīyā"ti.

Sace Ānanda nālabhissa mātugāmo Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajjaṁ, ciraṭṭhitikaṁ Ānanda brahmacariyaṁ abhavissa, vassasahassameva saddhammo tiṭṭheyya. Yato ca kho Ānanda mātugāmo Tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṁ pabbajito, na dāni Ānanda brahmacariyaṁ ciraṭṭhitikaṁ bhavissati, pañceva dāni Ānanda vassasatāni saddhammo ṭhassati.

Seyyathāpi Ānanda yāni kānici kulāni bahutthikāni[4] appapurisakāni, tāni suppadhaṁsiyāni honti corehi kumbhatthenakehi. Evamevaṁ kho Ānanda yasmiṁ dhammavinaye labhati mātugāmo agārasmā anagāriyaṁ pabbajjaṁ, na taṁ brahmacariyaṁ ciraṭṭhitikaṁ hoti.

Seyyathāpi Ānanda sampanne sālikkhette setaṭṭhikā nāma rogajāti nipatati, evaṁ taṁ sālikkhettaṁ na ciraṭṭhitikaṁ hoti. Evamevaṁ kho Ānanda yasmiṁ dhammavinaye labhati nātugāmo agārasmā anagāriyaṁ pabbajjaṁ, na taṁ brahmacariyaṁ ciraṭṭhitikaṁ hoti.

Seyyathāpi Ānanda sampanne ucchukkhette mañjiṭṭhikā[5] nāma rogajāti nipatati, evaṁ taṁ ucchukkhettaṁ na ciraṭṭhitikaṁ hoti. Evamevaṁ kho Ānanda yasmiṁ dhammavinaye labhati mātugāmo agārasmā anagāriyaṁ pabbajjaṁ, na taṁ brahmacariyaṁ ciraṭṭhitikaṁ hoti.

---

1. Maṇḍanakajātiyo (Sī, I)
2. Sīsaṁnahāto (Sī, I), sīsanahāto (Syā)
3. Atimuttakamālaṁ (Sī)
4. Bahukitthikāni (Sī, I), bahu-itthikāni (Syā)
5. Mañjeṭṭhikā (Sī, Syā)

Seyyathāpi Ānanda puriso mahato taḷākassa paṭikacceva[1] āḷiṁ bandheyya yāvadeva udakassa anatikkamanāya. Evamevaṁ kho Ānanda mayā paṭi kacceva bhikkhunīnaṁ aṭṭha garudhammā paññattā yāvajīvaṁ anatikkamanīyāti. . Paṭhamaṁ.

2. Ovādasutta

52. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Vesāliyaṁ viharati Mahāvane Kūṭāgārasālāyaṁ. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca "katihi nu kho bhante dhammehi samannāgato bhikkhu bhikkhunovādako sammannitabbo"ti.

+ Aṭṭhahi kho Ānanda dhammehi samannāgato bhikkhu bhikkhunovādako sammannitabbo. Katamehi aṭṭhahi? Idhānanda bhikkhu sīlavā hoti -pa- samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Bahussuto hoti -pa- diṭṭhiyā suppaṭividdhā. Ubhayāni kho panassa pātimokkhāni vitthārena svāgatāni honti suvibhattāni suppavattīni suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso. Kalyāṇavāco hoti kalyāṇavākkaraṇo poriyā vācāya samannāgato vissaṭṭhāya[2] anelagaḷāya[3] atthassa viññāpaniyā. Paṭibalo hoti bhikkhunisaṁghassa dhammiyā kathāya sandassetuṁ samādapetuṁ samuttejetuṁ sampahaṁsetuṁ. Yebhuyyena bhikkhunīnaṁ piyo hoti manāpo. Na kho panetaṁ Bhagavantaṁ uddissa pabbajitāya kāsāyavatthavasanāya garudhammaṁ ajjhāpannapubbo hoti. Vīsativasso vā hoti atirekavīsativasso vā. Imehi kho Ānanda aṭṭhahi dhammehi samannāgato bhikkhu bhikkhunovādako sammannitabboti. . Dutiyaṁ.

3. Saṁkhittasutta

53. * Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Vesāliyaṁ viharati Mahāvane Kūṭāgārasālāyaṁ. Atha kho Mahāpajāpatī Gotamī yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ aṭṭhāsi, ekamantaṁ ṭhitā kho sā Mahāpajāpatī Gotamī Bhagavantaṁ etadavoca—

---

1. Paṭigacceva (Sī, I) 2. Visaṭṭhāya (Ka) 3. Aneḷagaḷāya (Sī, Ka)

* Vi 4. 449 piṭṭhepi. + Vi 2. 73 piṭṭhepi.

Sādhu me bhante Bhagavā saṁkhittena dhammaṁ desetu, yamahaṁ Bhagavato dhammaṁ sutvā ekā vūpakaṭṭhā appamattā ātāpinī pahitattā vihareyyanti. Ye kho tvaṁ Gotami dhamme jāneyyāsi "ime dhammā sarāgāya saṁvattanti no virāgāya, saṁyogāya saṁvattanti no visaṁyogāya, ācayāya saṁvattanti no apacayāya, mahicchatāya saṁvattanti no appicchatāya, asantuṭṭhiyā saṁvattanti no santuṭṭhiyā, saṅgaṇikāya saṁvattanti no pavivekāya, kosajjāya saṁvattanti no vīriyārambhāya, dubbharatāya saṁvattanti no subharatāyā"ti. Ekaṁsena Gotami dhāreyyāsi "neso dhammo neso vinayo netaṁ Satthusāsanan"ti.

Ye ca kho tvaṁ Gotami dhamme jāneyyāsi "ime dhammā virāgāya saṁvattanti no sarāgāya, visaṁyogāya saṁvattanti no saṁyogāya, apacayāya saṁvattanti no ācayāya, appicchatāya saṁvattanti no mahicchatāya, santuṭṭhiyā saṁvattanti no asantuṭṭhiyā, pavivekāya saṁvattanti no saṅgaṇikāya, vīriyārambhāya saṁvattanti no kosajjāya, subharatāya saṁvattanti no dubbharatāyā"ti. Ekaṁsena Gotami dhāreyyāsi "eso dhammo eso vinayo etaṁ Satthusāsanan"ti. . Tatiyaṁ.

4. Dīghajāṇusutta

54. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Koliyesu viharati Kakkarapattaṁ nāma Koliyānaṁ nigamo. Atha kho Dīghajāṇu Koliyaputto yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Dīghajāṇu Koliyaputto Bhagavantaṁ etadavoca "mayaṁ bhante gihī kāmabhogino[1] puttasambādhasayanaṁ ajjhāvasāma, Kāsikacandanaṁ paccanubhoma, mālāgandhavilepanaṁ dhārayāma, jātarūparajataṁ sādayāma. Tesaṁ no bhante Bhagavā amhākaṁ tathā dhammaṁ desetu, ye amhākaṁ assu dhammā diṭṭhadhammahitāya diṭṭhadhammasukhāya samparāyahitāya samparāyasukhāyā"ti.

Cattārome Byagghapajja dhammā kulaputtassa diṭṭhadhammahitāya saṁvattanti diṭṭhadhammasukhāya. Katame cattāro? Uṭṭhānasampadā ārakkhasampadā kalyāṇamittatā samajīvitā[2]. Katamā ca Byagghapajja uṭṭhānasampadā? Idha Byagghapajja

1. Kāmabhogī (Sī, Syā, I)
2. Samajīvikatā (Sī), upari 140 piṭṭhepi.

kulaputto yena kammaṭṭhānena jīvikaṁ[1] kappeti yadi kasiyā yadi vaṇijjāya yadi gorakkhena yadi issattena[2] yadi rājaporisena yadi sippaññatarena, tattha dakkho hoti analaso, tatrupāyāya vīmaṁsāya samannāgato alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātuṁ. Ayaṁ vuccati Byagghapajja uṭṭhānasampadā.

Katamā ca Byagghapajja ārakkhasampadā? Idha Byagghapajja kulaputtassa bhogā honti uṭṭhānavīriyādhigatā bāhābalaparicitā sedāvakkhittā dhammikā dhammaladdhā, te ārakkhena guttiyā sampādeti "kinti me ime bhoge neva rājāno hareyyuṁ, na corā hareyyuṁ, na aggi ḍaheyya, na udakaṁ vaheyya, na appiyā dāyādā hareyyun"ti. Ayaṁ vuccati Byagghapajja ārakkhasampadā.

Katamā ca Byagghapajja kalyāṇamittatā? Idha Byagghapajja kulaputto yasmiṁ gāme vā nigame vā paṭivasati, tattha ye te honti gahapatī vā gahapatiputtā vā daharā vā vuddhasīlino vuddhā vā vuddhasīlino saddhāsampannā sīlasampannā cāgasampannā paññāsampannā, tehi saddhiṁ santiṭṭhati sallapati sākacchaṁ samāpajjati, yathārūpānaṁ saddhāsampannānaṁ saddhāsampadaṁ anusikkhati, yathārūpānaṁ sīlasampannānaṁ sīlasampadaṁ anusikkhati, yathārūpānaṁ cāgasampannānaṁ cāgasampadaṁ anusikkhati, yathārūpānaṁ paññāsampannānaṁ paññāsampadaṁ anusikkhati. Ayaṁ vuccati Byagghapajja kalyāṇamittatā.

Katamā ca Byagghapajja samajīvitā? Idha Byagghapajja kulaputto āyañca bhogānaṁ viditvā vayañca bhogānaṁ viditvā samaṁ jīvikaṁ[3] kappeti nāccogāḷhaṁ nātihīnaṁ "evaṁ me āyo vayaṁ pariyādāya ṭhassati, na ca me vayo āyaṁ pariyādāya ṭhassatī"ti. Seyyathāpi Byagghapajja tulādhāro vā tulādhārantevāsī vā tulaṁ paggahetvā jānāti "ettakena vā onataṁ[4] ettakena vā unnatan"ti[5]. Evamevaṁ kho Byagghapajja kulaputto āyañca bhogānaṁ viditvā vayañca bhogānaṁ viditvā samaṁ jīvikaṁ kappeti nāccogāḷhaṁ nātihīnaṁ "evaṁ me āyo vayaṁ pariyādāya ṭhassati, na ca me vayo āyaṁ pariyādāya ṭhassatī"ti. Sacāyaṁ Byagghapajja kulaputto

---

1. Jīvitaṁ (Ka)
2. Issatthena (Sī, Syā, I)
3. Samajīvikaṁ (Syā), samajīvitaṁ (Ka)
4. Oṇataṁ (Ka)
5. Uṇṇatanti (Ka)

appāyo samāno uḷāraṁ jīvikaṁ[1] kappeti, tassa bhavanti vattāro "udumbarakhādīvāyaṁ[2] kulaputto bhoge khādatī"ti. Sace panāyaṁ Byagghapajja kulaputto mahāyo samāno kasiraṁ jīvikaṁ[1] kappeti, tassa bhavanti vattāro "ajeṭṭhamaraṇaṁvāyaṁ[3] kulaputto marissatī"ti. Yato ca khoyaṁ Byagghapajja kulaputto āyañca bhogānaṁ viditvā vayañca bhogānaṁ viditvā samaṁ jīvikaṁ kappeti nāccogāḷhaṁ nātihīnaṁ "evaṁ me āyo vayaṁ pariyādāya ṭhassati, na ca me vayo āyaṁ pariyādāya ṭhassatī"ti. Ayaṁ vuccati Byagghapajja samajīvitā.

Evaṁ samuppannānaṁ Byagghapajja bhogānaṁ cattāri apāyamukhāni honti itthidhutto surādhutto akkhadhutto pāpamitto pāpasahāyo pāpasampavaṅko. Seyyathāpi Byagghapajja mahato taḷākassa cattāri ceva āyamukhāni cattāri ca apāyamukhāni, tassa puriso yāni ceva āyamukhāni, tāni pidaheyya. Yāni ca apāyamukhāni, tāni vivareyya. Devo ca na sammā dhāraṁ anuppaveccheyya. Evaṁ hi tassa Byagghapajja mahato taḷākassa parihāniyeva pāṭikaṅkhā no vuddhi. Evamevaṁ Byagghapajja evaṁ samuppannānaṁ bhogānaṁ cattāri apāyamukhāni honti itthidhutto surādhutto akkhadhutto pāpamitto pāpasahāyo pāpasampavaṅko.

Evaṁ samuppannānaṁ Byagghapajja bhogānaṁ cattāri āyamukhāni honti na itthidhutto na surādhutto na akkhadhutto kalyāṇamitto kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko. Seyyathāpi Byagghapajja mahato taḷākassa cattāri ceva āyamukhāni cattāri ca apāyamukhāni, tassa puriso yāni ceva āyamukhāni, tāni vivareyya. Yāni ca apāyamukhāni, tāni pidaheyya. Devo ca sammā dhāraṁ anuppavecheyya. Evaṁ hi tassa Byagghapajja mahato taḷākassa vuddhiyeva pāṭikaṅkhā no parihāni. Evamevaṁ kho Byagghapajja evaṁ samuppannānaṁ bhogānaṁ cattāri āyamukhāni honti na

1. Jīvitaṁ (Ka)
2. Udumbarakhādikaṁ vāyaṁ (Sī, I), udumbarakhādakaṁ cāyaṁ (Syā)
3. Ajaddhumārikaṁ vāyaṁ (Sī, I), addhamārakaṁ cāyaṁ (Syā), ettha jaddhūti asanaṁ = bhattabhuñjanaṁ, tasmā ajaddhumārikanti anasanamaraṇanti vuttaṁ hoti. Ma 1. 312 piṭṭhepi adholipiyā "ajaddhukan"ti padaṁ dassitaṁ.

itthidhutto na surādhutto na akkhadhutto kalyāṇamitto kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko. Ime kho Byagghapajja cattāro dhammā kulaputtassa diṭṭhadhammahitāya saṁvattanti diṭṭhadhammasukhāya.

Cattārome Byagghapajja dhammā kulaputtassa samparāyahitāya saṁvattanti samparāyasukhāya. Katame cattāro? Saddhāsampadā sīlasampadā cāgasampadā paññāsampadā. Katamā ca Byagghapajja saddhāsampadā? Idha Byagghapajja kulaputto saddho hoti, saddahati Tathāgatassa bodhiṁ "itipi so Bhagavā -pa- Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā"ti. Ayaṁ vuccati Byagghapajja saddhāsampadā.

Katamā ca Byagghapajja sīlasampadā? Idha Byagghapajja kulaputto pāṇātipātā paṭivirato hoti -pa- surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato hoti. Ayaṁ vuccati Byagghapajja sīlasampadā.

Katamā ca Byagghapajja cāgasampadā? Idha Byagghapajja kulaputto vigatamalamaccherena cetasā agāraṁ ajjhāvasati muttacāgo payatapāṇi vosaggarato yācayogo dānasaṁvibhāgarato. Ayaṁ vuccati Byagghapajja cāgasampadā.

Katamā ca Byagghapajja paññāsampadā? Idha Byagghapajja kulaputto paññavā hoti, udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā. Ayaṁ vuccati Byagghapajja paññāsampadā. Ime kho Byagghapajja cattāro dhammā kulaputtassa samparāya hitāya saṁvattanti samparāyasukhāyāti.

Uṭṭhātā kammadheyyesu, appamatto vidhānavā.
Samaṁ kappeti jīvikaṁ[1], sambhataṁ anurakkhati.

Saddho sīlena sampanno, vadaññū vītamaccharo.
Niccaṁ maggaṁ visodheti, sotthānaṁ samparāyikaṁ.

Iccete aṭṭha dhammā ca, saddhassa gharamesino.
Akkhātā saccanāmena, ubhayattha sukhāvahā.

Diṭṭhadhammahitatthāya, samparāyasukhāya ca.
Evametaṁ gahaṭṭhānaṁ, cāgo puññaṁ pavaḍḍhatīti. . Catutthaṁ.

---

1. Jīvitaṁ (Ka)

5. Ujjayasutta

55. Atha kho Ujjayo brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Ujjayo brāhmaṇo Bhagavantaṁ etadavoca "mayaṁ bho Gotama pavāsaṁ gantukāmā, tesaṁ no bhavaṁ Gotamo amhākaṁ tathā dhammaṁ desetu, ye amhākaṁ assu dhammā diṭṭhadhammahitāya diṭṭhadhammasukhāya samparāyahitāya samparāyasukhāyā"ti.

Cattārome brāhmaṇa dhammā kulaputtassa diṭṭhadhammahitāya saṁvattanti diṭṭhadhammasukhāya. Katame cattāro? Uṭṭhānasampadā ārakkhasampadā kalyāṇamittatā samajīvitā. Katamā ca brāhmaṇa uṭṭhānasampadā? Idha brāhmaṇa kulaputto yena kammaṭṭhānena jīvikaṁ kappeti yadi kasiyā yadi vaṇijjāya yadi gorakkhena yadi issattena yadi rājaporisena yadi sippaññatarena. Tattha dakkho hoti analaso, tatrupāyāya vīmaṁsāya samannāgato alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātuṁ. Ayaṁ vuccati brāhmaṇa uṭṭhānasampadā.

Katamā ca brāhmaṇa ārakkhasampadā? Idha brāhmaṇa kulaputtassa bhogā honti uṭṭhānavīriyādhigatā bāhābalaparicitā sedāvakkhittā dhammikā dhammaladdhā. Te ārakkhena guttiyā sampādeti "kinti me ime bhoge neva rājāno hareyyuṁ, na corā hareyyuṁ, na aggi ḍaheyya, na udakaṁ vaheyya, na appiyā dāyādā hareyyun"ti. Ayaṁ vuccati brāhmaṇa ārakkhasampadā.

Katamā ca brāhmaṇa kalyāṇamittatā? Idha brāhmaṇa kulaputto yasmiṁ gāme vā nigame vā paṭivasati, tatra ye te honti gahapatī vā gahapatiputtā vā daharā vā vuddhasīlino vuddhā vā vuddhasīlino saddhāsampannā sīlasampannā cāgasampannā paññāsampannā, tehi saddhiṁ santiṭṭhati sallapati sākacchaṁ samāpajjati. Yathārūpānaṁ saddhāsampannānaṁ saddhāsampadaṁ anusikkhati, yathārūpānaṁ sīlasampannānaṁ sīlasampadaṁ anusikkhati, yathārūpānaṁ cāgasampannānaṁ cāgasampadaṁ anusikkhati, yathārūpānaṁ paññāsampannānaṁ paññāsampadaṁ anusikkhati. Ayaṁ vuccati brāhmaṇa kalyāṇamittatā.

Katamā ca brāhmaṇa samajīvitā? Idha brāhmaṇa kulaputto āyañca bhogānaṁ viditvā vayañca bhogānaṁ viditvā samaṁ jīvikaṁ kappeti nāccogāḷhaṁ nātihīnaṁ “evaṁ me āyo vayaṁ pariyādāya ṭhassati, na ca me vayo āyaṁ pariyādāya ṭhassatī”ti. Seyyathāpi brāhmaṇa tulādhāro vā tulādhārantevāsī vā tulaṁ paggahetvā jānāti “ettakena vā onataṁ ettakena vā unnatan”ti. Evamevaṁ kho brāhmaṇa kulaputto āyañca bhogānaṁ viditvā vayañca bhogānaṁ viditvā samaṁ jīvikaṁ kappeti nāccogāḷhaṁ nātihīnaṁ “evaṁ me āyo vayaṁ pariyādāya ṭhassati, na ca me vayo āyaṁ pariyādāya ṭhassatī”ti. Sacāyaṁ brāhmaṇa kulaputto appāyo samāno uḷāraṁ jīvikaṁ kappeti, tassa bhavanti vattāro “udumbarakhādīvāyaṁ kulaputto bhoge khādatī”ti. Sace panāyaṁ brāhmaṇa kulaputto mahāyo samāno kasiraṁ jīvikaṁ kappeti, tassa bhavanti vattāro “ajeṭṭhamaraṇaṁvāyaṁ kulaputto marissatī”ti. Yato ca khoyaṁ brāhmaṇa kulaputto āyañca bhogānaṁ viditvā vayañca bhogānaṁ viditvā samaṁ jīvikaṁ kappeti nāccogāḷhaṁ nātihīnaṁ “evaṁ me āyo vayaṁ pariyādāya ṭhassati, na ca me vayo āyaṁ pariyādāya ṭhassatī”ti. Ayaṁ vuccati brāhmaṇa samajīvitā.

Evaṁ samuppannānaṁ brāhmaṇa bhogānaṁ cattāri apāyamukhāni honti itthidhutto surādhutto akkhadhutto pāpamitto pāpasahāyo pāpasampavaṅko. Seyyathāpi brāhmaṇa mahato taḷākassa cattāri ceva āyamukhāni cattāri ca apāyamukhāni, tassa puriso yāni ceva āyamukhāni, tāni pidaheyya. Yāni ca apāyamukhāni, tāni vivareyya. Devo ca na sammā dhāraṁ anuppaveccheyya, evaṁ hi tassa brāhmaṇa mahato taḷākassa parihāniyeva pāṭikaṅkhā no vuddhi. Evamevaṁ kho brāhmaṇa evaṁ samuppannānaṁ bhogānaṁ cattāri apāyamukhāni honti itthidhutto surādhutto akkhadhutto pāpamitto pāpasahāyo pāpasampavaṅko.

Evaṁ samuppannānaṁ brāhmaṇa bhogānaṁ cattāri āyamukhāni honti na itthidhutto na surādhutto na akkhadhutto kalyāṇamitto kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko. Seyyathāpi brāhmaṇa mahato taḷākassa cattāri ceva āyamukhāni cattāri ca apāyamukhāni, tassa puriso yāni ceva āyamukhāni, tāni vivareyya. Yāni ca

apāyamukhāni, tāni pidaheyya. Devo ca sammā dhāraṁ anuppavecceyya. Evaṁ hi tassa brāhmaṇa mahato taḷākassa vuddhiyeva pāṭikaṅkhā no parihāni. Evamevaṁ kho brāhmaṇa evaṁ samuppannānaṁ bhogānaṁ cattāri āyamukhāni honti na itthidhutto -pa- kalyāṇasampavaṅko. Ime kho brāhmaṇa cattāro dhammā kulaputtassa diṭṭhadhammahitāya saṁvattanti diṭṭhadhammasukhāya.

Cattārome brāhmaṇa kulaputtassa dhammā samparāyahitāya saṁvattanti samparāyasukhāya. Katame cattāro? Saddhāsampadā sīlasampadā cāgasampadā paññāsampadā. Katamā ca brāhmaṇa saddhāsampadā, idha brāhmaṇa kulaputto saddho hoti, saddahati Tathāgatassa bodhiṁ "itipi so Bhagavā -pa- Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā"ti. Ayaṁ vuccati brāhmaṇa saddhāsampadā.

Katamā ca brāhmaṇa sīlasampadā? Idha brāhmaṇa kulaputto pāṇātipātā paṭivirato hoti -pa- surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato hoti. Ayaṁ vuccati brāhmaṇa sīlasampadā.

Katamā ca brāhmaṇa cāgasampadā? Idha brāhmaṇa kulaputto vigatamalamaccherena cetasā agāraṁ ajjhāvasati muttacāgo payatapāṇi vosaggarato yācayogo dānasaṁvibhāgarato. Ayaṁ vuccati brāhmaṇa cāgasampadā.

Katamā ca brāhmaṇa paññāsampadā? Idha brāhmaṇa kulaputto paññavā hoti -pa- sammā dukkhakkhayagāminiyā. Ayaṁ vuccati brāhmaṇa paññāsampadā. Ime kho brāhmaṇa cattāro dhammā kulaputtassa samparāyahitāya saṁvattanti samparāyasukhāyāti.

Uṭṭhātā kammadheyyesu, appamatto vidhānavā.
Samaṁ kappeti jīvikaṁ, sambhataṁ anurakkhati.

Saddho sīlena sampanno, vadaññū vītamaccharo.
Niccaṁ maggaṁ visodheti, sotthānaṁ samparāyikaṁ.

Iccete aṭṭha dhammā ca, saddhassa gharamesino.
Akkhātā saccanāmena, ubhayattha sukhāvahā.

Diṭṭhadhammahitatthāya, samparāyasukhāya ca.
Evametaṁ gahaṭṭhānaṁ, cāgo puññaṁ pavaḍḍhatīti. . Pañcamaṁ.

6. Bhayasutta

56. “Bhayan”ti * bhikkhave kāmānametaṁ adhivacanaṁ. “Dukkhan”ti bhikkhave kāmanametaṁ adhivacanaṁ. “Rogo”ti bhikkhave kāmānametaṁ adhivacanaṁ. “Gaṇḍo”ti bhikkhave kāmānametaṁ adhivacanaṁ. “Sallan”ti bhikkhave kāmānametaṁ adhivacanaṁ. “Saṅgo”ti bhikkhave kāmānametaṁ adhivacanaṁ. “Paṅko”ti bhikkhave kāmānametaṁ adhivacanaṁ. “Gabbho”ti bhikkhave kāmānametaṁ adhivacanaṁ. Kasmā ca bhikkhave “bhayan”ti kāmānametaṁ adhivacanaṁ. Yasmā ca kāmarāgarattāyaṁ bhikkhave chandarāgavinibaddho diṭṭhadhammikāpi bhayā na parimuccati, samparāyikāpi bhayā na parimuccati, tasmā “bhayan”ti kāmānametaṁ adhivacanaṁ. Kasmā ca bhikkhave “dukkhan”ti -pa- “rogo”ti. “Gaṇḍo”ti. “Sallan”ti. “Saṅgo”ti. “Paṅko”ti. “Gabbho”ti kāmānametaṁ adhivacanaṁ. Yasmā ca kāmarāgarattāyaṁ bhikkhave chandarāgavinibaddho diṭṭhadhammikāpi gabbhā na parimuccati, samparāyikāpi gabbhā na parimuccati, tasmā “gabbho”ti kāmānametaṁ adhivacanaṁ.

Bhayaṁ dukkhañca rogo ca, gaṇḍo sallañca saṅgo ca.
Paṅko gabbho ca ubhayaṁ, ete kāmā pavuccanti.
Yattha satto puthujjano.

Otiṇṇo sātarūpena, puna gabbhāya gacchati.
Yato ca bhikkhu ātāpī, sampajaññaṁ[1] na riccati.

So imaṁ palipathaṁ duggaṁ, atikkamma tathāvidho.
Pajaṁ jātijarūpetaṁ, phandamānaṁ avekkhatīti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Paṭhama āhuneyyasutta

57. Aṭṭhahi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu āhuneyyo hoti pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa. Katamehi aṭṭhahi? Idha bhikkhave bhikkhu sīlavā hoti -pa- samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Bahussuto hoti -pa- diṭṭhiyā suppaṭividdhā. Kalyāṇamitto hoti kalyāṇasahāyo

---

* Khu 8. 265 piṭṭhepi. 1. Sampajaññe (Syā, Ka) Saṁ 2. 408 piṭṭhe passitabbaṁ.

kalyāṇasampavaṅko. Sammādiṭṭhiko hoti sammādassanena samannāgato. Catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī. Anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo -pa- iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena -pa- yathākammūpage satte pajānāti. Āsavānaṁ khayā -pa- sacchikatvā upasampajja viharati. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgato bhikkhu āhuneyyo hoti -pa- anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassāti. . Sattamaṁ.

8. Dutiya āhuneyyasutta

58. Aṭṭhahi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu āhuneyyo hoti -pa- anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa. Katamehi aṭṭhahi? Idha bhikkhave bhikkhu sīlavā hoti -pa- samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Bahussuto hoti -pa- diṭṭhiyā suppaṭividdhā. Āraddhavīriyo viharati, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. Āraññiko hoti pantasenāsano. Aratiratisaho hoti, uppannaṁ aratiṁ abhibhuyya abhibhuyya viharati. Bhayabheravasaho hoti, uppannaṁ bhayabheravaṁ abhibhuyya abhibhuyya viharati. Catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī. Āsavānaṁ khayā -pa- sacchikatvā upasampajja viharati. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgato bhikkhu āhuneyyo -pa- anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassāti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Paṭhamapuggalasutta

59. Aṭṭhime bhikkhave puggalā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalikaraṇīyā anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa. Katame aṭṭha? Sotāpanno sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno, sakadāgāmī sakadāgāmiphala-sacchikiriyāya paṭipanno, anāgāmī anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno, arahā arahattāya paṭipanno. Ime kho bhikkhave aṭṭha puggalā āhuneyyā -pa- anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassāti.

Cattāro ca paṭipannā, cattāro ca phale ṭhitā.
Esa saṁgho ujubhūto, paññāsīlasamāhito.

Yajamānānaṁ manussānaṁ,
Puññapekkhāna pāṇinaṁ.
Karotaṁ opadhikaṁ puññaṁ,
Saṁghe dinnaṁ mahapphalanti. . Navamaṁ.

10. Dutiyapuggalasutta

60. Aṭṭhime bhikkhave puggalā āhuneyyā -pa- anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa. Katame aṭṭha? Sotāpanno sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno -pa- arahā arahattāya paṭipanno. Ime kho bhikkhave aṭṭha puggalā āhuneyyā -pa- anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassāti.

Cattāro ca paṭipannā, cattāro ca phale ṭhitā.
Esa saṁgho samukkaṭṭho, sattānaṁ aṭṭha puggalā.

Yajamānānaṁ manussānaṁ,
Puññapekkhāna pāṇinaṁ.
Karotaṁ opadhikaṁ puññaṁ,
Ettha dinnaṁ mahapphalanti. . Dasamaṁ.

Gotamīvaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Gotamī Ovādaṁ Saṁkhittaṁ, Dīghajāṇu ca Ujjayo.
Bhayā dve Āhuneyyā ca, dve ca aṭṭha Puggalāti.

---

(7) 2. Bhūmicālavagga

1. Icchāsutta

61. * Aṭṭhime bhikkhave puggalā santo saṁvijjamānā lokasmiṁ. Katame aṭṭha? Idha bhikkhave bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, tassa uṭṭhahato ghaṭato vāyamato lābhāya lābho nuppajjati. So tena alābhena socati kilamati paridevati urattāḷiṁ kandati sammohaṁ āpajjati. Ayaṁ vuccati bhikkhave bhikkhu iccho viharati

---

* Upari 143 piṭṭhepi.

lābhāya, uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, na ca lābhī socī ca paridevī ca cuto ca saddhammā.

Idha pana bhikkhave bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, tassa uṭṭhahato ghaṭato vāyamato lābhāya lābho uppajjati. So tena lābhena majjati pamajjati pamādamāpajjati. Ayaṁ vuccati bhikkhave bhikkhu iccho viharati lābhāya, uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, lābhī ca madī ca pamādī ca cuto ca saddhammā.

Idha pana bhikkhave bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, tassa anuṭṭhahato aghaṭato avāyamato lābhāya lābho nuppajjati. So tena alābhena socati kilamati paridevati urattāḷiṁ kandati sammohaṁ āpajjati. Ayaṁ vuccati bhikkhave bhikkhu iccho viharati lābhāya, na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, na ca lābhī socī ca paridevī ca cuto ca saddhammā.

Idha pana bhikkhave bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, tassa anuṭṭhahato aghaṭato avāyamato lābhāya lābho uppajjati. So tena lābhena majjati pamajjati pamādamāpajjati. Ayaṁ vuccati bhikkhave bhikkhu iccho viharati lābhāya, na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, lābhī ca madī ca pamādī ca cuto ca saddhammā.

Idha pana bhikkhave bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, tassa uṭṭhahato ghaṭato vāyamato lābhāya lābho nuppajjati. So tena alābhena na socati na kilamati na paridevati na urattāḷiṁ kandati na sammohaṁ āpajjati. Ayaṁ vuccati bhikkhave bhikkhu iccho viharati lābhāya, uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, na ca lābhī na ca socī na ca paridevī accuto ca saddhammā.

Idha pana bhikkhave bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya,

tassa uṭṭhahato ghaṭato vāyamato lābhāya lābho uppajjati. So tena lābhena na majjati na pamajjati na pamādamāpajjati. Ayaṁ vuccati bhikkhave bhikkhu iccho viharati lābhāya, uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, lābhī ca na ca madī na ca pamādī accuto ca saddhammā.

Idha pana bhikkhave bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, tassa anuṭṭhahato aghaṭato avāyamato labhāya lābho nuppajjati. So tena alābhena na socati na kilamati na paridevati na urattāḷiṁ kandati na sammohaṁ āpajjati. Ayaṁ vuccati bhikkhave bhikkhu iccho viharati lābhāya, na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, na ca lābhī na ca socī na ca paridevī accuto ca saddhammā.

Idha pana bhikkhave bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, tassa anuṭṭhahato aghaṭato avāyamato lābhāya lābho uppajjati. So tena lābhena na majjati na pamajjati na pamādamāpajjati. Ayaṁ vuccati bhikkhave bhikkhu iccho viharati lābhāya, na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, lābhī ca na ca madī na ca pamādī accuto ca saddhammā. Ime kho bhikkhave aṭṭha puggalā santo saṁvijjamānā lokasminti. . Paṭṭhamaṁ.

2. Alaṁsutta

62. Chahi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano alaṁ paresaṁ. Katamehi chahi? Idha bhikkhave bhikkhu khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. Sutānañca dhammānaṁ dhāraṇajātiko[1] hoti. Dhātānañca[2] dhammānaṁ atthūpaparikkhitā[3] hoti. Atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno ca hoti. Kalyāṇavāco ca hoti kalyāṇavākkaraṇo poriyā vācāya samannāgato vissaṭṭhāya anelagaḷāya atthassa viññāpaniyā. Sandassako ca hoti samādapako[4]

1. Dhārakajātiko (Sī, Syā, I) Upari145 piṭṭhepi.
2. Dhatānañca (Sī, Syā, I)
3. Atthūpaparikkhī (Sī, Syā, I)
4. Samādāpako (?)

samuttejako sampahaṁsako sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho bhikkhave chahi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano alaṁ paresaṁ. (1)

Pañcahi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano alaṁ paresaṁ. Katamehi pañcahi? Idha bhikkhave bhikkhu na heva kho khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. Sutānañca dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. Dhātānañca dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. Atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno ca hoti. Kalyāṇavāco ca hoti -pa- atthassa viññāpaniyā. Sandassako ca hoti samādapako samuttejako sampahaṁsako sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho bhikkhave pañcahi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano alaṁ paresaṁ. (2)

Catūhi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano nālaṁ paresaṁ. Katamehi catūhi? Idha bhikkhave bhikkhu khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. Sutānañca dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. Dhātānañca dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. Atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno ca hoti. No ca kalyāṇavāco hoti kalyāṇavākkaraṇo poriyā vācāya samannāgato vissaṭṭhāya anelagaḷāya atthassa viññāpaniyā. No ca sandassako hoti samādapako samuttejako sampahaṁsako sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho bhikkhave catūhi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano nālaṁ paresaṁ. (3)

Catūhi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ paresaṁ nālaṁ attano. Katamehi catūhi? Idha bhikkhave bhikkhu khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. Sutānañca dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. No ca dhātānaṁ dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. Na ca atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno hoti. Kalyāṇavāco ca hoti kalyāṇavākkaraṇo -pa- atthassa viññāpaniyā. Sandassako ca hoti -pa- sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho bhikkhave catūhi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ paresaṁ nālaṁ attano. (4)

Tīhi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano nālaṁ paresaṁ. Katamehi tīhi? Idha bhikkhave bhikkhu na heva kho khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. Sutānañca dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti.

Dhātānañca dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. Atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno ca hoti. No ca kalyāṇavāco hoti kalyāṇavākkaraṇo poriyā vācāya samannāgato vissaṭṭhāya anelagaḷāya atthassa viññāpaniyā. No ca sandassako hoti samādapako samuttejako sampahaṁsako sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho bhikkhave tīhi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano nālaṁ paresaṁ. (5)

Tīhi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ paresaṁ nālaṁ attano. Katamehi tīhi? Idha bhikkhave bhikkhu na heva kho khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. Sutānañca dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. No ca dhātānaṁ dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. Noca atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno hoti. Kalyāṇavāco ca hoti -pa- atthassa viññāpaniyā. Sandassako ca hoti samādapako samuttejako sampahaṁsako sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho bhikkhave tīhi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ paresaṁ nālaṁ attano. (6)

Dvīhi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano nālaṁ paresaṁ. Katamehi dvīhi? Idha bhikkhave bhikkhu na heva kho khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. No ca sutānaṁ dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. Dhātānañca dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. Atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno ca hoti. No ca kalyāṇavāco hoti -pa- atthassa viññāpaniyā. No ca sandassako hoti -pa- sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho bhikkhave dvīhi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano nālaṁ paresaṁ. (7)

Dvīhi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ paresaṁ nālaṁ attano. Katamehi dvīhi? Idha bhikkhave bhikkhu na heva kho khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. No ca sutānaṁ dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. No ca dhātānaṁ dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. No ca atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno hoti. Kalyāṇavāco ca hoti kalyāṇavākkaraṇo poriyā vācāya samannāgato vissaṭṭhāya anelagaḷāya atthassa viññāpaniyā. Sandassako ca hoti samādapako samuttejako sampahaṁsako sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho

bhikkhave dvīhi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ paresaṁ nālaṁ attanoti. (8). . Dutiyaṁ.

3. Saṁkhittasutta

63. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami -pa- ekamantaṁ nisinno kho so bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca "sādhu me bhante Bhagavā saṁkhittena dhammaṁ desetu, yamahaṁ Bhagavato dhammaṁ sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan"ti. Evameva panidhekacce moghapurisā mamaññeva ajjhesanti, dhamme ca bhāsite mamaññeva anubandhitabbaṁ maññantīti. Desetu me bhante Bhagavā saṁkhittena dhammaṁ, desetu Sugato saṁkhittena dhammaṁ, appeva nāmāhaṁ Bhagavato bhāsitassa atthaṁ ājāneyyaṁ, appeva nāmāhaṁ Bhagavato bhāsitassa dāyādo assanti. Tasmātiha te bhikkhu evaṁ sikkhitabbaṁ "ajjhattaṁ me cittaṁ ṭhitaṁ bhavissati susaṇṭhitaṁ, na ca uppannā pāpakā akusalā dhammā cittaṁ pariyādāya ṭhassantī"ti. Evaṁ hi te bhikkhu sikkhitabbaṁ.

Yato kho te bhikkhu ajjhattaṁ cittaṁ ṭhitaṁ hoti susaṇṭhitaṁ, na ca uppannā pāpakā akusalā dhammā cittaṁ pariyādāya tiṭṭhanti, tato te bhikkhu evaṁ sikkhitabbaṁ "mettā me cetovimutti bhāvitā bhavissati bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā"ti. Evaṁ hi te bhikkhu sikkhitabbaṁ.

Yato kho te bhikkhu ayaṁ samādhi evaṁ bhāvito hoti bahulīkato, tato tvaṁ bhikkhu imaṁ samādhiṁ savitakkampi savicāraṁ[1] bhāveyyāsi, avitakkampi vicāramattaṁ[2] bhāveyyāsi, avitakkampi avicāraṁ[3] bhāveyyāsi, sappītikampi bhāveyyāsi, nippītikampi bhāveyyāsi, sātasahagatampi bhāveyyāsi, upekkhāsahagatampi bhāveyyāsi.

Yato kho te bhikkhu ayaṁ samādhi evaṁ bhāvito hoti subhāvito, tato te bhikkhu evaṁ sikkhitabbaṁ "karuṇā me cetovimutti. Muditā me cetovimutti. Upekkhā me cetovimutti bhāvitā

---

1. Savitakkasavicārampi (Ka)
2. Avitakkavicāramattampi (Ka) visuddhi 1. 315 piṭṭhe passitabbaṁ.
3. Avitakka-avicārampi (Ka)

bhavissati bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā”ti. Evaṁ hi te bhikkhu sikkhitabbaṁ.

Yato kho te bhikkhu ayaṁ samādhi evaṁ bhāvito hoti subhāvito, tato tvaṁ bhikkhu imaṁ samādhiṁ savitakkasavicārampi bhāveyyāsi, avitakkavicāramattampi bhāveyyāsi, avitakka-avicārampi bhāveyyāsi, sappītikampi bhāveyyāsi, nippītikampi bhāveyyāsi, sātasahagatampi bhāveyyāsi, upekkhāsahagatampi bhāveyyāsi.

Yato kho te bhikkhu ayaṁ samādhi evaṁ bhāvito hoti subhāvito, tato te bhikkhu evaṁ sikkhitabbaṁ “kāye kāyānupassī viharissāmi ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassan”ti. Evaṁ hi te bhikkhu sikkhitabbaṁ.

Yato kho te bhikkhu ayaṁ samādhi evaṁ bhāvito hoti bahulīkato, tato tvaṁ bhikkhu imaṁ samādhiṁ savitakkasavicārampi bhāveyyāsi, avitakkavicāramattampi bhāveyyāsi, avitakka-avicārampi bhāveyyāsi, sappītikampi bhāveyyāsi, nippītikampi bhāveyyāsi, sātasahagatampi bhāveyyāsi, upekkhāsahagatampi bhāveyyāsi.

Yato kho te bhikkhu ayaṁ samādhi evaṁ bhāvito hoti subhāvito, tato te bhikkhu evaṁ sikkhitabbaṁ “vedanāsu. Citte. Dhammesu dhammānupassī viharissāmi ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassan”ti. Evaṁ hi te bhikkhu sikkhitabbaṁ.

Yato kho te bhikkhu ayaṁ samādhi evaṁ bhāvito hoti bahulīkato, tato tvaṁ bhikkhu imaṁ samādhiṁ savitakkasavicārampi bhāveyyāsi, avitakkavicāramattampi bhāveyyāsi, avitakka-avicārampi bhāveyyāsi, sappītikampi bhāveyyāsi, nippītikampi bhāveyyāsi, sātasahagatampi bhāveyyāsi, upekkhāsahagatampi bhāveyyāsi.

Yato kho te bhikkhu ayaṁ samādhi evaṁ bhāvito hoti subhāvito, tato tvaṁ bhikkhu yena yeneva gagghasi, phāsuṁyeva gagghasi. Yattha yattha ṭhassasi, phāsuṁyeva ṭhassasi. Yattha yattha nisīdissasi, phāsuṁyeva nisīdissasi. Yattha yattha seyyaṁ kappessasi, phāsuṁyeva seyyaṁ kappessasīti.

Atha kho so bhikkhu Bhagavatā iminā ovādena ovadito uṭṭhāyāsanā Bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā pakkāmi. Atha kho so bhikkhu eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyaṁ pabbajanti, tadanuttaraṁ brahmacariyapariyosānaṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi, "khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyā"ti abbhaññāsi. Aññataro ca pana so bhikkhu arahataṁ ahosīti. . Tatiyaṁ.

4. Gayāsīsasutta

64. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Gayāyaṁ viharati Gayāsīse. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi -pa-. Pubbāhaṁ bhikkhave sambodhā anabhisambuddho bodhisattova samāno obhāsaññeva kho sañjānāmi, no ca rūpāni passāmi. (1)

Tassa mayhaṁ bhikkhave etadahosi "sace kho ahaṁ obhāsañceva sañjāneyyaṁ, rūpāni ca passeyyaṁ. Evaṁ me idaṁ ñāṇadassanaṁ parisuddhataraṁ assā"ti.

So kho ahaṁ bhikkhave aparena samayena appamatto ātāpī pahitatto viharanto obhāsañceva sañjānāmi, rūpāni ca passāmi. No ca kho tāhi devatāhi saddhiṁ santiṭṭhāmi sallapāmi sākacchaṁ samāpajjāmi. (2)

Tassa mayhaṁ bhikkhave etadahosi "sace kho ahaṁ obhāsañceva sañjāneyyaṁ, rūpāni ca passeyyaṁ. Tāhi ca devatāhi saddhiṁ santiṭṭheyyaṁ sallapeyyaṁ sākacchaṁ samāpajjeyyaṁ. Evaṁ me idaṁ ñāṇadassanaṁ parisuddhataraṁ assā"ti.

So kho ahaṁ bhikkhave aparena samayena appamatto ātāpī pahitatto viharanto obhāsañceva sañjānāmi, rūpāni ca passāmi. Tāhi ca devatāhi saddhiṁ santiṭṭhāmi sallapāmi sākacchaṁ samāpajjāmi. No ca kho tā devatā jānāmi "imā devatā amukamhā vā amukamhā vā devanikāyā"ti. (3)

Tassa mayhaṁ bhikkhave etadahosi “sace kho ahaṁ obhāsañceva sañjāneyyaṁ, rūpāni ca passeyyaṁ. Tāhi ca devatāhi saddhiṁ santiṭṭheyyaṁ sallapeyyaṁ sākacchaṁ samāpajjeyyaṁ, tā ca devatā jāneyyaṁ ‘imā devatā amukamhā vā amukamhā vā devanikāyā’ti. Evaṁ me idaṁ ñāṇadassanaṁ parisuddhataraṁ assā”ti.

So kho ahaṁ bhikkhave aparena samayena appamatto ātāpī pahitatto viharanto obhāsañceva sañjānāmi, rūpāni ca passāmi. Tāhi ca devatāhi saddhiṁ santiṭṭhāmi sallapāmi sākacchaṁ samāpajjāmi. Tā ca devatā jānāmi “imā devatā amukamhā vā amukamhā vā devanikāyā”ti. No ca kho tā devatā jānāmi “imā devatā imassa kammassa vipākena ito cutā tattha upapannā”ti -pa-. Tā ca devatā jānāmi “imā devatā imassa kammassa vipākena ito cutā tattha upapannā”ti. No ca kho tā devatā jānāmi “imā devatā imassa kammassa vipākena evamāhārā evaṁsukhadukkhappaṭisaṁvediniyo”ti -pa-. Tā ca devatā jānāmi “imā devatā imassa kammassa vipākena evamāhārā evaṁsukhadukkhappaṭisaṁvediniyo”ti. No ca kho tā devatā jānāmi “imā devatā evaṁdīghāyukā evaṁciraṭṭhitikā”ti -pa-. Tā ca devatā jānāmi “imā devatā evaṁdīghāyukā evaṁciraṭṭhitikā”ti. No ca kho tā devatā jānāmi “yadi vā me imāhi devatāhi saddhiṁ sannivutthapubbaṁ, yadi vā na sannivutthapubban”ti. (4-7)

Tassa mayhaṁ bhikkhave etadahosi “sace kho ahaṁ obhāsañceva sañjāneyyaṁ, rūpāni ca passeyyaṁ. Tāhi ca devatāhi saddhiṁ santiṭṭheyyaṁ sallapeyyaṁ sākacchaṁ samāpajjeyyaṁ. Tā ca devatā jāneyyaṁ ‘imā devatā amukamhā vā amukamhā vā devanikāyā’ti. Tā ca devatā jāneyyaṁ ‘imā devatā imassa kammassa vipākena ito cutā tattha upapannā’ti. Tā ca devatā jāneyyaṁ ‘imā devatā evamāhārā evaṁsukhadukkhappaṭisaṁvediniyo’ti. Tā ca devatā jāneyyaṁ ‘imā devatā evaṁdīghāyukā evaṁciraṭṭhitikā’ti. Tā ca devatā jāneyyaṁ ‘yadi vā me imāhi devatāhi saddhiṁ sannivutthapubbaṁ, yadi vā na sannivutthapubbanti. Evaṁ me idaṁ ñāṇadassanaṁ parisuddhataraṁ assā”ti.

So kho ahaṁ bhikkhave aparena samayena appamatto ātāpī pahitatto viharanto obhāsañceva sañjānāmi, rūpāni ca passāmi. Tāhi ca devatāhi saddhiṁ santiṭṭhāmi sallapāmi sākacchaṁ samāpajjāmi. Tā ca devatā jānāmi "imā devatā amukamhā vā amukamhā vā devanikāyā"ti. Tā ca devatā jānāmi "imā devatā imassa kammassa vipākena ito cutā tattha upapannā"ti. Tā ca devatā jānāmi "imā devatā evamāhārā evaṁsukhadukkhappaṭisaṁvediniyo"ti. Tā ca devatā jānāmi "imā devatā evaṁdīghāyukā evaṁciraṭṭhitikā"ti. Tā ca devatā jānāmi "yadi vā me devatāhi saddhiṁ sannivutthapubbaṁ, yadi vā na sannivutthapubban"ti. (8)

Yāvakīvañca me bhikkhave evaṁ aṭṭhaparivaṭṭaṁ adhidevañāṇadassanaṁ na suvisuddhaṁ ahosi, neva tāvāhaṁ bhikkhave sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaraṁ sammāsambodhiṁ abhisambuddhoti[1] paccaññāsiṁ. Yato ca kho me bhikkhave evaṁ aṭṭhaparivaṭṭaṁ adhidevañāṇadassanaṁ suvisuddhaṁ ahosi. Athāhaṁ bhikkhave sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaraṁ sammāsambodhiṁ abhisambuddhoti paccaññāsiṁ. Ñāṇañca pana me dassanaṁ udapādi, akuppā me cetovimutti[2], ayamantimā jāti, natthi dāni punabbhavoti. . Catutthaṁ.

5. Abhibhāyatanasutta

65. * Aṭṭhimāni bhikkhave abhibhāyatanāni. Katamāni aṭṭha? Ajjhattaṁ rūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati parittāni suvaṇṇadubbaṇṇāni. Tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti, idaṁ paṭhamaṁ abhibhāyatanaṁ.

Ajjhattaṁ rūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati appamāṇāni suvaṇṇadubbaṇṇāni. Tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti, idaṁ dutiyaṁ abhibhāyatanaṁ.

---

1. Abhisambuddho (Sī, Syā, I) * Dī 3. 215, 250 piṭṭhesupi; upari 304 piṭṭhepi.
2. Vimutti (Ka-Sī, Ka)

Ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati parittāni suvaṇṇadubbaṇṇāni. Tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti, idaṁ tatiyaṁ abhibhāyatanaṁ.

Ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati appamāṇāni suvaṇṇadubbaṇṇāni. Tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti, idaṁ catutthaṁ abhibhāyatanaṁ.

Ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati nīlāni nīlavaṇṇāni nīlanidassanāni nīlanibhāsāni. Tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti, idaṁ pañcamaṁ abhibhāyatanaṁ.

Ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati pītāni pītavaṇṇāni pītanidassanāni pītanibhāsāni. Tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti, idaṁ chaṭṭhaṁ abhibhāyatanaṁ.

Ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati lohitakāni lohitakavaṇṇāni lohitakanidassanāni lohitakanibhāsāni. Tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti, idaṁ sattamaṁ abhibhāyatanaṁ.

Ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati odātāni odātavaṇṇāni odātanidassanāni odātanibhāsāni. Tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti, idaṁ aṭṭhamaṁ abhibhāyatanaṁ. Imāni kho bhikkhave aṭṭha abhibhāyatanānīti. . Pañcamaṁ.

6. Vimokkhasutta

66. Aṭṭhime bhikkhave vimokkhā. Katame aṭṭha? Rūpī rūpāni passati, ayaṁ paṭhamo vimokkho.

Ajjhattaṁ arūpasaññī bahiddhā[1] rūpāni passati, ayaṁ dutiyo vimokkho.

"Subhan"teva adhimutto hoti, ayaṁ tatiyo vimokkho.

---

1. Arūpasaññī eko bahiddhā (Syā, I, Ka) Dī 2. 60, 94; Dī 3. 217, 251; Upari 161 piṭṭhesu; Ma 2. 205 piṭṭhe ca passitabbaṁ.

Sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā “ananto ākāso”ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati, ayaṁ catuttho vimokkho.

Sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma “anantaṁ viññāṇan”ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati, ayaṁ pañcamo vimokkho.

Sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma “natthi kiñcī”ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati, ayaṁ chaṭṭho vimokkho.

Sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharati, ayaṁ sattamo vimokkho.

Sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, ayaṁ aṭṭhamo vimokkho. Ime kho bhikkhave aṭṭha vimokkhāti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Anariyavohārasutta

67. Aṭṭhime bhikkhave anariyavohārā. Katame aṭṭha? Adiṭṭhe diṭṭhavāditā, asute sutavāditā, amute mutavāditā, aviññāte viññātavāditā, diṭṭhe adiṭṭhavāditā, sute asutavāditā, mute amutavāditā, viññāte aviññātavāditā. Ime kho bhikkhave aṭṭha anariyavohārāti. . Sattamaṁ.

8. Ariyavohārasutta

68. Aṭṭhime bhikkhave ariyavohārā. Katame aṭṭha? Adiṭṭhe adiṭṭhavāditā, asute asutavāditā, amute amutavāditā, aviññāte aviññātavāditā, diṭṭhe diṭṭhavāditā, sute sutavāditā, mute mutavāditā, viññāte viññātavāditā. Ime kho bhikkhave aṭṭha ariyavohārāti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Parisāsutta

69. Aṭṭhimā bhikkhave parisā. Katamā aṭṭha? Khattiyaparisā brāhmaṇaparisā gahapatiparisā samaṇaparisā Cātumahārājikaparisā Tāvatiṁsaparisā māraparisā brahmaparisā. Abhijānāmi kho panāhaṁ bhikkhave

anekasataṁ khattiyaparisaṁ upasaṅkamitā, tatrapi mayā sannisinnapubbañceva sallapitapubbañca sākacchā ca samāpannapubbā. Tattha yādisako tesaṁ vaṇṇo hoti, tādisako mayhaṁ vaṇṇo hoti. Yādisako tesaṁ saro hoti, tādisako mayhaṁ saro hoti. Dhammiyā ca kathāya sandassemi samādapemi samuttejemi sampahaṁsemi. Bhāsamānañca maṁ na jānanti "ko nu kho ayaṁ bhāsati devo vā manusso vā"ti. Dhammiyā kathāya sandassetvā samādapetvā samuttejetvā sampahaṁsetvā antaradhāyāmi. Antarahitañca maṁ na jānanti "ko nu kho ayaṁ antarahito devo vā manusso vā"ti.

Abhijānāmi kho panāhaṁ bhikkhave anekasataṁ brāhmaṇaparisaṁ -pa- Gahapatiparisaṁ. Samaṇaparisaṁ. Cātumahārājikaparisaṁ. Tāvatiṁsaparisaṁ. Māraparisaṁ. Brahmaparisaṁ upasaṅkamitā. Tatrapi mayā sannisinnapubbañceva sallapitapubbañca sākacchā ca samāpannapubbā. Tattha yādisako tesaṁ vaṇṇo hoti, tādisako mayhaṁ vaṇṇo hoti. Yādisako tesaṁ saro hoti, tādisako mayhaṁ saro hoti. Dhammiyā ca kathāya sandassemi samādapemi samuttejemi sampahaṁsemi. Bhāsamānañca maṁ na jānanti "ko nu kho ayaṁ bhāsati devo vā manusso vā"ti. Dhammiyā kathāya sandassetvā samādapetvā samuttejetvā sampahaṁsetvā antaradhāyāmi. Antarahitañca maṁ na jānanti "ko nu kho ayaṁ antarahito devo vā manusso vā"ti. Imā kho bhikkhave aṭṭha parisāti. . Navamaṁ.

10. Bhūmicālasutta

70. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Vesāliyaṁ viharati Mahāvane Kūṭāgārasālāyaṁ. Atha kho Bhagavā pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Vesāliṁ piṇḍāya pāvisi, Vesāliyaṁ piṇḍāya caritvā pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkanto āyasmantaṁ Ānandaṁ āmantesi "gaṇhāhi Ānanda nisīdanaṁ, yena Cāpālaṁ cetiyaṁ[1] tenupasaṅkamissāma divāvihārāyā"ti. "Evaṁ bhante"ti kho āyasmā Ānando Bhagavato paṭissutvā nisīdanaṁ ādāya Bhagavantaṁ piṭṭhito piṭṭhito anubandhi.

1. Pāvālacetiyaṁ (Syā), Cāpālacetiyaṁ (I, Ka)

Atha kho Bhagavā yena Cāpālaṁ cetiyaṁ tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi, nisajja kho Bhagavā āyasmantaṁ Ānandaṁ āmantesi “ramaṇīyā Ānanda Vesālī, ramaṇīyaṁ Udenaṁ cetiyaṁ, ramaṇīyaṁ Gotamakaṁ cetiyaṁ, ramaṇīyaṁ Sattambaṁ cetiyaṁ, ramaṇīyaṁ Bahuputtakaṁ cetiyaṁ, ramaṇīyaṁ Sārandadaṁ cetiyaṁ, ramaṇīyaṁ Cāpālaṁ cetiyaṁ. Yassa kassaci Ānanda cattāro iddhipādā bhāvitā bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā, ākaṅkhamāno so Ānanda kappaṁ vā tiṭṭheyya kappāvasesaṁ vā. Tathāgatassa kho Ānanda cattāro iddhipādā bhāvitā bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā, ākaṅkhamāno Ānanda Tathāgato kappaṁ vā tiṭṭheyya kappāvasesaṁ vā”ti. Evampi kho āyasmā Ānando Bhagavatā oḷārike nimitte kayiramāne oḷārike obhāse kayiramāne nāsakkhi paṭivijjhituṁ, na Bhagavantaṁ yāci “tiṭṭhatu bhante Bhagavā kappaṁ, tiṭṭhatu Sugato kappaṁ bahujanahitāya bahujanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānan”ti. Yathā taṁ mārena pariyuṭṭhitacitto.

Dutiyampi kho Bhagavā -pa-. Tatiyampi kho Bhagavā āyasmantaṁ Ānandaṁ āmantesi “ramaṇīyā Ānanda Vesālī, ramaṇīyaṁ Udenaṁ cetiyaṁ, ramaṇīyaṁ Gotamakaṁ cetiyaṁ, ramaṇīyaṁ Sattambaṁ cetiyaṁ, ramaṇīyaṁ Bahuputtakaṁ cetiyaṁ, ramaṇīyaṁ Sārandadaṁ cetiyaṁ, ramaṇīyaṁ Cāpālaṁ cetiyaṁ. Yassa kassaci Ānanda cattāro iddhipādā bhāvitā bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā, ākaṅkhamāno so Ānanda kappaṁ vā tiṭṭheyya kappāvasesaṁ vā. Tathāgatassa kho Ānanda cattāro iddhipādā bhāvitā -pa- ākaṅkhamāno Ānanda Tathāgato kappaṁ vā tiṭṭheyya, kappāvasesaṁ vā”ti. Evampi kho āyasmā Ānando Bhagavatā oḷārike nimitte kayiramāne oḷārike obhāse kayiramāne nāsakkhi paṭivijjhituṁ, na Bhagavantaṁ yāci “tiṭṭhatu bhante Bhagavā kappaṁ, tiṭṭhatu Sugato kappaṁ bahujanahitāya bahujanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānan”ti. Yathā taṁ mārena pariyuṭṭhitacitto.

Atha kho Bhagavā āyasmantaṁ Ānandaṁ āmantesi "gaccha tvaṁ[1] Ānanda, yassa dāni kālaṁ maññasī"ti. "Evaṁ bhante"ti kho āyasmā Ānando Bhagavato paṭissutvā uṭṭhāyāsanā Bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā Bhagavato avidūre aññatarasmiṁ rukkhamūle nisīdi. Atha kho māro pāpimā acirapakkante āyasmante Ānande Bhagavantaṁ etadavoca—

Parinibbātudāni bhante Bhagavā, parinibbātu Sugato. Parinibbānakālo dāni bhante Bhagavato. Bhāsitā kho panesā bhante Bhagavatā vācā "na tāvāhaṁ pāpima parinibbāyissāmi, yāva me bhikkhū na sāvakā bhavissanti viyattā vinītā visāradā pattayogakkhemā[2] bahussutā dhammadharā dhammānudhammappaṭipannā sāmīcippaṭipannā anudhammacārino sakaṁ ācariyakaṁ uggahetvā ācikkhissanti desessanti paññapessanti paṭṭhapessanti vivarissanti vibhajissanti uttānīkarissanti, uppannaṁ parappavādaṁ sahadhammena suniggahitaṁ niggahetvā sappāṭihāriyaṁ dhammaṁ desessantī"ti. Etarahi bhante bhikkhu Bhagavato sāvakā viyattā vinītā visāradā pattayogakkhemā bahussutā dhammadharā dhammānudhammappaṭipannā sāmīcippaṭipannā anudhammacārino sakaṁ ācariyakaṁ uggahetvā ācikkhanti desenti paññapenti paṭṭhapenti vivaranti vibhajanti uttānīkaronti, uppannaṁ parappavādaṁ sahadhammena suniggahitaṁ niggahetvā sappāṭihāriyaṁ dhammaṁ desenti.

Parinibbātu dāni bhante Bhagavā, parinibbātu Sugato. Parinibbānakālo dāni bhante Bhagavato. Bhāsitā kho panesā bhante Bhagavatā vācā "na tāvāhaṁ pāpima parinibbāyissāmi, yāva me bhikkhuniyo na sāvikā bhavissanti -pa- yāva me upāsakā na sāvakā bhavissanti -pa-. Yāva me upāsikā na sāvikā bhavissanti viyattā vinītā visāradā pattayogakkhemā bahussutā dhammadharā dhammānudhammappaṭipannā sāmīcippaṭipannā anudhammacāriniyo sakaṁ ācariyakaṁ uggahetvā ācikkhissanti desessanti paññapessanti paṭṭhapessanti vivarissanti vibhajissanti uttānīkarissanti, uppannaṁ parappavādaṁ sahadhammena suniggahitaṁ niggahetvā sappāṭihāriyaṁ dhammaṁ desessantī"ti. Etarahi bhante upāsikā Bhagavato sāvikā viyattā vinītā visāradā pattayogakkhemā

---

1. Gaccha kho tvaṁ (Saṁ 3. 228 piṭṭhe) Khu 1. 152 piṭṭhepi passitabbaṁ.
2. Idaṁ padaṁ Dī 2. 87 piṭṭhe ca Saṁ 3. 228 piṭṭhe ca na dissati.

bahussutā dhammadharā dhammānudhammappaṭipannā sāmīcippaṭipannā anudhammacāriniyo sakaṁ ācariyakaṁ uggahetvā ācikkhanti desenti paññapenti paṭṭhapenti vivaranti vibhajanti uttānīkaronti, uppannaṁ parappavādaṁ sahadhammena suniggahitaṁ niggahetvā sappāṭihāriyaṁ dhammaṁ desenti.

Parinibbātu dāni bhante Bhagavā, parinibbātu Sugato. Parinibbānakālo dāni bhante Bhagavato. Bhāsitā kho panesā bhante Bhagavatā vācā "na tāvāhaṁ pāpima parinibbāyissāmi, yāva me idaṁ brahmacariyaṁ na iddhañceva bhavissati phītañca vitthārikaṁ bāhujaññaṁ puthubhūtaṁ yāva devamanussehi suppakāsitan"ti. Etarahi bhante Bhagavato brahmacariyaṁ iddhañceva phītañca vitthārikaṁ bāhujaññaṁ puthubhūtaṁ yāva devamanussehi suppakāsitaṁ.

Parinibbātu dāni bhante Bhagavā, parinibbātu Sugato. Parinibbānakālo dāni bhante Bhagavatoti. Appossukko tvaṁ pāpima hohi, naciraṁ Tathāgatassa parinibbānaṁ bhavissati, ito tiṇṇaṁ māsānaṁ accayena Tathāgato parinibbāyissatīti.

Atha kho Bhagavā Cāpāle cetiye sato sampajāno āyusaṅkhāraṁ ossaji, ossaṭṭhe ca Bhagavatā āyusaṅkhāre mahābhūmicālo ahosi bhiṁsanako salomahaṁso, devadundubhiyo ca phaliṁsu. Atha kho Bhagavā etamattaṁ viditvā tāyaṁ velāyaṁ imaṁ udānaṁ udānesi—

"Tulamatulañca sambhavaṁ, bhavasaṅkhāramavassaji Muni.
Ajjhattarato samāhito, abhindi kavacamivattasambhavan"ti.

Atha kho āyasmato Ānandassa etadahosi "mahā vatāyaṁ bhūmicālo, sumahā vatāyaṁ bhūmicālo bhiṁsanako salomahaṁso, devadundubhiyo ca phaliṁsu. Ko nu kho hetu ko paccayo mahato bhūmicālassa pātubhāvāyā"ti.

Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca "mahā vatāyaṁ bhante

bhūmicālo, sumahā vatāyaṁ bhante bhūmicālo bhiṁsanako salomahaṁso, devadundubhiyo ca phaliṁsu. Ko nu kho bhante hetu ko paccayo mahato bhūmicālassa pātubhāvāyā”ti.

Aṭṭhime Ānanda hetū aṭṭha paccayā mahato bhūmicālassa pātubhāvāya. Katame aṭṭha? Ayaṁ Ānanda mahāpathavī udake patiṭṭhitā, udakaṁ vāte patiṭṭhitaṁ, vāto ākāsaṭṭho hoti. So Ānanda samayo, yaṁ mahāvātā vāyanti, mahāvātā vāyantā udakaṁ kampenti, udakaṁ kampitaṁ pathaviṁ kampeti. Ayaṁ Ānanda paṭhamo hetu paṭhamo paccayo mahato bhūmicālassa pātubhāvāya.

Puna caparaṁ Ānanda samaṇo vā brāhmaṇo vā iddhimā cetovasippatto devatā vā mahiddhikā mahānubhāvā, tassa parittā pathavīsaññā bhāvitā hoti appamāṇā āposaññā. So imaṁ pathaviṁ kampeti saṅkampeti sampakampeti sampavedheti. Ayaṁ Ānanda dutiyo hetu dutiyo paccayo mahato bhūmicālassa pātubhāvāya.

Puna caparaṁ Ānanda yadā bodhisatto Tusitā kāyā cavitvā sato sampajāno mātukucchiṁ okkamati, tadāyaṁ pathavī kampati saṅkampati sampakampati sampavedhati. Ayaṁ Ānanda tatiyo hetu tatiyo paccayo mahato bhūmicālassa pātubhāvāya.

Puna caparaṁ Ānanda yadā bodhisatto sato sampajāno mātukucchismā nikkhamati, tadāyaṁ pathavī kampati saṅkampati sampakampati sampavedhati. Ayaṁ Ānanda catuttho hetu catuttho paccayo mahato bhūmicālassa pātubhāvāya.

Puna caparaṁ Ānanda yadā Tathāgato anuttaraṁ sammāsambodhiṁ abhisambujjhati, tadāyaṁ pathavī kampati saṅkampati sampakampati sampavedhati, ayaṁ Ānanda pañcamo hetu pañcamo paccayo mahato bhūmicālassa pātubhāvāya.

Puna caparaṁ Ānanda yadā Tathāgato anuttaraṁ dhammacakkaṁ pavatteti. Tadāyaṁ pathavī kampati saṅkampati sampakampati sampavedhati. Ayaṁ Ānanda chaṭṭho hetu chaṭṭho paccayo mahato bhūmicālassa pātubhāvāya.

Puna caparaṁ Ānanda yadā Tathāgato sato sampajāno āyusaṅkhāraṁ ossajjati, tadāyaṁ pathavī kampati saṅkampati sampakampati sampavedhati. Ayaṁ Ānanda sattamo hetu sattamo paccayo mahato bhūmicālassa pātubhāvāya.

Puna caparaṁ Ānanda yadā Tathāgato anupādisesāya nibbānadhātuyā parinibbāyati, tadāyaṁ pathavī kampati saṅkampati sampakampati sampavedhati. Ayaṁ Ānanda aṭṭhamo hetu aṭṭhamo paccayo mahato bhūmicālassa pātubhāvāya. Ime kho Ānanda aṭṭha hetū aṭṭha paccayā mahato bhūmicālassa pātubhāvāyāti. . Dasamaṁ.

Bhūmicālavaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Icchā Alañca Saṁkhittaṁ, Gayā Abhibhunā saha.
Vimokkho dve ca Vohārā, Parisā Bhūmicālenāti.

---

(8) 3. Yamakavagga

1. Paṭhamasaddhāsutta

71. Saddho ca[1] bhikkhave bhikkhu hoti, no ca[2] sīlavā, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ "kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā cā"ti. Yato ca kho bhikkhave bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca, evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti.

Saddho ca bhikkhave bhikkhu hoti sīlavā ca, no ca bahussuto, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ "kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā ca bahussuto cā"ti. Yato ca kho bhikkhave bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca bahussuto ca, evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti.

---

1. Saddho (Syā) ettheva. Upari 170, 264 piṭṭhesupi.
2. No (Syā) evamuparipi "no"tveva dissati.

Saddho ca bhikkhave bhikkhu hoti sīlavā ca bahussuto ca, no ca dhammakathiko -pa- dhammakathiko ca, no ca parisāvacaro -pa- parisāvacaro ca, no ca visārado parisāya dhammaṁ deseti -pa- visārado ca parisāya dhammaṁ deseti, no ca catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī -pa- catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī, no ca āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ "kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā ca bahussuto ca dhammakathiko ca parisāvacaro ca, visārado ca parisāya dhammaṁ deseyyaṁ, catunnañca jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī assaṁ akicchalābhī akasiralābhī, āsavānañca khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyan"ti.

Yato ca kho bhikkhave bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca bahussuto ca dhammakathiko ca parisāvacaro ca, visārado ca parisāya dhammaṁ deseti, catunnañca jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī, āsavānañca khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati, evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgato bhikkhu samantapāsādiko ca hoti sabbākāraparipūro cāti. . Paṭhamaṁ.

2. Dutiyasaddhāsutta

72. Saddho ca bhikkhave bhikkhu hoti, no ca sīlavā, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ "kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā cā"ti. Yato ca kho bhikkhave bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca, evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti.

Saddho ca bhikkhave bhikkhu hoti sīlavā ca, no ca bahussuto -pa- bahussuto ca, no ca dhammakathiko -pa- dhammakathiko ca, no ca parisāvacaro -pa- parisāvacaro ca, no ca visārado parisāya dhammaṁ

Deseti -pa- visārado ca parisāya dhammaṁ deseti, no ca ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā, te kāyena phusitvā viharati -pa- ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā, te kāyena phusitvā viharati, no ca āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ "kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā ca bahussuto ca dhammakathiko ca parisāvacaro ca, visārado ca parisāya dhammaṁ deseyyaṁ, ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā, te kāyena phusitvā vihareyyaṁ, āsavānañca khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyan"ti.

Yato ca kho bhikkhave bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca bahussuto ca dhammakathiko ca parisāvacaro ca, visārado ca parisāya dhammaṁ deseti, ye te santā vimokkhā attikkamma rūpe āruppā, te ca kāyena phusitvā viharati, āsavānañca khayā -pa- sacchikatvā upasampajja viharati, evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi sammāgato bhikkhu samantapāsādiko ca hoti sabbākāraparipūro cāti. . Dutiyaṁ.

3. Paṭhamamaraṇassatisutta

73. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Nātike[1] viharati Giñjakāvasathe. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "bhikkhavo"ti. "Bhante"ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca "maraṇassati bhikkhave bhāvitā bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisaṁsā amatogadhā amatapariyosānā. Bhāvetha no tumhe bhikkhave maraṇassatin"ti.

Evaṁ vutte aññataro bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca "ahaṁ kho bhante bhāvemi maraṇassatin"ti. Yathā kathaṁ pana tvaṁ bhikkhu bhāvesi maraṇassatinti. Idha mayhaṁ bhante evaṁ hoti "aho vatāhaṁ rattindivaṁ

---

1. Nādike (Sī, Syā), Nāṭike (I) Aṁ 2. 268 piṭṭhepi

jīveyyaṁ, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu[1] vata me kataṁ assā"ti. Evaṁ kho ahaṁ bhante bhāvemi maraṇassatinti. (1)

Aññataropi kho bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca "ahampi kho bhante bhāvemi maraṇassatin"ti. Yathā kathaṁ pana tvaṁ bhikkhu bhāvesi maraṇassatinti. Idha mayhaṁ bhante evaṁ hoti "aho vatāhaṁ divasaṁ jīveyyaṁ, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā"ti. Evaṁ kho ahaṁ bhante bhāvemi maraṇassatinti. (2)

Aññataro kho bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca "ahampi kho bhante bhāvemi maraṇassatin"ti. Yathā kathaṁ pana tvaṁ bhikkhu bhāvesi maraṇassatinti. Idha mayhaṁ bhante evaṁ hoti "aho vatāhaṁ upaḍḍhadivasaṁ jīveyyaṁ, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā"ti. Evaṁ kho ahaṁ bhante bhāvemi maraṇassatinti. (3)

Aññataropi kho bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca "ahampi kho bhante bhāvemi maraṇassatin"ti. Yathā kathaṁ pana tvaṁ bhikkhu bhāvesi maraṇassatinti. Idha mayhaṁ bhante evaṁ hoti "aho vatāhaṁ tadantaraṁ jīveyyaṁ, yadantaraṁ ekapiṇḍapātaṁ bhuñjāmi, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā"ti. Evaṁ kho ahaṁ bhante bhāvemi maraṇassatinti. (4)

Aññataropi kho bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca "ahampi kho bhante bhāvemi maraṇassatin"ti. Yathā kathaṁ pana tvaṁ bhikkhu bhāvesi maraṇassatinti. Idha mayhaṁ bhante evaṁ hoti "aho vatāhaṁ tadantaraṁ jīveyyaṁ, yadantaraṁ upaḍḍhapiṇḍapātaṁ bhuñjāmi, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā"ti. Evaṁ kho ahaṁ bhante bhāvemi maraṇassatinti. (5)

Aññataropi kho bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca "ahampi kho bhante bhāvemi maraṇassatin"ti. Yathā kathaṁ pana tvaṁ bhikkhu bhāvesi maraṇassatinti. Idha mayhaṁ bhante evaṁ hoti "aho vatāhaṁ tadantaraṁ jīveyyaṁ, yadantaraṁ cattāro pañca ālope saṅkhāditvā[2] ajjhoharāmi,

---

1. Bahuṁ (Sī, I) 2. Saṅkharitvā (Ka)

Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā"ti. Evaṁ kho ahaṁ bhante bhāvemi maraṇassatinti. (6)

Aññataropi kho bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca "ahampi kho bhante bhāvemi maraṇassatin"ti. Yathā kathaṁ pana tvaṁ bhikkhu bhāvesi maraṇassatinti. Idha mayhaṁ bhante evaṁ hoti "aho vatāhaṁ tadantaraṁ jīveyyaṁ, yadantaraṁ ekaṁ ālopaṁ saṅkhāditvā[1] ajjhoharāmi, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā"ti. Evaṁ kho ahaṁ bhante bhāvemi maraṇassatinti. (7)

Aññataropi kho bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca "ahampi kho bhante bhāvemi maraṇassatin"ti. Yathā kathaṁ pana tvaṁ bhikkhu bhāvesi maraṇassatinti. Idha mayhaṁ bhante evaṁ hoti "aho vatāhaṁ tadantaraṁ jīveyyaṁ, yadantaraṁ assasitvā vā passasāmi, passasitvā vā assasāmi, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā"ti. Evaṁ kho ahaṁ bhante bhāvemi maraṇassatinti. (8)

Evaṁ vutte Bhagavā te bhikkhū etadavoca—yvāyaṁ[2] bhikkhave bhikkhu evaṁ maraṇassatiṁ bhāveti "aho vatāhaṁ rattindivaṁ jīveyyaṁ, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā"ti. Yo cāyaṁ[3] bhikkhave bhikkhu evaṁ maraṇassatiṁ bhāveti "aho vatāhaṁ divasaṁ jīveyyaṁ, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā"ti. Yo cāyaṁ[3] bhikkhave bhikkhu evaṁ maraṇassatiṁ bhāveti "aho vatāhaṁ upaḍḍhadivasaṁ jīveyyaṁ, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā"ti. Yo cāyaṁ[3] bhikkhave bhikkhu evaṁ maraṇassatiṁ bhāveti "aho vatāhaṁ tadantaraṁ jīveyyaṁ, yadantaraṁ ekapiṇḍapātaṁ bhuñjāmi, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā"ti. Yo cāyaṁ[3] bhikkhave bhikkhu evaṁ maraṇassatiṁ bhāveti "aho vatāhaṁ tadantaraṁ jīveyyaṁ, yadantaraṁ upaḍḍhapiṇḍapātaṁ bhuñjāmi, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā"ti. Yo cāyaṁ[3] bhikkhave bhikkhu evaṁ maraṇassatiṁ bhāveti "aho vatāhaṁ

---

1. Saṅkharitvā (Ka) 2. Yo cāyaṁ (Ka-Sī)

3. Yo pāyaṁ (Ka) Aṁ 2. 269 piṭṭhe passitabbaṁ.

tadantaraṁ jīveyyaṁ, yadantaraṁ cattāro pañca ālope saṅkhāditvā ajjhoharāmi, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā”ti. Ime vuccanti bhikkhave bhikkhū pamattā viharanti, dandhaṁ maraṇassatiṁ bhāventi āsavānaṁ khayāya.

Yo ca khvāyaṁ[1] bhikkhave bhikkhu evaṁ maraṇassatiṁ bhāveti “aho vatāhaṁ tadantaraṁ jīveyyaṁ, yadantaraṁ ekaṁ ālopaṁ saṅkhāditvā ajjhoharāmi, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā”ti. Yocāyaṁ[2] bhikkhave bhikkhu evaṁ maraṇassatiṁ bhāveti “aho vatāhaṁ tadantaraṁ jīveyyaṁ, yadantaraṁ assasitvā vā passasāmi, passasitvā vā assasāmi, Bhagavato sāsanaṁ manasi kareyyaṁ, bahu vata me kataṁ assā”ti. Ime vuccanti bhikkhave bhikkhū appamattā viharanti, tikkhaṁ maraṇassatiṁ bhāventi āsavānaṁ khayāya.

Tasmātiha bhikkhave evaṁ sikkhitabbaṁ “appamattā viharissāma, tikkhaṁ maraṇassatiṁ bhāvayissāma āsavānaṁ khayāyā”ti, evaṁ hi vo bhikkhave sikkhitabbanti. . Tatiyaṁ.

4. Dutiyamaraṇassatisutta

74. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Nātike viharati Giñjakāvasathe. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi -pa-. Maraṇassati bhikkhave bhāvitā bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisaṁsā amatogadhā amatapariyosānā.

Kathaṁ bhāvitā ca bhikkhave maraṇassati kathaṁ bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisaṁsā amatogadhā amatapariyosānā. Idha bhikkhave bhikkhu divase nikkhante rattiyā patihitāya[3] iti paṭisañcikkhati “bahukā kho me paccayā maraṇassa, ahi vā maṁ ḍaṁseyya, vicchiko vā maṁ ḍaṁseyya, satapadī vā maṁ ḍaṁseyya, tena me assa kālakiriyā, so mama assa[4] antarāyo. Upakkhalitvā vā papateyyaṁ, bhattaṁ vā me bhuttaṁ byāpajjeyya, pittaṁ vā me kuppeyya, semhaṁ vā me kuppeyya, satthakā vā me vātā

1. Yo cāyaṁ (Syā), yo ca kho yaṁ (Ka)
2. Yo pāyaṁ (Ka)
3. Paṭihitāya (I), (Aṁ 2. 270 piṭṭhepi passitabbaṁ)
4. Mamassa (Aṁ 2. 271 piṭṭhe)

kuppeyyuṁ, manussā vā maṁ upakkameyyuṁ, amanussā vā maṁ upakkameyyuṁ, tena me assa kālakiriyā, so mama assa antarāyo”ti. Tena bhikkhave bhikkhunā iti paṭisañcikkhitabbaṁ “atthi nu kho me pāpakā akusalā dhammā appahīnā, ye me assu rattiṁ kālaṁ karontassa antarāyāyā”ti.

Sace bhikkhave bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti “atthi me pāpakā akusalā dhammā appahīnā, ye me assu rattiṁ kālaṁ karontassa antarāyāyā”ti. Tena bhikkhave bhikkhunā tesaṁyeva pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ.

Seyyathāpi bhikkhave ādittacelo vā ādittasīso vā tasseva celassa vā sīsassa vā nibbāpanāya adhimattaṁ chandañca vāyāmañca ussāhañca ussoḷhiñca appaṭivāniñca satiñca sampajaññañca kareyya. Evamevaṁ kho bhikkhave tena bhikkhunā tesaṁyeva pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ.

Sace pana bhikkhave bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti “natthi me pāpakā akusalā dhammā appahīnā, ye me assu rattiṁ kālaṁ karontassa antarāyāyā”ti. Tena bhikkhave bhikkhunā teneva pītipāmojjena vihātabbaṁ ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu.

Idha pana bhikkhave bhikkhu rattiyā nikkhantāya divase patihite iti paṭisañcikkhati “bahukā kho me paccayā maraṇassa, ahi vā maṁ ḍaṁseyya, vicchiko vā maṁ ḍaṁseyya, satapadī vā maṁ ḍaṁseyya, tena me assa kālakiriyā, so mama assa antarāyo. Upakkhalitvā vā papateyyaṁ, bhattaṁ vā me bhuttaṁ byāpajjeyya, pittaṁ vā me kuppeyya, semhaṁ vā me kuppeyya, satthakā vā me vātā kuppeyyuṁ, manussā vā maṁ upakkameyyuṁ, amanussā vā maṁ upakkameyyuṁ, tena me assa kālakiriyā, so mama assa antarāyo”ti. Tena bhikkhave bhikkhunā iti paṭisañcikkhitabbaṁ “atthi nu kho me pāpakā akusalā dhammā appahīnā, ye me assu divā kālaṁ karontassa antarāyāyā”ti.

Sace bhikkhave bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti "atthi me pāpakā akusalā dhammā appahīnā, ye me assu divā kālaṁ karontassa antarāyāyā"ti. Tena bhikkhave bhikkhunā tesaṁyeva pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ.

Seyyathāpi bhikkhave ādittacelo vā ādittasīso vā tasseva celassa vā sīsassa vā nibbāpanāya adhimattaṁ chandañca vāyāmañca ussāhañca ussoḷhiñca appaṭivāniñca satiñca sampajaññañca kareyya. Evamevaṁ kho bhikkhave tena bhikkhunā tesaṁyeva pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ.

Sace pana bhikkhave bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti "natthi mepāpakā akusalā dhammā appahīnā, ye me assu divā kālaṁ karontassa antarāyāyā"ti. Tena bhikkhave bhikkhunā tenava pītipāmojjena vihātabbaṁ ahorattānusikkhinā kusalesu dhammesu. Evaṁ bhāvitā kho bhikkhave maraṇassati evaṁ bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisaṁsā amatogadhā amatapariyosānāti. . Catutthaṁ.

5. Paṭhamasampadāsutta

75. Aṭṭhimā bhikkhave sampadā. Katamā aṭṭha? * Uṭṭhānasampadā ārakkhasampadā kalyāṇamittatā samajīvitā saddhāsampadā sīlasampadā cāgasampadā paññāsampadā. Imā kho bhikkhave aṭṭha sampadāti.

Uṭṭhātā kammadheyyesu, appamatto vidhānavā.
Samaṁ kappeti jīvikaṁ, sambhataṁ anurakkhati.

Saddho sīlena sampanno, vadaññū vītamaccharo.
Niccaṁ maggaṁ visodheti, sotthānaṁ samparāyikaṁ.

Icchete aṭṭha dhammā ca, saddhassa gharamesino.
Akkhātā saccanāmena, ubhayattha sukhāvahā.

Diṭṭhadhammahitatthāya, samparāyasukhāya ca.
Evametaṁ gahaṭṭhānaṁ, cāgo puññaṁ pavaḍḍhatīti. . Pañcamaṁ.

---

* Heṭṭhā 107, 111 piṭṭhesupi.

6. Dutiyasampadāsutta

76. Aṭṭhimā bhikkhave sampadā. Katamā aṭṭha? Uṭṭhānasampadā ārakkhasampadā kalyāṇamittatā samajīvitā saddhāsampadā sīlasampadā cāgasampadā paññāsampadā. Katamā ca bhikkhave uṭṭhānasampadā? Idha bhikkhave kulaputto yena kammaṭṭhānena jīvitaṁ kappeti yadi kasiyā yadi vaṇijjāya yadi gorakkhena yadi issattena yadi rājaporisena yadi sippaññatarena. Tattha dakkho hoti analaso tatrupāyāya vīmaṁsāya samannāgato alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātunti. Ayaṁ vuccati bhikkhave uṭṭhānasampadā.

Katamā ca bhikkhave ārakkhasampadā? Idha bhikkhave kulaputtassa bhogā honti uṭṭhānavīriyādhigatā bāhābalaparicitā sedāvakkhittā dhammikā dhammaladdhā, te ārakkhena guttiyā sampādeti "kintime bhoge neva rājāno hareyyuṁ, na corā hareyyuṁ, na aggi ḍaheyya, na udakaṁ vaheyya, na appiyā dāyādā hareyyun"ti. Ayaṁ vuccati bhikkhave ārakkhasampadā.

Katamā ca bhikkhave kalyāṇamittatā? Idha bhikkhave kulaputto yasmiṁ gāme vā nigame vā paṭivasati, tattha ye te honti gahapatī vā gahapatiputtā vā daharā vā vuddhasīlino vuddhā vā vuddhasīlino saddhāsampannā sīlasampannā cāgasampannā paññāsampannā, tehi saddhiṁ santiṭṭhati sallapati sākacchaṁ samāpajjati, yathārūpānaṁ saddhāsampannānaṁ saddhāsampadaṁ anusikkhati, yathārūpānaṁ sīlasampannānaṁ sīlasampadaṁ anusikkhati, yathārūpānaṁ cāgasampannānaṁ cāgasampadaṁ anusikkhati, yathārūpānaṁ paññāsampannānaṁ paññāsampadaṁ anusikkhati. Ayaṁ vuccati bhikkhave kalyāṇamittatā.

Katamā ca bhikkhave samajīvitā? Idha bhikkhave kulaputto āyañca bhogānaṁ viditvā vayañca bhogānaṁ viditvā samaṁ jīvikaṁ kappeti nāccogāḷhaṁ nātihīnaṁ "evaṁ me āyo vayaṁ pariyādāya ṭhassati, na ca me vayo āyaṁ pariyādāya ṭhassatī"ti. Seyyathāpi bhikkhave tulādhāro vā tulādhārantevāsī vā tulaṁ paggahetvā jānāti "ettakena vā onataṁ ettakena vā unnatan"ti. Evamevaṁ kho bhikkhave kulaputto āyañca bhogānaṁ viditvā vayañca bhogānaṁ viditvā samaṁ jīvikaṁ kappeti nāccogāḷhaṁ nātihīnaṁ "evaṁ me āyo vayaṁ pariyādāya ṭhassati, na ca me vayo āyaṁ pariyādāya ṭhassatī"ti. Sacāyaṁ bhikkhave

kulaputto appāyo samāno uḷāraṁ jīvikaṁ kappeti, tassa bhavanti vattāro “udumbarakhādīvāyaṁ kulaputto bhoge khādatī”ti. Sace panāyaṁ bhikkhave kulaputto mahāyo samāno kasiraṁ jīvikaṁ kappeti, tassa bhavanti vattāro “ajeṭṭhamaraṇaṁvāyaṁ kulaputto marissatī”ti. Yato ca khoyaṁ bhikkhave kulaputto āyañca bhogānaṁ viditvā vayañca bhogānaṁ viditvā samaṁ jīvikaṁ kappeti nāccogāḷhaṁ nātihīnaṁ “evaṁ me āyo vayaṁ pariyādāya ṭhassati, na ca me vayo āyaṁ pariyādāya ṭhassatī”ti. Ayaṁ vuccati bhikkhave samajīvitā.

Katamā ca bhikkhave saddhāsampadā? Idha bhikkhave kulaputto saddho hoti, saddahati Tathāgatassa bodhiṁ “itipi so Bhagavā -pa- Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā”ti. Ayaṁ vuccati bhikkhave saddhāsampadā.

Katamā ca bhikkhave sīlasampadā? Idha bhikkhave kulaputto pāṇātipātā paṭivirato hoti -pa- surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato hoti. Ayaṁ vuccati bhikkhave sīlasampadā.

Katamā ca bhikkhave cāgasampadā? Idha bhikkhave kulaputto vigatamalamaccherena cetasā agāraṁ ajjhāvasati -pa- yācayogo dānasaṁvibhāgarato. Ayaṁ vuccati bhikkhave cāgasampadā.

Katamā ca bhikkhave paññāsampadā? Idha bhikkhave kulaputto paññavā hoti -pa- sammā dukkhakkhayagāminiyā. Ayaṁ vuccati bhikkhave paññāsampadā. Imā kho bhikkhave aṭṭha sampadāti.

Uṭṭhātā kammadheyyesu, appamatto vidhānavā.
Samaṁ kappeti jīvikaṁ, sambhataṁ anurakkhati.

Saddho sīlena sampanno, vadaññū vītamaccharo.
Niccaṁ maggaṁ visodheti, sotthānaṁ samparāyikaṁ.

Iccete aṭṭha dhammā ca, saddhassa gharamesino.
Akkhātā saccanāmena, ubhayattha sukhāvahā.

Diṭṭhadhammahitatthāya, samparāyasukhāya ca.
Evametaṁ gahaṭṭhānaṁ, cāgo puññaṁ pavaḍḍhatīti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Icchāsutta

77. Tatra kho āyasmā Sāriputto bhikkhū āmantesi "āvuso bhikkhavo”ti. “Āvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa paccassosuṁ. Āyasmā Sāriputto etadavoca—

* Aṭṭhime āvuso puggalā santo saṁvijjamānā lokasmiṁ. Katame aṭṭha? Idhāvuso bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, tassa uṭṭhahato ghaṭato vāyamato lābhāya lābho nuppajjati. So tena alābhena socati kilamati paridevati urattāḷiṁ kandati sammohaṁ āpajjati. Ayaṁ vuccatāvuso bhikkhu iccho viharati lābhāya, uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, na ca lābhī socī ca paridevī ca cuto ca saddhammā.

Idha panāvuso bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, tassa uṭṭhahato ghaṭato vāyamato lābhāya lābho uppajjati. So tena lābhena majjati pamajjati pamādamāpajjati. Ayaṁ vuccatāvuso bhikkhu iccho viharati lābhāya, uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, lābhī ca madī ca pamādī ca cuto ca saddhammā.

Idha panāvuso bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, tassa anuṭṭhahato aghaṭato avāyamato lābhāya lābho nuppajjati. So tena alābhena socati kilamati paridevati urattāḷiṁ kandati sammohaṁ āpajjati. Ayaṁ vuccatāvuso bhikkhu iccho viharati lābhāya, na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, na ca lābhī socī ca paridevī ca cuto ca saddhammā.

Idha panāvuso bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, tassa anuṭṭhahato aghaṭato avāyamato lābhāya lābho uppajjati. So tena lābhena majjati pamajjati pamādamāpajjati. Ayaṁ vuccatāvuso bhikkhu iccho viharati lābhāya, na uṭṭhahati

---

* Heṭṭhā 116 piṭṭhepi.

na ghaṭati na vāyamati lābhāya, lābhī ca madī ca pamādī ca cuto ca saddhammā.

Idha panāvuso bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, tassa uṭṭhahato ghaṭato vāyamato lābhāya lābho nuppajjati. So tena alābhena na socati na kilamati na paridevati na urattāḷiṁ kandati na sammohaṁ āpajjati. Ayaṁ vuccatāvuso bhikkhu iccho viharati lābhāya, uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, na ca lābhī na ca socī na ca paridevī accuto ca saddhammā.

Idha panāvuso bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, tassa uṭṭhahato ghaṭato vāyamato lābhāya lābho uppajjati. So tena lābhena na majjati na pamajjati na pamādamāpajjati. Ayaṁ vuccatāvuso bhikkhu iccho viharati lābhāya, uṭṭhahati ghaṭati vāyamati lābhāya, lābhī ca na ca madī na ca pamādī accuto ca saddhammā.

Idha panāvuso bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, tassa anuṭṭhahato aghaṭato avāyamato lābhāya lābho nuppajjati. So tena alābhena na socati na kilamati na paridevati na urattāḷiṁ kandati na sammohaṁ āpajjati. Ayaṁ vuccatāvuso bhikkhu iccho viharati lābhāya, na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, na ca lābhī na ca socī na ca paridevī accuto ca saddhammā.

Idha panāvuso bhikkhuno pavivittassa viharato nirāyattavuttino icchā uppajjati lābhāya, so na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, tassa anuṭṭhahato aghaṭato avāyamato lābhāya lābho uppajjati. So tena lābhena na majjati na pamajjati na pamādamāpajjati. Ayaṁ vuccatāvuso bhikkhu iccho viharati lābhāya, na uṭṭhahati na ghaṭati na vāyamati lābhāya, lābhī ca na ca madī na ca pamādī accuto ca saddhammā. Ime kho āvuso aṭṭha puggalā santo saṁvijjamānā lokasminti. . Sattamaṁ.

8. Alaṁsutta

78. * Tatra kho āyasmā Sāriputto bhikkhū āmantesi -pa-. Chahāvuso dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano alaṁ paresaṁ. Katamehi chahi? Idhāvuso bhikkhu khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. Sutānañca dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. Dhātānañca dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. Atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno ca hoti. Kalyāṇavāco ca hoti kalyāṇavākkaraṇo poriyā vācāya samannāgato vissaṭṭhāya anelagaḷāya atthassa viññāpaniyā. Sandassako ca hoti samādapako samuttejako sampahaṁsako sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho āvuso chahi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano alaṁ paresaṁ.

Pañcahāvuso dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano alaṁ paresaṁ. Katamehi pañcahi? Idhāvuso bhikkhu na heva kho khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. Sutānañca dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. Dhātānañca dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. Atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno ca hoti. Kalyāṇavāco ca hoti -pa-. Sandassako ca hoti -pa- sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho āvuso pañcahi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano alaṁ paresaṁ.

Catūhāvuso dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano nālaṁ paresaṁ. Katamehi catūhi? Idhāvuso bhikkhu khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. Sutānañca dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. Dhātānañca dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. Atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno ca hoti. No ca kalyāṇavāco hoti -pa-. No ca sandassako hoti -pa- sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho āvuso catūhi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano nālaṁ paresaṁ.

Catūhāvuso dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ paresaṁ nālaṁ attano. Katamehi catūhi? Idhāvuso bhikkhu khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. Sutānañca dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. No ca dhātānaṁ dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. No ca atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno hoti. Kalyāṇavāco ca hoti -pa-

---

* Heṭṭhā 118 piṭṭhepi.

sandassako ca hoti sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho āvuso catūhi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ paresaṁ nālaṁ attano.

Tīhāvuso dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano nālaṁ paresaṁ. Katamehi tīhi? Idhāvuso bhikkhu na heva kho khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. Sutānañca dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. Dhātānañca dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. Atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno ca hoti. No ca kalyāṇavāco hoti -pa-. No ca sandassako hoti -pa- sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho āvuso tīhi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano nālaṁ paresaṁ.

Tīhāvuso dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ paresaṁ nālaṁ attano. Katamehi tīhi? Idhāvuso bhikkhu na heva kho khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. Sutānañca dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. No ca dhātānaṁ dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. No ca atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno hoti. Kalyāṇavāco ca hoti -pa- atthassa viññāpaniyā. Sandassako ca hoti sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho āvuso tīhi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ paresaṁ nālaṁ attano.

Dvīhāvuso dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano nālaṁ paresaṁ. Katamehi dvīhi? Idhāvuso bhikkhu na heva kho khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. No ca sutānaṁ dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. Dhātānañca dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. Atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno ca hoti. No ca kalyāṇavāco hoti -pa-. No ca sandassako hoti -pa- sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho āvuso dvīhi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ attano nālaṁ paresaṁ.

Dvīhāvuso dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ paresaṁ nālaṁ attano. Katamehi dvīhi? Idhāvuso bhikkhu na heva kho khippanisanti ca hoti kusalesu dhammesu. No ca sutānaṁ dhammānaṁ dhāraṇajātiko hoti. No ca dhātānaṁ dhammānaṁ atthūpaparikkhitā hoti. No ca atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno hoti. Kalyāṇavāco ca hoti

kalyāṇavākkaraṇo poriyā vācāya samannāgato vissaṭṭhāya anelagaḷāya atthassa viññāpaniyā. Sandassako ca hoti samādapako samuttejako sampahaṁsako sabrahmacārīnaṁ. Imehi kho āvuso dvīhi dhammehi samannāgato bhikkhu alaṁ paresaṁ nālaṁ attanoti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Parihānasutta

79. Aṭṭhime bhikkhave dhammā sekhassa bhikkhuno parihānāya saṁvattanti. Katame aṭṭha? Kammārāmatā bhassārāmatā niddārāmatā saṅgaṇikārāmatā indriyesu aguttadvāratā bhojane amattaññutā saṁsaggārāmatā papañcārāmatā. Ime kho bhikkhave aṭṭha dhammā sekhassa bhikkhuno parihānāya saṁvattanti.

Aṭṭhime bhikkhave dhammā sekhassa bhikkhuno aparihānāya saṁvattanti. Katame aṭṭha? Na kammārāmatā na bhassārāmatā na niddārāmatā na saṅgaṇikārāmatā indriyesu guttadvāratā bhojane mattaññutā asaṁsaggārāmatā nippapañcārāmatā. Ime kho bhikkhave aṭṭha dhammā sekhassa bhikkhuno aparihānāya saṁvattantīti. . Navamaṁ.

10. Kusītārambhavatthusutta

80. * Aṭṭhimāni bhikkhave kusītavatthūni. Katamāni aṭṭha? Idha bhikkhave bhikkhunā kammaṁ kattabbaṁ hoti. Tassa evaṁ hoti "kammaṁ kho me kattabbaṁ bhavissati, kammaṁ kho pana me karontassa kāyo kilamissati, handāhaṁ nipajjāmī"ti. So nipajjati, na vīriyaṁ ārabhati appattassa pattiyā anadhigatassa adhigamāya asacchikatassa sacchikiriyāya. Idaṁ bhikkhave paṭhamaṁ kusītavatthu.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhunā kammaṁ kataṁ hoti. Tassa evaṁ hoti "ahaṁ kho kammaṁ akāsiṁ, kammaṁ kho pana me karontassa kāyo kilanto, handāhaṁ nipajjāmī"ti. So nipajjati, na vīriyaṁ ārabhati appattassa pattiyā anadhigatassa adhigamāya asacchikatassa sacchikiriyāya. Idaṁ bhikkhave dutiyaṁ kusītavatthu.

---

* Dī 3. 211, 246 piṭṭhesupi.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhunā maggo gantabbo hoti. Tassa evaṁ hoti "maggo me gantabbo bhavissati, maggaṁ kho pana me gacchantassa kāyo kilamissati, handāhaṁ nipajjāmī"ti. So nipajjati, na vīriyaṁ ārabhati appattassa pattiyā anadhigatassa adhigamāya asacchikatassa sacchikiriyāya. Idaṁ bhikkhave tatiyaṁ kusītavatthu.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhunā maggo gato hoti. Tassa evaṁ hoti "ahaṁ kho maggaṁ agamāsiṁ, maggaṁ kho pana me gacchantassa kāyo kilanto, handāhaṁ nipajjāmī"ti. So nipajjati, na vīriyaṁ ārabhati appattassa pattiyā anadhigatassa adhigamāya asacchikatassa sacchikiriyāya. Idaṁ bhikkhave catutthaṁ kusītavatthu.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu gāmaṁ vā nigamaṁ vā piṇḍāya caranto na labhati lūkhassa vā paṇītassa vā bhojanassa yāvadatthaṁ pāripūriṁ. Tassa evaṁ hoti "ahaṁ kho gāmaṁ vā nigamaṁ vā piṇḍāya caranto nālatthaṁ lūkhassa vā paṇītassa vā bhojanassa yāvadatthaṁ pāripūriṁ, tassa me kāyo kilanto akammañño, handāhaṁ nipajjāmī"ti. So nipajjati, na vīriyaṁ ārabhati -pa-. Idaṁ bhikkhave pañcamaṁ kusītavatthu.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu gāmaṁ vā nigamaṁ vā piṇḍāya caranto labhati lūkhassa vā paṇītassa vā bhojanassa yāvadatthaṁ pāripūriṁ. Tassa evaṁ hoti "ahaṁ kho gāmaṁ vā nigamaṁ vā piṇḍāya caranto alatthaṁ lūkhassa vā paṇītassa vā bhojanassa yāvadatthaṁ pāripūriṁ, tassa me kāyo garuko akammañño māsācitaṁ maññe, handāhaṁ nipajjāmī"ti. So nipajjati, na vīriyaṁ ārabhati -pa-. Idaṁ bhikkhave chaṭṭhaṁ kusītavatthu.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhuno uppanno hoti appamattako ābādho. Tassa evaṁ hoti "uppanno kho me ayaṁ appamattako ābādho, atthi kappo nipajjituṁ, handāhaṁ nipajjāmī"ti. So nipajjati, na vīriyaṁ ārabhati -pa-. Idaṁ bhikkhave sattamaṁ kusītavatthu.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu gilānā vuṭṭhito[1] hoti, aciravuṭṭhito gelaññā. Tassa evaṁ hoti "ahaṁ kho gilānā vuṭṭhito, aciravuṭṭhito gelaññā, tassa me kāyo dubbalo akammañño, handāhaṁ

1. Aṁ 2. 263 piṭṭhe suttavaṇṇanā Ṭīkā oloketabbā.

nipajjāmī”ti. So nipajjati, na vīriyaṁ ārabhati appattassa pattiyā anadhigatassa adhigamāya asacchikatassa sacchikiriyāya. Idaṁ bhikkhave aṭṭhamaṁ kusītavatthu. Imāni kho bhikkhave aṭṭha kusītavatthūni.

* Aṭṭhimāni bhikkhave ārambhavatthūni. Katamāni aṭṭha? Idha bhikkhave bhikkhunā kammaṁ kattabbaṁ hoti. Tassa evaṁ hoti “kammaṁ kho me kattabbaṁ bhavissati, kammaṁ kho mayā karontena na sukaraṁ Buddhānaṁ sāsanaṁ manasi kātuṁ, handāhaṁ paṭikacceva vīriyaṁ ārabhāmi appattassa pattiyā anadhigatassa adhigamāya asacchikatassa sacchikiriyāyā”ti. So vīriyaṁ ārabhati appattassa pattiyā anadhigatassa adhigamāya asacchikatassa sacchikiriyāya. Idaṁ bhikkhave paṭhamaṁ ārambhavatthu.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhunā kammaṁ kataṁ hoti. Tassa evaṁ hoti “ahaṁ kho kammaṁ akāsiṁ, kammaṁ kho panāhaṁ karonto nāsakkhiṁ Buddhānaṁ sāsanaṁ manasi kātuṁ, handāhaṁ vīriyaṁ ārabhāmi appattassa pattiyā anadhigatassa adhigamāya asacchikatassa sacchikiriyāyā”ti. So vīriyaṁ ārabhati. Idaṁ bhikkhave dutiyaṁ ārambhavatthu.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhunā maggo gantabbo hoti. Tassa evaṁ hoti “maggo kho me gantabbo bhavissati, maggaṁ kho pana me gacchantena na sukaraṁ Buddhānaṁ sāsanaṁ manasi kātuṁ, handāhaṁ vīriyaṁ -pa-”. Idaṁ bhikkhave tatiyaṁ ārambhavatthu.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhunā maggo gato hoti. Tassa evaṁ hoti “ahaṁ kho maggaṁ agamāsiṁ, maggaṁ kho panāhaṁ gacchanto nāsakkhiṁ Buddhānaṁ sāsanaṁ manasi kātuṁ, handāhaṁ vīriyaṁ ārabhāmi -pa-”. Idaṁ bhikkhave catutthaṁ ārambhavatthu.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu gāmaṁ vā nigamaṁ vā piṇḍāya caranto na labhati lūkhassa vā paṇītassa vā bhojanassa yāvadatthaṁ pāripūriṁ. Tassa evaṁ hoti “ahaṁ kho gāmaṁ vā nigamaṁ vā piṇḍāya caranto nālatthaṁ lūkhassa vā paṇītassa vā bhojanassa yāvadatthaṁ pāripūriṁ, tassa me kāyo lahuko kammañño, handāhaṁ vīriyaṁ ārabhāmi -pa-”. Idaṁ bhikkhave pañcamaṁ ārambhavatthu.

---

* Dī 3. 212, 247 piṭṭhesupi.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu gāmaṁ vā nigamaṁ vā piṇḍāya caranto labhati lūkhassa vā paṇītassa vā bhojanassa yāvadatthaṁ pāripūriṁ. Tassa evaṁ hoti “ahaṁ kho gāmaṁ vā nigamaṁ vā piṇḍāya caranto alatthaṁ lūkhassa vā paṇītassa vā bhojanassa yāvadatthaṁ pāripūriṁ, tassa me kāyo balavā kammañño, handāhaṁ vīriyaṁ ārabhāmi -pa-”. Idaṁ bhikkhave chaṭṭhaṁ ārambhavatthu.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhuno uppanno hoti appamattako ābādho. Tassa evaṁ hoti “uppanno kho me ayaṁ appamattako ābādho. Ṭhānaṁ kho panetaṁ vijjati, yaṁ me ābādho pavaḍḍheyya, handāhaṁ paṭikacceva vīriyaṁ ārabhāmi -pa-”. Idaṁ bhikkhave sattamaṁ ārambhavatthu.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu gilānā vuṭṭhito hoti, aciravuṭṭhito gelaññā, tassa evaṁ hoti “ahaṁ kho gilānā vuṭṭhito, aciravuṭṭhito gelaññā. Ṭhānaṁ kho panetaṁ vijjati, yaṁ me ābādho paccudāvatteyya, handāhaṁ paṭikacceva vīriyaṁ ārabhāmi appattassa pattiyā anadhigatassa adhigamāya asacchikatassa sacchikiriyāyā”ti. So vīriyaṁ ārabhati appattassa pattiyā anadhigatassa adhigamāya asacchikatassa sacchikiriyāya. Idaṁ bhikkhave aṭṭhamaṁ ārambhavatthu. Imāni kho bhikkhave aṭṭha ārambhavatthūnīti. . Dasamaṁ.

Yamakavaggo tatiyo.

Tassuddānaṁ

Dve Saddhā dve Maraṇassatī, dve Sampadā athāpare.
Icchā Alaṁ Parihānaṁ, Kusītārambhavatthūnīti.

---

(9) 4. Sativagga

1. Satisampajaññasutta

81. Satisampajaññe bhikkhave asati satisampajaññavipannassa hatūpanisaṁ hoti hirottappaṁ, hirottappe asati hirottappavipannassa hatūpaniso hoti indriyasaṁvaro, indriyasaṁvare asati indriyasaṁvaravipannassa hatūpanisaṁ

hoti sīlaṁ, sīle asati sīlavipannassa patūpaniso hoti sammāsamādhi, sammāsamādhimhi asati sammāsamādhivipannassa hatūpanisaṁ hoti yathābhūtañāṇadassanaṁ, yathābhūtañāṇadassane asati yathābhūtañāṇadassanavipannassa hatūpaniso hoti nibbidāvirogo, nibbidāvirāge asati nibbidāvirāgavipannassa hatūpanisaṁ hoti vimuttiñāṇadassanaṁ. Seyyathāpi bhikkhave rukkho sākhāpalāsavipanno tassa papaṭikāpi na pāripūriṁ gacchati, tacopi pheggupi sāropi na pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho bhikkhave satisampajaññe asati satisampajaññavipannassa hatūpanisaṁ hoti hirottappaṁ, hirottappe asati hirottappavipannassa hatūpaniso hoti -pa- vimuttiñāṇadassanaṁ.

Satisampajaññe bhikkhave sati satisampajaññasampannassa upanisasampannaṁ hoti hirottappaṁ, hirottappe sati hirottappasampannassa upanisasampanno hoti indriyasaṁvaro, indriyasaṁvare sati indriyasaṁvarasampannassa upanisasampannaṁ hoti sīlaṁ, sīle sati sīlasampannassa upanisasampanno hoti sammāsamādhi, sammāsamādhimhi sati sammāsamādhisampannassa upanisasampannaṁ hoti yathābhūtañāṇadassanaṁ, yathābhūtañāṇadassane sati yathābhūtañāṇadassanasampannassa upanisasampanno hoti nibbidāvirāgo, nibbidāvirāge sati nibbidāvirāgasampannassa upanisasampanaṁ hoti vimuttiñāṇadassanaṁ. Seyyathāpi bhikkhave rukkho sākhāpalāsasampanno tassa papaṭikāpi pāripūriṁ gacchati, tacopi pheggupi sāropi pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho bhikkhave satisampajaññe sati satisampajaññasampannassa upanisasampannaṁ hoti hirottappaṁ, hirottappe sati hirottappasampannassa upanisasampanno hoti -pa- vimuttiñāṇadassananti. . Paṭhamaṁ.

2. Puṇṇiyasutta

82. Atha kho āyasmā Puṇṇiyo yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Puṇṇiyo Bhagavantaṁ etadavoca "ko nu kho bhante hetu ko paccayo, yena appekadā Tathāgataṁ dhammadesanā paṭibhāti, appekadā na paṭibhātī"ti. Saddho ca Puṇṇiya bhikkhu hoti no cupasaṅkamitā, neva Tathāgataṁ dhammadesanā paṭibhāti. Yato ca

kho Puṇṇiya bhikkhu saddho ca hoti upasaṅkamitā ca, evaṁ Tathāgataṁ dhammadesanā paṭibhāti. Saddho ca Puṇṇiya bhikkhu hoti upasaṅkamitā ca, no ca payirupāsitā -pa- payirupāsitā ca, no ca paripucchitā. Paripucchitā ca, no ca ohitasoto dhammaṁ suṇāti. Ohitasoto ca dhammaṁ suṇāti, no ca sutvā dhammaṁ dhāreti. Sutvā ca dhammaṁ dhāreti, no ca dhātānaṁ dhammānaṁ atthaṁ upaparikkhati. Dhātānañca dhammānaṁ atthaṁ upaparikkhati, no ca atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno hoti, neva tāva Tathāgataṁ dhammadesanā paṭibhāti.

Yato ca kho Puṇṇiya bhikkhu saddho ca hoti upasaṅkamitā ca payirupāsitā ca paripucchitā ca, ohitasoto ca dhammaṁ suṇāti sutvā ca dhammaṁ dhāreti, dhātānañca dhammānaṁ atthaṁ upaparikkhati, atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno ca hoti, evaṁ Tathāgataṁ dhammadesanā paṭibhāti. Imehi kho Puṇṇiya aṭṭhahi dhammehi samannāgatā[1] ekantapaṭibhānā[2] Tathāgataṁ dhammadesanā hotīti. . Dutiyaṁ.

3. Mūlakasutta

83. * Sace bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evaṁ puccheyyuṁ "kiṁmūlakā āvuso sabbe dhammā, kiṁsambhavā sabbe dhammā, kiṁsamudayā sabbe dhammā, kiṁsamosaraṇā sabbe dhammā, kiṁpamukhā sabbe dhammā, kiṁ adhipateyyā sabbe dhammā, kiṁuttarā sabbe dhammā, kiṁsārā sabbe dhammā"ti. Evaṁ puṭṭhā tumhe bhikkhave tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ kinti byākareyyāthāti. Bhagavaṁmūlakā no bhante dhammā, Bhagavaṁnettikā Bhagavaṁpaṭisaraṇā. Sādhu bhante Bhagavantaṁyeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho, Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantīti. Tena hi bhikkhave desessāmi, taṁ suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evaṁ bhante"ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—sace bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evaṁ puccheyyuṁ "kiṁ mūlakā āvuso sabbe dhammā, kiṁsambhavā sabbe dhammā, kiṁsamudayā sabbe dhammā, kiṁsamosaraṇā sabbe dhammā. Kiṁpamukhā sabbe

---

1. Samannāgato (Sī, I), samannāgataṁ (Syā, Ka)
2. Ekantapaṭibhānaṁ (sabbattha) upari 380 piṭṭhe pana passitabbaṁ.

* Upari 190, 340 piṭṭhesupi passitabbaṁ.

dhammā, kiṁ adhipateyyā sabbe dhammā, kiṁ uttarā sabbe dhammā, kiṁsārā sabbe dhammā"ti. Evaṁ puṭṭhā tumhe bhikkhave tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ evaṁ byākareyyātha "chandamūlakā āvuso sabbe dhammā, manasikārasambhavā sabbe dhammā, phassasamudayā sabbe dhammā, vedanāsamosaraṇā sabbe dhammā, samādhippamukhā sabbe dhammā, satādhipateyyā sabbe dhammā, paññuttarā sabbe dhammā, vimuttisārā sabbe dhammā"ti. Evaṁ puṭṭhā tumhe bhikkhave tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ evaṁ byākareyyāthāti. . Tatiyaṁ.

4. Corasutta

84. Aṭṭhahi bhikkhave aṅgehi samannāgato mahācoro khippaṁ pariyāpajjati, na ciraṭṭhitiko hoti. Katamehi aṭṭhahi? Appaharantassa paharati, anavasesaṁ ādiyati, itthiṁ hanati, kumāriṁ dūseti, pabbajitaṁ vilumpati, rājakosaṁ vilumpati, accāsanne kammaṁ karoti, na ca nidhānakusalo hoti. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahaṅgehi samannāgato mahācoro khippaṁ pariyāpajjati, na ciraṭṭhitiko hoti.

Aṭṭhahi bhikkhave aṅgehi samannāgato mahācoro na khippaṁ pariyāpajjati, ciraṭṭhitiko hoti. Katamehi aṭṭhahi? Na appaharantassa paharati, na anavasesaṁ ādiyati, na itthiṁ hanati, na kumāriṁ dūseti, na pabbajitaṁ vilumpati, na rājakosaṁ vilumpati, na accāsanne kammaṁ karoti, nidhānakusalo ca hoti. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahaṅgehi samannāgato mahācoro na khippaṁ pariyāpajjati, ciraṭṭhitiko hotīti. . Catutthaṁ.

5. Samaṇasutta

85. "Samaṇo"ti bhikkhave Tathāgatassetaṁ adhivacanaṁ Arahato Sammāsambuddhassa. "Brāhmaṇo"ti bhikkhave Tathāgatassetaṁ adhivacanaṁ Arahato Sammāsambuddhassa. "Vedagū"ti bhikkhave Tathāgatassetaṁ adhivacanaṁ Arahato Sammāsambuddhassa. "Bhisakko"ti bhikkhave Tathāgatassetaṁ adhivacanaṁ Arahato Sammāsambuddhassa. "Nimmalo"ti bhikkhave Tathāgatassetaṁ adhivacanaṁ Arahato Sammāsambuddhassa. "Vimalo"ti bhikkhave Tathāgatassetaṁ adhivacanaṁ Arahato Sammāsambuddhassa. "Ñāṇī"ti bhikkhave Tathāgatassetaṁ adhivacanaṁ

Arahato Sammāsambuddhassa. "Vimutto"ti bhikkhave Tathāgatassetaṁ adhivacanaṁ Arahato Sammāsambuddhassāti.

Yaṁ samaṇena pattabbaṁ, brāhmaṇena vusīmatā.
Yaṁ vedagunā pattabbaṁ, bhisakkena anuttaraṁ.

Yaṁ nimmalena pattabbaṁ, vimalena sucīmatā.
Yaṁ ñāṇinā ca pattabbaṁ, vimuttena anuttaraṁ.

Sohaṁ vijitasaṅgāmo, mutto mocemi bandhanā.
Nāgomhi paramadanto, asekho parinibbutoti. . Pañcamaṁ.

6. Yasasutta

86. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Kosalesu cārikaṁ caramāno mahatā bhikkhusaṁghena saddhiṁ yena Icchānaṅgalaṁ nāma Kosalānaṁ brāhmaṇagāmo tadavasari, tatra sudaṁ Bhagavā Icchānaṅgale viharati Icchānaṅgalavanasaṇḍe. Assosuṁ kho Icchānaṅgalakā brāhmaṇagahapatikā "samaṇo khalu bho Gotamo Sakyaputto Sakyakulā pabbajito Icchānaṅgalaṁ anuppatto Icchānaṅgale viharati Icchānaṅgalavanasaṇḍe. Taṁ kho pana bhavantaṁ Gotamaṁ evaṁ kalyāṇo kittisaddo abbhuggato itipi so Bhagavā Arahaṁ Sammāsambuddho -pa-. Sādhu kho pana tathārūpānaṁ Arahataṁ dassanaṁ hotī"ti.

Atha kho Icchānaṅgalakā brāhmaṇagahapatikā tassā rattiyā accayena pahutaṁ khādanīyaṁ bhojanīyaṁ ādāya yena Icchānaṅgalavanasaṇḍo tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā bahidvārakoṭṭhake aṭṭhaṁsu uccāsaddā mahāsaddā. Tena kho pana samayena āyasmā Nāgito Bhagavato upaṭṭhāko hoti. Atha kho Bhagavā āyasmantaṁ Nāgitaṁ āmantesi "ke pana te Nāgita uccāsaddā mahāsaddā kevaṭṭā maññe macchavilope"ti. Ete bhante Icchānaṅgalakā brāhmaṇagahapatikā pahutaṁ khādanīyaṁ bhojanīyaṁ ādāya bahidvārakoṭṭhake ṭhitā Bhagavantaṁyeva uddissa bhikkhusaṁghañcāti. Māhaṁ Nāgita yasena samāgamaṁ, mā ca mayā yaso. Yo kho Nāgita nayimassa nekkhammasukhassa pavivekasukhassa upasamasukhassa sambodhasukhassa nikāmalābhī assa akicchalābhī akasiralābhī, yassāhaṁ nekkhammasukhassa pavivekasukhassa upasamasukhassa

sambodhasukhassa nikāmalābhī[1] akicchalābhī akasiralābhī, so taṁ mīḷhasukhaṁ middhasukhaṁ lābhasakkārasilokasukhaṁ sādiyeyyāti.

Adhivāsetu dāni bhante Bhagavā, adhivāsetu Sugato, adhivāsanakālo dāni bhante Bhagavato. Yena yeneva dāni bhante Bhagavā gamissati, tanninnāva bhavissanti brāhmaṇagahapatikā negamā ceva jānapadā ca. Seyyathāpi bhante thullaphusitake deve vassante yathāninnaṁ udakāni pavattanti. Evamevaṁ kho bhante yena yeneva dāni Bhagavā gamissati, tanninnāva bhavissanti brāhmaṇagahapatikā negamā ceva jānapadā ca. Taṁ kissa hetu? Tathā hi bhante Bhagavato sīlapaññāṇanti.

Māhaṁ Nāgita yasena samāgamaṁ, mā ca mayā yaso. Yo kho Nāgita nayimassa nekkhammasukhassa pavivekasukhassa upasamasukhassa sambodhasukhassa nikāmalābhī assa akicchalābhī akasiralābhī, yassāhaṁ nekkhammasukhassa pavivekasukhassa upasamasukhassa sambodhasukhassa nikāmalābhī akicchalābhī akasiralābhī, so taṁ mīḷhasukhaṁ middhasukhaṁ lābhasakkārasilokasukhaṁ sādiyeyya.

Devatāpi kho Nāgita ekaccā nayimassa[2] nekkhammasukhassa pavivekasukhassa upasamasukhassa sambodhasukhassa nikāmalābhiniyo assu[3] akicchalābhiniyo[4] akasiralābhiniyo, yassāhaṁ nekkhammasukhassa pavivekasukhassa upasamasukhassa sambodhasukhassa nikāmalābhī akicchalābhī akasiralābhī. Tumhākampi[5] kho Nāgita saṅgamma samāgamma saṅgaṇikavihāraṁ anuyuttānaṁ viharataṁ[6] evaṁ hoti "na hi nūname[7] āyasmanto imassa nekkhammasukhassa pavivekasukhassa upasamasukhassa sambodhasukhassa nikāmalābhino assu[3] akicchalābhino akasiralābhino, yassāhaṁ nekkhammasukhassa pavivekasukhassa upasamasukhassa sambodhasukhassa nikāmalābhī akicchalābhī akasiralābhī. Tathā

1. Nikāmalābhī assaṁ (bahūsu) Aṁ 2. 25 piṭṭhe passitabbaṁ. Tattha hi ayaṁ pāṭhabhedo natthi.
2. Ekaccā imassa (?)
3. Idaṁ padaṁ katthaci natthi.
4. Nikāmalābhiniyo akicchalābhiniyo (?)
5. Tāsampi (?)
6. Anuyutte viharante disvā (?)
7. Na hanūname (Sī, Syā, I)

hi pana’me āyasmanto saṅgamma samāgamma saṅgaṇikavihāraṁ anuyuttā viharanti”.

Idhāhaṁ Nāgita bhikkhū passāmi aññamaññaṁ aṅgulipatodakena[1] sañjagghante saṁkīḷante. Tassa mayhaṁ Nāgita evaṁ hoti “na hi nūname āyasmanto imassa nekkhammasukhassa pavivekasukhassa upasamasukhassa sambodhasukhassa nikāmalābhino assu akicchalābhino akasiralābhino, yassāhaṁ nekkhammasukhassa pavivekasukhassa upasamasukhassa sambodhasukhassa nikāmalābhī akicchalābhī akasiralābhī. Tathā hi pana’me āyasmanto aññamaññaṁ aṅgulipatodakena sañjagghanti saṁkīḷanti”. (1)

Idha panāhaṁ[2] Nāgita bhikkhū passāmi yāvadatthaṁ udarāvadehakaṁ bhuñjitvā seyyasukhaṁ passasukhaṁ middhasukhaṁ anuyutte viharante. Tassa mayhaṁ Nāgita evaṁ hoti “na hi nūname āyasmanto imassa nekkhammasukhassa pavivekasukhassa upasamasukhassa sambodhasukhassa nikāmalābhino assu akicchalābhino akasiralābhino, yassāhaṁ nekkhammasukhassa pavivekasukhassa upasamasukhassa sambodhasukhassa nikāmalābhī akicchalābhī akasiralābhī. Tathā hi pana’me āyasmanto yāvadatthaṁ udarāvadehakaṁ bhuñjitvā seyyasukhaṁ passasukhaṁ middhasukhaṁ anuyuttā viharanti”. (2)

Idhāhaṁ[3] Nāgita bhikkhuṁ passāmi gāmantavihāriṁ samāhitaṁ nisinnaṁ. Tassa mayhaṁ Nāgita evaṁ hoti “idāni imaṁ[4] āyasmantaṁ ārāmiko vā upaṭṭhahissati[5] samaṇuddeso vā, taṁ tamhā[6] samādhimhā cāvessatī”ti. Tenāhaṁ Nāgita tassa bhikkhuno na atthamano homi gāmantavihārena. (3)

Idha panāhaṁ Nāgita bhikkhuṁ passāmi āraññikaṁ araññe pacalāyamānaṁ nisinnaṁ. Tassa mayhaṁ Nāgita evaṁ hoti “idāni ayamāyasmā imaṁ niddākilamathaṁ paṭivinodetvā araññasaññaṁyeva manasi karissati ekattan”ti.

---

1. Aṅgulipatodakehi (Sī, I, Ka)
2. Idhāhaṁ (Sī, I, Ka)
3. Idha panāhaṁ(?)
4. Idānimaṁ (katthaci) Aṁ 2. 301 piṭṭhepi.
5. Paccessati (Sī, I), upaṭṭhahati (Ka)
6. So tamhā (Ka-Sī), so taṁ tamhā (?)

Tenāhaṁ Nāgita tassa bhikkhuno attamano homi araññavihārena. (4)

Idha panāhaṁ Nāgita bhikkhuṁ passāmi āraññikaṁ araññe asamāhitaṁ nisinnaṁ. Tassa mayhaṁ Nāgita evaṁ hoti "idāni ayamāyasmā asamāhitaṁ vā cittaṁ samādahissati[1], samāhitaṁ vā cittaṁ anurakkhissatī"ti. Tenāhaṁ Nāgita tassa bhikkhuno attamano homi araññavihārena. (5)

Idha panāhaṁ Nāgita bhikkhuṁ passāmi āraññikaṁ araññe samāhitaṁ nisinnaṁ tassa mayhaṁ Nāgita evaṁ hoti "idāni ayamāyasmā avimuttaṁ vā cittaṁ vimuccissati, vimuttaṁ vā cittaṁ anurakkhissatī"ti. Tenāhaṁ Nāgita tassa bhikkhuno attamano homi araññavihārena. (6)

[2][Idha panāhaṁ Nāgita bhikkhuṁ passāmi gāmantavihāriṁ lābhiṁ cīvarapiṇḍapāta senāsana gilānapaccaya bhesajjaparikkhārānaṁ. So taṁ lābhasakkārasilokaṁ nikāmayamāno riñcati paṭisallānaṁ, riñcati araññavanapatthāni pantāni senāsanāni, gāmanigamarājadhāniṁ osaritvā vāsaṁ kappeti. Tenāhaṁ Nāgita tassa bhikkhuno na attamano homi gāmantavihārena. (7)

Idha panāhaṁ Nāgita bhikkhuṁ passāmi āraññikaṁ lābhiṁ cīvara piṇḍapātasenāsana gilānapaccaya bhesajjaparikkhārānaṁ, so taṁ lābhasakkārasilokaṁ paṭipaṇāmetvā na riñcati paṭisallānaṁ, na riñcati araññavanapatthāni pantāni senāsanāni. Tenāhaṁ Nāgita tassa bhikkhuno attamano homi araññavihārena. (8)][2]

Yasmāhaṁ[3] Nāgita samaye addhānamaggappaṭipanno na kañci passāmi purato vā pacchato vā, phāsu me Nāgita tasmiṁ samaye hoti antamaso uccārapassāvakammāyāti. . Chaṭṭhaṁ.

---

1. Samādahessati (katthaci)
2-2. [ ] Etthantare pāṭho Aṁ 2. 301 piṭṭhe Chakkanipāteyeva dissati, na ettha Aṭṭhakanipāte.
3. Yasmiṁ haṁ (katthaci)

7. Pattanikujjanasutta

87. * Aṭṭhahi bhikkhave aṅgehi samannāgatassa upāsakassa ākaṅkhamāno saṁgho pattaṁ nikkujjeyya[1]. Katamehi aṭṭhahi? Bhikkhūnaṁ alābhāya parisakkati, bhikkhūnaṁ anatthāya parisakkati, bhikkhūnaṁ avāsāya[2] parisakkati, bhikkhū akkosati paribhāsati, bhikkhū bhikkhūhi bhedeti[3], Buddhassa avaṇṇaṁ bhāsati, dhammassa avaṇṇaṁ bhāsati, saṁghassa avaṇṇaṁ bhāsati. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahaṅgehi samannāgatassa upāsakassa ākaṅkhamāno saṁgho pattaṁ nikujjeyya.

Aṭṭhahi bhikkhave aṅgehi samannāgatassa upāsakassa ākaṅkhamāno saṁgho pattaṁ ukkujjeyya. Katamehi aṭṭhahi? Na bhikkhūnaṁ alābhāya parisakkati, na bhikkhūnaṁ anatthāya parisakkati, na bhikkhūnaṁ avāsāya parisakkati, na bhikkhū akkosati paribhāsasati, na bhikkhū bhikkhūhi bhedeti, Buddhassa vaṇṇaṁ bhāsati, dhammassa vaṇṇaṁ bhāsati, saṁghassa vaṇṇaṁ bhāsati. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahaṅgehi samannāgatassa upāsakassa ākaṅkhamāno saṁgho pattaṁ ukkujjeyyāti. . Sattamaṁ.

8. Appasādapavedanīyasutta

88. Aṭṭhahi bhikkhave dhammehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamāno upāsakā appasādaṁ pavedeyyuṁ. Katamehi aṭṭhahi? Gihīnaṁ alābhāya parisakkati, gihīnaṁ anatthāya parisakkati, gihī akkosati paribhāsati, gihī gihīhi bhedeti, Buddhassa avaṇṇaṁ bhāsati, dhammassa avaṇṇaṁ bhāsati, saṁghassa avaṇṇaṁ bhāsati, agocare ca naṁ passanti. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamānā upāsakā appasādaṁ pavedeyyuṁ.

Aṭṭhahi bhikkhave dhammehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamānā upāsakā pasādaṁ pavedeyyuṁ. Katamehi aṭṭhahi? Na gihīnaṁ alābhāya parisakkati, na gihīnaṁ anatthāya parisakkati, na gihī akkosati paribhāsati, na gihī gihīhi bhedeti, Buddhassa vaṇṇaṁ bhāsati, dhammassa vaṇṇaṁ bhāsati, saṁghassa vaṇṇaṁ bhāsati, gocare ca naṁ passanti. Imehi kho

---

1. Nikujjeyya (Ka)
2. Anāvāsāya (Sī, Syā)
3. Vibhedeti (bahūsu)
* Vi 4. 263 piṭṭhepi.

bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamānā upāsakā pasādaṁ pavedeyyunti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Paṭisāraṇīyasutta

89. * Aṭṭhahi bhikkhave dhammehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamāno saṁgho paṭisāraṇīyakammaṁ kareyya. Katamehi aṭṭhahi? Gihīnaṁ alābhāya parisakkati, gihīnaṁ anatthāya parisakkati, gihī akkosati paribhāsati, gihī gihīhi bhedeti, Buddhassa avaṇṇaṁ bhāsati, dhammassa avaṇṇaṁ bhāsati, saṁghassa avaṇṇaṁ bhāsati, dhammikañca gihipaṭissavaṁ na saccāpeti. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamāno saṁgho paṭisāraṇīyaṁ kammaṁ kareyya.

Aṭṭhahi bhikkhave dhammehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamāno saṁgho paṭisāraṇīyakammaṁ paṭippassambheyya. Katamehi aṭṭhahi? Na gihīnaṁ alābhāya parisakkati, na gihīnaṁ anatthāya parisakkati, na gihī akkosati paribhāsati, na gihī gihīhi bhedeti, Buddhassa vaṇṇaṁ bhāsati, dhammassa vaṇṇaṁ bhāsati, saṁghassa vaṇṇaṁ bhāsati, dhammikañca gihipaṭissavaṁ saccāpeti. Imehi kho bhikkhave aṭṭhahi dhammehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamāno saṁgho paṭisāraṇīyakammaṁ paṭippassambheyyāti. . Navamaṁ.

10. Sammāvattanasutta

90. + Tassapāpiyasikakammakatena bhikkhave bhikkhunā aṭṭhasu dhammesu sammā vattitabbaṁ. Na upasampādetabbo, na nissayo dātabbo, na sāmaṇero upaṭṭhāpetabbo, na bhikkhunovādakasammuti sāditabbā, sammatenapi bhikkhuniyo na ovaditabbā, na kāci saṁghasammuti sāditabbā, na kismiñci paccekaṭṭhāne ṭhapetabbo, na ca tena mūlena vuṭṭhāpetabbo. Tassapāpiyasikakammakatena bhikkhave bhikkhunā imesu aṭṭhasu dhammesu sammā vattitabbanti. . Dasamaṁ.

Sativaggo catuttho.

---

* Vi 4. 42 piṭṭhepi thokaṁ visadisaṁ.

+ Vi 4. 208 piṭṭhepi.

Tassuddānaṁ

Satipuṇṇiyamūlena, Corasamaṇena pañcamaṁ.
Yaso Pattappasādena, Paṭisāraṇīyañca Vattananti.

---

(10) 5. Sāmaññavagga

91-116. Atha kho[1] Bojjhā[2] upāsikā[1], Sirīmā, Padumā, Sutanā[3], Manujā, Uttarā, Muttā, Khemā, Rucī[4], Cundī, Bimbī, Sumanā, Mallikā, Tissā, Tissamātā[5], Soṇā, Soṇāya mātā[6], Kāṇā, Kāṇamātā[7], Uttarā Nandamātā, Visākhā Migāramātā, Khujjuttarā upāsikā, Sāmāvatī upāsikā, Suppavāsā Koliyadhītā[8], Suppiyā upāsikā, Nakulamātā gahapatānī.
(1-26)

Sāmaññavaggo pañcamo.

Dutiyo paṇṇāsako samatto.

1-1. Ettha "atha kho"ti ca, "upāsikā"ti ca idaṁ Aṭṭhakathāyameva dissati, na Pāḷipotthakesu.
2. Bojjhaṅgā (Ka-Sī)
3. Sudhanā (Sī, I), Sudhammā (Syā)
4. Rūpī (Sī, I)
5. Tissāya mātā (Sī, I)
6. Soṇamātā (Syā)
7. Kāṇāya mātā (Sī, I)
8. Koḷiyadhītā (Syā, I)

(11) Rāgapeyyāla

117. Rāgassa bhikkhave abhiññāya aṭṭha dhammā bhāvetabbā. Katame aṭṭha? Sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi. Rāgassa bhikkhave abhiññāya ime aṭṭha dhammā bhāvetabbāti. (1)

118. Rāgassa bhikkhave abhiññāya aṭṭha dhammā bhāvetabbā. Katame aṭṭha? Ajjhattaṁ rūpasaññī bahiddhā rūpāni passati parittāni suvaṇṇadubbaṇṇāni, tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Ajjhattaṁ rūpasaññī bahiddhā rūpāni passati appamāṇāni suvaṇṇadubbaṇṇāni, tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Ajjhattaṁ arūpasaññī bahiddhā rūpāni passati parittāni suvaṇṇadubbaṇṇani, tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Ajjhattaṁ arūpasaññī bahiddhā rūpāni passati appamāṇāni suvaṇṇadubbaṇṇāni, tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Ajjhattaṁ arūpasaññī bahiddhā rūpāni passati nīlāni nīlavaṇṇāni nīladassanāni nīlanibhāsāni, pītāni pītavaṇṇāni -pa- lohitakāni lohitakavaṇṇāni -pa- odātāni odātavaṇṇāni -pa- odātanibhāsāni, tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Rāgassa bhikkhave abhiññāya ime aṭṭha dhammā bhāvetabbā. (2)

119. Rāgassa bhikkhave abhiññāya aṭṭha dhammā bhāvetabbā. Katame aṭṭha? Rūpī rūpāni passati. Ajjhattaṁ arūpasaññī bahiddhā rūpāni passati. "Subhan"teva adhimutto hoti. Sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā "ananto ākāso"ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma "anantaṁ viññāṇan"ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati. Rāgassa bhikkhave abhiññāya ime aṭṭha dhammā bhāvetabbā. (3)

120-146. Rāgassa bhikkhave pariññāya -pa- parikkhayāya. Pahānāya. Khayāya. Vayāya. Virāgāya. Nirodhāya. Cāgāya. Paṭinissaggāya -pa-. Ime aṭṭha dhammā bhāvetabbā. (4-30)

147-626. Dosassa -pa-. Mohassa. Kodhassa. Upanāhassa. Makkhassa. Paḷāsassa. Issāya. Macchariyassa. Māyāya. Sāṭheyyassa. Thambhassa. Sārambhassa. Mānassa. Atimānassa. Madassa. Pamādassa abhiññāya -pa- pariññāya. Parikkhayāya. Pahānāya. Khayāya. Vayāya. Virāgāya. Nirodhāya. Cāgāya. Paṭinissaggāya -pa-. Ime aṭṭha dhammā bhāvetabbāti. (31-510)

Rāgapeyyālaṁ niṭṭhitaṁ.

Aṭṭhakanipātapāḷi niṭṭhitā.

Aṅguttaranikāya

Navakanipātapāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Paṭhamapaṇṇāsaka

1. Sambodhivagga

1. Sambodhisutta

1. Evaṁ me sutaṁ—ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme, tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi—

Sace bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evaṁ puccheyyuṁ "sambodhipakkhikānaṁ[1] āvuso dhammānaṁ kā upanisā bhāvanāyā"ti. Evaṁ puṭṭhā tumhe bhikkhave tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ kinti byākareyyāthāti. Bhagavaṁmūlakā no bhante dhammā -pa- Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantīti.

Tena hi bhikkhave suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evaṁ bhante"ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Sace bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evaṁ puccheyyuṁ "sambodhipakkhikānaṁ āvuso dhammānaṁ kā upanisā bhāvanāyā"ti. Evaṁ

1. Sambodhapakkhikānaṁ (Sī, Syā, I)

puṭṭhā tumhe bhikkhave tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ evaṁ byākareyyātha—

Idhāvuso bhikkhu kalyāṇamitto hoti kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko. Sambodhipakkhikānaṁ āvuso dhammānaṁ ayaṁ paṭhamā upanisā bhāvanāya.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sīlavā hoti, pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Sambodhipakkhikānaṁ āvuso dhammānaṁ ayaṁ dutiyā upanisā bhāvanāya.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu yāyaṁ kathā abhisallekhikā cetovivaraṇasappāyā. Seyyathidaṁ, appicchakathā santuṭṭhikathā pavivekakathā asaṁsaggakathā vīriyārambhakathā sīlakathā samādhikathā paññākathā vimuttikathā vimuttiñāṇadassanakathā. Evarūpiyā kathāya nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī. Sambodhipakkhikānaṁ āvuso dhammānaṁ ayaṁ tatiyā upanisā bhāvanāya.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu āraddhavīriyo viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. Sambodhipakkhikānaṁ āvuso dhammānaṁ ayaṁ catutthī upanisā bhāvanāya.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā. Sambodhipakkhikānaṁ āvuso dhammānaṁ ayaṁ pañcamī upanisā bhāvanāya.

Kalyāṇamittassetaṁ bhikkhave bhikkhuno pāṭikaṅkhaṁ kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavaṅkassa "sīlavā bhavissati, pātimokkhasaṁvarasaṁvuso viharissati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhissati sikkhāpadesu".

Kalyāṇamittassetaṁ bhikkhave bhikkhuno pāṭikaṅkhaṁ kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavaṅkassa "yāyaṁ kathā abhisallekhikā cetovivaraṇasappāyā. Seyyathidaṁ, appicchakathā santuṭṭhikathā

pavivekakathā asaṁsaggakathā vīriyārambhakathā sīlakathā samādhikathā paññākathā vimuttikathā vimuttiñāṇadassanakathā, evarūpiyā kathāya nikāmalābhī bhavissati akicchalābhī akasiralābhī”.

Kalyāṇamittassetaṁ bhikkhave bhikkhuno pāṭikaṅkhaṁ kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavaṅkassa “āraddhavīriyo viharissati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu”.

Kalyāṇamittassetaṁ bhikkhave bhikkhuno pāṭikaṅkhaṁ kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavaṅkassa “paññavā bhavissati udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā”.

Tena ca pana bhikkhave bhikkhunā imesu pañcasu dhammesu patiṭṭhāya cattāro dhammā uttari[1] bhāvetabbo, asubhā bhāvetabbā rāgassapahānāya, mettā bhāvetabbā byāpādassa pahānāya, ānāpānassati[2] bhāvetabbā vitakkupacchedāya, aniccasaññā bhāvetabbā asmimānasamugghātāya. Aniccasaññino bhikkhave anattasaññā saṇṭhāti, anattasaññī asmimānasamugghātaṁ pāpuṇāti diṭṭheva dhamme nibbānanti. . Paṭhamaṁ.

2. Nissayasutta

2. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ -pa- ekamantaṁ nisinno kho so bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca “nissayasampanno nissayasampannoti bhante vuccati, kittāvatā nu kho bhante bhikkhu nissayasampanno hotī”ti. Saddhaṁ ce bhikkhu bhikkhu nissāya akusalaṁ pajahati, kusalaṁ bhāveti, pahīnamevassa taṁ akusalaṁ hoti. Hiriṁ ce bhikkhu bhikkhu nissāya -pa-. Ottappaṁ ce bhikkhu bhikkhu nissāya -pa-. Vīriyaṁ ce bhikkhu bhikkhu nissāya -pa-. Paññaṁ ce bhikkhu bhikkhu nissāya akusalaṁ pajahati, kusalaṁ bhāveti, pahīnamevassa taṁ akulalaṁ hoti. Taṁ hissa bhikkhuno akusalaṁ pahīnaṁ hoti suppahīnaṁ, yaṁ’sa ariyāya paññāya disvā pahīnaṁ.

---

1. Uttariṁ (Sī, Syā, I)
2. Ānāpānasati (Sī, I)

Tena ca pana bhikkhu bhikkhunā imesu pañcasu dhammesu patiṭṭhāya cattāro upanissāya vihātabbā. Katame cattāro? Idha bhikkhu bhikkhu saṅkhāyekaṁ paṭisevati, saṅkhāyekaṁ adhivāseti, saṅkhāyekaṁ parivajjeti, saṅkhāyekaṁ vinodeti. Evaṁ kho bhikkhu bhikkhu nissayasampanno hotīti. . Dutiyaṁ.

3. Meghiyasutta

3. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Cālikāyaṁ viharati Cālikāpabbate, tena kho pana samayena āyasmā Meghiyo Bhagavato upaṭṭhāko hoti, atha kho āyasmā Meghiyo yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ aṭṭhāsi, ekamantaṁ ṭhito kho āyasmā Meghiyo Bhagavantaṁ etadavoca "icchāmahaṁ bhante Jantugāmaṁ[1] piṇḍāya pavisitun"ti. Yassa dāni tvaṁ Meghiya kālaṁ maññasīti.

Atha kho āyasmā Meghiyo pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Jantugāmaṁ piṇḍāya pāvisi, Jantugāme piṇḍāya caritvā pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkanto yena Kimikāḷāya nadiyā tīraṁ tenupasaṅkami, addasā kho āyasmā Meghiyo Kimikāḷāya nadiyā tīre jaṅghāvihāraṁ[2] anucaṅkamamāno anuvicaramāno ambavanaṁ pāsādikaṁ ramaṇīyaṁ, disvānassa etadahosi "pāsādikaṁ vatidaṁ ambavanaṁ ramaṇīyaṁ, alaṁ vatidaṁ kulaputtassa padhānatthikassa padhānāya. Sace maṁ Bhagavā anujāneyya, āgaccheyyāhaṁ imaṁ ambavanaṁ padhānāyā"ti.

Atha kho āyasmā Meghiyo yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Meghiyo Bhagavantaṁ etadavoca "idhāhaṁ bhante pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Jantugāmaṁ piṇḍāya pāvisiṁ, Jantugāme piṇḍāya caritvā pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkanto yena Kimikāḷāya nadiyā tīraṁ tenupasaṅkamiṁ, addasaṁ kho ahaṁ bhante Kimikāḷāya nadiyā tīre jaṅghāvihāraṁ anucaṅkamamāno anuvicaramāno ambavanaṁ pāsādikaṁ ramaṇīyaṁ, disvāna me etadahosi 'pāsādikaṁ vatidaṁ ambavanaṁ ramaṇīyaṁ, alaṁ vatidaṁ kulaputtassa padhānatthikassa padhānāya.

---

1. Jatugāmaṁ (Sī-Ṭṭha, Syā-Ṭṭha), Jattugāmaṁ (Ka, Aṭṭhakathāyampi pāṭhantaraṁ)
2. Jaṅghavihāraṁ (Syā, Ka)

Sace maṁ Bhagavā anujāneyya, āgaccheyyāhaṁ imaṁ ambavanaṁ padhānāyā'ti, sace maṁ Bhagavā anujāneyya, gaccheyyāhaṁ taṁ ambavanaṁ padhānāyā"ti. Āgamehi tāva Meghiya, ekakamhi[1] tāva[2], yāva aññopi koci bhikkhu āgacchatīti[3].

Dutiyampi kho āyasmā Meghiyo Bhagavantaṁ etadavoca "Bhagavato bhante natthi kiñci uttari karaṇīyaṁ, natthi katassa paṭicayo. Mayhaṁ kho pana bhante atthi uttari karaṇīyaṁ, atthi katassa paṭicayo. Sace maṁ Bhagavā anujāneyya, gaccheyyāhaṁ taṁ ambavanaṁ padhānāyā"ti. Āgamehi tāva Meghiya, ekakamhi tāva, yāva aññopi koci bhikkhu āgacchatīti.

Tatiyampi kho āyasmā Meghiyo Bhagavantaṁ etadavoca "Bhagavato bhante natthi kiñci uttari karaṇīyaṁ, natthi katassa paṭicayo. Mayhaṁ kho pana bhante atthi uttari karaṇīyaṁ, atthi katassa paṭicayo. Sace maṁ Bhagavā anujāneyya, gaccheyyāhaṁ taṁ ambavanaṁ padhānāyā"ti. "Padhānan"ti kho Meghiya vadamānaṁ kinti vadeyyāma, yassa dāni tvaṁ Meghiya kālaṁ maññasīti.

Atha kho āyasmā Meghiyo uṭṭhāyāsanā Bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā yena taṁ ambavanaṁ tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā taṁ ambavanaṁ ajjhogāhetvā aññatarasmiṁ rukkhamūle divāvihāraṁ nisīdi. Atha kho āyasmato Meghiyassa tasmiṁ ambavane viharantassa yebhuyyena tayo pāpakā akusalā vitakkā samudācaranti. Seyyathidaṁ, kāmavitakko byāpādavitakko vihiṁsāvitakko. Atha kho āyasmato Meghiyassa etadahosi "acchariyaṁ vata bho, abbhutaṁ vata bho, saddhāya ca vatamhā agārasmā anāgāriyaṁ pabbajitā, atha ca panimehi tīhi pāpakehi akusalehi vitakkehi anvāsattā kāmavitakkena byāpādavitakkena vihiṁsāvitakkenā"ti.

Atha kho āyasmā Meghiyo yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Meghiyo Bhagavantaṁ etadavoca—

---

1. Ekakamhā (Sī, I)
2. Vata (Ka)
3. Dissatūti (sabbattha, Ṭīkāyampi pāṭhantaraṁ), āgacchatūti, dissatīti (Ṭīkāyaṁ pāṭhantarāni)

Idha mayhaṁ bhante tasmiṁ ambavane viharantassa yebhuyyena tayo pāpakā akusalā vitakkā samudācaranti. Seyyathidaṁ, kāmavitakko byāpādavitakko vihiṁsāvitakko. Tassa mayhaṁ bhante etadahosi “acchariyaṁ vata bho, abbhutaṁ vata bho, saddhāya ca vatamhā agārasmā anagāriyaṁ pabbajitā, atha ca panimehi tīhi pāpakehi akusalehi vitakkehi anvāsattā kāmavitakkena byāpādavitakkena vihiṁsāvitakkenā”ti.

Aparipakkāya Meghiya cetovimuttiyā pañca dhammā paripakkāya saṁvattanti. Katame pañca? Idha Meghiya bhikkhu kalyāṇamitto hoti kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko. Aparipakkāya Meghiya cetovimuttiyā ayaṁ paṭhamo dhammo paripakkāya saṁvattahi.

Puna caparaṁ Meghiya bhikkhu sīlavā hoti, pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Aparipakkāya Meghiya cetovimuttiyā ayaṁ dutiyo dhammo paripakkāya saṁvattati.

Puna caparaṁ Meghiya yāyaṁ kathā abhisallekhikā cetovivaraṇasappāyā. Seyyathidaṁ, appicchakathā santuṭṭhikathā pavivekakathā asaṁsaggakathā vīriyārambhakathā sīlakathā samādhikathā paññākathā vimuttikathā vimuttiñāṇadassanakathā, evarūpiyā kathāya nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī. Aparipakkāya Meghiya cetovimuttiyā ayaṁ tatiyo dhammo paripakkāya saṁvattati.

Puna caparaṁ Meghiya bhikkhu āraddhavīriyo viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. Aparipakkāya Meghiya cetovimuttiyā ayaṁ catuttho dhammo paripakkāya saṁvattati.

Puna caparaṁ Meghiya bhikkhu paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā. Aparipakkāya Meghiya cetovimuttiyā ayaṁ pañcamo dhammo paripakkāya saṁvattati.

Kalyāṇamittassetaṁ Meghiya bhikkhuno pāṭikaṅkhaṁ kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavaṅkassa "sīlavā bhavissati -pa- samādāya sikkhissati sikkhāpadesu".

Kalyāṇamittassetaṁ Meghiya bhikkhuno pāṭikaṅkhaṁ kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavaṅkassa "yāyaṁ kathā abhisallekhikā cetovivaraṇasappāyā. Seyyathidaṁ, appicchakathā -pa- vimuttiñāṇadassanakathā, evarūpiyā kathāya nikāmalābhī bhavissati akicchalābhī akasiralābhī".

Kalyāṇamittassetaṁ Meghiya bhikkhuno pāṭikaṅkhaṁ kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavaṅkassa "āraddhavīriyo viharissati -pa- anikkhittadhuro kusalesu dhammesu".

Kalyāṇamittassetaṁ Meghiya bhikkhuno pāṭikaṅkhaṁ kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavaṅkassa "paññavā bhavissati -pa- sammā dukkhakkhayagāminiyā".

Tena ca pana Meghiya bhikkhunā imesu pañcasu dhammesu patiṭṭhāya cattāro dhammā uttari bhāvetabbā. Asubhā bhāvetabbā rāgassa pahānāya, mettā bhāvetabbā byāpādassa pahānāya, ānāpānassati bhāvetabbā vitakkupacchedāya, aniccasaññā bhāvetabbā asmimānasamugghātāya, aniccasaññino Meghiya anattasaññā saṇṭhāti, anattasaññī asmimānasamugghātaṁ pāpuṇāti diṭṭheva dhamme nibbānanti. . Tatiyaṁ.

4. Nandakasutta

4. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā Nandako upaṭṭhānasālāyaṁ bhikkhū dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahaṁseti. Atha kho Bhagavā sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yenupaṭṭhānasālā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā bahidvāra koṭṭhake aṭṭhāsi kathāpariyosānaṁ āgamayamāno. Atha kho Bhagavā kathāpariyosānaṁ viditvā ukkāsetvā aggaḷaṁ ākoṭesi, vivariṁsu kho te bhikkhū Bhagavato dvāraṁ.

Atha kho Bhagavā upaṭṭhānasālaṁ pavisitvā paññattāsane nisīdi, nisajja kho Bhagavā āyasmantaṁ Nandakaṁ etadavoca "dīgho kho tyāyaṁ Nandaka dhammapariyāyo bhikkhūnaṁ paṭibhāsi, api me piṭṭhi āgilāyati bahidvārakoṭṭhake ṭhitassa kathāpariyosānaṁ āgamayamānassā"ti.

Evaṁ vutte āyasmā Nandako sārajjamānarūpo Bhagavantaṁ etadavoca "na kho pana mayaṁ bhante jānāma 'Bhagavā bahidvārakoṭṭhake ṭhito'ti. Sace hi mayaṁ bhante jāneyyāma 'Bhagavā bahidvārakoṭṭhake ṭhito'ti. Ettakampi ( )[1] no nappaṭibhāyeyyā"ti.

Atha kho Bhagavā āyasmantaṁ Nandakaṁ sārajjamānarūpaṁ viditvā āyasmantaṁ Nandakaṁ etadavoca "sādhu sādhu Nandaka, etaṁ kho Nandaka tumhākaṁ patirūpaṁ kulaputtānaṁ saddhāya agārasmā anagāriyaṁ pabbajitānaṁ, yaṁ tumhe dhammiyā kathāya sannisīdeyyātha, sannipatitānaṁ vo Nandaka dvayaṁ karaṇīyaṁ dhammī vā kathā, ariyo vā tuṇhībhāvo. * Saddho ca Nandaka bhikkhu hoti, no ca sīlavā, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ "kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā cā"ti. Yato ca kho Nandaka bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca, evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti.

Saddho ca Nandaka bhikkhu hoti sīlavā ca no ca lābhī ajjhattaṁ cetosamādhissa, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ "kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā ca, lābhī ca ajjhattaṁ cetosamādhissā"ti. Yato ca kho Nandaka bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca, lābhī ca ajjhattaṁ cetosamādhissa, evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti.

Saddho ca Nandaka bhikkhu hoti sīlavā ca, lābhī ca ajjhattaṁ cetosamādhissa, na lābhī adhipaññādhammavipassanāya, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Seyyathāpi Nandaka pāṇako catuppādako assa, tassa eko pādo omako lāmako, evaṁ so tenaṅgena aparipūro assa. Evamevaṁ kho Nandaka bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca, lābhī ca ajjhattaṁ cetosamādhissa, na lābhī adhipaññādhammavipassanāya,

1. (Dhammaṁ) katthaci upari 417 piṭṭhe passitabbaṁ.

* Heṭṭhā 133, upari 264 piṭṭhesupi.

evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti, tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ "kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā ca, lābhī ca ajjhattaṁ cetosamādhissa, lābhī ca adhipaññādhammavipassanāyā"ti.

Yato ca kho Nandaka bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca, lābhī ca ajjhattaṁ cetosamādhissa, lābhī ca adhipaññādhammavipassanāya, evaṁ so tenaṅgena paripūro hotīti. Idamavoca Bhagavā, idaṁ vatvāna Sugato uṭṭhāyāsanā vihāraṁ pāvisi.

Atha kho āyasmā Nandako acirapakkantassa Bhagavato bhikkhū āmantesi—idāni āvuso Bhagavā catūhi padehi kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ pakāsetvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho, "saddho ca Nandaka bhikkhu hoti, no ca sīlavā, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti, tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ 'kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā cā'ti. Yato ca kho Nandaka bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca, evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti. Saddho ca Nandaka bhikkhu hoti sīlavā ca, no ca lābhī ajjhattaṁ cetosamādhissa -pa- lābhī ca ajjhattaṁ cetosamādhissa, na lābhī adhipaññādhammavipassanāya, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Seyyathāpi Nandaka pāṇako catuppādako assa, tassa eko pādo omako lāmako, evaṁ so tenaṅgena aparipūro assa. Evamevaṁ kho Nandaka bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca, lābhī ca ajjhattaṁ cetosamādhissa, na lābhī adhipaññādhammavipassanāya, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti, tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ 'kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā ca, lābhī ca ajjhattaṁ cetosamādhissa, lābhī ca adhipaññādhammavipassanāyā'ti. Yato ca kho Nandaka bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca lābhī ca ajjhattaṁ cetosamādhissa, lābhī ca adhipaññādhammavipassanāya. Evaṁ so tenaṅgena paripūro hotī"ti.

Pañcime āvuso ānisaṁsā kālena dhammassavane kālena dhammasākacchāya. Katame pañca? Idhāvuso bhikkhu bhikkhūnaṁ dhammaṁ deseti ādikalyāṇaṁ majjhekalyāṇaṁ pariyosānakalyāṇaṁ sātthaṁ sabyañjanaṁ, kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ pakāseti. Yathā yathā āvuso bhikkhu bhikkhūnaṁ dhammaṁ deseti ādikalyāṇaṁ majjhekalyāṇaṁ pariyosānakalyāṇaṁ sātthaṁ sabyañjanaṁ, kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ

pakāseti. Tathā tathā so Satthu piyo ca hoti manāpo ca garu ca bhāvanīyo ca. Ayaṁ āvuso paṭhamo ānisaṁso kālena dhammassavane kālena dhammasākacchāya.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu bhikkhūnaṁ dhammaṁ deseti ādikalyāṇaṁ majjhekalyāṇaṁ pariyosānakalyāṇaṁ sātthaṁ sabyañjanaṁ, kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ pakāseti. Yathā yathā āvuso bhikkhu bhikkhūnaṁ dhammaṁ deseti ādikalyāṇaṁ -pa- brahmacariyaṁ pakāseti, tathā tathā so tasmiṁ dhamme atthappaṭisaṁvedī ca hoti dhammappaṭisaṁvedī ca. Ayaṁ āvuso dutiyo ānisaṁso kālena dhammassavane kālena dhammasākacchāya.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu bhikkhūnaṁ dhammaṁ deseti ādikalyāṇaṁ majjhekalyāṇaṁ pariyosānakalyāṇaṁ sātthaṁ sabyañjanaṁ, kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ pakāseti. Yathā yathā āvuso bhikkhu bhikkhūnaṁ dhammaṁ deseti ādikalyāṇaṁ -pa- brahmacariyaṁ pakāseti, tathā tathā so tasmiṁ dhamme gambhīraṁ atthapadaṁ paññāya ativijjha passati. Ayaṁ āvuso tatiyo ānisaṁso kālena dhammassavane kālena dhammasākacchāya.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu bhikkhūnaṁ dhammaṁ deseti ādikalyāṇaṁ -pa- brahmacariyaṁ pakāseti. Yathā yathā āvuso bhikkhu bhikkhūnaṁ dhammaṁ deseti ādikalyāṇaṁ -pa- brahmacariyaṁ pakāseti, tathā tathā naṁ sabrahmacārī uttari sambhāventi "addhā ayamāyasmā patto vā pajjati vā. Ayaṁ āvuso catuttho ānisaṁso kālena dhammassavane kālena dhammasākacchāya.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu bhikkhūnaṁ dhammaṁ deseti ādikalyāṇaṁ majjhekalyāṇaṁ pariyosānakalyāṇaṁ sātthaṁ sabyañjanaṁ, kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ pakāseti. Yathā yathā āvuso bhikkhu bhikkhūnaṁ dhammaṁ deseti ādikalyāṇaṁ majjhekalyāṇaṁ pariyosānakalyāṇaṁ sātthaṁ sabyañjanaṁ, kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ pakāseti, tattha ye kho bhikkhū sekhā appattamānasā anuttaraṁ yogakkhemaṁ patthayamānā viharanti, te taṁ dhammaṁ sutvā vīriyaṁ ārabhanti appattassa pattiyā

anadhigatassa adhigamāya asacchikatassa sacchikiriyāya. Ye pana tattha bhikkhū arahanto khīṇāsavā vusitavanto katakaraṇīyā ohitabhārā anuppattasadatthā parikkhīṇabhavasaṁyojanā sammadaññāvimuttā, te taṁ dhammaṁ sutvā diṭṭhadhammasukhavihāraṁyeva anuyuttā viharanti. Ayaṁ āvuso pañcamo ānisaṁso kālena dhammassavane kālena dhammasākacchāya. Ime kho āvuso pañca ānisaṁsā kālena dhammassavane kālena dhammasākacchāyāti. . Catutthaṁ.

5. Balasutta

5. Cattārimāni bhikkhave balāni. Katamāni cattāri? Paññābalaṁ vīriyabalaṁ anavajjabalaṁ saṅgāhabalaṁ. Katamañca bhikkhave paññābalaṁ? Ye dhammā kusalā kusalasaṅkhātā, ye dhammā akusalā akusalasaṅkhātā, ye dhammā sāvajjā sāvajjasaṅkhātā, ye dhammā anavajjā anavajjasaṅkhātā, ye dhammā kaṇhā kaṇhasaṅkhātā, ye dhammā sukkā sukkasaṅkhātā, ye dhammā sevitabbā sevitabbasaṅkhātā, ye dhammā asevitabbā asevitabbasaṅkhātā, ye dhammā nālamariyā nālamariyasaṅkhātā, ye dhammā alamariyā alamariyasaṅkhātā, tyassa dhammā paññāya vodiṭṭhā honti vocaritā. Idaṁ vuccati bhikkhave paññābalaṁ.

Katamañca bhikkhave vīriyabalaṁ? Ye dhammā akusalā akusalasaṅkhātā, ye dhammā sāvajjā sāvajjasaṅkhātā, ye dhammā kaṇhā kaṇhasaṅkhātā, ye dhammā asevitabbā asevitabbasaṅkhātā, ye dhammā nālamariyā nālamariyasaṅkhātā, tesaṁ dhammānaṁ pahānāya chandaṁ janeti vāyamati vīriyaṁ ārabhati cittaṁ paggaṇhāti padahati. Ye dhammā kusalā kusalasaṅkhātā, ye dhammā anavajjā anavajjasaṅkhātā, ye dhammā sukkā sukkasaṅkhātā, ye dhammā sevitabbā sevitabbasaṅkhātā, ye dhammā alamariyā alamariyasaṅkhātā, tesaṁ dhammānaṁ paṭilābhāya chandaṁ janeti vāyamati viriyaṁ ārabhati cittaṁ paggaṇhāti padahati. Idaṁ vuccati bhikkhave vīriyabalaṁ.

Katamañca bhikkhave anavajjabalaṁ? Idha bhikkhave ariyasāvako anavajjena kāyakammena samannāgato hoti, anavajjena vacīkammena samannāgato hoti, anavajjena manokammena samannāgato hoti. Idaṁ vuccati bhikkhave anavajjabalaṁ.

Katamañca bhikkhave saṅgāhabalaṁ, cattārimāni bhikkhave saṅgahavatthūni dānaṁ peyyavajjaṁ atthacariyā samānattatā. Etadaggaṁ bhikkhave dānānaṁ yadidaṁ dhammadānaṁ. Etadaggaṁ bhikkhave peyyavajjānaṁ yadidaṁ atthikassa ohitasotassa punappunaṁ dhammaṁ deseti. Etadaggaṁ bhikkhave atthacariyānaṁ yadidaṁ assaddhaṁ saddhāsampadāya samādapeti niveseti patiṭṭhāpeti. Dussīlaṁ sīlasampadāya. Maccharim cāgasampadāya. Duppaññaṁ paññāsampadāya samādapeti niveseti patiṭṭhāpeti. Etadaggaṁ bhikkhave samānattatānaṁ yadidaṁ sotāpanno sotāpannassa samānatto, sakadāgāmī sakadāgāmissa samānatto. anāgāmī anāgāmissa samānatto, arahā arahato samānatto. Idaṁ vuccati bhikkhave saṅgāhabalaṁ. Imāni kho bhikkhave cattāri balāni.

Imehi kho bhikkhave catūhi balehi samannāgato ariyasāvako pañca bhayāni samatikkanto hoti. Katamāni pañca? Ājīvikabhayaṁ asilokabhayaṁ parisasārajjabhayaṁ maraṇabhayaṁ duggatibhayaṁ. Sa kho so bhikkhave ariyasāvako iti paṭisañcikkhati "nāhaṁ ājīvikabhayassa bhāyāmi. Kissāhaṁ ājīvikabhayassa bhāyissāmi. Atthi me cattāri balāni paññābalaṁ vīriyabalaṁ anavajjabalaṁ saṅgāhabalaṁ. Duppañño kho ājīvikabhayassa bhāyeyya, kusīto ājīvikabhayassa bhāyeyya, sāvajjakāyakammantavacīkammanta-manokammanto ājīvikabhayassa bhāyeyya, asaṅgāhako ājīvikabhayassa bhāyeyya, nāhaṁ asilokabhayassa bhāyāmi -pa- nāhaṁ parisasārajjabhayassa bhāyāmi, nāhaṁ maraṇabhayassa bhāyāmi -pa- nāhaṁ duggatibhayassa bhāyāmi. Kissāhaṁ duggatibhayassa bhāyissāmi, atthi me cattāri balāni paññābalaṁ vīriyabalaṁ anavajjabalaṁ saṅgāhabalaṁ. Duppañño kho duggatibhayassa bhāyeyya, kusīto duggatibhayassa bhāyeyya, sāvajjakāyakammantavacīkammantamanokammanto duggatibhayassa bhāyeyya, asaṅgāhako duggatibhayassa bhāyeyya". Imehi kho bhikkhave catūhi balehi samannāgato ariyasāvako imāni pañca bhayāni samatikkanto hotīti. . Pañcamaṁ.

6. Sevanāsutta

6. Tatra kho āyasmā Sāriputto bhikkhū āmantesi -pa-. Āyasmā Sāriputto etadavoca—

Puggalopi āvuso duvidhena veditabbo sevitabbopi asevitabbopi, cīvarampi āvuso duvidhena veditabbaṁ sevitabbampi asevitabbampi, piṇḍapātopi āvuso duvidhena veditabbo sevitabbopi asevitabbopi, senāsanampi āvuso duvidhena veditabbaṁ sevitabbampi asevitabbampi, gāmanigamopi āvuso duvidhena veditabbo sevitabbopi asevitabbopi, janapadapadesopi āvuso duvidhena veditabbo sevitabbopi asevitabbopi.

"Puggalopi āvuso duvidhena veditabbo sevitabbo asevitabbopī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Tattha yaṁ jaññā puggalaṁ "imaṁ kho me puggalaṁ sevato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyanti. Ye ca kho me pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā cīvarapiṇḍapāta senāsana gilānapaccaya bhesajjaparikkhārā, te ca kasirena samudāgacchanti. Yassa camhi atthāya agārasmā anagāriyaṁ pabbajito, so ca me sāmaññattho na bhāvanāpāripūriṁ gacchatī"ti. Tenāvuso puggalena so puggalo rattibhāgaṁ vā divasabhāgaṁ vā saṅkhāpi anāpucchā pakkamitabbaṁ, nānubandhitabbo.

Tattha yaṁ jaññā puggalaṁ "imaṁ kho me puggalaṁ sevato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyanti. Ye ca kho me pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā cīvarapiṇḍapātasenāsanagilāna-paccayabhesajjaparikkhārā, te ca appakasirena samudāgacchanti. Yassa camhi atthāya agārasmā anagāriyaṁ pabbajito, so ca me sāmaññattho na bhāvanāpāripūriṁ gacchatī"ti. Tenāvuso puggalena so puggalo saṅkhāpi anāpucchā pakkamitabbaṁ, nānubandhitabbo.

Tattha yaṁ jaññā puggalaṁ "imaṁ kho me puggalaṁ sevato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhanti. Ye ca kho me pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā cīvarapiṇḍapātasenāsanagilāna-paccayabhesajjaparikkhārā, te ca kasirena samudāgacchanti. Yassa camhi atthāya agārasmā anagāriyaṁ pabbajito, so ca me sāmaññattho bhāvanāpāripūriṁ gacchatī"ti. Tenāvuso puggalena so puggalo saṅkhāpi anubandhitabbo, na pakkamitabbaṁ.

Tattha yaṁ jaññā puggalaṁ "imaṁ kho me puggalaṁ sevato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhanti. Ye ca kho me pabbajitena jīvitaparikkhārā samudānetabbā cīvarapiṇḍapātasenāsanagilāna-paccayabhesajjaparikkhārā, te ca appakasirena samudāgacchanti. Yassa camhi atthāya agārasmā anagāriyaṁ pabbajito, so ca me sāmaññattho bhāvanā pāripūriṁ gacchatī"ti. Tenāvuso puggalena so puggalo yāvajīvaṁ anubandhitabbo, na pakkamitabbaṁ api panujjamānena[1]. "Puggalopi āvuso duvidhena veditabbo sevitabbopi asevitabbopī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Cīvarampi āvuso duvidhena veditabbaṁ sevitabbampi asevitabbampī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Tattha yaṁ jaññā cīvaraṁ "idaṁ kho me cīvaraṁ sevato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyantī"ti. Evarūpaṁ cīvaraṁ na sevitabbaṁ. Tattha yaṁ jaññā cīvaraṁ "idaṁ kho me cīvaraṁ sevato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī"ti. Evarūpaṁ cīvaraṁ sevitabbaṁ. "Cīvarampi āvuso duvidhena veditabbaṁ sevitabbampi asevitabbampī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Piṇḍapātopi āvuso duvidhena veditabbo sevitabbopi asevitabbopī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Tattha yaṁ jaññā piṇḍapātaṁ "imaṁ kho me piṇḍapātaṁ sevato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyantī"ti. Evarūpo piṇḍapāto na sevitabbo. Tattha yaṁ jaññā piṇḍapātaṁ "imaṁ kho me piṇḍapātaṁ sevato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī"ti. Evarūpo piṇḍapāto sevitabbo. "Piṇḍapātopi āvuso duvidhena veditabbo sevitabbopi asevitabbopī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Senāsanampi āvuso duvidhena veditabbaṁ sevitabbampi asevitabbampī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Tattha yaṁ jaññā senāsanaṁ "idaṁ kho me senāsanaṁ sevato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyantī"ti. Evarūpaṁ senāsanaṁ na sevitabbaṁ. Tattha yaṁ jaññā senāsanaṁ "idaṁ kho me senāsanaṁ sevato akusalā dhammā

1. Paṇujjamānena (?)

parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī”ti. Evarūpaṁ senāsanaṁ sevitabbaṁ. “Senāsanampi āvuso duvidhena veditabbaṁ sevitabbampi asevitabbampī”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

“Gāmanigamopi āvuso duvidhena veditabbo sevitabbopi asevitabbopī”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ, tattha yaṁ jaññā gāmanigamaṁ “imaṁ kho me gāmanigamaṁ sevato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyantī”ti. Evarūpo gāmanigamo na sevitabbo. Tattha yaṁjaññā gāmanigamaṁ “imaṁ kho me gāmanigamaṁ sevato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī”ti. Evarūpo gāmanigamo sevitabbo. “Gāmanigamopi āvuso duvidhena veditabbo sevitabbopi asevitabbopī”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

“Janapadapadesopi āvuso duvidhena veditabbo sevitabbopi asevitabbopī”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ, tattha yaṁ jaññā janapadapadesaṁ “imaṁ kho me janapadapadesaṁ sevato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyantī”ti. Evarūpo janapadapadeso na sevitabbo. Tattha yaṁ jaññā janapadapadesaṁ “imaṁ kho me janapadapadesaṁ sevato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī”ti. Evarūpo janapadapadeso sevitabbo. “janapadapadesopi āvuso duvidhena veditabbo sevitabbopi asevitabbopī”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttanti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Sutavāsutta

7. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūṭe pabbate. Atha kho Sutavā paribbājako yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Sutavā paribbājako Bhagavantaṁ etadavoca—

Ekamidāhaṁ bhante samayaṁ Bhagavā idheva Rājagahe viharāmi giribbaje, tatra me bhante Bhagavato sammukhā sutaṁ sammukhā paṭiggahitaṁ “yo so

Sutavā[1] bhikkhu arahaṁ khīṇāsavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaṁyojano sammadaññāvimutto, abhabbo so pañca ṭhānāni ajjhācarituṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu sañcicca pāṇaṁ jīvitā voropetuṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu adinnaṁ theyyasaṅkhātaṁ ādātuṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu methunaṁ dhammaṁ paṭisevituṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu sampajānamusā[2] bhāsituṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu sannidhikārakaṁ kāme paribhuñjituṁ. Seyyathāpi pubbe agāriyabhūto"ti. Kacci metaṁ bhante Bhagavato sussutaṁ suggahitaṁ sumanasikataṁ sūpadhāritanti.

Taggha te etaṁ Sutavā sussutaṁ suggahitaṁ sumanasikataṁ sūpadhāritaṁ, pubbe cāhaṁ Sutavā etarahi ca evaṁ vadāmi—yo so bhikkhu arahaṁ khīṇāsavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaṁyojano sammadaññāvimutto, abhabbo so nava ṭhānāni ajjhācarituṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu sañcicca pāṇaṁ jīvitā voropetuṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu adinnaṁ theyyasaṅkhātaṁ ādātuṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu methunaṁ dhammaṁ paṭisevituṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu sampajānamusā bhāsituṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu sannidhikārakaṁ kāme paribhuñjituṁ seyyathāpi pubbe agāriyabhūto. Abhabbo khīṇāsavo bhikkhu chandāgatiṁ gantuṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu dosāgatiṁ gantuṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu mohāgatiṁ gantuṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu bhayāgatiṁ gantuṁ. Pubbe cāhaṁ Sutavā etarahi ca evaṁ vadāmi—yo so bhikkhu arahaṁ khīṇāsavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaṁyojano sammadaññāvimutto, abhabbo so imāni nava ṭhānāni ajjhācaritunti. . Sattamaṁ.

8. Sajjhasutta

8. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūṭe pabbate. Atha kho Sajjho paribbājako yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā

---

1. Sutava (Syā) 2. Sampajānaṁ musā (Ka-Sī)

ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Sajjho paribbājako Bhagavantaṁ etadavoca—

Ekamidāhaṁ bhante samayaṁ Bhagavā idheva Rājagahe viharāmi giribbaje, tatra me bhante Bhagavato sammukhā sutaṁ sammukhā paṭiggahitaṁ "yo so Sajjha bhikkhu arahaṁ khīṇāsavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaṁyojano sammadaññāvimutto, abhabbo so pañca ṭhānāni ajjhācarituṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu sañcicca pāṇaṁ jīvitā voropetuṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu adinnaṁ theyyasaṅkhātaṁ ādātuṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu methunaṁ dhammaṁ paṭisevituṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu sampajānamusā bhāsituṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu sannidhikārakaṁ kāme paribhuñjituṁ seyyathāpi pubbe agāriyabhūto"ti. Kacci metaṁ bhante Bhagavato sussutaṁ suggahitaṁ sumanasikataṁ sūpadhāritanti.

Taggha te etaṁ Sajjha sussutaṁ suggahitaṁ sumanasikataṁ sūpadhāritaṁ, pubbe cāhaṁ Sajjha etarahi ca evaṁ vadāmi—yo so bhikkhu arahaṁ khīṇāsavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaṁyojano sammadaññāvimutto, abhabbo so nava ṭhānāni ajjhācarituṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu sañcicca pāṇaṁ jīvitā voropetuṁ -pa- abhabbo khīṇāsavo bhikkhu sannidhikārakaṁ kāme paribhuñjituṁ seyyathāpi pubbe agāriyabhūto. Abhabbo khīṇāsavo bhikkhu Buddhaṁ paccakkhātuṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu dhammaṁ paccakkhātuṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu saṁghaṁ paccakkhātuṁ, abhabbo khīṇāsavo bhikkhu sikkhaṁ paccakkhātuṁ. Pubbe cāhaṁ Sajjha etarahi ca evaṁ vadāmi—yo so bhikkhu arahaṁ khīṇāsavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaṁyojano sammadaññāvimutto, abhabbo so imāni nava ṭhānāni ajjhācaritunti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Puggalasutta

9. Navayime bhikkhave puggalā santo saṁvijjamānā lokasmiṁ. Katame nava? Arahā, arahattāya paṭipanno, anāgāmī, anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno, sakadāgāmī, sakadāgāmiphalasacchikiriyāya

paṭipanno, sotāpanno, sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno, puthujjano, ime kho bhikkhave nava puggalā santo saṁvijjamānā lokasminti. . Navamaṁ.

10. Āhuneyyasutta

10. Navayime bhikkhave puggalā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalikaraṇīyā anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa. Katame nava? Arahā, arahattāya paṭipanno, anāgāmī, anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno, sakadāgāmī, sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno, sotāpanno, sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno, gotrabhū. Ime kho bhikkhave nava puggalā āhuneyyā -pa- anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassāti. . Dasamaṁ.

Sambodhivaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Sambodhi Nissayo ceva, Meghiya Nandakaṁ Balaṁ.
Sevanā Sutavā Sajjho, Puggalo Āhuneyyena cāti.

---

2. Sīhanādavagga

1. Sīhanādasutta

11. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho āyasmā Sāriputto yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Sāriputto Bhagavantaṁ etadavoca "vuttho me bhante Sāvatthiyaṁ vassāvāso, icchāmahaṁ bhante janapadacārikaṁ pakkamitun"ti. Yassadāni tvaṁ Sāriputta kālaṁ maññasīti. Atha kho āyasmā Sāriputto uṭṭhāyāsanā Bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā pakkāmi. Atha kho aññataro bhikkhu acirapakkante āyasmante Sāriputte Bhagavantaṁ etadavoca "āyasmā maṁ bhante Sāriputto āsajja appaṭinissajja cārikaṁ pakkanto"ti. Atha kho Bhagavā aññataraṁ bhikkhuṁ āmantesi

“ehi tvaṁ bhikkhu mama vacanena Sāriputtaṁ āmantehi ‘Satthā taṁ āvuso Sāriputta āmantetī’ti”. “Evaṁ bhante”ti kho so bhikkhu Bhagavato paṭissutvā yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Sāriputtaṁ etadavoca “Satthā taṁ āvuso Sāriputta āmantetī”ti. “Evamāvuso”ti kho āyasmā Sāriputto tassa bhikkhuno paccassosi.

Tena kho pana samayena āyasmā ca Mahāmoggallāno[1] āyasmā ca Ānando avāpuraṇaṁ[2] ādāya vihāre āhiṇḍanti[3]. “Abhikkamathāyasmanto abhikkamathāyasmanto idānāyasmā Sāriputto Bhagavato sammukhā sīhanādaṁ nadissatī”ti. Atha kho āyasmā Sāriputto yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho āyasmantaṁ Sāriputtaṁ Bhagavā etadavoca “idha te Sāriputta aññataro sabrahmacārī khīyanadhammaṁ āpanno ‘āyasmā maṁ bhante Sāriputto āsajja appaṭinissajja cārikaṁ pakkanto’ti”.

Yassa nūna bhante kāye kāyagatāsati anupaṭṭhitā assa, so idha aññataraṁ sabrahmacāriṁ āsajja appaṭinissajja cārikaṁ pakkameyya.

Seyyathāpi bhante pathaviyaṁ sucimpi nikkhipanti, asucimpi nikkhipanti, gūthagatampi nikkhipanti, muttagatampi nikkhipanti, kheḷagatampi nikkhipanti, pubbagatampi nikkhipanti, lohitagatampi nikkhipanti. Na ca tena pathavī aṭṭīyati vā harāyati vā jigucchati vā. Evamevaṁ kho ahaṁ bhante pathavīsamena cetasā viharāmi vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena. Yassa nūna bhante kāye kāyagatāsati anupaṭṭhitā assa, so idha aññataraṁ sabrahmacāriṁ āsajja appaṭinissajja cārikaṁ pakkameyya. (1)

Seyyathāpi bhante āpasmiṁ sucimpi dhovanti, asucimpi dhovanti, gūthagatampi, muttagatampi, kheḷagatampi, pubbagatampi, lohitagatampi dhovanti. Na ca tena āpo aṭṭīyati vā harāyati vā jigucchati vā. Evamevaṁ kho ahaṁ bhante āposamena cetasā viharāmi vipulena mahaggatena

---

1. Mahāmoggalāno (Ka)
2. Apāpuraṇaṁ (Syā, Ka)
3. Vihārena vihāraṁ anvāhiṇḍanti (Sī, I), vihāraṁ āhiṇḍanti (Syā)

appamāṇena averena abyāpajjena. Yassa nūna bhante kāye kāyagatāsati anupaṭṭhitā assa, so idha aññataraṁ sabrahmacāriṁ āsajja appaṭinissajja cārikaṁ pakkameyya. (2)

Seyyathāpi bhante tejo sucimpi ḍahati, asucimpi ḍahati, gūthagatampi, muttagatampi, kheḷagatampi, pubbagatampi, lohitagatampi ḍahati. Na ca tena tejo aṭṭīyati vā harāyati vā jigucchati vā. Evamevaṁ kho ahaṁ bhante tejosamena cetasā viharāmi vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena. Yassa nūna bhante kāye kāyagatāsati anupaṭṭhitā assa, so idha aññataraṁ sabrahmacāriṁ āsajja appaṭinissajja cārikaṁ pakkameyya. (3)

Seyyathāpi bhante vāyo sucimpi upavāyati, asucimpi upavāyati, gūthagatampi, muttagatampi, kheḷagatampi, pubbagatampi, lohitagatampi upavāyati. Na ca tena vāyo aṭṭīyati vā harāyati vā jigucchati vā. Evamevaṁ kho ahaṁ bhante vāyosamena cetasā viharāmi vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena. Yassa nūna bhante kāye kāyagatāsati anupaṭṭhitā assa, so idha aññataraṁ sabrahmacāriṁ āsajja appaṭinissajja cārikaṁ pakkameyya. (4)

Seyyathāpi bhante rajoharaṇaṁ sucimpi puñchati, asucimpi puñchati, gūthagatampi, muttagatampi, kheḷagatampi, pubbagatampi, lohitagatampi puñchati. Na ca tena rajoharaṇaṁ aṭṭīyati vā harāyati vā jigucchati vā. Evamevaṁ kho ahaṁ bhante rajoharaṇasamena cetasā viharāmi vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena. Yassa nūna bhante kāye kāyagatāsati anupaṭṭhitā assa, so idha aññataraṁ sabrahmacāriṁ āsajja appaṭinissajja cārikaṁ pakkameyya. (5)

Seyyathāpi bhante Caṇḍālakumārako vā Caṇḍālakumārikā vā kaḷopihattho nantakavāsī gāmaṁ vā nigamaṁ vā pavisanto nīcacittaṁyeva upaṭṭhapetvā pavisati. evamevaṁ kho ahaṁ bhante Caṇḍālakumārakacaṇḍālakumārikāsamena cetasā viharāmi vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena. Yassa nūna bhante kāye

kāyagatāsati anupaṭṭhitā assa, so idha aññataraṁ sabrahmacāriṁ āsajja appaṭinissajja cārikaṁ pakkameyya. (6)

Seyyathāpi bhante usabho chinnavisāṇo sūrato sudanto suvinīto rathiyāya rathiyaṁ siṅghāṭakena siṅghāṭakaṁ anvāhiṇḍanto na kiñci hiṁsati pādena vā visāṇena vā. Evamevaṁ kho ahaṁ bhante usabhachinnavisāṇasamena cetasā viharāmi vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena. Yassa nūna bhante kāye kāyagatāsati anupaṭṭhitā assa, so idha aññataraṁ sabrahmacāriṁ āsajja appaṭinissajja cārikaṁ pakkameyya. (7)

Seyyathāpi bhante itthī vā puriso vā daharo yuvā maṇḍanakajātiko sīsaṁnhāto ahikuṇapena vā kukkurakuṇapena vā manussakuṇapena vā kaṇṭhe āsattena aṭṭīyeyya harāyeyya jiguccheyya. Evamevaṁ kho ahaṁ bhante iminā pūtikāyena aṭṭīyāmi harāyāmi jigucchāmi. Yassa nūna bhante kāye kāyagatāsati anupaṭṭhitā assa, so idha aññataraṁ sabrahmacāriṁ āsajja appaṭinissajja cārikaṁ pakkameyya. (8)

Seyyathāpi bhante puriso medakathālikaṁ parihareyya chiddāvachiddaṁ uggharantaṁ paggharantaṁ. Evamevaṁ kho ahaṁ bhante imaṁ kāyaṁ pariharāmi chiddāvachiddaṁ uggharantaṁ paggharantaṁ. Yassa nūna bhante kāye kāyagatāsati anupaṭṭhitā assa, so idha aññataraṁ sabrahmacāriṁ āsajja appaṭinissajja cārikaṁ pakkameyyāti. (9)

Atha kho so bhikkhu uṭṭhāyāsanā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgaṁ karitvā Bhagavato pādesu sirasā nipatitvā Bhagavantaṁ etadavoca "accayo maṁ bhante accagamā yathābālaṁ yathāmūḷhaṁ yathā-akusalaṁ, yo ahaṁ āyasmantaṁ Sāriputtaṁ asatā tucchā musā abhūtena abbhācikkhiṁ. Tassa me bhante Bhagavā accayaṁ accayato paṭiggaṇhatu āyatiṁ saṁvarāyā"ti. Taggha taṁ[1] bhikkhu accayo accagamā yathābālaṁ yathāmūḷhaṁ yathā-akusalaṁ, yo tvaṁ Sāriputtaṁ asatā tucchā musā abhūtena abbhācikkhi. Yato ca kho tvaṁ bhikkhu accayaṁ accayato disvā

1. Tvaṁ (Sī, I)

yathādhammaṁ paṭikarosi, taṁ te mayaṁ paṭiggaṇhāma. Vuḍḍhihesā bhikkhu ariyassa vinaye yo accayaṁ accayato disvā yathādhammaṁ paṭikaroti, āyatiṁ saṁvaraṁ āpajjatīti.

Atha kho Bhagavā āyasmantaṁ Sāriputtaṁ āmantesi "khama Sāriputta imassa moghapurisassa purā tassa tattheva sattadhā muddhā phalatī"ti[1]. Khamāmahaṁ bhante tassa āyasmato, sace maṁ so āyasmā evamāha. Khamatu ca me so āyasmāti. . Paṭhamaṁ.

2. Sa-upādisesasutta

12. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho āyasmā Sāriputto pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthiṁ piṇḍāya pāvisi. Atha kho āyasmato Sāriputtassa etadahosi "atippago kho tāva Sāvatthiyaṁ piṇḍāya carituṁ, yaṁnūnāhaṁ yena aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ ārāmo tenupasaṅkameyyan"ti. Atha kho āyasmā Sāriputto yena aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ ārāmo tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi.

Tena kho pana samayena tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ sannisinnānaṁ sannipatitānaṁ ayamantarākathā udapādi "yo hi koci āvuso sa-upādiseso kālaṁ karoti. Sabbo so aparimutto nirayā, aparimutto tiracchānayoniyā, aparimutto pettivisayā, aparimutto apāyaduggativinipātā"ti. Atha kho āyasmā Sāriputto tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ bhāsitaṁ neva abhinandi nappaṭikkosi, anabhinanditvā appaṭikkositvā uṭṭhāyāsanā pakkāmi "Bhagavato santike etassa bhāsitassa atthaṁ ājānissāmī"ti. Atha kho āyasmā Sāriputto Sāvatthiyaṁ piṇḍāya caritvā pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkanto yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ

1. Phalissatīti (Ka-Sī, Syā, I, Ka) Aṭṭhakathāsu pana "phalatīti"itveva dissati.

abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Sāriputto Bhagavantaṁ etadavoca—

Idhāhaṁ bhante pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthiṁ piṇḍāya pāvisiṁ, tassa mayhaṁ bhante etadahosi "atippago kho tāva Sāvatthiyaṁ piṇḍāya carituṁ, yaṁnūnāhaṁ yena aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ ārāmo tenupasaṅkameyyan"ti. Atha kho ahaṁ bhante yena aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ ārāmo tenupasaṅkamiṁ, upasaṅkamitvā tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhiṁ sammodiṁ, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdiṁ. Tena kho pana samayena tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ sannisinnānaṁ sannipatitānaṁ ayamantarākathā udapādi "yo hi koci āvuso sa-upādiseso kālaṁ karoti, sabbo so aparimutto nirayā, aparimutto tiracchānayoniyā, aparimutto pettivisayā, aparimutto apāyaduggativinipātā"ti. Atha kho ahaṁ bhante tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ bhāsitaṁ neva abhinandiṁ nappaṭikkosiṁ, anabhinanditvā appaṭikkositvā uṭṭhāyāsanā pakkamiṁ "Bhagavato santike etassa bhāsitassa atthaṁ ājānissāmī"ti.

Ke ca[1] Sāriputta aññatitthiyā paribbājakā bālā abyattā, ke ca[2] sa-upādisesaṁ vā "sa-upādiseso"ti jānissanti, anupādisesaṁ vā "anupādiseso"ti jānissanti.

Navayime Sāriputta puggalā sa-upādisesā kālaṁ kurumānā parimuttā nirayā, parimuttā tiracchānayoniyā, parimuttā pettivisayā, parimuttā apāyaduggativinipātā. Katame nava? Idha Sāriputta ekacco puggalo sīlesu paripūrakārī hoti, samādhismiṁ paripūrakārī, paññāya mattaso kārī. So pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā antarāparinibbāyī hoti. Ayaṁ Sāriputta paṭhamo puggalo sa-upādiseso kālaṁ kurumāno parimutto nirayā, parimutto

1. Keci (Syā, I), te ca (Ka)

2. Keci (Syā, I, Ka) Ma 1. 233; Aṁ 2. 206, 306 piṭṭhesu Pāḷiyā saṁsandetabbaṁ.

tiracchānayoniyā, parimutto pettivisayā, parimutto apāyaduggativinipātā. (1)

Puna caparaṁ Sāriputta idhekacco puggalo sīlesu paripūrakārī hoti, samādhismiṁ paripūrakārī, paññāya mattaso kārī. So pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā upahaccaparinibbāyī hoti -pa- asaṅkhāraparinibbāyī hoti -pa- sasaṅkhāraparinibbāyī hoti -pa- uddhaṁsoto hoti akaniṭṭhagāmī. Ayaṁ Sāriputta pañcamo puggalo sa-upādiseso kālaṁ kurumāno parimutto nirayā, parimutto tiracchānayoniyā, parimutto pettivisayā, parimutto apāyaduggativinipātā. (2-5)

Puna caparaṁ Sāriputta idhekacco puggalo sīlesu paripūrakārī hoti, samādhismiṁ mattaso kārī, paññāya mattaso kārī. So tiṇṇaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā rāgadosamohānaṁ tanuttā sakadāgāmī hoti, sakideva imaṁ lokaṁ āgantvā dukkhassantaṁ karoti. Ayaṁ Sāriputta chaṭṭho puggalo sa-upādiseso kālaṁ kurumāno parimutto nirayā -pa- parimutto apāyaduggatinipātā. (6)

Puna caparaṁ Sāriputta idhekacco puggalo sīlesu paripūrakārī hoti, samādhismiṁ mattaso kārī, paññāya mattaso kārī. So tiṇṇaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā ekabījī hoti, ekaṁyeva mānusakaṁ bhavaṁ nibbattetvā dukkhassantaṁ karoti. Ayaṁ Sāriputta sattamo puggalo sa-upādiseso kālaṁ kurumāno parimutto nirayā -pa- parimutto apāyaduggativinipātā. (7)

Puna caparaṁ Sāriputta idhekacco puggalo sīlesu paripūrakārī hoti, samādhismiṁ mattaso kārī, paññāya mattaso kārī. So tiṇṇaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā kolaṁkolo hoti. Dve vā tīṇi vā kulāni sandhāvitvā saṁsaritvā dukkhassantaṁ karoti. Ayaṁ Sāriputta aṭṭhamo puggalo sa-upādiseso kālaṁ kurumāno parimutto nirayā -pa- parimutto apāyaduggativinipātā. (8)

Puna caparaṁ Sāriputta idhekacco puggalo sīlesu paripūrakārī hoti, samādhismiṁ mattaso kārī, paññāya mattaso kārī. So

tiṇṇaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā sattakkhattuparamo hoti, sattakkhattuparamaṁ deve ca manusse ca sandhāvitvā saṁsaritvā dukkhassantaṁ karoti. Ayaṁ Sāriputta navamo puggalo sa-upādiseso kālaṁ kurumāno parimutto nirayā, parimutto tiracchānayoniyā, parimutto pettivisayā, parimutto apāyaduggativinipātā. (9)

Ke ca Sāriputta aññatitthiyā paribbājakā bālā abyattā. Ke ca sa-upādisesaṁ vā "sa-upādiseso"ti jānissanti, anupādisesaṁ vā "anupādiseso"ti jānissanti. Ime kho Sāriputta nava puggalā sa-upādisesā kālaṁ kurumānā parimuttā nirayā, parimuttā tiracchānayoniyā, parimuttā pettivisayā, parimuttā apāyaduggativinipātā. Na tāvāyaṁ Sāriputta dhammapariyāyo paṭibhāsi bhikkhūnaṁ bhikkhunīnaṁ upāsakānaṁ upāsikānaṁ. Taṁ kissa hetu? "Māyimaṁ dhammapariyāyaṁ sutvā pamādaṁ āhariṁsū"ti[1]. Api ca mayā[2] Sāriputta dhammapariyāyo pañhādhippāyena bhāsitoti. . Dutiyaṁ.

3. Koṭṭhikasutta

13. Atha kho āyasmā Mahākoṭṭhiko[3] yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmatā Sāriputtena saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Mahākoṭṭhiko āyasmantaṁ Sāriputtaṁ etadavoca "kiṁ nu kho āvuso Sāriputta 'yaṁ kammaṁ diṭṭhadhammavedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ samparāyavedanīyaṁ hotū'ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatī"ti. No hidaṁ āvuso.

Kiṁ panāvuso Sāriputta "yaṁ kammaṁ samparāyavedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ diṭṭhadhammavedanīyaṁ hotū"ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti. No hidaṁ āvuso.

Kiṁ nu kho āvuso Sāriputta "yaṁ kammaṁ sukhavedaniyaṁ[4], taṁ me kammaṁ dukkhavedaniyaṁ[5] hotū"ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti. No hidaṁ āvuso.

---

1. Āhariṁsu (Sī, I)
2. Api cāyaṁ (?)
3. Mahākoṭṭhito (Sī, Syā, I)
4. Sukhavedaniyaṁ (Ka) Ma 3. 7 piṭṭhe passitabbaṁ.
5. Dukkhavedaniyaṁ (Ka)

Kiṁ panāvuso Sāriputta “yaṁ kammaṁ dukkhavedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ sukhavedanīyaṁ hotū”ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti. No hidaṁ āvuso.

Kiṁ nu kho āvuso Sāriputta “yaṁ kammaṁ paripakkavedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ aparipakkavedanīyaṁ hotū”ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti. No hidaṁ āvuso.

Kiṁ panāvuso Sāriputta “yaṁ kammaṁ aparipakkavedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ paripakkavedanīyaṁ hotū”ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti. No hidaṁ āvuso.

Kiṁ nu kho āvuso Sāriputta “yaṁ kammaṁ bahuvedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ appavedanīyaṁ hotū”ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti. No hidaṁ āvuso.

Kiṁ panāvuso Sāriputta “yaṁ kammaṁ appavedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ bahuvedanīyaṁ hotū”ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti. No hidaṁ āvuso.

Kiṁ nu kho āvuso Sāriputta “yaṁ kammaṁ vedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ avedanīyaṁ hotū”ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti. No hidaṁ āvuso.

Kiṁ panāvuso Sāriputta “yaṁ kammaṁ avedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ vedanīyaṁ hotū”ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti. No hidaṁ āvuso.

“Kiṁ nu kho āvuso Sāriputta ‘yaṁ kammaṁ diṭṭhadhammavedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ samparāyavedanīyaṁ hotū’ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatī”ti iti puṭṭho samāno “no hidaṁ āvuso”ti vadesi.

“Kiṁ panāvuso Sāriputta ‘yaṁ kammaṁ samparāyavedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ diṭṭhadhammavedanīyaṁ hotū’ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatī”ti iti puṭṭho samāno “no hidaṁ āvuso”ti vadesi.

“Kiṁ nu kho āvuso Sāriputta ‘yaṁ kammaṁ sukhavedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ dukkhavedanīyaṁ hotū’ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatī”ti iti puṭṭho samāno “no hidaṁ āvuso”ti vadesi.

“Kiṁ panāvuso Sāriputta ‘yaṁ kammaṁ dukkhavedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ sukhavedanīyaṁ hotū’ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatī”ti iti puṭṭho samāno “no hidaṁ āvuso”ti vadesi.

“Kiṁ nu kho āvuso Sāriputta ‘yaṁ kammaṁ paripakkavedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ aparipakkavedanīyaṁ hotū’ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatī”ti iti puṭṭho samāno “no hidaṁ āvuso”ti vadesi.

“Kiṁ panāvuso Sāriputta ‘yaṁ kammaṁ aparipakkavedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ paripakkavedanīyaṁ hotū’ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatī”ti iti puṭṭho samāno “no hidaṁ āvuso”ti vadesi.

“Kiṁ nu kho āvuso Sāriputta ‘yaṁ kammaṁ bahuvedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ appavedanīyaṁ hotū’ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatī”ti iti puṭṭho samāno “no hidaṁ āvuso”ti vadesi.

“Kiṁ panāvuso Sāriputta ‘yaṁ kammaṁ appavedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ bahuvedanīyaṁ hotū’ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatī”ti iti puṭṭho samāno “no hidaṁ āvuso”ti vadesi.

“Kiṁ nu kho āvuso Sāriputta ‘yaṁ kammaṁ vedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ avedanīyaṁ hotū’ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatī”ti iti puṭṭho samāno “no hidaṁ āvuso”ti vadesi.

“Kiṁ panāvuso Sāriputta ‘yaṁ kammaṁ avedanīyaṁ, taṁ me kammaṁ vedanīyaṁ hotū’ti etassa atthāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatī”ti iti puṭṭho samāno “no hidaṁ āvuso”ti vadesi, atha kimatthaṁ carahāvuso Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti.

Yaṁ khvassa[1] āvuso aññātaṁ adiṭṭhaṁ appattaṁ asacchikataṁ anabhisametaṁ, tassa ñāṇāya dassanāya pattiyā sacchikiriyāya abhisamayāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti[2]. (Kiṁ panassāvuso

1. Yaṁ kho (Ka)
2. Vussati (Syā)

aññātaṁ adiṭṭhaṁ appattaṁ asacchikataṁ anabhisametaṁ, yassa ñāṇāya dassanāya pattiyā sacchikiriyāya abhisamayāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti.)[1] "idaṁ dukkhan"ti khvassa[2] āvuso aññātaṁ adiṭṭhaṁ appattaṁ asacchikataṁ anabhisametaṁ, tassa ñāṇāya dassanāya pattiyā sacchikiriyāya abhisamayāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussati. "Ayaṁ dukkhasamudayo"ti khvassa āvuso -pa- "ayaṁ dukkhanirodho"ti khvassa āvuso -pa- "ayaṁ dukkhanirodhagāminī paṭipadā"ti khvassa āvuso aññātaṁ adiṭṭhaṁ appattaṁ asacchikataṁ anabhisametaṁ, tassa ñāṇāya dassanāya pattiyā sacchikiriyāya abhisamayāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussati. Idaṁ khvassa[3] āvuso aññātaṁ adiṭṭhaṁ appattaṁ asacchikataṁ anabhisametaṁ, tassa[4] ñāṇāya dassanāya pattiyā sacchikiriyāya abhisamayāya Bhagavati brahmacariyaṁ vussatīti. . Tatiyaṁ.

4. Samiddhisutta

14. * Atha kho āyasmā Samiddhi yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Sāriputtaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho āyasmantaṁ Samiddhiṁ āyasmā Sāriputto etadavoca "kimārammaṇā Samiddhi purisassa saṅkappavitakkā uppajjantī"ti. Nāmarūpārammaṇā bhanteti. Te pana Samiddhi kva nānattaṁ gacchantīti. Dhātūsu bhanteti. Te pana samaddhi kiṁsamudayāti. Phassasamudayā bhanteti. Te pana Samiddhi kiṁsamosaraṇāti. Vedanāsamosaraṇā bhanteti. Te pana Samiddhi kiṁpamukhāti. Samādhippamukhā bhanteti. Te pana Samiddhi kiṁadhipateyyāti. Satādhipateyyā bhanteti. Te pana Samiddhi kiṁuttarāti. Paññuttarā bhanteti. Te pana Samiddhi kiṁsārāti. Vimuttisārā bhanteti. Te pana Samiddhi kiṁogadhāti. Amatogadhā bhanteti.

"Kimārammaṇā Samiddhi purisassa saṅkappavitakkā uppajjantī"ti iti puṭṭho samāno "nāmarūpārammaṇā bhante"ti vadesi. "Te pana Samiddhi kva nānattaṁ gacchantī"ti iti puṭṭho samāno "dhātūsu bhante"ti vadesi. "Te pana Samiddhi kiṁsamudayā"ti iti puṭṭho samāno "phassasamudayā

---

1. ( ) Syā-Ka-potthakesu natthi. 2. Kho yaṁ (Ka) 3. Iti kho yaṁ (Ka)
4. Yassa (?) * Heṭṭhā 152 piṭṭhepi.

bhante”ti vadesi. “Te pana Samiddhi kiṁsamosaraṇā”ti iti puṭṭho samāno “vedanāsamosaraṇā bhante”ti vadesi. “Te pana Samiddhi kiṁpamukhā”ti iti puṭṭho samāno “samādhippamukhā bhante”ti vadesi. “Te pana Samiddhi kiṁadhipateyyā”ti iti puṭṭho samāno “satādhipateyyā bhante”ti vadesi. “Te pana Samiddhi kiṁuttarā”ti iti puṭṭho samāno “paññuttarā bhante”ti vadesi. “Te pana Samiddhi kiṁsārā”ti iti puṭṭho samāno “vimuttisārā bhante”ti vadesi. “Te pana Samiddhi kiṁogadhā”ti iti puṭṭho samāno “amatogadhā bhante”ti vadesi. Sādhu sādhu Samiddhi, sādhu kho tvaṁ Samiddhi puṭṭho[1] puṭṭho vissajjesi, tena ca mā maññīti. . Catutthaṁ.

5. Gaṇḍasutta

15. Seyyathāpi bhikkhave gaṇḍo anekavassagaṇiko, tassassu gaṇḍassa nava vaṇamukhāni nava abhedanamukhāni, tato yaṁ kiñci pagghareyya, asuciyeva pagghareyya, duggandhaṁyeva pagghareyya, jegucchiyaṁyeva[2] pagghareyya. Yaṁ kiñci pasaveyya, asuciyeva pasaveyya, duggandhaṁyeva pasaveyya, jegucchiyaṁyeva pasaveyya.

“Gaṇḍo”ti kho bhikkhave imassetaṁ cātumahābhūtikassa[3] kāyassa adhivacanaṁ mātāpettikasambhavassa odanakummāsūpacayassa aniccucchādanaparimaddanabhedanaviddhaṁsanadhammassa. Tassassu gaṇḍassa nava vaṇamukhāni nava abhedanamukhāni. Tato yaṁ kiñci paggharati, asuciyeva paggharati, duggandhaṁyeva paggharati, jegucchiyaṁyeva paggharati. Yaṁ kiñci pasavati, asuciyeva pasavati, duggandhaṁyeva pasavati, jegucchiyaṁyeva pasavati. Tasmātiha bhikkhave imasmiṁ kāye nibbindathāti. . Pañcamaṁ.

6. Saññāsutta

16. Navayimā bhikkhave saññā bhāvitā bahulīkatā mahapphalā honti mahānisaṁsā amatogadhā amatapariyosānā. Katamā

1. Pañhaṁ (Sī, Syā, I)
2. Dhajagucchiyeva (Ka)
3. Cātummahābhūtikassa (Sī, Syā, I)

nava? Asubhasaññā maraṇasaññā āhāre paṭikūlasaññā[1] sabbaloke anabhiratasaññā[2] aniccasaññā anicce dukkhasaññā dukkhe anattasaññā pahānasaññā virāgasaññā. Imā kho bhikkhave nava saññā bhāvitā bahulīkatā mahapphalā honti mahānisaṁsā amatogadhā amatapariyosānāti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Kulasutta

17. Navahi bhikkhave aṅgehi samannāgataṁ kulaṁ anupagantvā vā nālaṁ upagantuṁ, upagantvā vā nālaṁ nisīdituṁ. Katamehi navahi? Na manāpena paccuṭṭhenti, na manāpena abhivādenti, na manāpena āsanaṁ denti, santamassa pariguhanti, bahukampi thokaṁ denti, paṇītampi lūkhaṁ denti, asakkaccaṁ denti no sakkaccaṁ, na upanisīdanti dhammassavanāya, bhāsitamassa na sussūsanti. Imehi kho bhikkhave navahaṅgehi samannāgataṁ kulaṁ anupagantvā vā nālaṁ upagantuṁ, upagantvā vā nālaṁ nisīdituṁ.

Navahi bhikkhave aṅgehi samannāgataṁ kulaṁ anupagantvā vā alaṁ upagantuṁ, upagantvā vā alaṁ nisīdituṁ. Katamehi navahi? Manāpena paccuṭṭhenti, manāpena abhivādenti, manāpena āsanaṁ denti, santamassa na pariguhanti, bahukampi bahukaṁ denti, paṇītampi paṇītaṁ denti, sakkaccaṁ denti no asakkaccaṁ, upanisīdanti dhammassavanāya, bhāsitamassa sussūsanti. Imehi kho bhikkhave navahaṅgehi samannāgataṁ kulaṁ anupagantvā vā alaṁ upagantuṁ, upagantvā vā alaṁ nisīditunti. . Sattamaṁ.

8. Navaṅguposathasutta

18. Navahi bhikkhave aṅgehi samannāgato uposatho upavuttho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphāro. Kathaṁ upavuttho ca bhikkhave navahaṅgehi samannāgato uposatho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphāro, idha bhikkhave ariyasāvako iti paṭisañcikkhabhi “yāvajīvaṁ arahanto pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭiviratā nihitadaṇḍā nihitasatthā

---

1. Paṭikkūlasaññā (Sī, Syā, I) 2. Anabhiratisaññā (Ka) Aṁ 2. 126 piṭṭhepi.

lajjī dayāpannā sabbapāṇabhūtahitānukampino viharanti, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭivirato nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharāmi. Imināpaṅgena[1] arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī"ti. Iminā paṭhamena aṅgena samannāgato hoti -pa-.

"Yāvajīvaṁ arahanto uccāsayanamahāsayanaṁ pahāya uccāsayanamahāsayanā paṭiviratā nīcaseyyaṁ kappenti mañcake vā tiṇasanthārake vā, ahampajja imañca rattiṁ imañca divasaṁ uccāsayanamahāsayanaṁ pahāya uccāsayanamahāsayanā paṭivirato nīcaseyyaṁ kappemi mañcake vā tiṇasanthārake vā. Imināpaṅgena arahataṁ anukaromi, uposatho ca me upavuttho bhavissatī"ti. Iminā aṭṭhamena aṅgena samannāgato hoti.

Mettāsahagatena cetasā ekaṁ disaṁ pharitvā viharati. Tathā dutiyaṁ. Tathā tatiyaṁ. Tathā catutthaṁ. Iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantaṁ lokaṁ mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena[2] pharitvā viharati. Iminā navamena aṅgena samannāgato hoti. Evaṁ upavuttho kho bhikkhave navahaṅgehi samannāgato uposatho mahapphalo hoti mahānisaṁso mahājutiko mahāvipphāroti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Devatāsutta

19. Imañca bhikkhave rattiṁ sambahulā devatā abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇā kevalakappaṁ Jetavanaṁ obhāsetvā yenāhaṁ tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā maṁ abhivādetvā ekamantaṁ aṭṭhaṁsu, ekamantaṁ ṭhitā kho bhikkhave tā devatā maṁ etadavocuṁ "upasaṅkamiṁsu no bhante pubbe manussabhūtānaṁ pabbajitā agārāni, te mayaṁ bhante paccuṭṭhimha, no ca kho abhivādimha, tā mayaṁ bhante aparipuṇṇakammantā vippaṭisāriniyo paccānutāpiniyo hīnaṁ kāyaṁ upapannā"ti.

---

1. Imināpi aṅgena (Ka-Sī)
2. Abyāpajjhena (Ka), abyābajjhena (?)

Aparāpi maṁ bhikkhave sambahulā devatā upasaṅkamitvā etadavocuṁ "upasaṅkamiṁsu no bhante pubbe manussabhūtānaṁ pabbajitā agārāni, te mayaṁ bhante paccuṭṭhimha abhivādimha[1], no ca tesaṁ āsanaṁ adamha, tā mayaṁ bhante aparipuṇṇakammantā vippaṭisāriniyo paccānutāpiniyo hīnaṁ kāyaṁ upapannā"ti.

Aparāpi maṁ bhikkhave sambahulā devatā upasaṅkamitvā etadavocuṁ "upasaṅkamiṁsu no bhante pubbe manussabhūtānaṁ pabbajitā agārāni, te mayaṁ bhante paccuṭṭhimha abhivādimha[1], āsanaṁ[2] adamha, no ca kho yathāsatti yathābalaṁ saṁvibhajimha -pa- yathāsatti yathābalaṁ[3] saṁvibhajimha, no ca kho upanisīdimha dhammassavanāya -pa- upanisīdimha[4] dhammassavanāya, no ca kho ohitasotā dhammaṁ suṇimha -pa- ohitasotā ca dhammaṁ suṇimha, no ca kho sutvā dhammaṁ dhārayimha -pa- sutvā ca dhammaṁ dhārayimha, no ca kho dhātānaṁ dhammānaṁ atthaṁ upaparikkhimha -pa- dhātānañca dhammānaṁ atthaṁ upaparikkhimha, no ca kho atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammaṁ paṭipajjimha. Tā mayaṁ bhante aparipuṇṇakammantā vippaṭisāriniyo paccānutāpiniyo hīnaṁ kāyaṁ upapannā"ti.

Aparāpi maṁ bhikkhave sambahulā devatā upasaṅkamitvā etadavocuṁ "upasaṅkamiṁsu no bhante pubbe manussabhūtānaṁ pabbajitā agārāni, te mayaṁ bhante paccuṭṭhimha abhivādimha[1], āsanaṁ[2] adamha, yathāsatti yathābalaṁ[3] saṁvibhajimha, upanisīdimha[4] dhammassavanāya, ohitasotā ca dhammaṁ suṇimha, sutvā ca dhammaṁ dhārayimha, dhātānañca dhammānaṁ atthaṁ upaparikkhimha, atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammaṁ[5] paṭipajjimha. Tā mayaṁ bhante paripuṇṇakammantā avippaṭisāriniyo apaccānutāpiniyo paṇītaṁ kāyaṁ upapannā"ti. Etāni bhikkhave rukkhamūlāni, etāni suññāgārāni, jhāyatha bhikkhave mā pamādattha, mā pacchā vippaṭisārino ahuvattha seyyathāpi tā purimikā devatāti. . Navamaṁ.

---

1. Paccuṭṭhimha ca abhivādimha ca (Syā)
2. Āsanañca (Sī, Syā)
3. Yathābalaṁ ca (?)
4. Upanisīdimha ca (Syā)
5. Dhammānudhammañca (?)

10. Velāmasutta

20. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho Anāthapiṇḍikaṁ gahapatiṁ Bhagavā etadavoca—

Api nu te gahapati kule dānaṁ dīyatīti. Dīyati me bhante kule dānaṁ, tañca kho lūkhaṁ kaṇājakaṁ biḷaṅgadutiyanti. Lūkhañcepi[1] gahapati dānaṁ deti paṇītaṁ vā, tañca asakkaccaṁ deti, acittīkatvā[2] deti, asahatthā deti, apaviddhaṁ[3] deti, anāgamanadiṭṭhiko deti. Yattha yattha tassa tassa dānassa vipāko nibbattati, na uḷārāya bhattabhogāya cittaṁ namati, na uḷārāya vatthabhogāya cittaṁ namati, na uḷārāya yānabhogāya cittaṁ namati, na uḷāresu pañcasu kāmaguṇesu bhogāya cittaṁ namati. Yepissa te honti "puttā"ti vā "dārā"ti vā "dāsā"ti vā "pessā"ti vā "kammakarā"ti vā, tepi na sussūsanti, na sotaṁ odahanti na aññā cittaṁ upaṭṭhapenti. Taṁ kissa hetu? Evaṁ hetaṁ[4] gahapati hoti asakkaccaṁ katānaṁ kammānaṁ vipāko.

Lūkhañcepi gahapati dānaṁ deti paṇītaṁ vā, tañca sakkaccaṁ deti, cittīkatvā deti, sahatthā deti, anapaviddhaṁ deti, āgamanadiṭṭhiko deti. Yattha yattha tassa tassa dānassa vipāko nibbattati, uḷārāya bhattabhogāya cittaṁ namati, uḷārāya vatthabhogāya cittaṁ namati, uḷārāya yānabhogāya cittaṁ namati, uḷāresu pañcasu kāmaguṇesu bhogāya cittaṁ namati. Yepissa te honti "puttā"ti vā "dārā"ti vā "dāsā"ti vā "pessā"ti vā "kammakarā"ti vā, tepi sussūsanti, sotaṁ odahanti, aññā cittaṁ upaṭṭhapenti. Taṁ kissa hetu? Evaṁ hetaṁ gahapati hoti sakkaccaṁ katānaṁ kammānaṁ vipāko.

Bhūtapubbaṁ gahapati Velāmo nāma brāhmaṇo ahosi, so evarūpaṁ dānaṁ adāsi mahādānaṁ. Caturāsīti suvaṇṇapātisahassāni adāsi

---

1. Lūkhaṁ vāpi (Syā), lūkhañcāpi (Ka)
2. Acittiṁ katvā (Ka), apacittiṁ katvā (Syā), acittikatvā (I)
3. Apaviṭṭhaṁ (Syā)
4. Evañcetaṁ (Syā, Ka)

rūpiyapūrāni, caturāsīti rūpiyapātisahassāni adāsi suvaṇṇapūrāni, caturāsīti kaṁsapātisahassāni adāsi hiraññapūrāni, caturāsīti hatthisahassāni adāsi sovaṇṇālaṅkārāni sovaṇṇadhajāni hemajālappaṭicchannāni[1], caturāsīti rathasahassāni adāsi sīhacammaparivārāni byagghacammaparivārāni dīpicammaparivārāni paṇḍukambalaparivārāni sovaṇṇālaṅkārāni sovaṇṇadhajāni hemajālappaṭicchannāni, caturāsīti dhenusahassāni adāsi dukūlasandhanāni[2] kaṁsūpadhāraṇāni, caturāsīti kaññāsahassāni adāsi āmuttamaṇikuṇḍalāyo[3], caturāsīti pallaṅkasahassāni adāsi gonakatthatāni paṭikatthatāni paṭalikatthatāni kadalimigapavarapaccattharaṇāni sa-uttaracchadāni ubhatolohitakūpadhānāni. Caturāsīti vatthakoṭisahassāni adāsi khomasukhumānaṁ koseyyasukhumānaṁ kambalasukhumānaṁ kappāsikasukhumānaṁ, ko pana vādo annassa pānassa khajjassa bhojjassa leyyassa peyyassa, najjo maññe vissandanti[4].

Siyā kho pana te gahapati evamassa "añño nūna tena samayena Velāmo brāhmaṇo ahosi, so[5] taṁ dānaṁ adāsi mahādānan"ti. Na kho panetaṁ gahapati evaṁ daṭṭhabbaṁ. Ahaṁ tena samayena Velāmo brāhmaṇo ahosiṁ, ahaṁ taṁ dānaṁ adāsiṁ mahādānaṁ. Tasmiṁ kho pana gahapati dāne na koci dakkhiṇeyyo ahosi, na taṁ koci dakkhiṇaṁ visodheti.

Yaṁ gahapati Velāmo brāhmaṇo dānaṁ adāsi mahādānaṁ, yo cekaṁ diṭṭhisampannaṁ bhojeyya, idaṁ tato mahapphalataraṁ.

( )[6] Yo ca sataṁ diṭṭhisampannānaṁ bhojeyya, yo cekaṁ sakadāgāmiṁ bhojeyya, idaṁ tato mahapphalataraṁ.

( )[6] Yo ca sataṁ sakadāgāmīnaṁ bhojeyya, yo cekaṁ anāgāmiṁ bhojeyya -pa-. Yo ca sataṁ anāgāmīnaṁ bhojeyya, yo

---

1. Hemajālasañchannāni (Sī, I)
2. Dukūlasandassanāni (Sī), dukūlasaṇṭhanāni (Syā), dukūlasanthānāni (I), duhasandanāni (Dī 2. 153), dukūlasandanāni (Tattha pāṭhantaraṁ)
3. Āmukkamaṇikuṇḍalāyo (?)   4. Vissandati (Sī, I)   5. Yo (?)
6. (Yañca gahapati Velāmo brāhmaṇo dānaṁ adāsi mahādānaṁ) (Sī, I)

cekaṁ arahantaṁ bhojeyya -pa-. Yo ca sataṁ arahantānaṁ bhojeyya, yo cekaṁ Paccekabuddhaṁ bhojeyya -pa-. Yo ca sataṁ Paccekabuddhānaṁ bhojeyya, yo ca Tathāgataṁ Arahantaṁ Sammāsambuddhaṁ bhojeyya -pa-. Yo ca Buddhappamukhaṁ bhikkhusaṁghaṁ bhojeyya -pa-. Yo ca cātuddisaṁ saṁghaṁ uddissa vihāraṁ kārāpeyya -pa-. Yo ca pasannacitto Buddhañca dhammañca saṁghañca saraṇaṁ gaccheyya -pa-. Yo ca pasannacitto sikkhāpadāni samādiyeyya pāṇātipātā veramaṇiṁ, adinnādānā veramaṇiṁ, kāmesumicchācārā veramaṇiṁ, musāvādā veramaṇiṁ, surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇiṁ. Yo ca antamaso gandhohanamattampi[1] mettacittaṁ bhāveyya. ( )[2] Idaṁ tato mahapphalataraṁ.

Yañca gahapati Velāmo brāhmaṇo dānaṁ adāsi mahādānaṁ, yo cekaṁ diṭṭhisampannaṁ bhojeyya, yo ca sataṁ diṭṭhisampannānaṁ bhojeyya, yo cekaṁ sakadāgāmiṁ bhojeyya, yo ca sataṁ sakadāgāmīnaṁ bhojeyya, yo cekaṁ anāgāmiṁ bhojeyya, yo ca sataṁ anāgāmīnaṁ bhojeyya, yo cekaṁ arahantaṁ bhojeyya, yo ca sataṁ arahantānaṁ bhojeyya, yo cekaṁ Paccekabuddhaṁ bhojeyya, yo ca sataṁ Paccekabuddhānaṁ bhojeyya, yo ca Tathāgataṁ Arahantaṁ Sammāsambuddhaṁ bhojeyya, yo ca Buddhappamukhaṁ bhikkhusaṁghaṁ bhojeyya, yo ca cātuddisaṁ saṁghaṁ uddissa vihāraṁ kārāpeyya. Yo ca pasannacitto Buddhañca dhammañca saṁghañca saraṇaṁ gaccheyya, yo ca pasannacitto sikkhāpadāni samādiyeyya pāṇātipātā veramaṇiṁ -pa- surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇiṁ, yo ca antamaso gandhohanamattampi mettacittaṁ bhāveyya, yo ca accharāsaṅghātamattampi aniccasaññaṁ bhāveyya, idaṁ tato mahapphalataranti. . Dasamaṁ.

Sīhanādavaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Nādo Sa-upādiseso ca, Koṭṭhikena Samiddhinā.
Gaṇḍasaññā Kulaṁ Mettā, Devatā Velāmena cāti.

---

1. Gandhūhanamattampi (Sī), gaddūhanamattampi (Syā, I) Ma 3. 167 piṭṭhe ca.
2. (Yo ca accharāsaṅghātamattampi aniccasaññaṁ bhāveyya) (Ka)

3. Sattāvāsavagga

1. Tiṭhānasutta

21. Tīhi bhikkhave ṭhānehi Uttarakurukā manussā deve ca Tāvatiṁse adhiggaṇhanti Jambudīpake ca manusse. Katamehi tīhi? Amamā apariggahā niyatāyukā visesaguṇā[1]. Imehi kho bhikkhave tīhi ṭhānehi Uttarakurukā manussā deve ca Tāvatiṁse adhiggaṇhanti Jambudīpake ca manusse.

Tīhi bhikkhave ṭhānehi devā Tāvatiṁsā Uttarakuruke ca manusse adhiggaṇhanti Jambudīpake ca manusse. Katamehi tīhi? Dibbena āyunā dibbena vaṇṇena dibbena sukhena. Imehi kho bhikkhave tīhi ṭhānehi devā Tāvatiṁsā Uttarakuruke ca manusse adhiggaṇhanti Jambudīpake ca manusse.

* Tīhi bhikkhave ṭhānehi Jambudīpakā manussā Uttarakurake ca manusse adhiggaṇhanti deve ca Tāvatiṁse. Katamehi tīhi? Sūrā satimanto idha brahmacariyavāso. Imehi kho bhikkhave tīhi ṭhānehi Jambudīpakā manussā Uttarakuruke ca manusse adhiggaṇhanti deve ca Tāvatiṁseti. . Paṭhamaṁ.

2. Assakhaḷuṅkasutta

22. + Tayo ca bhikkhave assakhaḷuṅke desessāmi tayo ca purisakhaḷuṅke tayo ca assaparasse[2] tayo ca purisaparasse[3] tayo ca bhadde assājānīye tayo ca bhadde purisājānīye, taṁ suṇātha.

Katame ca bhikkhave tayo assakhaḷuṅkā? Idha bhikkhave ekacco assakhaḷuṅko javasampanno hoti, na vaṇṇasampanno na ārohapariṇāhasampanno. Idha pana bhikkhave ekacco assakhaḷuṅko javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca, na ārohapariṇāhasampanno. Idha pana bhikkhave ekacco assakhaḷuṅko javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca ārohapariṇāhasampanno ca. Ime kho bhikkhave tayo assakhaḷuṅkā.

---

1. Visesabhuno (Sī, Syā, I)

* Abhi 4. 84 piṭṭhepi.

+ Aṁ 1. 291 piṭṭhepi.

2. Assasadasse (Sī, Syā, I) Aṁ 1. 292 piṭṭhepi.

3. Purisasadasse (Sī, Syā, I)

Katame ca bhikkhave tayo purisakhaḷuṅkā? Idha bhikkhave ekacco purisakhaḷuṅko javasampanno hoti, na vaṇṇasampanno na ārohapariṇāhasampanno. Idha pana bhikkhave ekacco purisakhaḷuṅko javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca, na ārohapariṇāhasampanno. Idha pana bhikkhave ekacco purisakhaḷuṅko javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca, ārohapariṇāhasampanno ca.

Kathañca bhikkhave purisakhaḷuṅko javasampanno hoti na vaṇṇasampanno na ārohapariṇāhasampanno? Idha bhikkhave bhikkhu "idaṁ dukkhan"ti yathābhūtaṁ pajānāti, "ayaṁ dukkhasamudayo"ti yathābhūtaṁ pajānāti, "ayaṁ dukkhanirodho"ti yathābhūtaṁ pajānāti, "ayaṁ dukkhanirogominī paṭipadā"ti yathābhūtaṁ pajānāti, idamassa javasmiṁ vadāmi. Abhidhamme kho pana abhivinaye pañhaṁ puṭṭho saṁsādeti[1] no vissajjeti, idamassa na vaṇṇasmiṁ vadāmi. Na kho pana lābhī hoti cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārānaṁ, idamassa na ārohapariṇāhasmiṁ vadāmi. Evaṁ kho bhikkhave purisakhaḷuṅko javasampanno hoti, na vaṇṇasampanno na ārohapariṇāhasampanno.

Kathañca bhikkhave purisakhaḷuṅko javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca, na ārohapariṇāhasampanno? Idha bhikkhave bhikkhu "idaṁ dukkhan"ti yathābhūtaṁ pajānāti -pa- "ayaṁ dukkhanirodhagāminī paṭipadā"ti yathābhūtaṁ pajānāti, idamassa javasmiṁ vadāmi. Abhidhamme kho pana abhivinaye pañhaṁ puṭṭho vissajjeti no saṁsādeti, idamassa vaṇṇasmiṁ vadāmi. Na kho pana lābhī hoti cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārānaṁ, idamassa na ārohapariṇāhasmiṁ vadāmi. Evaṁ kho bhikkhave purisakhaḷuṅko javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca, na ārohapariṇāhasampanno.

Kathañca bhikkhave purisakhaḷuṅko javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca ārohapariṇāhasampanno ca? Idha bhikkhave bhikkhu "idaṁ dukkhan"ti yathābhūtaṁ pajānāti -pa- "ayaṁ dukkhanirodhagāminī paṭipadā"ti yathābhūtaṁ pajānāti, idamassa javasmiṁ vadāmi. Abhidhamme kho pana abhivinaye pañhaṁ puṭṭho vissajjeti, no saṁsādeti, idamassa vaṇṇasmiṁ vadāmi. Lābhī kho

1. Saṁsāreti (Ka) Aṁ 1. 292 piṭṭhādīsupi.

pana hoti, cīvarapiṇḍapātasenāsana gilānapaccaya bhesajjaparikkhārānaṁ, idamassa ārohapariṇāhasmiṁ vadāmi. Evaṁ kho bhikkhave purisakhaḷuṅko javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca ārohapariṇāhasampanno ca. Ime kho bhikkhave tayo purisakhaḷuṅkā.

Katame ca bhikkhave tayo assaparassā? Idha bhikkhave ekacco assaparasso -pa- javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca ārohapariṇāhasampanno ca. Ime kho bhikkhave tayo assaparassā.

Katame ca bhikkhave tayo purisaparassā? Idha bhikkhave ekacco purisaparasso -pa- javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca ārohapariṇāhasampanno ca.

Kathañca bhikkhave purisaparasso -pa- javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca ārohapariṇāhasampanno ca? Idha bhikkhave bhikkhu pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā, idamassa javasmiṁ vadāmi. Abhidhamme kho pana abhivinaye pañhaṁ puṭṭho vissajjeti, no saṁsādeti, idamassa vaṇṇasmiṁ vadāmi. Lābhī kho pana hoti cīvarapiṇḍapātasenāsana-gilānapaccayabhesajjaparikkhārānaṁ, idamassa ārohapariṇāhasmiṁ vadāmi. Evaṁ kho bhikkhave purisaparasso javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca ārohapariṇāhasampanno ca. Ime kho bhikkhave tayo purisaparassā.

Katame ca bhikkhave tayo bhaddā assājānīyā? Idha bhikkhave ekacco bhaddo assājānīyo -pa- javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca ārohapariṇāhasampanno ca. Ime kho bhikkhave tayo bhaddā assājānīyā.

Katame ca bhikkhave tayo bhaddā purisājānīyā? Idha bhikkhave ekacco bhaddo purisājānīyo -pa- javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca ārohapariṇāhasampanno ca.

Kathañca bhikkhave bhaddo purisājānīyo -pa- javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca ārohapariṇāhasampanno ca? Idha bhikkhave bhikkhu āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ

abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati, idamassa javasmiṁ vadāmi. Abhidhamme kho pana abhivinaye pañhaṁ puṭṭho vissajjeti, no saṁsādeti, idamassa vaṇṇasmiṁ vadāmi. Lābhī kho pana hoti cīvarapiṇḍapātasenāsana-gilānapaccayabhesajjaparikkhārānaṁ, idamassa ārohapariṇāhasmiṁ vadāmi. Evaṁ kho bhikkhave bhaddo purisājānīyo javasampanno ca hoti vaṇṇasampanno ca ārohapariṇāhasampanno ca. Ime kho bhikkhave tayo bhaddā purisājānīyāti. . Dutiyaṁ.

3. Taṇhāmūlakasutta

23. * Nava bhikkhave taṇhāmūlake dhamme desessāmi, taṁ suṇātha. Katame ca bhikkhave nava taṇhāmūlakā dhammā? Taṇhaṁ paṭicca pariyesanā, pariyesanaṁ paṭicca lābho, lābhaṁ paṭicca vinicchayo, vinicchayaṁ paṭicca chandarāgo, chandarāgaṁ paṭicca ajjhosānaṁ, ajjhosānaṁ paṭicca pariggaho, pariggahaṁ paṭicca macchariyaṁ, macchariyaṁ paṭicca ārakkho, ārakkhādhikaraṇaṁ daṇḍādānaṁ satthādānaṁ kalaha viggaha vivāda tuvaṁtuvaṁ pesuñña musāvādā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti. Ime kho bhikkhave nava taṇhāmūlakā dhammāti. . Tatiyaṁ.

4. Sattāvāsasutta

24. + Navayime bhikkhave sattāvāsā. Katame nava? Santi bhikkhave sattā nānattakāyā nānattasaññino, seyyathāpi manussā ekacce ca devā ekacce ca vinipātikā. Ayaṁ paṭhamo sattāvāso.

Santi bhikkhave sattā nānattakāyā ekattasaññino, seyyathāpi devā brahmakāyikā paṭhamābhinibbattā. Ayaṁ dutiyo sattāvāso.

Santi bhikkhave sattā ekattakāyā nānattasaññino, seyyathāpi devā ābhassarā. Ayaṁ tatiyo sattāvāso.

Santi bhikkhave sattā ekattakāyā ekattasaññino, seyyathāpi devā subhakiṇhā. Ayaṁ catuttho sattāvāso.

Santi bhikkhave sattā asaññino appaṭisaṁvedino, seyyathāpi devā asaññasattā. Ayaṁ pañcamo sattāvāso.

---

* Dī 2. 50 piṭṭhepi. + Dī 3. 218 piṭṭhepi.

Santi bhikkhave sattā sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā "ananto ākāso"ti ākāsānañcāyatanupagā. Ayaṁ chaṭṭho sattāvāso.

Santi bhikkhave sattā sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma "anantaṁ viññāṇan"ti viññāṇañcāyatanūpagā. Ayaṁ sattamo sattāvāso.

Santi bhikkhave sattā sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanūpagā. Ayaṁ aṭṭhamo sattāvāso.

Santi bhikkhave sattā sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanūpagā. Ayaṁ navamo sattāvāso. Ime kho bhikkhave nava sattāvāsāti. . Catutthaṁ.

5. Paññāsutta

25. Yato kho bhikkhave bhikkhuno paññāya cittaṁ suparicitaṁ hoti, tassetaṁ bhikkhave bhikkhuno kallaṁ vacanāya "khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī"ti.

Kathañca bhikkhave bhikkhuno paññāya cittaṁ suparicitaṁ hoti, "vītarāgaṁ me cittan"ti paññāya cittaṁ suparicitaṁ hoti. "Vītadosaṁ me cittan"ti paññāya cittaṁ suparicitaṁ hoti. "Vītamohaṁ me cittan"ti paññāya cittaṁ suparicitaṁ hoti. "Asarāgadhammaṁ me cittan"ti paññāya cittaṁ suparicitaṁ hoti. "Asadosadhammaṁ me cittan"ti paññāya cittaṁ suparicitaṁ hoti. Asamohadhammaṁ me cittan"ti paññāya cittaṁ suparicitaṁ hoti. "Anāvattidhammaṁ me cittaṁ kāmabhavāyā"ti paññāya cittaṁ suparicitaṁ hoti. "Anāvattidhammaṁ me cittaṁ rūpabhavāyā"ti paññāya cittaṁ suparicitaṁ hoti. "Anāvattidhammaṁ me cittaṁ arūpabhavāyā"ti paññāya cittaṁ suparicitaṁ hoti. Yato kho bhikkhave bhikkhuno paññāya cittaṁ suparicitaṁ hoti, tassetaṁ bhikkhave bhikkhuno kallaṁ vacanāya "khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī"ti. . Pañcamaṁ.

6. Silāyūpasutta

26. Ekaṁ samayaṁ āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Candikāputto Rājagahe viharati Veḷuvane kalandakanivāpe. Tatra kho āyasmā Candikāputto bhikkhū āmantesi ( )[1] "Devadatto āvuso bhikkhūnaṁ evaṁ dhammaṁ deseti. Yato kho āvuso bhikkhuno cetasā citaṁ hoti. Tassetaṁ bhikkhuno kallaṁ veyyākaraṇāya 'khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī'ti".

Evaṁ vutte āyasmā Sāriputto āyasmantaṁ Candikāputtaṁ etadavoca "na kho āvuso Candikāputta Devadatto bhikkhūnaṁ evaṁ dhammaṁ deseti, yato kho āvuso bhikkhuno cetasā citaṁ hoti, tassetaṁ bhikkhuno kallaṁ veyyākaraṇāya 'khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī'ti. Evañca kho āvuso Candikāputta Devadatto bhikkhūnaṁ dhammaṁ deseti. Yato kho āvuso bhikkhuno cetasā cittaṁ suparicitaṁ hoti, tassetaṁ bhikkhuno kallaṁ veyyākaraṇāya 'khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī'ti".

Dutiyampi kho āyasmā Candikāputto bhikkhū āmantesi "Devadatto āvuso bhikkhūnaṁ evaṁ dhammaṁ deseti. Yato kho āvuso bhikkhuno cetasā citaṁ hoti, tassetaṁ bhikkhuno kallaṁ veyyākaraṇāya 'khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī'ti". Dutiyampi kho āyasmā Sāriputto āyasmantaṁ Candikāputtaṁ etadavoca "na kho āvuso Candikāputta Devadatto bhikkhūnaṁ evaṁ dhammaṁ deseti. Yato kho āvuso bhikkhuno cetasā citaṁ hoti, tassetaṁ bhikkhuno kallaṁ veyyākaraṇāya 'khīṇā jāti vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī'ti. Evañca kho āvuso candīkāputta Devadatto bhikkhūnaṁ dhammaṁ deseti. Yato kho āvuso bhikkhuno cetasā cittaṁ suparicitaṁ hoti, tassetaṁ bhikkhuno kallaṁ veyyākaraṇāya 'khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī'ti".

---

1. (Āvuso -pa- etadavoca) (Sī)

Tatiyampi kho āyasmā Candikāputto bhikkhū āmantesi “Devadatto āvuso bhikkhūnaṁ evaṁ dhammaṁ deseti. Yato kho āvuso bhikkhuno cetasā citaṁ hoti, tassetaṁ bhikkhuno kallaṁ veyyākaraṇāya ‘khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī’ti”. Tatiyampi kho āyasmā Sāriputto āyasmantaṁ Candikāputtaṁ etadavoca “na kho āvuso Candikāputta Devadatto bhikkhūnaṁ evaṁ dhammaṁ deseti. Yato kho āvuso bhikkhuno cetasā citaṁ hoti, tassetaṁ bhikkhuno kallaṁ veyyākaraṇāya ‘khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī’ti. Evañca kho āvuso Candikāputta Devadatto bhikkhūnaṁ dhammaṁ deseti. Yato kho āvuso bhikkhuno cetasā cittaṁ suparicitaṁ hoti, tassetaṁ bhikkhuno kallaṁ veyyākaraṇāya ‘khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī’ti”.

Kathañca āvuso bhikkhuno cetasā cittaṁ suparicitaṁ hoti, “vītarāgaṁ me cittan”ti cetasā cittaṁ suparicitaṁ hoti. “Vītadosaṁ me cittan”ti cetasā cittaṁ suparicitaṁ hoti. “Vītamohaṁ me cittan”ti cetasā cittaṁ suparicitaṁ hoti. “Asarāgadhammaṁ me cittan”ti cetasā cittaṁ suparicitaṁ hoti. “Asadosadhammaṁ me cittan”ti cetasā cittaṁ suparicitaṁ hoti. “Asamohadhammaṁ me cittan”ti cetasā cittaṁ suparicitaṁ hoti. “Anāvattidhammaṁ me cittaṁ kāmabhavāyā”ti cetasā cittaṁ suparicitaṁ hoti. Anāvattidhammaṁ me cittaṁ rūpabhavāyā”ti cetasā cittaṁ suparicitaṁ hoti. “Anāvattidhammaṁ me cittaṁ arūpabhavāyā”ti cetasā cittaṁ suparicitaṁ hoti. Evaṁ sammā vimuttacittassa kho āvuso bhikkhuno bhusā cepi cakkhuviññeyyā rūpā cakkhussa āpāthaṁ āgacchanti, nevassa cittaṁ pariyādiyanti, amissīkatamevassa cittaṁ hoti ṭhitaṁ āneñjappattaṁ, vayaṁ cassānupassati.

Seyyathāpi āvuso silāyūpo soḷasakukkuko, tassassu aṭṭha kukkū heṭṭhā nemaṅgamā aṭṭha kukkū upari nemassa. Atha puratthimāya cepi disāya āgaccheyya bhusā vātavuṭṭhi, neva naṁ saṅkampeyya na sampavedheyya. Atha pacchimāya. atha uttarāya. Atha dakkhiṇāya cepi

disāya āgaccheyya bhusā vātavuṭṭhi, neva naṁ saṅkampeyya na sampavedheyya. Taṁ kissa hetu? Gambhīrattā āvuso nemassa sunikhātattā silāyūpassa. Evamevaṁ kho āvuso sammā vimuttacittassa bhikkhuno bhusā cepi cakkhuviññeyyā rūpā cakkhussa āpāthaṁ āgacchanti, nevassa cittaṁ pariyādiyanti, amissīkatamevassa cittaṁ hoti ṭhitaṁ āneñjappattaṁ, vayaṁ cassānupassati.

Bhusā cepi sotaviññeyyā saddā. Ghānaviññeyyā gandhā. Jivhāviññeyyā rasā. Kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā. Manoviññeyyā dhammā manassa āpāthaṁ āgacchanti, nevassa cittaṁ pariyādiyanti, amissīkatamevassa cittaṁ hoti ṭhitaṁ āneñjappattaṁ, vayaṁ cassānupassatīti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Paṭhamaverasutta

27. * Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho Anāthapiṇḍikaṁ gahapatiṁ Bhagavā etadavoca—

Yato kho gahapati ariyasāvakassa pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti, catūhi ca sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti. So ākaṅkhamāno attanāva attānaṁ byākareyya "khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇāpāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo"ti.

Katamāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti? Yaṁ gahapati pāṇātipātī pāṇātipātapaccayā diṭṭhadhammikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, samparāyikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, cetasikampi dukkhaṁ domanassaṁ paṭisaṁvedeti, pāṇātipātā paṭivirato neva diṭṭhadhammikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, na samparāyikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, na cetasikampi dukkhaṁ domanassaṁ paṭisaṁvedeti. Pāṇātipātā paṭiviratassa evaṁ taṁ bhayaṁ veraṁ vūpasantaṁ hoti.

Yaṁ gahapati adinnādāyī -pa- kāmesumicchācārī. Musāvādī. Surāmerayamajjapamādaṭṭhāyī surāmerayamajjapamādaṭṭhānapaccayā diṭṭhadhammikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, samparāyikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, cetasikampi dukkhaṁ

---

* Upari 404; Saṁ 3. 338 piṭṭhepi.

domanassaṁ paṭisaṁvedeti, surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato neva diṭṭhadhammikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, na samparāyikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, na cetasikampi dukkhaṁ domanassaṁ paṭisaṁvedeti. Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭiviratassa evaṁ taṁ bhayaṁ veraṁ vūpasantaṁ hoti. Imāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti.

Katamehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti? Idha gahapati ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti "itipi so Bhagavā Arahaṁ Sammāsambuddho Vijjācaraṇasampanno Sugato Lokavidū Anuttaro purisadammasārathi Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā"ti.

Dhamme aveccappasādena samannāgato hoti "svākkhāto Bhagavatā Dhammo sandiṭṭhiko akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattaṁ veditabbo viññūhī"ti.

Saṁghe aveccappasādena samannāgato hoti "suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṁgho, ujuppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṁgho, ñāyappaṭipanno Bhagavato sāvakasaṁgho, sāmīcippaṭipanno Bhagavato sāvakasaṁgho, yadidaṁ cattāri purisayugāni aṭṭha purisapuggalā esa Bhagavato sāvakasaṁgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassā"ti.

Ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇḍehi acchiddehi asabalehi akammāsehi bhujissehi viññuppasatthehi aparāmaṭṭhehi samādhisaṁvattanikehi. Imehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti.

Yato kho gahapati ariyasāvakassa imāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti, imehi ca catūhi sotapattiyaṅgehi samannāgato hoti. So ākaṅkhamāno attanāva attānaṁ byākareyya "khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇāpāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo"ti. . Sattamaṁ.

8. Dutiyaverasutta

28. * Yato kho bhikkhave ariyasāvakassa pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti, catūhi ca sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti. So ākaṅkhamāno attanāva attānaṁ byākareyya "khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇāpāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo"ti.

Katamāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti? Yaṁ bhikkhave pāṇātipātī pāṇātipātapaccayā diṭṭhadhammikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, samparāyikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, cetasikampi dukkhaṁ domanassaṁ paṭisaṁvedeti. Pāṇātipātā paṭivirato -pa- evaṁ taṁ bhayaṁ veraṁ vūpasantaṁ hoti.

Yaṁ bhikkhave adinnādāyī -pa- surāmerayamajjapamādaṭṭhāyī surāmerayamajjapamādaṭṭhānapaccayā diṭṭhadhammikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, samparāyikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, cetasikampi dukkhaṁ domanassaṁ paṭisaṁvedeti, surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato neva diṭṭhadhammikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, na samparāyikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, na cetasikampi dukkhaṁ domanassaṁ paṭisaṁvedeti. Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭiviratassa evaṁ taṁ bhayaṁ veraṁ vūpasantaṁ hoti. Imāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti.

Katamehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti? Idha bhikkhave ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti "itipi so Bhagavā -pa- Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā"ti. Dhamme -pa-. Saṁghe. Ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇḍehi acchiddehi asabalehi akammāsehi bhujissehi viññuppasatthehi aparāmaṭṭhehi samādhisaṁvattanikehi. Imehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti.

Yato kho bhikkhave ariyasāvakassa imāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti, imehi ca catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti. So ākaṅkhamāno attanāva attānaṁ byākareyya "khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo

---

* Saṁ 3. 340 piṭṭhepi.

khīṇāpāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo”ti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Āghātavatthusutta

29. * Navayimāni bhikkhave āghātavatthūni. Katamāni nava? “Anatthaṁ me acarī”ti āghātaṁ bandhati, “anatthaṁ me caratī”ti āghātaṁ bandhati, “anatthaṁ me carissatī”ti āghātaṁ bandhati, “piyassa me manāpassa anatthaṁ acarī”ti -pa- anatthaṁ caratī”ti -pa- anatthaṁ carissatī”ti āghātaṁ bandhati, “appiyassa me amanāpassa atthaṁ acarī”ti -pa- atthaṁ caratī”ti -pa- atthaṁ carissatī”ti āghātaṁ bandhati. Imāni kho bhikkhave nava āghātavatthūnīti. . Navamaṁ.

10. Āghātapaṭivinayasutta

30. + Navayime bhikkhave āghātapaṭivinayā. Katame nava? “Anatthaṁ me acari[1], taṁ kutettha labbhā”ti āghātaṁ paṭivineti, “anatthaṁ me carati, taṁ kutettha labbhā”ti āghātaṁ paṭivineti, “anatthaṁ me carissati, taṁ kutettha labbhā”ti āghātaṁ paṭivineti, piyassa me manāpassa anatthaṁ acari -pa- anatthaṁ carati -pa- anattaṁ carissati, taṁ kutettha labbhā”ti āghātaṁ paṭivineti, “appiyassa me amanāpassa atthaṁ acari -pa- atthaṁ carati -pa- atthaṁ carissati, taṁ kutettha labbhā”ti āghātaṁ paṭivineti. Ime kho bhikkhave nava āghātapaṭivinayāti. . Dasamaṁ.

11. Anupubbanirodhasutta

31. Navayime bhikkhave anupubbanirodhā, katame nava? Paṭhamaṁ jhānaṁ samāpannassa kāmasaññā[2] niruddhā hoti, dutiyaṁ jhānaṁ samāpannassa vitakkavicārā niruddhā hoti, tatiyaṁ jhānaṁ samāpannassa pīti niruddhā hoti, catutthaṁ jhānaṁ samāpannassa assāsapassāsā niruddhā honti, ākāsānañcāyatanaṁ samāpannassa rūpasaññā niruddhā hoti, viññāṇañcāyatanaṁ samāpannassa ākāsānañcāyatanasaññā niruddhā hoti, ākiñcaññāyatanaṁ

---

* Abhi 2. 403; Dī 3. 218, upari 375 piṭṭhesupi.
\+ Dī 3. 218, 255 piṭṭhesu.
3. Acirīti (Syā), evaṁ cariti, carissati” padesupi.
2. Āmissasaññā (Syā)

samāpannassa viññāṇañcāyatanasaññā niruddhā hoti, nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā niruddhā hoti, saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa saññā ca vedanā ca niruddhā honti. Ime kho bhikkhave nava anupubbanirodhāti * . . Ekādasamaṁ.

Sattāvāsavaggo tatiyo.

Tassuddānaṁ

Tiṭhānaṁ Khaḷuṅko Taṇhā, Sattapaññā Silāyupo.
Dve Verā dve Āghātāni, Anupubbanirodhena cāti.

---

4. Mahāvagga

1. Anupubbavihārasutta

32. * Navayime bhikkhave anupubbavihārā. Katame nava?[1] Paṭhamaṁ jhānaṁ dutiyaṁ jhānaṁ tatiyaṁ jhānaṁ catutthaṁ jhānaṁ ākāsānañcāyatanaṁ viññāṇañcāyatanaṁ ākiñcaññāyatanaṁ nevasaññānāsaññāyatanaṁ saññāvedayitanirodho. Ime kho bhikkhave nava anupubbavihārāti. . Paṭhamaṁ.

2. Anupubbavihārasamāpattisutta

33. Navayimā bhikkhave[2] anupubbavihārasamāpattiyo desessāmi, taṁ suṇātha -pa-. Katamā ca bhikkhave nava anupubbavihārasamāpattiyo? Yattha kāmā nirujjhanti, ye ca kāme nirodhetvā nirodhetvā viharanti, addhā te āyasmanto nicchātā nibbutā tiṇṇā pāraṅgatā tadaṅgenāti vadāmi. "Kattha kāmā nirujjhanti, ke ca kāme nirodhetvā nirodhetvā viharanti, ahametaṁ na jānāmi, ahametaṁ na passāmī"ti iti yo evaṁ vadeyya, so evamassa vacanīyo "idhāvuso bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṁ savicāraṁ vivekajaṁ pītisukhaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ

---

1. Ettha Sī-I-potthakesu "idha bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehī"ti-ādinā vitthārena pāṭṭho dissati.
2. Nava bhikkhave (?)

* Dī 3. 221, 254 piṭṭhesupi.

upasampajja viharati, ettha kāmā nirujjhanti, te ca kāme nirodhetvā nirodhetvā viharantī”ti. Addhā bhikkhave asaṭho amāyāvī “sādhū”ti bhāsitaṁ abhinandeyya anumodeyya, “sādhū”ti bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā namassamāno pañjaliko payirupāseyya.

Yattha vitakkavicārā nirujjhanti, ye ca vitakkavicāre nirodhetvā nirodhetvā viharanti, addhā te āyasmanto nicchātā nibbutā tiṇṇā pāraṅgatā tadaṅgenāti vadāmi. “Kattha vitakkavicārā nirujjhanti, ke ca vitakkavicāre nirodhetvā nirodhetvā viharanti, ahametaṁ na jānāmi ahametaṁ na passāmī”ti iti yo evaṁ vadeyya, so evamassa vacanīyo “idhāvuso bhikkhu vitakkavicārānaṁ vūpasamā -pa- dutiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharati, ettha vitakkavicārā nirujjhanti, te ca vitakkavicāre nirodhetvā nirodhetvā viharantī”ti. Addhā bhikkhave asaṭho amāyāvī “sādhū”ti bhāsitaṁ abhinandeyya anumodeyya, “sādhū”ti bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā namassamāno pañjaliko payirupāseyya.

Yattha pīti nirujjhati, ye ca pītiṁ nirodhetvā nirodhetvā viharanti, addhā te āyasmanto nicchātā nibbutā tiṇṇā pāraṅgatā tadaṅgenāti vadāmi. “Kattha pīti nirujjhati, ke ca pītiṁ nirodhetvā nirodhetvā viharanti, ahametaṁ na jānāmi, ahametaṁ na passāmī”ti iti yo evaṁ vadeyya, so evamassa vacanīyo “idhāvuso bhikkhu pītiyā ca virāgā -pa- tatiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharati, ettha pīti nirujjhati, te ca pītiṁ nirodhetvā nirodhetvā viharantī”ti. Addhā bhikkhave asaṭho amāyāvī “sādhū”ti bhāsitaṁ abhinandeyya anumodeyya, “sādhū”ti bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā namassamāno pañjaliko payirupāseyya.

Yattha upekkhāsukhaṁ nirujjhati, ye ca upekkhāsukhaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharanti, addhā te āyasmanto nicchātā nibbutā tiṇṇā pāraṅgatā tadaṅgenāti vadāmi. “Kattha upekkhāsukhaṁ nirujjhati, ke ca upekkhāsukhaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharanti, ahametaṁ na jānāmi, ahametaṁ na passāmī”ti iti yo evaṁ vadeyya, so evamassa vacanīyo “idhāvuso bhikkhu sukhassa ca pahānā -pa- catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati, ettha upekkhāsukhaṁ nirujjhati, te ca upekkhāsukhaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharantī”ti. Addhā bhikkhave asaṭho amāyāvī “sādhū”ti bhāsitaṁ

abhinandeyya anumodeyya, "sādhū"ti bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā namassamāno pañjaliko payirupāseyya.

Yattha rūpasaññā nirujjhati, ye ca rūpasaññaṁ[1] nirodhetvā nirodhetvā viharanti, addhā te āyasmanto nicchātā nibbutā tiṇṇā pāraṅgatā tadaṅgenāti vadāmi. "Kattha rūpasaññā nirujjhati, ke ca rūpasaññaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharanti, ahametaṁ na jānāmi, ahametaṁ na passāmī"ti iti yo evaṁ vadeyya, so evamassa vacanīyo "idhāvuso bhikkhu sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā 'ananto ākāso'ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati, ettha rūpasaññā nirujjhati, te ca rūpasaññaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharantī"ti. Addhā bhikkhave asaṭho amāyāvī "sādhū"ti bhāsitaṁ abhinandeyya anumodeyya, "sādhū"ti bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā namassamāno pañjaliko payirupāseyya.

Yattha ākāsānañcāyatanasaññā nirujjhati, ye ca ākāsānañcāyatanasaññaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharanti, addhā te āyasmanto nicchātā nibbutā tiṇṇā pāraṅgatā tadaṅgenāti vadāmi. "Kattha ākāsānañcāyatanasaññā nirujjhati, ke ca ākāsānañcāyatanasaññaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharanti, ahametaṁ na jānāmi, ahametaṁ na passāmī"ti iti yo evaṁ vadeyya, so evamassa vacanīyo "idhāvuso bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma 'anantaṁ viññāṇan'ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati, ettha ākāsānañcāyatanasaññā nirujjhati, te ca ākāsānañcāyatanasaññaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharantī"ti. Addhā bhikkhave asaṭho amāyāvī "sādhū"ti bhāsitaṁ abhinandeyya anumodeyya, "sādhū"ti bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā namassamāno pañjaliko payirupāseyya.

Yattha viññāṇañcāyatanasaññā nirujjhati, ye ca viññāṇañcāyatana-saññaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharanti, addhā te āyasmanto nicchātā

1. Yattha rūpasaññā nirujjhanti, ye ca rūpasaññā (Sī, Syā, I)

nibbutā tiṇṇā pāraṅgatā tadaṅgenāti vadāmi. “Kattha viññāṇañcāyatanasaññā nirujjhati, ke ca viññāṇañcāyatanasaññaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharanti, ahametaṁ na jānāmi, ahametaṁ na passāmī”ti iti yo evaṁ vadeyya, so evamassa vacanīyo “idhāvuso bhikkhu sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma ‘natthi kiñcī’ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati, ettha viññāṇañcāyatanasaññā nirujjhati, te ca viññāṇañcāyatanasaññaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharantī”ti. Addhā bhikkhave asaṭho amāyāvī “sādhū”ti bhāsitaṁ abhinandeyya anumodeyya, “sādhū”ti bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā namassamāno pañjaliko payirupāseyya.

Yattha ākiñcaññāyatanasaññā nirujjhati, ye ca ākiñcaññāyatanasaññaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharanti, addhā te āyasmanto nicchātā nibbutā tiṇṇā pāraṅgatā tadaṅgenāti vadāmi. “Kattha ākiñcaññāyatanasaññā nirujjhati, ke ca ākiñcaññāyatanasaññaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharanti, ahametaṁ na jānāmi. Ahametaṁ na passāmī”ti iti yo evaṁ vadeyya, so evamassa vacanīyo “idhāvuso bhikkhu sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharati, ettha ākiñcaññāyatanasaññā nirujjhati, te ca ākiñcaññāyatanasaññaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharantī”ti. Addhā bhikkhave asaṭho amāyāvī “sādhū”ti bhāsitaṁ abhinandeyya anumodeyya, “sādhū”ti bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā namassamāno pañjaliko payirupāseyya.

Yattha nevasaññānāsaññāyatanasaññā nirujjhati, ye ca nevasaññānāsaññāyatanasaññaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharanti, addhā te āyasmanto nicchātā nibbutā tiṇṇā pāraṅgatā tadaṅgenāti vadāmi. “Kattha nevasaññānāsaññāyatanasaññā nirujjhati, ke ca nevasaññānāsaññāyatana-saññaṁ nirodhetvā nirodhetvā viharanti, ahametaṁ na jānāmi, ahametaṁ na passāmī”ti iti yo evaṁ vadeyya, so evamassa vacanīyo “idhāvuso bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, ettha nevasaññānāsaññāyatanasaññā nirujjhati, te ca nevasaññānāsaññāyatanasaññaṁ

nirodhetvā nirodhetvā viharantī"ti. Addhā bhikkhave asaṭho amāyāvī "sādhū"ti bhāsitaṁ abhinandeyya anumodeyya, "sādhū"ti bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā namassamāno pañjaliko payirupāseyya. Imā kho bhikkhave nava anupubbavihārasamāpattiyoti. . Dutiyaṁ.

3. Nibbānasukhasutta

34. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Sāriputto Rājagahe viharati Veḷuvane Kalandakanivāpe, tatra kho āyasmā Sāriputto bhikkhū āmantesi "sukhamidaṁ āvuso nibbānaṁ, sukhamidaṁ āvuso nibbānan"ti. Evaṁ vutte āyasmā Udāyī āyasmantaṁ Sāriputtaṁ etadavoca "kiṁ panettha āvuso Sāriputta sukhaṁ, yadettha natthi vedayitan"ti. Etadeva khvettha āvuso sukhaṁ, yadettha natthi vedayitaṁ. Pañcime āvuso kāmaguṇā, katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā. Sotaviññeyyā saddā -pa-. Ghānaviññeyyā gandhā. Jivhāviññeyyā rasā. Kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā. Ime kho āvuso pañca kāmaguṇā, yaṁ kho āvuso ime pañca kāmaguṇe paṭicca uppajjati sukhaṁ somanassaṁ. Idaṁ vuccatāvuso kāmasukhaṁ.

Idhāvuso bhikkhu vivicceva kāmehi -pa- paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Tassa ce āvuso bhikkhuno iminā vihārena viharato kāmasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Seyyathāpi āvuso sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa te kāmasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Yo kho panāvuso ābādho, dukkhametaṁ vuttaṁ Bhagavatā. Imināpi kho etaṁ āvuso pariyāyena veditabbaṁ yathā sukhaṁ nibbānaṁ.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu vitakkavicārānaṁ vūpasamā -pa- dutiyaṁ jhānaṁ upasampajja vihārati. Tassa ce āvuso bhikkhuno iminā vihārena viharato vitakkasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Seyyathāpi āvuso sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa te vitakkasahagatā saññāmanasikārā

samudācaranti, svassa hoti ābādho. Yo kho panāvuso ābādho, dukkhametaṁ vuttaṁ Bhagavatā. Imināpi kho etaṁ āvuso pariyāyena veditabbaṁ yathā sukhaṁ nibbānaṁ.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu pītiyā ca virāgā -pa- tatiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Tassa ce āvuso bhikkhuno iminā vihārena viharato pītisahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Seyyathāpi āvuso sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa te pītisahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Yo kho panāvuso ābādho, dukkhametaṁ vuttaṁ Bhagavatā. Imināpi kho etaṁ āvuso pariyāyena veditabbaṁ yathā sukhaṁ nibbānaṁ.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sukhassa ca pahānā -pa- catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Tassa ce āvuso bhikkhuno iminā vihārena viharato upekkhāsahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Seyyathāpi āvuso sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa te upekkhāsahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Yo kho panāvuso ābādho, dukkhametaṁ vuttaṁ Bhagavatā. Imināpi kho etaṁ āvuso pariyāyena veditabbaṁ yathā sukhaṁ nibbānaṁ.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā "ananto ākāso"ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Tassa ce āvuso bhikkhuno iminā vihārena viharato rūpasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Seyyathāpi āvuso sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa te rūpasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Yo kho panāvuso ābādho, dukkhametaṁ vuttaṁ Bhagavatā. Imināpi kho etaṁ āvuso pariyāyena veditabbaṁ yathā sukhaṁ nibbānaṁ.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma "anantaṁ viññāṇan"ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Tassa

ce āvuso bhikkhuno iminā vihārena viharato ākāsānañcāyatanasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Seyyathāpi āvuso sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa te ākāsānañcāyatanasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Yo kho panāvuso ābādho, dukkhametaṁ vuttaṁ Bhagavatā. Imināpi kho etaṁ āvuso pariyāyena veditabbaṁ yathā sukhaṁ nibbānaṁ.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Tassa ce āvuso bhikkhuno iminā vihārena viharato viññāṇañcāyatanasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Seyyathāpi āvuso sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa te viññāṇañcāyatanasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Yo kho panāvuso ābādho, dukkhametaṁ vuttaṁ Bhagavatā. Imināpi kho etaṁ āvuso pariyāyena veditabbaṁ yathā sukhaṁ nibbānaṁ.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Tassa ce āvuso bhikkhuno iminā vihārena viharato ākiñcaññāyatanasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Seyyathāpi āvuso sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa te ākiñcaññāyatanasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa hoti ābādho. Yo kho panāvuso ābādho, dukkhametaṁ vuttaṁ Bhagavatā. Imināpi kho etaṁ āvuso pariyāyena veditabbaṁ yathā sukhaṁ nibbānaṁ.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. Imināpi kho etaṁ āvuso pariyāyena veditabbaṁ yathā sukhaṁ nibbānanti. . Tatiyaṁ.

4. Gāvī-upamāsutta

35. Seyyathāpi bhikkhave gāvī pabbateyyā bālā abyattā akhettaññū akusalā visame pabbate carituṁ. Tassā evamassa "yaṁnūnāhaṁ agatapubbañceva disaṁ gaccheyyaṁ, akhāditapubbāni ca tiṇāni khādeyyaṁ, apītapubbāni ca pānīyāni piveyyan"ti. Sā purimaṁ pādaṁ na suppatiṭṭhitaṁ patiṭṭhāpetvā pacchimaṁ pādaṁ uddhareyya, sā na ceva agatapubbaṁ disaṁ gaccheyya, na ca akhāditapubbāni tiṇāni khādeyya, na ca apītapubbāni pānīyāni piveyya. Yasmiṁ cassā padesā ṭhitāya evamassa "yaṁnūnāhaṁ agatapubbañceva disaṁ gaccheyyaṁ, akhāditapubbāni ca tiṇāni khādeyyaṁ, apītapubbāni ca pānīyāni piveyyan"ti, tañca padesaṁ na sotthinā paccāgaccheyya. Taṁ kissa hetu? Tathā hi sā bhikkhave gāvī pabbateyyā bālā abyattā akhettaññū akusalā visame pabbate carituṁ. Evamevaṁ kho bhikkhave idhekacco bhikkhu bālo abyatto akhettaññū akusalo vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṁ savicāraṁ vivekajaṁ pītisukhaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. So taṁ nimittaṁ na āsevati na bhāveti na bahulīkaroti, na svādhiṭṭhitaṁ adhiṭṭhāti.

Tassa evaṁ hoti "yaṁnūnāhaṁ vitakkavicārānaṁ vūpasamā ajjhattaṁ sampasādanaṁ cetaso ekodibhāvaṁ avitakkaṁ avicāraṁ samādhijaṁ pītisukhaṁ dutiyaṁ jhānaṁ upasampajja vihareyyan"ti. So na sakkoti vitakkavicārānaṁ vūpasamā -pa- dutiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharituṁ. Tassa evaṁ hoti "yaṁnūnāhaṁ vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṁ savicāraṁ vivekajaṁ pītisukhaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja vihareyyan"ti. So na sakkoti vivicceva kāmehi -pa- paṭhama jhānaṁ upasampajja viharetuṁ. Ayaṁ vuccati bhikkhave bhikkhu ubhato bhaṭṭho ubhato parihīno. Seyyathāpi sā gāvī pabbateyyā bālā abyattā akhettaññū akusalā visame pabbate carituṁ.

Seyyathāpi bhikkhave gāvī pabbateyyā paṇḍitā byattā khettaññū kusalā visame pabbate carituṁ. Tassā evamassa "yaṁnūnāhaṁ agatapubbañceva disaṁ gaccheyyaṁ, akhāditapubbāni ca tiṇāni khādeyyaṁ, apītapubbāni ca pānīyāni piveyyan"ti. Sā purimaṁ pādaṁ suppatiṭṭhitaṁ patiṭṭhāpetvā pacchimaṁ pādaṁ uddhareyya, sā agatapubbañceva disaṁ gaccheyya, akhāditapubbāni ca

tiṇāni khādeyya, apītapubbāni ca pānīyāni piveyya. Yasmiṁ cassā padese ṭhitāya evamassa “yaṁnūnāhaṁ agatapubbañceva disaṁ gaccheyyaṁ, akhāditapubbāni ca tiṇāni khādeyyaṁ, apītapubbāni ca pānīyāni piveyyan”ti, tañca padesaṁ sotthinā paccāgaccheyya. Taṁ kissa hetu? Tathā hi sā bhikkhave gāvī pabbateyyā paṇḍitā byattā khettaññū kusalā visame pabbate carituṁ. Evamevaṁ kho bhikkhave idhekacco bhikkhu paṇḍito byatto khettaññū kusalo vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṁ savicāraṁ vivekajaṁ pītisukhaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. So taṁ nimittaṁ āsevati bhāveti bahulīkaroti, svādhiṭṭhitaṁ adhiṭṭhāti.

Tassa evaṁ hoti “yaṁnūnāhaṁ vitakkavicārānaṁ vūpasamā ajjhattaṁ sampasādanaṁ cetaso ekodibhāvaṁ avitakkaṁ avicāraṁ samādhijaṁ pītisukhaṁ dutiyaṁ jhānaṁ upasampajja vihareyyan”ti. So dutiyaṁ jhānaṁ anabhihiṁsamāno vitakkavicārānaṁ vūpasamā dutiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. So taṁ nimittaṁ āsevati bhāveti bahulīkaroti, svādhiṭṭhitaṁ adhiṭṭhāti.

Tassa evaṁ hoti “yaṁnūnāhaṁ pītiyā ca virāgā upekkhako ca vihareyyaṁ, sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisaṁvedeyyaṁ, yaṁ taṁ ariyā ācikkhanti ‘upekkhako satimā sukhavihārī’ti tatiyaṁ jhānaṁ upasampajja vihareyyan”ti. So tatiyaṁ jhānaṁ anabhihiṁsamāno pītiyā ca virāgā tatiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. So taṁ nimittaṁ āsevati bhāveti bahulīkaroti, svādhiṭṭhitaṁ adhiṭṭhāti.

Tassa evaṁ hoti “yaṁnūnāhaṁ sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṁ atthaṅgamā adukkhamasukhaṁ upekkhāsatipārisuddhiṁ catutthaṁ jhānaṁ upasampajja vihareyyan”ti. So catutthaṁ jhānaṁ anabhihiṁsamāno sukhassa ca pahānā -pa- catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. So taṁ nimittaṁ āsevati bhāveti bahulīkaroti, svādhiṭṭhitaṁ adhiṭṭhāti.

Tassa evaṁ hoti “yaṁnūnāhaṁ sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā ‘ananto ākāso’ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja vihareyyan”ti. So

ākāsānañcāyatanaṁ anabhihiṁsamāno sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā -pa- ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. So taṁ nimittaṁ āsevati bhāveti bahulīkaroti, svādhiṭṭhitaṁ adhiṭṭhāti.

Tassa evaṁ hoti "yaṁnūnāhaṁ sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma 'anantaṁ viññāṇan'ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja vihareyyan"ti. So viññāṇañcāyatanaṁ anabhihiṁsamāno sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma "anantaṁ viññāṇan"ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati. So taṁ nimittaṁ āsevati bhāveti bahulīkaroti, svādhiṭṭhitaṁ adhiṭṭhāti.

Tassa evaṁ hoti "yaṁnūnāhaṁ sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma 'natthi kiñcī'ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja vihareyyan"ti. So ākiñcaññāyatanaṁ anabhihiṁsamāno sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati. So taṁ nimittaṁ āsevati bhāveti bahulīkaroti, svādhiṭṭhitaṁ adhiṭṭhāti.

Tassa evaṁ hoti "yaṁnūnāhaṁ sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja vihareyyan"ti. So nevasaññānāsaññāyatanaṁ anabhihiṁsamāno sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharati, so taṁ nimittaṁ āsevati bhāveti bahulīkaroti, svādhiṭṭhitaṁ adhiṭṭhāti.

Tassa evaṁ hoti "yaṁnūnāhaṁ sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja vihareyyan"ti. So saññāvedayitanirodhaṁ anabhihiṁsamāno sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati.

Yato kho bhikkhave bhikkhu taṁ tadeva samāpattiṁ samāpajjatipi vuṭṭhātipi, tassa mudu cittaṁ hoti kammaññaṁ, mudunā kammaññena cittena appamāṇo samādhi hoti subhāvito. So appamāṇena samādhinā subhāvitena yassa yassa abhiññāsacchikaraṇīyassa dhammassa

cittaṁ abhininnāmeti abhiññāsacchikiriyāya. Tatra tatreva sakkhibhabbataṁ pāpuṇāti sati sati āyatane.

So sace ākaṅkhati “anekavihitaṁ iddhividhaṁ paccanubhaveyyaṁ. Ekopi hutvā bahudhā assaṁ, bahudhāpi hutvā eko assaṁ -pa- yāva brahmalokāpi kāyena vasaṁ vatteyyan”ti. Tatra tatreva sakkhibhabbataṁ pāpuṇāti sati sati āyatane.

So sace ākaṅkhati dibbāya sotadhātuyā -pa- sati sati āyatane.

So sace ākaṅkhati “parasattānaṁ parapuggalānaṁ cetasā ceto paricca pajāneyyaṁ. Sarāgaṁ vā cittaṁ “sarāgaṁ cittan”ti pajāneyyaṁ. Vītarāgaṁ vā cittaṁ “vītarāgaṁ cittan”ti pajāneyyaṁ. Sadosaṁ vā cittaṁ “sadosaṁ cittan”ti pajāneyyaṁ. Vītadosaṁ vā cittaṁ “vītadosaṁ cittan”ti pajāneyyaṁ. Samohaṁ vā cittaṁ “samohaṁ cittan”ti pajāneyyaṁ. Vītamohaṁ vā cittaṁ. Saṁkhittaṁ vā cittaṁ. Vikkhittaṁ vā cittaṁ. Mahaggataṁ vā cittaṁ. Amahaggataṁ vā cittaṁ. Sa-uttaraṁ vā cittaṁ. Anuttaraṁ vā cittaṁ. Samāhitaṁ vā cittaṁ. Asamāhitaṁ vā cittaṁ. Vimuttaṁ vā cittaṁ. Avimuttaṁ vā cittaṁ “avimuttaṁ cittan”ti pajāneyyan”ti. Tatra tatreva sakkhibhabbataṁ pāpuṇāti sati sati āyatane.

So sace ākaṅkhati “anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussareyyaṁ. Seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo -pa- iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussareyyan”ti. Tatra tatreva sakkhibhabbataṁ pāpuṇāti sati sati āyatane.

So sace ākaṅkhati “dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena -pa- yathākammūpage satte pajāneyyan”ti. Tatra tatreva sakkhibhabbataṁ pāpuṇāti sati sati āyatane.

So sace ākaṅkhati “āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyan”ti. Tatra tatreva sakkhibhabbataṁ pāpuṇāti sati sati āyataneti. . Catutthaṁ.

5. Jhānasutta

36. Paṭhamampāhaṁ bhikkhave jhānaṁ nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmi. Dutiyampāhaṁ bhikkhave jhānaṁ nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmi. Tatiyampāhaṁ bhikkhave jhānaṁ nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmi. Catutthampāhaṁ bhikkhave jhānaṁ nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmi. Ākāsānañcāyatanampāhaṁ bhikkhave nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmi. Viññāṇañcāyatanampāhaṁ bhikkhave nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmi. Ākiñcaññāyatanampāhaṁ bhikkhave nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmi. Nevasaññānāsaññāyatanampāhaṁ bhikkhave nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmi. Saññāvedayitanirodhampāhaṁ bhikkhave nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmi.

"Paṭhamampāhaṁ bhikkhave jhānaṁ nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Idha bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehi -pa- paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. So yadeva tattha hoti rūpagataṁ vedanāgataṁ saññāgataṁ saṅkhāragataṁ viññāṇagataṁ, te dhamme aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato samanupassati. So tehi dhammehi cittaṁ paṭivāpeti[1]. So tehi dhammehi cittaṁ paṭivāpetvā[2] amatāya dhātuyā cittaṁ upasaṁharati, "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. So tattha ṭhito āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. No ce āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. Teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā opapātiko hoti, tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā.

Seyyathāpi bhikkhave issāso vā issāsantevāsī vā tiṇapurisarūpake vā mattikāpuñje vā yoggaṁ karitvā so aparena samayena dūrepātī ca hoti akkhaṇavedhī ca mahato ca kāyassa padāletā[3]. Evamevaṁ kho bhikkhave bhikkhu vivicceva kāmehi -pa- paṭhamaṁ jhānaṁ

---

1. Patiṭṭhāpeti (Syā), paṭipādeti (Ka) Ma 2. 99 piṭṭhepi passitabbaṁ.
2. Patiṭṭhāpetvā (Syā), paṭipādetvā (Ka) 3. Padālitā (Ka) Aṁ 1. 288, 490 piṭṭhesupi.

upasampajja viharati. So yadeva tattha hoti rūpagataṁ vedanāgataṁ saññāgataṁ saṅkhāragataṁ viññāṇagataṁ, te dhamme aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato samanupassati. So tehi dhammehi cittaṁ paṭivāpeti. So tehi dhammehi cittaṁ paṭivāpetvā amatāya dhātuyā cittaṁ upasaṁharati "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. So tattha ṭhito āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. No ca āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. Teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā opapātiko hoti. Tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. "Paṭhamampāhaṁ bhikkhave jhānaṁ nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Dutiyampāhaṁ bhikkhave jhānaṁ nissāya -pa-. Tatiyampāhaṁ bhikkhave jhānaṁ nissāya -pa-. Catutthampāhaṁ bhikkhave jhānaṁ nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Idha bhikkhave bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṁ atthaṅgamā adukkhamasukhaṁ upekkhāsatipārisuddhiṁ catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. So yadeva tattha hoti rūpagataṁ vedanāgataṁ saññāgataṁ saṅkhāragataṁ viññāṇagataṁ, te dhamme aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato samanupassati. So tehi dhammehi cittaṁ paṭivāpeti. So tehi dhammehi cittaṁ paṭivāpetvā amatāya dhātuyā cittaṁ upasaṁharati "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. So tattha ṭhito āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. No ce āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. Tenava dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā opapātiko hoti. Tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā.

Seyyathāpi bhikkhave issāso vā issāsantevāsī vā tiṇapurisarūpake vā mattikāpuñje vā yoggaṁ karitvā so aparena samayena dūrepātī ca hoti akkhaṇavedhī ca mahato ca kāyassa

padāletā. Evamevaṁ kho bhikkhave bhikkhu sukhassa ca pahānā -pa- catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. So yadeva tattha hoti rūpagataṁ vedanāgataṁ -pa- anāvattidhammo tasmā lokā. "Catutthampāhaṁ bhikkhave jhānaṁ nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Ākāsānañcāyatanampāhaṁ bhikkhave jhānaṁ nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Idha bhikkhave bhikkhu sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā "ananto ākāso"ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. So yadeva tattha hoti vedanāgataṁ saññāgataṁ saṅkhāragataṁ viññāṇagataṁ. Te dhamme aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato samanupassati. So tehi dhammehi cittaṁ paṭivāpeti so tehi dhammehi cittaṁ paṭivāpetvā amatāya dhātuyā cittaṁ upasaṁharati "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. So tattha ṭhito āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. No ce āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. Teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā opapātiko hoti. Tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā.

Seyyathāpi bhikkhave issāso vā issāsantevāsī vā tiṇapurisarūpake vā mattikāpuñje vā yoggaṁ karitvā so aparena samayena dūrepātī ca hoti akkhaṇavedhī ca mahato ca kāyassa padāletā. Evamevaṁ kho bhikkhave bhikkhu sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā "ananto ākāso"ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. So yadeva tattha hoti vedanāgataṁ saññāgataṁ -pa- anāvattidhammo tasmā lokā. "Ākāsānañcāyatanampāhaṁ bhikkhave nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Viññāṇañcāyatanampāhaṁ bhikkhave nissāya -pa-. Ākiñcaññāyatanampāhaṁ bhikkhave nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ, idha bhikkhave bhikkhu sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ

samatikkamma "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati. So yadeva tattha hoti vedanāgataṁ saññāgataṁ saṅkhāragataṁ viññāṇagataṁ te dhamme aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato samanupassati. So tehi dhammehi cittaṁ paṭivāpeti. So tehi dhammehi cittaṁ paṭivāpetvā amatāya dhātuyā cittaṁ upasaṁharati "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. So tattha ṭhito āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. No ce āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. Teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā opapātiko hoti. Tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā.

Seyyathāpi bhikkhave issāso vā issāsantevāsī vā tiṇapurisarūpake vā mattikāpuñje vā yoggaṁ karitvā so aparena samayena dūrepātī ca hoti akkhaṇavedhī ca mahato ca kāyassa padāletā. Evamevaṁ kho bhikkhave bhikkhu sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati. So yadeva tattha hoti vedanāgataṁ saññāgataṁ saṅkhāragataṁ viññāṇagataṁ, te dhamme aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato samanupassati. So tehi dhammehi cittaṁ paṭivāpeti. So tehi dhammehi cittaṁ paṭivāpetvā amatāya dhātuyā cittaṁ upasaṁharati "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. So tattha ṭhito āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. No ce āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. Teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā opapātiko hoti. Tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. "Ākiñcaññā-yatanampāhaṁ bhikkhave nissāya āsavānaṁ khayaṁ vadāmī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

Iti kho bhikkhave yāvatā saññāsamāpatti, tāvatā aññāpaṭivedho. Yāni ca kho imāni bhikkhave nissāya dve āyatanāni nevasaññānāsaññāyatana-samāpatti ca saññāvedayitanirodho ca.

Jhāyīhete bhikkhave samāpattikusalehi samāpattivuṭṭhānakusalehi samāpajjitvā vuṭṭhahitvā sammā akkhātabbānīti vadāmīti. . Pañcamaṁ.

6. Ānandasutta

37. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Ānando Kosambiyaṁ viharati Ghositārāme. Tatra kho āyasmā Ānando bhikkhū āmantesi "āvuso bhikkhave"ti. "Āvuso"ti kho te bhikkhū āyasmato Ānandassa paccassosuṁ. Āyasmā Ānando etadavoca—

Acchariyaṁ āvuso abbhutaṁ āvuso, yāvañcidaṁ tena Bhagavatā jānatā passatā Arahatā Sammāsambuddhena sambādhe okāsādhigamo anubuddho sattānaṁ visuddhiyā sokaparidevānaṁ samatikkamāya dukkhadomanassānaṁ atthaṅgamāya ñāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya, tadeva nāma cakkhuṁ bhavissati te rūpā tañcāyatanaṁ, no paṭisaṁvedissati[1]. Tadeva nāma sotaṁ bhavissati te saddā tañcāyatanaṁ, no paṭisaṁvedissati. Tadeva nāma ghānaṁ bhavissati te gandhā tañcāyatanaṁ, no paṭisaṁvedissati. Sāva nāma jivhā bhavissati te rasā tañcāyatanaṁ, no paṭisaṁvedissati. Sova nāma kāyo bhavissati te phoṭṭhabbā tañcāyatanaṁ, no paṭisaṁvedissatīti.

Evaṁ vutte āyasmā Udāyī āyasmantaṁ Ānandaṁ etadavoca "saññīmeva nu kho āvuso Ānanda tadāyatanaṁ no paṭisaṁvedeti udāhu asaññī"ti. Saññīmeva kho āvuso tadāyatanaṁ no paṭisaṁvedeti no asaññīti.

Kiṁsaññī panāvuso tadāyatanaṁ no paṭisaṁvedetīti. Idhāvuso bhikkhu sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā "ananto ākāso"ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Evaṁsaññīpi kho āvuso tadāyatanaṁ no paṭisaṁvedeti.

---

1. Paṭisaṁvedayati. (Ka)

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma “anantaṁ viññāṇan”ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Evaṁsaññīpi kho āvuso tadāyatanaṁ no paṭisaṁvedeti.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma “natthi kiñcī”ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Evaṁsaññīpi kho āvuso tadāyatanaṁ no paṭisaṁvedetīti.

Ekamidāhaṁ āvuso samayaṁ Sākete viharāmi Añjanavane migadāye. Atha kho āvuso Jaṭilavāsikā[1] bhikkhunī yenāhaṁ tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā maṁ abhivādetvā ekamantaṁ aṭṭhāsi, ekamantaṁ ṭhitā kho āvuso Jaṭilavāsikā bhikkhunī maṁ etadavoca “yāyaṁ bhante Ānanda samādhi na cābhinato na cāpanato na ca sasaṅkhāraniggayhavāritagato[2], vimuttattā ṭhito, ṭhitattā santusito, santusitattā no paritassati. Ayaṁ bhante Ānanda samādhi kiṁphalo vutto Bhagavatā”ti.

Evaṁ vutte sohaṁ āvuso Jaṭilavāsikaṁ bhikkhuniṁ etadavocaṁ “yāyaṁ bhagini samādhi na cābhinato na cāpanato na ca sasaṅkhāraniggayhavāritagato. Vimuttattā ṭhito, ṭhitattā santusito, santusitattā no paritassati. Ayaṁ bhagini samādhi aññāphalo vutto Bhagavatā”ti. Evaṁsaññīpi kho āvuso tadāyatanaṁ no paṭisaṁvedetīti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Lokāyatikasutta

38. Atha kho dve lokāyatikā brāhmaṇā yena Bhagavā tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodiṁsu, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdiṁsu, ekamantaṁ nisinnā kho te brāhmaṇā Bhagavantaṁ etadavocuṁ—

Pūraṇo bho Gotama Kassapo sabbaññū sabbadassāvī aparisesaṁ ñāṇadassanaṁ paṭijānāti “carato ca me tiṭṭhato ca suttassa ca

---

1. Jaṭilagāhiyā (Sī, I), Jaṭilabhāgikā (Syā)
2. Sasaṅkhāraniggayhavāritavato (Sī, Syā, Kaṁ, I), sasaṅkhāraniggayhavārivāvaṭo (Ka) Aṁ 1. 256, Aṁ 2. 20; Dī 3. 234 piṭṭhesupi.

jāgarassa ca satataṁ samitaṁ ñāṇadassanaṁ paccupaṭṭhitan”ti. So evamāha “ahaṁ anantena ñāṇena anantaṁ lokaṁ jānaṁ passaṁ viharāmī”ti. Ayampi[1] bho Gotama Nigaṇṭho Nāṭaputto sabbaññū sabbadassāvī aparisesaṁ ñāṇadassanaṁ paṭijānāti “carato ca me tiṭṭhato ca suttassa ca jāgarassa ca satataṁ samitaṁ ñāṇadassanaṁ paccupaṭṭhitan”ti. So[2] evamāha “ahaṁ anantena ñāṇena anantaṁ lokaṁ jānaṁ passaṁ viharāmī”ti. Imesaṁ bho Gotama ubhinnaṁ ñāṇavādānaṁ ubhinnaṁ aññamaññaṁ vipaccanīkavādānaṁ ko saccaṁ āha, ko musāti.

Alaṁ brāhmaṇā tiṭṭhatetaṁ “imesaṁ ubhinnaṁ ñāṇavādānaṁ ubhinnaṁ aññamaññaṁ vipaccanīkavādānaṁ ko saccaṁ āha, ko musā”ti. Dhammaṁ vo brāhmaṇā desessāmi, taṁ suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. “Evaṁ bho”ti kho te brāhmaṇā Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Seyyathāpi brāhmaṇā cattāro purisā catuddisā ṭhitā paramena javena ca samannāgatā paramena ca padavītihārena, te evarūpena javena samannāgatā assu. Seyyathāpi nāma daḷhadhammā[3] dhanuggaho sikkhito katahattho katūpāsano lahukena asanena appakasirena tiriyaṁ tālacchāyaṁ[4] atipāteyya, evarūpena ca padavītihārena. Seyyathāpi nāma puratthimā samuddā pacchimo samuddo, atha puratthimāya disāya ṭhito puriso evaṁ vadeyya “ahaṁ gamanena lokassa antaṁ pāpuṇissāmī”ti. So aññatreva asitapītakhāyitasāyitā aññatra uccārapassāvakammā aññatra niddākilamathapaṭivinodanā vassasatāyuko vassasatajīvī vassasataṁ gantvā appatvāva lokassa antaṁ antarā kālaṁ kareyya. Atha pacchimāya disāya -pa-. Atha uttarāya disāya. Atha dakkhiṇāya disāya ṭhito puriso evaṁ vadeyya “ahaṁ gamanena lokassa antaṁ pāpuṇissāmī”ti. So aññatreva asitapītakhāyitasāyitā aññatra uccārapassāvakammā

1. Ayampi hi (Syā, Ka)
2. Sopi (?)
3. Daḷhadhammo (sabbattha) Aṁ 1. 357; Ma 1. 117 piṭṭhesu ca, taṁsaṁvaṇṇanāṭīkāyo ca Moggallānabyākaraṇañca oloketabbā.
4. Tālacchātiṁ (Sī, Syā, I), tālacchādiṁ (Ka) Aṁ 1. 357; Ma 1. 117 piṭṭhesu passitabbaṁ.

aññatra niddākilamathapaṭivinodanā vassasatāyuko vassasatajīvī vassasataṁ gantvā appatvāva lokassa antaṁ antarā kālaṁ kareyya. Taṁ kissa hetu? Nāhaṁ brāhmaṇā "evarūpāya sandhāvanikāya lokassa antaṁ ñāteyyaṁ daṭṭheyyaṁ patteyyan"ti vadāmi, na cāhaṁ brāhmaṇā appatvāva lokassa antaṁ dukkhassa antakiriyaṁ vadāmi.

Pañcime brāhmaṇā kāmaguṇā ariyassa vinaye "loko"ti vuccati. Katame pañca, cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā -pa-. Ghānaviññeyyā gandhā. Jivhāviññeyyā rasā. Kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā. Ime kho brāhmaṇā pañca kāmaguṇā ariyassa vinaye "loko"ti vuccati.

Idha brāhmaṇā bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṁ savicāraṁ vivekajaṁ pītisukhaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Ayaṁ vuccati brāhmaṇā bhikkhu lokassa antamāgamma lokassa ante viharati. Tamaññe evamāhaṁsu "ayampi lokapariyāpanno, ayampi anissaṭo lokamhā"ti. Ahampi hi[1] brāhmaṇā evaṁ vadāmi "ayampi lokapariyāpanno, ayampi anissaṭo lokamhā"ti.

Puna caparaṁ brāhmaṇā bhikkhu vitakkavicārānaṁ vūpasamā -pa- dutiyaṁ jhānaṁ. Tatiyaṁ jhānaṁ. Catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Ayaṁ vuccati brāhmaṇā bhikkhu lokassa antamāgamma lokassa ante viharati. Tamaññe evamāhaṁsu "ayampi lokapariyāpanno, ayampi anissaṭo lokamhā"ti. Ahampi hi brāhmaṇā evaṁ vadāmi "ayampi lokapariyāpanno, ayampi anissaṭo lokamhā"ti.

Puna caparaṁ brāhmaṇā bhikkhu sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā "ananto ākāso"ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Ayaṁ vuccati brāhmaṇā bhikkhu lokassa antamāgamma lokassa ante viharati. Tamaññe evamāhaṁsu "ayampi lokapariyāpanno, ayampi anissaṭo

---

1. Ahampi (Sī, I)

lokamhā”ti. Ahampi hi brāhmaṇā evaṁ vadāmi “ayampi lokapariyāpanno, ayampi anissaṭo lokamhā”ti.

Puna caparaṁ brāhmaṇā bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma “anantaṁ viññāṇan”ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati -pa- sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma “natthi kiñcī”ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati -pa- sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Ayaṁ vuccati brāhmaṇā bhikkhu lokassa antamāgamma lokassa ante viharati. Tamaññe evamāhaṁsu “ayampi lokapariyāpanno, ayampi anissaṭo lokamhā”ti. Ahampi hi brāhmaṇā evaṁ vadāmi “ayampi lokapariyāpanno, ayampi anissaṭo lokamhā”ti.

Puna caparaṁ brāhmaṇā bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. Ayaṁ vuccati brāhmaṇā bhikkhu “lokassa antamāgamma lokassa ante viharati, tiṇṇo loke visattikan”ti. . Sattamaṁ.

8. Devāsurasaṅgāmasutta

39. Bhūtapubbaṁ bhikkhave devāsurasaṅgāmo samupabyūḷho[1] ahosi. Tasmiṁ kho pana bhikkhave saṅgāme asurā jiniṁsu, devā parājayiṁsu[2]. Parājitā ca bhikkhave devā[3] apayiṁsuyeva[4] uttarenābhimukhā, abhiyiṁsu[5] asurā. Atha kho bhikkhave devānaṁ etadahosi “abhiyanteva kho asurā, yaṁnūna mayaṁ dutiyampi asurehi saṅgāmeyyāmā”ti. Dutiyampi kho bhikkhave devā asurehi saṅgāmesuṁ. Dutiyampi kho bhikkhave asurāva jiniṁsu, devā parājayiṁsu. Parājitā ca bhikkhave devā apayiṁsuyeva uttarenābhimukhā, abhiyiṁsu asurā.

Atha kho bhikkhave devānaṁ etadahosi “abhiyanteva kho asurā, yaṁnūna mayaṁ tatiyampi asurehi saṅgāmeyyāmā”ti. Tatiyampi kho

---

1. Samupabbūḷho (Sī, I) 2. Parājiyiṁsu (Sī, Syā, Ka) 3. Devā bhītā (I)
4. Apayaṁsveva (Sī) 5. Abhiyaṁsu (Sī)

bhikkhave devā asurehi saṅgāmesuṁ. Tatiyampi kho bhikkhave asurāva jiniṁsu, devā parājayiṁsu. Parājitā ca bhikkhave devā bhītā devapuraṁyeva pavisiṁsu. Devapuragatānañca pana[1] bhikkhave devānaṁ etadahosi "bhīruttānagatena kho dāni mayaṁ etarahi attanā viharāma, akaraṇīyā asurehī"ti. Asurānampi bhikkhave etadahosi "bhīruttānagatena kho dāni devā etarahi attanā viharanti, akaraṇīyā amhehī"ti.

Bhūtapubbaṁ bhikkhave devāsurasaṅgāmo samupabyūḷho ahosi. Tasmiṁ kho pana bhikkhave saṅgāme devā jiniṁsu, asurā parājayiṁsu. Parājitā ca bhikkhave asurā apayiṁsuyeva dakkhiṇenābhimukhā, abhiyiṁsu devā. Atha kho bhikkhave asurānaṁ etadahosi "abhiyanteva kho devā, yaṁnūna mayaṁ dutiyampi devehi saṅgāmeyyāmā"ti. Dutiyampi kho bhikkhave asurā devehi saṅgāmesuṁ. Dutiyampi kho bhikkhave devā jiniṁsu, asurā parājayiṁsu. Parājitā ca bhikkhave asurā apayiṁsuyeva dakkhiṇenābhimukhā, abhiyiṁsu devā.

Atha kho bhikkhave asurānaṁ etadahosi "abhiyanteva kho devā, yaṁnūna mayaṁ tatiyampi devehi saṅgāmeyyāmā"ti. Tatiyampi kho bhikkhave asurā devehi saṅgāmesuṁ. Tatiyampi kho bhikkhave devā jiniṁsu, asurā parājayiṁsu. Parājitā ca bhikkhave asurā bhītā asurapuraṁyeva pavisiṁsu. Asurapuragatānañca pana bhikkhave asurānaṁ etadahosi "bhīruttānagatena kho dāni mayaṁ etarahi attanā viharāma, akaraṇīyā devehī"ti. Devānampi bhikkhave etadahosi "bhīruttānagatena kho dāni asurā etarahi attanā viharanti, akaraṇīyā amhehī"ti.

Evamevaṁ kho bhikkhave yasmiṁ samaye bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṁ savicāraṁ vivekajaṁ pītisukhaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati, tasmiṁ bhikkhave samaye bhikkhussa evaṁ hoti "bhīruttānagatena kho dānāhaṁ etarahi attanā viharāmi, akaraṇīyo

---

1. Puna (Ka)

mārassā”ti. Mārassāpi bhikkhave pāpimato evaṁ hoti “bhīruttānagatena kho dāni bhikkhu etarahi attanā viharati, akaraṇīyo mayhan”ti.

Yasmiṁ bhikkhave samaye bhikkhu vitakkavicārānaṁ vūpasamā -pa- dutiyaṁ jhānaṁ. Tatiyaṁ jhānaṁ. Catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati, tasmiṁ bhikkhave samaye bhikkhussa evaṁ hoti “bhīruttānagatena kho dānāhaṁ etarahi attanā viharāmi, akaraṇīyo mārassā”ti. Mārassāpi bhikkhave pāpimato evaṁ hoti “bhīruttānagatena kho dāni bhikkhu etarahi attanā viharati, akaraṇīyo mayhan”ti.

Yasmiṁ bhikkhave samaye bhikkhu sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā “ananto ākāso”ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Ayaṁ vuccati bhikkhave bhikkhu “antamakāsi māraṁ apadaṁ, vadhitvā māracakkhuṁ adassanaṁ gato pāpimato, tiṇṇo loke visattikan”ti.

Yasmiṁ bhikkhave samaye bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma “anantaṁ viññāṇan”ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma “natthi kiñcī”ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. Ayaṁ vuccati bhikkhave bhikkhu “antamakāsi māraṁ apadaṁ, vadhitvā māracakkhuṁ adassanaṁ gato pāpimato, tiṇṇo loke visattikan”ti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Nāgasutta

40. Yasmiṁ bhikkhave samaye āraññikassa nāgassa gocarapasutassa hatthīpi hatthiniyopi hatthikalabhāpi hatthicchāpāpi purato purato gantvā tiṇaggāni chindanti, tena bhikkhave āraññiko nāgo aṭṭīyati harāyati jigucchati. Yasmiṁ bhikkhave samaye āraññikassa nāgassa gocarapasutassa hatthīpi hatthiniyopi hatthikalabhāpi hatthicchāpāpi obhaggobhaggaṁ sākhābhaṅgaṁ khādanti, tena bhikkhave āraññiko nāgo aṭṭīyati harāyati jigucchati.

Yasmiṁ bhikkhave samaye āraññikassa nāgassa ogāhaṁ otiṇṇassa hatthīpi hatthiniyopi hatthikalabhāpi hatthicchāpāpi purato purato gantvā soṇḍāya udakaṁ āloḷenti, tena bhikkhave āraññiko nāgo aṭṭīyati harāyati jigucchati. Yasmiṁ bhikkhave samaye āraññikassa nāgassa ogāhā uttiṇṇassa hatthiniyo kāyaṁ upanighaṁsantiyo gacchanti, tena bhikkhave āraññiko nāgo aṭṭīyati harāyati jigucchati.

Tasmiṁ bhikkhave samaye āraññikassa nāgassa evaṁ hoti "ahaṁ kho etarahi ākiṇṇo viharāmi hatthīhi hatthinīhi hatthikalabhehi hatthicchāpehi, chinnaggāni ceva tiṇāni khādāmi, obhaggobhaggañca me sākhābhaṅgaṁ khādanti[1], āvilāni ca pānīyāni pivāmi, ogāhā ca[2] me uttiṇṇassa hatthiniyo kāyaṁ upanighaṁsantiyo gacchanti. Yaṁnūnāhaṁ eko gaṇasmā vūpakaṭṭho vihareyyan"ti. So aparena samayena eko gaṇasmā vūpakaṭṭho viharati, acchinnaggāni ceva tiṇāni khādati, obhaggobhaggañcassa sākhābhaṅgaṁ na khādanti[3], anāvilāni ca pānīyāni pivati, ogāhā cassa uttiṇṇassa na hatthiniyo kāyaṁ upanighaṁsantiyo gacchanti.

Tasmiṁ bhikkhave samaye āraññikassa nāgassa evaṁ hoti "ahaṁ kho pubbe ākiṇṇo vihāsiṁ hatthīhi hatthinīhi hatthikalabhehi hatthicchāpehi, chinnaggāni ceva tiṇāni khādiṁ, obhaggobhaggañca me sākhābhaṅgaṁ khādiṁsu, āvilāni ca pānīyāni apāyiṁ, ogāhā[4] ca me uttiṇṇassa hatthiniyo kāyaṁ upanighaṁsantiyo agamaṁsu. Sohaṁ etarahi eko gaṇasmā vūpakaṭṭho viharāmi, acchinnaggāni ceva tiṇāni khādāmi, obhaggobhaggañca me sākhābhaṅgaṁ na khādanti, anāvilāni ca pānīyāni pivāmi, ogāhā ca me uttiṇṇassa na hatthiniyo kāyaṁ upanighaṁsantiyo gacchantī"ti. So soṇḍāya sākhābhaṅgaṁ bhañjitvā sākhābhaṅgena kāyaṁ parimajjitvā attamano soṇḍaṁ saṁharati[5].

Evamevaṁ kho bhikkhave yasmiṁ samaye bhikkhu ākiṇṇo viharati bhikkhūhi bhikkhunīhi upāsakehi upāsikāhi raññā rājamahāmattehi

---

1. Khāditaṁ (Syā, Ka) Vi 3. 500 piṭṭhe passitabbaṁ.
2. Ogāhāpi ca (Syā, Ka) Vi 3. 500 piṭṭhe passitabbaṁ.
3. Na obhaggobhaggañca sākhābhaṅgaṁ khādati (Syā, Ka)
4. Ettha pisaddo sabbatthapi natthi.
5. Kaṇḍuṁ saṁhanti (Sī, I), kaṇḍuṁ saṁhanati (Syā), ettha kaṇḍuvanadukkhaṁ vinetīti attho.

titthiyehi titthiyasāvakehi, tasmiṁ bhikkhave samaye bhikkhussa evaṁ hoti "ahaṁ kho etarahi ākiṇṇo viharāmi bhikkhūhi bhikkhunīhi upāsakehi upāsikāhi raññā rājamahāmattehi titthiyeti titthiyasāvakehi, yaṁnūnāhaṁ eko gaṇasmā vūpakaṭṭho vihareyyan"ti. So vivittaṁ senāsanaṁ bhajati araññaṁ rukkhamūlaṁ pabbataṁ kandaraṁ giriguhaṁ susānaṁ vanapatthaṁ abbhokāsaṁ palālapuñjaṁ, so araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisīdati pallaṅkaṁ ābhujitvā ujuṁ kāyaṁ paṇidhāya parimukhaṁ satiṁ upaṭṭhapetvā.

So abhijjhaṁ loke pahāya vigatābhijjhena cetasā viharati, abhijjhāya cittaṁ parisodheti. Byāpādapadosaṁ pahāya abyāpannacitto viharati sabbapāṇabhūtahitānukampī, byāpādapadosā cittaṁ parisodheti. Thinamiddhaṁ pahāya vigatathinamiddho viharati ālokasaññī sato sampājāno, thinamiddhā cittaṁ parisodheti. Uddhaccakukkuccaṁ pahāya anuddhato viharati ajjhattaṁ vūpasantacitto, uddhaccakukkuccā cittaṁ parisodheti. Vicikicchaṁ pahāya tiṇṇavicikiccho viharati akathaṁkathī kusalesu dhammesu, vicikicchāya cittaṁ parisodheti. So ime pañca nīvaraṇe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraṇe vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṁ savicāraṁ vivekajaṁ pītisukhaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. So attamano soṇḍaṁ saṁharati[1]. Vitakkavicārānaṁ vūpasamā -pa- dutiyaṁ jhānaṁ. Tatiyaṁ jhānaṁ. Catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. So attamano soṇḍaṁ saṁharati.

Sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā "ananto ākāso"ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. So attamano soṇḍaṁ saṁharati. Sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma "anantaṁ viññāṇan"ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Sabbaso

---

1. Kaṇḍuṁ saṁhanti (Sī, I), kaṇḍuṁ saṁhanati (Syā), ettha kaṇḍuvanasadisaṁ jhānapaṭipakkhaṁ kilesadukkhaṁ vinetīti attho.

nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. So attamano soṇḍaṁ saṁharatīti. . Navamaṁ.

10. Tapussasutta

41. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Mallesu viharati Uruvelakappaṁ nāma Mallānaṁ nigamo. Atha kho Bhagavā pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Uruvelakappaṁ piṇḍāya pāvisi, Uruvelakappe piṇḍāya caritvā pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkanto āyasmantaṁ Ānandaṁ āmantesi "idheva tāva tvaṁ Ānanda hoti, yāvāhaṁ mahāvanaṁ ajjhogāhāmi divāvihārāyā"ti. "Evaṁ bhante"ti kho āyasmā Ānando Bhagavato paccassosi. Atha kho Bhagavā mahāvanaṁ ajjhogāhetvā aññatarasmiṁ rukkhamūle divāvihāraṁ nisīdi.

Atha kho Tapusso gahapati yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Ānandaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Tapusso gahapati āyasmantaṁ Ānandaṁ etadavoca—

Mayaṁ bhante Ānanda gihī kāmabhogino kāmārāmā kāmaratā kāmasammuditā, tesaṁ no bhante amhākaṁ gihīnaṁ kāmabhogīnaṁ kāmārāmānaṁ kāmaratānaṁ kāmasammuditānaṁ papāto viya khāyati, yadidaṁ nekkhammaṁ. Sutaṁ metaṁ bhante "imasmiṁ dhammavinaye daharānaṁ daharānaṁ bhikkhūnaṁ nekkhamme cittaṁ pakkhandati pasīdati santiṭṭhati vimuccati 'etaṁ santan'ti passato[1]". Tayidaṁ bhante imasmiṁ dhammavinaye bhikkhūnaṁ bahunā janena visabhāgo, yadidaṁ nekkhammanti.

Atthi kho etaṁ gahapati kathāpābhataṁ Bhagavantaṁ dassanāya, āyāma gahapati yena Bhagavā tenupasaṅkamissāma, upasaṅkamitvā Bhagavato etamatthaṁ ārocessāma, yathā no Bhagavā byākarissati, tathā naṁ dhāressāmāti.

"Evaṁ bhante"ti kho Tapusso gahapati āyasmato Ānandassa paccassosi. Atha kho āyasmā Ānando Tapussena gahapatinā

---

1. Passataṁ (?)

saddhiṁ yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca—

Ayaṁ bhante Tapusso gahapati evamāha "mayaṁ bhante Ānanda gihī kāmabhogino kāmārāmā kāmaratā kāmasammuditā, tesaṁ no bhante amhākaṁ gihīnaṁ kāmabhogīnaṁ kāmārāmānaṁ kāmaratānaṁ kāmasammuditānaṁ papāto viya khāyati, yadidaṁ nekkhammaṁ. Sutaṁ metaṁ bhante 'imasmiṁ dhammavinaye daharānaṁ daharānaṁ bhikkhūnaṁ nekkhamme cittaṁ pakkhandati pasīdati santiṭṭhati vimuccati etaṁ santanti passato'. Tayidaṁ bhante imasmiṁ dhammavinaye bhikkhūnaṁ bahunā janena visabhāgo, yadidaṁ nekkhamman"ti.

Evametaṁ Ānanda, evametaṁ Ānanda, mayhampi kho Ānanda pubbeva sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato etadahosi "sādhu nekkhammaṁ sādhu paviveko"ti. Tassa mayhaṁ Ānanda nekkhamme cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati "etaṁ santan"ti passato. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "ko nukho hetu ko paccayo, yena me nekkhamme cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati 'etaṁ santan'ti passato". Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "kāmesu kho me ādīnavo adiṭṭho, so ca me abahulīkato. Nekkhamme ca ānisaṁso anadhigato, so ca me anāsevito. Tasmā me nekkhamme cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati 'etaṁ santan'ti passato". Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "sace kho ahaṁ kāmesu ādīnavaṁ disvā taṁ bahulaṁ kareyyaṁ[1], nekkhamme ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseveyyaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ vijjati, yaṁ me nekkhamme cittaṁ pakkhandeyya pasīdeyya santiṭṭheyya vimucceyya 'etaṁ santan'ti passato". So kho ahaṁ Ānanda aparena samayena kāmesu ādīnavaṁ disvā taṁ bahulamakāsiṁ, nekkhamme ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseviṁ. Tassa mayhaṁ Ānanda nekkhamme cittaṁ pakkhandati pasīdati santiṭṭhati vimuccati "etaṁ santan"ti passato, so kho ahaṁ Ānanda vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṁ savicāraṁ vivekajaṁ pītisukhaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharāmi. Tassa mayhaṁ Ānanda iminā vihārena viharato kāmasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti

---

1. Bahulīkareyyaṁ (Sī, Syā, I)

ābādho. Seyyathāpi Ānanda sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa me kāmasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho.

Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "yaṁnūnāhaṁ vitakkavicārānaṁ vūpasamā -pa- dutiyaṁ jhānaṁ upasampajja vihareyyan"ti. Tassa mayhaṁ Ānanda avitakke cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati "etaṁ santan"ti passato. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "ko nu kho hetu ko paccayo, yena me avitakke cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati 'etaṁ santan'ti passato". Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "vitakkesu kho me ādīnavo adiṭṭho, so ca me abahulīkato. Avitakke ca ānisaṁso anadhigato, so ca me anāsevito. Tasmā me avitakke cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati 'etaṁ santan'ti passato". Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "sace kho ahaṁ vitakkesu ādīnavaṁ disvā taṁ bahulaṁ kareyyaṁ, avitakke ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseveyyaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ vijjati, yaṁ me avitakke cittaṁ pakkhandeyya pasīdeyya santiṭṭheyya vimucceyya 'etaṁ santan'ti passato". So kho ahaṁ Ānanda aparena samayena vitakkesu ādīnavaṁ disvā taṁ bahulamakāsiṁ, avitakke ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseviṁ. Tassa mayhaṁ Ānanda avitakke cittaṁ pakkhandati pasīdati santiṭṭhati vimuccati "etaṁ santan"ti passato. So kho ahaṁ Ānanda vitakkavicārānaṁ vūpasamā -pa- dutiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharāmi. Tassa mayhaṁ Ānanda iminā vihārena viharato vitakkasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti. Svassa me hoti ābādho. Seyyathāpi Ānanda sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa me vitakkasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho.

Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "yaṁnūnāhaṁ pītiyā ca virāgā upekkhako ca vihareyyaṁ sato ca sampajāno, sukhañca kāyena paṭisaṁvedeyyaṁ, yaṁ taṁ ariyā ācikkhanti 'upekkhako satimā sukhavihārī'ti tatiyaṁ jhānaṁ upasampajja vihareyyan"ti. Tassa mayhaṁ Ānanda nippītike cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati "etaṁ santan"ti passato. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "ko nu kho hetu ko

paccayo, yena me nippītike cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati ‘etaṁ santan’ti passato”. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “pītiyā kho me ādīnavo adiṭṭho, so ca me abahulīkato. Nippītike ca ānisaṁso anadhigato, so ca me anāsevito. Tasmā me nippītike cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati ‘etaṁ santan’ti passato”. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “sace kho ahaṁ pītiyā ādīnavaṁ disvā taṁ bahulaṁ kareyyaṁ, nippītike ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseveyyaṁ, ṭhānaṁ kho panetaṁ vijjati, yaṁ me nippītike cittaṁ pakkhandeyya pasīdeyya santiṭṭheyya vimucceyya ‘etaṁ santan’ti passato”. So kho ahaṁ Ānanda aparena samayena pītiyā ādīnavaṁ disvā taṁ bahulamakāsiṁ, nippītike ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseviṁ. Tassa mayhaṁ Ānanda nippītike cittaṁ pakkhandati pasīdati santiṭṭhati vimuccati “etaṁ santan”ti passato. So kho ahaṁ Ānanda pītiyā ca virāgā -pa- tatiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharāmi. Tassa mayhaṁ Ānanda iminā vihārena viharato pītisahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho. Seyyathāpi Ānanda sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa me pītisahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho.

Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “yaṁnūnāhaṁ sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṁ atthaṅgamā adukkhamasukhaṁ upekkhāsatipārisuddhiṁ catutthaṁ jhānaṁ upasampajja vihareyyan”ti. Tassa mayhaṁ Ānanda adukkhamasukhe cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati “etaṁ santan”ti passato. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “ko nu kho hetu ko paccayo, yena me adukkhamasukhe cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati ‘etaṁ santan’ti passato”. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “upekkhāsukhe kho me ādīnavo adiṭṭho, so ca me abahulīkato. Adukkhamasukhe ca ānisaṁso anadhigato, so ca me anāsevito. Tasmā me adukkhamasukhe cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati ‘etaṁ santan’ti passato”. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “sace kho ahaṁ upekkhāsukhe ādīnavaṁ disvā taṁ bahulaṁ kareyyaṁ, adukkhamasukhe ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseveyyaṁ.

Ṭhānaṁ kho panetaṁ vijjati, yaṁ me adukkhamasukhe cittaṁ pakkhandeyya pasīdeyya santiṭṭheyya vimucceyya 'etaṁ santan'ti passato". So kho ahaṁ Ānanda aparena samarena upekkhāsukhe ādīnavaṁ disvā taṁ bahulamakāsiṁ, adukkhamasukhe ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseviṁ. Tassa mayhaṁ Ānanda adukkhamasukhe cittaṁ pakkhandati pasīdati santiṭṭhati vimuccati "etaṁ santan"ti passato. So kho ahaṁ Ānanda sukhassa ca pahānā -pa- catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharāmi. Tassa mayhaṁ Ānanda iminā vihārena viharato upekkhāsahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho. Seyyathāpi Ānanda sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa me upekkhāsahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho.

Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "yaṁnūnāhaṁ sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā 'ananto ākāso'ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja vihareyyan"ti. Tassa mayhaṁ Ānanda ākāsānañcāyatane cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati "etaṁ santan"ti passato. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "ko nukho hetu ko paccayo, yena me ākāsānañcāyatane cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati 'etaṁ santan'ti passato". Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "rūpesu kho me ādīnavo adiṭṭho, so ca abahulīkato. Ākāsānañcāyatane ca ānisaṁso anadhigato, so ca me anāsevito. Tasmā me ākāsānañcāyatane cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati 'etaṁ santan'ti passato". Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "sace kho ahaṁ rūpesu ādīnavaṁ disvā taṁ bahulaṁ kareyyaṁ, ākāsānañcāyatane ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseveyyaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ vijjati, yaṁ me ākāsānañcāyatane cittaṁ pakkhandeyya pasīdeyya santiṭṭheyya vimucceyya 'etaṁ santan'ti passato. So kho ahaṁ Ānanda aparena samayena rūpesu ādīnavaṁ disvā taṁ bahulamakāsiṁ, ākāsānañcāyatane ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseviṁ. Tassa mayhaṁ Ānanda ākāsānañcāyatane cittaṁ pakkhandati pasīdati santiṭṭhati vimuccati 'etaṁ santan'ti passato". So kho ahaṁ Ānanda sabbaso rūpasaññānaṁ

samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā “ananto ākāso”ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharāmi. Tassa mayhaṁ Ānanda iminā vihārena viharato rūpasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho. Seyyathāpi Ānanda sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa me rūpasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho.

Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “yaṁnūnāhaṁ sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma ‘anantaṁ viññāṇan’ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja vihareyyan”ti. Tassa mayhaṁ Ānanda viññāṇañcāyatane cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati “etaṁ santan”ti passato. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “ko nu kho hetu ko paccayo, yena me viññāṇañcāyatane cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati ‘etaṁ santan’ti passato”. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “ākāsānañcāyatane kho me ādīnavo adiṭṭho, so ca abahulīkato. Viññāṇañcāyatane ca ānisaṁso anadhigato, so ca me anāsevito. Tasmā me viññāṇañcāyatane cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati ‘etaṁ santan’ti passato”. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “sace kho ahaṁ ākāsānañcāyatane ādīnavaṁ disvā taṁ bahulaṁ kareyyaṁ, viññāṇañcāyatane ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseveyyaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ vijjati, yaṁ me viññāṇañcāyatane cittaṁ pakkhandeyya pasīdeyya santiṭṭheyya vimucceyya ‘etaṁ santan’ti passato”. So kho ahaṁ Ānanda aparena samayena ākāsānañcāyatane ādīnavaṁ disvā taṁ bahulamakāsiṁ, viññāṇañcāyatane ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseviṁ. Tassa mayhaṁ Ānanda viññāṇañcāyatane cittaṁ pakkhandati pasīdati santiṭṭhati vimuccati “etaṁ santan’ti passato”. So kho ahaṁ Ānanda sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma “anantaṁ viññāṇa n”ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharāmi. Tassa mayhaṁ Ānanda iminā vihārena viharato ākāsānañcāyatanasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho. Seyyathāpi Ānanda sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva

ābādhāya. Evamevassa me ākāsānañcāyatanasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho.

Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "yaṁnūnāhaṁ sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja vihareyyan"ti. Tassa mayhaṁ Ānanda ākiñcaññāyatane cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati "etaṁ santan"ti passato. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "ko nu kho hetu ko paccayo, yena me ākiñcaññāyatane cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati 'etaṁ santan'ti passato". Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "viññāṇañcāyatane kho me ādīnavo adiṭṭho, so ca me abahulīkato. Ākiñcaññāyatane ca ānisaṁso anadhigato, so ca me anāsevito. Tasmā me ākiñcaññāyatane cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati 'etaṁ santan'ti passato". Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "sace kho ahaṁ viññāṇañcāyatane ādīnavaṁ disvā taṁ bahulaṁ kareyyaṁ, ākiñcaññāyatane ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseveyyaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ vijjati, yaṁ me ākiñcaññāyatane cittaṁ pakkhandeyya pasīdeyya santiṭṭheyya vimucceyya 'etaṁ santan'ti passato". So kho ahaṁ Ānanda aparena samayena viññāṇañcāyatane ādīnavaṁ disvā taṁ bahulamakāsiṁ, ākiñcaññāyatane ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseviṁ. Tassa mayhaṁ Ānanda ākiñcaññāyatane cittaṁ pakkhandati pasīdati santiṭṭhati vimuccati "etaṁ santan"ti passato. So kho ahaṁ Ānanda sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharāmi. Tassa mayhaṁ Ānanda iminā vihārena viharato viññāṇañcāyatanasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho. Seyyathāpi Ānanda sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa me viññāṇañcāyatanasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho.

Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "yaṁnūnāhaṁ sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja vihareyyan"ti. Tassa mayhaṁ Ānanda nevasaññānāsaññāyatane cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati "etaṁ santan"ti passato. Tassa mayhaṁ Ānanda

etadahosi “ko nu kho hetu ko paccayo, yena me nevasaññānāsaññāyatane cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati ‘etaṁ santan’ti passato”. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “ākiñcaññāyatane kho me ādīnavo adiṭṭho, so ca me abahulīkato. Nevasaññānāsaññāyatane ca ānisaṁso anadhigato, so ca me anāsevito. Tasmā me nevasaññānāsaññāyatane cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati ‘etaṁ santan’ti passato”. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “sace kho ahaṁ ākiñcaññāyatane ādīnavaṁ disvā taṁ bahulaṁ kareyyaṁ, nevasaññānāsaññāyatane ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseveyyaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ vijjati, yaṁ me nevasaññānāsaññāyatane cittaṁ pakkhandeyya pasīdeyya santiṭṭheyya vimucceyya ‘etaṁ santan’ti passato”. So kho ahaṁ Ānanda aparena samayena ākiñcaññāyatane ādīnavaṁ disvā taṁ bahulamakāsiṁ, nevasaññānāsaññāyatane ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseviṁ. Tassa mayhaṁ Ānanda nevasaññānāsaññāyatane cittaṁ pakkhandati pasīdati santiṭṭhati vimuccati “etaṁ santan”ti passato. So kho ahaṁ Ānanda sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharāmi. Tassa mayhaṁ Ānanda iminā vihārena viharato ākiñcaññāyatanasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho. Seyyathāpi Ānanda sukhino dukkhaṁ uppajjeyya yāvadeva ābādhāya. Evamevassa me ākiñcaññāyatanasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti, svassa me hoti ābādho.

Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “yaṁnūnāhaṁ nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja vihareyyan”ti. Tassa mayhaṁ Ānanda saññāvedayitanirodhe cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati “etaṁ santan”ti passato. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “ko nu kho hetu ko paccayo, yena me saññāvedayitanirodhe cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati ‘etaṁ santan’ti passato”. Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi “nevasaññānāsaññāyatane kho me ādīnavo adiṭṭho, so ca me abahulīkato. Saññāvedayitanirodhe ca ānisaṁso anadhigato,

so ca me anāsevito. Tasmā me saññāvedayitanirodhe cittaṁ na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati na vimuccati 'etaṁ santan'ti passato". Tassa mayhaṁ Ānanda etadahosi "sace kho ahaṁ nevasaññānāsaññāyatane ādīnavaṁ disvā taṁ bahulaṁ kareyyaṁ, saññāvedayitanirodhe ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseveyyaṁ. Ṭhānaṁ kho panetaṁ vijjati, yaṁ me saññāvedayitanirodhe cittaṁ pakkhandeyya pasīdeyya santiṭṭheyya vimucceyya 'etaṁ santan'ti passato". So kho ahaṁ Ānanda aparena samayena nevasaññānāsaññāyatane ādīnavaṁ disvā taṁ bahulamakāsiṁ, saññāvedayitanirodhe ānisaṁsaṁ adhigamma tamāseviṁ. Tassa mayhaṁ Ānanda saññāvedayitanirodhe cittaṁ pakkhandati pasīdati santiṭṭhati vimuccati "etaṁ santan"ti passato. So kho ahaṁ Ānanda sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharāmi, paññāya ca me disvā āsavā parikkhayaṁ agamaṁsu.

Yāvakīvañcāhaṁ Ānanda imā nava anupubbavihārasamāpattiyo na evaṁ anulomapaṭilomaṁ samāpajjīmpi vuṭṭhahimpi, neva tāvāhaṁ Ānanda sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaraṁ sammāsambodhiṁ abhisambuddhoti paccaññāsiṁ. Yato ca kho ahaṁ Ānanda imā nava anupubbavihārasamāpattiyo evaṁ anulomapaṭilomaṁ samāpajjimpi vuṭṭhahimpi, athāhaṁ Ānanda sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaraṁ sammāsambodhiṁ abhisambuddhoti paccaññāsiṁ, ñāṇañca pana me dassanaṁ udapādi "akuppā me cetovimutti[1], ayamantimā jāti, natthi dāni punabbhavo"ti. . Dassamaṁ.

Mahāvaggo catuttho.

Tassuddānaṁ

Dve Vihārā ca Nibbānaṁ, Gāvī Jhānena pañcamaṁ.
Ānando Brāhmaṇā Devo, Nāgena Tapussena cāti.

---

1. Vimutti (Ka-Sī, Ka)

5. Sāmaññavagga

1. Sambādhasutta

42. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Ānando Kosambiyaṁ viharati Ghositārāme. Atha kho āyasmā Udāyī yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmatā Ānandena saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Udāyī āyasmantaṁ Ānandaṁ etadavoca—vuttamidaṁ āvuso Pañcālacaṇḍena devaputtena.

"Sambādhe gataṁ[1] okāsaṁ, avidvā bhūrimedhaso.
Yo jhānamabujjhi Buddho, paṭilīnanisabho munī"ti.

Katamo āvuso sambādho, katamo sambādhe okāsādhigamo vutto Bhagavatāti. Pañcime āvuso kāmaguṇā sambādho vutto Bhagavatā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā. Sotaviññeyyā saddā -pa-. Ghānaviññeyyā gandhā. Jivhāviññeyyā rasā. Kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā. Ime kho āvuso pañca kāmaguṇā sambādho vutto Bhagavatā.

Idhāvuso bhikkhu vivicceva kāmehi -pa- paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Ettāvatāpi kho āvuso sambādhe okāsādhigamo vutto Bhagavatā pariyāyena. Tatrāpa'tthi sambādho, kiñca tattha sambādho, yadeva tattha vitakkavicārā aniruddhā honti. Ayamettha sambādho.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu vitakkavicārānaṁ vūpasamā -pa- dutiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Ettāvatāpi kho āvuso sambādhe okāsādhigamo vutto Bhagavatā pariyāyena. Tatrapa'tthi sambādho, kiñca tattha sambodho, yadeva tattha pīti aniruddhā hoti. Ayamettha sambādho.

---

1. Sambādhe vata (Sī)

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu pītiyā ca virāgā -pa- tatiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Ettāvatāpi kho āvuso sambādhe okāsādhigamo vutto Bhagavatā pariyāyena. Tatrāpa'tthi sambādho, kiñca tattha sambādho, yadeva tattha upekkhāsukhaṁ aniruddhaṁ hoti. Ayamettha sambādho.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sukhassa ca pahānā -pa- catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Ettāvatāpi kho āvuso sambādhe okāsādhigamo vutto Bhagavatā pariyāyena. Tatrāpatthi sambādho, kiñca tattha sambādho, yadeva tattha rūpasaññā aniruddhā hoti. Ayamettha sambādho.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā "ananto ākāso"ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Ettāvatāpi kho āvuso sambādhe okāsādhigamo vutto Bhagavatā pariyāyena. Tatrāpa'tthi sambādho, kiñca tattha sambādho, yadeva tattha ākāsānañcāyatanasaññā aniruddhā hoti. Ayamettha sambādho.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma "anantaṁ viññāṇan"ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Ettāvatāpi kho āvuso sambādhe okāsādhigamo vutto Bhagavatā pariyāyena. Tatrāpa'tthi sambodho, kiñca tattha sambādho yadeva tattha viññāṇañcāyatanasaññā aniruddhā hoti. Ayamettha sambādho.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Ettāvatāpi kho āvuso sambādhe okāsādhigamo vutto Bhagavatā pariyāyena. Tatrāpa'tthi sambodho, kiñca tattha sambādho, yadeva tattha ākiñcaññāyatanasaññā aniruddhā hoti. Ayamettha sambādho.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Ettāvatāpi kho āvuso sambādhe okāsādhigamo vutto Bhagavatā pariyāyena.

Tatrāpa'tthi sambādho, kiñca tattha sambādho, yadeva tattha nevasaññānāsaññāyatanasaññā aniruddhā hoti. Ayamettha sambodho.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. Ettāvatāpi kho āvuso sambādhe okāsādhigamo vutto Bhagavatā nippariyāyenāti. . Paṭhamaṁ.

2. Kāyasakkhīsutta

43. "Kāyasakkhī kāyasakkhī"ti āvuso vuccati, kittāvatā nu kho āvuso kāyasakkhī vutto Bhagavatāti. Idhāvuso bhikkhu vivicceva kāmehi -pa- paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Yathā yathā ca tadāyatanaṁ, tathā tathā naṁ kāyena phusitvā viharati. Ettāvatāpi kho āvuso kāyasakkhī vutto Bhagavatā pariyāyena. (1)

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu vitakkavicārānaṁ vūpasamā -pa- dutiyaṁ jhānaṁ. Tatiyaṁ jhānaṁ. Catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Yathā yathā ca tadāyatanaṁ, tathā tathā naṁ kāyena phusitvā viharati. Ettāvatāpi kho āvuso kāyasakkhī vutto Bhagavatā pariyāyena. (2-4)

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā "ananto ākāso"ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Yathā yathā ca tadāyatanaṁ, tathā tathā naṁ kāyena phusitvā viharati. Ettāvatāpi kho āvuso kāyasakkhī vutto Bhagavatā pariyāyena -pa-. (5-8)

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. Yathā yathā ca tadāyatanaṁ, tathā tathā naṁ kāyena phusitvā viharati. Ettāvatāpi kho āvuso kāyasakkhī vutto Bhagavatā nippariyāyenāti. (9). Dutiyaṁ.

3. Paññāvimuttasutta

44. “Paññāvimutto paññāvimutto”ti āvuso vuccati, kittāvatā nu kho āvuso paññāvimutto vutto Bhagavatāti. Idhāvuso bhikkhu vivicceva kāmehi -pa- paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati, paññāya ca naṁ pajānāti. Ettāvatāpi kho āvuso paññāvimutto vutto Bhagavatā pariyāyena -pa-.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti, paññāya ca naṁ pajānāti. Ettāvatāpi kho āvuso paññāvimutto vutto Bhagavatā nippariyāyenāti. . Tatiyaṁ.

4. Ubhatobhāgavimuttasutta

45. “Ubhatobhāgavimutto ubhatobhāgavimutto”ti āvuso vuccati, kittāvatā nu kho āvuso ubhatobhāgavimutto vutto Bhagavatāti. Idhāvuso bhikkhu vivicceva kāmehi -pa- paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati, yathā yathā ca tadāyatanaṁ, tathā tathā naṁ kāyena phusitvā viharati, paññāya ca naṁ pajānāti. Ettāvatāpi kho āvuso ubhatobhāgavimutto vutto Bhagavatā pariyāyena -pa-.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti, yathā yathā ca tadāyatanaṁ, tathā tathā naṁ kāyena phusitvā viharati, paññāya ca naṁ pajānāti. Ettāvatāpi kho āvuso ubhatobhāgavimutto vutto Bhagavatā nippariyāyenāti. . Catutthaṁ.

5. Sandiṭṭhikadhammasutta

46. “Sandiṭṭhiko dhammo sandiṭṭhiko dhammo”ti āvuso vuccati, kittāvatā nu kho āvuso sandiṭṭhiko dhammo vutto Bhagavatāti. Idhāvuso bhikkhu vivicceva kāmehi -pa- paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati.

Ettāvabhāpi kho āvuso sandiṭṭhiko dhammo vutto Bhagavatā pariyāyena -pa-.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. Ettāvatāpi kho āvuso sandiṭṭhiko dhammo vutto Bhagavatā nippariyāyenāti. . Pañcamaṁ.

6. Sandiṭṭhikanibbānasutta

47. "Sandiṭṭhikaṁ nibbānaṁ sandiṭṭhikaṁ nibbānan"ti āvuso vuccati, kittāvatā nu kho āvuso sandiṭṭhikaṁ nibbānaṁ vuttaṁ Bhagavatāti. Idhāvuso bhikkhu vivicceva kāmehi -pa- paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Ettāvatāpi kho āvuso sandiṭṭhikaṁ nibbānaṁ vuttaṁ Bhagavatā pariyāyena -pa-.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. Ettāvatāpi kho āvuso sandiṭṭhikaṁ nibbānaṁ vuttaṁ Bhagavatā nippariyāyenāti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Nibbānasutta

48. "Nibbānaṁ nibbānan"ti āvuso vuccati -pa-. . Sattamaṁ.

8. Parinibbānasutta

49. "Parinibbānaṁ parinibbānan"ti -pa-. . Aṭṭhamaṁ.

9. Tadaṅganibbānasutta

50. "Tadaṅganibbānaṁ tadaṅganibbānan"ti āvuso vuccati -pa-. . Navamaṁ.

10. Diṭṭhadhammanibbānasutta

51. "Diṭṭhadhammanibbānaṁ diṭṭhadhammanibbānan"ti āvuso vuccati, kittāvatā nu kho āvuso diṭṭhadhammanibbānaṁ vuttaṁ Bhagavatāti. Idhāvuso bhikkhu vivicceva

kāmehi -pa- paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Ettāvatāpi kho āvuso diṭṭhadhammanibbānaṁ vuttaṁ Bhagavatā pariyāyena -pa-.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. Ettāvatāpi kho āvuso diṭṭhadhammanibbānaṁ vuttaṁ Bhagavatā nippariyāyenāti. . Dasamaṁ.

Sāmaññavaggo pañcamo.

Tassuddānaṁ

Sambādho Kāyasakkhī Paññā, Ubhatobhāgo Sandiṭṭhikā dve.
Nibbānaṁ Parinibbānaṁ, Tadaṅgadiṭṭhadhammikena cāti.

Paṭhamo paṇṇāsako samatto.

2. Dutiyapaṇṇāsaka

(6) 1. Khemavagga

1. Khemasutta

52. “Khemaṁ kheman”ti āvuso vuccati, kittāvatā nu kho āvuso khemaṁ vuttaṁ Bhagavatāti. Idhāvuso bhikkhu vivicceva kāmehi -pa- paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Ettāvatāpi kho āvuso khemaṁ vuttaṁ Bhagavatā pariyāyena -pa-.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. Ettāvatāpi ko āvuso khemaṁ vuttaṁ Bhagavatā nippariyāyenāti. . Paṭhamaṁ.

2. Khemappattasutta

53. “Khemappatto khemappatto”ti āvuso vuccati. . Dutiyaṁ.

3. Amatasutta

54. “Amataṁ amatan”ti āvuso vuccati. . Tatiyaṁ.

4. Amatappattasutta

55. “Amatappatto amatappatto”ti āvuso vuccati. . Catutthaṁ.

5. Abhayasutta

56. “Abhayaṁ abhayan”ti āvuso vuccati. . Pañcamaṁ.

6. Abhayappattasutta

57. “Abhayappatto abhayappatto”ti āvuso vuccati. . Chaṭṭhaṁ.

7. Passaddhisutta

58. “Passaddhi passaddhī”ti āvuso vuccati. . Sattamaṁ.

8. Anupubbapassaddhisutta

59. “Anupubbapassaddhi anupubbapassaddhī”ti āvuso vuccati. . Aṭṭhamaṁ.

9. Nirodhasutta

60. “Nirodho nirodho”ti āvuso vuccati. . Navamaṁ.

10. Anupubbanirodhasutta

61. “Anupubbanirodho anupubbanirodho”ti āvuso vuccati, kittāvatā nu kho āvuso anupubbanirodho vutto Bhagavatāti. Idhāvuso bhikkhu vivicceva kāmehi -pa- paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Ettāvatāpi kho āvuso anupubbanirodho vutto Bhagavatā pariyāyena -pa-.

Puna caparaṁ āvuso bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. Ettāvatāpi kho āvuso anupubbanirodho vutto Bhagavatā nippariyāyenāti. . Dasamaṁ.

11. Abhabbasutta

62. Nava bhikkhave dhamme appahāya abhabbo arahattaṁ sacchikātuṁ. Katame nava? Rāgaṁ dosaṁ mohaṁ kodhaṁ upanāhaṁ makkhaṁ paḷāsaṁ issaṁ macchariyaṁ. Ime kho bhikkhave nava dhamme appahāya abhabbo arahattaṁ sacchikātuṁ. Nava bhikkhave dhamme pahāya bhabbo arahattaṁ sacchikātuṁ. Katame nava? Rāgaṁ dosaṁ mohaṁ kodhaṁ upanāhaṁ makkhaṁ paḷāsaṁ isaṁ macchariyaṁ. Ime kho bhikkhave nava dhamme pahāya bhabbo arahattaṁ sacchikātunti. . Ekādasamaṁ.

Khemavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Khemo ca Amataṁ ceva, Abhayaṁ Passaddhīyena ca.
Nirodho Anupubbo ca, dhammaṁ pahāya Bhabbena cāti.

(7) 2. Satipaṭṭhānavagga

1. Sikkhādubbalyasutta

63. Pañcimāni bhikkhave sikkhādubbalyāni. Katamāni pañca? Pāṇātipāto adinnādānaṁ kāmesumicchācāro musāvādo surāmerayamajjapamādaṭṭhānaṁ. Imāni kho bhikkhave pañca sikkhādubbalyāni.

Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ sikkhādubbalyānaṁ pahānāya cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbā. Katame cattāro? Idha bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassaṁ. Vedanāsu -pa- citte. Dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassaṁ. Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ sikkhādubbalyānaṁ pahānāya ime cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbāti. . Paṭhamaṁ.

2. Nīvaraṇasutta

64. Pañcimāni bhikkhave nīvaraṇāni. Katamāni pañca? Kāmacchandanīvaraṇaṁ byāpādanīvaraṇaṁ thinamiddhanīvaraṇaṁ uddhaccakukkuccanīvaraṇaṁ vicikicchānīvaraṇaṁ, imāni kho bhikkhave pañca nīvaraṇāni.

Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ nīvaraṇānaṁ pahānāya cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbā. Katame cattāro? Idha bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassaṁ. Vedanāsu -pa- citte. Dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassaṁ. Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ nīvaraṇānaṁ pahānāya ime cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbāti. . Dutiyaṁ.

3. Kāmaguṇasutta

65. Pañcime bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā. Sotaviññeyyā saddā -pa-. Ghānaviññeyyā gandhā. Jivhāviññeyyā rasā. Kāyaviññeyyā

phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṁhitā rajanīyā. Ime kho bhikkhave pañca kāmaguṇā.

Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ kāmaguṇānaṁ pahānāya -pa-. Ime cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbāti. . Tatiyaṁ.

4. Upādānakkhandhasutta

66. Pañcime bhikkhave upādānakkhandhā. Katame pañca? Rūpupādānakkhandho vedanupādānakkhandho saññupādānakkhandho saṅkhārupādānakkhandho viññāṇupādānakkhandho. Ime kho bhikkhave pañcupādānakkhandhā.

Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ upādānakkhandhānaṁ pahānāya -pa-. Ime cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbāti. . Catutthaṁ.

5. Orambhāgiyasutta

67. Pañcimāni bhikkhave orambhāgiyāni saṁyojanāni. Katamāni pañca? Sakkāyadiṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso kāmacchando byāpādo. Imāni kho bhikkhave pañcorambhāgiyāni saṁyojanāni.

Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ pahānāya -pa-. Ime cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbāti. . Pañcamaṁ.

6. Gatisutta

68. Pañcimā bhikkhave gatiyo. Katamā pañca? Nirayo tiracchānayoni pettivisayo manussā devā. Imā kho bhikkhave pañca gatiyo.

Imāsaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ gatīnaṁ pahānāya -pa-. Ime cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbāti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Macchariyasutta

69. Pañcimāni bhikkhave macchariyāni. Katamāni pañca? Āvāsamacchariyaṁ kulamacchariyaṁ lābhamacchariyaṁ vaṇṇamacchariyaṁ dhammamacchariyaṁ. Imāni kho bhikkhave pañca macchariyāni.

Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ macchariyānaṁ pahānāya -pa-. Ime cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbāti. . Sattamaṁ.

8. Uddhambhāgiyasutta

70. Pañcimāni bhikkhave uddhambhāgiyāni saṁyojanāni. Katamāni pañca? Rūparāgo arūparāgo māno uddhaccaṁ avijjā. Imāni kho bhikkhave pañcuddhambhāgiyāni saṁyojanāni.

Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ uddhambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ pahānāya -pa-. Ime cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbāti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Cetokhilasutta

71. * Pañcime bhikkhave cetokhilā[1]. Katame pañca? Idha bhikkhave bhikkhu Satthari kaṅkhati vicikicchati nādhimuccati na sampasīdati. Yo so bhikkhave bhikkhu Satthari kaṅkhati vicikicchati nādhimuccati na sampasīdati, tassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Yassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Ayaṁ paṭhamo cetokhilo.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu dhamme kaṅkhati -pa- saṁghe kaṅkhati sikkhāya kaṅkhati sabrahmacārīsu kupito hoti anattamano āhatacitto khilajāto. Yo so bhikkhave bhikkhu sabrahmacārīsu kupito hoti anattamano āhatacitto khilajāto, tassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Yassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Ayaṁ pañcamo cetokhilo.

Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ cetokhilānaṁ pahānāya -pa-. Ime cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbāti. . Navamaṁ.

10. Cetasovinibandhasutta

72. Pañcime bhikkhave cetasovinibandhā[2]. Katame pañca? Idha bhikkhave bhikkhu kāmesu avītarāgo hoti avigatacchando avigatapemo

---

1. Cetokhīlā (Ka)
2. Cetovinibaddhā (Sāratthadīpanīṭīkā) Aṁ 2. 218; Dī 3. 199 piṭṭhesupi.
* Aṁ 2. 217; Dī 3. 198; Ma 1. 145 piṭṭhesupi.

avigatapipāso avigatapariḷāho avigatataṇho. Yo so bhikkhave bhikkhu kāmesu avītarāgo hoti avigatacchando avigatapemo avigatapipāso avigatapariḷāho avigatataṇho, tassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Yassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Ayaṁ paṭhamo cetasovinibandho.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu kāye avītarāgo hoti -pa- rūpe avītarāgo hoti. Yāvadatthaṁ udarāvadehakaṁ bhuñjitvā seyyasukhaṁ passasukhaṁ middhasukhaṁ anuyutto viharati. Aññataraṁ devanikāyaṁ paṇidhāya brahmacariyaṁ carati "imināhaṁ sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā devo vā bhavissāmi devaññataro vā"ti. Yo so bhikkhave bhikkhu aññataraṁ devanikāyaṁ paṇidhāya brahmacariyaṁ carati "imināhaṁ sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā devo vā bhavissāmi devaññataro vā"ti. Tassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Yassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Ayaṁ pañcamo cetasovinibandho. Ime kho bhikkhave pañca cetasovinibandhā.

Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ cetasovinibandhānaṁ pahānāya cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbā. Katame cattāro? Idha bhikkhave bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyyaloke abhijjhādomanassaṁ. Vedanāsu -pa- citte. Dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassaṁ. Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ cetasovinibandhānaṁ pahānāya ime cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbāti. . Dasamaṁ.

Satipaṭṭhānavaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Sikkhā Nīvaraṇākāmā, Khandhā ca Orambhāgiyā Gati.
Maccheraṁ Uddhambhāgiyā aṭṭhamaṁ, Cetokhilā Vinibandhāti.

(8) 3. Sammappadhānavagga

1. Sikkhasutta

73. Pañcimāni bhikkhave sikkhādubbalyāni. Katamāni pañca? Pāṇātipāto -pa- surāmerayamajjapamādaṭṭhānaṁ. Imāni kho bhikkhave pañca sikkhādubbalyāni.

Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ sikkhādubbalyānaṁ pahānāya cattāro sammappadhānā bhāvetabbā. Katame cattāro? Idha bhikkhave bhikkhu anuppannānaṁ pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ anuppādāya chandaṁ janeti vāyamati vīriyaṁ ārabhati cittaṁ paggaṇhāti padahati. Uppannānaṁ pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya chandaṁ janeti vāyamati vīriyaṁ ārabhati cittaṁ paggaṇhāti padahati. Anuppannānaṁ kusalānaṁ dhammānaṁ uppādāya chandaṁ janeti vāyamati vīriyaṁ ārabhati cittaṁ paggaṇhāti padahati. Uppannānaṁ kusalānaṁ dhammānaṁ ṭhitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandaṁ janeti vāyamati vīriyaṁ ārabhati cittaṁ paggaṇhāti padahati. Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ sikkhādubbalyānaṁ pahānāya ime cattāro sammappadhānā bhāvetabbāti. . Paṭhamaṁ.

74-81. (Yathā satipaṭṭhānavagge, tathā sammappadhānavasena vitthāretabbā.)

10. Cetasovinibandhasutta

82. Pañcime bhikkhave cetasovinibandhā. Katame pañca? Idha bhikkhave bhikkhu kāmesu avītarāgo hoti -pa-. Ime kho bhikkhave pañca cetasovinibandhā.

Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ cetasovinibandhānaṁ pahānāya cattāro sammappadhānā bhāvetabbā. Katame cattāro? Idha bhikkhave bhikkhu anuppannānaṁ pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ anuppādāya chandaṁ janeti vāyamati vīriyaṁ ārabhati cittaṁ paggaṇhāti padahati. Uppannānaṁ pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya. Anuppannānaṁ kusalānaṁ dhammānaṁ uppādāya. Uppannānaṁ kusalānaṁ dhammānaṁ ṭhitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandaṁ janeti vāyamati vīriyaṁ ārabhati cittaṁ paggaṇhāti

padahati. Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ cetasovinibandhānaṁ pahānāya ime cattāro sammappadhānā bhāvetabbāti. . Dasamaṁ.

Sammappadhānavaggo tatiyo.

---

(9) 4. Iddhipādavagga

1. Sikkhasutta

83. Pañcimāni bhikkhave sikkhādubbalyāni. Katamāni pañca? Pāṇātipāto -pa-. surāmerayamajjapamādaṭṭhānaṁ. Imāni kho bhikkhave pañca sikkhādubbalyāni.

Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ sikkhādubbalyānaṁ pahānāya cattāro iddhipādā bhāvetabbā. Katame cattāro? Idha bhikkhave bhikkhu chandasamādhipadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi. Cittasamādhi. Vīmaṁsāsamādhipadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ sikkhādubbalyānaṁ pahānāya ime cattāro iddhipādā bhāvetabbāti. . Paṭhamaṁ.

84-91. (Yathā satipaṭṭhānavagge, tathā iddhipādavasena vitthāretabbā.)

10. Cetasovinibandhasutta

92. Pañcime bhikkhave cetasovinibandhā. Katame pañca? Idha bhikkhave bhikkhu kāmesu avītarāgo hoti -pa-. Ime kho bhikkhave pañca cetasovinibandhā.

Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ cetasovinibandhānaṁ pahānāya ime cattāro iddhipādā bhāvetabbā. Katame cattāro? Idha bhikkhave bhikkhu chandasamādhipadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi. Cittasamādhi. Vīmaṁsāsamādhipadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Imesaṁ kho bhikkhave pañcannaṁ cetasovinibandhānaṁ pahānāya ime cattāro iddhipādā bhāvetabbāti. . Dasamaṁ.

Iddhipādavaggo catuttho.

Yatheva Satipaṭṭhānā, Padhānā caturopi ca.
Cattāro Iddhipādā ca, tatheva Sampayojayeti.

---

(10) 5. Rāgapeyyāla

93. Rāgassa bhikkhave abhiññāya nava dhammā bhāvetabbā. Katame nava? Asubhasaññā maraṇasaññā āhāre paṭikūlasaññā sabbaloke anabhiratasaññā aniccasaññā anicce dukkhasaññā dukkhe anattasaññā pahānasaññā virāgasaññā, rāgassa bhikkhave abhiññāya ime nava dhammā bhāvetabbāti. (1)

94. Rāgassa bhikkhave abhiññāya nava dhammā bhāvetabbā. Katame nava? Paṭhamaṁ jhānaṁ. Dutiyaṁ jhānaṁ. Tatiyaṁ jhānaṁ. Catutthaṁ jhānaṁ. Ākāsānañcāyatanaṁ. Viññāṇañcāyatanaṁ. Ākiñcaññāyatanaṁ. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ. Saññāvedayitanirodho. Rāgassa bhikkhave abhiññāya ime nava dhammā bhāvetabbāti. (2)

95-112. Rāgassa bhikkhave pariññāya -pa- parikkhayāya -pa- pahānāya -pa- khayāya -pa- vayāya -pa- virāgāya -pa- nirodhāya -pa- cāgāya -pa- paṭinissaggāya -pa-. Ime nava dhammā bhāvetabbā. (3-20)

113-432. Dosassa -pa-. Mohassa. Kodhassa. Upanāhassa. Makkhassa. Paḷāsassa. Issāya. Macchariyassa. Māyāya. Sāṭṭheyyassa. Thambhassa. Sārambhassa. Mānassa. Atimānassa. Madassa. Pamādassa. Abhiññāya -pa- pariññāya. Parikkhayāya. Pahānāya. Khayāya. Vayāya. Virāgāya. Nirodhāya. Cāgāya. Paṭinissaggāya -pa-. Ime nava dhammā bhāvetabbāti. (21-340)

Rāgapeyyālaṁ niṭṭhitaṁ.

Navakanipātapāḷi niṭṭhitā.

Aṅguttaranikāya

Dasakanipātapāḷi

Namo tassa Bhagavatā Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Paṭhamapaṇṇāsaka

1. Ānisaṁsavagga

1. Kimatthiyasutta

1. Evaṁ me sutaṁ—ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca—

Kimatthiyāni bhante kusalāni sīlāni kimānisaṁsānīti. Avippaṭisāratthāni kho Ānanda kusalāni sīlāni avippaṭisārānisaṁsānīti.

Avippaṭisāro pana bhante kimatthiyo kimānisaṁsoti. Avippaṭisāro kho Ānanda pāmojjattho pāmojjānisaṁsoti[1].

Pāmojjaṁ pana bhante kimatthiyaṁ kimānisaṁsanti. Pāmojjaṁ kho Ānanda pītatthaṁ pītānisaṁsanti.

Pīti pana bhante kimatthiyā kimānisaṁsāti. Pīti kho Ānanda passaddhatthā passaddhānisaṁsāti.

---

1. Pāmujjattho pāmujjānisaṁsoti (Sī, Syā, I) upari 515 piṭṭhepi.

Passaddhi pana bhante kimatthiyā kimānisaṁsāti. Passaddhi kho Ānanda sukhatthā sukhānisaṁsāti.

Sukhaṁ pana bhante kimatthiyaṁ kimānisaṁsanti. Sukhaṁ kho Ānanda samādhatthaṁ samādhānisaṁsanti.

Samādhi pana bhante kimatthiyo kimānisaṁsoti. Samādhi kho Ānanda yathābhūtañāṇadassanattho yathābhūtañāṇadassanānisaṁsoti.

Yathābhūtañāṇadassanaṁ pana bhante kimatthiyaṁ kimānisaṁsanti. Yathābhūtañāṇadassanaṁ kho Ānanda nibbidāvirāgatthaṁ nibbidāvirāgānisaṁsanti.

Nibbidāvirāgo pana bhante kimatthiyo kimānisaṁsoti. Nibbidāvirāgo kho Ānanda vimuttiñāṇadassanattho vimuttiñāṇadassanānisaṁso[1].

Iti kho Ānanda kusalāni sīlāni avippaṭisāratthāni avippaṭisārānisaṁsāni, avippaṭisāro pāmojjattho pāmojjānisaṁso, pāmojjaṁ pītatthaṁ pītānisaṁsaṁ, pīti passaddhatthā passaddhānisaṁsā, passaddhi sukhatthā sukhānisaṁsā, sukhaṁ samādhatthaṁ samādhānisaṁsaṁ, samādhi yathābhūtañāṇadassanattho yathābhūtañāṇadassanānisaṁso, yathābhūtañāṇadassanaṁ nibbidāvirāgatthaṁ nibbidāvirāgānisaṁsaṁ, nibbidāvirāgo vimuttiñāṇadassanattho vimuttiñāṇadassanānisaṁso. Iti kho Ānanda kusalāni sīlāni anupubbena aggāya parentīti[2]. . Paṭhamaṁ.

2. Cetanākaraṇīyasutta

2. * Sīlavato bhikkhave sīlasampannassa na cetanāya karaṇīyaṁ "avippaṭisāro me uppajjatū"ti, dhammatā esā bhikkhave yaṁ sīlavato sīlasampannassa avippaṭisāro uppajjati. Avippaṭisārissa bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "pāmojjaṁ me uppajjatū"ti, dhammatā esā bhikkhave yaṁ avippaṭisārissa pāmojjaṁ jāyati. Pamuditassa bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "pīti me upajjatū"ti, dhammatā esā bhikkhave yaṁ pamuditassa pīti uppajjati. Pītimanassa bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "kāyo me passambhatū"ti, dhammatā esā bhikkhave yaṁ

---

1. ...nisaṁsoti (Sī, Ka) 2. Arahattāya pūrentīti (Syā) * Upari 516 piṭṭhepi.

pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyassa bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "sukhaṁ vediyāmī"ti, dhammatā esā bhikkhave yaṁ passaddhakāyo sukhaṁ vediyati. Sukhino bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "cittaṁ me samādhiyatū"ti, dhammatā esā bhikkhave yaṁ sukhino cittaṁ samādhiyati. Samāhitassa bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "yathābhūtaṁ jānāmi passāmī"ti, dhammatā esā bhikkhave yaṁ samāhito yathābhūtaṁ jānāti passati. Yathābhūtaṁ bhikkhave jānato passato na cetanāya karaṇīyaṁ "nibbindāmi virajjāmī"ti, dhammatā esā bhikkhave yaṁ yathābhūtaṁ jānaṁ passaṁ nibbindati virajjati. Nibbinnassa[1] bhikkhave virattassa na cetanāya karaṇīyaṁ "vimuttiñāṇadassanaṁ sacchikaromī"ti, dhammatā esā bhikkhave yaṁ nibbinno[2] viratto vimuttiñāṇadassanaṁ sacchikaroti.

Iti kho bhikkhave nibbidāvirāgo vimuttiñāṇadassanattho vimuttiñāṇadassanānisaṁso, yathābhūtañāṇadassanaṁ nibbidāvirāgatthaṁ nibbidāvirāgānisaṁsaṁ, samādhi yathābhūtañāṇadassanattho yathābhūtañāṇadassanānisaṁso, sukhaṁ samādhatthaṁ samādhānisaṁsaṁ, passaddhi sukhatthā sukhānisaṁsā, pīti passaddhatthā passaddhānisaṁsā, pāmojjaṁ pītatthaṁ pītānisaṁsaṁ, avippaṭisāro pāmojjattho pāmojjānisaṁso, kusalāni sīlāni avippaṭisāratthāni avippaṭisārānisaṁsāni. Iti kho bhikkhave dhammā dhamme abhisandenti, dhammā dhamme paripūrenti apārā pāraṁ gamanāyāti. . Dutiyaṁ.

3. Paṭhama-upanisasutta

3. * Dussīlassa bhikkhave sīlavipannassa hatūpaniso hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre asati avippaṭisāravipannassa hatūpanisaṁ hoti pāmojjaṁ, pāmojje asati pāmojjavipannassa hatūpanisā hoti pīti, pītiyā asati pītivipannassa hatūpanisā hoti passaddhi, passaddhiyā asati passaddhivipannassa hatūpanisaṁ hoti sukhaṁ, sukhe asati sukhavipannassa hatūpaniso hoti sammāsamādhi. Sammāsamādhimhi asati sammāsamādhivipannassa hatūpanisaṁ hoti yathābhūtañāṇadassanaṁ, yathābhūtañāṇadassane asati yathābhūtañāṇadassanavipannassa hatūpaniso hoti

---

1. Nibbindassa (Sī, Ka) 2. Nibbindo (Sī, Ka) * Aṁ 2. 16, upari 517 piṭṭhesupi.

nibbidāvirāgo, nibbidāvirāge asati nibbidāvirāgavipannassa hatūpanisaṁ hoti vimuttiñāṇadassanaṁ. Seyyathāpi bhikkhave rukkho sākhāpalāsavipanno, tassa papaṭikāpi na pāripūriṁ gacchati, tacopi. Pheggupi. Sāropi na pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho bhikkhave dussīlassa sīlavipannassa hatūpaniso hoti avippaṭisaro, avippaṭisāre asati avippaṭisāravipannassa hatūpanisaṁ hoti -pa- vimuttiñāṇadassanaṁ.

Sīlavato bhikkhave sīlasampannassa upanisasampanno hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre sati avippaṭisārasampannassa upanisasampannaṁ hoti pāmojjaṁ, pāmojje sati pāmojjasampannassa upanisasampannā hoti pīti, pītiyā sati pītisampannassa upanisasampannā hoti passaddhi, passaddhiyā sati passaddhisampannassa upanisasampannaṁ hoti sukhaṁ, sukhe sati sukhasampannassa upanisasampanno hoti sammāsamādhi, sammāsamādhimhi sati sammāsamādhisampannassa upanisasampannaṁ hoti yathābhūtañāṇadassanaṁ, yathābhūtañāṇadassane sati yathābhūtañāṇadassanasampannassa upanisasampanno hoti nibbidāvirāgo, nibbidāvirāge sati nibbidāvirāgasampannassa upanisasampannaṁ hoti vimuttiñāṇadassanaṁ. Seyyathāpi bhikkhave rukkho sākhāpalāsasampanno, tassa papaṭikāpi pāripūriṁ gacchati, tacopi. Pheggupi. Sāropi pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho bhikkhave sīlavato sīlasampannassa upanisasampanno hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre sati avippaṭisārasampannassa upanisasampannaṁ hoti -pa- vimuttiñāṇadassananti. . Tatiyaṁ.

4. Dutiya-upanisasutta

4. * Tatra kho āyasmā sātiputto bhikkhū āmantesi -pa-. Dussīlassa āvuso sīlavipannassa hatūpaniso hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre asati avippaṭisāravipannassa hatūpanisaṁ hoti -pa- vimuttiñāṇadassanaṁ. Seyyathāpi āvuso rukkho sākhāpalāsavipanno, tassa papaṭikāpi na pāripūriṁ gacchati, tacopi. Pheggupi. Sāropi na pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho āvuso dussīlassa sīlavipannassa hatūpaniso hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre asati avippaṭisāravipannassa hatūpanisaṁ hoti -pa- vimuttiñāṇadassanaṁ.

---

* Upari 519 piṭṭhepi.

Sīlavato āvuso sīlasampannassa upanisasampanno hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre sati avippaṭisārasampannassa upanisasampannaṁ hoti -pa- vimuttiñāṇadassanaṁ. Seyyathāpi āvuso rukkho sākhāpalāsasampanno, tassa papaṭikāpi pāripūriṁ gacchati, tacopi. Pheggupi. Sāropi pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho āvuso sīlavato sīlasampannassa upanisasampanno hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre sati avippaṭisārasampannassa upanisasampannaṁ hoti -pa- vimuttiñāṇadassananti. . Catutthaṁ.

5. Tatiya-upanisasutta

5. * Tatra kho āyasmā Ānando bhikkhū āmantesi -pa-. Dussīlassa āvuso sīlavipannassa hatūpaniso hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre asati avippaṭisāravipannassa hatūpanisaṁ hoti pāmojjaṁ, pāmojje asati pāmojjavipannassa hatūpanisā hoti pīti, pītiyā asati pītivipannassa hatūpanisā hoti passaddhi, passaddhiyā asati passaddhivipannassa hatūpanisaṁ hoti sukhaṁ, sukhe asati sukhavipannassa hatūpaniso hoti sammāsamādhi, sammāsamādhimhi asati sammāsamādhivipannassa hatūpanisaṁ hoti yathābhūtañāṇadassanaṁ, yathābhūtañāṇadassane asati yathābhūtañāṇadassanavipannassa hatūpaniso hoti nibbidāvirāgo, nibbidāvirāge asati nibbidāvirāgavipannassa hatūpanisaṁ hoti vimuttiñāṇadassanaṁ. Seyyathāpi āvuso rukkho sākhāpalāsavipanno, tassa papaṭikāpi na pāripūriṁ gacchati, tacopi. Pheggupi. Sāropi na pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho āvuso dusīlassa sīlavipannassa hatūpaniso hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre asati avippaṭisāravipannassa hatūpanisaṁ hoti -pa-. vimuttiñāṇadassanaṁ.

Sīlavato āvuso sīlasampannassa upanisasampanno hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre sati avippaṭisārasampannassa upanisasampannaṁ hoti pāmojjaṁ, pāmojje sati pāmojjasampannassa upanisasampannā hoti pīti, pītiyā sati pītisampannassa upanisasampannā hoti passaddhi, passaddhiyā sati passaddhisampannassa upanisasampannaṁ hoti sukhaṁ, sukhe sati sukhasampannassa upanisasampanno hoti sammāsamādhi, sammāsamādhimhi sati sammāsamādhisampannassa upanisasampannaṁ hoti yathābhūtañāṇadassanaṁ, yathābhūtañāṇa-

---

* Upari 520 piṭṭhepi.

dassane sati yathābhūtañāṇadassanasampannassa upanisasampanno hoti nibbidāvirāgo, nibbidāvirāge sati nibbidāvirāgasampannassa upanisasampannaṁ hoti vimuttiñāṇadassanaṁ. Seyyathāpi āvuso rukkho sākhāpalāsasampanno, tassa papaṭikāpi pāripūriṁ gacchati, tacopi. Pheggupi. Sāropi pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho āvuso sīlavato sīlasampannassa upanisasampanno hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre sati avippaṭisārasampannassa upanisasampannaṁ hoti -pa- vimuttiñāṇadassananti. . Pañcamaṁ.

6. Samādhisutta

6. * Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami -pa- ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca "siyā nu kho bhante bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī[1] assa, na āpasmiṁ āposaññī assa, na tejasmiṁ tejosaññī assa, na vāyasmiṁ vāyosaññī assa, na ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī assa, na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī assa, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññāyatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī assa, na paraloke paralokasaññī assa, saññī ca pana assā"ti. Siyā Ānanda bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa, na āpasmiṁ āposaññī assa, na tejasmiṁ tejosaññī assa, na vāyasmiṁ vāyosaññī assa, na ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī assa, na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī assa, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññāyatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī assa, na paraloke paralokasaññī assa, saññī ca pana assāti.

Yathā kathaṁ pana bhante siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa, na āpasmiṁ āposaññī assa, na tejasmiṁ tejosaññī assa, na vāyasmiṁ vāyosaññī assa, na ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī assa,

---

* Upari 551 piṭṭhepi.

1. Paṭhavisaññī (Sī), paṭhavīsaññī (Syā)

na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī assa, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññā-yatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī assa, na paraloke paralokasaññī assa, saññī ca pana assāti.

Idhānanda bhikkhu evaṁ saññī hoti "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. Evaṁ kho Ānanda siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa, na āpasmiṁ āposaññī assa, na tejasmiṁ tejosaññī assa, na vāyasmiṁ vāyosaññī assa, na ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī assa, na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī assa, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññāyatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī assa, na paraloke paralokasaññī assa, saññī ca pana assāti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Sāriputtasutta

7. Atha kho āyasmā Ānando yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmatā Sāriputtena saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando āyasmantaṁ Sāriputtaṁ etadavoca—

Siyā nu kho āvuso Sāriputta bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa, na āpasmiṁ āposaññī assa, na tejasmiṁ tejosaññī assa, na vāyasmiṁ vāyosaññī assa, na ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī assa, na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī assa, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññā-yatane nevasaññānāsaññāyatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī assa, na paraloke paralokasaññī assa, saññī ca pana assāti.

Siyā āvuso Ānanda bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- na paraloke paralokasaññī assa, saññī ca pana assāti.

Yathā kathaṁ panāvuso Sāriputta siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- saññī ca pana assāti. Ekamidāhaṁ āvuso Ānanda samayaṁ idheva Sāvatthiyaṁ viharāmi andhavanasmiṁ, tatthāhaṁ[1] tathārūpaṁ samādhiṁ samāpajjiṁ[2], yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī ahosiṁ, na āpasmiṁ āposaññī ahosiṁ, na tejasmiṁ tejosaññī ahosiṁ, na vāyasmiṁ vāyosaññī ahosiṁ, na ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī ahosiṁ, na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī ahosiṁ, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī ahosiṁ, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññāyatanasaññī ahosiṁ, na idhaloke idhalokasaññī ahosiṁ, na paraloke paralokasaññī ahosiṁ, saññī ca pana ahosinti.

Kiṁ saññī panāyasmā Sāriputto[3] tasmiṁ samaye ahosīti. "Bhavanirodho nibbānaṁ bhavanirodho nibbānan"ti kho me āvuso aññāva saññā uppajjati, aññāva saññā nirujjhati. Seyyathāpi āvuso sakalikaggissa jhāyamānassa aññāva acci uppajjati, aññāva acci nirujjhati. Evamevaṁ kho āvuso "bhavanirodho nibbānaṁ bhavanirodho nibbānan"ti aññāva saññā uppajjati, aññāva saññā nirujjhati. Bhavanirodho nibbānanti[4] saññī ca panāhaṁ āvuso tasmiṁ samaye ahosinti. . Sattamaṁ.

8. Jhānasutta

8. Saddho ca[5] bhikkhave bhikkhu hoti no ca[6] sīlavā, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ "kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā cā"ti. Yato ca kho bhikkhave bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca, evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti.

---

1. Athāhaṁ (Ka) 2. Paṭilabhāmi (Ka) 3. Kiṁsaññī panāvuso Sāriputta (Ka)
4. Nibbānaṁ (Sī, Ka) 5. Imasmiṁ vākye ayaṁ ca-kāro natthi Syāmapotthake.
6. No (Syā) evamuparipi. Heṭṭhā 133 piṭṭhepi.

Saddho ca bhikkhave bhikkhu hoti sīlavā ca no ca bahussuto -pa- bahussuto ca no ca dhammakathiko. Dhammakathiko ca no ca parisāvacaro. Parisāvacaro ca no ca visārado parisāya dhammaṁ deseti. Visārado ca parisāya dhammaṁ deseti no ca vinayadharo. Vinayadharo ca no ca āraññiko[1] pantasenāsano. Āraññiko ca pantasenāsano no ca catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī. Catunnañca jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī no ca āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ "kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā ca bahussuto ca dhammakathiko ca parisāvacaro ca, visārado ca parisāya dhammaṁ deseyyaṁ, vinayadharo ca āraññiko ca pantasenāsano, catunnañca jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī assaṁ akicchalābhī akasiralābhī, āsavānañca khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyan"ti.

Yato ca kho bhikkhave bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca bahussuto ca dhammakathiko ca parisāvacaro ca, visārado ca parisāya dhammaṁ deseti, vinayadharo ca āraññiko ca pantasenāsano, catunnañca jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī, āsavānañca khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. Evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato bhikkhu samantapāsādiko ca hoti sabbākāraparipūro cāti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Santavimokkhasutta

9. Saddho ca bhikkhave bhikkhu hoti no ca sīlavā -pa- sīlavā ca no ca bahussuto. Bahussuto ca no ca dhammakathiko, dhammakathiko ca

1. Āraññako (Ka)

no ca parisāvacaro. Parisāvacaro ca no ca visārado parisāya dhammaṁ deseti. Visārado ca parisāya dhammaṁ deseti no ca vinayadharo. Vinayadharo ca no ca āraññiko pantasenāsano. Āraññiko ca pantasenāsano no ca ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā, te kāyena phusitvā viharati. Ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā, te ca kāyena phusitvā viharati, no ca āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ "kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā ca bahussuto ca dhammakathiko ca parisāvacaro ca, visārado ca parisāya dhammaṁ deseyyaṁ, vinayadharo ca āraññiko ca pantasenāsano, ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā, te ca kāyena phusitvā vihareyyaṁ, āsavānañca khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyan"ti.

Yato ca kho bhikkhave bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca bahussuto ca dhammakathiko ca parisāvacaro ca, visārado ca parisāya dhammaṁ deseti, vinayadharo ca āraññiko ca pantasenāsano, ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe āruppā, te ca kāyena phusitvā viharati, āsavānañca khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. Evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato bhikkhu samantapāsādiko ca hoti sabbākāraparipūro cāti. . Navamaṁ.

10. Vijjāsutta

10. Saddho ca bhikkhave bhikkhu hoti no ca sīlavā, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ "kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā cā"ti. Yato ca kho bhikkhave bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca, evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti.

Saddho ca bhikkhave bhikkhu hoti sīlavā ca no ca bahussuto, bahussuto ca no ca dhammakathiko -pa- dhammakathiko ca no ca parisāvacaro. Parisāvacaro ca no ca visārado parisāya dhammaṁ deseti.

Visārado ca parisāya dhammaṁ deseti no ca vinayadharo. Vinayadharo ca no ca anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati, seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo -pa- iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Anekavihitañca -pa- pubbenivāsaṁ. Anussarati no ca dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena -pa- yathākammūpage satte pajānāti. Dibbena ca cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena -pa- yathākammūpage satte pajānāti, no ca āsavānaṁ khayā -pa- sacchikatvā upasampajja viharati, evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Tena taṁ aṅgaṁ paripūretabbaṁ "kintāhaṁ saddho ca assaṁ sīlavā ca bahussuto ca dhammakathiko ca parisāvacaro ca, visārado ca parisāya dhammaṁ deseyyaṁ, vinayadharo ca, anekavihitañca pubbenivāsaṁ anussareyyaṁ, seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo -pa- iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussareyyaṁ, dibbena ca cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena -pa- yathākammūpage satte pajāneyyaṁ, āsavānañca khayā -pa- sacchikatvā upasampajja vihareyyan"ti.

Yato ca kho bhikkhave bhikkhu saddho ca hoti sīlavā ca bahussuto ca dhammakathiko ca parisāvacaro ca, visārado ca parisāya dhammaṁ deseti, vinayadharo ca anekavihitañca pubbenivāsaṁ anussarati, seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo -pa- iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati, dibbena ca cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena -pa- yathākammūpage satte pajānāti, āsavānañca khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati, evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato bhikkhu samantapāsādiko ca hoti sabbākāraparipūro cāti. . Dasamaṁ.

Ānisaṁsavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Kimatthiyaṁ Cetanā ca, tayo Upanisāpi ca.
Samādhi Sāriputto ca, Jhānaṁ Santena Vijjayāti.

2. Nāthavagga

1. Senāsanasutta

11. Pañcaṅgasamannāgato bhikkhave bhikkhu pañcaṅgasamannāgataṁ senāsanaṁ sevamāno bhajamāno nacirasseva āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyya.

Kathañca bhikkhave bhikkhu pañcaṅgasamannāgato hoti? Idha bhikkhave bhikkhu saddho hoti, saddahati Tathāgatassa bodhiṁ "itipi so Bhagavā -pa- Bhagavā"ti, appābādho hoti appātaṅko samavepākiniyā gahaṇiyā samannāgato nātisītāya nāccuṇhāya majjhimāya padhānakkhamāya, asaṭho hoti amāyāvī yathābhūtaṁ attānaṁ āvikattā Satthari vā viññūsu vā sabrahmacārīsu, āraddhavīriyo viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu, paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu pañcaṅgasamannāgato hoti.

Kathañca bhikkhave senāsanaṁ pañcaṅgasamannāgataṁ hoti? Idha bhikkhave senāsanaṁ nātidūraṁ hoti nāccāsannaṁ gamanāgamanasampannaṁ divā appākiṇṇaṁ rattiṁ appasaddaṁ appanigghosaṁ appaḍaṁsamakasavātātapasarīsapasamphassaṁ[1], tasmiṁ kho pana senāsane viharantassa appakasirena uppajjanti cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārā, tasmiṁ kho pana senāsane therā bhikkhū viharanti bahussutā āgatāgamā dhammadharā vinayadharā mātikādharā, te kālena kālaṁ upasaṅkamitvā paripucchati paripañhati "idaṁ bhante kathaṁ imassa ko attho"ti. Tassa te āyasmanto avivaṭañceva vivaranti, anuttānīkatañca uttāniṁ karonti, anekavihitesu ca kaṅkhāṭhāniyesu dhammesu kaṅkhaṁ paṭivinodenti. Evaṁ kho bhikkhave senāsanaṁ pañcaṅgasamannāgataṁ hoti. Pañcaṅgasamannāgato kho bhikkhave bhikkhu pañcaṅgasamannāgataṁ senāsanaṁ sevamāno bhajamāno

---

1. Appaḍaṁsa...siriṁsapasamphassaṁ (Sī, Syā, I)

nacirasseva āsavānaṁ khayā -pa- sacchikatvā upasampajja vihareyyāti. . Paṭhamaṁ.

2. Pañcaṅgasutta

12. Pañcaṅgavippahīno bhikkhave bhikkhu pañcaṅgasamannāgato imasmiṁ dhammavinaye kevalī vusitavā "uttamapuriso"ti vuccati. Kathañca bhikkhave bhikkhu pañcaṅgavippahīno hoti? Idha bhikkhave bhikkhuno kāmacchando pahīno hoti, byāpādo pahīno hoti, thinamiddhaṁ[1] pahīnaṁ hoti, uddhaccakukkuccaṁ pahīnaṁ hoti, vicikicchā pahīnā hoti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu pañcaṅgavippahīno hoti.

Kathañca bhikkhave bhikkhu pañcaṅgasamannāgato hoti? Idha bhikkhave bhikkhu asekhena sīlakkhandhena samannāgato hoti, asekhena samādhikkhandhena samannāgato hoti, asekhena paññākkhandhena samannāgato hoti, asekhena vimuttikkhandhena samannāgato hoti, asekhena vimuttiñāṇadassanakkhandhena samannāgato hoti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu pañcaṅgasamannāgato hoti.

Pañcaṅgavippahīno kho bhikkhave bhikkhu pañcaṅgasamannāgato imasmiṁ dhammavinaye kevalī vusitavā "uttamapuriso"ti vuccati.

Kāmacchando ca byāpādo, thinamiddhañca bhikkhuno.
Uddhaccaṁ vicikicchā ca, sabbasova na vijjati.

Asekhena ca sīlena, asekhena samādhinā.
Vimuttiyā ca sampanno, ñāṇena ca tathāvidho.

Sa ve pañcaṅgasampanno, pañca aṅge[2] vivajjayaṁ[3].
Imasmiṁ dhammavinaye, "kevalī" iti vuccatīti. . Dutiyaṁ.

3. Saṁyojanasutta

13. Dasayimāni bhikkhave saṁyojanāni. Katamāni dasa? Pañcorambhāgiyāni saṁyojanāni pañcuddhambhāgiyāni saṁyojanāni. Katamāni

---

1. Thīnamiddhaṁ (Sī, Syā, I) 2. Pañcaṅgāni (Syā) 3. Vivajjiya (Ka)

pañcorambhāgiyāni saṁyojanāni? Sakkāyadiṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso kāmacchando byāpādo. Imāni pañcorambhāgiyāni saṁyojanāni.

Katamāni pañcuddhambhāgiyāni saṁyojanāni? Rūparāgo arūparāgo māno uddhaccaṁ avijjā. Imāni pañcuddhambhāgiyāni saṁyojanāni. Imāni kho bhikkhave dasa saṁyojanānīti. . Tatiyaṁ.

4. Cetokhilasutta

14. Yassa kassaci bhikkhave bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā pañca cetokhilā appahīnā pañca cetasovinibandhā asamucchinnā, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no vuddhi.

Katamassa pañca cetokhilā appahīnā honti? Idha bhikkhave bhikkhu Satthari kaṅkhati vicikicchati nādhimuccati na sampasīdati, yo so bhikkhave bhikkhu Satthari kaṅkhati vicikicchati nādhimuccati na sampasīdati, tassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Yassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyaṁ paṭhamo cetokhilo appahīno hoti.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu dhamme kaṅkhati -pa- saṁghe kaṅkhati. Sikkhāya kaṅkhati. Sabrahmacārīsu kupito hoti anattamano āhatacitto khilajāto. Yo so bhikkhave bhikkhu sabrahmacārīsu kupito hoti anattamano āhatacitto khilajāto, tassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Yassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyaṁ pañcamo cetokhilo appahīno hoti. Imassa pañca cetokhilā appahīnā honti.

Katamassa pañca cetasovinibandhā asamucchinnā honti? Idha bhikkhave bhikkhu kāmesu avītarāgo hoti avigatacchando avigatapemo avigatapipāso avigatapariḷāho avigatataṇho. Yo so bhikkhave bhikkhu kāmesu avītarāgo hoti avigatacchando avigatapemo avigatapipāso avigatapariḷāho

avigatataṇho, tassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Yassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyaṁ paṭhamo cetasovinibandho asamucchinno hoti.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu kāye avītarāgo hoti -pa- rūpe avītarāgo hoti -pa- yāvadatthaṁ udarāvadehakaṁ bhuñjitvā seyyasukhaṁ passasukhaṁ middhasukhaṁ anuyutto viharati. Aññataraṁ devanikāyaṁ paṇidhāya brahmacariyaṁ carati "imināhaṁ sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā devo vā bhavissāmi devaññataro vā"ti. Yo so bhikkhave bhikkhu aññataraṁ devanikāyaṁ paṇidhāya brahmacariyaṁ carati "imināhaṁ sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā devo vā bhavissāmi devaññataro vā"ti, tassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Yassa cittaṁ na namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyaṁ pañcamo cetasovinibandho asamucchinno hoti. Imassa pañca cetasovinibandhā asamucchinnā honti.

Yassa kassaci bhikkhave bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā ime pañca cetokhilā appahīnā ime pañca cetasovinibandhā asamucchinnā, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu no vuddhi.

Seyyathāpi bhikkhave kāḷapakkhe candassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāyateva vaṇṇena, hāyati maṇḍalena, hāyati ābhāya, hāyati ārohapariṇāhena. Evamevaṁ kho bhikkhave yassa kassaci bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā ime pañca cetokhilā appahīnā, ime pañca cetasovinibandhā asamucchinnā, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu no vuddhi.

Yassa kassaci bhikkhave bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā pañca cetokhilā pahīnā pañca cetasovinibandhā susamucchinnā, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu no parihāni.

Katamassa pañca cetokhilā pahīnā honti? Idha bhikkhave bhikkhu Satthari na kaṅkhati na vicikicchati adhimuccati sampasīdati. Yo so bhikkhave bhikkhu Satthari na kaṅkhati na vicikicchati adhimuccati sampasīdati, tassa cittaṁ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Yassa cittaṁ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Evamassāyaṁ paṭhamo cetokhilo pahīno hoti.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu dhamme na kaṅkhati -pa- saṁghe na kaṅkhati. Sikkhāya na kaṅkhati. Sabrahmacārīsu na kupito hoti attamano na āhatacitto na khilajāto. Yo so bhikkhave bhikkhu sabrahmacārīsu na kupito hoti attamano na āhatacitto na khilajāto tassa cittaṁ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Yassa cittaṁ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyaṁ pañcamo cetokhilo pahīno hoti. Imassa pañca cetokhilā pahīnā honti.

Katamassa pañca cetasovinibandhā susamucchinnā honti, idha bhikkhave bhikkhu kāmesu vītarāgo hoti vigatacchando vigatapemo vigatapipāso vigatapariḷāho vigatataṇho. Yo so bhikkhave bhikkhu kāmesu vītarāgo hoti vigatacchando vigatapemo vigatapipāso vigatapariḷāho vigatataṇho, tassa cittaṁ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Yassa cittaṁ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyaṁ paṭhamo cetasovinibandho susamucchinno hoti.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu kāye vītarāgo hoti -pa- rūpe vītarāgo hoti -pa- na yāvadatthaṁ udarāvadehakaṁ bhuñjitvā seyyasukhaṁ passasukhaṁ middhasukhaṁ anuyutto viharati, na aññataraṁ devanikāyaṁ paṇidhāya brahmacariyaṁ carati "imināhaṁ sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā devo vā bhavissāmi devaññataro vā"ti. Yo so bhikkhave bhikkhu na aññataraṁ devanikāyaṁ paṇidhāya -pa- devaññataro vāti, tassa cittaṁ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya. Yassa cittaṁ namati ātappāya anuyogāya sātaccāya padhānāya, evamassāyaṁ pañcamo

cetasovinibandho susamucchinno hoti. Imassa pañca cetasovinibandhā susamucchinnā honti.

Yassa kassaci bhikkhave bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā ime pañca cetokhilā pahīnā ime pañca cetasovinibandhā susamucchinnā, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu no parihāni.

Seyyathāpi bhikkhave juṇhapakkhe candassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vaḍḍhateva vaṇṇena, vaḍḍhati maṇḍalena, vaḍḍhati ābhāya, vaḍḍhati ārohapariṇāhena. Evamevaṁ kho bhikkhave yassa kassaci bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā ime pañca cetokhilā pahīnā ime pañca cetasovinibandhā susamucchinnā, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu no parihānīti. . Catutthaṁ.

5. Appamādasutta

15. Yāvatā bhikkhave sattā apadā vā dvipadā vā catuppadā vā bahuppadā vā rūpino vā arūpino vā saññino vā asaññino vā nevasaññināsaññino vā, Tathāgato tesaṁ aggamakkhāyati Arahaṁ Sammāsambuddho. Evamevaṁ kho bhikkhave ye keci kusalā dhammā, sabbe te appamādamūlakā appamādasamosaraṇā, appamādo tesaṁ[1] aggamakkhāyati.

Seyyathāpi bhikkhave yāni kānici jaṅgalānaṁ[2] pāṇānaṁ padajātāni, sabbāni tāni hatthipade samodhānaṁ gacchanti, hatthipadaṁ tesaṁ aggamakkhāyati yadidaṁ mahantattena. Evamevaṁ kho bhikkhave ye keci kusalā dhammā, sabbe te appamādamūlakā appamādasamosaraṇā, appamādo tesaṁ[1] aggamakkhāyati.

Seyyathāpi bhikkhave kūṭāgārassa yā kāci gopānasiyo, sabbā tā kūṭaṅgamā kūṭaninnā kūṭasamosaraṇā, kūṭo tāsaṁ aggamakkhāyati. Evamevaṁ kho bhikkhave ye keci kusalā dhammā, sabbe te appamādamūlakā appamādasamosaraṇā, appamādo tesaṁ aggamakkhāyati.

---

1. Tesaṁ dhammānaṁ (Sī, Ka) Saṁ 3. 38 piṭṭhepi.
2. Jaṅgamānaṁ (Sī, I) Saṁ 3. 40 piṭṭhepi.

Seyyathāpi bhikkhave ye keci mūlagandhā, kāḷānusāriyaṁ tesaṁ aggamakkhāyati. Evamevaṁ kho bhikkhave -pa-.

Seyyathāpi bhikkhave ye keci sāragandhā, lohitacandanaṁ tesaṁ aggamakkhāyati. Evamevaṁ kho bhikkhave -pa-.

Seyyathāpi bhikkhave ye keci pupphagandhā, vassikaṁ tesaṁ aggamakkhāyati. Evamevaṁ kho bhikkhave -pa-.

Seyyathāpi bhikkhave ye keci khuddarājāno[1], sabbe te rañño cakkavattissa anuyantā bhavanti, rājā tesaṁ cakkavattī aggamakkhāyati. Evamevaṁ kho bhikkhave -pa-.

Seyyathāpi bhikkhave yā kāci tārakarūpānaṁ pabhā, sabbā tā candappabhāya kalaṁ nāgghanti soḷasiṁ, candappabhā tāsaṁ aggamakkhāyati. Evamevaṁ kho bhikkhave -pa-.

Seyyathāpi bhikkhave saradasamaye viddhe vigatavalāhake deve ādicco nabhaṁ abbhussakkamāno[2] sabbaṁ ākāsagataṁ tamagataṁ abhivihacca bhāsate ca tapate ca virocati ca. Evamevaṁ kho bhikkhave -pa-.

Seyyathāpi bhikkhave yā kāci mahānadiyo. Seyyathidaṁ, Gaṅgā Yamunā Aciravatī Sarabhū Mahī, sabbā tā samuddaṅgamā samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā, mahāsamuddo tāsaṁ aggamakkhāyati. Evamevaṁ kho bhikkhave ye keci kusalā dhammā, sabbe te appamādamūlakā appamādasamosaraṇā, appamādo tesaṁ aggamakkhāyatīti.
. Pañcamaṁ.

6. Āhuneyyasutta

16. Dasayime bhikkhave puggalā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalikaraṇīyā anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa. Katame dasa? Tathāgato Arahaṁ Sammāsambuddho Paccekabuddho ubhatobhāgavimutto paññāvimutto kāyasakkhī diṭṭhippatto saddhāvimutto saddhānusārī dhammānusārī gotrabhū. Ime kho bhikkhave dasa puggalā āhuneyyā -pa- anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassāti. . Chaṭṭhaṁ.

---

1. Kuḍḍarājāno (Sī, Syā, I), kuṭṭarājāno, kūṭarājāno (Ka) Aṁ 2. 320 piṭṭhepi.
2. Abbhussukkamāno(Sī) Saṁ 3. 41 piṭṭhepi.

7. Paṭhamanāthasutta

17. * Sanāthā bhikkhave viharatha mā anāthā, dukkhaṁ bhikkhave anātho viharati. Dasayime bhikkhave nāthakaraṇā dhammā. Katame dasa? Idha bhikkhave bhikkhu sīlavā hoti, pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Yampi bhikkhave bhikkhu sīlavā hoti -pa- samādāya sikkhati sikkhāpadesu. ayampi dhammo nāthakaraṇo. (1)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthaṁ sabyañjanaṁ[1] kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ abhivadanti, tathārūpāssa dhammā bahussutā[2] honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā. Yampi bhikkhave bhikkhu bahussuto hoti -pa- diṭṭhiyā suppaṭividdhā, ayampi dhammo nāthakaraṇo. (2)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu kalyāṇamitto hoti kalyāṇasahāyo lalyāṇasampavaṅko. Yampi bhikkhave bhikkhu kalyāṇamitto hoti kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko, ayampi dhammo nāthakaraṇo. (3)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu suvaco hoti sovacassakaraṇehi dhammehi samannāgato, khamo padakkhiṇaggāhī anusāsaniṁ. Yampi bhikkhave bhikkhu suvaco hoti -pa- anusāsaniṁ, ayampi dhammo nāthakaraṇo. (4)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu yāni tāni sabrahmacārīnaṁ uccāvacāni kiṁkaraṇīyāni, tattha dakkho hoti analaso, tatrūpāyāya vīmaṁsāya samannāgato, alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātuṁ. Yampi bhikkhave bhikkhu yāni tāni sabrahmacārīnaṁ -pa- alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātuṁ, ayampi dhammo nāthakaraṇo. (5)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu dhammakāmo hoti piyasamudāhāro, abhidhamme abhivinaye uḷārapāmojjo. Yampi bhikkhave bhikkhu dhammakāmo

---

* Dī 3. 221, 225 piṭṭhesupi. 1. Sātthā sabyañjanā (Sī) 2. Bahū sutā (?)

hoti piyasamudāhāro, abhidhamme abhivinaye uḷārapāmojjo, ayampi dhammo nāthakaraṇo. (6)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu āraddhavīriyo viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. Yampi bhikkhave bhikkhu āraddhavīriyo viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu, ayampi dhammo nāthakaraṇo. (7)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu santuṭṭho hoti itarītara cīvara piṇḍapātasenāsana gilānapaccaya bhesajja parikkhārena. Yampi bhikkhave bhikkhu santuṭṭho hoti itarītaracīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccaya-bhesajjaparikkhārena, ayampi dhammo nāthakaraṇo. (8)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu satimā hoti paramena satinepakkena samannāgato, cirakatampi cirabhāsitampi saritā anussaritā. Yampi bhikkhave bhikkhu satimā hoti paramena satinepakkena samannāgato, cirakatampi cirabhāsitampi saritā anussaritā, ayampi dhammo nāthakaraṇo. (9)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā. Yampi bhikkhave bhikkhu paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā, ayampi dhammo nāthakaraṇo. (10)

Sanāthā bhikkhave viharatha, mā anāthā, dukkhaṁ bhikkhave anātho viharati. Ime kho bhikkhave dasa nāthakaraṇā dhammāti. . Sattamaṁ.

8. Dutiyanāthasutta

18. Evaṁ me sutaṁ—ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "bhikkhavo"ti. "Bhadante"ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Sanāthā bhikkhave viharatha, mā anāthā, dukkhaṁ bhikkhave anātho viharati. Dasayime bhikkhave nāthakaraṇā dhammā. Katame dasa? Idha bhikkhave bhikkhu sīlavā hoti -pa- samādāya sikkhati sikkhāpadesu. "Sīlavā vatāyaṁ bhikkhu pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesū"ti therāpi naṁ bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti, majjhimāpi bhikkhū. Navāpi bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti. Tassa therānukampitassa majjhimānukampitassa navānukampitassa vuddhiyeva pāṭikaṅkhākusalesu dhammesu, no parihāni. Ayampi dhammo nāthakaraṇo. (1)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu bahussuto hoti -pa- diṭṭhiyā suppaṭividdhā. "Bahussuto vatāyaṁ bhikkhu sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthaṁ sabyañjanaṁ kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ abhivadanti, tathārūpāssa dhammā bahussutā honti dhātā vacasā paricitāmanasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā"ti therāpi naṁ bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti, majjhimāpi bhikkhū. Navāpi bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti, tassa therānukampitassa majjhimānukampitassa navānukampitassa vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni. Ayampi dhammo nāthakaraṇo. (2)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu kalyāṇamitto hoti kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko. "Kalyāṇamitto vatāyaṁ bhikkhu kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko"ti therāpi naṁ bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti, majjhimāpi bhikkhū. Navāpi bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti. Tassa therānukampitassa majjhimānukampitassa navānukampitassa vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni. Ayampi dhammo nāthakaraṇo. (3)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu suvaco hoti sovacassakaraṇehi dhammehi samannāgato khamo padakkhiṇaggāhī anusāsaniṁ. "Suvaco vatāyaṁ bhikkhu sovacassakaraṇehi dhammehi samannāgato khamo padakkhiṇaggāhī anusāsanin"ti therāpi naṁ bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti, majjhimāpi bhikkhū. Navāpi bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti. Tassa therānukampitassa

majjhimānukampitassa navānukampitassa vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni. Ayampi dhammo nāthakaraṇo. (4)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu yāni tāni sabrahmacārīnaṁ uccāvacāni kiṁkaraṇīyāni, tattha dakkho hoti analaso tatrūpāyāya vīmaṁsāya samannāgato, alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātuṁ. "Yāni tāni sabrahmacārīnaṁ uccāvacāni kiṁkaraṇīyāni, tattha dakkho vatāyaṁ bhikkhu analaso tatrūpāyāya vīmaṁsāya samannāgato, alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātun"ti therāpi naṁ bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti, majjhimāpi bhikkhū. Navāpi bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti. Tassa therānukampitassa majjhimānukampitassa navānukampitassa vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni. Ayampi dhammo nāthakaraṇo. (5)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu dhammakāmo hoti piyasamudāhāro, abhidhamme abhivinaye uḷārapāmojjo. "Dhammakāmo vatāyaṁ bhikkhu piyasamudāhāro, abhidhamme abhivinaye uḷārapāmojjo"ti therāpi naṁ bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti, majjhimāpi bhikkhū. Navāpi bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti. Tassa therānukampitassa majjhimānukampitassa navānukampitassa vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni. Ayampi dhammo nāthakaraṇo. (6)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu āraddhavīriyo viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya, kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. "Āraddhavīriyo vatāyaṁ bhikkhu viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya, kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesū"ti therāpi naṁ bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti, majjhimāpi bhikkhū. Navāpi bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti. Tassa therānukampitassa majjhimānukampitassa navānukampitassa vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni. Ayampi dhammo nāthakaraṇo. (7)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu santuṭṭho hoti itarītaracīvara piṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārena. "Santuṭṭho vatāyaṁ bhikkhu itarītaracīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajja parikkhārenā"ti

therāpi naṁ bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti, majjhimāpi bhikkhū. Navāpi bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti. Tassa therānukampitassa majjhimānukampitassa navānukampitassa vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni. Ayampi dhammo nāthakaraṇo. (8)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu satimā hoti paramena satinepakkena samannāgato, cirakatampi cirabhāsitampi saritā anussaritā. "Satimā vatāyaṁ bhikkhu paramena satinepakkena samannāgato, cirakatampi cirabhāsitampi saritā anussaritā"ti therāpi naṁ bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti, majjhimāpi bhikkhū. Navāpi bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti. Tassa therānukampitassa majjhimānukampitassa navānukampitassa vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni. Ayampi dhammo nāthakaraṇo. (9)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā. "Paññavā vatāyaṁ bhikkhu udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā"ti therāpi naṁ bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti, majjhimāpi bhikkhū. Navāpi bhikkhū vattabbaṁ anusāsitabbaṁ maññanti. Tassa therānukampitassa -pa- no parihāni. Ayampi dhammo nāthakaraṇo. (10)

Sanāthā bhikkhave viharatha, mā anāthā, dukkhaṁ bhikkhave anātho viharati. Ime kho bhikkhave dasa nāthakaraṇā dhammāti. Idamavoca Bhagavā. Attamanā te bhikkhū Bhagavato bhāsitaṁ abhinandunti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Paṭhama-ariyāvāsasutta

19. * Dasayime bhikkhave ariyāvāsā, ye ariyā āvasiṁsu vā āvasanti vā āvasissanti vā. Katame dasa? Idha bhikkhave bhikkhu pañcaṅgavippahīno hoti chaḷaṅgasamannāgato ekārakkho caturāpasseno paṇunnapaccekasacco[1] samavayasaṭṭhesano anāvilasaṅkappo passaddhakāyasaṅkhāro suvimuttacitto suvimuttapañño. Ime kho bhikkhave dasa

* Dī 3. 224, 257 piṭṭhesupi.

1. Panuṇṇapaccekasacco (Ka)

ariyāvāsā, ye ariyā āvasiṁsu vā āvasanti vā āvasissanti vāti. . Navamaṁ.

10. Dutiya-ariyāvāsasutta

20. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Kurūsu viharati Kammāsadhammaṁ nāma Kurūnaṁ nigamo. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi -pa-.

Dasayime bhikkhave ariyāvāsā, ye ariyā āvasiṁsu vā āvasanti vā āvasissanti vā. Katame dasa? Idha bhikkhave bhikkhu pañcaṅgavippahīno hoti chaḷaṅgasamannāgato ekārakkho caturāpasseno paṇunnapaccekasacco samavayasaṭṭhesano anāvilasaṅkappo passaddhakāyasaṅkhāro suvimuttacitto suvimuttapañño.

Kathañca bhikkhave bhikkhu pañcaṅgavippahīno hoti? Idha bhikkhave bhikkhuno kāmacchando pahīno hoti, byāpādo pahīno hoti, thinamiddhaṁ pahīnaṁ hoti, uddhaccakukkuccaṁ pahīnaṁ hoti, vicikicchā pahīnā hoti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu pañcaṅgavippahīno hoti. (1)

Kathañca bhikkhave bhikkhu chaḷaṅgasamannāgato hoti? Idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā neva sumano hoti, na dummano, upekkhako viharati sato sampajāno. Sotena saddaṁ sutvā -pa-. Ghānena gandhaṁ ghāyitvā. Jivhāya rasaṁ sāyitvā. Kāyena phoṭṭhabbaṁ phusitvā. Manasā dhammaṁ viññāya neva sumano hoti, na dummano, upekkhako viharati sato sampajāno. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu chaḷaṅgasamannāgato hoti. (2)

Kathañca bhikkhave bhikkhu ekārakkho hoti? Idha bhikkhave bhikkhu satārakkhena cetasā samannāgato hoti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu ekārakkho hoti. (3)

Kathañca bhikkhave bhikkhu caturāpasseno hoti? Idha bhikkhave bhikkhu saṅkhāyekaṁ paṭisevati, saṅkhāyekaṁ adhivāseti, saṅkhāyekaṁ parivajjeti, saṅkhāyekaṁ vinodeti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu caturāpasseno hoti. (4)

Kathañca bhikkhave bhikkhu paṇunnapaccekasacco hoti? Idha bhikkhave bhikkhuno yāni tāni puthusamaṇabrāhmaṇānaṁ puthupaccekasaccāni. Seyyathidaṁ, "sassato loko"ti vā "asassato loko"ti vā "antavā loko"ti vā "anantavā loko"ti vā "taṁ jīvaṁ taṁ sarīran"ti vā "aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīran"ti vā "hoti Tathāgato paraṁ maraṇā"ti vā "na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā"ti vā "hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṁ maraṇā"ti vā "neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā"ti vā, sabbāni tāni nunnāni honti paṇunnāni[1] cattāni vantāni muttāni pahīnāni paṭinissaṭṭhāni. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu paṇunnapaccekasacco hoti. (5)

Kathañca bhikkhave bhikkhu samavayasaṭṭhesano hoti? Idha bhikkhave bhikkhuno kāmesanā pahīnā hoti, bhavesanā pahīnā hoti, brahmacariyesanā paṭippassaddhā. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu samavayasaṭṭhesano hoti. (6)

Kathañca bhikkhave bhikkhu anāvilasaṅkappo hoti? Idha bhikkhave bhikkhuno kāmasaṅkappo pahīno hoti, byāpādasaṅkappo pahīno hoti, vihiṁsāsaṅkappo pahīno hoti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu anāvilasaṅkappo hoti. (7)

Kathañca bhikkhave bhikkhu passaddhakāyasaṅkhāro hoti? Idha bhikkhave bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānaṁ atthaṅgamā adukkhamasukhaṁ upekkhāsatipārisuddhiṁ catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu passaddhakāyasaṅkhāro hoti. (8)

Kathañca bhikkhave bhikkhu suvimuttacitto hoti? Idha bhikkhave bhikkhuno rāgā cittaṁ vimuttaṁ hoti, dosā cittaṁ vimuttaṁ hoti, mohā cittaṁ vimuttaṁ hoti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu suvimuttacitto hoti. (9)

Kathañca bhikkhave bhikkhu suvimuttapañño hoti? Idha bhikkhave bhikkhu "rāgo me pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṁkato āyatiṁ anuppādadhammo"ti pajānāti. "Doso me pahīno -pa-.

---

1. Nuṇṇāni honti panuṇṇāni (?)

Moho me pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṁ kato āyatiṁ anuppādadhammo"ti pajānāti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu suvimuttapañño hoti. (10)

Ye hi keci bhikkhave atītamaddhānaṁ ariyā ariyāvāse āvasiṁsu, sabbe te imeva dasa ariyāvāse āvasiṁsu. Ye hi[1] keci bhikkhave anāgatamaddhānaṁ ariyā ariyāvāse āvasissanti, sabbe te imeva dasa ariyāvāse āvasissanti. Ye hi[1] keci bhikkhave etarahi ariyā ariyāvāse āvasanti, sabbe te imeva dasa ariyāvāse āvasanti. Ime kho bhikkhave dasa ariyāvāsā, ye ariyā āvasiṁsu vā āvasanti vā āvasissanti vāti. . Dasamaṁ.

Nāthavaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Senāsanaṁ ca Pañcaṅgaṁ, Saṁyojanākhilena ca.
Appamādo Āhuneyyo, dve Nāthā dve Ariyāvāsāti.

---

3. Mahāvagga

1. Sīhanādasutta

21. Sīho bhikkhave migarājā sāyanhasamayaṁ āsayā nikkhamati, āsayā nikkhamitvā vijambhati, vijambhitvā samantā catuddisaṁ[2] anuviloketi, samantā catuddisaṁ[2] anuviloketvā tikkhattuṁ sīhanādaṁ nadati, tikkhattuṁ sīhanādaṁ naditvā gocarāya pakkamati. Taṁ kissa hetu? "Māhaṁ khuddake pāṇe visamagate saṅghātaṁ āpādesin"ti.

"Sīho"ti kho bhikkhave Tathāgatassetaṁ adhivacanaṁ Arahato Sammāsambuddhassa. Yaṁ kho bhikkhave Tathāgato parisāya dhammaṁ deseti, idamassa hoti sīhanādasmiṁ.

---

1. Yepi (?)
2. Catuddisā (Syā, Ka) Aṁ 2. 365 piṭṭhepi.

* Dasayimāni bhikkhave Tathāgatassa Tathāgatabalāni, yehi balehi samannāgato Tathāgato āsabhaṁ ṭhānaṁ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṁ nadati, brahmacakkaṁ pavatteti. Katamāni dasa? Idha bhikkhave Tathāgato ṭhānañca ṭhānato aṭṭhānañca aṭṭhānato yathābhūtaṁ pajānāti. Yampi bhikkhave Tathāgato ṭhānañca ṭhānato aṭṭhānañca aṭṭhānato yathābhūtaṁ pajānāti. Idampi bhikkhave Tathāgatassa Tathāgatabalaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma Tathāgato āsabhaṁ ṭhānaṁ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṁ nadati, brahmacakkaṁ pavatteti. (1)

Puna caparaṁ bhikkhave Tathāgato atītānāgatapaccuppannānaṁ kammasamādānānaṁ ṭhānaso hetuso vipākaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Yampi bhikkhave Tathāgato atītānāgatapaccuppannānaṁ kammasamādānānaṁ ṭhānaso hetuso vipākaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Idampi bhikkhave Tathāgatassa Tathāgatabalaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma Tathāgato āsabhaṁ ṭhānaṁ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṁ nadati, brahmacakkaṁ pavatteti. (2)

Puna caparaṁ bhikkhave Tathāgato sabbatthagāminiṁ paṭipadaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Yampi bhikkhave Tathāgato sabbatthagāminiṁ paṭipadaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Idampi bhikkhave Tathāgatassa Tathāgatabalaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma Tathāgato āsabhaṁ ṭhānaṁ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṁ nadati, brahmacakkaṁ pavatteti. (3)

Puna caparaṁ bhikkhave Tathāgato anekadhātuṁ nānādhātuṁ lokaṁ[1] yathābhūtaṁ pajānāti. Yampi bhikkhave Tathāgato anekadhātuṁ nānādhātuṁ lokaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Idampi bhikkhave Tathāgatassa Tathāgatabalaṁ hoti -pa- brahmacakkaṁ pavatteti. (4)

Puna caparaṁ bhikkhave Tathāgato sattānaṁ nānādhimuttikataṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Yampi bhikkhave Tathāgato sattānaṁ nānādhimuttikataṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Idampi bhikkhave Tathāgatassa Tathāgatabalaṁ hoti -pa- brahmacakkaṁ pavatteti. (5)

Puna caparaṁ bhikkhave Tathāgato parasattānaṁ parapuggalānaṁ indriyaparopariyattaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Yampi bhikkhave Tathāgato parasattānaṁ

---

* Ma 1. 99; Abhi 2. 328; Khu 9. 356 piṭṭhesupi.

1. Anekadhātunānādhātulokaṁ (Sī, Ka)

parapuggalānaṁ indriyaparopariyattaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Idampi bhikkhave Tathāgatassa Tathāgatabalaṁ hoti -pa- brahmacakkaṁ pavatteti. (6)

Puna caparaṁ bhikkhave Tathāgato jhānavimokkhasamādhi-samāpattīnaṁ saṁkilesaṁ vodānaṁ vuṭṭhānaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Yampi -pa- pajānāti. Idampi bhikkhave Tathāgatassa Tathāgatabalaṁ hoti -pa- brahmacakkaṁ pavatteti. (7)

Puna caparaṁ bhikkhave Tathāgato anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsampi jātiyo tiṁsampi jātiyo cattālīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi saṁvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi saṁvaṭṭavivaṭṭakappe amutrāsiṁ "evaṁnāmo evaṁgotto evaṁvaṇṇo evamāhāro evaṁsukhadukkhappaṭisaṁvedī evamāyupariyanto, so tato cuto amutra udapādiṁ, tatrāpāsiṁ "evaṁnāmo evaṁgotto evaṁvaṇṇo evamāhāro evaṁsukhadukkhappaṭisaṁvedī evamāyupariyanto, so tato cuto idhūpapanno"ti iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Yampi bhikkhave Tathāgato anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo -pa- iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Idampi bhikkhave Tathāgatassa Tathāgatabalaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma Tathāgato āsabhaṁ ṭhānaṁ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṁ nadati, brahmacakkaṁ pavatteti. (8)

Puna caparaṁ bhikkhave Tathāgato dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate, yathākammūpage satte pajānāti "ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānaṁ upavādakā micchādiṭṭhikā micchādiṭṭhikammasamādānā, te kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapannā. Ime vā pana bhonto sattā

kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānaṁ anupavādakā sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikammasamādānā, te kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapannā"ti. Iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate, yathākammūpage satte pajānāti. Yampi bhikkhave Tathāgato dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena -pa- yathākammūpage satte pajānāti. Idampi bhikkhave Tathāgatassa Tathāgatabalaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma Tathāgato āsabhaṁ ṭhānaṁ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṁ nadati, brahmacakkaṁ pavatteti. (9)

Puna caparaṁ bhikkhave Tathāgato āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. Yampi bhikkhave Tathāgato āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. Idampi bhikkhave Tathāgatassa Tathāgatabalaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma Tathāgato āsabhaṁ ṭhānaṁ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṁ nadati, brahmacakkaṁ pavatteti. (10)

Imāni kho bhikkhave dasa Tathāgatassa Tathāgatabalāni, yehi balehi samannāgato Tathāgato āsabhaṁ ṭhānaṁ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṁ nadati, brahmacakkaṁ pavattetīti. . Paṭhamaṁ.

2. Adhivuttipadasutta

22. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho āyasmantaṁ Ānandaṁ Bhagavā etadavoca—

Ye te Ānanda dhammā tesaṁ tesaṁ adhivuttipadānaṁ[1] abhiññā sacchikiriyāya saṁvattanti. Visārado ahaṁ Ānanda tattha paṭijānāmi tesaṁ tesaṁ tathā tathā dhammaṁ desetuṁ, yathā yathā paṭipanno santaṁ vā "atthī"ti ñassati, asantaṁ vā "natthī"ti ñassati, hīnaṁ vā "hīnan"ti

---

1. Adhimuttipadānaṁ (Ka)

ñassati, paṇītaṁ vā "paṇītan"ti ñassati, sa-uttaraṁ vā "sa-uttaran"ti ñassati, anuttaraṁ vā "anuttaran"ti ñassati. Yathā yathā vā pana taṁ ñāteyyaṁ vā daṭṭheyyaṁ vā sacchikareyyaṁ vā tathā tathā ñassati vā dakkhati vā sacchikarissati vāti ṭhānametaṁ vijjati. Etadānuttariyaṁ Ānanda ñāṇānaṁ, yadidaṁ tattha tattha yathābhūtañāṇaṁ. Etasmā cāhaṁ Ānanda ñāṇā aññaṁ ñāṇaṁ uttaritaraṁ vā paṇītataraṁ vā natthīti vadāmi.

Dasayimāni Ānanda Tathāgatassa Tathāgatabalāni, yehi balehi samannāgato Tathāgato āsabhaṁ ṭhānaṁ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṁ nadati, brahmacakkaṁ pavatteti. Katamāni dasa? Idhānanda Tathāgato ṭhānañca ṭhānato aṭṭhānañca aṭṭhānato yathābhūtaṁ pajānāti. Yampānanda Tathāgato ṭhānañca ṭhānato aṭṭhānañca aṭṭhānato yathābhūtaṁ pajānāti. Idampānanda Tathāgatassa Tathāgatabalaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma Tathāgato āsabhaṁ ṭhānaṁ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṁ nadati, brahmacakkaṁ pavatteti. (1)

Puna caparaṁ Ānanda Tathāgato atītānāgatapaccuppannānaṁ kammasamādānānaṁ ṭhānaso hetuso vipākaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Yampānanda -pa-. Idampānanda -pa-. (2)

Puna caparaṁ Ānanda Tathāgato sabbatthagāminiṁ paṭipadaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Yampānanda -pa-. Idampānanda -pa-. (3)

Puna caparaṁ Ānanda Tathāgato anekadhātuṁ nānādhātuṁ lokaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Yampānanda -pa-. Idampānanda -pa-. (4)

Puna caparaṁ Ānanda Tathāgato sattānaṁ nānādhimuttikataṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Yampānanda -pa-. Idampānanda -pa-. (5)

Puna caparaṁ Ānanda Tathāgato parasattānaṁ parapuggalānaṁ indriyaparopariyattaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Yampānanda -pa-. Idampānanda -pa-. (6)

Puna caparaṁ Ānanda Tathāgato jhānavimokkhasamādhisamāpattīnaṁ saṁkilesaṁ vodānaṁ vuṭṭhānaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Yampānanda -pa-. Idampānanda -pa-. (7)

Puna caparaṁ Ānanda Tathāgato anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo -pa- iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Yampānanda -pa-. Idampānanda -pa-. (8)

Puna caparaṁ Ānanda Tathāgato dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena -pa- yathākammūpage satte pajānāti. Yampānanda -pa-. Idampānanda -pa-. (9)

Puna caparaṁ Ānanda Tathāgato āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. Yampānanda Tathāgato āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ -pa- sacchikatvā upasampajja viharati. Idampānanda Tathāgatassa Tathāgatabalaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma Tathāgato āsabhaṁ ṭhānaṁ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṁ nadati, brahmacakkaṁ pavatteti. (10)

Imāni kho Ānanda dasa Tathāgatassa Tathāgatabalāni, yehi balehi samannāgato Tathāgato āsabhaṁ ṭhānaṁ paṭijānāti, parisāsu sīhanādaṁ nadati, brahmacakkaṁ pavattetīti. . Dutiyaṁ.

3. Kāyasutta

23. Atthi bhikkhave dhammā kāyena pahātabbā no vācāya, atthi bhikkhave dhammā vācāya pahātabbā no kāyena, atthi bhikkhave dhammā neva kāyena pahātabbā no vācāya, paññāya disvā[1] pahātabbā.

Katame ca bhikkhave dhammā kāyena pahātabbā no vācāya? Idha bhikkhave bhikkhu akusalaṁ āpanno hoti kiñci desaṁ[2] kāyena. Tamenaṁ anuvicca viññū sabrahmacārī evamāhaṁsu "āyasmā kho akusalaṁ āpanno kiñci desaṁ kāyena, sādhu vatāyasmā kāyaduccaritaṁ pahāya kāyasucaritaṁ bhāvetū"ti. So anuvicca viññūhi sabrahmacārīhi vuccamāno kāyaduccaritaṁ pahāya kāyasucaritaṁ bhāveti. Ime vuccanti bhikkhave dhammā kāyena pahātabbā no vācāya.

---

1. Disvā disvā (Sī, Syā)
2. Kañci deva desaṁ (Sī, Syā)

Katame ca bhikkhave dhammā vācāya pahātabbā no kāyena? Idha bhikkhave bhikkhu akusalaṁ āpanno hoti kiñci desaṁ vācāya. Tamenaṁ anuvicca viññū sabrahmacārī evamāhaṁsu "āyasmā kho akusalaṁ āpanno kiñci desaṁ vācāya, sādhu vatāyasmā vacīduccaritaṁ pahāya vacīsucaritaṁ bhāvetū"ti. So anuvicca viññūhi sabrahmacārīhi vuccamāno vacīduccaritaṁ pahāya vacīsucaritaṁ bhāveti. Ime vuccanti bhikkhave dhammā vācāya pahātabbā no kāyena.

Katame ca bhikkhave dhammā neva kāyena pahātabbā no vācāya, paññāya disvā pahātabbā? Lobho bhikkhave neva kāyena pahātabbo no vācāya, paññāya disvā pahātabbo. Doso bhikkhave -pa-. Moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ bhikkhave neva kāyena pahātabbaṁ no vācāya, paññāya disvā pahātabbaṁ.

Pāpikā bhikkhave issā neva kāyena pahātabbā no vācāya, paññāya disvā pahātabbā. Katamā ca bhikkhave pāpikā issā? Idha bhikkhave ijjhati gahapatissa vā gahapatiputtassa vā dhanena vā dhaññena vā rajatena vā jātarūpena vā. Tatrāññatarassa dāsassa vā upavāsassa vā evaṁ hoti "aho vatimassa gahapatissa vā gahapatiputtassa vā na ijjheyya dhanena vā dhaññena vā rajatena vā jātarūpena vā"ti. Samaṇo vā pana brāhmaṇo vā lābhī hoti cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārānaṁ, tatrāññatarassa samaṇassa vā brāhmaṇassa vā evaṁ hoti "aho vata ayamāyasmā na lābhī assa cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajja-parikkhārānan"ti. Ayaṁ vuccati bhikkhave pāpikā issā.

Pāpikā bhikkhave icchā neva kāyena pahātabbā no vācāya, paññāya disvā pahātabbā. Katamā ca bhikkhave pāpikā icchā? * Idha bhikkhave ekacco assaddho samāno "saddhoti maṁ jāneyyun"ti icchati, dussīlo samāno "sīlavāti maṁ jāneyyun"ti icchati, appassuto samāno "bahussutoti maṁ jāneyyun"ti icchati, saṅgaṇikārāmo samāno "pavivittoti maṁ jāneyyun"ti icchati, kusīto samāno "āraddhavīriyoti maṁ jāneyyun"ti icchati, muṭṭhassati samāno "upaṭṭhitassatīti

* Abhi 2. 364 piṭṭhepi.

maṁ jāneyyun”ti icchati, asamāhito samāno “samāhitoti maṁ jāneyyun”ti icchati, duppañño samāno “paññavāti maṁ jāneyyun”ti icchati, akhīṇāsavo samāno “khīṇāsavoti maṁ jāneyyun”ti icchati, ayaṁ vuccati bhikkhave pāpikā icchā, ime vuccanti bhikkhave dhammā neva kāyena pahātabbā no vācāya, paññāya disvā pahātabbā.

Tañce bhikkhave bhikkhuṁ lobho abhibhuyya iriyati, doso. Moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā abhibhuyya iriyati, so evamassa veditabbo “nāyamāyasmā tathā pajānāti, yathā pajānato lobho na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ lobho abhibhuyya iriyati. Nāyamāyasmā tathā pajānāti, yathā pajānato doso na hoti, moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ pāpikā icchā abhibhuyya iriyatī”ti.

Tañce bhikkhave bhikkhuṁ lobho nābhibhuyya iriyati, doso. Moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā nābhibhuyya iriyati, so evamassa veditabbo “tathā ayamāyasmā pajānāti, yathā pajānato lobho na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ lobho nābhibhuyya iriyati. Tathā ayamāyasmā pajānāti, yathā pajānato doso na hoti, moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ pāpikā icchā nābhibhuyya iriyatī”ti. . Tatiyaṁ.

4. Mahācundasutta

24. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Mahācundo Cetīsu viharati Sahajātiyaṁ. Tatra kho āyasmā Mahācundo bhikkhū āmantesi “āvuso bhikkhave”ti. “Āvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Mahācundassa paccassosuṁ. Āyasmā Mahācundo etadavoca—

Ñāṇavādaṁ āvuso bhikkhu vadamāno “jānāmimaṁ dhammaṁ passāmimaṁ dhamman”ti. Tañce āvuso bhikkhuṁ lobho abhibhuyya tiṭṭhati, doso.

Moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā abhibhuyya tiṭṭhati, so evamassa veditabbo “nāyamāyasmā tathā pajānāti, yathā pajānato lobho na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ lobho abhibhuyya tiṭṭhati. Nāyamāyasmā tathā pajānāti, yathā pajānato doso na hoti, moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ pāpikā icchā abhibhuyya tiṭṭhatī”ti.

Bhāvanāvādaṁ āvuso bhikkhu vadamāno “bhāvitakāyomhi bhāvitasīlo bhāvitacitto bhāvitapañño”ti. Tañce āvuso bhikkhuṁ lobho abhibhuyya tiṭṭhati, doso. Moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā abhibhuyya tiṭṭhati, so evamassa veditabbo “nāyamāyasmā tathā pajānāti, yathā pajānato lobho na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ lobho abhibhuyya tiṭṭhati. Nāyamāyasmā tathā pajānāti, yathā pajānato doso na hoti, moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ pāpikā icchā abhibhuyya tiṭṭhatī”ti.

Ñāṇavādañca āvuso bhikkhu vadamāno bhāvanāvādañca “jānāmimaṁ dhammaṁ passāmimaṁ dhammaṁ, bhāvitakāyomhi bhāvitasīlo bhāvitacitto bhāvitapañño”ti. Tañce āvuso bhikkhuṁ lobho abhibhuyya tiṭṭhati, doso. Moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā abhibhuyya tiṭṭhati, so evamassa veditabbo “nāyamāyasmā tathā pajānāti, yathā pajānato lobho na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ lobho abhibhuyya tiṭṭhati. Nāyamāyasmā tathā pajānāti, yathā pajānato doso na hoti, moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ pāpikā icchā abhibhuyya tiṭṭhatī”ti.

Seyyathāpi āvuso puriso daliddova samāno aḍḍhavādaṁ vadeyya, adhanova samāno dhanavāvādaṁ vadeyya, abhogova samāno bhogavāvādaṁ vadeyya, so kismiñcideva dhanakaraṇīye samuppanne na sakkuṇeyya upanīhātuṁ dhanaṁ vā dhaññaṁ vā rajataṁ vā jātarūpaṁ vā. Tamenaṁ evaṁ jāneyyuṁ "daliddova ayamāyasmā samāno aḍḍhavādaṁ vadeti, adhanova ayamāyasmā samāno dhanavāvādaṁ vadeti, abhogavāva ayamāyasmā samāno bhogavāvādaṁ vadeti. Taṁ kissa hetu? Tathā hi ayamāyasmā kismiñcideva dhanakaraṇīye samuppanne na sakkoti upanīhātuṁ dhanaṁ vā dhaññaṁ vā rajataṁ vā jātarūpaṁ vā"ti.

Evamevaṁ kho āvuso ñāṇavādañca bhikkhu vadamāno bhāvanāvādañca "jānāmimaṁ dhammaṁ passāmimaṁ dhammaṁ, bhāvitakāyomhi bhāvitasīlo bhāvitacitto bhāvitapañño"ti. Taṁ ce āvuso bhikkhuṁ lobho abhibhuyya tiṭṭhati, doso. Moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā abhibhuyya tiṭṭhati, so evamassa veditabbo "nāyamāyasmā tathā pajānāti, yathā pajānato lobho na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ lobho abhibhuyya tiṭṭhati. Nāyamāyasmā tathā pajānāti, yathā pajānato doso na hoti, moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā na hoti. Tathāhimaṁ āyasmantaṁ pāpikā icchā abhibhuyya tiṭṭhatī"ti.

Ñāṇavādaṁ āvuso bhikkhu vadamāno "jānāmimaṁ dhammaṁ passāmimaṁ dhamman"ti. Taṁ ce āvuso bhikkhuṁ lobho nābhibhuyya tiṭṭhati, doso. Moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā nābhibhuyya tiṭṭhati. So evamassa veditabbo "ayamāyasmā tathā pajānāti, yathā pajānato lobho na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ lobho nābhibhuyya tiṭṭhati. Tathā ayamāyasmā pajānāti, yathā pajānato doso na hoti, moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ pāpikā icchā nābhibhuyya tiṭṭhatī"ti.

Bhāvanāvādaṁ āvuso bhikkhu vadamāno “bhāvitakāyomhi bhāvitasīlo bhāvitacitto bhāvitapañño”ti. Taṁ ce āvuso bhikkhuṁ lobho nābhibhuyya tiṭṭhati, doso. Moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā nābhibhuyya tiṭṭhati, so evamassa veditabbo “tathā ayamāyasmā pajānāti, yathā pajānato lobho na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ lobho nābhibhuyya tiṭṭhati. Tathā ayamāyasmā pajānāti, yathā pajānato doso na hoti, moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ pāpikā icchā nābhibhuyya tiṭṭhatī”ti.

Ñāṇavādañca āvuso bhikkhu vadamāno bhāvanāvādañca “jānāmimaṁ dhammaṁ passāmimaṁ dhammaṁ, bhāvitakāyomhi bhāvitasīlo bhāvitacitto bhāvitapañño”ti. Taṁ ce āvuso bhikkhuṁ lobho nābhibhuyya tiṭṭhati, doso. Moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā nābhibhuyya tiṭṭhati, so evamassa veditabbo “tathā ayamāyasmā pajānāti, yathā pajānāto lobho na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ lobho nābhibhuyya tiṭṭhati. Tathā ayamāyasmā pajānāti, yathā pajānato doso na hoti. Moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ pāpikā icchā nābhibhuyya tiṭṭhatī”ti.

Seyyathāpi āvuso puriso aḍḍhova samāno aḍḍhavādaṁ vadeyya, dhanavāva samāno dhanavāvādaṁ vadeyya, bhogavāva samāno bhogavāvādaṁ vadeyya, so kismiñcideva dhanakaraṇīye samuppanne sakkuṇeyya upanīhātuṁ dhanaṁ vā dhañña vā rajataṁ vā jātarūpaṁ vā. Tamenaṁ evaṁ jāneyyuṁ “aḍḍhova ayamāyasmā samāno aḍḍhavādaṁ vadeti, dhanavāva ayamāyasmā samāno dhanavāvādaṁ vadeti, bhogavāva ayamāyasmā samāno bhogavāvādaṁ vadeti. Taṁ kissa hetu? Tathā hi ayamāyasmā kismiñcideva dhanakaraṇīye samuppanne sakkoti upanīhātuṁ dhanaṁ vā dhaññaṁ vā rajataṁ vā jātarūpaṁ vā”ti.

Evamevaṁ kho āvuso ñāṇavādañca bhikkhu vadamāno bhāvanāvādañca "jānāmimaṁ dhammaṁ passāmimaṁ dhammaṁ, bhāvitakāyomhi bhāvitasīlo bhāvitacitto bhāvitapañño"ti. Taṁ ce āvuso bhikkhuṁ lobho nābhibhuyya tiṭṭhati, doso. Moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā nābhibhuyya tiṭṭhati. So evamassa veditabbo "tathā ayamāyasmā pajānāti, yathā pajānato lobho na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ lobho nābhibhuyya tiṭṭhati. Tathā ayamāyasmā pajānāti, yathā pajānato doso na hoti. Moho. Kodho. Upanāho. Makkho. Paḷāso. Macchariyaṁ. Pāpikā issā. Pāpikā icchā na hoti, tathāhimaṁ āyasmantaṁ pāpikā icchā nābhibhuyya tiṭṭhatī"ti. . Catutthaṁ.

5. Kasiṇasutta

25. * Dasayimāni bhikkhave kasiṇāyatanāni. Katamāni dasa? Pathavīkasiṇameko sañjānāti uddhaṁ adho tiriyaṁ advayaṁ appamāṇaṁ, āpokasiṇameko sañjānāti -pa-. Tejokasiṇameko sañjānāti. Vāyokasiṇameko sañjānāti. Nīlakasiṇameko sañjānāti. Pītakasiṇameko sañjānāti. Lohitakasiṇameko sañjānāti. Odātakasiṇameko sañjānāti. Ākāsakasiṇameko sañjānāti. Viññāṇakasiṇameko sañjānāti uddhaṁ adho tiriyaṁ advayaṁ appamāṇaṁ. Imāni kho bhikkhave dasa kasiṇāyatanānīti. . Pañcamaṁ.

6. Kāḷīsutta

26. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Mahākaccāno Avantīsu viharati Kuraraghare[1] Pavatte pabbate. Atha kho Kāḷī upāsikā Kururagharikā yenāyasmā Mahākaccāno tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Mahākaccānaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Kāḷī

---

* Dī 3. 223, 257; upari 304 piṭṭhesupi.

1. Kulaghare (Ka), Kururaghare (Vi 3. 283 piṭṭhe.)

upāsikā Kuraragharikā āyasmantaṁ Mahākaccānaṁ etadavoca "vuttamidaṁ bhante bhavagatā kumāripañhesu—

'Atthassa pattiṁ hadayassa santiṁ,
Jetvāna senaṁ piyasātarūpaṁ.
Ekohaṁ[1] jhāyaṁ sukhamanubodhiṁ,
Tasmā janena na karomi sakkhiṁ[2].
Sakkhī[3] na sampajjati kenaci me'ti.

Imassa kho bhante Bhagavatā saṁkhittena bhāsitassa kathaṁ vitthārena attho daṭṭhabbo"ti.

Pathavīkasiṇasamāpattiparamā kho bhagini eke samaṇabrāhmaṇā atthoti abhinibbattesuṁ[4]. Yāvatā kho bhagini pathavīkasiṇasamāpattiparamatā, tadabhiññāsi Bhagavā, tadabhiññāya Bhagavā assādamaddasa[5], ādīnavamaddasa. Nissaraṇamaddasa. Maggāmaggañāṇamaddasa. Tassa assādadassanahetu ādīnavadassanahetu nissaraṇadassanahetu maggāmaggañāṇadassanahetu atthassa patti hadayassa santi viditā hoti.

Āpokasiṇasamāpattiparamā kho bhagini -pa-. Tejokasiṇasamāpattiparamā kho bhagini. Vāyokasiṇasamāpattiparamā kho bhagini. Nīlakasiṇasamāpattiparamā kho bhagini. Pītakasiṇasamāpattiparamā kho bhagini. Lohitakasiṇasamāpattiparamā kho bhagini. Odātakasiṇasamāpattiparamā kho bhagini. Ākāsakasiṇasamāpattiparamā kho bhagini. Viññāṇakasiṇasamāpattiparamā kho bhagini eke samaṇabrāhmaṇā atthoti abhinibbattesuṁ. Yāvatā kho bhagini viññāṇakasiṇasamāpattiparamatā, tadabhiññāsi Bhagavā, tadabhiññāya Bhagavā assādamaddasa. Ādīnavamaddasa. Nissaraṇamaddasa. Maggāmaggañāṇadassanamaddasa. Tassa assādadassanahetu ādīnavadassanahetu nissaraṇadassanahetu maggāmaggañāṇadassanahetu atthassa patti hadayassa santi viditā hoti. Iti kho bhagini yaṁ taṁ vuttaṁ Bhagavatā kumāripañhesu—

---

1. Ekāhaṁ (Ka)
2. Sakhiṁ (Ka) Saṁ 1. 127 piṭṭhepi passitabbaṁ.
3. Sakhī (Ka)
4. Atthābhinibbattesuṁ (Sī, Syā)
5. Ādimaddasa (Sī, Syā)

“Atthassa pattiṁ hadayassa santiṁ,
Jetvāna senaṁ piyasātarūpaṁ.
Ekohaṁ jhāyaṁ sukhamanubodhiṁ,
Tasmā janena na karomi sakkhiṁ.
Sakkhī na sampajjati kenaci me”ti.

Imassa kho bhagini Bhagavatā saṁkhittena bhāsitassa evaṁ vitthārena attho daṭṭhabboti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Paṭhamamahāpañhāsutta

27. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho sambahulā bhikkhū pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthiṁ piṇḍāya pavisiṁsu. Atha kho tesaṁ bhikkhūnaṁ etadahosi “atippago kho tāva Sāvatthiyaṁ piṇḍāya carituṁ, yaṁnūna mayaṁ yena aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ ārāmo tenupasaṅkameyyāmā”ti.

Atha kho te bhikkhū yena aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ ārāmo tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhiṁ sammodiṁsu, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdiṁsu, ekamantaṁ nisinne kho te bhikkhū te aññatitthiyā paribbājakā etadavocuṁ—

Samaṇo āvuso Gotamo sāvakānaṁ evaṁ dhammaṁ deseti “etha tumhe bhikkhave sabbaṁ dhammaṁ abhijānātha, sabbaṁ dhammaṁ abhiññāya viharathā”ti. Mayampi kho āvuso sāvakānaṁ evaṁ dhammaṁ desema “etha tumhe āvuso sabbaṁ dhammaṁ abhijānātha, sabbaṁ dhammaṁ abhiññāya viharathā”ti. Idha no āvuso ko viseso ko adhippayāso kiṁ nānākaraṇaṁ samaṇassa vā Gotamassa amhākaṁ vā yadidaṁ dhammadesanāya vā dhammadesanaṁ anusāsaniyā vā anusāsaninti.

Atha kho te bhikkhū tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ bhāsitaṁ neva abhinandiṁsu nappaṭikkosiṁsu, anabhinanditvā appaṭikkositvā

uṭṭhāyāsanā pakkamiṁsu “Bhagavato santike etassa bhāsitassa atthaṁ ājānissāmā”ti.

Atha kho te bhikkhū Sāvatthiyaṁ piṇḍāya caritvā pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkantā yena Bhagavā tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdiṁsu, ekamantaṁ nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantaṁ etadavocuṁ—

Idha mayaṁ bhante pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthiṁ piṇḍāya pavisimhā, tesaṁ no bhante amhākaṁ etadahosi “atippago kho tāva Sāvatthiyaṁ piṇḍāya carituṁ, yaṁnūna mayaṁ yena aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ ārāmo tenusaṅkameyyāmā”ti. Atha kho mayaṁ bhante yena aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ ārāmo tenupasaṅkamimhā, upasaṅkamitvā tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhiṁ sammodimhā, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdimhā, ekamantaṁ nisinne kho bhante aññatitthiyā paribbājakā amhe etadavocuṁ—

Samaṇo āvuso Gotamo sāvakānaṁ evaṁ dhammaṁ deseti “etha tumhe bhikkhave sabbaṁ dhammaṁ abhijānātha, sabbaṁ dhammaṁ abhiññāya viharathā”ti. Mayampi kho āvuso sāvakānaṁ evaṁ dhammaṁ desema “etha tumhe āvuso sabbaṁ dhammaṁ abhijānātha, sabbaṁ dhammaṁ abhiññāya viharathā”ti. Idha no āvuso ko viseso ko adhippayāso kiṁ nānākaraṇaṁ samaṇassa vā Gotamassa amhākaṁ vā yadidaṁ dhammadesanāya vā dhammadesanaṁ anusāsaniyā vā anusāsaninti.

Atha kho mayaṁ bhante tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ bhāsitaṁ neva abhinandimhā nappaṭikkosimhā, anabhinanditvā appaṭikkositvā uṭṭhāyāsanā pakkamimhā “Bhagavato santike etassa bhāsitassa atthaṁ ājānissamā”ti.

Evaṁvādino bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evamassu vacanīyā “eko āvuso pañho eko uddeso ekaṁ veyyākaraṇaṁ, dve pañhā dve uddesā dve veyyākaraṇāni, tayo pañhā tayo uddesā tīṇi veyyākaraṇāni, cattāro pañhā cattāro uddesā cattāri veyyākaraṇāni, pañca pañhā pañcuddesā pañca veyyākaraṇāni,

cha pañhā cha uddesā cha veyyākaraṇāni, satta pañhā sattuddesā satta veyyākaraṇāni, aṭṭha pañhā aṭṭhuddesā aṭṭha veyyākaraṇāni, nava pañhā navuddesā nava veyyākaraṇāni, dasa pañhā dasuddesā dasa veyyākaraṇānī"ti. Evaṁ puṭṭhā bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā na ceva sammāyissanti, uttari ca vighātaṁ āpajjissanti. Taṁ kissa hetu? Yathā taṁ bhikkhave avisayasmiṁ. Nāhaṁ taṁ bhikkhave passāmi sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya, yo imesaṁ pañhānaṁ veyyākaraṇena cittaṁ ārādheyya aññatra Tathāgatena vā Tathāgatasāvakena vā, ito vā pana sutvā.

"Eko pañho eko uddeso ekaṁ veyyākaraṇan"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Ekadhamme bhikkhave bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamasmiṁ ekadhamme? Sabbe sattā āhāraṭṭhitikā. Imasmiṁ kho bhikkhave ekadhamme bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. "Eko pañho eko uddeso ekaṁ veyyākaraṇan"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Dve pañhā dve uddesā dve veyyākaraṇānī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Dvīsu bhikkhave dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamesu dvīsu? Nāme ca rūpe ca. Imesu kho bhikkhave dvīsu dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. "Dve pañhā dve uddesā dve veyyākaraṇānī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Tayo pañhā tayo uddesā tīṇi veyyākaraṇānī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Tīsu bhikkhave dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro

hoti. Katamesu tīsu? Tīsu vedanāsu. Imesu kho bhikkhave tīsu dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. "Tayo pañhā tayo uddesā tīṇi veyyākaraṇānī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Cattāro pañhā cattāro uddesā cattāri veyyākaraṇānī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Catūsu bhikkhave dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamesu catūsu? Catūsu āhāresu. Imesu kho bhikkhave catūsu dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. "Cattāro pañhā cattāro uddesā cattāri veyyākaraṇānī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Pañca pañhā pañcuddesā pañca veyyākaraṇānī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Pañcasu bhikkhave dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamesu pañcasu? Pañcasu upādānakkhandhesu. Imesu kho bhikkhave pañcasu dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. "Pañca pañhā pañcuddesā pañca veyyākaraṇānī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Cha pañhā cha uddesā cha veyyākaraṇānī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Chasu bhikkhave dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamesu chasu? Chasu ajjhattikesu āyatanesu. Imesu kho bhikkhave chasu dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. "Cha pañhā cha uddesā cha veyyākaraṇānī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

“Satta pañhā sattuddesā satta veyyākaraṇānī”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Sattasu bhikkhave dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamesu sattasu? Sattasu viññāṇaṭṭhitīsu. Imesu kho bhikkhave sattasu dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. “Satta pañhā sattuddesā satta veyyākaraṇānī”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

“Aṭṭha pañhā aṭṭhuddesā aṭṭha veyyākaraṇānī”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Aṭṭhasu bhikkhave dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamesu aṭṭhasu? Aṭṭhasu lokadhammesu. Imesu kho bhikkhave aṭṭhasu dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno -pa- dukkhassantakaro hoti. “Aṭṭha pañhā aṭṭhuddesā aṭṭha veyyākaraṇānī”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

“Nava pañhā navuddesā nava veyyākaraṇānī”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Navasu bhikkhave dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamesu navasu? Navasu sattāvāsesu. Imesu kho bhikkhave navasu dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. “Nava pañhā navuddesā nava veyyākaraṇānī”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

“Dasa pañhā dasuddesā dasa veyyākaraṇānī”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Dasasu bhikkhave dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamesu dasasu? Dasasu akusalesu kammapathesu. Imesu kho bhikkhave dasasu dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro

hoti. “Dasa pañhā dasuddesā dasa veyyākaraṇānī”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttanti. . Sattamaṁ.

8. Dutiyamahāpañhāsutta

28. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Kajaṅgalāyaṁ viharati veḷuvane. Atha kho sambahulā Kajaṅgalakā upāsakā yena Kajaṅgalikā bhikkhunī tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā Kajaṅgalikaṁ bhikkhuniṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdiṁsu, ekamantaṁ nisinnā kho Kajaṅgalakā upāsakā Kajaṅgalikaṁ bhikkhuniṁ etadavocuṁ—

Vuttamidaṁ ayye Bhagavatā mahāpañhesu “eko pañho eko uddeso ekaṁ veyyākaraṇaṁ, dve pañhā dve uddesā dve veyyākaraṇāni, tayo pañhā tayo uddesā tīṇi veyyākaraṇāni, cattāro pañhā cattāro uddesā cattāri veyyākaraṇāni, pañca pañhā pañcuddesā pañca veyyākaraṇāni, cha pañhā cha uddesā cha veyyākaraṇāni, satta pañhā sattuddesā satta veyyākaraṇāni, aṭṭha pañhā aṭṭhuddesā aṭṭha veyyākaraṇāni, nava pañhā navuddesā nava veyyākaraṇāni, dasa pañhā dasuddesā dasa veyyākaraṇānī”ti. Imassa nu kho ayye Bhagavatā saṁkhittena bhāsitassa kathaṁ vittārena attho daṭṭhabboti.

Na kho panetaṁ āvuso Bhagavato sammukhā sutaṁ sammukhā paṭiggahitaṁ, napi manobhāvanīyānaṁ bhikkhūnaṁ sammukhā sutaṁ sammukhā paṭiggahitaṁ. Api ca yathā mettha khāyati, taṁ suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. “Evaṁ ayye”ti kho Kajaṅgalakā upāsakā Kajaṅgalikāya bhikkhuniyā paccassosuṁ. Kajaṅgalikā bhikkhunī etadavoca—

“Eko pañho eko uddeso ekaṁ veyyākaraṇan”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ Bhagavatā, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Ekadhamme āvuso bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamasmiṁ ekadhamme? Sabbe sattā āhāraṭṭhitikā. Imasmiṁ kho āvuso ekadhamme bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva

dhamme dukkhassantakaro hoti. "Eko pañho eko uddeso ekaṁ veyyākaraṇan"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ Bhagavatā, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Dve pañhā dve uddesā dve veyyākaraṇānī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ Bhagavatā, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Dvīsu āvuso dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamesu dvīsu? Nāme ca rūpe ca -pa-. Katamesu tīsu? Tīsu vedanāsu. Imesu kho āvuso tīsu dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. "Tayo pañhā tayo uddesā tīṇi veyyākaraṇānī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ Bhagavatā, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Cattāro pañhā cattāro uddesā cattāri veyyākaraṇānī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ Bhagavatā, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Catūsu āvuso dhammesu bhikkhu sammā subhāvitacitto sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamesu catūsu? Catūsu satipaṭṭhānesu. Imesu kho āvuso catūsu dhammesu bhikkhu sammā subhāvitacitto sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. "Cattāro pañhā cattāro uddesā cattāri veyyākaraṇānī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ Bhagavatā, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Pañca pañhā pañcuddesā pañca veyyākaraṇānī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ Bhagavatā, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Pañcasu āvuso dhammesu bhikkhu sammā subhāvitacitto sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamesu pañcasu? Pañcasu indriyesu -pa-. Katamesu chasu? Chasu nissaraṇīyāsu dhātūsu -pa-. Katamesu sattasu? Sattasu bojjhaṅgesu -pa-. Katamesu aṭṭhasu? Aṭṭhasu ariya-aṭṭhaṅgikamaggesu. Imesu kho āvuso aṭṭhasu dhammesu bhikkhu sammā subhāvitacitto sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. "Aṭṭha pañhā aṭṭhuddesā aṭṭha veyyākaraṇānī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ Bhagavatā, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Nava pañhā navuddesā navaveyyākaraṇānī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ Bhagavatā, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Navasu āvuso dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamesu navasu? Navasu sattāvāsesu. Imesu kho āvuso navasu dhammesu bhikkhu sammā nibbindamāno sammā virajjamāno sammā vimuccamāno sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. "Nava pañhā navuddesā nava veyyākaraṇānī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ Bhagavatā idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Dasa pañhā dasuddesā dasa veyyākaraṇānī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ Bhagavatā, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Dasasu āvuso dhammesu bhikkhu sammā subhāvitacitto sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. Katamesu dasasu? Dasasu kusalesu kammapathesu. Imesu kho āvuso dasasu dhammesu bhikkhu sammā subhāvitacitto sammā pariyantadassāvī sammadatthaṁ abhisamecca diṭṭheva dhamme dukkhassantakaro hoti. "Dasa pañhā dasuddesā dasa veyyākaraṇānī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ Bhagavatā, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

Iti kho āvuso yaṁ taṁ vuttaṁ Bhagavatā saṁkhittena bhāsitāsu mahāpañhāsu "eko pañho eko uddeso ekaṁ veyyākaraṇaṁ -pa- dasa pañhā dasuddesā dasa veyyākaraṇānī"ti. Imassa kho ahaṁ āvuso Bhagavatā saṁkhittena bhāsitassa evaṁ vitthārena atthaṁ ājānāmi. Ākaṅkhamānā ca pana tumhe āvuso Bhagavantaññeva upasaṅkamitvā etamatthaṁ paṭipuccheyyātha. Yathā vo[1] Bhagavā byākaroti, tathā naṁ dhāreyyāthāti. "Evaṁ ayye"ti kho Kajaṅgalakā upāsakā Kajaṅgalikāya kho bhikkhuniyā bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā Kajaṅgalikaṁ bhikkhuniṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā yena Bhagavā tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdiṁsu, ekamantaṁ nisinnā kho Kajaṅgalakā upāsakā yāvatako ahosi Kajaṅgalikāya bhikkhuniyā saddhiṁ kathāsallāpo, taṁ sabbaṁ Bhagavato ārocesuṁ.

---

1. Yathā kho (Ka), yathā no (bahūsu) upari 441-2, 466-8 piṭṭhesu pana pāṭhabhedo natthi.

Sādhu sādhu gahapatayo, paṇḍitā gahapatayo Kajaṅgalikā bhikkhunī, mahāpaññā gahapatayo Kajaṅgalikā bhikkhunī, mañcepi tumhe gahapatayo upasaṅkamitvā etamatthaṁ paṭipuccheyyātha. Ahampi cetaṁ evamevaṁ[1] byākareyyaṁ, yathā taṁ Kajaṅgalikāya bhikkhuniyā byākataṁ. Eso ceva tassa[2] attho, evañca naṁ dhāreyyāthāti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Paṭhamakosalasutta

29. Yāvatā bhikkhave Kāsikosalā, yāvatā rañño Pasenadissa Kosalassa vijitaṁ[3], rājā tattha Pasenadi Kosalo aggamakkhāyati. Raññopi kho bhikkhave Pasenadissa Kosalassa attheva aññathattaṁ, atthi vipariṇāmo. Evaṁ passaṁ bhikkhave sutavā ariyasāvako tasmimpi nibbindati, tasmiṁ nibbindanto agge virajjati, pageva hīnasmiṁ. (1)

Yāvatā bhikkhave candimasūriyā pariharanti disā bhanti virocamānā, tāva sahassadhā loko. Tasmiṁ sahassadhā loke sahassaṁ candānaṁ sahassaṁ sūriyānaṁ[4] sahassaṁ Sinerupabbatarājānaṁ sahassaṁ Jambudīpānaṁ sahassaṁ Aparagoyānānaṁ sahassaṁ Uttarakurūnaṁ sahassaṁ Pubbavidehānaṁ cattāri mahāsamuddasahassāni cattāri mahārājasahassāni sahassaṁ Cātumahārājikānaṁ sahassaṁ Tāvatiṁsānaṁ sahassaṁ Yāmānaṁ sahassaṁ Tusitānaṁ sahassaṁ Nimmānaratīnaṁ sahassaṁ Paranimmitavasavattīnaṁ sahassaṁ brahmalokānaṁ. Yāvatā bhikkhave sahassī lokadhātu, mahābrahmā tattha aggamakkhāyati. Mahābrahmunopi kho bhikkhave attheva aññathattaṁ, atthi vipariṇāmo. Evaṁ passaṁ bhikkhave sutavā ariyasāvako tasmimpi nibbindati, tasmiṁ nibbindanto agge virajjati, pageva hīnasmiṁ. (2)

Hoti so bhikkhave samayo, yaṁ ayaṁ loko saṁvaṭṭati, saṁvaṭṭamāne bhikkhave loke yebhuyyena sattā Ābhassarasaṁvattanikā[5] bhavanti. Te tattha honti manomayā pītibhakkhā sayaṁpabhā antalikkhecarā subhaṭṭhāyino ciraṁ dīghamaddhānaṁ tiṭṭhanti. Saṁvaṭṭamāne bhikkhave loke

---

1. Evameva (Ka) Ma 1. 161 piṭṭhādīsu passitabbaṁ.
2. Eso cevetassa (Ma 161 piṭṭhādīsu.)
3. Vijite (Sī, Ka)
4. Suriyānaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)
5. Ābhassaravattanikā (Sī, Syā)

ābhassarā devā aggamakkhāyanti, Ābhassarānampi kho bhikkhave devānaṁ attheva aññathattaṁ, atthi vipariṇāmo. Evaṁ passaṁ bhikkhave sutavā ariyasāvako tasmimpi nibbindati, tasmiṁ nibbindanto agge virajjati, pageva hīnasmiṁ. (3)

+ Dasayimāni bhikkhave kasiṇāyatanāni. Katamāni dasa? Pathavīkasiṇameko sañjānāti uddhaṁ adho tiriyaṁ advayaṁ appamāṇaṁ. Āpokasiṇameko sañjānāti -pa-. Tejokasiṇameko sañjānāti. Vāyokasiṇameko sañjānāti. Nīlakasiṇameko sañjānāti. Pītakasiṇameko sañjānāti. Lohitakasiṇameko sañjānāti. Odātakasiṇameko sañjānāti. Ākāsakasiṇameko sañjānāti. Viññāṇakasiṇameko sañjānāti. Uddhaṁ adho tiriyaṁ advayaṁ appamāṇaṁ. Imāni kho bhikkhave dasa kasiṇāyatanāni.

Etadaggaṁ bhikkhave imesaṁ dasannaṁ kasiṇāyatanānaṁ, yadidaṁ viññāṇakasiṇaṁ eko sañjānāti uddhaṁ adho tiriyaṁ advayaṁ appamāṇaṁ. Evaṁsaññinopi kho bhikkhave santi sattā. Evaṁsaññīnampi kho bhikkhave sattānaṁ attheva aññathattaṁ, atthi vipariṇāmo. Evaṁ passaṁ bhikkhave sutavā ariyasāvako tasmimpi nibbindati, tasmiṁ nibbindanto agge virajjati, pageva hīnasmiṁ. (4)

* Aṭṭhimāni bhikkhave abhibhāyatanāni. Katamāni aṭṭha? Ajjhattaṁ rūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati parittāni suvaṇṇadubbaṇṇāni, tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Idaṁ paṭhamaṁ abhibhāyatanaṁ.

Ajjhattaṁ rūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati appamāṇāni suvaṇṇadubbaṇṇāni, tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Idaṁ dutiyaṁ abhibhāyatanaṁ.

Ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati parittāni suvaṇṇadubbaṇṇāni, tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Idaṁ tatiyaṁ abhibhāyatanaṁ.

+ Heṭṭhā 293 piṭṭhepi.

* Dī 3. 215, 250, heṭṭhā 125 piṭṭhesupi.

Ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati appamāṇāni suvaṇṇadubbaṇṇāni, tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Idaṁ catutthaṁ abhibhāyatanaṁ.

Ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati nīlāni nīlavaṇṇāni nīlanidassanāni nīlanibhāsāni. Seyyathāpi nāma umāpupphaṁ nīlaṁ nīlavaṇṇaṁ nīlanidassanaṁ nīlanibhāsaṁ. Seyyathā vā pana taṁ vatthaṁ Bārāṇaseyyakaṁ ubhatobhāgavimaṭṭhaṁ nīlaṁ nīlavaṇṇaṁ nīlanidassanaṁ nīlanibhāsaṁ. Evamevaṁ ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati nīlāni nīlavaṇṇāni nīlanidassanāni nīlanibhāsāni, tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Idaṁ pañcamaṁ abhibhāyatanaṁ.

Ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati pītāni pītavaṇṇāni pītanidassanāni pītanibhāsāni. Seyyathāpi nāma kaṇikārapupphaṁ pītaṁ pītavaṇṇaṁ pītanidassanaṁ pītanibhāsaṁ. Seyyathā vā pana taṁ vatthaṁ Bārāṇaseyyakaṁ ubhatobhāgavimaṭṭhaṁ pītaṁ pītavaṇṇaṁ pītanidassanaṁ pītanibhāsaṁ. Evamevaṁ ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati pītāni pītavaṇṇāni pītanidassanāni pītanibhāsāni, tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Idaṁ chaṭṭhaṁ abhibhāyatanaṁ.

Ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati lohitakāni lohitakavaṇṇāni lohitakanidassanāni lohitakanibhāsāni. Seyyathāpi nāma bandhujīvakapupphaṁ lohitakaṁ lohitakavaṇṇaṁ lohitakanidassanaṁ lohitakanibhāsaṁ. Seyyathā vā pana taṁ vatthaṁ Bārāṇaseyyakaṁ ubhatobhāgavimaṭṭhaṁ lohitakaṁ lohitakavaṇṇaṁ lohitakanidassanaṁ lohitakanibhāsaṁ. Evamevaṁ ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati lohitakāni lohitakavaṇṇāni lohitakanidassanāni lohitakanibhāsāni tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Idaṁ sattamaṁ abhibhāyatanaṁ.

Ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati odātāni odātavaṇṇāni odātanidassanāni odātanibhāsāni. Seyyathāpi nāma osadhitārakā odātā odātavaṇṇā odātanidassanā odātanibhāsā.

Seyyathā vā pana taṁ vatthaṁ Bārāṇaseyyakaṁ ubhatobhāgavimaṭṭhaṁ odātaṁ odātavaṇṇaṁ odātanidassanaṁ odātanibhāsaṁ. Evamevaṁ ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati odātāni odātavaṇṇāni odātanidassanāni odātanibhāsāni, tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Idaṁ aṭṭhamaṁ abhibhāyatanaṁ. Imāni kho bhikkhave aṭṭha abhibhāyatanāni.

Etadaggaṁ bhikkhave imesaṁ aṭṭhannaṁ abhibhāyatanānaṁ, yadidaṁ ajjhattaṁ arūpasaññī eko bahiddhā rūpāni passati odātāni odātavaṇṇāni odātanidassanāni odātanibhāsāni, tāni abhibhuyya "jānāmi passāmī"ti evaṁsaññī hoti. Evaṁsaññinopi kho bhikkhave santi sattā. Evaṁsaññīnampi kho bhikkhave sattānaṁ attheva aññathattaṁ, atthi vipariṇāmo. Evaṁ passaṁ bhikkhave sutavā ariyasāvako tasmimpi nibbindati, tasmiṁ nibbindanto agge virajjati, pageva hīnasmiṁ. (5)

Catasso imā bhikkhave paṭipadā. Katamā catasso? Dukkhā paṭipadā dandhābhiññā dukkhā paṭipadā khippābhiññā sukhā paṭipadā dandhābhiññā sukhā paṭipadā khippābhiññā. Imā kho bhikkhave catasso paṭipadā.

Etadaggaṁ bhikkhave imāsaṁ catunnaṁ paṭipadānaṁ, yadidaṁ sukhā paṭipadā khippābhiññā. Evaṁpaṭipannāpi kho bhikkhave santi sattā. Evaṁpaṭipannānampi kho bhikkhave sattānaṁ attheva aññathattaṁ, atthi vipariṇāmo. Evaṁ passaṁ bhikkhave sutavā ariyasāvako tasmimpi nibbindati, tasmiṁ nibbindanto agge virajjati, pageva hīnasmiṁ. (6)

Catasso imā bhikkhave saññā. Katamā catasso? Parittameko sañjānāti, Mahaggatameko sañjānāti, appamāṇameko sañjānāti, "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanameko sañjānāti. Imā kho bhikkhave catasso saññā.

Etadaggaṁ bhikkhave imāsaṁ catunnaṁ saññānaṁ, yadidaṁ "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanameko sañjānāti. Evaṁsaññinopi kho bhikkhave santi sattā. Evaṁsaññīnampi kho bhikkhave sattānaṁ attheva aññathattaṁ, atthi vipariṇāmo. Evaṁ passaṁ bhikkhave sutavā ariyasāvako tasmimpi nibbindati, tasmiṁ nibbindanto agge virajjati, pageva hīnasmiṁ. (7)

Etadaggaṁ bhikkhave bāhirakānaṁ diṭṭhigatānaṁ "yadidaṁ no cassaṁ no ca me siyā, na bhavissāmi na me bhavissatī"ti. Evaṁdiṭṭhino bhikkhave etaṁ pāṭikaṅkhaṁ "yā cāyaṁ bhave appaṭikulyatā, sā cassa na bhavissati, yā cāyaṁ bhavanirodhe pāṭikulyatā, sā cassa na bhavissatī"ti. Evaṁdiṭṭhinopi kho bhikkhave santi sattā. Evaṁdiṭṭhīnampi kho bhikkhave sattānaṁ attheva aññathattaṁ, atthi vipariṇāmo. Evaṁ passaṁ bhikkhave sutavā ariyasāvako tasmimpi nibbindati, tasmiṁ nibbindanto agge virajjati, pageva hīnasmiṁ. (8)

Santi bhikkhave eke samaṇabrāhmaṇā paramatthavisuddhiṁ paññāpenti. Etadaggaṁ bhikkhave paramatthavisuddhiṁ paññapentānaṁ, yadidaṁ sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Te tadabhiññāya tassa sacchikiriyāya dhammaṁ desenti. Evaṁvādinopi kho bhikkhave santi sattā. Evaṁvādīnampi kho bhikkhave sattānaṁ attheva aññathattaṁ, atthi vipariṇāmo. Evaṁ passaṁ bhikkhave sutavā ariyasāvako tasmimpi nibbindati, tasmiṁ nibbindanto agge virajjati, pageva hīnasmiṁ. (9)

Santi bhikkhave eke samaṇabrāhmaṇā paramadiṭṭhadhammanibbānaṁ paññāpenti. Etadaggaṁ bhikkhave paramadiṭṭhadhammanibbānaṁ paññapentānaṁ, yadidaṁ channaṁ phassāyatanānaṁ samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtaṁ viditvā anupādā vimokkho. Evaṁvādiṁ kho maṁ bhikkhave evamakkhāyiṁ eke samaṇabrāhmaṇā asatā tucchā musā abhūtena abbhācikkhanti "samaṇo Gotamo na kāmānaṁ pariññaṁ paññāpeti, na rūpānaṁ pariññaṁ paññāpeti, na vedanānaṁ pariññaṁ paññāpetī"ti. Kāmānañcāhaṁ bhikkhave pariññaṁ paññāpemi, rūpānañca pariññaṁ paññāpemi, vedanānañca pariññaṁ paññāpemi, diṭṭheva dhamme nicchāto nibbhuto sītibhūto anupādā parinibbānaṁ paññāpemī"ti. (10). . Navamaṁ.

10. Dutiyakosalasutta

30. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena rājā Pasenadi Kosalo uyyodhikā nivatto hoti vijitasaṅgāmo laddhādhippāyo. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo yena ārāmo tena pāyāsi, yāvatikā yānassa bhūmi yānena gantvā yānā paccorohitvā pattikova ārāmaṁ pāvisi. Tena kho pana samayena sambahulā

bhikkhū abbhokāse caṅkamanti. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo yena te bhikkhū tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā te bhikkhū etadavoca "kahaṁ nu kho bhante Bhagavā etarahi viharati Arahaṁ Sammāsambuddho, dassanakāmā hi mayaṁ bhante taṁ Bhagavantaṁ Arahantaṁ Sammāsambuddhan"ti. Eso mahārāja vihāro saṁvutadvāro, tena appasaddo upasaṅkamitvā ataramāno ālindaṁ pavisitvā ukkāsitvā aggaḷaṁ ākoṭehi, vivarissati te Bhagavā dvāranti.

Atha kho rājā Pasenadi Kosalo yena so vihāro saṁvutadvāro, tena appasaddo upasaṅkamitvā ataramāno ālindaṁ pavisitvā ukkāsitvā aggaḷaṁ ākoṭesi, vivari Bhagavā dvāraṁ. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo vihāraṁ pavisitvā Bhagavato pādesu sirasā nipatitvā Bhagavato pādāni mukhena ca paricumbati, pāṇīhi ca parisambāhati, nāmañca sāveti "rājāhaṁ bhante Pasenadi Kosalo, rājāhaṁ bhante Pasenadi Kosalo"ti.

Kaṁ pana tvaṁ mahārāja atthavasaṁ sampassamāno imasmiṁ sarīre evarūpaṁ paramanipaccakāraṁ karosi, mettūpahāraṁ upadaṁsesīti. Kataññutaṁ kho ahaṁ bhante kataveditaṁ sampassamāno Bhagavati evarūpaṁ paramanipaccakāraṁ karomi, mettūpahāraṁ upadaṁsemi.

Bhagavā hi bhante bahujanahitāya paṭipanno bahujanasukhāya, bahuno janassa ariye ñāye patiṭṭhāpitā yadidaṁ kalyāṇadhammatāya kusaladhammatāya. Yampi bhante Bhagavā bahujanahitāya paṭipanno bahujanasukhāya, bahuno janassa ariye ñāye patiṭṭhāpitā yadidaṁ kalyāṇadhammatāya kusaladhammatāya, idampi kho ahaṁ bhante atthavasaṁ sampassamāno Bhagavati evarūpaṁ paramanipaccakāraṁ karomi, mettūpahāraṁ upadaṁsemi. (1)

Puna caparaṁ bhante Bhagavā sīlavā vuddhasīlo ariyasīlo kusalasīlo kusalasīlena samannāgato. Yampi bhante Bhagavā sīlavā vuddhasīlo ariyasīlo kusalasīlo kusalasīlena samannāgato, idampi kho ahaṁ bhante atthavasaṁ sampassamāno Bhagavati evarūpaṁ paramanipaccakāraṁ karomi, mettūpahāraṁ upadaṁsemi. (2)

Puna caparaṁ bhante Bhagavā dīgharattaṁ āraññiko araññavanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevati. Yampi bhante Bhagavā dīgharattaṁ āraññiko araññavanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevati, idampi kho ahaṁ bhante atthavasaṁ sampassamāno Bhagavati evarūpaṁ paramanipaccakāraṁ karomi, mettūpahāraṁ upadaṁsemi. (3)

Puna caparaṁ bhante Bhagavā santuṭṭho itarītaracīvarapiṇḍapāta-senāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārena. Yampi bhante Bhagavā santuṭṭho itarītaracīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajja-parikkhārena, idampi kho ahaṁ bhante atthavasaṁ sampassamāno Bhagavati evarūpaṁ paramanipaccakāraṁ karomi, mettūpahāraṁ upadaṁsemi. (4)

Puna caparaṁ bhante Bhagavā āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa. Yampi bhante Bhagavā āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa, idampi kho ahaṁ bhante atthavasaṁ sampassamāno Bhagavati evarūpaṁ paramanipaccakāraṁ karomi, mettūpahāraṁ upadaṁsemi. (5)

Puna caparaṁ bhante Bhagavā yāyaṁ kathā abhisallekhikā cetovivaraṇasappāyā. Seyyathidaṁ, appicchakathā santuṭṭhikathā pavivekakathā asaṁsaggakathā vīriyārambhakathā sīlakathā samādhikathā paññākathā vimuttikathā vimuttiñāṇadassanakathā, evarūpāya kathāya nikāmalābhī akicchalābhī akasiralābhī. Yampi bhante Bhagavā yāyaṁ kathā abhisallekhikā cetovivaraṇasappāyā. Seyyathidaṁ, appicchakathā -pa- vimuttiñāṇadassanakathā, evarūpāya kathāya nikāmalābhī akicchalābhī akasiralābhī, idampi kho ahaṁ bhante atthavasaṁ sampassamāno Bhagavati evarūpaṁ paramanipaccakāraṁ karomi, mettūpahāraṁ upadaṁsemi. (6)

Puna caparaṁ bhante Bhagavā catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī akicchalābhī akasiralābhī. Yampi bhante Bhagavā catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī akicchalābhī akasiralābhī, idampi kho ahaṁ bhante atthavasaṁ sampassamāno Bhagavati evarūpaṁ paramanipaccakāraṁ karomi, mettūpahāraṁ upadaṁsemi. (7)

Puna caparaṁ bhante Bhagavā anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsampi jātiyo tiṁsampi jātiyo cattālīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi saṁvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi saṁvaṭṭavivaṭṭakappe "amutrāsiṁ evaṁnāmo evaṁgotto evaṁvaṇṇo evamāhāro evaṁsukhadukkhappaṭisaṁvedī evamāyupariyanto, so tato cuto amutra udapādiṁ, tatrāpāsiṁ evaṁnāmo evaṁgotto evaṁvaṇṇo evamāhāro evaṁsukhadukkhappaṭisaṁvedī evamāyupariyanto, so tato cuto idhūpapanno"ti. Iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Yampi bhante Bhagavā anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo -pa- iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Idampi kho ahaṁ bhante atthavasaṁ sampassamāno Bhagavati evarūpaṁ paramanipaccakāraṁ karomi, mettūpahāraṁ upadaṁsemi. (8)

Puna caparaṁ bhante Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate, yathākammūpage satte pajānāti "ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānaṁ upavādakā micchādiṭṭhikā micchādiṭṭhikammasamādānā, te kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapannā. Ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānaṁ anupavādakā sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikamma-samādānā, te kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapannā"ti. Iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati -pa- yathākammūpage satte pajānāti. Yampi bhante Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena -pa- yathākammūpage satte pajānāti. Idampi kho ahaṁ bhante atthavasaṁ sampassamāno Bhagavati evarūpaṁ paramanipaccakāraṁ karomi, mettūpahāraṁ upadaṁsemi. (9)

Puna caparaṁ bhante Bhagavā āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. Yampi bhante Bhagavā āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ -pa- sacchikatvā upasampajja viharati, idampi kho ahaṁ bhante atthavasaṁ sampassamāno Bhagavati evarūpaṁ paramanipaccakāraṁ karomi, mettūpahāraṁ upadaṁsemi. (10)

Handa ca dāni mayaṁ bhante gacchāma, bahukiccā mayaṁ bahukaraṇīyāti. Yassa dāni tvaṁ mahārāja kālaṁ maññasīti. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo uṭṭhāyāsanā Bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā pakkāmīti. . Dasamaṁ.

Mahāvaggo tatiyo.

Tassuddānaṁ

Sīhādhivutti Kāyena, Cundena Kasiṇena ca.
Kāḷī ca dve Mahāpañhā, Kosalehi pare duveti.

---

4. Upālivagga

1. Upālisutta

31. Atha kho āyasmā Upāli yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Upāli Bhagavantaṁ etadavoca "kati nu kho bhante atthavase paṭicca Tathāgatena sāvakānaṁ sikkhāpadaṁ paññattaṁ pātimokkhaṁ uddiṭṭhan"ti.

Dasa kho Upāli atthavase paṭicca Tathāgatena sāvakānaṁ sikkhāpadaṁ paññattaṁ pātimokkhaṁ uddiṭṭhaṁ. Katame dasa? Saṁghasuṭṭhutāya saṁghaphāsutāya dummaṅkūnaṁ puggalānaṁ niggahāya pesalānaṁ bhikkhūnaṁ phāsuvihārāya diṭṭhadhammikānaṁ āsavānaṁ saṁvarāya samparāyikānaṁ āsavānaṁ paṭighātāya appasannānaṁ pasādāya pasannānaṁ bhiyyobhāvāya saddhammaṭṭhitiyā vinayānuggahāya. Ime kho Upāli dasa atthavase paṭicca Tathāgatena sāvakānaṁ sikkhāpadaṁ paññattaṁ pāmokkhaṁ uddiṭṭhanti. . Paṭhamaṁ.

2. Pātimokkhaṭṭhapanāsutta

32. Kati nu kho bhante pātimokkhaṭṭhapanāti. Dasa kho Upāli pātimokkhaṭṭhapanā. Katame dasa? Pārājiko tassaṁ parisāyaṁ nisinno hoti, pārājikakathā vippakatā hoti, anupasampanno tassaṁ parisāyaṁ nisinno hoti, anupasampannakathā vippakatā hoti, sikkhaṁ paccakkhātako tassaṁ parisāyaṁ nisinno hoti, sikkhaṁ paccakkhātakakathā vippakatā hoti, paṇḍako tassaṁ parisāyaṁ nisinno hoti, paṇḍakakathā vippakatā hoti, bhikkhunidūsako tassaṁ parisāyaṁ nisinno hoti, bhikkhunidūsakakathā vippakatā hoti. Ime kho Upāli dasa pātimokkhaṭṭhapanāti. . Dutiyaṁ.

3. Ubbāhikāsutta

33. * Katihi nu kho bhante dhammehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabboti. Dasahi kho Upāli dhammehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo. Katamehi dasahi? Idhupāli bhikkhu sīlavā hoti, pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthaṁ sabyañjanaṁ[1] kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ abhivadanti, tathārūpāssa dhammā bahussutā honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā. Ubhayāni kho panassa pātimokkhāni vitthārena svāgatāni honti suvibhattāni suppavattīni suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso, vinaye kho pana ṭhito hoti asaṁhīro. Paṭibalo hoti ubho atthapaccatthike saññāpetuṁ paññāpetuṁ nijjhāpetuṁ pekkhetuṁ pasādetuṁ. Adhikaraṇasamuppādavūpasamakusalo hoti. Adhikaraṇaṁ jānāti. Adhikaraṇasamudayaṁ jānāti. Adhikaraṇanirodhaṁ jānāti. Adhikaraṇanirodhagāminiṁ paṭipadaṁ jānāti. Imehi kho Upāli dasahi dhammehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabboti. . Tatiyaṁ.

---

* Vi 4. 223 piṭṭhepi.

1. Satthā sabyañjanā (Sī) evamuparipi.

4. Upasampadāsutta

34. Katihi nu kho bhante dhammehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbanti. Dasahi kho Upāli dhammehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbaṁ. Katamehi dasahi? Idhupāli bhikkhu sīlavā hoti, pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthaṁ sabyañjanaṁ kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ abhivadanti, tathārūpāssa dhammā bahussutā honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā. Pātimokkhaṁ kho panassa vitthārena svāgataṁ hoti suvibhattaṁ suppavattaṁ suvinicchitaṁ suttaso anubyañjanaso. Paṭibalo hoti gilānaṁ upaṭṭhātuṁ vā upaṭṭhāpetuṁ vā. Paṭibalo hoti anabhiratiṁ vūpakāsetuṁ vā vūpakāsāpetuṁ vā. Paṭibalo hoti uppannaṁ kukkuccaṁ dhammato vinodetuṁ. Paṭibalo hoti uppannaṁ diṭṭhigataṁ dhammato vivecetuṁ. Paṭibalo hoti adhisīle samādapetuṁ. Paṭibalo hoti adhicitte samādapetuṁ. Paṭibalo hoti adhipaññāya samādapetuṁ. Imehi kho Upāli dasahi dhammehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbanti. . Catutthaṁ.

5. Nissayasutta

35. Katihi nu kho bhante dhammehi samannāgatena bhikkhunā nissayo dātabboti. Dasahi kho Upāli dhammehi samannāgatena bhikkhunā nissayo dātabbo. Katamehi dasahi? Idhupāli bhikkhu sīlavā hoti -pa- samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Bahussuto hoti -pa- diṭṭhiyā suppaṭividdhā. Pātimokkhaṁ kho panassa vitthārena svāgataṁ hoti suvibhattaṁ suppavattaṁ suvinicchitaṁ suttaso anubyañjanaso. Paṭibalo hoti gilānaṁ upaṭṭhātuṁ vā upaṭṭhāpetuṁ vā. Paṭibalo hoti anabhiratiṁ vūpakāsetuṁ vā vūpakāsāpetuṁ vā. Paṭibalo hoti uppannaṁ kukkuccaṁ dhammato vinodetuṁ. Paṭibalo hoti uppannaṁ diṭṭhigataṁ dhammato vivecetuṁ. Paṭibalo hoti adhisīle -pa- adhicitte. Adhipaññāya samādapetuṁ. Imehi kho Upāli dasahi dhammehi samannāgatena bhikkhunā nissayo dātabboti. . Pañcamaṁ.

6. Sāmaṇerasutta

36. Katihi nu kho bhante dhammehi samannāgatena bhikkhunā sāmaṇero upaṭṭhāpetabboti. Dasahi kho Upāli dhammehi samannāgatena bhikkhunā sāmaṇero upaṭṭhāpetabbo. Katamehi dasahi? Idhupāli bhikkhu sīlavā hoti -pa- samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Bahussuto hoti -pa- diṭṭhiyā suppaṭividdhā. Pātimokkhaṁ kho panassa vitthārena svāgataṁ hoti suvibhattaṁ suppavattaṁ suvinicchitaṁ suttaso anubyañjanaso. Paṭibalo hoti gilānaṁ upaṭṭhātuṁ vā upaṭṭhāpetuṁ vā. Paṭibalo hoti anabhiratiṁ vūpakāsetuṁ vā vūpakāsāpetuṁ vā. Paṭibalo hoti uppannaṁ kukkuccaṁ dhammato vinodetuṁ. Paṭibalo hoti uppannaṁ diṭṭhigataṁ dhammato vivecetuṁ. Paṭibalo hoti adhisīle samādapetuṁ. Paṭibalo hoti adhicitte samādapetuṁ. Paṭibalo hoti adhipaññāya samādapetuṁ. Imehi kho Upāli dasahi dhammehi samannāgatena bhikkhunā sāmaṇero upaṭṭhāpetabboti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Saṁghabhedasutta

37. "Saṁghabhedo saṁghabhedo"ti bhante vuccati, kittāvatā nu kho bhante saṁgho bhinno hotīti. Idhupāli bhikkhū adhammaṁ "dhammo"ti dīpenti, dhammaṁ "adhammo"ti dīpenti, avinayaṁ "vinayo"ti dīpenti, vinayaṁ "avinayo"ti dīpenti, abhāsitaṁ alapitaṁ Tathāgatena "bhāsitaṁ lapitaṁ Tathāgatenā"ti dīpenti, bhāsitaṁ lapitaṁ Tathāgatena "abhāsitaṁ alapitaṁ Tathāgatenā"ti dīpenti, anāciṇṇaṁ Tathāgatena "āciṇṇaṁ Tathāgatenā"ti dīpenti, āciṇṇaṁ Tathāgatena "anāciṇṇaṁ Tathāgatenā"ti dīpenti, apaññattaṁ Tathāgatena "paññattaṁ Tathāgatenā"ti dīpenti, paññattaṁ Tathāgatena "apaññattaṁ Tathāgatenā"ti dīpenti. Te imehi dasahi vatthūhi avakassanti apakassanti, āveni[1] kammāni karonti, āveni pātimokkhaṁ uddisanti. Ettāvatā kho Upāli saṁgho bhinno hotīti. . Sattamaṁ.

---

1. Āveniṁ (Vi 4. 368 piṭṭhe) āveṇi, āveṇikaṁ (Tattheva adholipi)

8. Saṁghasāmaggīsutta

38. * Saṁghasāmaggī saṁghasāmaggī”ti bhante vuccati, kittāvatā nu kho bhante saṁgho samaggo hotīti. Idhupāli bhikkhū adhammaṁ “adhammo”ti dīpenti, dhammaṁ “dhammo”ti dīpenti, avinayaṁ “avinayo”ti dīpenti, vinayaṁ “vinayo”ti dīpenti, abhāsitaṁ alapitaṁ Tathāgatena “abhāsitaṁ alapitaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, bhāsitaṁ lapitaṁ Tathāgatena “bhāsitaṁ lapitaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, anāciṇṇaṁ Tathāgatena “anāciṇṇaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, āciṇṇaṁ Tathāgatena “āciṇṇaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, apaññattaṁ Tathāgatena “apaññattaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, paññattaṁ Tathāgatena “paññattaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti. Te imehi dasahi vatthūhi na avakassanti na apakassanti, na āveni kammāni karonti, na āveni pātimokkhaṁ uddisanti. Ettāvatā kho Upāli saṁgho samaggo hotīti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Paṭhama-ānandasutta

39. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca “saṁghabhedo saṁghabhedo”ti bhante vuccati, kittāvatā nu kho bhante saṁgho bhinno hotīti. Idhānanda bhikkhū adhammaṁ “dhammo”ti dīpenti, dhammaṁ “adhammo”ti dīpenti, avinayaṁ “vinayo”ti dīpenti -pa- paññattaṁ Tathāgatena “apaññattaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti. Te imehi dasahi vatthūhi avakassanti apakassanti, āveni kammāni karonti, āveni pātimokkhaṁ uddisanti. Ettāvatā kho Ānanda saṁgho bhinno hotīti.

Samaggaṁ pana bhante saṁghaṁ bhinditvā kiṁ so pasavatīti. Kappaṭṭhikaṁ Ānanda kibbisaṁ pasavatīti. Kiṁ pana bhante kappaṭṭhikaṁ kibbisanti. Kappaṁ Ānanda nirayamhi paccatīti.

Āpāyiko nerayiko, kappaṭṭho saṁghabhedako.
Vaggarato adhammaṭṭho, yogakkhemā padhaṁsati.
Saṁghaṁ samaggaṁ bhinditvā[1],
Kappaṁ nirayamhi paccatīti. . Navamaṁ.

---

* Vi 4. 368 piṭṭhepi.

1. Bhetvāna (Sī, Syā), bhitvāna (Ka) Vi 4. 369; Khu 1. 203; Abhi 4. 346 piṭṭhesupi.

10. Dutiya-ānandasutta

40. "Saṁghasāmaggī saṁghasāmaggī"ti bhante vuccati, kittāvatā nu kho bhante saṁgho samaggo hotīti. Idhānanda bhikkhū adhammaṁ "adhammo"ti dīpenti, dhammaṁ "dhammo"ti dīpenti, avinayaṁ "avinayo"ti dīpenti, vinayaṁ "vinayo"ti dīpenti, abhāsitaṁ alapitaṁ Tathāgatena "abhāsitaṁ alapitaṁ Tathāgatenā"ti dīpenti, bhāsitaṁ lapitaṁ Tathāgatena "bhāsitaṁ lapitaṁ Tathāgatenā"ti dīpenti, anāciṇṇaṁ Tathāgatena "anāciṇṇaṁ Tathāgatenā"ti dīpenti, āciṇṇaṁ Tathāgatena "āciṇṇaṁ Tathāgatenā"ti dīpenti, apaññattaṁ Tathāgatena "apaññattaṁ Tathāgatenā"ti dīpenti, paññattaṁ Tathāgatena "paññattaṁ Tathāgatenā"ti dīpenti. Te imehi dasahi vatthūhi na avakassanti na apakassanti, na āveni kammāni karonti, na āveni pātimokkhaṁ uddisanti. Ettāvatā kho Ānanda saṁgho samaggo hotīti.

Bhinnaṁ pana bhante saṁghaṁ samaggaṁ katvā kiṁ so pasavatīti. Brahmaṁ Ānanda puññaṁ pasavatīti. Kiṁ pana bhante brahmaṁ puññanti. Kappaṁ Ānanda saggamhi modatīti.

Sukhā saṁghassa sāmaggī, samaggānañca anuggaho.
Samaggarato dhammaṭṭho, yogakkhemā na dhaṁsati.
Saṁghaṁ samaggaṁ katvāna, kappaṁ saggamhi modatīti. . Dasamaṁ.

Upālivaggo catuttho.

Tassuddānaṁ

Upāli Ṭhapanā Ubbāho, Upasampadanissayā.
Sāmaṇero ca dve Bhedā, Ānandehi pare duveti.

---

5. Akkosavagga

1. Vivādasutta

41. Atha kho āyasmā Upāli yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno

kho āyasmā Upāli Bhagavantaṁ etadavoca “ko nu kho bhante hetu ko paccayo, yena saṁghe bhaṇḍanakalahaviggahavivādā uppajjanti, bhikkhū ca na phāsu[1] viharantī”ti. Idhupāli bhikkhū adhammaṁ “dhammo”ti dīpenti, dhammaṁ “adhammo”ti dīpenti, avinayaṁ “vinayo”ti dīpenti, vinayaṁ “avinayo”ti dīpenti, abhāsitaṁ alapitaṁ Tathāgatena “bhāsitaṁ lapitaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, bhāsitaṁ lapitaṁ Tathāgatena “abhāsitaṁ alapitaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, anāciṇṇaṁ Tathāgatena “āciṇṇaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, āciṇṇaṁ Tathāgatena “anāciṇṇaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, apaññattaṁ Tathāgatena “paññattaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, paññattaṁ Tathāgatena “apaññattaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti. Ayaṁ kho Upāli hetu ayaṁ paccayo, yena saṁghe bhaṇḍanakalahaviggahavivādā uppajjanti, bhikkhū ca na phāsu viharantīti. . Paṭhamaṁ.

2. Paṭhamavivādamūlasutta

42. Kati nu kho bhante vivādamūlānīti. Dasa kho Upāli vivādamūlāni. Katamāni dasa? Idhupāli bhikkhū adhammaṁ “dhammo”ti dīpenti, dhammaṁ “adhammo”ti dīpenti, avinayaṁ “vinayo”ti dīpenti, vinayaṁ “avinayo”ti dīpenti, abhāsitaṁ alapitaṁ Tathāgatena “bhāsitaṁ lapitaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, bhāsitaṁ lapitaṁ Tathāgatena “abhāsitaṁ alapitaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, anāciṇṇaṁ Tathāgatena “āciṇṇaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, āciṇṇaṁ Tathāgatena “anāciṇṇaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, apaññattaṁ Tathāgatena “paññattaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti, paññattaṁ Tathāgatena “apaññattaṁ Tathāgatenā”ti dīpenti. Imāni kho Upāli dasa vivādamūlānīti. . Dutiyaṁ.

3. Dutiyavivādamūlasutta

43. Kati nu kho bhante vivādamūlānīti. Dasa kho Upāli vivādamūlāni. Katamāni dasa? Idhupāli bhikkhū anāpattiṁ “āpattī”ti dīpenti, āpattiṁ “anāpattī”ti dīpenti, lahukaṁ āpattiṁ “garukāpattī”ti

---

1. Phāsuṁ (?)

dīpenti, garukaṁ āpattiṁ "lahukāpattī"ti dīpenti, duṭṭhullaṁ āpattiṁ "aduṭṭhullāpattī"ti dīpenti, aduṭṭhullaṁ āpattiṁ "duṭṭhullāpattī"ti dīpenti, sāvasesaṁ āpattiṁ "anavasesāpattī"ti dīpenti, anavasesaṁ āpattiṁ "sāvasesāpattī"ti dīpenti, sappaṭikammaṁ āpattiṁ "appaṭikammāpattī"ti dīpenti, appaṭikammaṁ āpattiṁ "sappaṭikammāpattī"ti dīpenti. Imāni kho Upāli dasa vivādamūlānīti. . Tatiyaṁ.

4. Kusinārasutta

44. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Kusinārāyaṁ viharati baliharaṇe vanasaṇḍe. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "bhikkhavo"ti. "Bhadante"ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

* Codakena bhikkhave bhikkhunā paraṁ codetukāmena pañca dhamme ajjhattaṁ paccavekkhitvā pañca dhamme ajjhattaṁ upaṭṭhāpetvā paro codetabbo. Katame pañca dhammā ajjhattaṁ paccavekkhitabbā? Codakena bhikkhave bhikkhunā paraṁ codetukāmena evaṁ paccavekkhitabbaṁ "parisuddhakāyasamācāro nu khomhi, parisuddhenamhi kāyasamācārena samannāgato acchiddena appaṭimaṁsena, saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no"ti. No ce bhikkhave bhikkhu parisuddhakāyasamācāro hoti parisuddhena kāyasamācārena samannāgato acchiddena appaṭimaṁsena, tassa bhavanti vattāro "iṅgha tāva āyasmā kāyikaṁ sikkhassū"ti. Itissa bhavanti vattāro.

Puna caparaṁ bhikkhave codakena bhikkhunā paraṁ codetukāmena evaṁ paccavekkhitabbaṁ "parisuddhavacīsamācāro nu khomhi, parisuddhenamhi vacīsamācārena samannāgato acchiddena appaṭimaṁsena, saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no"ti. No ce bhikkhave bhikkhu parisuddhavacīsamācāro hoti parisuddhena vacīsamācārena samannāgato acchiddena appaṭimaṁsena, tassa bhavanti vattāro "iṅgha tāva āyasmā vācasikaṁ sikkhassū"ti. itissa bhavanti vattāro.

Puna caparaṁ bhikkhave codakena bhikkhunā paraṁ codetukāmena evaṁ paccavekkhitabbaṁ "mettaṁ nu kho me cittaṁ paccupaṭṭhitaṁ sabrahmacārīsu anāghātaṁ saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no"ti. No ce bhikkhave

* Vi 4. 436; Vi 5. 328 piṭṭhesupi.

bhikkhuno mettaṁ cittaṁ paccupaṭṭhitaṁ hoti sabrahmacārīsu anāghātaṁ, tassa bhavanti vattāro "iṅgha tāva āyasmā sabrahmacārīsu mettaṁ cittaṁ upaṭṭhāpehī"ti. Itissa bhavanti vattāro.

Puna caparaṁ bhikkhave codakena bhikkhunā paraṁ codetukāmena evaṁ paccavekkhitabbaṁ "bahussuto nu khomhi sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthaṁ sabyañjanaṁ kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ abhivadanti, tathārūpā me dhammā bahussutā honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā, saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no"ti. No ce bhikkhave bhikkhu bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo. Ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthaṁ sabyañjanaṁ kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ abhivadanti, tathārūpāssa dhammā bahussutā honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā, tassa bhavanti vattāro "iṅgha tāva āyasmā āgamaṁ pariyāpuṇassū"ti. Itissa bhavanti vattāro.

Puna caparaṁ bhikkhave codakena bhikkhunā paraṁ codetukāmena evaṁ paccavekkhitabbaṁ "ubhayāni kho pana me pātimokkhāni vitthārena svāgatāni honti suvibhattāni suppavattīni suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso, saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no"ti. No ce bhikkhave bhikkhuno ubhayāni pātimokkhāni vitthārena svāgatāni honti suvibhattāni suppavattīni suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso. Idaṁ panāyasmā "kattha vuttaṁ Bhagavatā"ti iti puṭṭho na sampāyissati, tassa bhavanti vattāro "iṅgha tāva āyasmā vinayaṁ sikkhassū"ti. Itissa bhavanti vattāro. Ime pañca dhammā ajjhattaṁ paccavekkhitabbā.

Katame pañca dhammā ajjhattaṁ upaṭṭhāpetabbā? Kālena vakkhāmi no akālena, bhūtena vakkhāmi no abhūtena, saṇhena vakkhāmi no pharusena, atthasaṁhitena vakkhāmi no anatthasaṁhitena, mettacitto vakkhāmi no dosantaroti. Ime pañca dhammā ajjhattaṁ upaṭṭhāpetabbā. Codakena bhikkhave bhikkhunā paraṁ codetukāmena ime pañca dhamme ajjhattaṁ paccavekkhitvā ime pañca dhamme ajjhattaṁ upaṭṭhāpetvā paro codetabboti.
. Catutthaṁ.

5. Rājantepurappavesanasutta

45. * Dasayime bhikkhave ādīnavā rājantepurappavesane. Katame dasa? Idha bhikkhave rājā mahesiyā saddhiṁ nisinno hoti, tatra bhikkhu pavisati, mahesī vā bhikkhuṁ disvā sitaṁ pātu karoti, bhikkhu vā mahesiṁ disvā sitaṁ pātu karoti. Tattha rañño evaṁ hoti "addhā imesaṁ kataṁ vā karissanti vā"ti. Ayaṁ bhikkhave paṭhamo ādīnavo rājantepurappavesane.

Puna caparaṁ bhikkhave rājā bahukicco bahukaraṇīyo aññataraṁ itthiṁ gantvā na sarati, sā tena gabbhaṁ gaṇhāti. Tattha rañño evaṁ hoti "na kho idha añño koci pavisati aññatra pabbajitena, siyā nu kho pabbajitassa kamman"ti. Ayaṁ bhikkhave dutiyo ādīnavo rājantepurappavesane.

Puna caparaṁ bhikkhave rañño antepure aññataraṁ ratanaṁ nassati. Tattha rañño evaṁ hoti "na kho idha añño koci pavisati aññatra pabbajitena, siyā nu kho pabbajitassa kamman"ti. Ayaṁ bhikkhave tatiyo ādīnavo rājantepurappavesane.

Puna caparaṁ bhikkhave rañño antepure abbhantarā guyhamantā bahiddhā sambhedaṁ gacchanti. Tattha rañño evaṁ hoti "na kho idha añño koci pavisati aññatra pabbajitena, siyā nu kho pabbajitassa kamman"ti. Ayaṁ bhikkhave catuttho ādīnavo rājantepurappavesane.

Puna caparaṁ bhikkhave rañño antepure pitā vā puttaṁ pattheti, putto vā pitaraṁ pattheti. Tesaṁ evaṁ hoti "na kho idha añño koci pavisati aññatra pabbajitena, siyā nu kho pabbajitassa kamman"ti. Ayaṁ bhikkhave pañcamo ādīnavo rājantepurappavesane.

Puna caparaṁ bhikkhave rājā nīcaṭṭhāniyaṁ ucce ṭhāne ṭhapeti. Yesaṁ taṁ amanāpaṁ, tesaṁ evaṁ hoti "rājā kho pabbajitena saṁsaṭṭho, siyā nu kho pabbajitassa kamman"ti. Ayaṁ bhikkhave chaṭṭho ādīnavo rājantepurappavesane.

---

* Vi 2. 207 piṭṭhepi.

Puna caparaṁ bhikkhave rājā uccaṭṭhāniyaṁ nīce ṭhāne ṭhapeti. Yesaṁ taṁ amanāpaṁ, tesaṁ evaṁ hoti "rājā kho pabbajitena saṁsaṭṭho, siyā nu kho pabbajitassa kamman"ti. Ayaṁ bhikkhave sattamo ādīnavo rājantepurappavesane.

Puna caparaṁ bhikkhave rājā akāle senaṁ uyyojeti. Yesaṁ taṁ amanāpaṁ, tesaṁ evaṁ hoti "rājā kho pabbajitena saṁsaṭṭho, siyā nu kho pabbajitassa kamman"ti. Ayaṁ bhikkhave aṭṭhamo ādīnavo rājantepurappavesane.

Puna caparaṁ bhikkhave rājā kāle senaṁ uyyojetvā antarāmaggato nivattāpeti. Yesaṁ taṁ amanāpaṁ, tesaṁ evaṁ hoti "rājā kho pabbajitena saṁsaṭṭho, siyā nu kho pabbajitassa kamman"ti. Ayaṁ bhikkhave navamo ādīnavo rājantepurappavesane.

Puna caparaṁ bhikkhave rañño antepuraṁ hatthisammaddaṁ assasammaddaṁ rathasammaddaṁ rajanīyāni rūpasaddagandharasaphoṭṭhabbāni. Yāni na pabbajitassa sāruppāni. Ayaṁ bhikkhave dasamo ādīnavo rājantepurappavesane. Ime kho bhikkhave dasa ādīnavā rājantepurappavesaneti. . Pañcamaṁ.

6. Sakkasutta

46. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmiṁ Nigrodhārāme. Atha kho sambahulā Sakkā upāsakā tadahuposathe yena Bhagavā tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdiṁsu, ekamantaṁ nisinne kho Sakke upāsake Bhagavā etadavoca "api nu tumhe Sakkā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasathā"ti. Appekadā mayaṁ bhante aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasāma, appekadā na upavasāmāti. Tesaṁ vo Sakkā alābhā tesaṁ dulladdhaṁ, ye tumhe evaṁ sokasabhaye jīvite maraṇasabhaye jīvite appekadā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasatha, appekadā na upavasatha.

Taṁ kiṁ maññatha Sakkā, idha puriso yena kenaci kammaṭṭhānena anāpajja akusalaṁ divasaṁ aḍḍhakahāpaṇaṁ nibbiseyya, "dakkho puriso uṭṭhānasampanno"ti alaṁ vacanāyāti. Evaṁ bhante.

Taṁ kiṁ maññatha Sakkā, idha puriso yena kenaci kammaṭṭhānena anāpajja akusalaṁ divasaṁ kahāpaṇaṁ nibbiseyya, "dakkho puriso uṭṭhānasampanno"ti alaṁ vacanāyāti. Evaṁ bhante.

Taṁ kiṁ maññatha Sakkā, idha puriso yena kenaci kammaṭṭhānena anāpajja akusalaṁ divasaṁ dve kahāpaṇe nibbiseyya. Tayo kahāpaṇe nibbiseyya. Cattāro kahāpaṇe nibbiseyya. Pañca kahāpaṇe nibbiseyya. Cha kahāpaṇe nibbiseyya. Satta kahāpaṇe nibbiseyya. Aṭṭha kahāpaṇe nibbiseyya. Nava kahāpaṇe nibbiseyya. Dasa kahāpaṇe nibbiseyya. Vīsa kahāpaṇe nibbiseyya. Tiṁsa kahāpaṇe nibbiseyya. Cattārīsaṁ kahāpaṇe nibbiseyya. Paññāsaṁ kahāpaṇe nibbeseyya. Kahāpaṇasataṁ nibbiseyya, "dakkho puriso uṭṭhānasampanno"ti alaṁ vacanāyāti. Evaṁ bhante.

Taṁ kiṁ maññatha Sakkā, api nu so puriso divase divase kahāpaṇasataṁ kahāpaṇasahassaṁ nibbisamāno laddhaṁ laddhaṁ nikkhipanto vassasatāyuko vassasatajīvī mahantaṁ bhogakkhandhaṁ adhigaccheyyāti. Evaṁ bhante.

Taṁ kiṁ maññatha Sakkā, api nu so puriso bhogahetu bhoganidānaṁ bhogādhikaraṇaṁ ekaṁ vā rattiṁ ekaṁ vā divasaṁ upaḍḍhaṁ vā rattiṁ upaḍḍhaṁ vā divasaṁ ekantasukhappaṭisaṁvedī vihareyyāti. No hetaṁ bhante. Taṁ kissa hetu? Kāmā hi bhante aniccā tucchā musā mosadhammāti.

Idha pana vo Sakkā mama sāvako dasa vassāni appamatto ātāpī pahitatto viharanto yathā mayānusiṭṭhaṁ, tathā paṭipajjamāno satampi vassāni satampi vassasatāni satampi vassasahassāni ekantasukhappaṭisaṁvedī vihareyya, so ca khvassa sakadāgāmī vā anāgāmī vā apaṇṇakaṁ vā sotāpanno. Tiṭṭhantu Sakkā dasa vassāni.

Idha mama sāvako nava vassāni. Aṭṭha vassāni. Satta vassāni. Cha vassāni. Pañca vassāni. Cattāri vassāni. Tīṇi vassāni. Dve vassāni. Ekaṁ vassaṁ appamatto ātāpī pahitatto viharanto yathā mayānusiṭṭhaṁ, tathā paṭipajjamāno satampi vassāni satampi vassasatāni satampi vassasahassāni ekantasukhappaṭisaṁvedī vihareyya, so ca khvassa

sakadāgāmī vā anāgāmī vā apaṇṇakaṁ vā sotāpanno. Tiṭṭhatu Sakkā ekaṁ vassaṁ.

Idha mama sāvako dasa māse appamatto ātāpī pahitatto viharanto yathā mayānusiṭṭhaṁ, tathā paṭipajjamāno satampi vassāni satampi vassasatāni satampi vassasahassāni ekantasukhappaṭisaṁvedī vihareyya, so ca khvassa sakadāgāmī vā anāgāmī vā apaṇṇakaṁ vā sotāpanno. Tiṭṭhantu Sakkā dasa māsā.

Idha mama sāvako nava māse. Aṭṭha māse. Satta māse. Cha māse. Pañca māse. Cattāro māse. Tayo māse. Dve māse. Ekaṁ māsaṁ. Aḍḍhamāsaṁ appamatto ātāpī pahitatto viharanto yathā mayānusiṭṭhaṁ, tathā paṭipajjamāno satampi vassāni satampi vassasatāni satampi vassasahassāni ekantasukhappaṭisaṁvedī vihareyya, so ca khvassa sakadāgāmī vā anāgāmī vā apaṇṇakaṁ vā sotāpanno, tiṭṭhatu Sakkā aḍḍhamāso.

Idha mama sāvako dasa rattindive[1] appamatto ātāpī pahitatto viharanto yathā mayānusiṭṭhaṁ, tathā paṭipajjamāno satampi vassāni satampi vassasatāni satampi vassasahassāni ekantasukhappaṭisaṁvedī vihareyya, so ca khvassa sakadāgāmī vā anāgāmī vā apaṇṇakaṁ vā sotāpanno. Tiṭṭhantu Sakkā dasa rattindivā.

Idha mama sāvako nava rattindive. Aṭṭha rattindive. Satta rattindive. Cha rattindive. Pañca rattindive. Cattāro rattindive. Tayo rattindive. Dve rattindive. Ekaṁ rattindivaṁ appamatto ātāpī pahitatto viharanto yathā mayānusiṭṭhaṁ, tathā paṭipajjamāno satampi vassāni satampi vassasatāni satampi vassasahassāni ekantasukhappaṭisaṁvedī vihareyya, so ca khvassa sakadāgāmī vā anāgāmī vā apaṇṇakaṁ vā sotāpanno. Tesaṁ vo Sakkā alābhā tesaṁ dulladdhaṁ, ye tumhe evaṁ sokasabhaye jīvite maraṇasabhaye jīvite appekadā aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasatha, appekadā na upavasathāti. Ete mayaṁ bhante ajjatagge aṭṭhaṅgasamannāgataṁ uposathaṁ upavasissāmāti. . Chaṭṭhaṁ.

---

1. Rattidive (Ka)

7. Mahālisutta

47. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Vesāliyaṁ viharati Mahāvane Kūṭāgārasālāyaṁ. Atha kho Mahāli Licchavi yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Mahāli Licchavi Bhagavantaṁ etadavoca "ko nu kho bhante hetu, ko paccayo pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā"ti. Lobho kho Mahāli hetu, lobho paccayo pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā, doso kho Mahāli hetu, doso paccayo pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā, moho kho Mahāli hetu, moho paccayo pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā, ayoniso manasikāro kho Mahāli hetu, ayoniso manasikāro paccayo pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyā, micchāpaṇihitaṁ kho Mahāli cittaṁ hetu, micchāpaṇihitaṁ cittaṁ paccayo pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyāti. Ayaṁ kho Mahāli hetu, ayaṁ paccayo pāpassa kammassa kiriyāya pāpassa kammassa pavattiyāti.

Ko pana bhante hetu, ko paccayo kalyāṇassa kammassa kiriyāya kalyāṇassa kammassa pavattiyāti. Alobho kho Mahāli hetu, alobho paccayo kalyāṇassa kammassa kiriyāya kalyāṇassa kammassa pavattiyā, adoso kho Mahāli hetu, adoso paccayo kalyāṇassa kammassa kiriyāya kalyāṇassa kammassa pavattiyā, amoho kho Mahāli hetu; amoho paccayo kalyāṇassa kammassa kiriyāya kalyāṇassa kammassa pavattiyā, yoniso manasikāro kho Mahāli hetu, yoniso manasikāro paccayo kalyāṇassa kammassa kiriyāya kalyāṇassa kammassa pavattiyā, sammāpaṇihitaṁ kho Mahāli cittaṁ hetu, sammāpaṇihitaṁ cittaṁ paccayo kalyāṇassa kammassa kiriyāya kalyāṇassa kammassa pavattiyā. Ayaṁ kho Mahāli hetu, ayaṁ paccayo kalyāṇassa kammassa kiriyāya kalyāṇassa kammassa pavattiyā. Ime ca Mahāli dasa dhammā loke na saṁvijjeyyuṁ, nayidha paññāyetha "adhammacariyāvisamacariyā"ti vā "dhammacariyāsamacariyā"ti vā. Yasmā ca kho Mahāli ime dasa dhammā

loke saṁvijjanti, tasmā paññāyati "adhammacariyāvisamacariyā"ti vā "dhammacariyāsamacariyā"ti vāti. . Sattamaṁ.

8. Pabbajita-abhiṇhasutta

48. Dasayime bhikkhave dhammā pabbajitena abhiṇhaṁ paccavekkhitabbā. Katame dasa? "Vevaṇṇiyamhi ajjhupagato"ti pabbajitena abhiṇhaṁ paccavekkhitabbaṁ. "Parapaṭibaddhā me jīvikā"ti pabbajitena abhiṇhaṁ paccavekkhitabbaṁ. "Añño me ākappo karaṇīyo"ti pabbajitena abhiṇhaṁ paccavekkhitabbaṁ. "Kacci nu kho me attā sīlato na upavadatī"ti pabbajitena abhiṇhaṁ paccavekkhitabbaṁ. "Kacci nu kho maṁ anuvicca viññū sabrahmacārī sīlato na upavadantī"ti pabbajitena abhiṇhaṁ paccavekkhitabbaṁ. "Sabbehi me piyehi manāpehi nānābhāvo vinābhāvo"ti pabbajitena abhiṇhaṁ paccavekkhitabbaṁ. "Kammassakomhi kammadāyādo kammayoni kammabandhu kammapaṭisaraṇo, yaṁ kammaṁ karissāmi kalyāṇaṁ vā pāpakaṁ vā, tassa dāyādo bhavissāmī"ti pabbajitena abhiṇhaṁ paccavekkhitabbaṁ. "Kathaṁbhūtassa me rattindivā vītivattantī"ti pabbajitena abhiṇhaṁ paccavekkhitabbaṁ. "Kacci nu kho ahaṁ suññāgāre abhiramāmī"ti pabbajitena abhiṇhaṁ paccavekkhitabbaṁ. "Atthi nu kho me uttari manussadhammo alamariyañāṇadassanaviseso adhigato, yenāhaṁ[1] pacchime kāle sabrahmacārīhi puṭṭho na maṅku bhavissāmī"ti pabbajitena abhiṇhaṁ paccavekkhitabbaṁ. Ime kho bhikkhave dasa dhammā pabbajitena abhiṇhaṁ paccavekkhitabbāti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Sarīraṭṭhadhammasutta

49. Dasayime bhikkhave dhammā sarīraṭṭhā. Katame dasa? Sītaṁ uṇhaṁ jighacchā pipāsā uccāro passāvo kāyasaṁvaro vacīsaṁvaro ājīvasaṁvaro ponobhaviko[2] bhavasaṅkhāro. Ime kho bhikkhave dasa dhammā sarīraṭṭhāti. . Navamaṁ.

10. Bhaṇḍanasutta

50. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū pacchābhattaṁ

---

1. Yohaṁ (Sī, I, Ka), sohaṁ (Syā)
2. Ponobbhaviko (Ka)

piṇḍapātapaṭikkantā upaṭṭhānasālāyaṁ sannisinnā sannipatitā bhaṇḍanajātā kalahajātā vivādāpannā aññamaññaṁ mukhasattīhi vitudantā viharanti.

Atha kho Bhagavā sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yena upaṭṭhānasālā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi, nisajja kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "kāya nuttha bhikkhave etarahi kathāya sannisinnā sannipatitā, kā ca pana vo antarākathā vippakatā"ti.

Idha mayaṁ bhante pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkantā upaṭṭhānasālāyaṁ sannisinnā sannipatitā bhaṇḍanajātā kalahajātā vivādāpannā aññamaññaṁ mukhasattīhi vitudantā viharāmāti. Na kho panetaṁ bhikkhave tumhākaṁ patirūpaṁ kulaputtānaṁ saddhāya agārasmā anagāriyaṁ pabbajitānaṁ, yaṁ tumhe bhaṇḍanajātā kalahajātā vivādāpannā aññamaññaṁ mukhasattīhi vitudantā vihareyyātha.

Dasayime bhikkhave dhammā sāraṇīyā piyakaraṇā garukaraṇā[1] saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya saṁvattanti. Katame dasa? Idha bhikkhave bhikkhu sīlavā hoti, pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Yampi bhikkhave bhikkhu sīlavā hoti -pa- samādāya sikkhati sikkhāpadesu, ayampi dhammo sāraṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthaṁ sabyañjanaṁ kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ abhivadanti, tathārūpāssa dhammā bahussutā honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā. Yampi bhikkhave bhikkhu bahussuto hoti -pa- diṭṭhiyā suppaṭividdhā, ayampi dhammo sāraṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya saṁvattati.

---

1. Piyakarāṇā garukarāṇā (?)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu kalyāṇamitto hoti kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko. Yampi bhikkhave bhikkhu kalyāṇamitto hoti kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko, ayampi dhammo sāraṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu suvaco hoti sovacassakaraṇehi dhammehi samannāgato, khamo padakkhiṇaggāhī anusāsaniṁ. Yampi bhikkhave bhikkhu suvaco hoti sovacassakaraṇehi dhammehi samannāgato, khamo padakkhiṇaggāhī anusāsaniṁ, ayampi dhammo sāraṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu yāni tāni sabrahmacārīnaṁ uccāvacāni kiṁkaraṇīyāni, tattha dakkho hoti analaso, tatrūpāyāya vīmaṁsāya samannāgato alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātuṁ. Yampi bhikkhave bhikkhu yāni tāni sabrahmacārīnaṁ uccāvacāni kiṁkaraṇīyāni, tattha dakkho hoti analaso, tatrūpāyāya vīmaṁsāya samannāgato alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātuṁ, ayampi dhammo sāraṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu dhammakāmo hoti piyasamudāhāro, abhidhamme abhivinaye uḷārapāmojjo. Yampi bhikkhave bhikkhu dhammakāmo hoti piyasamudāhāro, abhidhamme abhivinaye uḷārapāmojjo, ayampi dhammo sāraṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu āraddhavīriyo viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. Yampi bhikkhave bhikkhu āraddhavīriyo viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu, ayampi dhammo sāraṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu santuṭṭho hoti itarītaracīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccaya bhesajja parikkhārena. Yampi bhikkhave bhikkhu santuṭṭho hoti itarītaracīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārena, ayampi dhammo sāraṇīyo -pa- saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu satimā hoti paramena satinepakkena samannāgato, cirakatampi cirabhāsitampi saritā anussaritā. Yampi bhikkhave bhikkhu satimā hoti paramena satinepakkena samannāgato, cirakatampi cirabhāsitampi saritā anussaritā, ayampi dhammo sāraṇīyo -pa- saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā. Yampi bhikkhave bhikkhu paññavā hoti udayatthagāminiyā, paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā, ayampi dhammo sāraṇīyo -pa- saṁvattati. Ime kho bhikkhave dasa dhammā sāraṇīyā piyakaraṇā garukaraṇā saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya saṁvattantīti. . Dasamaṁ.

Akkosavaggo pañcamo.

Tassuddānaṁ

Vivādā dve ca Mūlāni, Kusinārapavesane.
Sakko Mahāli Abhiṇhaṁ, Sarīraṭṭhā ca Bhaṇḍanāti.

Paṭhamo paṇṇāsako samatto.

2. Dutiyapaṇṇāsaka

(6) 1. Sacittavagga

1. Sacittasutta

51. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "bhikkhavo"ti. "Bhadante"ti te sikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

No ce bhikkhave bhikkhu paracittapariyāyakusalo hoti, atha "sacittapariyāyakusalo bhavissāmī"ti[1] evaṁ hi vo bhikkhave sikkhitabbaṁ.

Kathañca bhikkhave bhikkhu sacittapariyāyakusalo hoti? Seyyathāpi bhikkhave itthī vā puriso vā daharo yuvā maṇḍanakajātiko ādāse vā parisuddhe pariyodāte acche vā udakapatte sakaṁ mukhanimittaṁ paccavekkhamāno sace tattha passati rajaṁ vā aṅgaṇaṁ vā, tasseva rajassa vā aṅgaṇassa vā pahānāya vāyamati. No ce tattha passati rajaṁ vā aṅgaṇaṁ vā, tenevattamano hoti paripuṇṇasaṅkappo "lābhā vata me parisuddhaṁ vata me"ti. Evamevaṁ kho bhikkhave bhikkhuno paccavekkhaṇā bahukārā[2] hoti kusalesu dhammesu "abhijjhālu nu kho bahulaṁ viharāmi, anabhijjhālu nu kho bahulaṁ viharāmi. Byāpannacitto nu kho bahulaṁ viharāmi, abyāpannacitto nu kho bahulaṁ viharāmi. Thinamiddhapariyuṭṭhito nu kho bahulaṁ viharāmi, vigatathinamiddho nu kho bahulaṁ viharāmi. Uddhato nu kho bahulaṁ viharāmi, anuddhato nu kho bahulaṁ viharāmi. Vicikiccho nu kho bahulaṁ viharāmi, tiṇṇavicikiccho nu kho bahulaṁ viharāmi. Kodhano nu kho bahulaṁ viharāmi, akkodhano nu kho bahulaṁ viharāmi. Saṁkiliṭṭhacitto nu kho bahulaṁ viharāmi, asaṁkiliṭṭhacitto nu kho bahulaṁ viharāmi. Sāraddhakāyo nu kho bahulaṁ viharāmi, asāraddhakāyo nu kho bahulaṁ viharāmi. Kusīto nu kho bahulaṁ viharāmi, āraddhavīriyo nu kho bahulaṁ viharāmi. Asamāhito nu kho bahulaṁ viharāmi, samāhito nu kho bahulaṁ viharāmī"ti.

---

1. Bhavissāmāti (Syā)
2. Bhikkhu paccavekkhamāno bahukāro (Ka)

Sace bhikkhave bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti "abhijjhālu bahulaṁ viharāmi, byāpannacitto bahulaṁ viharāmi, thinamiddhapariyuṭṭhito bahulaṁ viharāmi, uddhato bahulaṁ viharāmi, vicikiccho bahulaṁ viharāmi, kodhano bahulaṁ viharāmi, saṁkiliṭṭhacitto bahulaṁ viharāmi, sāraddhakāyo bahulaṁ viharāmi, kusīto bahulaṁ viharāmi, asamāhito bahulaṁ viharāmī"ti. Tena bhikkhave bhikkhunā tesaṁyeva pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ. Seyyathāpi bhikkhave ādittacelo vā ādittasīso vā tasseva celassa vā sīsassa vā nibbāpanāya adhimattaṁ chandañca vāyāmañca ussāhañca ussoḷhiñca appaṭivāniñca satiñca sampajaññañca kareyya. Evamevaṁ kho tena bhikkhave bhikkhunā tesaṁyeva pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ.

Sace pana bhikkhave bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti "anabhijjhālu bahulaṁ viharāmi, abyāpannacitto bahulaṁ viharāmi, vigatathinamiddho bahulaṁ viharāmi. Anuddhato bahulaṁ viharāmi, tiṇṇavicikiccho bahulaṁ viharāmi, akkodhano bahulaṁ viharāmi, asaṁkiliṭṭhacitto bahulaṁ viharāmi, asāraddhakāyo bahulaṁ viharāmi, āraddhavīriyo bahulaṁ viharāmi, samāhito bahulaṁ viharāmī"ti. Tena bhikkhave bhikkhunā tesuyeva kusalesu dhammesu patiṭṭhāya uttari āsavānaṁ khayāya yogo karaṇīyoti. . Paṭhamaṁ.

2. Sāriputtasutta

52. Tatra kho āyasmā Sāriputto bhikkhū āmantesi "āvuso bhikkhave"ti. "Āvuso"ti kho te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa paccassosuṁ. Āyasmā Sāriputto etadavoca—

No ce āvuso bhikkhu paracittapariyāyakusalo hoti, atha "sacittapariyāyakusalo bhavissāmī"ti evaṁ hi vo āvuso sikkhitabbaṁ.

Kathañcāvuso bhikkhu sacittapariyāyakusalo hoti, seyyathāpi āvuso itthī vā puriso vā daharo yuvā maṇḍanakajātiko ādāse vā parisuddhe pariyodāte acche vā udapatte sakaṁ mukhanimittaṁ paccavekkhamāno sace tattha passati rajaṁ vā aṅgaṇaṁ vā, tasseva rajassa vā aṅgaṇassa vā pahānāya vāyamati. No ce tattha passati rajaṁ vā aṅgaṇaṁ vā, tenevattamano hoti paripuṇṇasaṅkappo "lābhā vata me parisuddhaṁ vata me"ti.

Evamevaṁ kho āvuso bhikkhuno paccavekkhaṇā bahukārā hoti kusalesu dhammesu "abhijjhālu nu kho bahulaṁ viharāmi, anabhijjhālu nu kho bahulaṁ viharāmi. Byāpannacitto nu kho bahulaṁ viharāmi, abyāpannacitto nu kho bahulaṁ viharāmi. Thinamiddhapariyuṭṭhito nu kho bahulaṁ viharāmi, vigatathinamiddho nu kho bahulaṁ viharāmi. Uddhato nu kho bahulaṁ viharāmi, anuddhato nu kho bahulaṁ viharāmi. Vicikiccho nu kho bahulaṁ viharāmi, tiṇṇavicikiccho nu kho bahulaṁ viharāmi. Kodhano nu kho bahulaṁ viharāmi, akkodhano nu kho bahulaṁ viharāmi. Saṁkiliṭṭhacitto nu kho bahulaṁ viharāmi, asaṁkiliṭṭhacitto nu kho bahulaṁ viharāmi. Sāraddhakāyo nu kho bahulaṁ viharāmi, asāraddhakāyo nu kho bahulaṁ viharāmi. Kusīto nu kho bahulaṁ viharāmi, āraddhavīriyo nu kho bahulaṁ viharāmi. Samāhito nu kho bahulaṁ viharāmi, asamāhito nu kho bahulaṁ viharāmī"ti.

Sace āvuso bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti "abhijjhālu bahulaṁ viharāmi -pa- asamāhito bahulaṁ viharāmī"ti. Tenāvuso bhikkhunā tesaṁyeva pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ. Seyyathāpi āvuso ādittacelo vā ādittasīso vā tasseva celassa vā sīsassa vā nibbāpanāya adhimattaṁ chandañca vāyāmañca ussāhañca ussoḷhiñca appaṭivāniñca satiñca sampajaññañca kareyya. Evamevaṁ kho āvuso tena bhikkhunā tesaṁyeva pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ.

Sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti “anabhijjhālu bahulaṁ viharāmi -pa- samāhito bahulaṁ viharāmī”ti. Tenāvuso bhikkhunā tesuyeva kusalesu dhammesu patiṭṭhāya uttari āsavānaṁ khayāya yogo karaṇīyoti. . Dutiyaṁ.

3. Ṭhitisutta

53. Ṭhitimpāhaṁ bhikkhave na vaṇṇayāmi kusalesu dhammesu, pageva parihāniṁ. Vuḍḍhiñca kho ahaṁ bhikkhave vaṇṇayāmi kusalesu dhammesu, no ṭhitiṁ no hāniṁ.

Kathañca bhikkhave hāni hoti kusalesu dhammesu, no ṭhiti no vuḍḍhi? Idha bhikkhave bhikkhu yattako hoti saddhāya sīlena sutena cāgena paññāya paṭibhānena, tassa te dhammā neva tiṭṭhanti no vaḍḍhanti. Hānimetaṁ bhikkhave vadāmi kusalesu dhammesu, no ṭhitiṁ no vuḍḍhiṁ. Evaṁ kho bhikkhave hāni hoti kusalesu dhammesu no ṭhiti no vuḍḍhi.

Kathañca bhikkhave ṭhiti hoti kusalesu dhammesu, no hāni no vuḍḍhi? Idha bhikkhave bhikkhu yattako hoti saddhāya sīlena sutena cāgena paññāya paṭibhānena, tassa te dhammā neva hāyanti no vaḍḍhanti. Ṭhitimetaṁ bhikkhave vadāmi kusalesu dhammesu, no hāniṁ no vuḍḍhiṁ. Evaṁ kho bhikkhave ṭhiti hoti kusalesu dhammesu no vuḍḍhi no hāni.

Kathañca bhikkhave vuḍḍhi hoti kusalesu dhammesu, no ṭhiti no hāni? Idha bhikkhave bhikkhu yattako hoti saddhāya sīlena sutena cāgena paññāya paṭibhānena, tassa te dhammā neva tiṭṭhanti no hāyanti. Vuḍḍhimetaṁ bhikkhave vadāmi kusalesu dhammesu, no ṭhitiṁ no hāniṁ. Evaṁ kho bhikkhave vuḍḍhi hoti kusalesu dhammesu no ṭhiti no hāni.

No ce bhikkhave bhikkhu paracittapariyāyakusalo hoti, atha “sacittapariyāyakusalo bhavissāmī”ti evaṁ hi vo bhikkhave sikkhitabbaṁ.

Kathañca bhikkhave bhikkhu sacittapariyāyakusalo hoti? Seyyathāpi bhikkhave itthī vā puriso vā daharo yuvā maṇḍanakajātiko ādāse

vā parisuddhe pariyodāte acche vā udapatte sakaṁ mukhanimittaṁ paccavekkhamāno sace tattha passati rajaṁ vā aṅgaṇaṁ vā, tasseva rajassa vā aṅgaṇassa vā pahānāya vāyamati, no ce tattha passati rajaṁ vā aṅgaṇaṁ vā, tenevattamano hoti paripuṇṇasaṅkappo "lābhā vata me parisuddhaṁ vata me"ti. Evamevaṁ kho bhikkhave bhikkhuno paccavekkhaṇā bahukārā hoti kusalesu dhammesu "abhijjhālu nu kho bahulaṁ viharāmi, anabhijjhālu nu kho bahulaṁ viharāmi. Byāpannacitto nu kho bahulaṁ viharāmi, abyāpannacitto nu kho bahulaṁ viharāmi. Thinamiddhapariyuṭṭhito nu kho bahulaṁ viharāmi, vigatathinamiddho nu kho bahulaṁ viharāmi. Uddhato nu kho bahulaṁ viharāmi, anuddhato nu kho bahulaṁ viharāmi. Vicikiccho nu kho bahulaṁ viharāmi, tiṇṇavicikiccho nu kho bahulaṁ viharāmi. Kodhano nu kho bahulaṁ viharāmi, akkodhano nu kho bahulaṁ viharāmi. Saṁkiliṭṭhacitto nu kho bahulaṁ viharāmi, asaṁkiliṭṭhacitto nu kho bahulaṁ viharāmi. Sāraddhakāyo nu kho bahulaṁ viharāmi, asāraddhakāyo nu kho bahulaṁ viharāmi. Kusīto nu kho bahulaṁ viharāmi, āraddhavīriyo nu kho bahulaṁ viharāmi. Samāhito nu kho bahulaṁ viharāmi, asamāhito nu kho bahulaṁ viharāmī"ti.

Sace bhikkhave bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti "abhijjhālu bahulaṁ viharāmi. Byāpannacitto bahulaṁ viharāmi. Thinamiddhapariyuṭṭhito bahulaṁ viharāmi. Uddhato bahulaṁ viharāmi. Vicikiccho bahulaṁ viharāmi. Kodhano bahulaṁ viharāmi. Saṁkiliṭṭhacitto bahulaṁ viharāmi. Sāraddhakāyo bahulaṁ viharāmi. Kusīto bahulaṁ viharāmi. Asamāhito bahulaṁ viharāmī"ti. Tena bhikkhave bhikkhunā tesaṁyeva pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ. Seyyathāpi bhikkhave ādittacelo vā ādittasīso vā tasseva celassa vā sīsassa vā nibbāpanāya adhimattaṁ chandañca vāyāmañca ussāhañca ussoḷhiñca appaṭivāniñca satiñca sampajaññañca kareyya. Evamevaṁ kho bhikkhave tena bhikkhunā tesaṁyeva pāpakānaṁ akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ.

Sace pana bhikkhave bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti "anabhijjhālu bahulaṁ viharāmi. Abyāpannacitto bahulaṁ viharāmi. Vigatathinamiddho bahulaṁ viharāmi. Anuddhato bahulaṁ viharāmi. Tiṇṇavicikiccho bahulaṁ viharāmi. Akkodhano bahulaṁ viharāmi. Asaṁkiliṭṭhacitto bahulaṁ viharāmi. Asāraddhakāyo bahulaṁ viharāmi. Āraddhavīriyo bahulaṁ viharāmi. Samāhito bahulaṁ viharāmī"ti. Tena bhikkhave bhikkhunā tesuyeva kusalesu dhammesu patiṭṭhāya uttari āsavānaṁ khayāya yogo karaṇīyoti. . Tatiyaṁ.

4. Samathasutta

54. No ce bhikkhave bhikkhu paracittapariyāyakusalo hoti? Atha "sacittapariyāyakusalo bhavissāmī"ti evaṁ hi vo bhikkhave sikkhitabbaṁ.

Kathañca bhikkhave bhikkhu sacittapariyāyakusalo hoti, seyyathāpi bhikkhave itthī vā puriso vā daharo yuvā maṇḍanakajātiko ādāse vā parisuddhe pariyodāte acche vā udapatte sakaṁ mukhanimittaṁ paccavekkhamāno sace tattha passati rajaṁ vā aṅgaṇaṁ vā, tasseva rajassa vā aṅgaṇassa vā pahānāya vāyamati. No ce tattha passati rajaṁ vā aṅgaṇaṁ vā, tenevattamano hoti paripuṇṇasaṅkappo "lābhā vata me parisuddhaṁ vata me"ti. Evamevaṁ kho bhikkhave bhikkhuno paccavekkhaṇā bahukārā hoti kusalesu dhammesu. "Lābhī nu khomhi ajjhattaṁ cetosamathassa, na nu khomhi lābhī ajjhattaṁ cetosamathassa, lābhī nu khomhi adhipaññā-dhammavipassanāya, na nu khomhi lābhī adhipaññādhammavipassanāyā"ti.

Sace bhikkhave bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti "lābhīmhi ajjhattaṁ cetosamathassa na lābhī adhipaññādhammavipassanāyā"ti. Tena bhikkhave bhikkhunā ajjhattaṁ cetosamathe patiṭṭhāya adhipaññādhamma-vipassanāya yogo karaṇīyo. So aparena samayena lābhī ceva hoti ajjhattaṁ cetosamathassa lābhī ca adhipaññādhammavipassanāya.

Sace pana bhikkhave bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti "lābhīmhi adhipaññādhammavipassanāya na lābhī ajjhattaṁ cetosamathassā"ti. Tena

bhikkhave bhikkhunā adhipaññādhammavipassanāya patiṭṭhāya ajjhattaṁ cetosamathe yogo karaṇīyo. So aparena samayena lābhī ceva hoti adhipaññādhammavipassanāya lābhī ca ajjhattaṁ cetosamathassa.

Sace pana bhikkhave bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti "na lābhī ajjhattaṁ cetosamathassa na lābhī adhipaññādhammavipassanāyā"ti. Tena bhikkhave bhikkhunā tesaṁyeva kusalānaṁ dhammānaṁ paṭilābhāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ. Seyyathāpi bhikkhave ādittacelo vā ādittasīso vā tasseva celassa vā sīsassa vā nibbāpanāya adhimattaṁ chandañca vāyāmañca ussāhañca ussoḷhiñca appaṭivāniñca satiñca sampajaññañca kareyya. Evamevaṁ kho bhikkhave tena bhikkhunā tesaṁyeva kusalānaṁ dhammānaṁ paṭilābhāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ. So aparena samayena lābhī ceva hoti ajjhattaṁ cetosamathassa lābhī ca adhipaññādhamma-vipassanāya.

Sace pana bhikkhave bhikkhu paccavekkhamāno evaṁ jānāti "lābhīmhi ajjhattaṁ cetosamathassa lābhī adhipaññādhammavipassanāyā"ti. Tena bhikkhave bhikkhunā tesuyeva kusalesu dhammesu patiṭṭhāya uttari āsavānaṁ khayāya yogo karaṇīyo.

Cīvarampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampi. Piṇḍapātampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampi. Senāsanampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampi. Gāmanigamampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampi. Janapadapadesampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampi. Puggalampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampi.

"Cīvarampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Tattha yaṁ jaññā cīvaraṁ "idaṁ kho me cīvaraṁ sevato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā pariyāyantī"ti. Evarūpaṁ cīvaraṁ na sevitabbaṁ. Tattha yaṁ jaññā cīvaraṁ "idaṁ kho

me cīvaraṁ sevato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī"ti. Evarūpaṁ cīvaraṁ sevitabbaṁ. "Cīvarampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Piṇḍapātampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Tattha yaṁ jaññā piṇḍapātaṁ "imaṁ kho me piṇḍapātaṁ sevato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyantī"ti. Evarūpo piṇḍapāto na sevitabbo. Tattha yaṁ jaññā piṇḍapātaṁ "imaṁ kho me piṇḍapātaṁ sevato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī"ti. Evarūpo piṇḍapāto sevitabbo. "Piṇḍapātampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Senāsanampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Tattha yaṁ jaññā senāsanaṁ "idaṁ kho me senāsanaṁ sevato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyantī"ti. Evarūpaṁ senāsanaṁ na sevitabbaṁ. Tattha yaṁ jaññā senāsanaṁ "idaṁ kho me senāsanaṁ sevato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī"ti. Evarūpaṁ senāsanaṁ sevitabbaṁ. "Senāsanampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

"Gāmanigamampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampī"ti. Iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Tattha yaṁ jaññā gāmanigamaṁ "imaṁ kho me gāmanigamaṁ sevato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyantī"ti. Evarūpo gāmanigamo na sevitabbo. Tattha yaṁ jaññā gāmanigamaṁ "imaṁ kho me gāmanigamaṁ sevato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī"ti. Evarūpo gāmanigamo sevitabbo. "Gāmanigamampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampī"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

Janapadapadesampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampī"ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Tattha yaṁ jaññā janapadapadesaṁ "imaṁ kho me janapadapadesaṁ sevato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti,

kusalā dhammā parihāyantī”ti. Evarūpo janapadapadeso na sevitabbo. Tattha yaṁ jaññā janapadapadesaṁ “imaṁ kho me janapadapadesaṁ sevato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī”ti. Evarūpo janapadapadeso sevitabbo. “Janapadapadesampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampī”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttaṁ.

“Puggalampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampī”ti iti kho panetaṁ vuttaṁ, kiñcetaṁ paṭicca vuttaṁ. Tattha yaṁ jaññā puggalaṁ “imaṁ kho me puggalaṁ sevato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyantī”ti. Evarūpo puggalo na sevitabbo. Tattha yaṁ jaññā puggalaṁ “imaṁ kho me puggalaṁ sevato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhantī”ti. Evarūpo puggalo sevitabbo. “Puggalampāhaṁ bhikkhave duvidhena vadāmi sevitabbampi asevitabbampī”ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttanti. . Catutthaṁ.

5. Parihānasutta

55. Tatra kho āyasmā Sāriputto bhikkhū āmantesi “āvuso bhikkhave”ti[1]. “Āvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa paccassosuṁ. Āyasmā Sāriputto etadavoca—

“Parihānadhammo puggalo parihānadhammo puggalo”ti āvuso vuccati, “aparihānadhammo puggalo aparihānadhammo puggalo”ti āvuso vuccati. Kittāvatā nu kho āvuso parihānadhammo puggalo vutto Bhagavatā, kittāvatā ca pana aparihānadhammo puggalo vutto Bhagavatāti. Dūratopi kho mayaṁ āvuso āgacchāma āyasmato Sāriputtassa santike etassa bhāsitassa atthamaññātuṁ. Sādhu vatāyasmantaṁyeva Sāriputtaṁ paṭibhātu etassa bhāsitassa attho, āyasmato Sāriputtassa sutvā bhikkhū dhāressantīti.

1. Bhikkhavoti (Sī, Syā)

Tenāhāvuso suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evamāvuso"ti kho te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa paccassosuṁ. Āyasmā Sāriputto etadavoca—

Kittāvatā nu kho āvuso parihānadhammo puggalo vutto Bhagavatā, idhāvuso bhikkhu assutañceva dhammaṁ na suṇāti, sutā cassa dhammā sammosaṁ gacchanti. Ye cassa dhammā pubbe cetaso asamphuṭṭhapubbā, te cassa na samudācaranti, aviññātañceva na vijānāti. Ettāvatā kho āvuso parihānadhammo puggalo vutto Bhagavatā.

Kittāvatā ca panāvuso aparihānadhammo puggalo vutto Bhagavatā, idhāvuso bhikkhu assutañceva dhammaṁ suṇāti, sutā cassa dhammā na sammosaṁ gacchanti. Ye cassa dhammā pubbe cetaso asamphuṭṭhapubbā, te cassa samudācaranti, aviññātañceva vijānāti. Ettāvatā kho āvuso aparihānadhammo puggalo vutto Bhagavatā.

No ce āvuso bhikkhu paracittapariyāyakusalo hoti, atha "sacittapariyāyakusalo bhavissāmī"ti evaṁ hi vo āvuso sikkhitabbaṁ.

Kathañcāvuso bhikkhu sacittapariyāyakusalo hoti, seyyathāpi āvuso itthī vā puriso vā daharo yuvā maṇḍanakajātiko ādāse vā parisuddhe pariyodāte acche vā udapatte sakaṁ mukhanimittaṁ paccavekkhamāno sace tattha passati rajaṁ vā aṅgaṇaṁ vā, tasseva rajassa vā aṅgaṇassa vā pahānāya vāyamati. No ce tattha passati rajaṁ vā aṅgaṇaṁ vā, tenevattamano hoti paripuṇṇasaṅkappo "lābhā vata me parisuddhaṁ vata me"ti. Evameva kho āvuso bhikkhuno paccavekkhaṇā bahukārā hoti kusalesu dhammesu "anabhijjhālu nu kho bahulaṁ viharāmi, saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no. Abyāpannacitto nu kho bahulaṁ viharāmi, saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no. Vigatathinamiddho nu kho bahulaṁ viharāmi, saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no. Anuddhato nu kho bahulaṁ viharāmi, saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no. Tiṇṇavicikiccho nu kho bahulaṁ viharāmi, saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no. Akkodhano nu kho bahulaṁ viharāmi,

saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no. Asaṁkiliṭṭhacitto nu kho bahulaṁ viharāmi, saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no. Lābhī nu khomhi ajjhattaṁ dhammapāmojjassa, saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no. Lābhī nu khomhi ajjhattaṁ cetosamathassa, saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no. Lābhī nu khomhi adhipaññādhammavipassanāya, saṁvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no"ti.

Sace pana āvuso bhikkhu paccavekkhamāno sabbepime kusale dhamme attani na samanupassati, tenāvuso bhikkhunā sabbesaṁyeva imesaṁ kusalānaṁ dhammānaṁ paṭilābhāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ. Seyyāthāpi āvuso ādittacelo vā ādittasīso vā tasseva celassa vā sīsassa vā nibbāpanāya adhimattaṁ chandañca vāyāmañca ussāhañca ussoḷhiñca appaṭivāniñca satiñca sampajaññañca kareyya. Evamevaṁ kho āvuso tena bhikkhunā sabbesaṁyeva kusalānaṁ dhammānaṁ paṭilābhāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ.

Sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno ekacce kusale dhamme attani samanupassati, ekacce kusale dhamme attani na samanupassati. Tenāvuso bhikkhunā ye kusale dhamme attani samanupassati, tesu kusalesu dhammesu patiṭṭhāya. Ye kusale dhamme attani na samanupassati, tesaṁ kusalānaṁ dhammānaṁ paṭilābhāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ. Seyyathāpi āvuso ādittacelo vā ādittasīso vā tasseva celassa vā sīsassa vā nibbāpanāya adhimattaṁ chandañca vāyamañca ussāhañca ussoḷhiñca appaṭivāniñca satiñca sampajaññañca kareyya. Evamevaṁ kho āvuso tena bhikkhunā ye kusale dhamme attani samanupassati, tesu kusalesu dhammesu patiṭṭhāya. Ye kusale dhamme attani na samanupassati, tesaṁ kusalānaṁ dhammānaṁ paṭilābhāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussoḷhī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyaṁ.

Sace panāvuso bhikkhu paccavekkhamāno sabbepime kusale dhamme attani samanupassati, tenāvuso bhikkhunā sabbesveva imesu

kusalesu dhammesu patiṭṭhāya uttari āsavānaṁ khayāya yogo karaṇīyoti. . Pañcamaṁ.

6. Paṭhamasaññāsutta

56. Dasayimā bhikkhave saññā bhāvitā bahulīkatā mahapphalā honti mahānisaṁsā amatogadhā amatapariyosānā. Katamā dasa? Asubhasaññā maraṇasaññā āhāre paṭikūlasaññā sabbaloke anabhiratasaññā aniccasaññā anicce dukkhasaññā dukkhe anattasaññā pahānasaññā virāgasaññā nirodhasaññā. Imā kho bhikkhave dasa saññā bhāvitā bahulīkatā mahapphalā honti mahānisaṁsā amatogadhā amatapariyosānāti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Dutiyasaññāsutta

57. Dasayimā bhikkhave saññā bhāvitā bahulīkatā mahapphalā honti mahānisaṁsā amatogadhā amatapariyosānā. Katamā dasa? Aniccasaññā anattasaññā maraṇasaññā āhāre paṭikūlasaññā sabbaloke anabhiratasaññā aṭṭhikasaññā puḷavakasaññā[1] vinīlakasaññā vicchiddakasaññā uddhumātakasaññā. Imā kho bhikkhave dasa saññā bhāvitā bahulīkatā mahapphalā honti mahānisaṁsā amatogadhā amatapariyosānāti. . Sattamaṁ.

8. Mūlakasutta

58. * Sace bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evaṁ puccheyyuṁ "kiṁ mūlakā āvuso sabbe dhammā. Kiṁ sambhavā sabbe dhammā. Kiṁ samudayā sabbe dhammā. Kiṁ samosaraṇā sabbe dhammā. Kiṁ pamukhā sabbe dhammā. Kiṁ adhipateyyā sabbe dhammā. Kiṁ uttarā sabbe dhammā. Kiṁ sārā sabbe dhammā. Kiṁ ogadhā sabbe dhammā. Kiṁ pariyosānā sabbe dhammā"ti. Evaṁ puṭṭhā tumhe bhikkhave tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ kinti byākareyyāthāti. Bhagavaṁmūlakā no bhante dhammā Bhagavaṁnettikā Bhagavaṁpaṭisaraṇā, sādhu vata bhante Bhagavantaṁyeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho, Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantīti.

---

1. Pulavakasaññā (Sī, I) puḷuvakasaññā (Ka), Aṁ 1. 43 piṭṭhepi.

* Heṭṭhā 152 piṭṭhepi.

Tena hi bhikkhave suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evaṁ bhante"ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Sace bhikkhave aññatitthiyā paribbājakā evaṁ puccheyyuṁ "kiṁ mūlakā āvuso sabbe dhammā. Kiṁ sambhavā sabbe dhammā. Kiṁ samudayā sabbe dhammā. Kiṁ samosaraṇā sabbe dhammā. Kiṁ pamukhā sabbe dhammā. Kiṁ adhipateyyā sabbe dhammā. Kiṁ uttarā sabbe dhammā. Kiṁ sārā sabbe dhammā. Kiṁ ogadhā sabbe dhammā. Kiṁ pariyosānā sabbe dhammā"ti. Evaṁ puṭṭhā tumhe bhikkhave tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ evaṁ byākareyyātha. "Chandamūlakā āvuso sabbe dhammā. Manasikārasambhavā sabbe dhammā. Phassasamudayā sabbe dhammā. Vedanāsamosaraṇā sabbe dhammā. Samādhippamukhā sabbe dhammā. Satādhipateyyā sabbe dhammā. Paññuttarā sabbe dhammā. Vimuttisārā sabbe dhammā. Amatogadhā sabbe dhammā. Nibbānapariyosānā sabbe dhammā"ti. Evaṁ puṭṭhā tumhe bhikkhave tesaṁ aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ evaṁ byākareyyāthāti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Pabbajjāsutta

59. Tasmātiha bhikkhave evaṁ sikkhitabbaṁ "yathāpabbajjāparicitañca no cittaṁ bhavissati, na cuppannā pāpakā akusalā dhammā cittaṁ pariyādāya ṭhassanti, aniccasaññāparicitañca no cittaṁ bhavissati, anattasaññāparicitañca no cittaṁ bhavissati, asubhasaññāparicitañca no cittaṁ bhavissati, ādīnavasaññāparicitañca no cittaṁ bhavissati, lokassa samañca visamañca ñatvā taṁsaññāparicitañca no cittaṁ bhavissati, lokassa bhavañca[1] vibhavañca ñatvā taṁsaññāparicitañca no cittaṁ bhavissati, lokassa samudayañca atthaṅgamañca ñatvā taṁsaññāparicitañca no cittaṁ bhavissati, pahānasaññāparicitañca no cittaṁ bhavissati, virāgasaññāparicitañca no cittaṁ bhavissati, nirodhasaññāparicitañca no cittaṁ bhavissatī"ti. Evaṁ hi vo bhikkhave sikkhitabbaṁ.

---

1. Sambhavañca (Sī, Syā)

Yato kho bhikkhave bhikkhuno yathāpabbajjāparicitañca cittaṁ hoti, na cuppannā pāpakā akusalā dhammā cittaṁ pariyādāya tiṭṭhanti, aniccasaññāparicitañca cittaṁ hoti, anattasaññāparicitañca cittaṁ hoti, asubhasaññāparicitañca cittaṁ hoti, ādīnavasaññāparicitañca cittaṁ hoti, lokassa samañca visamañca ñatvā taṁsaññāparicitañca cittaṁ hoti, lokassa bhavañca vibhavañca ñatvā taṁsaññāparicitañca cittaṁ hoti, lokassa samudayañca atthaṅgamañca ñatvā taṁsaññāparicitañca cittaṁ hoti, pahānasaññāparicitañca cittaṁ hoti, virāgasaññāparicitañca cittaṁ hoti, nirodhasaññāparicitañca cittaṁ hoti, tassa dvinnaṁ phalānaṁ aññataraṁ phalaṁ pāṭikaṅkhaṁ diṭṭheva dhamme aññā sati vā upādisese anāgāmitāti. . Navamaṁ.

10. Girimānandasutta

60. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā Girimānando ābādhiko hoti dukkhito bāḷhagilāno. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca—

"Āyasmā bhante Girimānando ābādhiko hoti dukkhito bāḷhagilāno, sādhu bhante Bhagavā yenāyasmā Girimānando tenupasaṅkamatu anukampaṁ upādāyā"ti. Sace kho tvaṁ Ānanda Girimānandassa bhikkhuno dasa saññā bhāseyyāsi, ṭhānaṁ kho panetaṁ vijjati, yaṁ Girimānandassa bhikkhuno dasa saññā sutvā so ābādho ṭhānaso paṭippassambheyya.

Katamā dasa? Aniccasaññā anattasaññā asubhasaññā ādīnavasaññā pahānasaññā virāgasaññā nirodhasaññā sabbaloke anabhiratasaññā[1] sabbasaṅkhāresu anicchāsaññā ānāpānassati.

Katamā cānanda aniccasaññā? Idhānanda bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā iti paṭisañcikkhati "rūpaṁ aniccaṁ, vedanā

---

1. Anabhiratisaññā (Ka)

aniccā, saññā aniccā, saṅkhārā aniccā, viññāṇaṁ aniccan"ti. Iti imesu pañcasu upādānakkhandhesu aniccānupassī viharati. Ayaṁ vuccatānanda aniccasaññā. (1)

Katamā cānanda anattasaññā? Idhānanda bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā iti paṭisañcikkhati "cakkhu anattā, rūpā anattā, sotaṁ anattā, saddā anattā, ghānaṁ anattā, gandhā anattā, jivhā anattā, rasā anattā, kāyā anattā, phoṭṭhabbā anattā, mano anattā, dhammā anattā"ti. Iti imesu chasu ajjhattikabāhiresu āyatanesu anattānupassī viharati. Ayaṁ vuccatānanda anattasaññā. (2)

Katamā cānanda asubhasaññā? Idhānanda bhikkhu imameva kāyaṁ uddhaṁ pādatalā adho kesamatthakā tacapariyantaṁ pūraṁ nānāppakārassa asucino paccavekkhati "atthi imasmiṁ kāye kesā lomā nakhā dantā taco maṁsaṁ nhāru aṭṭhi aṭṭhimiñjaṁ vakkaṁ hadayaṁ yakanaṁ kilomakaṁ pihakaṁ papphāsaṁ antaṁ antaguṇaṁ udariyaṁ karīsaṁ pittaṁ semhaṁ pubbo lohitaṁ sedo medo assu vasā kheḷo siṅghāṇikā lasikā muttan"ti. Iti imasmiṁ kāye asubhānupassī viharati. Ayaṁ vuccatānanda asubhasaññā. (3)

Katamā cānanda ādīnavasaññā? Idhānanda bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā iti paṭisañcikkhati "bahudukkho kho ayaṁ kāyo bahu-ādīnavo, iti imasmiṁ kāye vividhā ābādhā uppajjanti. Seyyathidaṁ, cakkhurogo sotarogo ghānarogo jivhārogo kāyarogo sīsarogo kaṇṇarogo mukharogo dantarogo oṭṭharogo kāso sāso pināso ḍāho[1] jaro kucchirogo mucchā pakkhandikā sūlā visūcikā kuṭṭhaṁ gaṇḍo kilāso soso apamāro daddu kaṇḍu kacchu nakhasā vitacchikā lohitaṁ pittaṁ[2] madhumeho aṁsā piḷakā bhagandalā pittasamuṭṭhānā ābādhā semhasamuṭṭhānā ābādhā vātasamuṭṭhānā ābādhā sannipātikā ābādhā utupariṇāmajā ābādhā visamaparihārajā ābādhā opakkamikā ābādhā kammavipākajā ābādhā sītaṁ uṇhaṁ jighacchā pipāsā uccāro passāvo"ti.

1. Ḍaho (Sī, Syā) 2. Lohitapittaṁ (Sī)

Iti imasmiṁ kāye ādīnavānupassī viharati. Ayaṁ vuccatānanda ādīnavasaññā. (4)

Katamā cānanda pahānasaññā? Idhānanda bhikkhu uppannaṁ kāmavitakkaṁ nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṁ gameti, uppannaṁ byāpādavitakkaṁ nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṁ gameti, uppannaṁ vihiṁsāvitakkaṁ nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṁ gameti, uppannuppanne pāpake akusale dhamme nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṁ gameti. Ayaṁ vuccatānanda pahānasaññā. (5)

Katamā cānanda virāgasaññā? Idhānanda bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā iti paṭisañcikkhati "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhippaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nibbānan"ti. Ayaṁ vuccatānanda virāgasaññā. (6)

Katamā cānanda nirodhasaññā? Idhānanda bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā iti paṭisañcikkhati "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhippaṭinissaggo taṇhākkhayo nirodho nibbānan"ti. Ayaṁ vuccatānanda nirodhasaññā. (7)

Katamā cānanda sabbaloke anabhiratasaññā? Idhānanda bhikkhu ye loke upādānā cetaso adhiṭṭhānābhinivesānusayā, te pajahanto viharati anupādiyanto. Ayaṁ vuccatānanda sabbaloke anabhiratasaññā. (8)

Katamā cānanda sabbasaṅkhāresu anicchāsaññā? Idhānanda bhikkhu sabbasaṅkhāresu aṭṭīyati harāyati jigucchati. Ayaṁ vuccatānanda sabbasaṅkhāresu anicchāsaññā. (9)

Katamā cānanda ānāpānassati? Idhānanda bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisīdati pallaṅkaṁ ābhujitvā ujuṁ kāyaṁ panidhāya parimukhaṁ satiṁ upaṭṭhapetvā, so satova assasati, satova passasati, dīghaṁ vā assasanto "dīghaṁ assasāmī"ti pajānāti, dīghaṁ vā passasanto "dīghaṁ passasāmī"ti pajānāti, rassaṁ vā assasanto "rassaṁ assasāmī"ti pajānāti, rassaṁ vā passasanto

“rassaṁ passasāmī”ti pajānāti, “sabbakāyapaṭisaṁvedī assasissāmī”ti sikkhati, “sabbakāyapaṭisaṁvedī passasissāmī”ti sikkhati, “passambhayaṁ kāyasaṅkhāraṁ assasissāmī”ti sikkhati, “passambhayaṁ kāyasaṅkhāraṁ passasissāmī”ti sikkhati, “pītipaṭisaṁvedī assasissāmī”ti sikkhati “pītipaṭisaṁvedī passasissāmī”ti sikkhati, “sukhapaṭisaṁvedī assasissāmī”ti sikkhati, “sukhapaṭisaṁvedī passasissāmī”ti sikkhati, “cittasaṅkhāra-paṭisaṁvedī assasissāmī”ti sikkhati, “cittasaṅkhārapaṭisaṁvedī passasissāmī”ti sikkhati, “passambhayaṁ cittasaṅkhāraṁ assasissāmī”ti sikkhati, “passambhayaṁ cittasaṅkhāraṁ passasissāmī”ti sikkhati, “cittapaṭisaṁvedī assasissāmī”ti sikkhati, “cittapaṭisaṁvedī passasissāmī”ti sikkhati, abhippamodayaṁ cittaṁ -pa- samādahaṁ cittaṁ -pa- vimocayaṁ cittaṁ -pa- aniccānupassī -pa- virāgānupassī -pa- nirodhānupassī -pa- “Paṭinissaggānupassī assasissāmī”ti sikkhati, “paṭinissaggānupassī passasissāmī”ti sikkhati. Ayaṁ vuccatānanda ānāpānassati. (10)

Sace kho tvaṁ Ānanda Girimānandassa bhikkhuno imā dasa saññā bhāseyyāsi, ṭhānaṁ kho panetaṁ vijjati, yaṁ Girimānandassa bhikkhuno imā dasa saññā sutvā so ābādho ṭhānaso paṭippassambheyyāti.

Atha kho āyasmā Ānando Bhagavato santike imā dasa saññā uggahetvā yenāyasmā Girimānando tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmato Girimānandassa imā dasa saññā abhāsi. Atha kho āyasmato Girimānandassa dasa saññā sutvā so ābādho ṭhānaso paṭippassambhi, vuṭṭhahi cāyasmā Girimānando tamhā ābādhā, tathā pahīno ca panāyasmato Girimānandassa so ābādho ahosīti. . Dasamaṁ.

Sacittavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Sacittañca Sāriputta, Ṭhiti ca Samathena ca.
Parihāno ca dve Saññā, Mūlā Pabbajitaṁ Girīti.

(7) 2. Yamakavagga

1. Avijjāsutta

61. "Purimā bhikkhave koṭi na paññāyati avijjāya 'ito pubbe avijjā nāhosi, atha pacchā samabhavī'ti" evañcetaṁ bhikkhave vuccati, atha ca pana paññāyati "idappaccayā avijjā"ti.

Avijjampāhaṁ[1] bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro avijjāya, "pañca nīvaraṇā"tissa vacanīyaṁ. Pañcapāhaṁ bhikkhave nīvaraṇe sāhāre vadāmi, no anāhāre. Ko cāhāro pañcannaṁ nīvaraṇānaṁ, "tīṇi duccaritānī"tissa vacanīyaṁ. Tīṇipāhaṁ bhikkhave duccaritāni sāhārāni vadāmi, no anāhārāni. Ko cāhāro tiṇṇaṁ duccaritānaṁ, "indriya-asaṁvaro"tissa vacanīyaṁ. Indriya-asaṁvarampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro indriya-asaṁvarassa, "asatāsampajaññan"tissa vacanīyaṁ. Asatāsampajaññampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro asatāsampajaññassa, "ayonisomanasikāro"tissa vacanīyaṁ. Ayonisomanasikārampahaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro ayonisomanasikārassa, "assaddhiyan"tissa vacanīyaṁ. Assaddhiyampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro assaddhiyassa, "asaddhammassavanan" tissa vacanīyaṁ. Asaddhammassavanampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro asaddhammassavanassa, "asappurisasaṁsevo"tissa vacanīyaṁ.

Iti kho bhikkhave asappurisasaṁsevo paripūro asaddhammassavanaṁ paripūreti, asaddhammassavanaṁ paripūraṁ assaddhiyaṁ paripūreti, assaddhiyaṁ paripūraṁ ayonisomanasikāraṁ paripūreti, ayonisomanasikāro paripūro asatāsampajaññaṁ paripūreti, asatāsampajaññaṁ paripūraṁ indriya-asaṁvaraṁ paripūreti, indriya-asaṁvaro paripūro tīṇi duccaritāni paripūreti, tīṇi duccaritāni paripūrāni pañca nīvaraṇe paripūrenti, pañca nīvaraṇā paripūrā avijjaṁ paripūrenti. Evametissā avijjāya āhāro hoti, evañca pāripūri.

---

1. Avijjampahaṁ (Sī, Syā)

Seyyathāpi bhikkhave uparipabbate thullaphusitake deve vassante ( )[1] taṁ udakaṁ yathāninnaṁ pavattamānaṁ pabbatakandarapadarasākhā paripūreti, pabbatakandarapadarasākhā paripūrā, kusobbhe[2] paripūrenti, kusobbhā paripūrā mahāsobbhe[3] paripūrenti, mahāsobbhā paripūrā kunnadiyo paripūrenti, kunnadiyo paripūrā mahānadiyo paripūrenti, mahānadiyo paripūrā mahāsamuddaṁ sāgaraṁ paripūrenti. Evametassa mahāsamuddassa sāgarassa āhāro hoti, evañca pāripūri.

Evamevaṁ kho bhikkhave asappurisasaṁsevo paripūro asaddhammassavanaṁ paripūreti, asaddhammassavanaṁ paripūraṁ assaddhiyaṁ paripūreti, assaddhiyaṁ paripūraṁ ayonisomanasikāraṁ paripūreti, ayonisomanasikāro paripūro asatāsampajaññaṁ paripūreti, asatāsampajaññaṁ paripūraṁ indriya-asaṁvaraṁ paripūreti, indriya-asaṁvaro paripūro tīṇi duccaritāni paripūreti, tīṇi duccaritāni paripūrāni pañca nīvaraṇe paripūrenti, pañca nīvaraṇā paripūrā avijjaṁ paripūrenti. Evametissā avijjāya āhāro hoti, evañca pāripūri.

Vijjāvimuttimpāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro vijjāvimuttiyā, "satta bojjhaṅgā"tissa vacanīyaṁ. Sattapāhaṁ bhikkhave bojjhaṅge sāhāre vadāmi, no anāhāre. Ko cāhāro sattannaṁ bojjhaṅgānaṁ, "cattāro satipaṭṭhānā"tissa vacanīyaṁ. Cattāropāhaṁ bhikkhave satipaṭṭhāne sāhāre vadāmi, no anāhāre. Ko cāhāro catunnaṁ satipaṭṭhānānaṁ, "tīṇi sucaritānī"tissa vacanīyaṁ. Tīṇipāhaṁ bhikkhave sucaritāni sāhārāni vadāmi, no anāhārāni. Ko cāhāro tiṇṇaṁ sucaritānaṁ, "indriyasaṁvaro"tissa vacanīyaṁ. Indriyasaṁvarampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro indriyasaṁvarassa, "satisampajaññan"tissa vacanīyaṁ. Satisampajaññampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro satisampajaññassa, "yonisomanasikāro"tissa vacanīyaṁ. Yonisomanasikārampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro yonisomanasikārassa, "saddhā"tissa vacanīyaṁ. Saddhampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro

---

1. (Galagalāyante) (Sī), (Gaḷagaḷāyante) (Syā)
2. Kussubbhe (Sī), kusubbhe (Syā), kusombhe (Ka) Aṁ 1. 245 piṭṭhepi.
3. Mahāsombhe (Ka)

saddhāya, “saddhammassavanan”tissa vacanīyaṁ. Saddhammassavanampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro saddhammassavanassa. “Sappurisasaṁsevo”tissa vacanīyaṁ.

Iti kho bhikkhave sappurisasaṁsevo paripūro saddhammassavanaṁ paripūreti, saddhammassavanaṁ paripūraṁ saddhaṁ paripūreti, saddhā paripūrā yonisomanasikāraṁ paripūreti, yonisomanasikāro paripūro satisampajaññaṁ paripūreti, satisampajaññaṁ paripūraṁ indriyasaṁvaraṁ paripūreti, indriyasaṁvaro paripūro tīṇi sucaritāni paripūreti, tīṇi sucaritāni paripūrāni cattāro satipaṭṭhāne paripūrenti, cattāro satipaṭṭhānā paripūrā satta bojjhaṅge paripūrenti, satta bojjhaṅgā paripūrā vijjāvimuttiṁ paripūrenti. Evametissā vijjāvimuttiyā āhāro hoti, evañca pāripūri.

Seyyathāpi bhikkhave uparipabbate thullaphusitake deve vassante taṁ udakaṁ yathāninnaṁ pavattamānaṁ pabbatakandarapadarasākhā paripūreti, pabbatakandarapadarasākhā paripūrā kusobbhe paripūrenti, kusobbhā paripūrā mahāsobbhe paripūrenti, mahāsobbhā paripūrā kunnadiyo paripūrenti, kunnadiyo paripūrā mahānadiyo paripūrenti, mahānadiyo paripūrā mahāsamuddaṁ sāgaraṁ paripūrenti. Evametassa mahāsamuddassa sāgarassa āhāro hoti, evañca pāripūri.

Evamevaṁ kho bhikkhave sappurisasaṁsevo paripūro saddhammassavanaṁ paripūreti, saddhammassavanaṁ paripūraṁ saddhaṁ paripūreti, saddhā paripūrā yonisomanasikāraṁ paripūreti, yonisomanasikāro paripūro satisampajaññaṁ paripūreti, satisampajaññaṁ paripūraṁ indriyasaṁvaraṁ paripūreti, indriyasaṁvaro paripūro tīṇi sucaritāni paripūreti, tīṇi sucaritāni paripūrāni cattāro satipaṭṭhāne paripūrenti, cattāro satipaṭṭhānā paripūrā satta bojjhaṅge paripūrenti, satta bojjhaṅgā paripūrā vijjāvimuttiṁ paripūrenti. Evametissā vijjāvimuttiyā āhāro hoti, evañca pāripūrīti. . Paṭhamaṁ.

2. Taṇhāsutta

62. “Purimā bhikkhave koṭi na paññāyati bhavataṇhāya ‘ito pubbe bhavataṇhā nāhosi, atha pacchā samabhavī’ti” evañcetaṁ bhikkhave vuccati, atha ca pana paññāyati “idappaccayā bhavataṇhā”ti.

Bhavataṇhāmpāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro bhavataṇhāya, "avijjā"tissa vacanīyaṁ. Avijjampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cahāro avijjāya, "pañca nīvaraṇā"tissa vacanīyaṁ. Pañca nīvaraṇepāhaṁ bhikkhave sāhāre vadāmi, no anāhāre. Ko cāhāro pañcannaṁ nīvaraṇānaṁ, "tīṇi duccaritānī"tissa vacanīyaṁ. Tīṇipāhaṁ bhikkhave duccaritāni sāhārāni vadāmi, no anāhārāni. Ko cāhāro tiṇṇannaṁ duccaritānaṁ, "indriya-asaṁvaro"tissa vacanīyaṁ. Indriya-asaṁvarampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro indriya-asaṁvarassa "asatāsampajaññan"tissa vacanīyaṁ. Asatāsampajaññampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro asatā sampajaññassa, "ayonisomanasikāro"tissa vacanīyaṁ. Ayonisomanasikārampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro ayonisomanasikārassa, "assaddhiyan"tissa vacanīyaṁ. Assaddhiyampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro assaddhiyassa, "assaddhammassavanan"tissa vacanīyaṁ. Assaddhammassavanampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro assaddhammassavanassa, "asappurisasaṁsevo"tissa vacanīyaṁ.

Iti kho bhikkhave asappurissasaṁsevo paripūro assaddhammassavanaṁ paripūreti, assaddhammassavanaṁ paripūraṁ assaddhiyaṁ paripūreti, assaddhiyaṁ paripūraṁ ayonisomanasikāraṁ paripūreti, ayonisomanasikāro paripūro asatāsampajaññaṁ paripūreti, asatāsampajaññaṁ paripūraṁ indriya-asaṁvaraṁ paripūreti, indriya-asaṁvaro paripūro tīṇi duccaritāni paripūreti, tīṇi duccaritāni paripūrāni pañca nīvaraṇe paripūrenti, pañca nīvaraṇā paripūrā avijjaṁ paripūrenti, avijjā paripūrā bhavataṇhaṁ paripūreti. Evametissā bhavataṇhāya āhāro hoti, evañca pāripūri.

Seyyathāpi bhikkhave uparipabbate thullaphusitake deve vassante taṁ udakaṁ yathāninnaṁ pavattamānaṁ pabbatakandarapadarasākhā paripūreti, pabbatakandarapadarasākhā paripūrā kusobbhe paripūrenti, kusobbhā paripūrā mahāsobbhe paripūrenti, mahāsobbhā paripūrā kunnadiyo paripūrenti, kunnadiyo paripūrā mahānadiyo paripūrenti, mahānadiyo paripūrā

mahāsamuddaṁ sāgaraṁ paripūrenti. Evametassa mahāsamuddassa sāgarassa āhāro hoti, evañca pāripūri.

Evamevaṁ kho bhikkhave asappurisasaṁsevo paripūro assaddhammassavanaṁ paripūreti, assaddhammassavanaṁ paripūraṁ assaddhiyaṁ paripūreti, assaddhiyaṁ paripūraṁ ayonisomanasikāraṁ paripūreti, ayonisomanasikāro paripūro asatāsampajaññaṁ paripūreti, asatāsampajaññaṁ paripūraṁ indriya-asaṁvaraṁ paripūreti, indriya-asaṁvaro paripūro tīṇi duccaritāni paripūreti, tīṇi duccaritāni paripūrāni pañca nīvaraṇe paripūrenti, pañca nīvaraṇā paripūrā avijjaṁ paripūrenti, avijjā paripūrā bhavataṇhaṁ paripūreti. Evametissā bhavataṇhāya āhāro hoti, evañca pāripūri.

Vijjāvimuttimpāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro vijjā vimuttiyā, "satta bojjhaṅgā"tissa vacanīyaṁ. Sattapāhaṁ bhikkhave bojjhaṅge sāhāre vadāmi, no anāhāre. Ko cāhāro sattannaṁ bojjhaṅgānaṁ, "cattāro satipaṭṭhānā"tissa vacanīyaṁ. Cattāropāhaṁ bhikkhave satipaṭṭhāne sāhāre vadāmi no anāhāre. Ko cāhāro catunnaṁ satipaṭṭhānānaṁ, "tīṇi sucaritānī"tissa vacanīyaṁ. Tīṇipāhaṁ bhikkhave sucaritāni sāhārāni vadāmi, no anāhārāni. Ko cāhāro tiṇṇannaṁ sucaritānaṁ, "indriyasaṁvaro"tissa vacanīyaṁ. Indriyasaṁvarampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro indriyasaṁvarassa, "satisampajaññan"tissa vacanīyaṁ. Satisampajaññampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro satisampajaññassa, "yonisomanasikāro"tissa vacanīyaṁ. Yonisomanasikārampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro yonisomanasikārassa, "saddhā"tissa vacanīyaṁ. Saddhampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro saddhāya, "saddhammassavanan"tissa vacanīyaṁ. Saddhammassavanampāhaṁ bhikkhave sāhāraṁ vadāmi, no anāhāraṁ. Ko cāhāro saddhammassavanassa, "sappurisasaṁsevo"tissa vacanīyaṁ.

Iti kho bhikkhave sappurisasaṁsevo paripūro saddhammassavanaṁ paripūreti, saddhammassavanaṁ paripūraṁ saddhaṁ paripūreti, saddhā paripūrā yonisomanasikāraṁ paripūreti, yonisomanasikāro paripūro satisampajaññaṁ paripūreti,

satisampajaññaṁ paripūraṁ indriyasaṁvaraṁ paripūreti, indriyasaṁvaro paripūro tīṇi sucaritāni paripūreti, tīṇi sucaritāni paripūrāni cattāro satipaṭṭhāne paripūrenti, cattāro satipaṭṭhānā paripūrā satta bojjhaṅge paripūrenti, satta bojjhaṅgā paripūrā vijjāvimuttiṁ paripūrenti. Evametissā vijjāvimuttiyā āhāro hoti, evañca pāripūri.

Seyyathāpi bhikkhave uparipabbate thullaphusitake deve vassante taṁ udakaṁ yathāninnaṁ pavattamānaṁ -pa-. Evametassa mahāsamuddassa sāgarassa āhāro hoti, evañca pāripūri. Evamevaṁ kho bhikkhave sappurisasaṁsevo paripūro saddhammassavanaṁ paripūreti -pa-. Evametissā vijjāvimuttiyā āhāro hoti, evañca pāripūrīti. . Dutiyaṁ.

3. Niṭṭhaṅgatasutta

63. Ye keci bhikkhave mayi niṭṭhaṁ gatā, sabbe te diṭṭhisampannā. Tesaṁ diṭṭhisampannānaṁ pañcannaṁ idha niṭṭhā, pañcannaṁ idha vihāya niṭṭhā. Katamesaṁ pañcannaṁ idha niṭṭhā? Sattakkhattuparamassa kolaṁkolassa ekabījissa sakadāgāmissa, yo ca diṭṭheva dhamme arahā, imesaṁ pañcannaṁ idha niṭṭhā. Katamesaṁ pañcannaṁ idha vihāya niṭṭhā? Antarāparinibbāyissa upahaccaparinibbāyissa asaṅkhāraparinibbāyissa sasaṅkhāraparinibbāyissa uddhaṁsotassa akaniṭṭhagāmino. Imesaṁ pañcannaṁ idha vihāya niṭṭhā. Ye keci bhikkhave mayi niṭṭhaṁ gatā, sabbe te diṭṭhisampannā. Tesaṁ diṭṭhisampannānaṁ imesaṁ pañcannaṁ idha niṭṭhā, imesaṁ pañcannaṁ idha vihāya niṭṭhāti. . Tatiyaṁ.

4. Aveccappasannasutta

64. Ye keci bhikkhave mayi aveccappasannā, sabbe te sotāpannā. Tesaṁ sotāpannānaṁ pañcannaṁ idha niṭṭhā, pañcannaṁ idha vihāya niṭṭhā. Katamesaṁ pañcannaṁ idha niṭṭhā? Sattakkhattuparamassa kolaṁkolassa ekabījissa sakadāgāmissa, yo ca diṭṭheva dhamme arahā, imesaṁ pañcannaṁ idha niṭṭhā. Katamesaṁ pañcannaṁ idha vihāya niṭṭhā? Antarāparinibbāyissa upahaccaparibbāyissa asaṅkhāraparinibbāyissa sasaṅkhāraparinibbāyissa uddhaṁsotassa akaniṭṭhagāmino. Imesaṁ pañcannaṁ idha vihāya niṭṭhā. Ye keci bhikkhave mayi aveccappasannā, sabbe te sotāpannā.

Tesaṁ sotāpannānaṁ imesaṁ pañcannaṁ idha niṭṭhā, imesaṁ pañcannaṁ idha vihāya niṭṭhāti. . Catutthaṁ.

5. Paṭhamasukhasutta

65. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Sāriputto Magadhesu viharati Nālakagāmake. Atha kho Sāmaṇḍakāni paribbājako yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmatā Sāriputtena saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Sāmaṇḍakāni paribbājako āyasmantaṁ Sāriputtaṁ etadavoca—

Kiṁ nu kho āvuso Sāriputta sukhaṁ kiṁ dukkhanti. Abhinibbatti kho āvuso dukkhā, anabhinibbatti sukhā. Abhinibbattiyā āvuso sati idaṁ dukkhaṁ pāṭikaṅkhaṁ—sītaṁ uṇhaṁ jighacchā pipāsā uccāro passāvo aggisamphasso daṇḍasamphasso satthasamphasso ñātīpi mittāpi saṅgamma samāgamma rosenti. Abhinibbattiyā āvuso sati idaṁ dukkhaṁ pāṭikaṅkhaṁ. Anabhinibbattiyā āvuso sati idaṁ sukhaṁ pāṭikaṅkhaṁ—na sītaṁ na uṇhaṁ na jighacchā na pipāsā na uccāro na passāvo na aggisamphasso na daṇḍasamphasso na satthasamphasso ñātīpi mittāpi saṅgamma samāgamma na rosenti. Anabhinibbattiyā āvuso sati idaṁ sukhaṁ pāṭikaṅkhanti. . Pañcamaṁ.

6. Dutiyasukhasutta

66. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Sāriputto Magadhesu viharati Nālakagāmake. Atha kho Sāmaṇḍakāni paribbājako yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmatā Sāriputtena saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Sāmaṇḍakāni paribbājako āyasmantaṁ Sāriputtaṁ etadavoca—

Kiṁ nu kho āvuso Sāriputta imasmiṁ dhammavinaye sukhaṁ kiṁ dukkhanti. Anabhirati kho āvuso imasmiṁ dhammavinaye dukkhā, abhirati sukhā. Anabhiratiyā āvuso sati idaṁ dukkhaṁ pāṭikaṅkhaṁ—gacchantopi sukhaṁ

sātaṁ nādhigacchati, ṭhitopi. Nisinnopi. Sayānopi. Gāmagatopi. Araññagatopi. Rukkhamūlagatopi. Suññāgāragatopi. Abbhokāsagatopi. Bhikkhumajjhagatopi sukhaṁ sātaṁ nādhigacchati. Anabhiratiyā āvuso sati idaṁ dukkhaṁ pāṭikaṅkhaṁ.

Abhiratiyā āvuso sati idaṁ sukhaṁ pāṭikaṅkhaṁ—gacchantopi sukhaṁ sātaṁ adhigacchati. Ṭhitopi. Nisinnopi. Sayānopi. Gāmagatopi. Araññagatopi. Rukkhamūlagatopi. Suññāgāragatopi. Abbhokāsagatopi. Bhikkhumajjhagatopi sukhaṁ sātaṁ adhigacchati. Abhiratiyā āvuso sati idaṁ sukhaṁ pāṭikaṅkhanti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Paṭhamanaḷakapānasutta

67. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Kosalesu cārikaṁ caramāno mahatā bhikkhusaṁghena saddhiṁ yena Naḷakapānaṁ nāma Kosalānaṁ nigamo, tadavasari. Tatra sudaṁ Bhagavā Naḷakapāne viharati palāsavane. Tena kho pana samayena Bhagavā tadahuposathe bhikkhusaṁghaparivuto nisinno hoti. Atha kho Bhagavā bahudeva rattiṁ bhikkhūnaṁ dhammiyā kathāya sandassetvā samādapetvā samuttejetvā sampahaṁsetvā tuṇhībhūtaṁ tuṇhībhūtaṁ bhikkhusaṁghaṁ anuviloketvā āyasmantaṁ Sāriputtaṁ āmantesi—

Vigatathinamiddho[1] kho Sāriputta bhikkhusaṁgho, paṭibhātu taṁ Sāriputta bhikkhūnaṁ dhammī kathā, piṭṭhi me āgilāyati, tamahaṁ āyamissāmīti. "Evaṁ bhante"ti kho āyasmā Sāriputto Bhagavato paccassosi.

Atha kho Bhagavā catugguṇaṁ saṅghāṭiṁ paññāpetvā dakkhiṇena passena sīhaseyyaṁ kappesi pāde pādaṁ accādhāya sato sampajāno uṭṭhānasaññaṁ manasi karitvā. Tatra kho āyasmā Sāriputto bhikkhū āmantesi "āvuso bhikkhave"ti. "Āvuso"ti kho te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa paccassosuṁ. Āyasmā Sāriputto etadavoca—

1. Vigatathīnamiddho (Sī, Syā, Kaṁ, I)

Yassa kassaci āvuso saddhā natthi kusalesu dhammesu, hirī[1] natthi. Ottappaṁ natthi. Vīriyaṁ[2] natthi. Paññā natthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no vuddhi. Seyyathāpi āvuso kāḷapakkhe candassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāyateva vaṇṇena, hāyati maṇḍalena, hāyati ābhāya, hāyati ārohapariṇāhena. Evamevaṁ kho āvuso yassa kassaci saddhā natthi kusalesu dhammesu, hirī natthi. Ottappaṁ natthi. Vīriyaṁ natthi. Paññā natthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no vuddhi.

"Assaddho purisapuggalo"ti āvuso parihānametaṁ. "Ahiriko purisapuggalo"ti āvuso parihānametaṁ. "Anottappī purisapuggalo"ti āvuso parihānametaṁ. "Kusīto purisapuggalo"ti āvuso parihānametaṁ. "Duppañño purisapuggalo"ti āvuso parihānametaṁ. "Kodhano purisapuggalo"ti āvuso parihānametaṁ. "Upanāhī purisapuggalo"ti āvuso parihānametaṁ. "Pāpiccho purisapuggalo"ti āvuso parihānametaṁ. "Pāpamitto purisapuggalo"ti āvuso parihānametaṁ. "Micchādiṭṭhiko purisapuggalo"ti āvuso parihānametaṁ.

Yassa kassaci āvuso saddhā atthi kusalesu dhammesu, hirī atthi. Ottappaṁ atthi. Paññā atthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni. Seyyathāpi āvuso juṇhapakkhe candassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vaḍḍhateva vaṇṇena, vaḍḍhati maṇḍalena, vaḍḍhati ābhāya, vaḍḍhati ārohapariṇāhena. Evamevaṁ kho āvuso yassa kassaci saddhā atthi kusalesu dhammesu, hirī atthi. Ottappaṁ atthi. Vīriyaṁ atthi. Paññā atthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni.

---

1. Hiri (Sī, Syā, Kaṁ, I)
2. Viriyaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)

"Saddho purisapuggalo"ti āvuso aparihānametaṁ. "Hirīmā purisapuggalo"ti āvuso aparihānametaṁ. "Ottappī purisapuggalo"ti āvuso aparihānametaṁ. "Āraddhavīriyo purisapuggalo"ti āvuso aparihānametaṁ. "Paññavā purisapuggalo"ti āvuso aparihānametaṁ. "Akkodhano purisapuggalo"ti āvuso aparihānametaṁ. "Anupanāhī purisapuggalo"ti āvuso aparihānametaṁ. "Appiccho purisapuggalo"ti āvuso aparihānametaṁ. "Kalyāṇamitto purisapuggalo"ti āvuso aparihānametaṁ. "Sammādiṭṭhiko purisapuggalo"ti āvuso aparihānametanti.

Atha kho Bhagavā paccuṭṭhāya āyasmantaṁ Sāriputtaṁ āmantesi—sādhu sādhu Sāriputta, yassa kassaci Sāriputta saddhā natthi kusalesu dhammesu, hirī natthi. Ottappaṁ natthi. Vīriyaṁ natthi. Paññā natthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratthi vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no vuddhi. Seyyathāpi Sāriputta kāḷapakkhe candassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāyateva vaṇṇena, hāyati maṇḍalena, hāyati ābhāya, hāyati ārohapariṇāhena. Evamevaṁ kho Sāriputta yassa kassaci saddhā natthi kusalesu dhammesu -pa-. Paññā natthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā -pa- no vuddhi.

"Assaddho purisapuggalo"ti Sāriputta parihānametaṁ. Ahiriko. Anottappī. Kusīto. Duppañño. Kodhano. Upanāhī. Pāpiccho. Pāpamitto. "Micchādiṭṭhiko purisapuggalo"ti Sāriputta parihānametaṁ.

Yassa kassaci Sāriputta saddhā atthi kusalesu dhammesu, hirī atthi. Ottappaṁ atthi. Vīriyaṁ atthi. Paññā atthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni. Seyyathāpi Sāriputta juṇhapakkhe candassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vaḍḍhateva vaṇṇena, vaḍḍhati maṇḍalena, vaḍḍhati ābhāya, vaḍḍhati ārohapariṇāhena. Evamevaṁ kho Sāriputta yassa kassaci saddhā atthi kusalesu dhammesu, hirī atthi. Ottappaṁ atthi. Vīriyaṁ atthi. Paññā atthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni.

“Saddho purisapuggalo”ti Sāriputta aparihānametaṁ. Hirīmā. Ottappī. Āraddhavīriyo. Paññavā. Akkodhano. Anupanāhī. Appiccho. Kalyāṇamitto. “Sammādiṭṭhiko purisapuggalo”ti Sāriputta aparihānametanti. . Sattamaṁ.

8. Dutiyanaḷakapānasutta

68. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Naḷakapāne viharati palāsavane. Tena kho pana samayena Bhagavā tadahuposathe bhikkhusaṁghaparivuto nisinno hoti. Atha kho Bhagavā bahudeva rattiṁ bhikkhūnaṁ dhammiyā kathāya sandassetvā samādapetvā samuttejetvā sampahaṁsetvā tuṇhībhūtaṁ tuṇhībhūtaṁ bhikkhusaṁghaṁ anuviloketvā āyasmantaṁ Sāriputtaṁ āmantesi—

Vigatathinamiddho kho Sāriputta bhikkhusaṁgho, paṭibhātu taṁ Sāriputta bhikkhūnaṁ dhammī kathā, piṭṭhi me āgilāyati, tamahaṁ āyamissāmīti. “Evaṁ bhante”ti kho āyasmā Sāriputto Bhagavato paccassosi.

Atha kho Bhagavā catugguṇaṁ saṅghāṭiṁ paññāpetvā dakkhiṇena passena sīhaseyyaṁ kappesi pāde pādaṁ accādhāya sato sampajāno uṭṭhānasaññaṁ manasi karitvā. Tatra kho āyasmā Sāriputto bhikkhū āmantesi “āvuso bhikkhave”ti. “Āvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa paccassosuṁ. Āyasmā Sāriputto etadavoca—

Yassa kassaci āvuso saddhā natthi kusalesu dhammesu, hirī natthi. Ottappaṁ natthi. Vīriyaṁ natthi. Paññā natthi. Sotāvadhānaṁ natthi. dhammadhāraṇā natthi. Atthūpaparikkhā natthi. Dhammānudhammappaṭipatti natthi. Appamādo natthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu no vuddhi. Seyyathāpi āvuso kāḷapakkhe candassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāyateva vaṇṇena, hāyati maṇḍalena, hāyati ābhāya, hāyati ārohapariṇāhena. Evamevaṁ kho āvuso yassa kassaci saddhā natthi kusalesu dhammesu, hirī natthi. Ottappaṁ natthi. Vīriyaṁ natthi. Paññā natthi. Sotāvadhānaṁ natthi. Dhammadhāraṇā natthi. Atthūpaparikkhā natthi. Dhammānudhammappaṭipatti natthi. Appamādo natthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti

vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu no vuddhi.

Yassa kassaci āvuso saddhā atthi kusalesu dhammesu, hirī atthi. Ottappaṁ atthi. Vīriyaṁ atthi. Paññā atthi. Sotāvadhānaṁ atthi. Dhammadhāraṇā atthi. Atthūpaparikkhā atthi. Dhammānudhammappaṭipatti atthi. Appamādo atthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni. Seyyathāpi āvuso juṇhapakkhe candassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vaḍḍhateva vaṇṇena, vaḍḍhati maṇḍalena, vaḍḍhati ābhāya, vaḍḍhati ārohapariṇāhena. Evamevaṁ kho āvuso yassa kassaci saddhā atthi kusalesu dhammesu -pa-. Appamādo atthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihānīti.

Atha kho Bhagavā paccuṭṭhāya āyasmantaṁ Sāriputtaṁ āmantesi—sādhu sādhu Sāriputta, yassa kassaci Sāriputta saddhā natthi kusalesu dhammesu, hirī natthi. Ottappaṁ natthi. Paññā natthi. Vīriyaṁ natthi. Sotāvadhānaṁ natthi. Dhammadhāraṇā natthi. Atthūpaparikkhā natthi. Dhammānudhammappaṭipatti natthi. Appamādo natthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no vuddhi. Seyyathāpi Sāriputta kāḷapakkhe candassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāyateva vaṇṇena, hāyati maṇḍalena, hāyati ābhāya, hāyati ārohapariṇāhena. Evamevaṁ kho Sāriputta yassa kassaci saddhā natthi kusalesu dhammesu -pa-. Appamādo natthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no vuddhi.

Yassa kassaci Sāriputta saddhā atthi kusalesu dhammesu, hirī atthi. Ottappaṁ atthi. Vīriyaṁ atthi. Paññā atthi. Sotāvadhānaṁ atthi. Dhammadhāraṇā atthi. Atthūpaparikkhā atthi. Dhammānudhammappaṭipatti atthi. Appamādo atthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni. Seyyathāpi Sāriputta juṇhapakkhe candassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vaḍḍhateva vaṇṇena, vaḍḍhati maṇḍalena, vaḍḍhati ābhāya,

vaḍḍhati ārohapariṇāhena. Evamevaṁ kho Sāriputta yassa kassaci saddhā atthi kusalesu dhammesu -pa-. Appamādo atthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihānīti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Paṭhamakathāvatthusutta

69. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkantā upaṭṭhānasālāyaṁ sannisinnā sannipatitā anekavihitaṁ tiracchānakathaṁ anuyuttā viharanti. Seyyathidaṁ, * rājakathaṁ corakathaṁ mahāmattakathaṁ senākathaṁ bhayakathaṁ yuddhakathaṁ annakathaṁ pānakathaṁ vatthakathaṁ sayanakathaṁ mālākathaṁ gandhakathaṁ ñātikathaṁ yānakathaṁ gāmakathaṁ nigamakathaṁ nagarakathaṁ janapadakathaṁ itthikathaṁ[1] sūrakathaṁ visikhākathaṁ kumbhaṭṭhānakathaṁ pubbapetakathaṁ nānattakathaṁ lokakkhāyikaṁ samuddakkhāyikaṁ itibhavābhavakathaṁ iti vāti.

Atha kho Bhagavā sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yena upaṭṭhānasālā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi, nisajja kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "kāya nuttha bhikkhave etarati kathāya sannisinnā sannipatitā, kā ca pana vo antarākathā vippakatā"ti.

Idha mayaṁ bhante pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkantā upaṭṭhānasālāyaṁ sannisinnā sannipatitā, anekavihitaṁ tiracchānakathaṁ anuyuttā viharāma. Seyyathidaṁ, rājakathaṁ corakathaṁ -pa- itibhavābhavakathaṁ iti vāti. Na kho panetaṁ bhikkhave tumhākaṁ patirūpaṁ kulaputtānaṁ saddhāya agārasmā anagāriyaṁ pabbajitānaṁ, yaṁ tumhe anekavihitaṁ tiracchānakathaṁ anuyuttā vihareyyātha. Seyyathidaṁ, rājakathaṁ corakathaṁ mahāmattakathaṁ senākathaṁ bhayakathaṁ yuddhakathaṁ annakathaṁ pānakathaṁ vatthakathaṁ sayanakathaṁ mālākathaṁ gandhakathaṁ ñātikathaṁ yānakathaṁ gāmakathaṁ nigamakathaṁ nagarakathaṁ janapadakathaṁ itthikathaṁ sūrakathaṁ visikhākathaṁ kumbhaṭṭhānakathaṁ pubbapetakathaṁ nānattakathaṁ lokakkhāyikaṁ samuddakkhāyikaṁ itibhavābhavakathaṁ iti vāti.

---

* Dī 1. 7; Ma 2. 181; Saṁ 3. 368; Vi 2. 213 piṭṭhesu.

1. Itthikathaṁ purisakathaṁ (Ka) Ma Ṭṭha 3. 156 piṭṭhe passitabbaṁ.

Dasayimāni bhikkhave kathāvatthūni. Katamāni dasa? Appicchakathā santuṭṭhikathā pavivekakathā asaṁsaggakathā vīriyārambhakathā sīlakathā samādhikathā paññākathā vimuttikathā vimuttiñāṇadassanakathāti, imāni kho bhikkhave dasa kathāvatthūni.

Imesaṁ ce tumhe bhikkhave dasannaṁ kathāvatthūnaṁ upādāyupādāya kathaṁ katheyyātha, imesampi candimasūriyānaṁ evaṁmahiddhikānaṁ evaṁmahānubhāvānaṁ tejasā tejaṁ pariyādiyeyyātha, ko pana vādo aññatitthiyānaṁ paribbājakānanti. .Navamaṁ.

10. Dutiyakathāvatthusutta

70. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkantā upaṭṭhānasālāyaṁ sannisinnā sannipatitā anekavihitaṁ tiracchānakathaṁ anuyuttā viharanti. Seyyathidaṁ, rājakathaṁ corakathaṁ mahāmattakathaṁ -pa- itibhavābhavakathaṁ iti vāti.

Dasayimāni bhikkhave pāsaṁsāni ṭhānāni. Katamāni dasa? Idha bhikkhave bhikkhu attanā ca appiccho hoti, appicchakathañca bhikkhūnaṁ kattā hoti. "Appiccho bhikkhu appicchakathañca bhikkhūnaṁ kattā"ti pāsaṁsametaṁ ṭhānaṁ.

Attanā ca santuṭṭho hoti, santuṭṭhikathañca bhikkhūnaṁ kattā hoti. "Santuṭṭho bhikkhu santuṭṭhikathañca bhikkhūnaṁ kattā"ti pāsaṁsametaṁ ṭhānaṁ.

Attanā ca pavivitto hoti, pavivekakathañca bhikkhūnaṁ kattā hoti. "Pavivitto bhikkhu pavivekakathañca bhikkhūnaṁ kattā"ti pāsaṁsametaṁ ṭhānaṁ.

Attanā ca asaṁsaṭṭho hoti, asaṁsaṭṭhakathañca bhikkhūnaṁ kattā hoti. "Asaṁsaṭṭho bhikkhu asaṁsaṭṭhakathañca bhikkhūnaṁ kattā"ti pāsaṁsametaṁ ṭhānaṁ.

Attanā ca āraddhavīriyo hoti, vīriyārambhakathañca bhikkhūnaṁ kattā hoti. "Āraddhavīriyo bhikkhu vīriyārambhakathañca bhikkhūnaṁ kattā"ti pāsaṁsametaṁ ṭhānaṁ.

Attanā ca sīlasampanno hoti, sīlasampadākathañca bhikkhūnaṁ kattā hoti. “Sīlasampanno bhikkhu sīlasampadākathañca bhikkhūnaṁ kattā”ti pāsaṁsametaṁ ṭhānaṁ.

Attanā ca samādhisampanno hoti, samādhisampadākathañca bhikkhūnaṁ kattā hoti. “Samādhisampanno bhikkhu samādhisampadākathañca bhikkhūnaṁ kattā”ti pāsaṁsametaṁ ṭhānaṁ.

Attanā ca paññāsampanno hoti, paññāsampadākathañca bhikkhūnaṁ kattā hoti. “Paññāsampanno bhikkhu paññāsampadākathañca bhikkhūnaṁ kattā”ti pāsaṁsametaṁ ṭhānaṁ.

Attanā ca vimuttisampanno hoti, vimuttisampadākathañca bhikkhūnaṁ kattā hoti. “Vimuttisampanno bhikkhu vimuttisampadākathañca bhikkhūnaṁ kattā”ti pāsaṁsametaṁ ṭhānaṁ.

Attanā ca vimuttiñāṇadassanasampanno hoti, vimuttiñāṇadassanasampadākathañca bhikkhūnaṁ kattā hoti. “Vimuttiñāṇadassanasampanno bhikkhu vimuttiñāṇadassanasampadākathañca bhikkhūnaṁ kattā”ti pāsaṁsametaṁ ṭhānaṁ. Imāni kho bhikkhave dasa pāsaṁsāni ṭhānānīti. . Dasamaṁ.

Yamakavaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Avijjā Taṇhā Niṭṭhā ca, Avecca dve Sukhāni ca.
Naḷakapāne dve vuttā, Kathāvatthūpare duveti.

---

(8) 3. Ākaṅkhavagga

1. Ākaṅkhasutta

71. * Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi “bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

---

* Aṁ 1. 321; Khu 1. 274 piṭṭhesupi.

Sampannasīlā bhikkhave viharatha sampannapātimokkhā, pātimokkhasaṁvarasaṁvutā viharatha ācāragocarasampannā, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvino samādāya sikkhatha sikkhāpadesu.

Ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "sabrahmacārīnaṁ piyo cassaṁ manāpo ca garu ca bhāvanīyo cā"ti, sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattaṁ cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānaṁ.

Ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "lābhī assaṁ cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārānan"ti, sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattaṁ cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānaṁ.

Ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "yesāhaṁ paribhuñjāmi cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārānaṁ, tesaṁ te kārā mahapphalā assu mahānisaṁsā"ti, sīlesvevassa -pa- brūhetā suññāgārānaṁ.

Ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "ye me[1] petā ñātī sālohitā kālaṅkatā[2] pasannacittā anussaranti, tesaṁ taṁ mahapphalaṁ assa mahānisaṁsan"ti, sīlesvevassa -pa- brūhetā suññāgārānaṁ.

Ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "santuṭṭho assaṁ itarītaracīvarapiṇḍapāta senāsana gilānapaccaya bhesajja parikkhārenā"ti, sīlesvevassa -pa- brūhetā suññāgārānaṁ.

Ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "khamo assaṁ sītassa uṇhassa jighacchāya pipāsāya ḍaṁsa makasa vātātapa sarīsapa samphassānaṁ duruttānaṁ durāgatānaṁ vacanapathānaṁ, uppannānaṁ sārīrikānaṁ vedanānaṁ dukkhānaṁ tibbānaṁ[3] kharānaṁ kaṭukānaṁ asātānaṁ amanāpānaṁ pāṇaharānaṁ adhivāsakajātiko assan"ti, sīlesvevassa -pa- brūhetā suññāgārānaṁ.

Ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "aratiratisaho assaṁ, na ca maṁ aratirati saheyya, uppannaṁ aratiratiṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyyan"ti, sīlesvevassa -pa- brūhetā suññāgārānaṁ.

---

1. Ye maṁ (Ma 1. 40 piṭṭhe)
2. Kālakatā (Sī, Syā, Kaṁ, I)
3. Tippānaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)

Ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "bhayabheravasaho assaṁ, na ca maṁ bhayabheravo saheyya, uppannaṁ bhayabheravaṁ abhibhuyya abhibhuyya vihareyyan"ti, sīlesvevassa -pa- brūhetā suññāgārānaṁ.

Ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī assaṁ akicchalābhī akasiralābhī"ti, sīlesvevassa -pa- brūhetā suññāgārānaṁ.

Ākaṅkheyya ce bhikkhave bhikkhu "āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja vihareyyan"ti, sīlesvevassa paripūrakārī ajjhattaṁ cetosamathamanuyutto anirākatajjhāno vipassanāya samannāgato brūhetā suññāgārānaṁ.

"Sampannasīlā bhikkhave viharatha sampannapātimokkhā, pātimokkhasaṁvarasaṁvutā viharatha ācāragocarasampannā, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvino samādāya sikkhatha sikkhāpadesū"ti iti yaṁtaṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttanti. . Paṭhamaṁ.

2. Kaṇṭakasutta

72. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Vesāliyaṁ viharati Mahāvane Kūṭāgārasālāyaṁ sambahulehi abhiññātehi abhiññātehi therehi sāvakehi saddhiṁ āyasmatā ca Cālena[1] āyasmatā ca Upacālena[2] āyasmatā ca Kukkuṭena[3] āyasmatā ca Kaḷimbhena[4] āyasmatā ca Nikaṭena[5] āyasmatā ca Kaṭissahena aññehi ca abhiññātehi abhiññātehi therehi sāvakehi saddhiṁ.

Tena kho pana samayena sambahulā abhiññātā abhiññātā Licchavī bhadrehi bhadrehi yānehi parapurāya[6] uccāsaddā mahāsaddā Mahāvanaṁ ajjhogāhanti Bhagavantaṁ dassanāya. Atha kho tesaṁ āyasmantānaṁ etadahosi "ime kho sambahulā abhiññātā abhiññātā Licchavī bhadrehi bhadrehi yānehi parapurāya uccāsaddā mahāsaddā Mahāvanaṁ

---

1. Pālena (Syā) 2. Uppālena (Syā) 3. Kakkaṭena (Sī, Syā)
4. Kavimbhena (Sī) 5. Kaṭena (Sī) 6. Paraṁpurāya (Syā-ṭṭha)

ajjhogāhanti Bhagavantaṁ dassanāya. Saddakaṇṭakā kho pana jhānā vuttā Bhagavatā, yaṁnūna mayaṁ yena Gosiṅgasālavanadāyo tenupasaṅkameyyāma, tattha mayaṁ appasaddā appākiṇṇā phāsuṁ[1] vihareyyāmā"ti. Atha kho te āyasmanto yena Gosiṅgasālavanadāyo tenupasaṅkamiṁsu, tattha te āyasmanto appasaddā appākiṇṇā phāsuṁ viharanti.

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "kahaṁ nu kho bhikkhave Cālo kahaṁ Upacālo, kahaṁ Kukkuṭo, kahaṁ Kaḷimbho, kahaṁ Nikaṭo, kahaṁ Kaṭissaho, kahaṁ nu kho te bhikkhave therā sāvakā gatā"ti.

Idha bhante tesaṁ āyasmantānaṁ etadahosi "ime kho sambahulā abhiññātā abhiññātā Licchavī bhadrehi bhadrehi yānehi parapurāya uccāsaddā mahāsaddā Mahāvanaṁ ajjhogāhanti Bhagavantaṁ dassanāya. Saddakaṇṭakā kho pana jhānā vuttā Bhagavatā, yaṁnūna mayaṁ yena Gosiṅgasālavanadāyo tenupasaṅkameyyāma, tattha mayaṁ appasaddā appākiṇṇā phāsuṁ vihareyyāmā"ti. Atha kho te bhante āyasmanto yena Gosiṅgasālavanadāyo tenupasaṅkamiṁsu, tattha te āyasmanto appasaddā appākiṇṇā phāsuṁ viharantīti.

Sādhu sādhu bhikkhave yathā te mahāsāvakā sammā byākaramānā byākareyyuṁ, saddakaṇṭakā hi bhikkhave jhānā vuttā mayā.

Dasayime bhikkhave kaṇṭakā. Katame dasa? Pavivekārāmassa saṅgaṇikārāmatā kaṇṭako, asubhanimittānuyogaṁ anuyuttassa subhanimittānuyogo kaṇṭako, indriyesu guttadvārassa visūkadassanaṁ kaṇṭako, brahmacariyassa mātugāmūpacāro[2] kaṇṭako, * paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako, dutiyassa jhānassa vitakkavicārā kaṇṭakā, tatiyassa jhānassa pīti kaṇṭako, catutthassa jhānassa assāsapassāso kaṇṭako, saññāvedayita-nirodhasamāpattiyā saññā ca vedanā ca kaṇṭako, rāgo kaṇṭako, doso kaṇṭako, moho kaṇṭako.

---

1. Phāsu (Syā, Ka)
2. Mātugāmopavicāro (Sī), mātugāmūpavicaro (Ka)

* Abhi 4. 115 piṭṭhepi.

Akaṇṭakā bhikkhave viharatha, nikkaṇṭakā bhikkhave viharatha, akaṇṭakanikkaṇṭakā bhikkhave viharatha, akaṇṭakā bhikkhave arahanto, nikkaṇṭakā bhikkhave arahanto, akaṇṭakanikkaṇṭakā bhikkhave arahantoti. . Dutiyaṁ.

3. Iṭṭhadhammasutta

73. Dasayime bhikkhave dhammā iṭṭhā kantā manāpā dullabhā lokasmiṁ. Katame dasa? Bhogā iṭṭhā kantā manāpā dullabhā lokasmiṁ, vaṇṇo iṭṭho kanto manāpo dullabho lokasmiṁ, ārogyaṁ iṭṭhaṁ kantaṁ manāpaṁ dullabhaṁ lokasmiṁ, sīlaṁ iṭṭhaṁ kantaṁ manāpaṁ dullabhaṁ lokasmiṁ, brahmacariyaṁ iṭṭhaṁ kantaṁ manāpaṁ dullabhaṁ lokasmiṁ, mittā iṭṭhā kantā manāpā dullabhā lokasmiṁ, bāhusaccaṁ iṭṭhaṁ kantaṁ manāpaṁ dullabhaṁ lokasmiṁ, paññā iṭṭhā kantā manāpā dullabhā lokasmiṁ, dhammā iṭṭhā kantā manāpā dullabhā lokasmiṁ, saggā iṭṭhā kantā manāpā dullabhā lokasmiṁ.

Imesaṁ kho bhikkhave dasannaṁ dhammānaṁ iṭṭhānaṁ kantānaṁ manāpānaṁ dullabhānaṁ lokasmiṁ dasa dhammā paripanthā[1]. Ālasyaṁ anuṭṭhānaṁ bhogānaṁ paripantho, amaṇḍanā avibhūsanā vaṇṇassa paripantho, asappāyakiriyā ārogyassa paripantho, pāpamittatā sīlānaṁ paripantho, indriya-asaṁvaro brahmacariyassa paripantho, visaṁvādanā mittānaṁ paripantho, asajjhāyakiriyā bāhusaccassa paripantho, asussūsā aparipucchā paññāya paripantho, ananuyogo apaccavekkhaṇā dhammānaṁ paripantho, micchāpaṭipatti saggānaṁ paripantho. Imesaṁ kho bhikkhave dasannaṁ iṭṭhānaṁ kantānaṁ manāpānaṁ dullabhānaṁ lokasmiṁ ime dasa dhammā paripanthā.

Imesaṁ kho bhikkhave dasannaṁ dhammānaṁ iṭṭhānaṁ kantānaṁ manāpānaṁ dullabhānaṁ lokasmiṁ dasa dhammā āhārā. Uṭṭhānaṁ anālasyaṁ bhogānaṁ āhāro, maṇḍanā vibhūsanā vaṇṇassa āhāro, sappāyakiriyā ārogyassa āhāro, kalyāṇamittatā sīlānaṁ āhāro, indriyasaṁvaro brahmacariyassa āhāro, avisaṁvādanā mittānaṁ āhāro, sajjhāyakiriyā bāhusaccassa āhāro, sussūsā paripucchā paññāya āhāro, anuyogo paccavekkhaṇā dhammānaṁ āhāro, sammāpaṭipatti saggānaṁ

1. Paribandhā(Ka)

āhāro. Imesaṁ kho bhikkhave dasannaṁ dhammānaṁ iṭṭhānaṁ kantānaṁ manāpānaṁ dullabhānaṁ lokasmiṁ ime dasa dhammā āhārāti. . Tatiyaṁ.

4. Vaḍḍhisutta

74. Dasahi bhikkhave vaḍḍhīhi vaḍḍhamāno ariyasāvako ariyāya vaḍḍhiyā vaḍḍhati, sārādāyī ca hoti varādāyī kāyassa. Katamehi dasahi? Khettavatthūhi vaḍḍhati, dhanadhaññena vaḍḍhati, puttadārehi vaḍḍhati, dāsakammakaraporisehi vaḍḍhati, catuppadehi vaḍḍhati saddhāya vaḍḍhati, sīlena vaḍḍhati, sutena vaḍḍhati, cāgena vaḍḍhati, paññāya vaḍḍhati. Imehi kho bhikkhave dasahi vaḍḍhīhi vaḍḍhamāno ariyasāvako ariyāya vaḍḍhiyā vaḍḍhati, sārādāyī ca hoti varādāyī kāyassāti.

Dhanena dhaññena ca yodha vaḍḍhati,
Puttehi dārehi catuppadehi ca.
Sa bhogavā hoti yasassi pūjito,
Ñātīhi mittehi athopi rājubhi.

Saddhāya sīlena ca yodha vaḍḍhati,
Paññāya cāgena sutena cūbhayaṁ.
So tādiso sappuriso vicakkhaṇo,
Diṭṭheva dhamme ubhayena vaḍḍhatīti. . Catutthaṁ.

5. Migasālāsutta

75. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho āyasmā Ānando pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Migasālāya upāsikāya nivesanaṁ tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho Migasālā upāsikā yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Ānandaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnā kho Migasālā upāsikā āyasmantaṁ Ānandaṁ etadavoca—

Kathaṁ kathaṁ nāmāyaṁ bhante Ānanda Bhagavatā dhammo desito aññeyyo. Yatra hi nāma brahmacārī ca abrahmacārī ca ubho samasamagatikā bhavissanti abhisamparāyaṁ, pitā me bhante Purāṇo brahmacārī

hoti ārācārī[1] virato methunā gāmadhammā, so kālaṅkato Bhagavatā byākato "sakadāgāmī satto[2] Tusitaṁ kāyaṁ upapanno"ti. Pitāmaho me[3] bhante Isidatto abrahmacārī ahosi sadārasantuṭṭho, sopi kālaṅkato Bhagavatā byākato "sakadāgāmī satto Tusitaṁ kāyaṁ upapanno"ti.

Kathaṁ kathaṁ nāmāyaṁ bhante Ānanda Bhagavatā dhammā desito aññeyyo, yatra hi nāma brahmacārī ca abrahmacārī ca ubho samasamagatikā bhavissanti abhisamparāyanti. Evaṁ kho panetaṁ bhagini Bhagavatā byākatanti.

Atha kho āyasmā Ānando Migasālāya upāsikāya nivesane piṇḍapātaṁ gahetvā uṭṭhāyāsanā pakkāmi. Atha kho āyasmā Ānando pacchābhattaṁ piṇḍapātapaṭikkanto yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca—

Idhāhaṁ bhante pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Migasālāya upāsikāya nivesanaṁ tenupasaṅkamiṁ, upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdiṁ. Atha kho bhante Migasālā upāsikā yenāhaṁ tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā maṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnā kho bhante Migasālā upāsikā maṁ etadavoca—

Kathaṁ kathaṁ nāmāyaṁ bhante Ānanda Bhagavatā dhammo desito aññeyyo, yatra hi nāma brahmacārī ca abrahmacārī ca ubho samasamagatikā bhavissanti abhisamparāyaṁ, pitā me bhante Purāṇo brahmacārī ahosi ārācārī virato methunā gāmadhammā, so kālaṅkato Bhagavatā byākato "sakadāgāmī satto Tusitaṁ kāyaṁ upapanno"ti. Pitāmaho me bhante Isidatto abrahmacārī ahosi sadārasantuṭṭho, sopi kālaṅkato Bhagavatā byākato "sakadāgāmī satto Tusitaṁ kāyaṁ upapanno"ti.

---

1. Anācārī (Ka)
2. Sakadāgāmisatto (Sī, Syā, I)
3. Pettāpi yo me (Sī), pitu piyo me (Syā) Aṁ 2. 305 piṭṭhepi.

Kathaṁ kathaṁ nāmāyaṁ bhante Ānanda Bhagavatā dhammo desito aññeyyo, yatra hi nāma brahmacārī ca abrahmacārī ca ubho samasamagatikā bhavissanti abhisamparāyanti. Evaṁ vutte ahaṁ bhante Migasālaṁ upāsikaṁ etadavocaṁ "evaṁ kho panetaṁ bhagini Bhagavatā byākatan"ti.

Kā cānanda Migasālā upāsikā bālā abyattā ammakā ammakapaññā[1], ke ca purisapuggalaparopariye ñāṇe.

Dasayime Ānanda puggalā santo saṁvijjamānā lokasmiṁ. Katame dasa? Idhānanda ekacco dussīlo hoti, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtaṁ nappajānāti, yatthassa taṁ dussilyaṁ aparisesaṁ nirujjhati. Tassa savanenapi akataṁ hoti, bāhusaccenapi akataṁ hoti, diṭṭhiyāpi appaṭividdhaṁ hoti sāmāyikampi vimuttiṁ na labhati. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā hānāya pareti no visesāya, hānagāmīyeva hoti no visesagāmī. (1)

Idha panānanda ekacco puggalo dussīlo hoti, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtaṁ pajānāti, yatthassa taṁ dussilyaṁ aparisesaṁ nirujjhati. Tassa savanenapi kataṁ hoti, bāhusaccenapi kataṁ hoti, diṭṭhiyāpi paṭividdhaṁ[2] hoti, sāmāyikampi vimuttiṁ labhati. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā visesāya pareti no hānāya, visesagāmīyeva hoti no hānagāmī. (2)

Tatrānanda pamāṇikā pamiṇanti "imassapi teva dhammā aparassapi teva dhammā, kasmā nesaṁ eko hīno eko paṇīto"ti. Taṁ hi tesaṁ Ānanda hoti dīgharattaṁ ahitāya dukkhāya.

Tatrānanda yvāyaṁ puggalo dussīlo hoti, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtaṁ pajānāti, yatthassa taṁ dussilyaṁ aparisesaṁ nirujjhati. Tassa savanenapi kataṁ hoti, bāhusaccenapi kataṁ hoti, diṭṭhiyāpi paṭividdhaṁ hoti, sāmāyikampi vimuttiṁ labhati. Ayaṁ Ānanda puggalo amunā purimena puggalena abhikkantataro ca paṇītataro ca. Taṁ kissa hetu? Imaṁ hānanda puggalaṁ dhammasoto nibbahati, tadantaraṁ ko jāneyya aññatra Tathāgatena. Tasmātihānanda mā puggalesu pamāṇikā

---

1. Ambakā ambakapaññā (Sī, I), andhakā andhakapaññā (Syā)
2. Suppaṭividdhaṁ (Syā)

ahuvattha, mā puggalesu pamāṇaṁ gaṇhittha, khaññati hānanda puggalesu pamāṇaṁ gaṇhanto, ahaṁ vā Ānanda[1] puggalesu pamāṇaṁ gaṇheyyaṁ, yo vā panassa mādiso.

Idha panānanda ekacco puggalo sīlavā hoti, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtaṁ nappajānāti, yatthassa taṁ sīlaṁ aparisesaṁ nirujjhati. Tassa savanenapi akataṁ hoti, bāhusaccenapi akataṁ hoti, diṭṭhiyāpi appaṭividdhaṁ hoti, sāmāyikampi vimuttiṁ na labhati. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā hānāya pareti no visesāya, hānagāmīyeva hoti no visesagāmī. (3)

Idha panānanda ekacco puggalo sīlavā hoti, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtaṁ pajānāti, yatthassa taṁ sīlaṁ aparisesaṁ nirujjhati. Tassa savanenapi kataṁ hoti, bāhusaccenapi kataṁ hoti, diṭṭhiyāpi paṭividdhaṁ hoti, sāmāyikampi vimuttiṁ labhati. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā visesāya pareti no hānāya, visesagāmiyeva hoti no hānagāmī. (4)

Tatrānanda pamāṇikā pamiṇanti -pa- ahaṁ vā Ānanda puggalesu pamāṇaṁ gaṇheyyaṁ, yo vā panassa mādiso.

Idha panānanda ekacco puggalo tibbarāgo hoti, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtaṁ nappajānāti, yatthassa so rāgo apariseso nirujjhati. Tassa savenenapi akataṁ hoti, bāhusaccenapi akataṁ hoti, diṭṭhiyāpi appaṭividdhaṁ hoti, sāmāyikampi vimuttiṁ na labhati. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā hānāya pareti no visesāya, hānagāmīyeva hoti no visesagāmī. (5)

Idha panānanda ekacco puggalo tibbarāgo hoti, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtaṁ pajānāti, yatthassa so rāgo apariseso nirujjhati. Tassa savanenapi kataṁ hoti, bāhusaccenapi kataṁ hoti, diṭṭhiyāpi paṭividdhaṁ hoti, sāmāyikampi vimuttiṁ labhati. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā visesāya pareti no hānāya, visesagāmīyeva hoti no hānagāmī. (6)

---

1. Ahañcānanda (Sī, Syā, Ka) Aṁ 2. 307 piṭṭhe passitabbaṁ.

Tatrānanda pamāṇikā pamiṇanti -pa- ahaṁ vā Ānanda puggalesu pamāṇaṁ gaṇheyyaṁ. Yo vā panassa mādiso.

Idha panānanda ekacco puggalo kodhano hoti, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtaṁ nappajānāti, yatthassa so kodho apariseso nirujjhati. Tassa savanenapi akataṁ hoti, bāhusaccenapi akataṁ hoti, diṭṭhiyāpi appaṭividdhaṁ hoti, sāmāyikampi vimuttiṁ na labhati. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā hānāya pareti no visesāya, hānagāmīyeva hoti no visesagāmī. (7)

Idha panānanda ekacco puggalo kodhano hoti, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtaṁ pajānāti, yatthassa so kodho apariseso nirujjhati. Tassa savanenapi kataṁ hoti, bāhusaccenapi kataṁ hoti, diṭṭhiyāpi paṭividdhaṁ hoti, sāmāyikampi vimuttiṁ labhati. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā visesāya pareti no hānāya, visesagāmīyeva hoti no hānagāmī. (8)

Tatrānanda pamāṇikā pamiṇanti -pa- ahaṁ vā Ānanda puggalesu pamāṇaṁ gaṇheyyaṁ yo vā panassa mādiso.

Idha panānanda ekacco puggalo uddhato hoti, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtaṁ nappajānāti, yatthassa taṁ uddhaccaṁ aparisesaṁ nirujjhati. Tassa savanenapi akataṁ hoti, bāhusaccenapi akataṁ hoti, diṭṭhiyā appaṭividdhaṁ hoti, sāmāyikampi vimuttiṁ na labhati. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā hānāya pareti no visesāya, hānagāmīyeva hoti no visesagāmī. (9)

Idha panānanda ekacco puggalo uddhato hoti, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtaṁ pajānāti, yatthassa taṁ uddhaccaṁ aparisesaṁ nirujjhati. Tassa savanenapi kataṁ hoti, bāhusaccenapi kataṁ hoti, diṭṭhiyāpi paṭividdhaṁ hoti, sāmāyikampi vimuttiṁ labhati. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā visesāya pareti no hānāya, visesagāmīyeva hoti no hānagāmī. (10)

Tatrānanda pamāṇikā pamiṇanti "imassapi teva dhammā aparassapi teva dhammā, kasmā nesaṁ eko hīno eko paṇīto"ti. Taṁ hi tesaṁ Ānanda hoti dīgharattaṁ ahitāya dukkhāya.

Tatrānanda yvāyaṁ puggalo uddhato hoti, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtaṁ pajānāti, yatthassa taṁ uddhaccaṁ aparisesaṁ nirujjhati. Tassa savanenapi kataṁ hoti, bāhusaccenapi kataṁ hoti, diṭṭhiyāpi paṭividdhaṁ hoti, sāmāyikampi vimuttiṁ labhati. Ayaṁ Ānanda puggalo amunā purimena puggalena abhikkantataro ca paṇītataro ca. Taṁ kissa hetu? Imaṁ hānanda puggalaṁ dhammasoto nibbahati, tadantaraṁ ko jāneyya aññatra Tathāgatena. Tasmātihānanda mā puggalesu pamāṇikā ahuvattha, mā puggalesu pamāṇaṁ gaṇhittha, khaññati hānanda puggalesu pamāṇaṁ gaṇhanto. Ahaṁ vā Ānanda puggalesu pamāṇaṁ gaṇheyyaṁ, yo vā panassa mādiso.

Kā cānanda Migasālā upāsikā bālā abyattā ammakā ammakapaññā, ke ca purisapuggalaparopariye ñāṇe. Ime kho Ānanda dasa puggalā santo saṁvijjamānā lokasmiṁ.

Yathārūpena Ānanda sīlena Purāṇo samannāgato ahosi, tathārūpena sīlena Isidatto samannāgato abhavissa, nayidha Purāṇo Isidattassa gatimpi aññassa. Yathārūpāya ca Ānanda paññāya Isidatto samannāgato ahosi, tathārūpāya paññāya Purāṇo samannāgato abhavissa, nayidha Isidatto Purāṇassa gatimpi aññassa. Iti kho Ānanda ime puggalā ubho ekaṅgahīnāti. . Pañcamaṁ.

6. Tayodhammasutta

76. Tayome bhikkhave dhammā loke na saṁvijjeyyuṁ, na Tathāgato loke uppajjeyya Arahaṁ Sammāsambuddho, na Tathāgatappavedito dhammavinayo loke dibbeyya. Katame tayo? Jāti ca jarā ca maraṇañca. Ime kho bhikkhave tayo dhammā loke na saṁvijjeyyuṁ, na Tathāgato loke uppajjeyya Arahaṁ Sammāsambuddho, na Tathāgatappavedito dhammavinayo loke dibbeyya. Yasmā ca kho bhikkhave ime tayo dhammā loke saṁvijjanti, tasmā Tathāgato loke uppajjati Arahaṁ Sammāsambuddho, tasmā Tathāgatappavedito dhammavinayo loke dibbati.

Tayome bhikkhave dhamme appahāya abhabbo jātiṁ pahātuṁ jaraṁ pahātuṁ maraṇaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Rāgaṁ appahāya dosaṁ appahāya mohaṁ appahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme appahāya abhabbo jātiṁ pahātuṁ jaraṁ pahātuṁ maraṇaṁ pahātuṁ. (1)

Tayome bhikkhave dhamme appahāya abhabbo rāgaṁ pahātuṁ dosaṁ pahātuṁ mohaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Sakkāyadiṭṭhiṁ appahāya, vicikicchaṁ appahāya, sīlabbataparāmāsaṁ appahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme appahāya abhabbo rāgaṁ pahātuṁ dosaṁ pahātuṁ mohaṁ pahātuṁ. (2)

Tayome bhikkhave dhamme appahāya abhabbo sakkāyadiṭṭhiṁ pahātuṁ vicikicchaṁ pahātuṁ sīlabbatarāmāsaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Ayonisomanasikāraṁ appahāya kummaggasevanaṁ appahāya cetaso līnattaṁ appahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme appahāya abhabbo sakkāyadiṭṭhiṁ pahātuṁ vicikicchaṁ pahātuṁ sīlabbataparāmāsaṁ pahātuṁ. (3)

Tayome bhikkhave dhamme appahāya abhabbo ayonisomanasikāraṁ pahātuṁ kummaggasevanaṁ pahātuṁ cetaso līnattaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Muṭṭhassaccaṁ appahāya asampajaññaṁ appahāya cetaso vikkhepaṁ appahāya. Ime kho bhikkheve tayo dhamme appahāya abhabbo ayonisomanasikāraṁ pahātuṁ kummaggasevanaṁ pahātuṁ cetaso līnattaṁ pahātuṁ. (4)

Tayome bhikkhave dhamme appahāya abhabbo muṭṭhassaccaṁ pahātuṁ asampajaññaṁ pahātuṁ cetaso vikkhepaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Ariyānaṁ adassanakamyataṁ appahāya ariyadhammassa[1] asotukamyataṁ appahāya upārambhacittataṁ appahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme appahāya abhabbo muṭṭhassaccaṁ pahātuṁ asampajaññaṁ pahātuṁ cetaso vikkhepaṁ pahātuṁ. (5)

Tayome bhikkhave dhamme appahāya abhabbo ariyānaṁ adassanakamyataṁ pahātuṁ ariyadhammassa asotukamyataṁ pahātuṁ upārambhacittataṁ pahātuṁ. Katame tayo? Uddhaccaṁ appahāya asaṁvaraṁ appahāya dussilyaṁ

---

1. Ariyadhammaṁ (Syā)

appahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme appahāya abhabbo ariyānaṁ adassanakamyataṁ pahātuṁ ariyadhammassa asotukamyataṁ pahātuṁ upārambhacittataṁ pahātuṁ. (6)

Tayome bhikkhave dhamme appahāya abhabbo uddhaccaṁ pahātuṁ asaṁvaraṁ pahātuṁ dussilyaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Assaddhiyaṁ appahāya avadaññutaṁ appahāya kosajjaṁ appahāya. Ime kho bhikkhave tayodhamme appahāya abhabbo uddhaccaṁ pahātuṁ asaṁvaraṁ pahātuṁ dussilyaṁ pahātuṁ. (7)

Tayome bhikkhave dhamme appahāya abhabbo assaddhiyaṁ pahātuṁ avadaññutaṁ pahātuṁ kosajjaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Anādariyaṁ appahāya dovacassataṁ appahāya pāpamittataṁ appahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme appahāya abhabbo assaddhiyaṁ pahātuṁ avadaññutaṁ pahātuṁ kosajjaṁ pahātuṁ. (8)

Tayome bhikkhave dhamme appahāya abhabbo anādariyaṁ pahātuṁ dovacassataṁ pahātuṁ pāpamittataṁ pahātuṁ. Katame tayo? Ahirikaṁ appahāya anottappaṁ appahāya pamādaṁ appahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme appahāya abhabbo anādariyaṁ pahātuṁ dovacassataṁ pahātuṁ pāpamittataṁ pahātuṁ. (9)

Ahirikoyaṁ bhikkhave anottāpī pamatto hoti, so pamatto samāno abhabbo anādariyaṁ pahātuṁ dovacassataṁ pahātuṁ pāpamittataṁ pahātuṁ. So pāpamitto samāno abhabbo assaddhiyaṁ pahātuṁ avadaññutaṁ pahātuṁ kosajjaṁ pahātuṁ. So kusīto samāno abhabbo uddhaccaṁ pahātuṁ asaṁvaraṁ pahātuṁ dussilyaṁ pahātuṁ. So dussīlo samāno abhabbo ariyānaṁ adassanakamyataṁ pahātuṁ ariyadhammassa asotukamyataṁ pahātuṁ upārambhacittataṁ pahātuṁ. So upārambhacitto samāno abhabbo muṭṭhassaccaṁ pahātuṁ asampajaññaṁ pahātuṁ cetaso vikkhepaṁ pahātuṁ. So vikkhittacitto samāno abhabbo ayonisomanasikāraṁ pahātuṁ kummaggasevanaṁ pahātuṁ cetaso līnattaṁ pahātuṁ. So līnacitto samāno abhabbo sakkāyadiṭṭhiṁ pahātuṁ vicikicchaṁ pahātuṁ sīlabbataparāmāsaṁ pahātuṁ. So vicikiccho samāno abhabbo rāgaṁ pahātuṁ

dosaṁ pahātuṁ mohaṁ pahātuṁ. So rāgaṁ appahāya dosaṁ appahāya mohaṁ appahāya abhabbo jātiṁ pahātuṁ jaraṁ pahātuṁ maraṇaṁ pahātuṁ. (10)

Tayome bhikkhave dhamme pahāya bhabbo jātiṁ pahātuṁ jaraṁ pahātuṁ maraṇaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Rāgaṁ pahāya dosaṁ pahāya mohaṁ pahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme pahāya bhabbo jātiṁ pahātuṁ jaraṁ pahātuṁ maraṇaṁ pahātuṁ. (1)

Tayome bhikkhave dhamme pahāya bhabbo rāgaṁ pahātuṁ dosaṁ pahātuṁ mohaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Sakkāyadiṭṭhiṁ pahāya vicikicchaṁ pahāya sīlabbataparāmāsaṁ pahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme pahāya bhabbo rāgaṁ pahātuṁ dosaṁ pahātuṁ mohaṁ pahātuṁ. (2)

Tayome bhikkhave dhamme pahāya bhabbo sakkāyadiṭṭhiṁ pahātuṁ vicikicchaṁ pahātuṁ sīlabbataparāmāsaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Ayonisomanasikāraṁ pahāya kummaggasevanaṁ pahāya cetaso līnattaṁ pahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme pahāya bhabbo sakkāyadiṭṭhiṁ pahātuṁ vicikicchaṁ pahātuṁ sīlabbataparāmāsaṁ pahātuṁ. (3)

Tayome bhikkhave dhamme pahāya bhabbo ayonisomanasikāraṁ pahātuṁ kummaggasevanaṁ pahātuṁ cetaso līnattaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Muṭṭhasaccaṁ pahāya asampajaññaṁ pahāya cetaso vikkhepaṁ pahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme pahāya bhabbo ayonisomanasikāraṁ pahātuṁ kummaggasevanaṁ pahātuṁ cetaso līnattaṁ pahātuṁ. (4)

Tayome bhikkhave dhamme pahāya bhabbo muṭṭhassaccaṁ pahātuṁ asampajaññaṁ pahātuṁ cetaso vikkhepaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Ariyānaṁ adassanakamyataṁ pahāya ariyadhammassa asotukamyataṁ pahāya upārambhacittataṁ pahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme pahāya bhabbo muṭṭhassaccaṁ pahātuṁ asampajaññaṁ pahātuṁ cetaso vikkhepaṁ pahātuṁ. (5)

Tayome bhikkhave dhamme pahāya bhabbo ariyānaṁ adassanakamyataṁ pahātuṁ ariyadhammassa asotukamyataṁ pahātuṁ upārambhacittataṁ pahātuṁ. Katame tayo? Uddhaccaṁ pahāya asaṁvaraṁ pahāya dussilyaṁ pahāya.

Ime kho bhikkhave tayo dhamme pahāya bhabbo ariyānaṁ adassanakamyataṁ pahātuṁ ariyadhammassa asotukamyataṁ pahātuṁ upārambhacittataṁ pahātuṁ. (6)

Tayome bhikkhave dhamme pahāya bhabbo uddhaccaṁ pahātuṁ asaṁvaraṁ pahātuṁ dussilyaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Assaddhiyaṁ pahāya avadaññutaṁ pahāya kosajjaṁ pahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme pahāya bhabbo uddhaccaṁ pahātuṁ asaṁvaraṁ pahātuṁ dussilyaṁ pahātuṁ. (7)

Tayome bhikkhave dhamme pahāya bhabbo assaddhiyaṁ pahātuṁ avadaññutaṁ pahātuṁ kosajjaṁ pahātuṁ. Katame tayo? Anādariyaṁ pahāya dovacassataṁ pahāya pāpamittataṁ pahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme pahāya bhabbo assaddhiyaṁ pahātuṁ avadaññutaṁ pahātuṁ kosajjaṁ pahātuṁ. (8)

Tayome bhikkhave dhamme pahāya bhabbo anādariyaṁ pahātuṁ dovacassataṁ pahātuṁ pāpamittataṁ pahātuṁ. Katame tayo? Ahirikaṁ pahāya anottappaṁ pahāya pamādaṁ pahāya. Ime kho bhikkhave tayo dhamme pahāya bhabbo anādariyaṁ pahātuṁ dovacassataṁ pahātuṁ pāpamittataṁ pahātuṁ. (9)

Hirīmāyaṁ bhikkhave ottāpī appamatto hoti, so appamatto samāno bhabbo anādariyaṁ pahātuṁ dovacassataṁ pahātuṁ pāpamittataṁ pahātuṁ. So kalyāṇamitto samāno bhabbo assaddhiyaṁ pahātuṁ avadaññutaṁ pahātuṁ kosajjaṁ pahātuṁ. So āraddhavīriyo samāno bhabbo uddhaccaṁ pahātuṁ asaṁvaraṁ pahātuṁ dussilyaṁ pahātuṁ. So sīlavā samāno bhabbo ariyānaṁ adassanakamyataṁ pahātuṁ ariyadhammassa asotukamyataṁ pahātuṁ upārambhacittataṁ pahātuṁ. So anupārambhacitto samāno bhabbo muṭṭhassaccaṁ pahātuṁ asampajaññaṁ pahātuṁ cetaso vikkhepaṁ pahātuṁ. So avikkhittacitto samāno bhabbo ayonisomanasikāraṁ pahātuṁ kummaggasevanaṁ pahātuṁ cetaso līnattaṁ pahātuṁ. So alīnacitto samāno bhabbo sakkāyadiṭṭhiṁ pahātuṁ vicikicchaṁ pahātuṁ sīlabbataparāmāsaṁ pahātuṁ. So avicikiccho samāno bhabbo rāgaṁ pahātuṁ dosaṁ pahātuṁ mohaṁ pahātuṁ. So rāgaṁ

pahāya dosaṁ pahāya mohaṁ pahāya bhabbo jātiṁ pahātuṁ jaraṁ pahātuṁ maraṇaṁ pahātunti. (10). . Chaṭṭhaṁ.

7. Kākasutta

77. Dasahi bhikkhave asaddhammehi samannāgato kāko. Katamehi dasahi? Dhaṁsī ca pagabbho ca tintiṇo[1] ca mahagghaso ca luddo ca akāruṇiko ca dubbalo ca oravitā ca muṭṭhassati ca necayiko[2] ca. Imehi kho bhikkhave dasahi asaddhammehi samannāgato kāko. Evamevaṁ kho bhikkhave dasahi asaddhammehi samannāgato pāpabhikkhu. Katamehi dasahi? Dhaṁsī ca pagabbho ca tintiṇo ca mahagghaso ca luddo ca akāruṇiko ca dubbalo ca oravitā ca muṭṭhassati ca necayiko ca. Imehi kho bhikkhave dasahi asaddhammehi samannāgato pāpabhikkhūti. . Sattamaṁ.

8. Nigaṇṭhasutta

78. Dasahi bhikkhave asaddhammehi samannāgatā Nigaṇṭhā. Katamehi dasahi? Assaddhā bhikkhave Nigaṇṭhā, dussīlā bhikkhave Nigaṇṭhā, ahirikā bhikkhave Nigaṇṭhā, anottappino bhikkhave Nigaṇṭhā, asappurisasambhattino bhikkhave Nigaṇṭhā, attukkaṁsakaparavambhakā bhikkhave Nigaṇṭhā, sandiṭṭhiparāmāsā ādhānaggāhī duppaṭinissaggino bhikkhave Nigaṇṭhā, kuhakā bhikkhave Nigaṇṭhā, pāpicchā bhikkhave Nigaṇṭhā, pāpamittā bhikkhave Nigaṇṭhā. Imehi kho bhikkhave dasahi asaddhammehi samannāgatā Nigaṇṭhāti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Āghātavatthusutta

79. * Dasayimāni bhikkhave āghātavatthūni. Katamāni dasa? “Anatthaṁ me acarī”ti āghātaṁ bandhati, “anatthaṁ me caratī”ti āghātaṁ bandhati, “anatthaṁ me carissatī”ti āghātaṁ bandhati, “piyassa me manāpassa anatthaṁ acarīti -pa- anatthaṁ caratīti -pa- anatthaṁ carissatī”ti āghātaṁ bandhati, “appiyassa me amanāpassa atthaṁ acarīti -pa- atthaṁ caratīti -pa- atthaṁ

---

1. Nillajjo (Ka) tintiṇoti tintiṇaṁ vuccati taṇhā ... (Sī, Syā-Ṭṭha) Abhidhamme Khuddakavatthuvibhaṅge (364) piṭṭhe tintiṇapadaniddese passitabbaṁ.
2. Nerasiko (Sī) tadaṭṭhakathāyaṁ pana “necayiko”tveva dissati.

* Heṭṭhā 208 piṭṭhepi.

carissatī”ti āghātaṁ bandhati, aṭṭhāne ca kuppati. Imāni kho bhikkhave dasa āghātavatthūnīti. . Navamaṁ.

10. Āghātapaṭivinayasutta

80. Dasayime bhikkhave āghātapaṭivinayā. Katame dasa? “Anatthaṁ me acari, taṁ kutettha labbhā”ti āghātaṁ paṭivineti, “anatthaṁ me carati, taṁ kutettha labbhā”ti āghātaṁ paṭivineti, “anatthaṁ me carissati, taṁ kutettha labbhā”ti āghātaṁ paṭivineti, “piyassa me manāpassa anatthaṁ acari -pa- carati -pa- carissati, taṁ kutettha labbhā”ti āghātaṁ paṭivineti, “appiyassa me amanāpassa atthaṁ acari -pa- atthaṁ carati -pa- atthaṁ carissati, taṁ kutettha labbhā”ti āghātaṁ paṭivineti, aṭṭhāne ca na kuppati. Ime kho bhikkhave dasa āghātapaṭivinayāti. . Dasamaṁ.

Ākaṅkhavaggo tatiyo.

Tassuddānaṁ

Ākaṅkho Kaṇṭako Iṭṭhā, Vaḍḍhi ca Migasālāya.
Tayodhammā ca Kāko ca, Nigaṇṭhā dve ca Āghātāti.

---

(9) 4. Theravagga

1. Vāhanasutta

81. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Campāyaṁ viharati Gaggarāya pokkharaṇiyā tīre. Atha kho āyasmā Vāhano yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Vāhano Bhagavantaṁ etadavoca “katihi nu kho bhante dhammehi Tathāgato nissaṭo visaṁyutto vippamutto vimariyādīkatena cetasā viharatī”ti.

Dasahi kho Vāhana dhammehi Tathāgato nissaṭo visaṁyutto vippamutto vimariyādīkatena cetasā viharati. Katamehi dasahi? Rūpena kho Vāhana Tathāgato nissaṭo visaṁyutto vippamutto vimariyādīkatena

cetasā viharati, vedanāya kho Vāhana -pa- saññāya kho Vāhana. Saṅkhārehi kho Vāhana. Viññāṇena kho Vāhana. Jātiyā kho Vāhana. Jarāya kho Vāhana. Maraṇena kho Vāhana. Dukkhehi kho Vāhana. Kilesehi kho Vāhana Tathāgato nissaṭo visaṁyutto vippamutto vimariyādīkatena cetasā viharati. Seyyathāpi Vāhana uppalaṁ vā padumaṁ vā puṇḍarīkaṁ vā udake jātaṁ udake saṁvaḍḍhaṁ udakā paccuggamma ṭhitaṁ anupalittaṁ udakena. Evamevaṁ kho Vāhana imehi dasahi dhammehi Tathāgato nissaṭo visaṁyutto vippamutto vimariyādīkatena cetasā viharatīti. . Paṭhamaṁ.

2. Ānandasutta

82. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho āyasmantaṁ Ānandaṁ Bhagavā etadavoca—

So vatānanda bhikkhu assaddho samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati. (1)

So vatānanda bhikkhu dussīlo samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati. (2)

So vatānanda bhikkhu appassuto samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati. (3)

So vatānanda bhikkhu dubbaco samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati. (4)

So vatānanda bhikkhu pāpamitto samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati. (5)

So vatānanda bhikkhu kusīto samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati. (6)

So vatānanda bhikkhu muṭṭhassati samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati. (7)

So vatānanda bhikkhu asantuṭṭho samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati. (8)

So vatānanda bhikkhu pāpiccho samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati. (9)

So vatānanda bhikkhu micchādiṭṭhiko samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati. (10)

So vatānanda bhikkhu imehi dasahi dhammehi samannāgato imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati.

So vatānanda bhikkhu saddho samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjati. (1)

So vatānanda bhikkhu sīlavā samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjati. (2)

So vatānanda bhikkhu bahussuto sutadharo samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjati. (3)

So vatānanda bhikkhu suvaco samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjati. (4)

So vatānanda bhikkhu kalyāṇamitto samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjati. (5)

So vatānanda bhikkhu āraddhavīriyo samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjati. (6)

So vatānanda bhikkhu upaṭṭhitassati samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjati. (7)

So vatānanda bhikkhu santuṭṭho samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjati. (8)

So vatānanda bhikkhu appiccho samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjati. (9)

So vatānanda bhikkhu sammādiṭṭhiko samāno imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjati. (10)

So vatānanda bhikkhu imehi dasahi dhammehi samannāgato imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjatīti. . Dutiyaṁ.

3. Puṇṇiyasutta

83. Atha kho āyasmā Puṇṇiyo yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Puṇṇiyo Bhagavantaṁ etadavoca "ko nu kho bhante hetu ko paccayo, yena appekadā Tathāgataṁ dhammadesanā paṭibhāti, appekadā nappaṭibhātī"ti.

Saddho ca Puṇṇiya bhikkhu hoti, no ca upasaṅkamitā, neva tāva Tathāgataṁ dhammadesanā paṭibhāti. Yato ca kho Puṇṇiya bhikkhu saddho ca hoti upasaṅkamitā ca, evaṁ Tathāgataṁ dhammadesanā paṭibhāti.

Saddho ca Puṇṇiya bhikkhu hoti upasaṅkamitā ca, no ca payirupāsitā -pa- payirupāsitā ca, no ca paripucchitā. Paripucchitā ca, no ca ohitasoto dhammaṁ suṇāti. Ohitasoto ca dhammaṁ suṇāti, no ca sutvā dhammaṁ dhāreti. Sutvā ca dhammaṁ dhāreti, no ca dhātānaṁ dhammānaṁ atthaṁ upaparikkhati. Dhātānañca dhammānaṁ atthaṁ upaparikkhati, no ca atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno hoti. Atthamaññāya dhammamaññāya dhammānudhammappaṭipanno ca hoti, no ca kalyāṇavāco hoti kalyāṇavākkaraṇo poriyā vācāya samannāgato vissaṭṭhāya anelagaḷāya atthassa viññāpaniyā. Kalyāṇavāco ca hoti kalyāṇavākkaraṇo poriyā vācāya samannāgato vissaṭṭhāya anelagaḷāya atthassa viññāpaniyā, no ca sandassako hoti samādapako samuttejako sampahaṁsako sabrahmacārīnaṁ. Neva tāva Tathāgataṁ dhammadesanā paṭibhāti.

Yato ca kho Puṇṇiya bhikkhu saddho ca hoti upasaṅkamitā ca payirupāsitā ca paripucchitā ca, ohitasoto ca dhammaṁ suṇāti, sutvā ca dhammaṁ dhāreti, dhātānañca dhammānaṁ atthaṁ upaparikkhati, atthamaññāya dhammamaññāya

dhammānudhammappaṭipanno ca hoti, kalyāṇavāco ca hoti kalyāṇavākkaraṇo poriyā vācāya samannāgato vissaṭṭhāya anelagaḷāya atthassa viññāpaniyā, sandassako ca hoti samādapako samuttejako sampahaṁsako sabrahmacārīnaṁ. Evaṁ Tathāgataṁ dhammadesanā paṭibhāti. Imehi kho Puṇṇiya dasahi dhammehi samannāgatā[1] [2]ekantapaṭibhānā[3] Tathāgataṁ dhammadesanā hotīti[2]. . Tatiyaṁ.

4. Byākaraṇasutta

84. Tatra kho āyasmā Mahāmoggallāno bhikkhū āmantesi "āvuso bhikkhave"ti. "Āvuso"ti kho te bhikkhū āyasmato Mahāmoggallānassa paccassosuṁ. Āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca—

Idhāvuso bhikkhu aññaṁ byākaroti "khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī"ti. Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo samanuyuñjati samanuggāhati samanubhāsati. So Tathāgatena vā Tathāgatasāvakena vā jhāyinā samāpattikusalena paracittakusalena paracittapariyāyakusalena samanuyuñjiyamāno samanuggāhiyamāno samanubhāsiyamāno irīṇaṁ āpajjati, vicinaṁ[4] āpajjati, anayaṁ āpajjati, byasanaṁ āpajjati, anayabyasanaṁ āpajjati.

Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo evaṁ cetasā ceto paricca manasi karoti "kiṁ nu kho ayamāyasmā aññaṁ byākaroti 'khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī'ti".

Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo evaṁ cetasā ceto paricca pajānāti—

---

1. Samannāgato (Ka)
2. Ekantaṁ Tathāgataṁ dhammadesanā paṭibhātīti (Syā)
3. Ekantapaṭibhānaṁ (Sī)
4. Visinaṁ (Sī-Ṭṭha)

Kodhano kho ayamāyasmā, kodhapariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, kodhapariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Upanāhī kho pana ayamāyasmā, upanāhapariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, upanāhapariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Makkhī kho pana ayamāyasmā, makkhapariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, makkhapariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Paḷāsī kho pana ayamāyasmā, paḷāsapariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, paḷāsapariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Issukī kho pana ayamāyasmā, issāpariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, issāpariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Maccharī kho pana ayamāyasmā, maccherapariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, maccherapariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Saṭho kho pana ayamāyasmā, sāṭheyyapariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, sāṭheyyapariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Māyāvī kho pana ayamāyasmā, māyāpariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, māyāpariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Pāpiccho kho pana ayamāyasmā, icchāpariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, icchāpariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Sati[1] kho pana ayamāyasmā uttari karaṇīye oramattakena visesādhigamena antarā vosānaṁ āpanno, antarā vosānagamanaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

So vatāvuso bhikkhu ime dasa dhamme appahāya imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati. So vatāvuso bhikkhu ime dasa dhamme pahāya imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjatīti. . Catutthaṁ.

5. Katthīsutta

85. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Mahācundo Cetīsu viharati Sahajātiyaṁ. Tatra kho āyasmā Mahācundo bhikkhū āmantesi "āvuso bhikkhave"ti. "Āvuso"ti kho te bhikkhū āyasmato Mahācundassa paccasosuṁ. Āyasmā Mahācundo etadavoca—

Idhāvuso bhikkhu katthī hoti vikatthī adhigamesu "ahaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ dutiyaṁ jhānaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi. Ahaṁ tatiyaṁ jhānaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ catutthaṁ jhānaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ ākāsānañcāyatanaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ viññāṇañcāyatanaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ ākiñcaññāyatanaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ saññāvedayitanirodhaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipī"ti.

Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo samanuyuñjati samanuggāhati samanubhāsati. So Tathāgatena vā Tathāgatasāvakena vā jhāyinā samāpattikusalena paracittakusalena paracittapariyāyakusalena samanuyuñjiyamāno samanuggāhiyamāno samanubhāsiyamāno irīṇaṁ āpajjati, vicinaṁ āpajjati, anayaṁ āpajjati, byasanaṁ āpajjati, anayabyasanaṁ āpajjati.

---

1. Muṭṭhassati (Sī, Syā)

Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo evaṁ cetasā ceto paricca manasi karoti “kiṁ nu kho ayamāyasmā katthī hoti vikatthī adhigamesu “ahaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi -pa- ahaṁ saññāvedayitanirodhaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipī”ti.

Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo evaṁ cetasā ceto paricca pajānāti—

Dīgharattaṁ kho ayamāyasmā khaṇḍakārī chiddakārī sabalakārī kammāsakārī na santatakārī na santatavutti sīlesu. Dussīlo kho ayamāyasmā, dussilyaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Assaddho kho pana ayamāyasmā, assaddhiyaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Appassuto kho pana ayamāyasmā anācāro, appasaccaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Dubbaco kho pana ayamāyasmā, dovacassatā kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Pāpamitto kho pana ayamāyasmā, pāpamittatā kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Kusīto kho pana ayamāyasmā, kosajjaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Muṭṭhassati kho pana ayamāyasmā, muṭṭhassaccaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Kuhako kho pana ayamāyasmā, kohaññaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Dubbharo kho pana ayamāyasmā, dubbharatā kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Duppañño kho pana ayamāyasmā, duppaññatā kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Seyyathāpi āvuso sahāyako sahāyakaṁ evaṁ vadeyya "yadā te samma dhanena[1] dhanakaraṇīyaṁ assa, yāceyyāsi maṁ[2] dhanaṁ, dassāmi te dhanan"ti. So kiñcideva dhanakaraṇīye samuppanne sahāyako sahāyakaṁ evaṁ vadeyya "attho me sammadhanena, dehi me dhanan"ti. So evaṁ vadeyya "tena hi samma idha khanāhī"ti. So tatra khananto nādhigaccheyya, so evaṁ vadeyya "alikaṁ maṁ samma avaca, tucchakaṁ maṁ samma avaca 'idha khanāhī'ti". So evaṁ vadeyya "nāhaṁ taṁ samma alikaṁ avacaṁ, tucchakaṁ avacaṁ, tena hi samma idha khanāhī"ti. So tatrapi khananto nādhigaccheyya, so evaṁ vadeyya "alikaṁ maṁ samma avaca, tucchakaṁ maṁ samma avaca 'idha khanāhī'ti". So evaṁ vadeyya "nāhaṁ taṁ samma alikaṁ avacaṁ, tucchakaṁ avacaṁ, tena hi samma idha khanāhī"ti. So tatrapi khananto nādhigaccheyya, so evaṁ vadeyya "alikaṁ maṁ samma avaca, tucchakaṁ maṁ samma avaca 'idha khanāhī'ti. So evaṁ vadeyya "nāhaṁ taṁ samma alikaṁ avacaṁ, tucchakaṁ avacaṁ, api ca ahameva ummādaṁ pāpuṇiṁ cetaso vipariyāyan"ti.

Evamevaṁ kho āvuso bhikkhu katthī hoti vikatthī adhigamesu "ahaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ dutiyaṁ jhānaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ tatiyaṁ jhānaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ catutthaṁ jhānaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ ākāsānañjāyatanaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ viññāṇañcāyatanaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ ākiñcaññāyatanaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipi, ahaṁ saññāvedayitanirodhaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipī"ti.

Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo samanuyuñjati samanuggāhati samanubhāsati. So Tathāgatena vā Tathāgatasāvakena vā jhāyinā samāpattikusalena paracittakusalena paracittapariyāyakusalena samanuyuñjiyamāno samanuggāhiyamāno samanubhāsiyamāno

1. Bandho (Ka)
2. Yācissasi maṁ (Sī), pavedeyyāsi maṁ (Syā), parājeyyāpi maṁ (Ka)

irīṇaṁ āpajjati, vicinaṁ āpajjati, anayaṁ āpajjati, byasanaṁ āpajjati, anayabyasanaṁ āpajjati.

Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo evaṁ cetasā ceto paricca manasi karoti "kiṁ nu kho ayamāyasmā katthī hoti vikatthī adhigamesu "ahaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ samāpajjāmipi -pa- ahaṁ saññāvedayitanirodhaṁ samāpajjāmipi vuṭṭhahāmipī"ti.

Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittapariyāyakusalo cetasā ceto paricca pajānāti.

Dīgharattaṁ kho ayamāyasmā khaṇḍakārī chiddakārī sabalakārī kammāsakārī na santatakārī na santatavutti sīlesu. Dussīlo kho ayamāyasmā, dussilyaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Assaddho kho pana ayamāyasmā, assaddhiyaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Appassuto kho pana ayamāyasmā anācāro, appasaccaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Dubbaco kho pana ayamāyasmā, dovacassatā kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Pāpamitto kho pana ayamāyasmā, pāpamittatā kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Kusīto kho pana ayamāyasmā, kosajjaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Muṭṭhassatiṁ kho pana ayamāyasmā, muṭṭhassaccaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Kuhako kho pana ayamāyasmā, kohaññaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Dubbharo kho pana ayamāyasmā, dubbharatā kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Duppañño kho pana ayamāyasmā, duppaññatā kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

So vatāvuso bhikkhu ime dasa dhamme appahāya imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati. So vatāvuso bhikkhu ime dasa dhamme pahāya imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjatīti. . Pañcamaṁ.

6. Adhimānasutta

86. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Mahākassapo Rājagahe viharati Veḷuvane kalandakanivāpe. Tatra kho āyasmā Mahākassapo bhikkhū āmantesi "āvuso bhikkhave"ti. "Āvuso"ti kho te bhikkhū āyasmato Mahākassapassa paccassosuṁ. Āyasmā Mahākassapo etadavoca—

Idhāvuso bhikkhu aññaṁ byākaroti "khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī"ti. Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo samanuyuñjati samanuggāhati samanubhāsati. So Tathāgatena vā Tathāgatasāvakena vā jhāyinā samāpattikusalena paracittakusalena paracittapariyāyakusalena samanuyuñjiyamāno samanuggāhiyamāno samanubhāsiyamāno irīṇaṁ āpajjati, vicinaṁ āpajjati, anayaṁ āpajjati, byasanaṁ āpajjati, anayabyasanaṁ āpajjati.

Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo evaṁ cetasā ceto paricca manasi karoti "kiṁ nu kho ayamāyasmā aññaṁ byākaroti 'khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī'ti".

Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo evaṁ cetasā ceto paricca pajānāti—

Adhimāniko kho ayamāyasmā adhimānasacco appatte pattasaññī akate katasaññī anadhigate adhigatasaññī adhimānena aññaṁ byākaroti "khīṇā jāti, vusitaṁ brāhmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī"ti.

Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo evaṁ cetasā ceto paricca manasi karoti "kiṁ nu kho ayamāyasmā nissāya adhimāniko adhimānasacco appatte pattasaññī akate katasaññī anadhigate adhigatasaññī adhimānena aññaṁ byākaroti 'khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī'ti".

Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo evaṁ cetasā ceto paricca pajānāti—

Bahussuto kho pana ayamāyasmā sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthaṁ sabyañjanaṁ kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ abhivadanti, tathārūpāssa dhammā bahussutā honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā. Tasmā ayamāyasmā adhimāniko adhimānasacco appatte pattasaññī akate katasaññī anadhigate adhigatasaññī adhimānena aññaṁ byākaroti "khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyaṁ, kataṁ karaṇīyaṁ, nāparaṁ itthattāyāti pajānāmī"ti.

Tamenaṁ Tathāgato vā Tathāgatasāvako vā jhāyī samāpattikusalo paracittakusalo paracittapariyāyakusalo evaṁ cetasā ceto paricca pajānāti—

Abhijjhālu kho pana ayamāyasmā abhijjhāpariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, abhijjhāpariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Byāpanno kho pana ayamāyasmā byāpādapariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, byāpādapariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Thinamiddho kho pana ayamāyasmā thinamiddhapariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, thinamiddhapariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Uddhato kho pana ayamāsmā uddhaccapariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, uddhaccapariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Vicikiccho kho pana ayamāyasmā vicikicchāpariyuṭṭhitena cetasā bahulaṁ viharati, vicikicchāpariyuṭṭhānaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Kammārāmo kho pana ayamāyasmā kammarato kammārāmataṁ anuyutto, kammārāmatā kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Bhassārāmo kho pana ayamāyasmā bhassarato bhassārāmataṁ anuyutto, bhassārāmatā kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Niddārāmo kho pana ayamāyasmā niddārato niddārāmataṁ anuyutto, niddārāmatā kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Saṅgaṇikārāmo kho pana ayamāyasmā saṅgaṇikarato saṅgaṇikārāmataṁ anuyutto, saṅgaṇikārāmatā kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

Sati kho pana ayamāyasmā uttari karaṇīye oramattakena visesādhigamena antarā vosānaṁ āpanno, antarā vosānagamanaṁ kho pana Tathāgatappavedite dhammavinaye parihānametaṁ.

So vatāvuso bhikkhu ime dasa dhamme appahāya imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti netaṁ ṭhānaṁ vijjati. So vatāvuso

bhikkhu ime dasa dhamme pahāya imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjissatīti ṭhānametaṁ vijjatīti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Nappiyasutta

87. Tatra kho Bhagavā kālaṅkataṁ bhikkhuṁ[1] ārabbha bhikkhū āmantesi "bhikkhavo"ti. "Bhadante"ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Idha bhikkhave bhikkhu adhikaraṇiko hoti adhikaraṇasamathassa na vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu adhikaraṇiko hoti adhikaraṇasamathassa na vaṇṇavādī, ayampi dhammo na piyatāya na garutāya na bhāvanāya na sāmaññāya na ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu na sikkhākāmo hoti sikkhāsamādānassa[2] na vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu na sikkhākāmo hoti sikkhāsamādānassa na vaṇṇavādī, ayampi dhammo na piyatāya na garutāya na bhāvanāya na sāmaññāya na ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu pāpiccho hoti icchāvinayassa na vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu pāpiccho hoti icchāvinayassa na vaṇṇavādī, ayampi dhammo na piyatāya na garutāya na bhāvanāya na sāmaññāya na ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu kodhano hoti kodhavinayassa na vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu kodhano hoti kodhavinayassa na vaṇṇavādī, ayampi dhammo na piyatāya na garutāya na bhāvanāya na sāmaññāya na ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu makkhī hoti makkhavinayassa na vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu makkhī hoti makkhavinayassa na vaṇṇavādī, ayampi dhammo na piyatāya na garutāya na bhāvanāya na sāmaññāya na ekībhāvāya saṁvattati.

---

1. Kalandakaṁ bhikkhuṁ (Sī), kāḷakabhikkhuṁ (Syā) 2. Sikkhākāmassa (Ka)

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu saṭho hoti sāṭheyyavinayassa na vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu saṭho hoti sāṭheyyavinayassa na vaṇṇavādī, ayampi dhammo na piyatāya na garutāya na bhāvanāya na sāmaññāya na ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu māyāvī hoti māyāvinayassa na vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu māyāvī hoti māyāvinayassa na vaṇṇavādī, ayampi dhammo na piyatāya na garutāya na bhāvanāya na sāmaññāya na ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu dhammānaṁ na nisāmakajātiko hoti dhammanisantiyā na vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu dhammānaṁ na nisāmakajātiko hoti dhammanisantiyā na vaṇṇavādī, ayampi dhammo na piyatāya na garutāya na bhāvanāya na sāmaññāya na ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu na paṭisallīno hoti paṭisallānassa na vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu na paṭisallīno hoti paṭisallānassa na vaṇṇavādī, ayampi dhammo na piyatāya na garutāya na bhāvanāya na sāmaññāya na ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu sabrahmacārīnaṁ na paṭisanthārako[1] hoti paṭisanthārakassa na vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu sabrahmacārīnaṁ na paṭisanthārako hoti paṭisanthārakassa na vaṇṇavādī, ayampi dhammo na piyatāya na garutāya na bhāvanāya na sāmaññāya na ekībhāvāya saṁvattati.

Evarūpassa bhikkhave bhikkhuno kiñcāpi evaṁ icchā uppajjeyya "aho vata maṁ sabrahmacārī sakkareyyuṁ garuṁ kareyyuṁ[2] māneyyuṁ pūjeyyun"ti. Atha kho naṁ sabrahmacārī na ceva sakkaronti na garuṁ karonti[3] na mānenti na pūjenti. Taṁ kissa hetu? Thathāhissa bhikkhave viññū sabrahmacārī te pāpake akusale dhamme appahīne samanupassanti.

Seyyathāpi bhikkhave assakhaḷuṅkassa kiñcāpi evaṁ icchā uppajjeyya "aho vata maṁ manussā ājānīyaṭṭhāne ṭhapeyyuṁ, ājānīyabhojanañca bhojeyyuṁ, ājānīyaparimajjanañca parimajjeyyun"ti. Atha kho naṁ manussā

1. Paṭisandhārako (Ka) 2. Garukareyyuṁ (Sī, Syā) 3. Garukaronti (Sī, Syā)

na ceva ājānīyaṭṭhāne ṭhapenti, na ca ājānīyabhojanaṁ bhojenti, na ca ājānīyaparimajjanaṁ parimajjanti. Taṁ kissa hetu? Tathāhissa bhikkhave viññū manussā tāni sāṭheyyāni kūṭeyyāni jimheyyāni vaṅkeyyāni appahīnāni samanupassanti. Evamevaṁ kho bhikkhave evarūpassa bhikkhuno kiñcāpi evaṁ icchā uppajjeyya "aho vata maṁ sabrahmacārī sakkareyyuṁ garuṁ kareyyuṁ māneyyuṁ pūjeyyun"ti. Atha kho naṁ sabrahmacārī na ceva sakkaronti na garuṁ karonti na mānenti na pūjenti. Taṁ kissa hetu? Tathāhissa bhikkhave viññū sabrahmacārī te pāpake akusale dhamme appahīne samanupassanti.

Idha pana bhikkhave bhikkhu na adhikaraṇiko hoti adhikaraṇasamathassa vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu na adhikaraṇiko hoti adhikaraṇasamathassa vaṇṇavādī, ayampi dhammo piyatāya garutāya bhāvanāya sāmaññāya ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu sikkhākāmo hoti sikkhāsamādānassa vaṇṇavadī. Yampi bhikkhave bhikkhu sikkhākāmo hoti sikkhāsamādānassa vaṇṇavādī, ayampi dhammo piyatāya garutāya bhāvanāya sāmaññāya ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu appiccho hoti icchāvinayassa vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu appiccho hoti icchāvinayassa vaṇṇavādī, ayampi dhammo -pa- ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu akkodhano hoti kodhavinayassa vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu akkodhano hoti kodhavinayassa vaṇṇavādī, ayampi dhammo -pa- ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu amakkhī hoti makkhavinayassa vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu amakkhī hoti makkhavinayassa vaṇṇavādī, ayampi dhammo -pa- ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu asaṭho hoti sāṭheyyavinayassa vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu asaṭho hoti sāṭheyyavinayassa vaṇṇavādī, ayampi dhammo -pa- ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu amāyāvī hoti māyāvinayassa vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu amāyāvī hoti māyāvinayassa vaṇṇavādī, ayampi dhammo -pa- ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu dhammānaṁ nisāmakajātiko hoti dhammanisantiyā vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu dhammānaṁ nisāmakajātiko hoti dhammanisantiyā vaṇṇavādī, ayampi dhammo -pa- ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu paṭisallīno hoti paṭisallānassa vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu paṭisallīno hoti paṭisallānassa vaṇṇavādī, ayampi dhammo -pa- ekībhāvāya saṁvattati.

Puna caparaṁ bhikkhave bhikkhu sabrahmacārīnaṁ paṭisanthārako hoti paṭisanthārakassa vaṇṇavādī. Yampi bhikkhave bhikkhu sabrahmacārīnaṁ paṭisanthārako hoti paṭisanthārakassa vaṇṇavādī, ayampi dhammo piyatāya garutāya bhāvanāya sāmaññāya ekībhāvāya saṁvattati.

Evarūpassa bhikkhave bhikkhuno kiñcāpi na evaṁ icchā uppajjeyya "aho vata maṁ sabrahmacārī sakkareyyuṁ garuṁ kareyyuṁ māneyyuṁ pūjeyyun"ti. Atha kho naṁ sabrahmacārī sakkaronti garuṁ karonti mānenti pūjenti. Taṁ kissa hetu? Tathāhissa bhikkhave viññū sabrahmacārī te pāpake akusale dhamme pahīne samanupassanti.

Seyyathāpi bhikkhave bhaddassa assājānīyassa kiñcāpi na evaṁ icchā uppajjeyya "aho vata maṁ manussā ājānīyaṭṭhāne ṭhapeyyuṁ, ājānīyabhojanañca bhojeyyuṁ, ājānīyaparimajjanañca parimajjeyyun"ti. Atha kho naṁ manussā ājānīyaṭṭhāne ca ṭhapenti, ājānīyabhojanañca bhojenti ājānīyaparimajjanañca parimajjanti. Taṁ kissa hetu? Tathāhissa bhikkhave viññū manussā tāni sāṭheyyāni kūṭeyyāni jimheyyāni vaṅkeyyāni pahīnāni samanupassanti.

Evamevaṁ kho bhikkhave evarūpassa bhikkhuno kiñcāpi na evaṁ icchā uppajjeyya "aho vata maṁ sabrahmacārī sakkareyyuṁ garuṁ kareyyuṁ māneyyuṁ pūjeyyun"ti. Atha kho naṁ sabrahmacārī sakkaronti garuṁ karonti mānenti pūjenti. Taṁ kissa hetu? Tathāhissa bhikkhave viññū sabrahmacārī te pāpake akusale dhamme pahīne samanupassantīti. . Sattamaṁ.

8. Akkosakasutta

88. Yo so bhikkhave bhikkhu akkosakaparibhāsako ariyūpavādī sabrahmacārīnaṁ. Ṭhānametaṁ avakāso[1], yaṁ so dasannaṁ byasanānaṁ aññataraṁ byasanaṁ nigaccheyya[2]. Katamesaṁ dasannaṁ? Anadhigataṁ nādhigacchati, adhigatā parihāyati, saddhammassa na vodāyanti, saddhammesu vā adhimāniko hoti, anabhirato vā brahmacariyaṁ carati, aññataraṁ vā saṁkiliṭṭhaṁ āpattiṁ āpajjati, gāḷhaṁ vā rogātaṅkaṁ phusati, ummādaṁ vā pāpuṇāti cittakkhepaṁ, sammūḷho kālaṁ karoti, kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjati. Yo so bhikkhave bhikkhu akkosakaparibhāsako ariyūpavādī sabrahmacārīnaṁ. Ṭhānametaṁ avakāso, yaṁ so imesaṁ dasannaṁ byasanānaṁ aññataraṁ byasanaṁ nigaccheyyāti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Kokālikasutta

89. * Atha kho Kokāliko bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Kokāliko bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca "pāpicchā bhante Sāriputtamoggallānā, pāpikānaṁ icchānaṁ vasaṁ gatā"ti. Mā hevaṁ Kokālika, mā hevaṁ Kokālika, pasādehi Kokālika Sāriputtamoggallānesu cittaṁ, pesalā Sāriputtamoggallānāti.

Dutiyampi kho Kokāliko bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca "kiñcāpi me bhante Bhagavā saddhāyiko paccayiko, atha kho pāpicchāva Sāriputtamoggallānā pāpikānaṁ icchānaṁ vasaṁ gatā"ti. Mā hevaṁ Kokālika, mā hevaṁ Kokālika, pasādehi Kokālika Sāriputtamoggallānesu cittaṁ, pesalā Sāriputtamoggallānāti.

Tatiyampi kho bhikkhave Kokāliko bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca "kiñcāpi me bhante Bhagavā saddhāyiko paccayiko, atha kho pāpicchāva Sāriputtamoggallānā pāpikānaṁ icchānaṁ vasaṁ gatā"ti. Mā hevaṁ Kokālika, mā hevaṁ Kokālika, pasādehi

---

1. Aṭṭhānametaṁ anavakāso (Sī, Syā, I) 2. Na nigaccheyya (Sī, Syā, I)

* Saṁ 1. 152; Khu 1. 379 piṭṭhesupi.

Kokālika Sāriputtamoggallānesu cittaṁ, pesalā Sāriputtamoggallānāti.

Atha kho Kokāliko bhikkhu uṭṭhāyāsanā Bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā pakkāmi, acirapakkantassa ca Kokālikassa bhikkhuno sāsapamattīhi pīḷakāhi sabbo kāyo phuṭo ahosi, sāsapamattiyo hutvā muggamattiyo ahesuṁ, muggamattiyo hutvā kalāyamattiyo ahesuṁ, kalāyamattiyo hutvā kolaṭṭhimattiyo ahesuṁ, kolaṭṭhimattiyo hutvā kolamattiyo ahesuṁ, kolamattiyo hutvā āmalakamattiyo ahesuṁ, āmalakamattiyo hutvā (tiṇḍukamattiyo ahesuṁ, tiṇḍukamattiyo hutvā)[1] beḷuvasalāṭukamattiyo ahesuṁ, beḷuvasalāṭukamattiyo hutvā billamattiyo ahesuṁ, billamattiyo hutvā pabhijjiṁsu, pubbañca lohitañca paggghariṁsu, so sudaṁ kadalipattesu seti macchova visagilito.

Atha kho Turū paccekabrahmā[2] yena Kokāliko bhikkhu tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā vehāse ṭhatvā Kokālikaṁ bhikkhuṁ etadavoca "pasādehi Kokālika Sāriputtamoggallānesu cittaṁ, pesalā Sāriputtamoggallānā"ti. Kosi tvaṁ āvusoti. Ahaṁ Turū paccekabrahmāti. Nanu tvaṁ āvuso Bhagavatā anāgāmī byākato, atha kiñcarahi idhāgato, passa yāvañca te idaṁ aparaddhanti.

Atha kho Turū paccekabrahmā Kokālikaṁ bhikkhuṁ gāthāhi ajjhabhāsi—

"Purisassa hi jātassa, kuṭhārī jāyate mukhe.
Yāya chindati attānaṁ, bālo dubbhāsitaṁ bhaṇaṁ.

Yo nindiyaṁ pasaṁsati, taṁ vā nindati yo pasaṁsiyo.
Vicināti mukhena so kaliṁ, kalinā tena sukhaṁ na vindati.

Appamattako ayaṁ kali, yo akkhesu dhanaparājayo.
Sabbassāpi sahāpi attanā, ayameva mahattaro kali.
Yo sugatesu manaṁ padūsaye.

1. Saṁ 1. 152 piṭṭhe; Khu 1. 380 piṭṭhesu natthi.
2. Tuduppaccekabrahmā (Sī, I), tudi paccekabrahmā (Syā), turi paccekabrahmā (Ka) Saṁ 1. 151 piṭṭhepi.

Sataṁ sahassānaṁ nirabbudānaṁ, chattiṁsati pañca ca abbudāni.
Yamariyagarahī nirayaṁ upeti, vācaṁ manañca paṇidhāya pāpakan"ti.

Atha kho Kokāliko bhikkhu teneva ābādhena kālamakāsi, kālaṅkato ca Kokāliko bhikkhu padumaṁ nirayaṁ upapajjati Sāriputtamoggallānesu cittaṁ āghātetvā.

Atha kho brahmā Sahampati abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇo kevalakappaṁ Jetavanaṁ obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ aṭṭhāsi, ekamantaṁ ṭhito kho brahmā Sahampati Bhagavantaṁ etadavoca "Kokāliko bhante bhikkhu kālaṅkato, kālaṅkato ca bhante Kokāliko bhikkhu padumaṁ nirayaṁ upapanno Sāriputtamoggallānesu cittaṁ āghātetvā"ti. Idamavoca brahmā Sahampati, idaṁ vatvā Bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā tatthevantaradhāyi.

Atha kho Bhagavā tassā rattiyā accayena bhikkhū āmantesi—imaṁ bhikkhave rattiṁ brahmā Sahampati abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇo kevalakappaṁ Jetavanaṁ obhāsetvā yenāhaṁ tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā maṁ abhivādetvā ekamantaṁ aṭṭhāsi, ekamantaṁ ṭhito kho bhikkhave brahmā Sahampati maṁ etadavoca "Kokāliko bhante bhikkhu kālaṅkato, kālaṅkato ca bhante Kokāliko bhikkhu padumaṁ nirayaṁ upapanno Sāriputtamoggallānesu cittaṁ āghātetvā"ti. Idamavoca bhikkhave brahmā Sahampati, idaṁ vatvā maṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā tatthevantaradhāyīti.

Evaṁ vutte aññataro bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca "kīva dīghaṁ nu kho bhante padume niraye āyuppamāṇan"ti. Dīghaṁ kho bhikkhu padume niraye āyuppamāṇaṁ, na taṁ sukaraṁ saṅkhātuṁ "ettakāni vassānī"ti vā "ettakāni vassasatānī"ti vā "ettakāni vassasahassānī"ti vā "ettakāni vassasatasahassānī"ti vāti.

Sakkā pana bhante upamaṁ kātunti. "Sakkā bhikkhū"ti Bhagavā avoca. Seyyathāpi bhikkhu vīsati khāriko Kosalako tilavāho, tato puriso vassasatassa vassasatassa accayena ekamekaṁ tilaṁ

uddhareyya, khippataraṁ kho so bhikkhu vīsatikhāriko Kosalako tilavāho iminā upakkamena parikkhayaṁ pariyādānaṁ gaccheyya, na tveva eko Abbudo nirayo. Seyyathāpi bhikkhu vīsati Abbudā nirayā, evameko Nirabbudo nirayo. Seyyathāpi bhikkhu vīsati Nirabbudā nirayā, evameko Ababo nirayo. Seyyathāpi bhikkhu vīsati Ababā nirayā, evameko Aṭaṭo nirayo. Seyyathāpi bhikkhu vīsati Aṭaṭā nirayā, evameko Ahaho nirayo. Seyyathāpi bhikkhu vīsati Ahahā nirayā, evameko Kumudo nirayo. Seyyathāpi bhikkhu vīsati Kumudā nirayā, evameko Sogandhiko nirayo. Seyyathāpi bhikkhu vīsati Sogandhikā nirayā, evameko Uppalako nirayo. Seyyathāpi bhikkhu vīsati Uppalakā nirayā, evameko Puṇḍarīko nirayo. Seyyathāpi bhikkhu vīsati Puṇḍarīkā nirayā, evameko Padumo nirayo. Padumaṁ kho pana bhikkhu nirayaṁ Kokāliko bhikkhu upapanno Sāriputtamoggallānesu cittaṁ āghātetvāti. Idamavoca Bhagavā, idaṁ vatvāna Sugato athāparaṁ etadavoca Satthā—

"Purisassa hi jātassa, kuṭhārī jāyate mukhe.
Yāya chindati attānaṁ, bālo dubbhāsitaṁ bhaṇaṁ.

Yo nindiyaṁ pasaṁsati, taṁ vā nindati yo pasaṁsiyo.
Vicināti mukhena so kaliṁ, kalinā tena sukhaṁ na vindati.

Appamattako ayaṁ kali, yo akkhesu dhanaparājayo.
Sabbassāpi sahāpi attanā, ayameva mahattaro kali.
Yo suggatesu manaṁ padūsaye.

Sataṁ sahassānaṁ Nirabbudānaṁ,
Chattiṁsati pañca ca Abbudāni.
Yamariyagarahī nirayaṁ upeti,
Vācaṁ manañca paṇidhāya pāpakan"ti. . Navamaṁ.

10. Khīṇāsavabalasutta

90. Atha kho āyasmā Sāriputto yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho āyasmantaṁ Sāriputtaṁ Bhagavā etadavoca "kati nu kho Sāriputta

khīṇāsavassa bhikkhuno balāni, yehi balehi samannāgato khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti ‘khīṇā me āsavā’ti”.

Dasa bhante khīṇāsavassa bhikkhuno balāni, yehi balehi samannāgato khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti “khīṇā me āsavā”ti. Katamāni dasa? * Idha bhante khīṇāsavassa bhikkhuno aniccato sabbe saṅkhārā yathābhūtaṁ sammappaññāya sudiṭṭhā honti. Yampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno aniccato sabbe saṅkhārā yathābhūtaṁ sammappaññāya sudiṭṭhā honti, idampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno balaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti “khīṇā me āsavā”ti. (1)

Puna caparaṁ bhante khīṇāsavassa bhikkhuno aṅgārakāsūpamā kāmā yathābhūtaṁ sammappaññāya sudiṭṭhā honti. Yampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno aṅgārakāsūpamā kāmā yathābhūtaṁ sammappaññāya sudiṭṭhā honti, idampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno balaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti “khīṇā me āsavā”ti. (2)

Puna caparaṁ bhante khīṇāsavassa bhikkhuno vivekaninnaṁ cittaṁ hoti vivekapoṇaṁ vivekapabbhāraṁ vivekaṭṭhaṁ nekkhammābhirataṁ byantībhūtaṁ sabbaso āsavaṭṭhāniyehi dhammehi. Yampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno vivekaninnaṁ cittaṁ hoti vivekapoṇaṁ vivekapabbhāraṁ vivekaṭṭhaṁ nekkhammābhirataṁ byantībhūtaṁ sabbaso āsavaṭṭhāniyehi dhammehi. Idampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno balaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti “khīṇā me āsavā”ti. (3)

Puna caparaṁ bhante khīṇāsavassa bhikkhuno cattāro satipaṭṭhānā bhāvitā honti subhāvitā. Yampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno cattāro satipaṭṭhānā bhāvitā honti subhāvitā. Idampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno balaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti “khīṇā me āsavā”ti. (4)

Puna caparaṁ bhante khīṇāsavassa bhikkhuno cattāro sammappadhānā bhāvitā honti subhāvitā -pa- cattāro iddhipādā bhāvitā honti

---

* Heṭṭhā 58; Khu 9. 355 piṭṭhesupi.

subhāvitā -pa- pañcindriyāni. Pañca balāni bhāvitāni honti subhāvitāni. Satta bojjhaṅgā bhāvitā honti subhāvitā. Ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvito hoti subhāvito. Yampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvito hoti subhāvito. Idampi bhante khīṇāsavassa bhikkhuno balaṁ hoti, yaṁ balaṁ āgamma khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti "khīṇā me āsavā"ti. (5-10)

Imāni kho bhante dasa khīṇāsavassa bhikkhuno balāni, yehi balehi samannāgato khīṇāsavo bhikkhu āsavānaṁ khayaṁ paṭijānāti "khīṇā me āsavā"ti. . Dasamaṁ.

Theravaggo catuttho.

Tassuddānaṁ

Vāhanānando Puṇṇiyo, Byākaraṁ Katthimāniko.
Napiyakkosakokāli, Khīṇāsavabalena cāti.

---

(10) 5. Upālivagga

1. Kāmabhogīsutta

91. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho Anāthapiṇḍikaṁ gahapatiṁ Bhagavā etadavoca—

Dasayime gahapati kāmabhogī santo saṁvijjamānā lokasmiṁ. Katame dasa? Idha gahapati ekacco kāmabhogī adhammena bhoge pariyesati sāhasena, adhammena bhoge pariyesitvā sāhasena na attānaṁ sukheti na pīṇeti[1] na saṁvibhajati na puññāni karoti. (1)

---

1. Na attānaṁ sukheti pīṇeti (Sī, Syā, I) evamuparipi.

Idha pana gahapati ekacco kāmabhogī adhammena bhoge pariyesati sāhasena, adhammena bhoge pariyesitvā sāhasena attānaṁ sukheti pīṇeti na saṁvibhajati na puññāni karoti. (2)

Idha pana gahapati ekacco kāmabhogī adhammena bhoge pariyesati sāhasena, adhammena bhoge pariyesitvā sāhasena attānaṁ sukheti pīṇeti saṁvibhajati puññāni karoti. (3)

Idha pana gahapati ekacco kāmabhogī dhammādhammena bhoge pariyesati sāhasenapi asāhasenapi, dhammādhammena bhoge pariyesitvā sāhasenapi asāhasenapi na attānaṁ sukheti na pīṇeti na saṁvibhajati na puññāni karoti. (4)

Idha pana gahapati ekacco kāmabhogī dhammādhammena bhoge pariyesati sāhasenapi asāhasenapi, dhammādhammena bhoge pariyesitvā sāhasenapi asāhasenapi attānaṁ sukheti pīṇeti na saṁvibhajati na puññāni karoti. (5)

Idha pana gahapati ekacco kāmabhogī dhammādhammena bhoge pariyesati sāhasenapi asāhasenapi, dhammādhammena bhoge pariyesitvā sāhasenapi asāhasenapi attānaṁ sukheti pīṇeti saṁvibhajati puññāni karoti. (6)

Idha pana gahapati ekacco kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena, dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena na attānaṁ sukheti na pīṇeti na saṁvibhajati na puññāni karoti. (7)

Idha pana gahapati ekacco kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena, dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena attānaṁ sukheti pīṇeti na saṁvibhajati na puññāni karoti. (8)

Idha pana gahapati ekacco kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena, dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena attānaṁ sukheti pīṇeti saṁvibhajati puññāni karoti, te ca bhoge gathito[1]

---

1. Gamito (Ka) Aṁ 1. 278 piṭṭhepi passitabbaṁ.

mucchito ajjhosanno[1] anādīnavadassāvī anissaraṇapañño paribhuñjati. (9)

Idha pana gahapati ekacco kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena, dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena attānaṁ sukheti pīṇeti saṁvibhajati puññāni karoti, te ca bhoge agathito amucchito anajjhosanno ādīnavadassāvī nissaraṇapañño paribhuñjati. (10)

Tatra gahapati yvāyaṁ kāmabhogī adhammena bhoge pariyesati sāhasena, adhammena bhoge pariyesitvā sāhasena na attānaṁ sukheti na pīṇeti na saṁvibhajati na puññāni karoti. Ayaṁ gahapati kāmabhogī tīhi ṭhānehi gārayho. "Adhammena bhoge pariyesati sāhasenā"ti iminā paṭhamena ṭhānena gārayho, "na attānaṁ sukheti na pīṇetī"ti iminā dutiyena ṭhānena gārayho, "na saṁvibhajati na puññāni karotī"ti iminā tatiyena ṭhānena gārayho. Ayaṁ gahapati kāmabhogī imehi tīhi ṭhānehi gārayho. (1)

Tatra gahapati yvāyaṁ kāmabhogī adhammena bhoge pariyesati sāhasena, adhammena bhoge pariyesitvā sāhasena attānaṁ sukheti pīṇeti na saṁvibhajati na puññāni karoti. Ayaṁ gahapati kāmabhogī dvīhi ṭhānehi gārayho, ekena ṭhānena pāsaṁso. "Adhammena bhoge pariyesati sāhasenā"ti iminā paṭhamena ṭhānena gārayho, "attānaṁ sukheti pīṇetī"ti iminā ekena ṭhānena pāsaṁso, "na saṁvibhajati na puññāni karotī"ti iminā dutiyena ṭhānena gārayho. Ayaṁ gahapati kāmabhogī imehi dvīhi ṭhānehi gārayho, iminā ekena ṭhānena pāsaṁso. (2)

Tatra gahapati yvāyaṁ kāmabhogī adhammena bhoge pariyesati sāhasena, adhammena bhoge pariyesitvā sāhasena attānaṁ sukheti pīṇeti saṁvibhajati puññāni karoti. Ayaṁ gahapati kāmabhogī ekena ṭhānena gārayho, dvīhi ṭhānehi pāsaṁso. "Adhammena bhoge pariyesati sāhasenā"ti iminā ekena ṭhānena gārayho, "attānaṁ

1. Ajjhāpanno (sabbattha) Aṁ 1. 278 piṭṭhe suttavaṇṇanā Ṭīkā oloketabbā.

sukheti pīṇetī”ti iminā paṭhamena ṭhānena pāsaṁso, “saṁvibhajati puññāni karotī”ti iminā dutiyena ṭhānena pāsaṁso. Ayaṁ gahapati kāmabhogī iminā ekena ṭhānena gārayho, imehi dvīhi ṭhānehi pāsaṁso. (3)

Tatra gahapati yvāyaṁ kāmabhogī dhammādhammena bhoge pariyesati sāhasena asāhasenapi, dhammādhammena bhoge pariyesitvā sāhasenapi asāhasenapi na attānaṁ sukheti na pīṇeti na saṁvibhajati na puññāni karoti. Ayaṁ gahapati kāmabhogī ekena ṭhānena pāsaṁso, tīhi ṭhānehi gārayho. “Dhammena bhoge pariyesati asāhasenā”ti iminā ekena ṭhānena pāsaṁso. “Adhammena bhoge pariyesati sāhasenā”ti iminā paṭhamena ṭhānena gārayho, “na attānaṁ sukheti na pīṇetī”ti iminā dutiyena ṭhānena gārayho, “na saṁvibhajati na puññāni karotī”ti iminā tatiyena ṭhānena gārayho. Ayaṁ gahapati kāmabhogī iminā ekena ṭhānena pāsaṁso, imehi tīhi ṭhānehi gārayho. (4)

Tatra gahapati yvāyaṁ kāmabhogī dhammādhammena bhoge pariyesati sāhasenapi asāhasenapi, dhammādhammena bhoge pariyesitvā sāhasenapi asāhasenapi attānaṁ sukheti pīṇeti na saṁvibhajati na puññāni karoti. Ayaṁ gahapati kāmabhogī dvīhi ṭhānehi pāsaṁso, dvīhi ṭhānehi gārayho. “Dhammena bhoge pariyesati asāhasenā”ti iminā paṭhamena ṭhānena pāsaṁso, “adhammena bhoge pariyesati sāhasenā”ti iminā paṭhamena ṭhānena gārayho, “attānaṁ sukheti pīṇetī”ti iminā dutiyena ṭhānena pāsaṁso, “na saṁvibhajati na puññāni karotī”ti iminā dutiyena ṭhānena gārayho. Ayaṁ gahapati kāmabhogī imehi dvīhi ṭhānehi pāsaṁso, imehi dvīhi ṭhānehi gārayho. (5)

Tatra gahapati yvāyaṁ kāmabhogī dhammādhammena bhoge pariyesati sāhasenapi asāhasenapi, dhammādhammena bhoge pariyesitvā sāhasenapi asāhasenapi attānaṁ sukheti pīṇeti saṁvibhajati puññāni karoti. Ayaṁ gahapati kāmabhogī tīhi ṭhānehi pāsaṁso,

ekena ṭhānena gārayho. “Dhammena bhoge pariyesati asāhasenā”ti iminā paṭhamena ṭhānena pāsaṁso, “adhammena bhoge pariyesati sāhasenā”ti iminā ekena ṭhānena gārayho. “Attānaṁ sukheti pīṇetī”ti iminā dutiyena ṭhānena pāsaṁso. “Saṁvibhajati puññāni karotī”ti iminā tatiyena ṭhānena pāsaṁso, ayaṁ gahapati kāmabhogī imehi tīhi ṭhānehi pāsaṁso, iminā ekena ṭhānena gārayho. (6)

Tatra gahapati yvāyaṁ kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena, dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena na attānaṁ sukheti na pīṇeti na saṁvibhajati na puññāni karoti. Ayaṁ gahapati kāmabhogī ekena ṭhānena pāsaṁso, dvīhi ṭhānehi gārayho. “Dhammena bhoge pariyesati asāhasenā”ti iminā ekena ṭhānena pāsaṁso, “na attānaṁ sukheti na pīṇetī”ti iminā paṭhamena ṭhānena gārayho, “na saṁvibhajati na puññāni karotī”ti iminā dutiyena ṭhānena gārayho. Ayaṁ gahapati kāmabhogī iminā ekena ṭhānena pāsaso, imehi dvīhi ṭhānehi gārayho. (7)

Tatra gahapati yvāyaṁ kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena, dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena attānaṁ sukheti pīṇeti na saṁvibhajati na puññāni karoti. Ayaṁ gahapati kāmabhogī dvīhi ṭhānehi pāsaṁso, ekena ṭhānena gārayho. “Dhammena bhoge pariyesati asāhasenā”ti iminā paṭhamena ṭhānena pāsaṁso, “attānaṁ sukheti pīṇetī”ti iminā dutiyena ṭhānena pāsaṁso, “na saṁvibhajati na puññāni karotī”ti iminā ekena ṭhānena gārayho. Ayaṁ gahapati kāmabhogī imehi dvīhi ṭhānehi pāsaṁso, iminā ekena ṭhānena gārayho. (8)

Tatra gahapati yvāyaṁ kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena, dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena attānaṁ sukheti pīṇeti saṁvibhajati puññāni karoti, te ca bhoge gathito mucchito ajjhosanno anādīnavadassāvī anissaraṇapañño paribhuñjati. Ayaṁ gahapati kāmabhogī tīhi ṭhānehi pāsaṁso, ekena ṭhānena gārayho. “Dhammena bhoge pariyesati asāhasenā”ti iminā

paṭhamena ṭhānena pāsaṁso, "attānaṁ sukheti pīṇetī"ti iminā dutiyena ṭhānena pāsaṁso, "saṁvibhajati puññāni karotī"ti iminā tatiyena ṭhānena pāsaṁso, "te ca bhoge gathito mucchito ajjhosanno anādīnavadassāvī anissaraṇapañño paribhuñjatī"ti iminā ekena ṭhānena gārayho. Ayaṁ gahapati kāmabhogī imehi tīhi ṭhānehi pāsaṁso. Iminā ekena ṭhānena gārayho. (9)

Tatra gahapati yvāyaṁ kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena, dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena attānaṁ sukheti pīṇeti saṁvibhajati puññāni karoti, te ca bhoge agathito amucchito anajjhosanno ādīnavadassāvī nissaraṇapañño paribhuñjati. Ayaṁ gahapati kāmabhogī catūhi ṭhānehi pāsaṁso. "Dhammena bhoge pariyesati asāhasenā"ti iminā paṭhamena ṭhānena pāsaṁso, "attānaṁ sukheti pīṇetī"ti iminā dutiyena ṭhānena pāsaṁso, "saṁvibhajati puññāni karotī"ti iminā tatiyena ṭhānena pāsaṁso, "te ca bhoge agathito amucchito anajjhosanno ādīnavadassāvī nissaraṇapañño paribhuñjatī"ti iminā catutthena ṭhānena pāsaṁso. Ayaṁ gahapati kāmabhogī imehi catūhi ṭhānehi pāsaṁso. (10)

Ime kho gahapati dasa kāmabhogī santo saṁvijjamānā lokasmiṁ. Imesaṁ kho gahapati dasannaṁ kāmabhogīnaṁ yvāyaṁ kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena, dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena attānaṁ sukheti pīṇeti saṁvibhajati puññāni karoti, te ca bhoge agathito amucchito anajjhosanno ādīnavadassāvī nissaraṇapañño paribhuñjati. Ayaṁ imesaṁ dasannaṁ kāmabhogīnaṁ aggo ca seṭṭho ca pāmokkho[1] ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi gahapati gavā khīraṁ, khīramhā dadhi, dadhimhā navanītaṁ, navanītamhā sappi, sappimhā sappimaṇḍo, sappimaṇḍo tattha aggamakkhāyati.

Evamevaṁ kho gahapati imesaṁ dasannaṁ kāmabhogīnaṁ yvāyaṁ kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena, dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena attānaṁ sukheti pīṇeti

---

1. Mokkho (Ka-Sī) Aṁ 1. 408; Aṁ 2. 193; Saṁ 2. 224 piṭṭhesupi.

saṁvibhajati puññāni karoti, te ca bhoge agathito amucchito anajjhosanno ādīnavadassāvī nissaraṇapañño paribhuñjati. Ayaṁ imesaṁ dasannaṁ kāmabhogīnaṁ aggo ca seṭṭho ca pāmokkho[1] ca uttamo ca pavaro cāti. . Paṭhamaṁ.

2. Bhayasutta

92. * Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnaṁ kho Anāthapiṇḍikaṁ gahapatiṁ Bhagavā etadavoca—

Yato kho gahapati ariyasāvakassa pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti, catūhi ca sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti, ariyo cassa ñāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho. So ākaṅkhamāno attanāva attānaṁ byākareyya "khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇāpāyaduggativinipāto sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo"ti.

Katamāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti? Yaṁ gahapati pāṇātipātī pāṇātipātapaccayā diṭṭhadhammikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, samparāyikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, cetasikampi dukkhaṁ domanassaṁ paṭisaṁvedeti. Pāṇātipātā paṭivirato neva diṭṭhadhammikampi[2] bhayaṁ veraṁ pasavati, na samparāyikampi[3] bhayaṁ veraṁ pasavati, na cetasikampi[4] dukkhaṁ domanassaṁ paṭisaṁvedeti. Pāṇātipātā paṭiviratassa evaṁ taṁ bhayaṁ veraṁ vūpasantaṁ hoti.

Yaṁ gahapati adinnādāyī -pa- kāmesumicchācārī. Musāvādī. Surāmerayamajjapamādaṭṭhāyī surāmerayamajjapamādaṭṭhānapaccayā diṭṭhadhammikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, samparāyikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, cetasikampi dukkhaṁ domanassaṁ paṭisaṁvedeti. Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato neva diṭṭhadhammikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, na samparāyikampi bhayaṁ veraṁ pasavati, na cetasikampi dukkhaṁ domanassaṁ paṭisaṁvedeti. Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭiviratassa

---

1. Mokkho (Ka-Sī) Aṁ 2. 193 piṭṭhepi.
* Heṭṭhā 205; Saṁ 3. 338 piṭṭhesupi.
2. Neva diṭṭhadhammikaṁ.
3. Na samparāyikaṁ.
4. Na cetasikaṁ (Sī, Syā, I)

evaṁ taṁ bhayaṁ veraṁ vūpasantaṁ hoti. Imāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti.

Katamehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti? Idha gahapati ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti "itipi so Bhagavā -pa- Buddho Bhagavā"ti. Dhamme aveccappasādena samannāgato hoti "svākkhāto Bhagavatā dhammo sandiṭṭhiko akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattaṁ veditabbo viññūhī"ti. Saṁghe aveccappasādena samannāgato hoti "suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṁgho ujuppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṁgho ñāyappaṭipanno Bhagavato sāvakasaṁgho sāmīcippaṭipanno Bhagavato sāvakasaṁgho, yadidaṁ cattāri purisayugāni aṭṭha purisapuggalā, esa Bhagavato sāvakasaṁgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassā"ti. Ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇḍehi acchiddehi asabalehi akammāsehi bhujissehi viññuppasatthehi aparāmaṭṭhehi samādhisaṁvattanikehi. Imehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti.

Katamo cassa ariyo ñāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho? Idha gahapati ariyasāvako iti paṭisañcikkhati "iti imasmiṁ sati idaṁ hoti, imassuppādā idaṁ uppajjati. Imasmiṁ asati idaṁ na hoti, imassa nirodhā idaṁ nirujjhati—yadidaṁ avijjāpaccayā saṅkhārā, saṅkhārapaccayā viññāṇaṁ, viññāṇapaccayā nāmarūpaṁ, nāmarūpapaccayā saḷāyatanaṁ, saḷāyatanapaccayā phasso, phassapaccayā vedanā, vedanāpaccayā taṇhā, taṇhāpaccayā upādānaṁ, upādānapaccayā bhavo, bhavapaccayā jāti, jātipaccayā jarā maraṇaṁ soka parideva dukkha domanassupāyāsā sambhavanti, evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodho -pa- evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī"ti. Ayañcassa ariyo ñāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho.

Yato kho gahapati ariyasāvakassa imāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti, imehi ca catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti, ayañcassa ariyo ñāyo paññāya sudiṭṭho hoti

suppaṭividdho. So ākaṅkhamāno attanāva attānaṁ byākareyya “khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇāpāyaduggativinipāto sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo”ti. . Dutiyaṁ.

3. Kiṁdiṭṭhikasutta

93. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati divā divassa Sāvatthiyā nikkhami Bhagavantaṁ dassanāya. Atha kho Anāthapiṇḍikassa gahapatissa etadahosi “akālo kho tāva Bhagavantaṁ dassanāya, paṭisallīno Bhagavā, manobhāvanīyānampi bhikkhūnaṁ akālo dassanāya, paṭisallīnā manobhāvanīyā bhikkhū, yaṁnūnāhaṁ yena aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ ārāmo, tenupasaṅkameyyan”ti.

Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati yena aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ ārāmo tenupasaṅkami. Tena kho pana samayena aññatitthiyā paribbājakā saṅgamma samāgamma unnādino uccāsaddamahāsaddā anekavihitaṁ tiracchānakathaṁ kathentā nisinnā honti. Addasaṁsu kho te aññatitthiyā paribbājakā Anāthapiṇḍikaṁ gahapatiṁ dūratova āgacchantaṁ, disvāna aññamaññaṁ saṇṭhāpesuṁ “appasaddā bhonto hontu, mā bhonto saddamakattha. Ayaṁ Anāthapiṇḍiko gahapati ārāmaṁ āgacchati samaṇassa Gotamassa sāvako, yāvatā kho pana samaṇassa Gotamassa sāvakā gihī odātavasanā Sāvatthiyaṁ paṭivasanti, ayaṁ tesaṁ aññataro Anāthapiṇḍiko gahapati. Appasaddakāme kho pana te āyasmanto appasaddavinītā appasaddassa vaṇṇavādino, appeva nāma appasaddaṁ parisaṁ viditvā upasaṅkamitabbaṁ maññeyyā”ti.

Atha kho te aññatitthiyā paribbājakā tuṇhī ahesuṁ, atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati yena te aññatitthiyā paribbājakā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho Anāthapiṇḍikaṁ gahapatiṁ te aññatitthiyā

paribbājakā etadavocuṁ “vadehi gahapati, kiṁdiṭṭhiko samaṇo Gotamo”ti. Na kho ahaṁ bhante Bhagavato sabbaṁ diṭṭhiṁ jānāmīti.

Iti kira tvaṁ gahapati na samaṇassa Gotamassa sabbaṁ diṭṭhiṁ jānāsi vadehi gahapati kiṁdiṭṭhikā bhikkhūti. Bhikkhūnampi kho ahaṁ bhante na sabbaṁ diṭṭhiṁ jānāmīti.

Iti kira tvaṁ gahapati na samaṇassa Gotamassa sabbaṁ diṭṭhiṁ jānāsi, napi bhikkhūnaṁ sabbaṁ diṭṭhiṁ jānāsi, vadehi gahapati kiṁdiṭṭhikosi tuvanti. Etaṁ kho bhante amhehi na dukkaraṁ byākātuṁ, yaṁdiṭṭhikā mayaṁ. Iṅgha tāva āyasmanto yathāsakāni diṭṭhigatāni byākarontu, pacchāpetaṁ amhehi na dukkaraṁ bhavissati byākātuṁ, yaṁdiṭṭhikā mayanti.

Evaṁ vutte aññataro paribbājako Anāthapiṇḍikaṁ gahapatiṁ etadavoca “sassato loko, idameva saccaṁ moghamaññanti evaṁdiṭṭhiko ahaṁ gahapatī”ti.

Aññataropi kho paribbājako Anāthapiṇḍikaṁ gahapatiṁ etadavoca “asassato loko, idameva saccaṁ moghamaññanti evaṁdiṭṭhiko ahaṁ gahapatī”ti.

Aññataropi kho paribbājako Anāthapiṇḍikaṁ gahapatiṁ etadavoca “antavā loko -pa- anantavā loko. Taṁ jīvaṁ taṁ sarīraṁ. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīraṁ. Hoti Tathāgato paraṁ maraṇā. Na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā. Hoti ca na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā. Neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā, idameva saccaṁ moghamaññanti evaṁdiṭṭhiko ahaṁ gahapatī”ti.

Evaṁ vutte Anāthapiṇḍiko gahapati te paribbājake etadavoca—yvāyaṁ bhante āyasmā evamāha “sassato loko idameva saccaṁ moghamaññanti evaṁdiṭṭhiko ahaṁ gahapatī”ti, imassa ayamāyasmato diṭṭhi attano vā ayonisomanasikārahetu uppannā paratoghosapaccayā vā. Sā kho panesā diṭṭhi bhūtā saṅkhatā cetayitā paṭiccasamuppannā, yaṁ kho pana kiñci bhūtaṁ saṅkhataṁ cetayitaṁ paṭiccasamuppannaṁ tadaniccaṁ, yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ, yaṁ dukkhaṁ tadeveso āyasmā allīno tadeveso āyasmā ajjhupagato.

Yopāyaṁ bhante āyasmā evamāha “asassato loko, idameva saccaṁ moghamaññanti evaṁdiṭṭhiko ahaṁ gahapatī”ti, imassāpi ayamāyasmato diṭṭhi attano vā ayonisomanasikārahetu uppannā paratoghosapaccayā vā. Sā kho panesā diṭṭhi bhūtā saṅkhatā cetayitā paṭiccasamuppannā, yaṁ kho pana kiñci bhūtaṁ saṅkhataṁ cetayitaṁ paṭiccasamuppannaṁ tadaniccaṁ, yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ, yaṁ dukkhaṁ tadeveso āyasmā allīno tadeveso āyasmā ajjhupagato.

Yopāyaṁ bhante āyasmā evamāha “antavā loko -pa- anantavā loko. Taṁ jīvaṁ taṁ sarīraṁ. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīnaṁ. Hoti Tathāgato paraṁ maraṇā. Na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā. Hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṁ maraṇā. Neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā, idameva saccaṁ moghamaññanti evaṁdiṭṭhiko ahaṁ gahapatī”ti. Imassāpi ayamāyasmato diṭṭhi attano vā ayonisomanasikārahetu uppannā paratoghosapaccayā vā. Sā kho panesā diṭṭhi bhūtā saṅkhatā cetayitā paṭiccasamuppannā, yaṁ kho pana kiñci bhūtaṁ saṅkhataṁ cetayitaṁ paṭiccasamuppannaṁ tadaniccaṁ, yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ, yaṁ dukkhaṁ tadeveso āyasmā allīno tadeveso āyasmā ajjhupagatoti.

Evaṁ vutte te paribbājakā Anāthapiṇḍikaṁ gahapatiṁ etadavocuṁ “byākatāni kho gahapati amhehi sabbeheva yathāsakā diṭṭhigatāni, vadehi gahapati kiṁdiṭṭhikosi tuvan”ti. Yaṁ kho bhante kiñci bhūtaṁ saṅkhataṁ cetayitaṁ paṭiccasamuppannaṁ tadaniccaṁ, yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ, yaṁ dukkhaṁ taṁ “netaṁ mama, nesohamasmi, na meso attā”ti evaṁdiṭṭhiko ahaṁ bhanteti.

Yaṁ kho gahapati kiñci bhūtaṁ saṅkhataṁ cetayitaṁ paṭiccasamuppannaṁ tadaniccaṁ, yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ tadeva tvaṁ gahapati allīno tadeva tvaṁ gahapati ajjhupagatoti.

Yaṁ kho bhante kiñci bhūtaṁ saṅkhataṁ cetayitaṁ paṭiccasamuppannaṁ tadaniccaṁ, yadaniccaṁ taṁ dukkhaṁ, yaṁ dukkhaṁ taṁ “netaṁ mama, nesohamasmi, nameso attā”ti evametaṁ yathābhūtaṁ sammappaññāya sudiṭṭhaṁ, tassa ca uttari nissaraṇaṁ yathābhūtaṁ pajānāmīti.

Evaṁ vutte te paribbājakā tuṇhībhūtā maṅkubhūtā pattakkhandhā adhomukhā pajjhāyantā appaṭibhānā nisīdiṁsu. Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati te paribbājake tuṇhībhūte maṅkubhūte pattakkhandhe adhomukhe pajjhāyante appaṭibhāne viditvā uṭṭhāyāsanā yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Anāthapiṇḍiko gahapati yāvatako ahosi tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhiṁ kathāsallāpo, taṁ sabbaṁ Bhagavato ārocesi. Sādhu sādhu gahapati, evaṁ kho te gahapati moghapurisā kālena kālaṁ sahadhammena suniggahitaṁ niggahetabbāti.

Atha kho Bhagavā Anāthapiṇḍikaṁ gahapatiṁ dhammiyā kathāya sandassesi samādapesi samuttejesi sampahaṁsesi. Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati Bhagavatā dhammiyā kathāya sandassito samādapito samuttejito sampahaṁsito uṭṭhāyāsanā Bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā pakkāmi.

Atha kho Bhagavā acirapakkante Anāthapiṇḍike gahapatimhi bhikkhū āmantesi "yopi so bhikkhave bhikkhu vassasatupasampanno[1] imasmiṁ dhammavinaye, sopi evamevaṁ aññatitthiye paribbājake sahadhammena suniggahitaṁ niggaṇheyya, yathā taṁ Anāthapiṇḍikena gahapatinā niggahitā"ti. . Tatiyaṁ.

4. Vajjiyamāhitasutta

94. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Campāyaṁ viharati Gaggarāya pokkharaṇiyā tīre. Atha kho Vajjiyamāhito gahapati divā divassa Campāya nikkhami Bhagavantaṁ dassanāya. Atha kho Vajjiyamāhitassa gahapatissa etadavoca "akālo kho tāva Bhagavantaṁ dassanāya, paṭisallīno Bhagavā, manobhāvanīyānampi bhikkhūnaṁ akālo dassanāya, paṭisallīnā manobhāvanīyāpi bhikkhū, yaṁnūnāhaṁ yena aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ ārāmo tenupasaṅkameyyan"ti.

---

1. Bhikkhu dīgharattaṁ avedhi dhammo (Syā)

Atha kho Vajjiyamāhito gahapati yena aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ ārāmo tenupasaṅkami. Tena kho pana samayena te aññatitthiyā paribbājakā saṅgamma samāgamma unnādino uccāsaddamahāsaddā anekavihitaṁ tiracchānakathaṁ kathentā nisinnā honti.

Addasaṁsu kho te aññatitthiyā paribbājakā Vajjiyamāhitaṁ gahapatiṁ dūratova āgacchantaṁ, disvāna aññamaññaṁ saṇṭhāpesuṁ "appasaddā bhonto hontu, mā bhonto saddamakattha. Ayaṁ Vajjiyamāhito gahapati āgacchati samaṇassa Gotamassa sāvako. Yāvatā kho pana samaṇassa Gotamassa sāvakā gihī odātavasanā Campāyaṁ paṭivasanti, ayaṁ tesaṁ aññataro Vajjiyamāhito gahapati. Appasaddakāmā kho pana te āyasmanto appasaddavinītā appasaddassa vaṇṇavādino, appeva nāma appasaddaṁ parisaṁ viditvā upasaṅkamitabbaṁ maññeyyā"ti.

Atha kho te aññatitthiyā paribbājakā tuṇhī ahesuṁ. Atha kho Vajjiyamāhito gahapati yena te aññatitthiyā paribbājakā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho Vajjiyamāhitaṁ gahapatiṁ te aññatitthiyā paribbājakā etadavocuṁ "saccaṁ kira gahapati samaṇo Gotamo sabbaṁ tapaṁ garahati, sabbaṁ tapassiṁ lūkhājīviṁ ekaṁsena upakkosati upavadatī"ti. Na kho bhante Bhagavā sabbaṁ tapaṁ garahati, napi sabbaṁ tapassiṁ lūkhājīviṁ ekaṁsena upakkosati upavadati. Gārayhaṁ kho bhante Bhagavā garahati, pasaṁsitabbaṁ pasaṁsati. Gārayhaṁ kho pana bhante Bhagavā garahanto pasaṁsitabbaṁ pasaṁsanto vibhajjavādo Bhagavā, na so Bhagavā ettha ekaṁsavādoti.

Evaṁ vutte aññataro paribbājako Vajjiyamāhitaṁ gahapatiṁ etadavoca "āgamehi tvaṁ gahapati, yassa tvaṁ samaṇassa Gotamassa vaṇṇaṁ bhāsati, samaṇo Gotamo venayiko appaññattiko"ti. Etthapāhaṁ bhante āyasmante vakkhāmi sahadhammena, "idaṁ kusalan"ti bhante Bhagavatā paññattaṁ, "idaṁ akusalan"ti bhante Bhagavatā paññattaṁ, iti kusalākusalaṁ Bhagavā paññāpayamāno sapaññattiko Bhagavā, na so Bhagavā venayiko appaññattikoti.

Evaṁ vutte te paribbājakā tuṇhībhūtā maṅkubhūtā pattakkhandhā adhomukhā pajjhāyantā appaṭibhānā nisīdiṁsu. Atha kho Vajjiyamāhito gahapati te paribbājake tuṇhībhūte maṅkubhūte pattakkhandhe adhomukhe pajjhāyante appaṭibhāne viditvā uṭṭhāyāsanā yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Vajjiyamāhito gahapati yāvatako ahosi tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhiṁ kathāsallāpo, taṁ sabbaṁ Bhagavato ārocesi.

Sādhu sādhu gahapati, evaṁ kho te gahapati moghapurisā kālena kālaṁ sahadhammena suniggahitaṁ niggahetabbā. Nāhaṁ gahapati sabbaṁ tapaṁ "tapitabban"ti vadāmi, na ca panāhaṁ gahapati sabbaṁ tapaṁ "na tapitabban"ti vadāmi. Nāhaṁ gahapati sabbaṁ samādānaṁ "samāditabban"ti vadāmi, na panāhaṁ gahapati sabbaṁ samādānaṁ "na samāditabban"ti vadāmi. Nāhaṁ gahapati sabbaṁ padhānaṁ "padahitabban"ti vadāmi, na panāhaṁ gahapati sabbaṁ padhānaṁ "na padahitabban"ti vadāmi. Nāhaṁ gahapati sabbo paṭinissaggo "paṭinissajjitabbo"ti vadāmi, na panāhaṁ gahapati sabbo paṭinissaggo "na paṭinissajjitabbo"ti vadāmi. Nāhaṁ gahapati sabbā vimutti "vimuccitabbā"ti vadāmi, na panāhaṁ gahapati sabbā vimutti "na vimuccitabbā"ti vadāmi.

Yaṁ hi gahapati tapaṁ tapato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyanti. Evarūpaṁ tapaṁ "na tapitabban"ti vadāmi. Yañca khvassa gahapati tapaṁ tapato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhanti. Evarūpaṁ tapaṁ "tapitabban"ti vadāmi.

Yaṁ hi gahapati samādānaṁ samādiyato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyanti. Evarūpaṁ samādānaṁ "na samāditabban"ti vadāmi. Yañca khvassa gahapati samādānaṁ samādiyato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhanti. Evarūpaṁ samādānaṁ "samāditabban"ti vadāmi.

Yaṁ hi gahapati padhānaṁ padahato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyanti. Evarūpaṁ padhānaṁ "na padahitabban"ti vadāmi. Yañca khvassa gahapati padhānaṁ padahato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhanti. Evarūpaṁ padhānaṁ "padahitabban"ti vadāmi.

Yaṁ hi gahapati paṭinissaggaṁ paṭinissajjato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyanti. Evarūpo paṭinissaggo "na paṭinissajjitabbo"ti vadāmi. Yañca khvassa gahapati paṭinissaggaṁ paṭinissajjato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhanti. Evarūpo paṭinissaggo "paṭinissajjitabbo"ti vadāmi.

Yaṁ hi gahapati vimuttiṁ vimuccato akusalā dhammā abhivaḍḍhanti, kusalā dhammā parihāyanti. Evarūpā vimutti "na vimuccitabbā"ti vadāmi. Yañca khvassa gahapati vimuttiṁ vimuccato akusalā dhammā parihāyanti, kusalā dhammā abhivaḍḍhanti. Evarūpā vimutti "vimuccitabbā"ti vadāmīti.

Atha kho Vajjiyamāhito gahapati Bhagavatā dhammiyā kathāya sandassito samādapito samuttejito sampahaṁsito uṭṭhāyāsanā Bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā pakkāmi.

Atha kho Bhagavā acirapakkante Vajjiyamāhite gahapatimhi bhikkhū āmantesi "yopi so bhikkhave bhikkhu dīgharattaṁ apparajakkho imasmiṁ dhammavinaye, sopi evamevaṁ aññatitthiye paribbājake sahadhammena suniggahitaṁ niggaṇheyya, yathā taṁ Vajjiyamāhitena gahapatinā niggahitāti. . Catutthaṁ.

5. Uttiyasutta

95. Atha kho Uttiyo paribbājako yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Uttiyo paribbājako Bhagavantaṁ etadavoca "kiṁ nu kho bho Gotama sassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti. Abyākataṁ kho etaṁ Uttiya mayā "sassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti.

Kiṁ pana bho Gotama asassato loko, idameva saccaṁ moghamaññanti. Etampi kho Uttiya abyākataṁ mayā "asassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti.

Kiṁ nu kho bho Gotama antavā loko -pa- anantavā loko. Taṁ jīvaṁ taṁ sarīraṁ. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīraṁ. Hoti Tathāgato paraṁ

maraṇā. Na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā. Hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṁ maraṇā. Neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā, idameva saccaṁ moghamaññanti. Etampi kho Uttiya abyākataṁ mayā "neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā, idameva saccaṁ moghamaññan"ti.

"Kiṁ nu kho bho Gotama sassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti iti puṭṭho samāno "abyākataṁ kho etaṁ Uttiya mayā sassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti vadesi.

"Kiṁ pana bho Gotama asassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti iti puṭṭho samāno etampi kho Uttiya abyākataṁ mayā "asassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti vadesi.

"Kiṁ nu kho bho Gotama antavā loko -pa- anantavā loko. Taṁ jīvaṁ taṁ sarīraṁ. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīraṁ. Hoti Tathāgato paraṁ maraṇā. Na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā. Hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṁ maraṇā, neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā, idameva saccaṁ moghamaññan"ti iti puṭṭho samāno "etampi kho Uttiya abyākataṁ mayā neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā, idameva saccaṁ moghamaññan"ti vadesi. Atha kiñcarahi bhotā Gotamena byākatanti.

Abhiññāya kho ahaṁ Uttiya sāvakānaṁ dhammaṁ desemi sattānaṁ visuddhiyā sokaparidevānaṁ samatikkamāya dukkhadomanassānaṁ atthaṅgamāya ñāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāyāti.

Yaṁ panetaṁ bhavaṁ Gotamo abhiññāya sāvakānaṁ dhammaṁ desesi sattānaṁ visuddhiyā sokaparidevānaṁ samatikkamāya dukkhadomanassānaṁ atthaṅgamāya ñāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya. Sabbo vā[1] tena loko nīyati[2] upaḍḍho vā tibhāgo vāti[3]. Evaṁ vutte Bhagavā tuṇhī ahosi.

---

1. Sabbo ca (Ka)
2. Nīyissati (Sī), niyyāssati (Syā), niyyissati (I)
3. Tibhāgo vāti vadehi (Ka)

Atha kho āyasmato Ānandassa etadahosi "mā hevaṁ kho Uttiyo paribbājako pāpakaṁ diṭṭhigataṁ paṭilabhi 'sabbasāmukkaṁsikaṁ vata me samaṇo Gotamo pañhaṁ puṭṭho saṁsādeti, no vissajjeti, na nūna visahatī'ti, tadassa Uttiyassa paribbājakassa dīgharattaṁ ahitāya dukkhāyā"ti.

Atha kho āyasmā Ānando Uttiyaṁ paribbājakaṁ etadavoca"tenahāvuso Uttiya upamaṁ te karissāmi, upamāya midhekacce viññū purisā bhāsitassa atthaṁ ājānanti. Seyyathāpi āvuso Uttiya rañño paccantimaṁ nagaraṁ daḷhuddhāpaṁ[1] daḷhapākāratoraṇaṁ ekadvāraṁ, tatrassa dovāriko paṇḍito byatto medhāvī aññātānaṁ nivāretā ñātānaṁ pavesetā, so tassa nagarassa samantā anupariyāyapathaṁ anukkamati, anupariyāyapathaṁ anukkamamāno na passeyya pākārasandhiṁ vā pākāravivaraṁ vā antamaso biḷāranikkhamanamattampi. No ca khvassa evaṁ ñāṇaṁ hoti "ettakā pāṇā imaṁ nagaraṁ pavisanti vā nikkhamanti vā"ti. Atha kho khvassa evamettha hoti "ye kho keci oḷārikā pāṇā imaṁ nagaraṁ pavisanti vā nikkhamanti vā, sabbe te iminā dvārena pavisanti vā nikkhamanti vā"ti.

Evamevaṁ kho āvuso Uttiya na Tathāgatassa evaṁ ussukkaṁ hoti "sabbo vā tena loko nīyati upaḍḍho vā tibhāgo vā"ti. Atha kho evamettha Tathāgatassa hoti "ye kho keci lokamhā nīyiṁsu vā nīyanti vā nīyissanti vā, sabbe te pañca nīvaraṇe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraṇe catūsu satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacittā satta bojjhaṅge yathābhūtaṁ bhāvetvā evamete[2] lokamhā nīyiṁsu vā nīyanti vā nīyissanti vā"ti. Yadeva kho tvaṁ[3] āvuso Uttiya Bhagavantaṁ pañhaṁ[4] apucchi, tadevetaṁ pañhaṁ Bhagavantaṁ aññena pariyāyena apucchi, tasmā te taṁ Bhagavā na byākāsī"ti. . Pañcamaṁ.

---

1. Daḷhuddāpaṁ (Sī, I)
2. Evametena (Ka)
3. Yadeva khvettha (Ka)
4. Imaṁ pañhaṁ (Syā, Ka)

6. Kokanudasutta

96. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Ānando Rājagahe viharati Tapodārāme. Atha kho āyasmā Ānando rattiyā paccūsasamayaṁ paccuṭṭhāya yena Tapodā tenupasaṅkami gattāni parisiñcituṁ, Tapodāya[1] gattāni parisiñcitvā paccuttaritvā ekacīvaro aṭṭhāsi gattāni pubbāpayamāno. Kokanudopi kho paribbājako rattiyā paccūsasamayaṁ paccuṭṭhāya yena Tapodā tenupasaṅkami gattāni parisiñcituṁ.

Addasā kho Kokanudo paribbājako āyasmantaṁ Ānandaṁ dūratova āgacchantaṁ, disvāna āyasmantaṁ Ānandaṁ etadavoca "kvettha[2] āvuso"ti. "Ahamāvuso bhikkhū"ti.

Katamesaṁ āvuso bhikkhūnanti. Samaṇānaṁ āvuso Sakyaputtiyānanti.

Puccheyyāma mayaṁ āyasmantaṁ kiñcideva desaṁ, sace āyasmā okāsaṁ karoti pañhassa veyyākaraṇāyāti. Pucchāvuso, sutvā vedissāmāti.

Kiṁ nu kho bho "sassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti evaṁdiṭṭhi[3] bhavanti. Na kho ahaṁ āvuso evaṁdiṭṭhi "sassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti.

Kiṁ pana bho "asassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti evaṁdiṭṭhi bhavanti. Na kho ahaṁ āvuso evaṁdiṭṭhi "asassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti.

Kiṁ nu kho bho "antavā loko -pa- anantavā loko. Taṁ jīvaṁ taṁ sarīraṁ. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīraṁ. Hoti tathāgato paraṁ maraṇā. Na hoti tathāgato paraṁ maraṇā. Hoti ca na ca hoti tathāgato paraṁ maraṇā. Neva hoti na na hoti tathāgato paraṁ maraṇā, idameva saccaṁ moghamaññanti evaṁdiṭṭhi bhavan"ti. Na kho ahaṁ āvuso evaṁdiṭṭhi "neva hoti na na hoti tathāgato paraṁ maraṇā, idameva saccaṁ moghamaññan"ti.

---

1. Tapode (Ka) 2. Ko tettha (Sī), kvattha (I, Ka) 3. Evaṁdiṭṭhiko (Syā)

Tena hi bhavaṁ na jānāti na passatīti. Na kho ahaṁ āvuso na jānāmi na passāmi, jānāmahaṁ āvuso passāmīti.

"Kiṁ nu kho bho sassato loko, idameva saccaṁ moghamaññanti evaṁdiṭṭhi bhavan"ti iti puṭṭho samāno "na kho ahaṁ āvuso evaṁdiṭṭhi sassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti vadesi.

"Kiṁ pana bho asassato loko, idameva saccaṁ moghamaññanti evaṁdiṭṭhi bhavan"ti iti puṭṭho samāno "na kho ahaṁ āvuso evaṁdiṭṭhi asassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti vadesi.

"Kiṁ nu kho bho antavā loko -pa- anantavā loko. Taṁ jīvaṁ taṁ sarīraṁ. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīraṁ. Hoti tathāgato paraṁ maraṇā. Na hoti tathāgato paraṁ maraṇā. Hoti ca na ca hoti tathāgato paraṁ maraṇā. Neva hoti na na hoti tathāgato paraṁ maraṇā, idameva saccaṁ moghamaññanti evaṁdiṭṭhi bhavan"ti iti puṭṭho samāno "na kho ahaṁ āvuso evaṁdiṭṭhi neva hoti na na hoti tathāgato paraṁ maraṇā, idameva saccaṁ moghamaññan"ti vadesi.

"Tena hi bhavaṁ na jānāti na passatī"ti iti puṭṭho samāno "na kho ahaṁ āvuso na jānāmi na passāmi, jānāmahaṁ āvuso passāmī"ti vadesi. Yathā kathaṁ panāvuso imassa bhāsitassa attho daṭṭhabboti.

"Sassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti kho āvuso diṭṭhigatametaṁ. "Asassato loko, idameva saccaṁ moghamaññan"ti kho āvuso diṭṭhigatametaṁ. "Antavā loko -pa- anantavā loko. Taṁ jīvaṁ taṁ sarīraṁ. Aññaṁ jīvaṁ aññaṁ sarīraṁ. Hoti tathāgato paraṁ maraṇā. Na hoti tathāgato paraṁ maraṇā. Hoti ca na ca hoti tathāgato paraṁ maraṇā. Neva hoti na na hoti tathāgato paraṁ maraṇā, idameva saccaṁ moghamaññan"ti kho āvuso diṭṭhigatametaṁ.

Yāvatā āvuso diṭṭhi[1] yāvatā diṭṭhiṭṭhānaṁ diṭṭhi-adhiṭṭhānaṁ diṭṭhipariyuṭṭhānaṁ diṭṭhisamuṭṭhānaṁ diṭṭhisamugghāto[2], tamahaṁ jānāmi tamahaṁ passāmi. Tamahaṁ jānanto tamahaṁ passanto kyāhaṁ vakkhāmi "na jānāmi na passāmī"ti. Jānāmahaṁ āvuso passāmīti.

Ko nāmo āyasmā, kathañca panāyasmantaṁ sabrahmacārī jānantīti. "Ānando"ti kho me āvuso nāmaṁ, "Ānando"ti ca pana maṁ sabrahmacārī jānantīti. Mahācariyena vata kira bho saddhiṁ mantayamānā na jānimha "āyasmā Ānando"ti. Sace hi mayaṁ jāneyyāma "ayaṁ āyasmā Ānando"ti, ettakampi no nappaṭibhāyeyya[3], khamatu ca me āyasmā Ānandoti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Āhuneyyasutta

97. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu āhuneyyo hoti pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassa.

Katamehi dasahi? Idha bhikkhave bhikkhu sīlavā hoti, pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu.

Bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthaṁ sabyañjanaṁ kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ abhivadanti, tathārūpāssa dhammā bahussutā honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā.

Kalyāṇamitto hoti kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko.

Sammādiṭṭhiko hoti sammādassanena samannāgato.

Anekavihitaṁ iddhividhaṁ paccanubhoti, ekopi hutvā bahudhā hoti, bahudhāpi hutvā eko hoti, āvibhāvaṁ tirobhāvaṁ tirokuṭṭaṁ

---

1. Diṭṭhigatā (sabbattha)
2. Yāvatā diṭṭhiṭṭhāna adhiṭṭhāna pariyuṭṭhāna samuṭṭhāna samugghāto (Sī, I)
3. Nappaṭibhāseyyāma (Ka) nappaṭibhāseyya (bahūsu) Ma 3. 172 piṭṭhe passitabbaṁ.

tiropākāraṁ tiropabbataṁ asajjamāno gacchati seyyathāpi ākāse, pathaviyāpi ummujjanimujjaṁ karoti seyyathāpi udake, udakepi abhijjamāne gacchati seyyathāpi pathaviyaṁ, ākāsepi pallaṅkena kamati seyyathāpi pakkhī sakuṇo, imepi candimasūriye evaṁmahiddhike evaṁmahānubhāve pāṇinā parāmasati[1] parimajjati, yāva brāhmalokāpi kāyena vasaṁ vatteti.

Dibbāya sotadhātuyā visuddhāya atikkantamānusikāya ubho sadde suṇāti dibbe ca mānuse ca ye dūre santike ca.

Parasattānaṁ parapuggalānaṁ cetasā ceto paricca pajānāti, sarāgaṁ vā cittaṁ "sarāgaṁ cittan"ti pajānāti. Vītarāgaṁ vā cittaṁ "vītarāgaṁ cittan"ti pajānāti, sadosaṁ vā cittaṁ -pa- vītadosaṁ vā cittaṁ -pa- samohaṁ vā cittaṁ. Vītamohaṁ vā cittaṁ. Saṁkhittaṁ vā cittaṁ. Vikkhittaṁ vā cittaṁ. Mahaggataṁ vā cittaṁ. Amahaggataṁ vā cittaṁ. Sa-uttaraṁ vā cittaṁ. Anuttaraṁ vā cittaṁ. Samāhitaṁ vā cittaṁ. Asamāhitaṁ vā cittaṁ. Vimuttaṁ vā cittaṁ. Avimuttaṁ vā cittaṁ "avimuttaṁ cittan"ti pajānāti.

Anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsampi jātiyo tiṁsampi jātiyo cattālīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi saṁvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi saṁvaṭṭavivaṭṭakappe "amutrāsiṁ evaṁnāmo evaṁgotto evaṁvaṇṇo evamāhāro evaṁsukhadukkhapaṭisaṁvedī evamāyupariyanto, so tato cuto amutra udapādiṁ, tatrāpāsiṁ evaṁnāmo evaṁgotto evaṁvaṇṇo evamāhāro evaṁsukhadukkhapaṭisaṁvedī evamāyupariyanto, so tato cuto idhūpapanno"ti iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati.

Dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate, yathākammūpage satte pajānāti, "ime vata kho bhonto sattā

---

1. Parimasati (Sī)

kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā, ariyānaṁ upavādakā, micchādiṭṭhikā micchādiṭṭhikammasamādānā. Te kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapannā. Ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā, ariyānaṁ anupavādakā, sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikammasamādānā. Te kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapannā”ti. Iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate, yathākammūpage satte pajānāti.

Āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato bhikkhu āhuneyyo hoti pāhuneyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassāti. . Sattamaṁ.

8. Therasutta

98. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato thero bhikkhu yassaṁ yassaṁ disāyaṁ viharati, phāsuyeva viharati. Katamehi dasahi? Thero hoti rattaññū cirapabbajito. Sīlavā hoti -pa- samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Bahussuto hoti -pa- diṭṭhiyā suppaṭividdho. Ubhayāni kho panassa pātimokkhāni vitthārena svāgatāni honti suvibhattāni suppavattīni suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso. Adhikaraṇasamuppāda-vūpasamakusalo hoti. Dhammakāmo hoti piyasamudāhāro abhidhamme abhivinaye uḷārapāmojjo. Santuṭṭho hoti itarītaracīvara piṇḍapāta senāsana gilānappaccaya bhesajjaparikkhārena. Pāsādiko hoti abhikkantapaṭikkante[1] susaṁvuto antaraghare nisajjāya. Catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī. Āsavānañca khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati.

---

1. Abhikkantapaṭikkanto (Ka)

Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato thero bhikkhu yassaṁ yassaṁ disāyaṁ viharati, phāsuyeva viharatīti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Upālisutta

99. Atha kho āyasmā Upāli yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Upāli Bhagavantaṁ etadavoca "icchāmahaṁ bhante araññavanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevitun"ti.

Durabhisambhavāni hi kho[1] Upāli araññavanapatthāni pantāni senāsanāni, dukkaraṁ pavivekaṁ, durabhiramaṁ ekatte, haranti maññe mano vanāni samādhiṁ alabhamānassa bhikkhuno. Yo kho Upāli evaṁ vadeyya "ahaṁ samādhiṁ alabhamāno araññavanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevissāmī"ti, tassetaṁ pāṭikaṅkhaṁ "saṁsīdissati vā uplavissati vā"ti[2].

Seyyathāpi Upāli mahā-udakarahado, atha āgaccheyya hatthināgo sattaratano vā aḍḍhaṭṭharatano[3] vā, tassa evamassa "yaṁnūnāhaṁ imaṁ udakarahadaṁ ogāhetvā kaṇṇasaṁdhovikampi khiḍḍaṁ kīḷeyyaṁ piṭṭhisaṁdhovikampi khiḍḍaṁ kīḷeyyaṁ, kaṇṇasaṁdhovikampi khiḍḍaṁ kīḷitvā piṭṭhisaṁdhovikampi khiḍḍaṁ kīḷitvā nhatvā[4] ca pivitvā ca paccuttaritvā yena kāmaṁ pakkameyyan"ti, so taṁ udakarahadaṁ ogāhetvā kaṇṇasaṁdhovikampi khiḍḍaṁ kīḷeyya piṭṭhisaṁdhovikampi khiḍḍaṁ kīḷeyya, kaṇṇasaṁdhovikampi khiḍḍaṁ kīḷitvā piṭṭhisaṁdhovikampi khiḍḍaṁ kīḷitvā nhatvā ca pivitvā ca paccuttaritvā yena kāmaṁ pakkameyya. Taṁ kissa hetu? Mahā Upāli[5] attabhāvo gambhīre gādhaṁ vindati.

Atha āgaccheyya saso vā biḷāro vā, tassa evamassa "ko cāhaṁ, ko ca hatthināgo, yaṁnūnāhaṁ imaṁ udakarahadaṁ ogāhetvā kaṇṇasaṁdhovikampi khiḍḍaṁ kīḷeyyaṁ, piṭṭhisaṁdhovikampi khiḍḍaṁ kīḷeyyaṁ, kaṇṇasaṁdhovikampi khiḍḍaṁ kīḷitvā piṭṭhisaṁdhovikampi khiḍḍaṁ kīḷitvā nhatvā ca pivitvā ca paccuttaritvā yena kāmaṁ pakkameyyan"ti. So taṁ udakarahadaṁ sahasā appaṭisaṅkhā pakkhandeyya, tassetaṁ pāṭikaṅkhaṁ "saṁsīdissati vā uplavissati

1. Durabhisambhavāni kho (Sī, I)
2. Uppilavissati vā (Sī, Syā, I)
3. Aṭṭharatano (Sī, I)
4. Nahātvā (Sī, I), nhatvā (Syā)
5. Mahā hupāli (Sī, I)

vā”ti. Taṁ kissa hetu? Paritto Upāli attabhāvo gambhīre gādhaṁ na vindati. Evamevaṁ kho Upāli yo evaṁ vadeyya “ahaṁ samādhiṁ alabhamāno araññavanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevissāmī”ti, tassetaṁ pāṭikaṅkhaṁ “saṁsīdissati vā uplavissati vā”ti.

Seyyathāpi Upāli daharo kumāro mando uttānaseyyako sakena muttakarīsena kīḷati. Taṁ kiṁ maññasi Upāli, nanvāyaṁ kevalā paripūrā bālakhiḍḍāti. Evaṁ bhante.

Sa kho so Upāli kumāro aparena samayena vuddhimanvāya indriyānaṁ paripākamanvāya yāni kānici kumārakānaṁ kīḷāpanakāni bhavanti. Seyyathidaṁ, vaṅkakaṁ[1] ghaṭikaṁ mokkhacikaṁ ciṅgulakaṁ[2] pattāḷhakaṁ rathakaṁ dhanukaṁ, tehi kīḷati. Taṁ kiṁ maññasi upali, nanvāyaṁ khiḍḍā purimāya khiḍḍāya abhikkantatarā ca paṇītatarā cāti. Evaṁ bhante.

Sa kho so Upāli kumāro aparena samayena vuddhimanvāya indriyānaṁ paripākamanvāya pañcahi kāmaguṇehi samappito samaṅgibhūto paricāreti cakkhuviññeyyehi rūpehi iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasaṁhitehi rajanīyehi. Sotaviññeyyehi saddehi. Ghānaviññeyyehi gandhehi. Jivhāviññeyyehi rasehi. Kāyaviññeyyehi phoṭṭhabbehi iṭṭhehi kantehi manāpehi piyarūpehi kāmūpasaṁhitehi rajanīyehi. Taṁ kiṁ maññasi Upāli, nanvāyaṁ khiḍḍā purimāhi khiḍḍāhi abhikkantatarā ca paṇītatarā cāti. Evaṁ bhante.

* Idha kho pana vo[3] Upāli Tathāgato loke uppajjati Arahaṁ Sammāsambuddho Vijjācaraṇasampanno Sugato Lokavidū Anuttaro purisadammasārathi Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā. So imaṁ lokaṁ sadevakaṁ samārakaṁ sabrahmakaṁ sassamaṇabrāhmaṇiṁ pajaṁ sadevamanussaṁ sayaṁ abhiññā sacchikatvā pavedeti, so dhammaṁ deseti ādikalyāṇaṁ majjhekalyāṇaṁ pariyosānakalyāṇaṁ sātthaṁ sabyañjanaṁ kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ pakāseti.

Taṁ dhammaṁ suṇāti gahapati vā gahapatiputto vā aññatarasmiṁ vā kule paccājāto. So taṁ dhammaṁ sutvā Tathāgate saddhaṁ paṭilabhati,

---

1. Vaṅkaṁ (Sī, I)
2. Piṅgulikaṁ (Syā), ciṅkulakaṁ (Ka)
* Dī 1. 58; Ma 2. 190 piṭṭhesupi.
3. Voti nipātamattaṁ (Ṭṭha)

so tena saddhāpaṭilābhena samannāgato iti paṭisañcikkhati “sambādho gharāvāso rajāpatho, abbhokāso pabbajjā, nayidaṁ sukaraṁ agāraṁ ajjhāvasatā ekantaparipuṇṇaṁ ekantaparisuddhaṁ saṅkhalikhitaṁ brahmacariyaṁ carituṁ, yaṁnūnāhaṁ kesamassuṁ ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyaṁ pabbajeyyan”ti.

So aparena samayena appaṁ vā bhogakkhandhaṁ pahāya mahantaṁ vā bhogakkhantaṁ pahāya appaṁ vā ñātiparivaṭṭaṁ pahāya mahantaṁ vā ñātiparivaḍḍaṁ pahāya kesamassuṁ ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyaṁ pabbajati.

So evaṁ pabbajito samāno bhikkhūnaṁ sikkhāsājīvasamāpanno pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati.

Adinnādānaṁ pahāya adinnādānā paṭivirato hoti dinnādāyī dinnapāṭikaṅkhī athenena sucibhūtena attānā viharati.

Abrahmacariyaṁ pahāya brahmacārī hoti ārācārī virato methunā gāmadhammā.

Musāvādaṁ pahāya musāvādā paṭivirato hoti saccavādī saccasandho theto paccayiko avisaṁvādako lokassa.

Pisuṇaṁ vācaṁ pahāya pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti, ito sutvā na amutra akkhātā imesaṁ bhedāya, amutra vā sutvā na imesaṁ akkhātā amūsaṁ bhedāya, iti bhinnānaṁ vā sandhātā sahitānaṁ vā anuppadātā samaggārāmo samaggarato samagganandī samaggakaraṇiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Pharusaṁ vācaṁ pahāya pharusāya vācāya paṭivirato hoti, yā sā vācā nelā kaṇṇasukhā pemanīyā hadayaṅgamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Samphappalāpaṁ pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti kālavādī bhūtavādī atthavādī dhammavādī vinayavādī nidhānavatiṁ vācaṁ bhāsitā kālena sāpadesaṁ pariyantavatiṁ atthasaṁhitaṁ.

So bījagāmabhūtagāmasamārambhā paṭivirato hoti. Ekabhattiko hoti rattūparato, virato vikālabhojanā. Naccagītavāditavisūkadassanā paṭivirato hoti. Mālāgandhavilepanadhāraṇamaṇḍanavibhūsanaṭṭhānā paṭivirato hoti. Uccāsayanamahāsayanā paṭivirato hoti. Jātarūparajatapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. Āmakadhaññapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. Āmakamaṁsapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. Itthikumārikapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. Dāsidāsa-paṭiggahaṇā paṭivirato hoti. Ajeḷakapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. Kukkuṭasūkarapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. Hatthigavassavaḷavapaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. Khettavatthupaṭiggahaṇā paṭivirato hoti. Dūteyyapahiṇaga-manānuyogā paṭivirato hoti. Kayavikkayā paṭivirato hoti. Tulākūṭa-kaṁsakūṭamānakūṭā paṭivirato hoti. Ukkoṭanavañcananikatisāciyogā paṭivirato hoti. Chedana vadha bandhana viparāmosa ālopa sahasākārā paṭivirato hoti.

So santuṭṭho hoti kāyaparihārikena cīvarena kucchiparihārikena piṇḍapātena, yena yeneva pakkamati, samādāyeva pakkamati. Seyyathāpi nāma pakkhī sakuṇo yena yeneva ḍeti sapattabhārova ḍeti. Evamevaṁ bhikkhu santuṭṭho hoti kāyaparihārikena cīvarena kucchiparihārikena piṇḍapātena, yena yeneva pakkamati, samādāyeva pakkamati. So iminā ariyena sīlakkhandhena samannāgato ajjhattaṁ anavajjasukhaṁ paṭisaṁvedeti.

So cakkhunā rūpaṁ disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenaṁ cakkhundriyaṁ asaṁvutaṁ viharantaṁ abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyuṁ. Tassa saṁvarāya paṭipajjati, rakkhati cakkhundriyaṁ, cakkhundriye saṁvaraṁ āpajjati. Sotena saddaṁ sutvā. Ghānena gandhaṁ ghāyitvā. Jivhāya rasaṁ sāyitvā. Kāyena phoṭṭhabbaṁ phusitvā. Manasā dhammaṁ viññāya na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenaṁ manindriyaṁ asaṁvutaṁ viharantaṁ abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyuṁ, tassa saṁvarāya paṭipajjati, rakkhati manindriyaṁ, manindriye saṁvaraṁ āpajjati. So iminā ariyena indriyasaṁvarena samannāgato ajjhattaṁ abyāsekasukhaṁ paṭisaṁvedeti.

So abhikkante paṭikkante sampajānakārī hoti, ālokite vilokite sampajānakārī hoti, samiñjite pasārite sampajānakārī hoti, saṁghāṭipattacīvaradhāraṇe sampajānakārī hoti, asite pīte khāyite sāyite sampajānakārī hoti, uccārapassāvakamme sampajānakārī hoti, gate ṭhite nisinne sutte jāgarite bhāsite tuṇhībhāve sampajānakārī hoti.

So iminā ca ariyena sīlakkhandhena samannāgato, iminā ca ariyena indriyasaṁvarena samannāgato; iminā ca ariyena satisampajaññena samannāgato vivittaṁ senāsanaṁ bhajati araññaṁ rukkhamūlaṁ pabbataṁ kandaraṁ giriguhaṁ susānaṁ vanapatthaṁ abbhokāsaṁ palālapuñjaṁ. So araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisīdati pallaṅkaṁ ābhujitvā ujuṁ kāyaṁ paṇidhāya parimukhaṁ satiṁ upaṭṭhapetvā.

So abhijjhaṁ loke pahāya vigatābhijjhena cetasā viharati, abhijjhāya cittaṁ parisodheti. Byāpādapadosaṁ pahāya abyāpannacitto viharati sabbapāṇabhūtahitānukampī, byāpādapadosā cittaṁ parisodheti. Thinamidaṁ pahāya vigatathinamiddho viharati ālokasaññī sato sampajāno, thinamiddhā cittaṁ parisodheti. Uddhaccakukkuccaṁ pahāya anuddhato viharati ajjhattaṁ vūpasantacitto, uddhaccakukkuccā cittaṁ parisodheti. Vicikicchaṁ pahāya tiṇṇavicikiccho viharati akathaṁkathī kusalesu dhammesu, vicikicchāya cittaṁ parisodheti.

So ime pañca nīvaraṇe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraṇe vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṁ savicāraṁ vivekajaṁ pītisukhaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Taṁ kiṁ maññasi Upāli, nanvāyaṁ vihāro purimehi vihārehi abhikkantataro ca paṇītataro cāti. Evaṁ bhante.

Imampi kho Upāli mama sāvakā attani dhammaṁ sampassamānā araññavanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, no ca kho tāva anuppattasadatthā viharanti.

Puna caparaṁ Upāli bhikkhu vitakkavicārānaṁ vūpasamā -pa- dutiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Taṁ kiṁ maññasi Upāli, nanvāyaṁ vihāro purimehi vihareti abhikkantaro ca paṇītataro cāti. Evaṁ bhante.

Imampi kho Upāli mama sāvakā attani dhammaṁ sampassamānā araññavanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, no ca kho tāva anuppattadasatthā viharanti.

Punacaparaṁ Upāli bhikkhu pītiyā ca virāgā -pa- tatiyaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. Taṁ kiṁ maññasi Upāli, nanvāyaṁ vihāro purimehi viharehi abhikkantataro ca paṇītataro cāti. Evaṁ bhante.

Imampi kho Upāli mama sāvakā attani dhammaṁ sampassamānā araññavanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, no ca kho tāva anuppattasadatthā viharanti.

Puna caparaṁ Upāli bhikkhu sukhassa ca pahānā -pa- catutthaṁ jhānaṁ -pa-.

Puna caparaṁ Upāli bhikkhu sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā "ananto ākāso"ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Taṁ kiṁ maññasi Upāli, nanvāyaṁ vihāro purimehi vihārehi abhikkantataro ca paṇītataro cāti. Evaṁ bhante.

Imampi kho Upāli mama sāvakā attani dhammaṁ sampassamānā araññavanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, no ca kho tāva anuppattasadatthā viharanti.

Puna caparaṁ Upāli bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma "anantaṁ viññāṇan"ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati -pa-.

Sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati -pa-.

Sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma "santametaṁ paṇītametan"ti nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Taṁ kiṁ maññasi Upāli, nanvāyaṁ vihāro purimehi vihārehi abhikkantataro ca paṇītataro cāti. Evaṁ bhante.

Imampi kho Upāli mama sāvakā attani dhammaṁ sampassamānā araññavanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, no ca kho tāva anuppattasadatthā viharanti.

Puna caparaṁ Upāli bhikkhu sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhaṁ upasampajja viharati, paññāya cassa disvā āsavā parikkhīṇā honti. Taṁ kiṁ maññasi Upāli, nanvāyaṁ vihāro purimeti vihārehi abhikkantataro ca paṇītataro cāti. Evaṁ bhante.

Imampi kho Upāli mama sāvakā attani dhammaṁ sampassamānā araññavanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevanti, anuppattasadatthā ca viharanti. Iṅgha tvaṁ Upāli saṁghe viharāhi, saṁghe te viharato phāsu bhavissatīti. . Navamaṁ.

10. Abhabbasutta

100. Dasayime bhikkhave dhamme appahāya abhabbo arahattaṁ sacchikātuṁ. Katame dasa, rāgaṁ dosaṁ mohaṁ kodhaṁ upanāhaṁ makkhaṁ paḷāsaṁ issaṁ macchariyaṁ mānaṁ. Ime kho bhikkhave dasa dhamme appahāya abhabbo arahattaṁ sacchikātuṁ.

Dasayime bhikkhave dhamme pahāya bhabbo arahattaṁ sacchikātuṁ. Katame dasa, rāgaṁ dosaṁ mohaṁ kodhaṁ upanāhaṁ makkhaṁ paḷāsaṁ issaṁ macchariyaṁ mānaṁ. Ime kho bhikkhave dasa dhamme pahāya bhabbo arahattaṁ sacchikātunti. . Dasamaṁ.

Upālivaggo pañcamo.

Tassuddānaṁ

Kāmabhogī Bhayaṁ Diṭṭhi, Vajjiyamāhituttiyā.
Kokanudo Āhuneyyo, Thero Upāli Abhabboti.

Dutiyo paṇṇāsako samatto.

3. Tatiyapaṇṇāsaka

(11) 1. Samaṇasaññāvagga

1. Samaṇasaññāsutta

101. Tisso imā bhikkhave samaṇasaññā bhāvitā bahulīkatā satta dhamme paripūrenti. Katamā tisso? Vevaṇṇiyamhi ajjhupagato, parapaṭibaddhā me jīvikā, añño me ākappo karaṇīyoti. Imā kho bhikkhave tisso samaṇasaññā bhāvitā bahulīkatā satta dhamme paripūrenti.

Katame satta? Santatakārī[1] hoti santatavutti[2] sīlesu, anabhijjhālu hoti, abyāpajjo hoti, anatimānī hoti, sikkhākāmo hoti, idamatthaṁtissa hoti jīvitaparikkhāresu, āraddhavīriyo ca [3] viharati. Imā kho bhikkhave tisso samaṇasaññā bhāvitā bahulīkatā ime satta dhamme paripūrentīti. . Paṭhamaṁ.

2. Bojjhaṅgasutta

102. Sattime bhikkhave bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkatā tisso vijjā paripūrenti. Katame satta? Satisambojjhaṅgo dhammavicayasambhojjhaṅgo vīriyasambojjhaṅgo pītisambojjhaṅgo passaddhisambojjhaṅgo samādhisambojjhaṅgo upekkhāsambojjhaṅgo. Ime kho bhikkhave satta bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkatā tisso vijjā paripūrenti. Katamā tisso? Idha bhikkhave bhikkhu anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo tissopi jātiyo -pa- iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena v yathākammūpage satte pajānāti. Āsavānaṁ khayā -pa- sacchikatvā upasampajja viharati. Ime kho bhikkhave satta bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkatā imā tisso vijjā paripūrentīti. . Dutiyaṁ.

---

1. Satatakārī (Syā, I, Ka)
2. Satatavutti (Syā, I)
3. Āraddhaviriyo ca (Sī, I), āraddhaviriyo (Syā)

3. Micchattasutta

103. Micchattaṁ bhikkhave āgamma virādhanā hoti no ārādhanā. Kathañca bhikkhave micchattaṁ āgamma virādhanā hoti no ārādhanā? Micchādiṭṭhikassa bhikkhave micchāsaṅkappo pahoti, micchāsaṅkappassa micchāvācā pahoti, micchāvācassa micchākammanto pahoti, micchākammantassa micchā-ājīvo pahoti, micchā-ājīvassa micchāvāyāmo pahoti, micchāvāyāmassa micchāsati pahoti, micchāsatissa micchāsamādhi pahoti, micchāsamādhissa micchāñāṇaṁ pahoti, micchāñāṇissa[1] micchāvimutti pahoti. Evaṁ kho bhikkhave micchattaṁ āgamma virādhanā hoti no ārādhanā.

Sammattaṁ bhikkhave āgamma ārādhanā hoti no virādhanā. Kathañca bhikkhave sammattaṁ āgamma ārādhanā hoti no virādhanā? Sammādiṭṭhikassa bhikkhave sammāsaṅkappo pahoti, sammāsaṅkappassa sammāvācā pahoti, sammāvācassa sammākammanto pahoti, sammākammantassa sammā ājīvo pahoti, sammā-ājīvassa sammāvāyāmo pahoti, sammāvāyāmassa sammāsati pahoti, sammāsatissa sammāsammādhi pahoti, sammāsamādhissa sammāñāṇaṁ pahoti, sammāñāṇissa[2] sammāvimutti pahoti. Evaṁ kho bhikkhave sammattaṁ āgamma ārādhanā hoti no virādhanāti. . Tatiyaṁ.

4. Bījasutta

104. * Micchādiṭṭhikassa bhikkhave purisapuggalassa micchāsaṅkappassa micchāvācassa micchākammantassa micchā-ājīvassa micchāvāyāmassa micchāsatissa micchāsamādhissa micchāñāṇissa micchāvimuttissa yañca kāyakammaṁ yathādiṭṭhi samattaṁ samādinnaṁ[3], yañca vacīkammaṁ. Yañca manokammaṁ yathādiṭṭhi samattaṁ samādinnaṁ, yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca paṇidhi ye ca saṅkhārā, sabbe te dhammā aniṭṭhāya akantāya amanāpāya ahitāya dukkhāya saṁvattanti. Taṁ kissa hetu? Diṭṭhi hissa[4] bhikkhave pāpikā.

Seyyathāpi bhikkhave nimbabījaṁ vā kosātakibījaṁ vā tittakālābubījaṁ vā allāya pathaviyā nikkhittaṁ yañceva pathavirasaṁ upādiyati, yañca āporasaṁ

---

1. Micchāñāṇassa (I, Ka)
2. Sammāñāṇassa (I, Ka)
* Aṁ 1. 33; Abhi 4. 367 piṭṭhesupi.
3. Samādiṇṇaṁ (I, Ka)
4. Diṭṭhi hi (Sī, Syā, I)

upādiyati, sabbaṁ taṁ tittakattāya kaṭukattāya asātattāya saṁvattati. Taṁ kissa hetu? Bījaṁ hi bhikkhave pāpakaṁ. Evamevaṁ kho bhikkhave micchādiṭṭhikassa purisapuggalassa micchāsaṅkappassa micchāvācassa micchākammantassa micchā-ājīvassa micchāvāyāmassa micchāsatissa micchāsamādhissa micchāñāṇissa micchāvimuttissa yañceva kāyakammaṁ yathādiṭṭhi samattaṁ samādinnaṁ, yañca vacīkammaṁ. Yañca manokammaṁ yathādiṭṭhi samattaṁ samādinnaṁ, yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca paṇidhi ye ca saṅkhārā, sabbe te dhammā aniṭṭhāya akantāya amanāpāya ahitāya dukkhāya saṁvattanti. Taṁ kissa hetu? Diṭṭhi hissa bhikkhave pāpikā.

Sammādiṭṭhikassa bhikkhave purisapuggalassa sammāsaṅkappassa sammāvācassa sammākammantassa sammā-ājīvassa sammāvāyamassa sammāsatissa sammā samādhissa sammāñāṇissa sammāvimuttissa yañceva kāyakammaṁ yathādiṭṭhi samattaṁ samādinnaṁ, yañca vacīkammaṁ yathādiṭṭhi samattaṁ samādinnaṁ. Yañca manokammaṁ yathādiṭṭhi samattaṁ samādinnaṁ, yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca paṇidhi ye ca saṅkhārā, sabbe te dhammā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṁvattanti. Taṁ kissa hetu? Diṭṭhi hissa bhikkhave bhaddikā.

Seyyathāpi bhikkhave ucchubījaṁ vā sālibījaṁ vā muddikābījaṁ vā allāya pathaviyā nikkhittaṁ yañca pathavirasaṁ upādiyati, yañca āporasaṁ upādiyati, sabbaṁ taṁ sātattāya madhurattāya asecanakattāya saṁvattati. Taṁ kissa hetu? Bījaṁ hi bhikkhave bhaddakaṁ. Evamevaṁ kho bhikkhave sammādiṭṭhikassa -pa- sammāvimuttissa yañceva kāyakammaṁ yathādiṭṭhi samattaṁ samādinnaṁ, yañca vacīkammaṁ. Yañca manokammaṁ yathādiṭṭhi samattaṁ samādinnaṁ, yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca paṇidhi ye ca saṅkhārā, sabbe te dhammā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṁvattanti. Taṁ kissa hetu? Diṭṭhi hissa bhikkhave bhaddikāti. . Catutthaṁ.

5. Vijjāsutta

105. Avijjā bhikkhave pubbaṅgamā akusalānaṁ dhammānaṁ samāpattiyā anvadeva ahirikaṁ anottapaṁ. Avijjāgatassa bhikkhave aviddasuno micchādiṭṭhi pahoti, micchādiṭṭhikassa micchāsaṅkappo pahoti, micchāsaṅkappassa micchāvācā pahoti, micchāvācassa micchākammanto pahoti,

micchākammantassa micchā-ājīvo pahoti, micchā-ājīvassa micchāvāyāmo pahoti, micchāvāyāmassa micchāsati pahoti, micchāsatissa micchāsamādhi pahoti, micchāsamādhissa micchāñāṇaṁ pahoti, micchāñāṇissa micchāvimutti pahoti.

Vijjā bhikkhave pubbaṅgamā kusalānaṁ dhammānaṁ samāpattiyā, anvadeva hirottappaṁ. Vijjāgatassa bhikkhave viddasuno sammādiṭṭhi pahoti, sammādiṭṭhikassa sammāsaṅkappo pahoti, sammāsaṅkappassa sammāvācā pahoti, sammāvācassa sammākammanto pahoti, sammākammantassa sammā-ājīvo pahoti, sammā-ājīvassa sammāvāyāmo pahoti, sammāvāyāmassa sammāsati pahoti, sammāsatissa sammāsamādhi pahoti, sammāsamādhissa sammāñāṇaṁ pahoti, sammāñāṇissa sammāvimutti pahotīti. . Pañcamaṁ.

6. Nijjarasutta

106. * Dasayimāni bhikkhave nijjaravatthūni. Katamāni dasa? Sammādiṭṭhikassa bhikkhave micchādiṭṭhi nijjiṇṇā hoti, ye ca micchādiṭṭhipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa nijjiṇṇā honti, sammādiṭṭhipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti.

Sammāsaṅkappassa bhikkhave micchāsaṅkappo nijjiṇṇo hoti, ye ca micchāsaṅkappapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti te cassa nijjiṇṇā honti, sammāsaṅkappapaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti.

Sammāvācassa bhikkhave micchāvācā nijjiṇṇā hoti, ye ca micchāvācāpaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa nijjiṇṇā honti, sammāvācāpaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti.

Sammākammantassa bhikkhave micchākammanto nijjiṇṇo hoti, ye ca micchākammantapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa nijjiṇṇā honti, sammākammantapaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti.

---

* Dī 3. 259 piṭṭhe.

Sammā-ājīvassa bhikkhave micchā-ājīvo nijjiṇṇo hoti. Ye ca micchā-ājīvapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa nijjiṇṇā honti. Sammā-ājīvapaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti.

Sammāvāyāmassa bhikkhave micchāvāyāmo nijjiṇṇo hoti. Ye ca micchāvāyāmapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa nijjiṇṇā honti. Sammāvāyāmapaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti.

Sammāsatissa bhikkhave micchāsati nijjiṇṇā hoti. Ye ca micchāsatipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa nijjiṇṇā honti. Sammāsatipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti.

Sammāsamādhissa bhikkhave micchāsamādhi nijjiṇṇo hoti. Ye ca micchāsamādhipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa nijjiṇṇā honti. Sammāsamādhipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti.

Sammāñāṇissa bhikkhave micchāñāṇaṁ nijjiṇṇaṁ hoti. Ye ca micchāñāṇapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa nijjiṇṇā honti. Sammāñāṇapaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti.

Sammāvimuttissa bhikkhave micchāvimutti nijjiṇṇā hoti. Ye ca micchāvimuttipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa nijjiṇṇā honti. Sammāvimuttipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti. Imāni kho bhikkhave dasa nijjaravatthūnīti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Dhovanasutta

107. Atthi bhikkhave dakkhiṇesu janapadesu dhovanaṁ nāma, tattha hoti annampi pānampi khajjampi bhojjampi leyyampi peyyampi naccampi gītampi vāditampi. Atthetaṁ bhikkhave dhovanaṁ, netaṁ natthīti vadāmi. Tañca kho etaṁ bhikkhave dhovanaṁ hīnaṁ gammaṁ pothujjanikaṁ anariyaṁ anatthasaṁhitaṁ na nibbidāya na

virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṁvattati.

Ahañca kho bhikkhave ariyaṁ dhovanaṁ desessāmi, yaṁ dhovanaṁ ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati, yaṁ dhovanaṁ āgamma jātidhammā sattā jātiyā parimuccanti, jarādhammā sattā jarāya parimuccanti, maraṇadhammā sattā maraṇena parimuccanti, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsadhammā sattā sokaparidevadukkhadomanassupāyāsehi parimuccanti. Taṁ suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evaṁ bhante"ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Katamañca taṁ bhikkhave ariyaṁ dhovanaṁ, (Yaṁ dhovanaṁ)[1] ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati, yaṁ dhovanaṁ āgamma jātidhammā sattā jātiyā parimuccanti, jarādhammā sattā jarāya parimuccanti, maraṇadhammā sattā maraṇena parimuccanti, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsadhammā sattā sokaparidevadukkhadomanassupāyāsehi parimuccanti.

Sammādiṭṭhikassa bhikkhave micchādiṭṭhi niddhotā hoti. Ye ca micchādiṭṭhipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa niddhotā honti. Sammādiṭṭhipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti.

Sammāsaṅkappassa bhikkhave micchāsaṅkappo niddhoto hoti -pa-. Sammāvācassa bhikkhave micchāvācā niddhotā hoti. Sammākammantassa bhikkhave micchākammanto niddhoto hoti. Sammā-ājīvassa bhikkhave micchā-ājīvo niddhoto hoti. Sammāvāyāmassa bhikkhave micchāvāyāmo niddhoto hoti. Sammāsatissa bhikkhave micchāsati niddhotā hoti. Sammāsamādhissa bhikkhave micchāsamādhi niddhoto hoti. Sammāñāṇissa bhikkhave micchāñāṇaṁ niddhotaṁ hoti -pa-.

---

1. ( ) Natthi Syāmapotthake.

Sammāvimuttissa bhikkhave micchāvimutti niddhotā hoti. Ye ca micchāvimuttipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa niddhotā honti. Sammāvimuttipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti. Idaṁ kho taṁ bhikkhave ariyaṁ dhovanaṁ ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati. Yaṁ dhovanaṁ āgamma jātidhammā sattā jātiyā parimuccanti, jarādhammā sattā jarāya parimuccanti, maraṇadhammā sattā maraṇena parimuccanti, soka parideva dukkha domanassupāyāsadhammā sattā soka parideva dukkhadomanassupāyāsehi parimuccantīti. . Sattamaṁ.

8. Tikicchakasutta

108. Tikicchakā bhikkhave virecanaṁ denti pittasamuṭṭhānānampi ābādhānaṁ paṭighātāya semhasamuṭṭhānānampi ābādhānaṁ paṭighātāya vātasamuṭṭhānānampi ābādhānaṁ paṭighātāya. Atthetaṁ bhikkhave virecanaṁ, netaṁ natthīti vadāmi. Tañca kho etaṁ bhikkhave virecanaṁ sampajjatipi vipajjatipi.

Ahañca kho bhikkhave ariyaṁ virecanaṁ desessāmi, yaṁ virecanaṁ sampajjatiyeva, no vipajjati. Yaṁ virecanaṁ āgamma jātidhammā sattā jātiyā parimuccanti, jarādhammā sattā jarāya parimuccanti, maraṇadhammā sattā maraṇena parimuccanti, soka parideva dukkha domanassupāyāsadhammā sattā soka parideva dukkha domanassupāyāsehi parimuccanti. Taṁ suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. “Evaṁ bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Katamañca taṁ bhikkhave ariyaṁ virecanaṁ, yaṁ virecanaṁ sampajjatiyeva, no vipajjati. Yaṁ virecanaṁ āgamma jātidhammā sattā jātiyā parimuccanti, jarādhammā sattā jarāya parimuccanti, maraṇadhammā sattā maraṇena parimuccanti, soka parideva dukkha domanassupāyāsadhammā sattā sokaparidevadukkhadomanassupāyāsehi parimuccanti.

Sammādiṭṭhikassa bhikkhave micchādiṭṭhi virittā hoti. Ye ca micchādiṭṭhipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa virittā honti. Sammādiṭṭhipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti.

Sammāsaṅkappassa bhikkhave micchāsaṅkappo viritto hoti -pa-. Sammāvācassa bhikkhave micchāvācā virittā hoti. Sammākammantassa bhikkhave micchākammanto viritto hoti. Sammā-ājīvassa bhikkhave micchā-ājīvo viritto hoti. Sammāvāyāmassa bhikkhave micchāvāyāmo viritto hoti. Sammāsatissa bhikkhave micchāsati virittā hoti. Sammāsamādhissa bhikkhave micchāsamādhi viritto hoti. Sammāñāṇissa bhikkhave micchāñāṇaṁ virittaṁ hoti -pa-.

Sammāvimuttissa bhikkhave micchāvimutti virittā hoti. Ye ca micchāvimuttipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa virittā honti. Sammāvimuttipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti. Idaṁ kho taṁ bhikkhave ariyaṁ virecanaṁ, yaṁ virecanaṁ sampajjatiyeva, no vipajjati. Yaṁ virecanaṁ āgamma jātidhammā sattā jātiyā parimuccanti -pa- soka parideva dukkha domanassupāyāsehi parimuccantī. . Aṭṭhamaṁ.

9. Vamanasutta

109. Tikicchakā bhikkhave vamanaṁ denti pittasamuṭṭhānānampi ābādhānaṁ paṭighātāya semhasamuṭṭhānānampi ābādhānaṁ paṭighātāya vātasamuṭṭhānānampi ābādhānaṁ paṭighātāya. Atthetaṁ bhikkhave vamanaṁ, netaṁ natthīti vadāmi. Tañca kho etaṁ bhikkhave vamanaṁ sampajjatipi vipajjatipi.

Ahañca kho bhikkhave ariyaṁ vamanaṁ desessāmi, yaṁ vamanaṁ sampajjatiyeva, no vipajjati. Yaṁ vamanaṁ āgamma jātidhammā sattā jātiyā parimuccanti, jarādhammā sattā jarāya parimuccanti, maraṇadhammā sattā maraṇena parimuccanti, soka parideva dukkha domanassupāyāsadhammā sattā sokaparideva dukkhadomanassupāyāsehi parimuccanti. Taṁ suṇātha -pa-.

Katamañca taṁ bhikkhave ariyaṁ vamanaṁ, yaṁ vamanaṁ sampajjatiyeva, no vipajjati. Yaṁ vamanaṁ āgamma jātidhammā sattā jātiyā parimuccantin -pa- sokaparideva dukkhadomanassupāyāsadhammā sattā sokaparidevadukkhadomanassupāyāsehi parimuccanti.

Sammādiṭṭhikassa bhikkhave micchādiṭṭhi vantā hoti. Ye ca micchādiṭṭhipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa vantā honti. Sammādiṭṭhipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti.

Sammāsaṅkappassa bhikkhave micchāsaṅkappo vanto hoti -pa-. Sammāvācassa bhikkhave micchāvācā vantā hoti. Sammākammantassa bhikkhave micchākammanto vanto hoti. Sammā-ājīvassa bhikkhave micchā-ājīvo vanto hoti. Sammāvāyāmassa bhikkhave micchāvāyāmo vanto hoti. Sammāsatissa bhikkhave micchāsati vantā hoti. Sammāsamādhissa bhikkhave micchāsamādhi vanto hoti. Sammāñāṇissa bhikkhave micchāñāṇaṁ vantaṁ hoti -pa-.

Sammāvimuttissa bhikkhave micchāvimutti vantā hoti. Ye ca micchāvimuttipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa vantā honti. Sammāvimuttipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti. Idaṁ kho taṁ bhikkhave ariyaṁ vamanaṁ, yaṁ vamanaṁ sampajjatiyeva, no vipajjati. Yaṁ vamanaṁ āgamma jātidhammā sattā jātiyā parimuccanti -pa- sokaparidevadukkhadomanassupāyāsehi parimuccantīti. . Navamaṁ.

10. Niddhamanīyasutta

110. Dasayime bhikkhave niddhamanīyā dhammā. Katame dasa? Sammādiṭṭhikassa bhikkhave micchādiṭṭhi niddhantā hoti. Ye ca micchādiṭṭhipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa niddhantā honti. Sammādiṭṭhipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti.

Sammāsaṅkappassa bhikkhave micchāsaṅkappo niddhanto hoti -pa- sammāvācassa bhikkhave micchāvācā niddhantā hoti. Sammākammantassa bhikkhave micchākammanto niddhanto hoti. Sammā-ājīvassa bhikkhave micchā-ājīvo niddhanto hoti. Sammāvāyāmassa bhikkhave micchāvāyāmo niddhanto hoti. Sammāsatissa bhikkhave micchāsati niddhanto hoti. Sammāsamādhissa bhikkhave micchāsamādhi niddhanto hoti. Sammāñāṇissa bhikkhave micchāñāṇaṁ niddhantaṁ hoti.

Sammāvimuttissa bhikkhave micchāvimutti niddhantā hoti. Ye ca micchāvimuttipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, te cassa niddhantā honti. Sammāvimuttipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti. Ime kho bhikkhave dasa niddhamanīyā dhammāti. . Dasamaṁ.

11. Paṭhama-asekhasutta

111. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho so bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca—

"Asekho asekho"ti bhante vuccati, kittāvatā bhante bhikkhu asekho hotīti. Idha bhikkhu bhikkhu asekhāya sammādiṭṭhiyā samannāgato hoti, asekhena sammāsaṅkappena samannāgato hoti, asekhāya sammāvācāya samannāgato hoti, asekhena sammā kammantena samannāgato hoti, asekhena sammā-ājīvena samannāgato hoti, asekhena sammāvāyāmena samannāgato hoti, asekhāya sammāsatiyā samannāgato hoti, asekhena sammāsamādhinā samannāgato hoti, asekhena sammāñāṇena samannāgato hoti, asekhāya sammāvimuttiyā samannāgato hoti. Evaṁ kho bhikkhu bhikkhu asekho hotīti. . Ekādasamaṁ.

12. Dutiya-asekhasutta

112. Dasayime bhikkhave asekhiyā dhammā. Katame dasa? Asekhā sammādiṭṭhi, asekho sammāsaṅkappo, asekhā sammāvācā, asekho sammākammanto, asekho sammā-ājīvo, asekho sammāvāyāmo, asekhā sammāsati, asekho sammāsamādhi, asekhaṁ sammāñāṇaṁ, asekhā sammāvimutti. Ime kho bhikkhave dasa asekhiyā dhammāti. . Dvādasamaṁ.

Samaṇasaññāvaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Saññā Bojjhaṅgā Micchattaṁ, Bījaṁ Vijjāya Nijjaraṁ.
Dhovanaṁ Tikicchā Vamanaṁ, Niddhavanaṁ dve Asekhāti.

(12) 2. Paccorohaṇivagga

1. Paṭhama-adhammasutta

113. * Adhammo ca bhikkhave veditabbo anattho ca, dhammo ca veditabbo attho ca, adhammañca viditvā anatthañca, dhammañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabbaṁ.

Katamo ca bhikkhave adhammo ca anattho ca? Micchādiṭṭhi micchāsaṅkappo micchāvācā micchākammanto micchā-ājīvo micchāvāyāmo micchāsati micchāsamādhi micchāñāṇaṁ micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave adhammo ca anattho ca.

Katamo ca bhikkhave dhammo ca attho ca? Sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi sammāñāṇaṁ sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave dhammo ca attho ca.

"Adhammo ca bhikkhave veditabbo anattho ca, dhammo ca veditabbo attho ca, adhammañca viditvā anatthañca, dhammañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabban"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttanti. . Paṭhamaṁ.

2. Dutiya-adhammasutta

114. Adhammo ca bhikkhave veditabbo dhammo ca, anattho ca veditabbo attho ca, adhammañca viditvā dhammañca, anatthañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabbaṁ.

Katamo ca bhikkhave adhammo, katamo ca dhammo, katamo ca anattho, katamo ca attho.

Micchādiṭṭhi bhikkhave adhammo, sammādiṭṭhi dhammo. Ye ca micchādiṭṭhipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Sammādiṭṭhipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

---

* Upari 464 piṭṭhepi.

Micchāsaṅkappo bhikkhave adhammo, sammāsaṅkappo dhammo. Ye ca micchāsaṅkappapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Sammāsaṅkappapaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Micchāvācā bhikkhave adhammo, sammāvācā dhammo. Ye ca micchāvācāpaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Sammāvācāpaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Micchākammanto bhikkhave adhammo, sammākammanto dhammo. Ye ca micchākammantapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Sammākammantapaccayā ca aneke kusalā dhammā bhānāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Micchā-ājīvo bhikkhave adhammo, sammā-ājīvo dhammo. Ye ca micchā-ājīvapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Sammā-ājīvapaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Micchāvāyāmo bhikkhave adhammo, sammāvāyāmo dhammo. Ye ca micchāvāyāmapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Sammāvāyāmapaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Micchāsati bhikkhave adhammo, sammāsati dhammo. Ye ca micchāsatipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Sammāsatipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Micchāsamādhi bhikkhave adhammo, sammāsamādhi dhammo. Ye ca micchāsamādhipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Sammāsamādhipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Micchāñāṇaṁ bhikkhave adhammo, sammāñāṇaṁ dhammo. Ye ca micchāñāṇapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho.

Sammāñāṇapaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Micchāvimutti bhikkhave adhammo, sammāvimutti dhammo. Ye ca micchāvimuttipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Sammāvimuttipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti ayaṁ attho.

"Adhammo ca bhikkhave veditabbo dhammo ca, anattho ca veditabbo attho ca, adhammañca viditvā dhammañca, anatthañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabban"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttanti. . Dutiyaṁ.

3. Tatiya-adhammasutta

115. Adhammo ca bhikkhave veditabbo dhammo ca, anattho ca veditabbo attho ca, adhammañca viditvā dhammañca, anatthañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabbanti idamavoca Bhagavā idaṁ vatvāna Sugato uṭṭhāyāsanā vihāraṁ pāvisi.

Atha kho tesaṁ bhikkhūnaṁ acirapakkantassa Bhagavato etadahosi "idaṁ kho no āvuso Bhagavā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vitthārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho, 'adhammo ca bhikkhave veditabbo dhammo ca, anattho ca veditabbo attho ca, adhammañca viditvā dhammañca, anatthañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabban'ti. Ko nu kho imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajeyyā"ti.

Atha kho tesaṁ bhikkhūnaṁ etadahosi "ayaṁ kho āyasmā Ānando Satthu ceva saṁvaṇṇito sambhāvito ca viññūnaṁ sabrahmacārīnaṁ, pahoti cāyasmā Ānando imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajituṁ, yaṁnūna mayaṁ yenāyasmā Ānando tenupasaṅkameyyāma, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Ānandaṁ etamatthaṁ paṭipuccheyyāma[1]. Yathā no āyasmā Ānando byākarissati, tathā naṁ dhāressāmā"ti.

---

1. Puccheyyāma (Sī, Syā, I) Ma 1. 156 piṭṭhādīsu passitabbaṁ.

Atha kho te bhikkhū yenāyasmā Ānando tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā āyasmatā Ānandena saddhiṁ sammodiṁsu, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdiṁsu, ekamantaṁ nisinnā kho te bhikkhū āyasmantaṁ Ānandaṁ etadavocuṁ—

Idaṁ kho no āvuso Ānanda Bhagavā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vitthārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho "adhammo ca -pa- tathā paṭipajjitabban"ti.

Tesaṁ no āvuso amhākaṁ acirapakkantassa Bhagavato etadahosi "idaṁ kho no āvuso Bhagavatā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vitthārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho, 'adhammo ca -pa- tathā paṭipajjitabban'ti. Ko nu kho imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajeyyā"ti.

Tesaṁ no āvuso amhākaṁ etadahosi "ayaṁ kho āyasmā Ānando Satthu ceva saṁvaṇṇito, sambhāvito ca viññūnaṁ sabrahmacārīnaṁ, pahoti cāyasmā Ānando imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajituṁ, yaṁnūna mayaṁ yenāyasmā Ānando tenupasaṅkameyyāma, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Ānandaṁ etamatthaṁ paṭipuccheyyāma, yathā no āyasmā Ānando byākarissati, tathā naṁ dhāressāmā"ti. Vibhajatu āyasmā Ānandoti.

Seyyathāpi āvuso puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanaṁ caramāno mahato rukkhassa tiṭṭhato sāravato atikkammeva mūlaṁ atikkamma khandhaṁ sākhāpalāse sāraṁ pariyesitabbaṁ maññeyya, evaṁsampadamidaṁ āyasmantānaṁ Satthari sammukhībhūte taṁ Bhagavantaṁ atisitvā amhe etamatthaṁ paṭipucchitabbaṁ maññatha. So hāvuso Bhagavā jānaṁ jānāti, passaṁ passati, cakkhubhūto ñāṇabhūto dhammabhūto brahmabhūto vattā pavattā atthassa ninnetā amatassa dātā dhammassāmī Tathāgato, so ceva panetassa kālo ahosi, yaṁ tumhe

Bhagavantaṁyeva upasaṅkamitvā etamatthaṁ paṭipuccheyyātha. Yathā vo Bhagavā byākareyya, tathā naṁ dhāreyyāthāti.

Addhāvuso Ānanda Bhagavā jānaṁ jānāti, passaṁ passati, cakkhubhūto ñāṇabhūto dhammabhūto brahmabhūto vattā pavattā atthassa ninnetā amatassa dātā dhammassāmī Tathāgato, so ceva panetassa kālo ahosi, yaṁ mayaṁ Bhagavantaṁyeva upasaṅkamitvā etamatthaṁ paṭipuccheyyāma. Yathā no Bhagavā byākareyya, tathā naṁ dhāreyyāma. Api cāyasmā Ānando Satthu ceva saṁvaṇṇito, sambhāvito ca viññūnaṁ sabrahmacārīnaṁ, pahoti cāyasmā Ānando imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajituṁ, vibhajatāyasmā Ānando agaruṁ katvāti.

Tenahāvuso suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evamāvuso"ti kho te bhikkhū āyasmato Ānandassa paccassosuṁ. Athāyasmā Ānando etadavoca—

Yaṁ kho no āvuso Bhagavā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vitthārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho, "adhammo ca bhikkhave veditabbo dhammo ca, anattho ca veditabbo attho ca, adhammañca viditvā dhammañca, anatthañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabban"ti.

Katamo cāvuso adhammo, katamo ca dhammo, katamo ca anattho, katamo ca attho.

Micchādiṭṭhi āvuso adhammo, sammādiṭṭhi dhammo. Ye ca micchādiṭṭhipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Sammādiṭṭhipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Micchāsaṅkappo āvuso adhammo, sammāsaṅkappo dhammo. Micchāvācā āvuso adhammo, sammāvācā dhammo. Micchākammanto āvuso adhammo, sammākammanto dhammo. Micchā-ājīvo āvuso adhammo,

sammā ājīvo dhammo. Micchāvāyāmo āvuso adhammo, sammāvāyāmo dhammo. Micchāsati āvuso adhammo, sammāsati dhammo. Micchāsamādhi āvuso adhammo, sammāsamādhi dhammo. Micchāñāṇaṁ āvuso adhammo, sammāñāṇaṁ dhammo.

Micchāvimutti āvuso adhammo, sammāvimutti dhammo. Ye ca micchāvimuttipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho, sammāvimuttipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Ayaṁ kho no āvuso Bhagavā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vitthārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho, "adhammo ca bhikkhave veditabbo dhammo ca -pa- tathā paṭipajjitabban"ti. Imassa kho ahaṁ āvuso Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa evaṁ vitthārena atthaṁ ājānāmi, ākaṅkhamānā ca pana tumhe āvuso Bhagavantaṁyeva upasaṅkamitvā etamatthaṁ paṭipuccheyyātha. Yathā vo Bhagavā byākaroti[1], tathā naṁ dhāreyyāthāti.

"Evamāvuso"ti kho te bhikkhū āyasmato Ānandassa bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā yena Bhagavā tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdiṁsu, ekamantaṁ nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantaṁ etadavocuṁ—

Yaṁ kho no Bhagavā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vitthārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho, "adhammo ca bhikkhave veditabbo -pa- tathā paṭipajjitabban"ti.

Tesaṁ no bhante amhākaṁ acirapakkantassa Bhagavato etadahosi "idaṁ kho no āvuso Bhagavā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vittārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho, 'adhammo ca bhikkhave veditabbo -pa- tathā paṭipajjitabban'ti. Ko nu kho imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajeyyā"ti.

1. Byākareyya (Syā)

Tesaṁ no bhante amhākaṁ etadahosi "ayaṁ kho āyasmā Ānando Satthu ceva saṁvaṇṇito, sambhāvito ca viññūnaṁ sabrahmacārīnaṁ, pahoti cāyasmā Ānando imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajituṁ. Yaṁnūna mayaṁ yenāyasmā Ānando tenupasaṅkameyyāma, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Ānandaṁ etamatthaṁ paṭipuccheyyāma. Yathā no āyasmā Ānando byākarissati, tathā naṁ dhāressāmā"ti.

Atha kho mayaṁ bhante yenāyasmā Ānando tenupasaṅkamimhā, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Ānandaṁ etamatthaṁ apucchimhā. Tesaṁ no bhante āyasmatā Ānandena imehi ākārehi imehi padehi imehi byañjanehi attho suvibhattoti[1].

Sādhu sādhu bhikkhave, paṇḍito bhikkhave Ānando, mahāpañño bhikkhave Ānando. Maṁ cepi tumhe bhikkhave upasaṅkamitvā etamatthaṁ paṭipuccheyyātha, ahampi cetaṁ evamevaṁ[2] byākareyyaṁ, yathā taṁ Ānandena byākataṁ, eso ceva tassa[3] attho, evañca naṁ dhāreyyāthāti. . Tatiyaṁ.

4. Ajitasutta

116. Atha kho Ajito paribbājako yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Ajito paribbājako Bhagavantaṁ etadavoca—

Amhākaṁ bho Gotama paṇḍito nāma sabrahmacārī, tena pañcamattāni cittaṭṭhānasatāni cintitāni, yehi aññatitthiyā upāraddhāva jānanti[4] upāraddhasmāti[5].

---

1. Vibhattoti (?) evameva hi aññesu īdisasuttesu dissati.
2. Ahampi taṁ evamevaṁ (Ma 1. 161 piṭṭhādīsu)
3. Eso cevetassa (Ma 1. 161 piṭṭhādīsu)
4. Upāraddhā pajānanti (Sī)
5. Upāraddhamhāti (Sī, I)

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi “dhāretha no tumhe bhikkhave paṇḍitavatthūnī”ti. Etassa Bhagavā kālo etassa Sugata kālo. Yaṁ Bhagavā bhāseyya, Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantīti.

Tena hi bhikkhave suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. “Evaṁ bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Idha bhikkhave ekacco adhammikena vādena adhammikaṁ vādaṁ abhiniggaṇhāti abhinippīḷeti, tena ca adhammikaṁ parisaṁ rañjeti, tena sā adhammikā parisā uccāsaddamahāsaddā hoti “paṇḍito vata bho paṇḍito vata bho”ti.

Idha pana bhikkhave ekacco adhammikena vādena dhammikaṁ vādaṁ abhiniggaṇhāti abhinippīḷeti, tena ca adhammikaṁ parisaṁ rañjeti, tena sā adhammikā parisā uccāsaddamahāsaddā hoti “paṇḍito vata bho paṇḍito vata bho”ti.

Idha pana bhikkhave ekacco adhammikena vādena dhammikañca vādaṁ adhammikañca vādaṁ abhiniggaṇhāti abhinippīḷeti, tena ca adhammikaṁ parisaṁ rañjeti, tena sā adhammikā parisā uccāsaddamahāsaddā hoti “paṇḍito vata bho paṇḍito vata bho”ti.

Adhammo ca bhikkhave veditabbo dhammo ca, anattho ca veditabbo attho ca, adhammañca viditvā dhammañca anatthañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabbaṁ.

Katamo ca bhikkhave adhammo, katamo ca dhammo, katamo ca anattho, katamo ca attho. Micchādiṭṭhi bhikkhave adhammo, sammādiṭṭhi dhammo. Ye ca micchādiṭṭhipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Sammādiṭṭhipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Micchāsaṅkappo bhikkhave adhammo, sammāsaṅkappo dhammo. Micchāvācā bhikkhave adhammo, sammāvācā dhammo. Micchākammanto bhikkhave adhammo, sammākammanto dhammo. Micchā-ājīvo bhikkhave adhammo, sammā-ājīvo

dhammo. Micchāvāyāmo bhikkhave adhammo, sammāvāyāmo dhammo. Micchāsati bhikkhave adhammo, sammāsati dhammo. Micchāsamādhi bhikkhave adhammo, sammāsamādhi dhammo. Micchāñāṇaṁ bhikkhave adhammo, sammāñāṇaṁ dhammo.

Micchāvimutti bhikkhave adhammo, sammāvimutti dhammo. Ye ca micchāvimuttipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Sammāvimuttipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

"Adhammo ca bhikkhave veditabbo dhammo ca, anattho ca veditabbo attho ca, adhammañca viditvā dhammañca, anatthañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabban"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttanti. . Catutthaṁ.

5. Saṅgāravasutta

117. * Atha kho Saṅgāravo brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Saṅgāravo brāhmaṇo Bhagavantaṁ etadavoca "kiṁ nu kho bho Gotama orimaṁ tīraṁ, kiṁ pārimaṁ tīran"ti. Micchādiṭṭhi kho brāhmaṇa orimaṁ tīraṁ, sammādiṭṭhi pārimaṁ tīraṁ. Micchāsaṅkappo orimaṁ tīraṁ, sammāsaṅkappo pārimaṁ tīraṁ. Micchāvācā orimaṁ tīraṁ, sammāvācā pārimaṁ tīraṁ. Micchākammanto orimaṁ tīraṁ, sammākammanto pārimaṁ tīraṁ. Micchā-ājīvo orimaṁ tīraṁ, sammā-ājīvo pārimaṁ tīraṁ. Micchāvāyāmo orimaṁ tīraṁ, sammāvāyāmo pārimaṁ tīraṁ. Micchāsati orimaṁ tīraṁ, sammāsati pārimaṁ tīraṁ. Micchāsamādhi orimaṁ tīraṁ, sammāsamādhi pārimaṁ tīraṁ. Micchāñāṇaṁ orimaṁ tīraṁ, sammāñāṇaṁ pārimaṁ tīraṁ. Micchāvimutti orimaṁ tīraṁ, sammāvimutti pārimaṁ tīranti. Idaṁ kho brāhmaṇa orimaṁ tīraṁ, idaṁ pārimaṁ tīranti.

Appakā te manussesu, ye janā pāragāmino.
Athāyaṁ itarā pajā, tīramevānudhāvati.

Ye ca kho sammadakkhāte, dhamme dhammānuvattino.
Te janā pāramessanti, maccudheyyaṁ suduttaraṁ.

---

* Upari 462 piṭṭhepi.

Kaṇhaṁ dhammaṁ vippahāya, sukkaṁ bhāvetha paṇḍito.
Okā anoka māgamma, viveke yattha dūramaṁ.

Tatrābhiratimiccheyya, hitvā kāme akiñcano.
Pariyodapeyya attānaṁ, cittaklesehi paṇḍito.

Yesaṁ sambodhiyaṅgesu, sammā cittaṁ subhāvitaṁ.
Ādānapaṭinissagge, anupādāya ye ratā.
Khīṇāsavā jutimanto[1], te loke parinibbutāti. . Pañcamaṁ.

6. Orimatīrasutta

118. Orimañca bhikkhave tīraṁ desessāmi pārimañca tīraṁ, taṁ suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evaṁ bhante"ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Katamañca bhikkhave orimaṁ tīraṁ, katamañca pārimaṁ tīraṁ? Micchādiṭṭhi orimaṁ tīraṁ, sammādiṭṭhi pārimaṁ tīraṁ -pa- micchāvimutti orimaṁ tīraṁ, sammāvimutti pārimaṁ tīraṁ. Idaṁ kho bhikkhave orimaṁ tīraṁ, idaṁ pārimaṁ tīranti.

Appakā te manussesu, ye janā pāragāmino.
Athāyaṁ itarā pajā, tīramevānudhāvati.

Ye ca kho sammadakkhāte, dhamme dhammānuvattino.
Te janā pāramessanti, maccudheyyaṁ suduttaraṁ.

Kaṇhaṁ dhammaṁ vippahāya, sukkaṁ bhāvetha paṇḍito.
Okā anoka māgamma, viveke yattha dūramaṁ.

Tatrābhiratimiccheyya, hitvā kāme akiñcano.
Pariyodapeyya attānaṁ, cittaklesehi paṇḍito.

Yesaṁ sambodhiyaṅgesu, sammā cittaṁ subhāvitaṁ.
Ādānapaṭinissagge, anupādāya ye ratā.
Khīṇāsavā jutimanto, te loke parinibbutāti. . Chaṭṭhaṁ.

---

1. Jutīmanto (Sī)

7. Paṭhamapaccorohaṇīsutta

119. Tena kho pana samayena Jāṇussoṇi[1] brāhmaṇo tadahuposathe sīsaṁnhāto[2] navaṁ khomayugaṁ nivattho allakusamuṭṭhiṁ ādāya Bhagavato avidūre ekamantaṁ ṭhito hoti.

Addasā kho Bhagavā Jāṇussoṇiṁ brāhmaṇaṁ tadahuposathe sīsaṁnhātaṁ navaṁ khomayugaṁ nivatthaṁ allakusamuṭṭhiṁ ādāya ekamantaṁ ṭhitaṁ, disvāna Jāṇussoṇiṁ brāhmaṇaṁ etadavoca "kiṁ nu tvaṁ brāhmaṇa tadahuposathe sīsaṁnhāto navaṁ khomayugaṁ nivattho allakusamuṭṭhiṁ ādāya ekamantaṁ ṭhito, kiṁ nvajja[3] brāhmaṇakulassāti[4]. Paccorohaṇī bho Gotama ajja brāhmaṇakulassā"ti[5].

Yathā kathaṁ pana brāhmaṇa brāhmaṇānaṁ paccorohaṇī hotīti, idha bho Gotama brāhmaṇā tadahuposathe sīsaṁnhātā navaṁ khomayugaṁ nivatthā allena gomayena pathaviṁ opuñjitvā haritehi kusehi pattharitvā[6] antarā ca velaṁ antarā ca agyāgāraṁ seyyaṁ kappenti. Te taṁ rattiṁ tikkhattuṁ paccuṭṭhāya pañjalikā aggiṁ namassanti "paccorohāma bhavantaṁ paccorohāma bhavantan"ti. Bahukena ca sappitelanavanītena aggiṁ santappenti, tassā ca rattiyā accayena paṇītena khādanīyena bhojanīyena brāhmaṇe santappenti. Evaṁ bho Gotama brāhmaṇānaṁ paccorohaṇī hotīti.

Aññathā kho brāhmaṇa brāhmaṇānaṁ paccorohaṇī hoti, aññathā ca pana ariyassa vinaye paccorohaṇī hotīti. Yathā kathaṁ pana bho Gotama ariyassa vinaye paccorohaṇī hoti, sādhu me bhavaṁ Gotamo tathā dhammaṁ desetu, yathā ariyassa vinaye paccorohaṇī hotīti.

---

1. Jānussoni (Ka-Sī), Jānussoṇi (Ka-Sī), Jāṇusoṇi (Ka)
2. Sīsaṁnahāto (Sī, I), sīsanhāto (Syā)
3. Kiṁ nu ajja (Syā), kiṁ nu kho ajja (I), kiṁ nu khvajja (Ka)
4. Brāhmaṇa brahmakusalassāti (Ka)
5. Brahmakusalassāti (Ka)
6. Pavitthāretvā (Ka)

Tena hi brāhmaṇa suṇāhi sādhukaṁ manasi karohi, bhāsissāmīti. "Evaṁ bho"ti kho Jāṇussoṇi brāhmaṇo Bhagavato paccassosi, Bhagavā etadavoca—

Idha brāhmaṇa ariyasāvako iti paṭisañcikkhati "micchādiṭṭhiyā kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya micchādiṭṭhiṁ pajahati, micchādiṭṭhiyā paccorohati.

"Micchāsaṅkappassa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya micchāsaṅkappaṁ pajahati, micchāsaṅkappā paccorohati.

"Micchāvācāya kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya micchāvācaṁ pajahati, micchāvācāya paccorohati.

"Micchākammantassa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya micchākammantaṁ pajahati, micchākammantā paccorohati.

"Micchā-ājīvassa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya micchā-ājīvaṁ pajahati, micchā-ājīvā paccorohati.

"Micchāvāyāmassa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya micchāvāyāmaṁ pajahati, micchāvāyāmā paccorohati.

"Micchāsatiyā kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya micchāsatiṁ pajahati, micchāsatiyā paccorohati.

"Micchāsamādhissa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya micchāsamādhiṁ pajahati, micchāsamādhimhā paccorohati.

"Micchāñāṇassa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya micchāñāṇaṁ pajahati, micchāñāṇamhā paccorohati.

"Micchāvimuttiyā kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya micchāvimuttiṁ pajahati, micchāvimuttiyā paccorohati. Evaṁ kho brāhmaṇa ariyassa vinaye paccorohaṇī hotīti.

Aññathā bho Gotama brāhmaṇānaṁ paccorohaṇī, aññathā ca pana ariyassa vinaye paccorohaṇī hoti. Imissā ca bho Gotama ariyassa vinaye paccorohaṇiyā brāhmaṇānaṁ paccorohaṇī kalaṁ nāgghati soḷasiṁ. Abhikkantaṁ bho Gotama -pa- upāsakaṁ maṁ bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetaṁ saraṇaṁ gatanti. . Sattamaṁ.

8. Dutiyapaccorohaṇīsutta

120. Ariyaṁ vo bhikkhave paccorohaṇiṁ desessāmi, taṁ suṇātha. Katamā ca bhikkhave ariyā paccorohaṇī? Idha bhikkhave ariyasāvako iti paṭisañcikkhati "micchādiṭṭhiyā kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya micchādiṭṭhiṁ pajahati. Micchādiṭṭhiyā paccorohati. Micchāsaṅkappassa kho pāpako vipāko. Micchāvācāya kho. Micchākammantassa kho. Micchā-ājīvassa kho. Micchāvāyāmassa kho. Micchāsatiyā kho. Micchāsamādhissa kho. Micchāñāṇassa kho. Micchāvimuttiyā kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcāti. So iti paṭisaṅkhāya micchāvimuttiṁ pajahati, micchāvimuttiyā paccorohati. Ayaṁ vuccati bhikkhave ariyā paccorohaṇīti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Pubbaṅgamasutta

121. Sūriyassa bhikkhave udayato etaṁ pubbaṅgamaṁ etaṁ pubbanimittaṁ yadidaṁ aruṇuggaṁ. Evamevaṁ kho bhikkhave kusalānaṁ dhammānaṁ etaṁ pubbaṅgamaṁ etaṁ pubbanimittaṁ, yadidaṁ sammādiṭṭhi. Sammādiṭṭhikassa bhikkhave sammāsaṅkappo pahoti, sammāsaṅkappassa sammāvācā pahoti, sammāvācassa

sammākammanto pahoti, sammākammantassa sammā-ājīvo pahoti, sammā-ājīvassa sammāvāyāmo pahoti, sammāvāyāmassa sammāsati pahoti, sammāsatissa sammāsamādhi pahoti, sammāsamādhissa sammāñāṇaṁ pahoti, sammāñāṇissa sammāvimutti pahotīti. . Navamaṁ.

10. Āsavakkhayasutta

122. Dasayime bhikkhave dhammā bhāvitā bahulīkatā āsavānaṁ khayāya saṁvattanti. Katame dasa? Sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi sammāñāṇaṁ sammāvimutti. Ime kho bhikkhave dasa dhammā bhāvitā bahulīkatā āsavānaṁ khayāya saṁvattantīti. . Dasamaṁ.

Paccorohaṇivaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Tayo Adhammā Ajito, Saṅgāravo ca Orimaṁ.
Dve ceva Paccorohaṇī, Pubbaṅgamaṁ Āsavakkhayoti.

---

(13) 3. Parisuddhavagga

1. Paṭhamasutta

123. Dasayime bhikkhave dhammā parisuddhā pariyodātā nāññatra sugatavinayā. Katame dasa? Sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi sammāñāṇaṁ sammāvimutti. Ime kho bhikkhave dasa dhammā parisuddhā pariyodātā nāññatra sugatavinayāti. . Paṭhamaṁ.

2. Dutiyasutta

124. Dasayime bhikkhave dhammā anuppannā uppajjanti nāññatra sugatavinayā. Katame dasa? sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ime kho bhikkhave dasa dhammā anuppannā uppajjanti nāññatra sugatavinayāti. . Dutiyaṁ.

3. Tatiyasutta

125. Dasayime bhikkhave dhammā mahapphalā mahānisaṁsā nāññatra sugatavinayā. Katame dasa? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ime kho bhikkhave dasa dhammā mahapphalā mahānisaṁsā nāññatra sugatavinayāti. . Tatiyaṁ.

4. Catutthasutta

126. Dasayime bhikkhave dhammā rāgavinayapariyosānā honti, dosavinayapariyosānā honti, mohavinayapariyosānā honti nāññatra sugatavinayā. Katame dasa? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ime kho bhikkhave dasa dhammā rāgavinayapariyosānā honti, dosavinayapariyosānā honti, mohavinayapariyosānā honti nāññatra sugatavinayāti. . Catutthaṁ.

5. Pañcamasutta

127. Dasayime bhikkhave dhammā ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattanti nāññatra sugatavinayā. Katame dasa? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ime kho bhikkhave dasa dhammā ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattanti nāññatra sugatavinayāti. . Pañcamaṁ.

6. Chaṭṭhasutta

128. Dasayime bhikkhave dhammā bhāvitā bahulīkatā anuppannā uppajjanti nāññatra sugatavinayā. Katame dasa? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ime kho bhikkhave dasa dhammā bhāvitā bahulīkatā anuppannā uppajjanti nāññatra sugatavinayāti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Sattamasutta

129. Dasayime bhikkhave dhammā bhāvitā bahulīkatā mahapphalā honti mahānisaṁsā nāññatra sugatavinayā. Katame dasa? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ime kho bhikkhave dasa dhammā bhāvitā bahulīkatā mahapphalā honti mahānisaṁsā nāññatra sugatavinayāti. . Sattamaṁ.

8. Aṭṭhamasutta

130. Dasayime bhikkhave dhammā bhāvitā mahulīkatā rāgavinayapariyosānā honti, dosavinayapariyosānā honti, mohavinayapariyosānā honti nāññatra sugatavinayā. Katame dasa? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ime kho bhikkhave dasa dhammā bhāvitā bahulīkatā rāgavinayapariyosānā honti, dosavinayapariyosānā honti, mohavinayapariyosānā honti nāññatra sugatavinayāti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Navamasutta

131. Dasayime bhikkhave dhammā bhāvitā bahulīkatā ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattanti nāññātra sugatavinayā. Katame dasa? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ime kho bhikkhave dasa dhammā bhāvitā bahulīkatā ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattanti nāññatra sugatavinayāti. . Navamaṁ.

10. Dasamasutta

132. Dasayime bhikkhave micchattā. Katame dasa? Micchādiṭṭhi micchāsaṅkappo micchāvācā micchākammanto micchā-ājīvo micchāvāyāmo micchāsati micchāsamādhi micchāñāṇaṁ micchāvimutti. Ime kho bhikkhave dasa micchattāti. . Dasamaṁ.

11. Ekādasamasutta

133. Dasayime bhikkhave sammattā. Katame dasa? Sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi sammāñāṇaṁ sammāvimutti. Ime kho bhikkhave dasa sammattāti. . Ekādasamaṁ.

Parisuddhavaggo tatiyo.

(14) 4. Sādhuvagga

1. Sādhusutta

134. * Sādhuñca vo bhikkhave desessāmi asādhuñca, taṁ suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evaṁ bhante"ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Katamañca bhikkhave asādhu? Micchādiṭṭhi micchāsaṅkappo micchāvācā micchākammanto micchā-ājīvo micchāvāyāmo micchāsati micchāsamādhi micchāñāṇaṁ micchāvimutti. Idaṁ vuccati bhikkhave asādhu. Katamañca bhikkhave sādhu? Sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi sammāñāṇaṁ sammāvimutti. Idaṁ vuccati bhikkhave sādhūti. . Paṭhamaṁ.

2. Ariyadhammasutta

135. Ariyadhammañca vo bhikkhave desessāmi anariyadhammañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave anariyo dhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave anariyo dhammo. Katamo ca bhikkhave ariyo dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave ariyo dhammoti. . Dutiyaṁ.

3. Akusalasutta

136. Akusalañca vo bhikkhave desessāmi kusalañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamañca bhikkhave akusalaṁ? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Idaṁ vuccati bhikkhave akusalaṁ. Katamañca bhikkhave kusalaṁ? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Idaṁ vuccati bhikkhave kusalanti. . Tatiyaṁ.

4. Atthasutta

137. Atthañca vo bhikkhave desessāmi anatthañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave anattho? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave anattho. Katamo ca bhikkhave attho? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave atthoti. . Catutthaṁ.

---

* Upari 482 piṭṭhepi.

5. Dhammasutta

138. Dhammañca vo bhikkhave desessāmi adhammañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave adhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave adhammo. Katamo ca bhikkhave dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave dhammoti. . Pañcamaṁ.

6. Sāsavasutta

139. Sāsavañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi anāsavañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave sāsavo dhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave sāsavo dhammo. Katamo ca bhikkhave anāsavo dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave anāsavo dhammoti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Sāvajjasutta

140. Sāvajjañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi anavajjañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave sāvajjo dhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave sāvajjo dhammo. Katamo ca bhikkhave anavajjo dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave anavajjo dhammoti. . Sattamaṁ.

8. Tapanīyasutta

141. Tapanīyañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi atapanīyañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave tapanīyo dhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave tapanīyo dhammo. Katamo ca bhikkhave atapanīyo dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave atapanīyo dhammoti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Ācayagāmisutta

142. Ācayagāmiñca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi apacayagāmiñca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave ācayagāmī dhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave ācayagāmī dhammo. Katamo ca

bhikkhave apacayagāmī dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave apacayagāmī dhammoti. . Navamaṁ.

10. Dukkhudrayasutta

143. Dukkhudrayañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi sukhudrayañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave dukkhudrayo dhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave dukkhudrayo dhammo. Katamo ca bhikkhave sukhudrayo dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave sukhudrayo dhammoti. . Dasamaṁ.

11. Dukkhavipākasutta

144. Dukkhavipākañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi sukhavipākañca, taṁ suṇātha-pa-. Katamo ca bhikkhave dukkhavipāko dhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave dukkhavipāko dhammo. Katamo ca bhikkhave sukhavipāko dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave sukhavipāko dhammoti. . Ekādasamaṁ.

Sādhuvaggo catuttho.

---

(15) 5. Ariyavagga

1. Ariyamaggasutta

145. Ariyamaggañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi anariyamaggañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave anariyo maggo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave anariyo maggo. Katamo ca bhikkhave ariyo maggo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave ariyo maggoti. . Paṭhamaṁ.

2. Kaṇhamaggasutta

146. Kaṇhamaggañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi sukkamaggañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave kaṇhamaggo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti.

Ayaṁ vuccati bhikkhave kaṇhamaggo. Katamo ca bhikkhave sukkamaggo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave sukkamaggoti. . Dutiyaṁ.

3. Saddhammasutta

147. Saddhammañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi asaddhammañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave asaddhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave asaddhammo. Katamo ca bhikkhave saddhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave saddhammoti. . Tatiyaṁ.

4. Sappurisadhammasutta

148. Sappurisadhammañca vo bhikkhave desessāmi asappurisadhammañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave asappurisadhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave asappurisadhammo. Katamo ca bhikkhave sappurisadhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave sappurisadhammoti. . Catutthaṁ.

5. Uppādetabbasutta

149. Uppādetabbañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi na uppādetabbañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave na uppādetabbo dhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave na uppādetabbo dhammo. Katamo ca bhikkhave uppādetabbo dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave uppādetabbo dhammoti. . Pañcamaṁ.

6. Āsevitabbasutta

150. Āsevitabbañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi na āsevitabbañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave na āsevitabbo dhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave na āsevitabbo dhammo. Katamo ca bhikkhave āsevitabbo dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave āsevitabbo dhammoti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Bhāvetabbasutta

151. Bhāvetabbañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi na bhāvetabbañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave na bhāvetabbo dhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave na bhāvetabbo dhammo. Katamo ca bhikkhave bhāvetabbo dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave bhāvetabbo dhammoti. . Sattamaṁ.

8. Bahulīkātabbasutta

152. Bahulīkātabbañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi na bahulīkātabbañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave na bahulīkātabbo dhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave na bahulīkātabbo dhammo. Katamo ca bhikkhave bahulīkātabbo dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave bahulīkātabbo dhammoti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Anussaritabbasutta

153. Anussaritabbañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi na anussaritabbañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave na anussaritabbo dhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave na anussaritabbo dhammo. Katamo ca bhikkhave anussaritabbo dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave anussaritabbo dhammoti. . Navamaṁ.

10. Sacchikātabbasutta

154. Sacchikātabbañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi na sacchikātabbañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave na sacchikātabbo dhammo? Micchādiṭṭhi -pa- micchāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave na sacchikātabbo dhammo. Katamo ca bhikkhave sacchikātabbo dhammo? Sammādiṭṭhi -pa- sammāvimutti. Ayaṁ vuccati bhikkhave sacchikātabbo dhammoti. . Dasamaṁ.

Ariyavaggo pañcamo.

Tatiyo paṇṇāsako samatto.

4. Catutthapaṇṇāsaka

(16) 1. Puggalavagga

1. Sevitabbasutta

155. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato puggalo na sevitabbo. Katamehi dasahi? Micchādiṭṭhiko hoti, micchāsaṅkappo hoti, micchāvāco hoti, micchākammanto hoti, micchā-ājīvo hoti, micchāvāyāmo hoti, micchāsati hoti, micchāsamādhi hoti, micchāñāṇī hoti, micchāvimutti hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato puggalo na sevitabbo.

Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato puggalo sevitabbo. Katamehi dasahi? Sammādiṭṭhiko hoti, sammāsaṅkappo hoti, sammāvāco hoti, sammākammanto hoti, sammā-ājīvo hoti, sammāvāyāmo hoti, sammāsati hoti, sammāsamādhi hoti, sammāñāṇī hoti, sammāvimutti hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato puggalo sevitabboti.

2-12. Bhajitabbādisutta

156-166. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato puggalo na bhajitabbo -pa-. Bhajitabbo -pa-. Na payirupāsitabbo. Payirupāsitabbo -pa-. Na pujjo hoti. Pujjo hoti -pa-. Na pāsaṁso hoti. Pāsaṁso hoti -pa-. Agāravo hoti. Sagāravo hoti -pa-. Appatisso hoti. Sappatisso hoti -pa-. Na ārādhako hoti. Ārādhako hoti -pa-. Na visujjhati. Visujjhati -pa-. Mānaṁ nādhibhoti. Mānaṁ adhibhoti -pa-. Paññāya na vaḍḍhati. Paññāya vaḍḍhati -pa-.

Bahuṁ apuññaṁ pasavati. Bahuṁ puññaṁ pasavati, katamehi dasahi? Sammādiṭṭhiko hoti, sammāsaṅkappo hoti, sammāvāco hoti, sammākammanto hoti, sammā-ājīvo hoti, sammāvāyāmo

hoti, sammāsati hoti, sammāsamādhi hoti sammāñāṇī hoti, sammāvimutti hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato puggalo bahuṁ puññaṁ pasavatīti.

Puggalavaggo paṭhamo.

---

(17) 2. Jāṇussoṇivagga

1. Brāhmaṇapaccorohaṇīsutta

167. Tena kho pana samayena Jāṇussoṇi brāhmaṇo tadahuposathe sīsaṁnhāto navaṁ khomayugaṁ nivattho allakusamuṭṭhiṁ ādāya Bhagavato avidūre ekamantaṁ ṭhito hoti.

Addasā kho Bhagavā Jāṇussoṇiṁ brāhmaṇaṁ tadahuposathe sīsaṁnhātaṁ navaṁ khomayugaṁ nivatthaṁ allakusamuṭṭhiṁ ādāya ekamantaṁ ṭhitaṁ, disvāna Jāṇussoṇiṁ brāhmaṇaṁ etadavoca "kiṁ nu tvaṁ brāhmaṇa tadahuposathe sīsaṁnhāto navaṁ khomayugaṁ nivattho allakusamuṭṭhiṁ ādāya ekamantaṁ ṭhito, kiṁ nvajja brāhmaṇakulassā"ti. Paccorohaṇī bho Gotama ajja brāhmaṇakulassāti.

Yathā kathaṁ pana brāhmaṇa brāhmaṇānaṁ paccorohaṇī hotīti, idha bho Gotama brāhmaṇā tadahuposathe sīsaṁnhātā navaṁ khomayugaṁ nivatthā allena gomayena pathaviṁ opuñjitvā haritehi kusehi pattharitvā antarā ca velaṁ antarā ca agyāgāraṁ seyyaṁ kappenti, te taṁ rattiṁ tikkhattuṁ paccuṭṭhāya pañjalikā aggiṁ namassanti "paccorohāma bhavantaṁ paccorohāma bhavantan"ti, bahukena ca sappitelanavanītena aggiṁ santappenti, tassā ca rattiyā accayena paṇītena khādanīyena bhojanīyena brāhmaṇe santappenti, evaṁ bho Gotama brāhmaṇānaṁ paccorohaṇī hotīti.

Aññathā kho brāhmaṇa brāhmaṇānaṁ paccorohaṇī hoti, aññathā ca pana ariyassa vinaye paccorohaṇī hotīti. Yathā

kathaṁ pana bho Gotama ariyassa vinaye paccorohaṇī hoti, sādhu me bhavaṁ Gotamo tathā dhammaṁ desetu, yathā ariyassa vinaye paccorohaṇī hotīti.

Tena hi brāhmaṇa suṇāhi sādhukaṁ manasi karohi, bhāsissāmīti. "Evaṁ bho"ti kho Jāṇussoṇi brāhmaṇo Bhagavato paccassosi. Bhagavā etadavoca—

Idha brāhmaṇa ariyasāvako iti paṭisañcikkhati "pāṇātipātassa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya pāṇātipātaṁ pajahati, pāṇātipātā paccorohati.

"Adinnādānassa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya adinnādānaṁ pajahati, adinnādānā paccorohati.

"Kāmesumicchācārassa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya kāmesumicchācāraṁ pajahati, kāmesumicchācārā paccorohati.

"Musāvādassa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya musāvādaṁ pajahati, musāvādā paccorohati.

"Pisuṇāya vācāya kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya pisuṇaṁ vācaṁ pajahati, pisuṇāya vācāya paccorohati.

"Pharusāya vācāya kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya pharusaṁ vācaṁ pajahati, pharusāya vācāya paccorohati.

"Samphappalāpassa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya samphappalāpaṁ pajahati, samphalāpā paccorohati.

“Abhijjhāya kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā”ti. So iti paṭisaṅkhāya abhijjhaṁ pajahati, abhijjhāya paccorohati.

“Byāpādassa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā”ti. So iti paṭisaṅkhāya byāpādaṁ pajahati, byāpādā paccorohati.

“Micchādiṭṭhiyā kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā”ti, so iti paṭisaṅkhāya micchādiṭṭhiṁ pajahati, micchādiṭṭhiyā paccorohati. Evaṁ kho brāhmaṇa ariyassa vinaye paccorohaṇī hotīti.

Aññathā kho bho Gotama brāhmaṇānaṁ paccorohaṇī hoti, aññathā ca pana ariyassa vinaye paccorohaṇī hoti. Imissā bho Gotama ariyassa vinaye paccorohaṇiyā brāhmaṇānaṁ paccorohaṇī kalaṁ nāgghati soḷasiṁ. Abhikkantaṁ bho Gotama -pa- upāsakaṁ maṁ bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetaṁ saraṇaṁ gatanti. . Paṭhamaṁ.

2. Ariyapaccorohaṇīsutta

168. Ariyaṁ vo bhikkhave paccorohaṇiṁ desessāmi, taṁ suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. “Evaṁ bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Katamā ca bhikkhave ariyā paccorohaṇī, idha bhikkhave ariyasāvako iti paṭisañcikkhati “pāṇātipātassa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā”ti. So iti paṭisaṅkhāya pāṇātipātaṁ pajahati, pāṇātipātā paccorohati.

“Adinnādānassa kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā”ti, so iti paṭisaṅkhāya adinnādānaṁ pajahati, adinnādānā paccorohati.

Kāmesumicchācārassa kho pāpako vipāko -pa- kāmesumicchācārā paccorohati.

Musāvādassa kho pāpako vipāko -pa- musāvādā paccorohati.

Pisuṇāya vācāya kho pāpako vipāko -pa- pisuṇāya vācāya paccorohati.

Pharusāya vācāya kho pāpako vipāko -pa- pharusāya vācāya paccorohati.

Samphappalāpassa kho pāpako vipāko -pa- samphappalāpā paccorohati.

Abhijjhāya kho pāpako vipāko -pa- abhijjhāya paccorohati.

Byāpādassa kho pāpako vipāko -pa- byāpādā paccorohati.

"Micchādiṭṭhiyā kho pāpako vipāko diṭṭhe ceva dhamme abhisamparāyañcā"ti. So iti paṭisaṅkhāya micchādiṭṭhiṁ pajahati, micchādiṭṭhiyā paccorohati. Ayaṁ vuccati bhikkhave ariyā paccorohaṇīti. . Dutiyaṁ.

3. Saṅgāravasutta

169. * Atha kho Saṅgāravo brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Saṅgāravo brāhmaṇo Bhagavantaṁ etadavoca—

Kiṁ nu kho bho Gotama orimaṁ tīraṁ, kiṁ pārimaṁ tīranti. Pāṇātipāto kho brāhmaṇa orimaṁ tīraṁ, pāṇātipātā veramaṇī pārimaṁ tīraṁ. Adinnādānaṁ kho brāhmaṇa orimaṁ tīraṁ, adinnādānā veramaṇī pārimaṁ tīraṁ. Kāmesumicchācāro orimaṁ tīraṁ, kāmesumicchācārā veramaṇī pārimaṁ tīraṁ. Musāvādo orimaṁ tīraṁ, musāvādā veramaṇī pārimaṁ tīraṁ. Pisuṇā vācā orimaṁ tīraṁ, pisuṇāya vācāya veramaṇī pārimaṁ tīraṁ. Pharusā vācā orimaṁ tīraṁ, pharusāya vācāya veramaṇī pārimaṁ tīraṁ. Samphappalāpo orimaṁ tīraṁ, samphappalāpā veramaṇī pārimaṁ tīraṁ. Abhijjhā orimaṁ tīraṁ, anabhijjhā pārimaṁ tīraṁ. Byāpādo orimaṁ tīraṁ, abyāpādo pārimaṁ tīraṁ. Micchādiṭṭhi orimaṁ tīraṁ, sammādiṭṭhi pārimaṁ tīraṁ. Idaṁ kho brāhmaṇa orimaṁ tīraṁ, idaṁ pārimaṁ tīranti.

---

* Heṭṭhā 445 piṭṭhepi.

Appakā te manussesu, ye janā pāragāmino.
Athāyaṁ itarā pajā, tīramevānudhāvati.

Ye ca kho sammadakkhāte, dhamme dhammānuvattino.
Te janā pāramessanti, maccudheyyaṁ suduttaraṁ.

Kaṇhaṁ dhammaṁ vippahāya, sukkaṁ bhāvetha paṇḍito.
Okā anoka māgamma, viveke yattha dūramaṁ.

Tatrābhiratimiccheyya, hitvā kāme akiñcano.
Pariyodapeyya attānaṁ, cittaklesehi paṇḍito.

Yesaṁ sambodhiyaṅgesu, sammā cittaṁ subhāvitaṁ.
Ādānapaṭinissagge, anupādāya ye ratā.
Khīṇāsavā jutimanto, te loke parinibbutāti. . Tatiyaṁ.

4. Orimasutta

170. Orimañca bhikkhave tīraṁ desessāmi pārimañca tīraṁ, taṁ suṇātha -pa-. Katamañca bhikkhave orimaṁ tīraṁ, katamañca pārimaṁ tīraṁ, pāṇātipāto bhikkhave orimaṁ tīraṁ, pāṇātipātā veramaṇī pārimaṁ tīraṁ. Adinnādānaṁ orimaṁ tīraṁ, adinnādānā veramaṇī pārimaṁ tīraṁ. Kāmesumicchācāro orimaṁ tīraṁ, kāmesumicchācārā veramaṇī pārimaṁ tīraṁ. Musāvādo orimaṁ tīraṁ, musāvādā veramaṇī pārimaṁ tīraṁ. Pisuṇā vācā orimaṁ tīraṁ, pisuṇāya vācāya veramaṇī pārimaṁ tīraṁ. Pharusā vācā orimaṁ tīraṁ, pharusāya vācāya veramaṇī pārimaṁ tīraṁ, samphappalāpo orimaṁ tīraṁ, samphappalāpā veramanī pārimaṁ tīraṁ. Abhijjhā orimaṁ tīraṁ, anabhijjhā pārimaṁ tīraṁ. Byāpādo orimaṁ tīraṁ, abyāpādo pārimaṁ tīraṁ. Micchādiṭṭhi orimaṁ tīraṁ, sammādiṭṭhi pārimaṁ tīraṁ. Idaṁ kho bhikkhave orimaṁ tīraṁ, idaṁ pārimaṁ tīranti.

Appakā te manussesu, ye janā pāragāmino.
Athāyaṁ itarā pajā, tīramevānudhāvati.

Ye ca kho sammadakkhāte, dhamme dhammānuvattino.
Te janā pāramessanti, maccudheyyaṁ suduttaraṁ.

Kaṇhaṁ dhammaṁ vippahāya, sukkaṁ bhāvetha paṇḍito.
Okā anoka māgamma, viveke yattha dūramaṁ.

Tatrābhiratimiccheyya, hitvā kāme akiñcano.
Pariyodapeyya attānaṁ, cittaklesehi paṇḍito.

Yesaṁ sambodhiyaṅgesu, sammā cittaṁ subhāvitaṁ.
Ādānapaṭinissagge, anupādāya ye ratā.
Khīṇāsavā jutimanto, te loke parinibbutāti. . Catutthaṁ.

5. Paṭhama-adhammasutta

171. * Adhammo ca bhikkhave veditabbo anattho ca, dhammo ca veditabbo attho ca. Adhammañca viditvā anatthañca, dhammañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabbaṁ.

Katamo ca bhikkhave adhammo ca anattho ca? Pāṇātipāto adinnādānaṁ kāmesumicchācāro musāvādo pisuṇā vācā pharusā vācā samphappalāpo abhijjhā byāpādo micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave adhammo ca anattho ca.

Katamo ca bhikkhave dhammo ca attho ca? Pāṇātipātā veramaṇī, adinnādānā veramaṇī, kāmesumicchācārā veramaṇī, musāvādā veramanī, pisuṇāya vācāya veramaṇī, pharusāya vācāya veramaṇī, samphappalāpā veramaṇī, anabhijjhā abyāpādo sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave dhammo ca attho ca.

"Adhammo ca bhikkhave veditabbo anattho ca, dhammo ca peditabbo attho ca. Adhammañca viditvā anatthañca, dhammañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabban"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttanti. . Pañcamaṁ.

6. Dutiya-adhammasutta

172. Adhammo ca bhikkhave veditabbo dhammo ca, anattho ca veditabbo attho ca. Adhammañca viditvā dhammañca, anatthañca viditvā atthañca yathā

---

* Heṭṭhā 437 piṭṭhepi.

dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabbanti idamavoca Bhagavā, idaṁ vatvāna Sugato uṭṭhāyāsanā vihāraṁ pāvisi.

Atha kho tesaṁ bhikkhūnaṁ acirapakkantassa Bhagavato etadahosi "idaṁ kho no āvuso Bhagavā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vitthārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho 'adhammo ca bhikkhave veditabbo dhammo ca, anattho ca veditabbo attho ca. Adhammañca viditvā dhammañca, anatthañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabban'ti. Ko nu kho imassa Bhagavātā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajeyyā"ti.

Atha kho tesaṁ bhikkhūnaṁ etadahosi "ayaṁ kho āyasmā Mahākaccāno Satthu ceva saṁvaṇṇito sambhāvito ca viññūnaṁ sabrahmacārīnaṁ, pahoti cāyasmā Mahākaccāno imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajituṁ, yaṁnūna mayaṁ yenāyasmā Mahākaccāno tenupasaṅkameyyāma, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Mahākaccānaṁ etamatthaṁ puccheyyāma. Yathā no āyasmā Mahākaccāno byākarissati, tathā naṁ dhāressāmā"ti.

Atha kho te bhikkhū yenāyasmā Mahākaccāno tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā āyasmatā Mahākaccānena saddhiṁ sammodiṁsu, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdiṁsu, ekamantaṁ nisinnā kho te bhikkhū āyasmantaṁ Mahākaccānaṁ etadavocuṁ—

Idaṁ kho no āvuso Kaccāna Bhagavā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vitthārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho, "adhammo ca bhikkhave veditabbo dhammo ca, anattho ca veditabbo attho ca, adhammañca viditvā dhammañca, anatthañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabban"ti.

Tesaṁ no āvuso amhākaṁ acirapakkantassa Bhagavato etadahosi "idaṁ kho no āvuso Bhagavā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vitthārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho, 'adhammo ca bhikkhave -pa- tathā paṭipajjitabban'ti, ko nu kho imassa Bhagavatā

saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajeyyā”ti.

Tesaṁ no āvuso amhākaṁ etadahosi “ayaṁ kho āyasmā Mahākaccāno Satthu ceva saṁvaṇṇito sambhāvito ca viññūnaṁ sabrahmacārīnaṁ, pahoti cāyasmā Mahākaccāno imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajituṁ, yaṁnūna mayaṁ yenāyasmā Mahākaccāno tenupasaṅkameyyāma, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Mahākaccānaṁ etamatthaṁ paṭipuccheyyāma. Yathā no āyasmā Mahākaccāno byākarissati, tathā naṁ dhāressāmā”ti. Vibhajatu āyasmā Mahākaccānoti.

Seyyathāpi āvuso puriso sāratthiko sāraṁ gavesī sārapariyesanaṁ caramāno mahato rukkhassa tiṭṭhato sāravato atikkammeva mūlaṁ atikkamma khandhaṁ sākhāpalāse sāraṁ pariyesitabbaṁ maññeyya, evaṁsampadamidaṁ āyasmantānaṁ Satthari sammukhībhūte taṁ Bhagavantaṁ atisitvā amhe etamatthaṁ paṭipucchitabbaṁ maññatha[1]. So hāvuso Bhagavā jānaṁ jānāti, passaṁ passati, cakkhubhūto ñāṇabhūto dhammabhūto brahmabhūto vattā pavattā atthassa ninnetā amatassa dātā dhammassāmī Tathāgato, so ceva panetassa kālo ahosi. Yaṁ tumhe Bhagavantaṁyeva upasaṅkamitvā etamatthaṁ paṭipuccheyyātha. Yathā vo Bhagavā byākareyya, tathā naṁ dhāreyyāthāti.

Addhā āvuso Kaccāna Bhagavā jānaṁ jānāti, passaṁ passati, cakkhubhūto ñāṇabhūto dhammabhūto brahmabhūto vattā pavattā atthassa ninnetā amatassa dātā dhammassāmī Tathāgato, so ceva panetassa kālo ahosi. Yaṁ mayaṁ Bhagavantaṁyeva upasaṅkamitvā etamatthaṁ paṭipuccheyyāma. Yathā no Bhagavā byākareyya, tathā naṁ dhāreyyāma. Api cāyasmā Mahākaccāno Satthu ceva saṁvaṇṇito sambhāvito ca viññūnaṁ sabrahmacārīnaṁ, pahoti cāyasmā Mahākaccāno imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajituṁ, vibhajatāyasmā Mahākaccāno agaruṁ karitvāti.

---

1. Maññetha (Sī), maññeyyātha (Ka)

Tena hāvuso suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evaṁ āvuso"ti kho te bhikkhū āyasmato Mahākaccānassa paccassosuṁ. Athāyasmā Mahākaccāno etadavoca—

Yaṁ kho no āvuso Bhagavā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vitthārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho, "adhammo ca bhikkhave veditabbo -pa- tathā paṭipajjitabban"ti.

Katamo cāvuso adhammo, katamo ca dhammo, katamo ca anattho, katamo ca attho? Pāṇātipāto āvuso adhammo, pāṇātipātā veramaṇī dhammo. Ye ca pāṇātipātapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Pāṇātipātā veramaṇipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Adinnādānaṁ āvuso adhammo, adinnādānā veramaṇī dhammo. Ye ca adinnādānapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Adinnādānā veramaṇipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Kāmesumicchācāro āvuso adhammo, kāmesumicchācārā veramaṇī dhammo. Ye ca kāmesumicchācārapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti. Ayaṁ anattho, kāmesumicchācārā veramaṇipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Musāvādo āvuso adhammo, musāvādā veramaṇī dhammo. Ye ca musāvādapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti. Ayaṁ anattho. Musāvādāveramaṇipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Pisuṇā vācā āvuso adhammo, pisuṇāya vācāya veramaṇī dhammo. Ye ca pisuṇāvācāpaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Pisuṇāya vācāya veramaṇipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Pharusā vācā āvuso adhammo, pharusāya vācāya veramaṇī dhammo. Ye ca pharusāvācāpaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Pharusāya vācāya veramaṇipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Samphappalāpo āvuso adhammo, samphappalāpā veramaṇī dhammo. Ye ca samphappalāpapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Samphappalāpā veramaṇipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Abhijjhā āvuso adhammo, anabhijjhā dhammo. Ye ca abhijjhāpaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Anabhijjhāpaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Byāpādo āvuso adhammo, abyāpādo dhammo. Ye ca byāpādapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho, abyāpādapaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Micchādiṭṭhi āvuso adhammo. Sammādiṭṭhi dhammo. Ye ca micchādiṭṭhipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho, sammādiṭṭhipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Yaṁ kho no āvuso Bhagavā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vitthārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho, "adhammo ca bhikkhave veditabbo -pa- tathā paṭipajjitabban"ti. Imassa kho ahaṁ āvuso Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa evaṁ vitthārena atthaṁ ājānāmi. Ākaṅkhamānā ca pana tumhe āvuso Bhagavantaṁyeva upasaṅkamitvā etamatthaṁ paṭipuccheyyātha. Yathā vo Bhagavā byākaroti, tathā naṁ dhāreyyāthāti.

"Evamāvuso"ti kho te bhikkhū āyasmato Mahākaccānassa bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā yena Bhagavā

tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdiṁsu, ekamantaṁ nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantaṁ etadavocuṁ—

Yaṁ kho no bhante Bhagavā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vitthārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho, "adhammo ca bhikkhave veditabbo -pa- tathā paṭipajjitabban"ti.

Tesaṁ no bhante amhākaṁ acirapakkantassa Bhagavato etadahosi "idaṁ kho no āvuso Bhagavā saṁkhittena uddesaṁ uddisitvā vitthārena atthaṁ avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāraṁ paviṭṭho 'adhammo ca bhikkhave veditabbo -pa- tathā paṭipajjitabban'ti. Ko nu kho imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajeyyā"ti.

Tesaṁ no bhante amhākaṁ etadahosi "ayaṁ kho āyasmā Mahākaccāno Satthu ceva saṁvaṇṇito, sambhāvito ca viññūnaṁ sabrahmacārīnaṁ, pahoti cāyasmā Mahākaccāno imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena atthaṁ avibhattassa vitthārena atthaṁ vibhajituṁ. Yaṁnūna mayaṁ yenāyasmā Mahākaccāno tenupasaṅkameyyāma, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Mahākaccānaṁ etamatthaṁ paṭipuccheyyāma. Yathā no āyasmā Mahākaccāno byākarissati, tathā naṁ dhāressāmā"ti.

Atha kho mayaṁ bhante yenāyasmā Mahākaccāno tenupasaṅkamimhā, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Mahākaccānaṁ etamatthaṁ apucchimhā. Tesaṁ no bhante āyasmatā Mahākaccānena imehi akkharehi imehi padehi imehi byañjanehi attho suvibhattoti.

Sādhu sādhu bhikkhave, paṇḍito bhikkhave Mahākaccāno, mahāpañño bhikkhave Mahākaccāno. Maṁ cepi tumhe bhikkhave upasaṅkamitvā etamatthaṁ paṭipuccheyyātha, ahampi cetaṁ evamevaṁ byākareyyaṁ, yathā taṁ Mahākaccānena byākataṁ, eso ceva tassa attho, evañca naṁ dhāreyyāthāti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Tatiya-adhammasutta

173. Adhammo ca bhikkhave veditabbo dhammo ca, anattho ca veditabbo attho ca. Adhammañca viditvā dhammañca, anatthañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabbaṁ.

Katamo ca bhikkhave adhammo, katamo ca dhammo. Katamo ca anattho, katamo ca attho? Pāṇātipāto bhikkhave adhammo, pāṇātipātā veramaṇī dhammo. Ye ca pāṇātipātapaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Pāṇātipātā veramaṇipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

Adinnādānaṁ bhikkhave adhammo, adinnādānā veramaṇī dhammo, kāmesumicchācāro bhikkhave adhammo, kāmesumicchācārā veramaṇī dhammo. Musāvādo bhikkhave adhammo, musāvādā veramaṇī dhammo. Pisuṇā vācā bhikkhave adhammo, pisuṇāya vācāya veramaṇī dhammo. Pharusā vācā bhikkhave adhammo, pharusāya vācāya veramaṇī dhammo. Samphappalāpo bhikkhave adhammo. Samphappalāpā veramaṇī dhammo. Abhijjhā bhikkhave adhammo. Anabhijjhā dhammo. Byāpādo bhikkhave adhammo, abyāpādo dhammo.

Micchādiṭṭhi bhikkhave adhammo, sammādiṭṭhi dhammo. Ye ca micchādiṭṭhipaccayā aneke pāpakā akusalā dhammā sambhavanti, ayaṁ anattho. Sammādiṭṭhipaccayā ca aneke kusalā dhammā bhāvanāpāripūriṁ gacchanti, ayaṁ attho.

"Adhammo ca bhikkhave veditabbo dhammo ca, anattho ca veditabbo attho ca. Adhammañca viditvā dhammañca, anatthañca viditvā atthañca yathā dhammo yathā attho, tathā paṭipajjitabban"ti iti yaṁ taṁ vuttaṁ, idametaṁ paṭicca vuttanti. . Sattamaṁ.

8. Kammanidānasutta

174. Pāṇātipātampāhaṁ bhikkhave tividhaṁ vadāmi lobhahetukampi dosahetukampi mohahetukampi.

Adinnādānampāhaṁ bhikkhave tividhaṁ vadāmi lobhahetukampi dosahetukampi mohahetukampi.

Kāmesumicchācārampāhaṁ bhikkhave tividhaṁ vadāmi lobhahetukampi dosahetukampi mohahetukampi.

Musāvādampāhaṁ bhikkhave tividhaṁ vadāmi lobhahetukampi dosahetukampi mohahetukampi.

Pisuṇavācampāhaṁ bhikkhave tividhaṁ vadāmi lobhahetukampi dosahetukampi mohahetukampi.

Pharusavācampāhaṁ bhikkhave tividhaṁ vadāmi lobhahetukampi dosahetukampi mohahetukampi.

Samphappalāpampāhaṁ bhikkhave tividhaṁ vadāmi lobhahetukampi dosahetukampi mohahetukampi.

Abhijjhampāhaṁ bhikkhave tividhaṁ vadāmi lobhahetukampi dosahetukampi mohahetukampi.

Byāpādampāhaṁ bhikkhave tividhaṁ vadāmi lobhahetukampi dosahetukampi mohahetukampi.

Micchādiṭṭhimpāhaṁ bhikkhave tividhaṁ vadāmi lobhahetukampi dosahetukampi mohahetukampi. Iti kho bhikkhave lobho kammanidānasambhavo, doso kammanidānasambhavo, moho kammanidānasambhavo, lobhakkhayā kammanidānasaṅkhayo, dosakkhayā kammanidānasaṅkhayo, mohakkhayā kammanidānasaṅkhayoti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Parikkamanasutta

175. Saparikkamano ayaṁ bhikkhave dhammo, nāyaṁ dhammo aparikkamano. Kathañca bhikkhave saparikkamano ayaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo aparikkamano? Pāṇātipātissa bhikkhave pāṇātipātā veramaṇī parikkamanaṁ hoti, adinnādāyissa bhikkhave adinnādānā veramaṇī parikkamanaṁ hoti, kāmesumicchācārissa bhikkhave kāmesumicchācārā veramaṇī parikkamanaṁ hoti, musāvādissa bhikkhave musāvādā veramaṇī parikkamanaṁ hoti,

pisuṇavācassa bhikkhave pisuṇāya vācāya veramaṇī parikkamanaṁ hoti, pharusavācassa bhikkhave pharusāya vācāya veramaṇī parikkamanaṁ hoti, samphappalāpissa bhikkhave samphappalāpā veramaṇī parikkamanaṁ hoti, abhijjhālussa bhikkhave anabhijjhā parikkamanaṁ hoti, byāpannacittassa[1] bhikkhave abyāpādo parikkamanaṁ hoti. Micchādiṭṭhissa bhikkhave sammādiṭṭhi parikkamanaṁ hoti. Evaṁ kho bhikkhave saparikkamano ayaṁ dhammo, nāyaṁ dhammo aparikkamanoti. . Navamaṁ.

10. Cundasutta

176. Evaṁ me sutaṁ—ekaṁ samayaṁ Bhagavā Pāvāyaṁ[2] viharati Cundassa kammāraputtassa ambavane. Atha kho Cundo kammāraputto yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho Cundaṁ kammāraputtaṁ Bhagavā etadavoca "kassa no tvaṁ Cunda soceyyāni rocesī"ti. Brāhmaṇā bhante pacchābhūmakā kamaṇḍalukā sevālamālikā[3] aggiparicārikā udakorohakā soceyyāni paññapenti, tesāhaṁ soceyyāni rocemīti.

Yathā kathaṁ pana Cunda brāhmaṇā pacchābhūmakā kamaṇḍalukā sevālamālikā aggiparicārikā udakorohakā soceyyāni paññapentīti. Idha bhante brāhmaṇā pacchābhūmakā kamaṇḍalukā sevālamālikā aggiparicārikā udakorohakā, te sāvakaṁ[4] evaṁ samādapenti. "Ehi tvaṁ ambho purisa kālasseva[5] uṭṭhahantova[6] sayanamhā pathaviṁ āmaseyyāsi. No ce pathaviṁ āmaseyyāsi, allāni gomayāni āmaseyyāsi. No ce allāni gomayāni āmaseyyāsi, haritāni tiṇāni āmaseyyāsi. No ce haritāni tiṇāni āmaseyyāsi, aggiṁ paricareyyāsi. No ce aggiṁ paricareyyāsi, pañjaliko ādiccaṁ namasseyyāsi. No ce pañjaliko ādiccaṁ namasseyyāsi, sāyatatiyakaṁ udakaṁ oroheyyāsī"ti. Evaṁ kho bhante brāhmaṇā

1. Byāpādassa (Sī, I, Ka), byāpannassa (Syā)
2. Campāyaṁ (Ka-Sī) Dī 2. 105 piṭṭhe passitabbaṁ.
3. Sevālamālakā (Sī, Syā, I)
4. Sāvake (Syā, Ka)
5. Sakālasseva (Syā)
6. Uṭṭhahanto (Syā), vuṭṭhahanto (I, Ka)

pacchābhūmakā kamaṇḍalukā sevālamālikā aggiparicārikā udakorohakā soceyyāni paññapenti, tesāhaṁ soceyyāni rocemīti.

Aññathā kho Cunda brāhmaṇā pacchābhūmakā kamaṇḍalukā sevālamālikā aggiparicārikā udakorohakā soceyyāni paññapenti, aññathā ca pana ariyassa vinaye soceyyaṁ hotīti. Yathā kathaṁ pana bhante ariyassa vinaye soceyyaṁ hoti, sādhu me bhante Bhagavā tathā dhammaṁ desetu, yathā ariyassa vinaye soceyyaṁ hotīti.

Tena hi Cunda suṇāhi sādhukaṁ manasi karohi, bhāsissāmīti. "Evaṁ bhante"ti kho Cundo kammāraputto Bhagavato paccassosi. Bhagavā etadavoca—

Tividhaṁ kho Cunda kāyena asoceyyaṁ hoti, catubbidhaṁ vācāya asoceyyaṁ hoti, tividhaṁ manasā asoceyyaṁ hoti.

Kathañca Cunda tividhaṁ kāyena asoceyyaṁ hoti? Idha Cunda ekacco pāṇātipātī hoti, luddo lohitapāṇi hatapahate niviṭṭho, adayāpanno sabbapāṇabhūtesu[1].

Adinnādāyī hoti, yaṁ taṁ parassa paravittūpakaraṇaṁ gāmagataṁ vā araññagataṁ vā, taṁ adinnaṁ theyyasaṅkhātaṁ ādātā hoti.

Kāmesumicchācārī hoti, yā tā māturakkhitā piturakkhitā mātāpiturakkhitā[2] bhāturakkhitā bhaginirakkhitā ñātirakkhitā gottarakkhitā[2] dhammarakkhitā sasāmikā saparidaṇḍā antamaso mālāguḷaparikkhittāpi, tathārūpāsu cārittaṁ āpajjitā hoti. Evaṁ kho Cunda tividhaṁ kāyena asoceyyaṁ hoti.

Kathañca Cunda catubbidhaṁ vācāya asoceyyaṁ hoti? Idha Cunda ekacco musāvādī hoti, sabhaggato vā parisaggato vā ñātimajjhagato vā pūgamajjhagato vā rājakulamajjhagato vā abhinīto sakkhipuṭṭho

---

1. Pāṇabhūtesu (Ka)

2. Natthi Sī-Syā-I-potthakesu.

“ehambho purisa yaṁ jānāsi, taṁ vadehī”ti, [1]so ajānaṁ vā āha “jānāmī”ti, jānaṁ vā āha “na jānāmī”ti, apassaṁ vā āha “passāmī”ti, passaṁ vā āha “na passāmī”ti[1], iti attahetu vā parahetu vā āmisakiñcikkhahetu vā sampajānamusā bhāsitā hoti.

Pisuṇavāco hoti. Ito sutvā amutra akkhātā imesaṁ bhedāya, amutra vā sutvā imesaṁ akkhātā amūsaṁ bhedāya. Iti samaggānaṁ vā bhettā[2] bhinnānaṁ vā anuppadātā, vaggārāmo vaggarato vagganandī vaggakaraṇiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Pharusavāco hoti, yā sā vācā aṇḍakā kakkasā parakaṭukā parābhisajjanī kodhasāmantā asamādhisaṁvattanikā, tathārūpiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Samphappalāpī hoti, akālavādī abhūtavādī anatthavādī adhammavādī avinayavādī anidhānavatiṁ vācaṁ bhāsitā hoti akālena anapadesaṁ apariyantavatiṁ anatthasaṁhitaṁ. Evaṁ kho Cunda catubbidhaṁ vācāya asoceyyaṁ hoti.

Kathañca Cunda tividhaṁ manasā asoceyyaṁ hoti? Idha Cunda ekacco abhijjhālu hoti. Yaṁ taṁ parassa paravittūpakaraṇaṁ, taṁ abhijjhātā[3] hoti “aho vata yaṁ parassa, taṁ mamassā”ti.

Byāpannacitto hoti paduṭṭhamanasaṅkappo “ime sattā haññantu vā bajjhantu vā ucchijjantu vā vinassantu vā mā vā ahesun”ti[4].

Micchādiṭṭhiko hoti viparītadassano “natthi dinnaṁ, natthi yiṭṭhaṁ, natthi hutaṁ, natthi sukaṭadukkaṭānaṁ[5] kammānaṁ phalaṁ vipāko, natthi ayaṁ loko, natthi paro loko, natthi mātā, natthi pitā, natthi sattā opapātikā, natthi loke samaṇabrāhmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā, ye imañca lokaṁ parañca lokaṁ sayaṁ abhiññā sacchikatvā pavedentī”ti. Evaṁ kho Cunda manasā tividhaṁ asoceyyaṁ hoti.

1-1. So ajānaṁ vā ahaṁ jānāmīti, jānaṁ vā ahaṁ na jānāmīti, apassaṁ vā ahaṁ passāmīti, passaṁ vā ahaṁ na passāmīti (I, Ka) evamuparipi.

2. Bhedātā (Ka)

3. Abhijjhitā (Ka) Ma 1. 356 piṭṭhepi passitabbaṁ.

4. Māvā ahesuṁ iti vāti (Sī, I, Ka)

5. Natthettha pāṭhabhedo.

Ime kho Cunda dasa akusalakammapathā[1]. Imehi kho Cunda dasahi akusalehi kammapathehi samannāgato kālasseva uṭṭhahantova sayanamhā pathaviṁ cepi āmasati, asuciyeva hoti, no cepi pathaviṁ āmasati, asuciyeva hoti.

Allāni cepi gomayāni āmasati, asuciyeva hoti. No cepi allāni gomayāni āmasati, asuciyeva hoti.

Haritāni cepi tiṇāni āmasati, asuciyeva hoti. No cepi haritāni tiṇāni āmasati, asuciyeva hoti.

Aggiṁ cevi paricarati, asuciyeva hoti. No cepi aggiṁ paricarati, asuciyeva hoti.

Pañjaliko cepi ādiccaṁ namassati, asuciyeva hoti. No cepi pañjaliko ādiccaṁ namassati, asuciyeva hoti.

Sāyatatiyakaṁ cepi udakaṁ orohati, asuciyeva hoti. No cepi sāyatatiyakaṁ udakaṁ orohati, asuciyeva hoti. Taṁ kissa hetu? Ime Cunda dasa akusalakammapathā asucīyeva[2] honti asucikaraṇā ca.

Imesaṁ pana Cunda dasannaṁ akusalānaṁ kammapathānaṁ samannāgamanahetu nirayo paññāyati, tiracchānayoni paññāyati, pettivisayo paññāyati, yā vā[3] panaññāpi kāci duggatiyo[4].

Tividhaṁ kho Cunda kāyena soceyyaṁ hoti, catubbidhaṁ vācāya soceyyaṁ hoti, tividhaṁ manasā soceyyaṁ hoti.

Kathaṁ Cunda tividhaṁ kāyena soceyyaṁ hoti? Idha Cunda ekacco pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti, nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati.

---

1. Akusalā kammapathā (?)
2. Asucicceva (Syā)
3. Yā ca (Ka)
4. Duggati hoti (Syā, Ka)

Adinnādānaṁ pahāya adinnādānā paṭivirato hoti, yaṁ taṁ parassa paravittūpakaraṇaṁ gāmagataṁ vā araññagataṁ vā, na taṁ adinnaṁ[1] theyyasaṅkhātaṁ ādātā hoti.

Kāmesumicchācāraṁ pahāya kāmesumicchācārā paṭivirato hoti, yā tā māturakkhitā piturakkhitā mātāpiturakkhitā bhāturakkhitā bhaginirakkhitā ñātirakkhitā gottarakkhitā dhammarakkhitā sasāmikā saparidaṇḍā antamaso mālāguḷaparikkhittāpi, tathārūpāsu na cārittaṁ āpajjitā hoti. Evaṁ kho Cunda tividhaṁ kāyena soceyyaṁ hoti.

Kathañca Cunda catubbidhaṁ vācāya soceyyaṁ hoti? Idha Cunda ekacco musāvādaṁ pahāya musāvādā paṭivirato hoti, sabhaggato vā parisaggato vā ñātimajjhagato vā pūgamajjhagato vā rājakulamajjhagato vā abhinīto sakkhipuṭṭho "ehambho purisa yaṁ jānāsi, taṁ vadehī"ti, so ajānaṁ vā āha "na jānāmī"ti, jānaṁ vā āha "jānāmī"ti, apassaṁ vā āha "na passāmī"ti, passaṁ vā āha "passāmī"ti, iti attahetu vā parahetu vā āmisakiñcikkhahetu vā na sampajānamusā bhāsitā hoti.

Pisuṇaṁ vācaṁ pahāya pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti, na ito sutvā amutra akkhātā imesaṁ bhedāya, na amutra vā sutvā imesaṁ akkhātā amūsaṁ bhedāya. Iti bhinnānaṁ vā sandhātā sahitānaṁ vā anuppadātā, samaggārāmo samaggarato samagganandī samaggakaraṇiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Pharusaṁ vācaṁ pahāya pharusāya vācāya paṭivirato hoti, yā sā vācā nelā kaṇṇasukhā pemanīyā hadayaṅgamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Samphappalāpaṁ pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti, kālavādī bhūtavādī atthavādī dhammavādī vinayavādī nidhānavatiṁ vācaṁ bhāsitā hoti kālena sāpadesaṁ pariyantavatiṁ atthasaṁhitaṁ. Evaṁ kho Cunda catubbidhaṁ vācāya soceyyaṁ hoti.

---

1. Taṁ nādinnaṁ (Ka-Sī, Ma 1. 357 piṭṭhepi)

Kathañca Cunda tividhaṁ manasā soceyyaṁ hoti? Idha Cunda ekacco anabhijjhālu hoti, yaṁ taṁ parassa paravittūpakaraṇaṁ, taṁ anabhijjhitā hoti "aho vata yaṁ parassa taṁ mamassā"ti.

Abyāpannacitto hoti appaduṭṭhamanasaṅkappo "ime sattā averā hontu[1] abyāpajjā anīghā, sukhī attānaṁ pariharantū"ti.

Sammādiṭṭhiko hoti aviparītadassano, "atthi dinnaṁ, atthi yiṭṭhaṁ atthi hutaṁ, atthi sukaṭadukkaṭānaṁ kammānaṁ phalaṁ vipāko, atthi ayaṁ loko, atthi paro loko, atthi mātā, atthi pitā, atthi sattā opapātikā, atthi loke samaṇabrāhmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā, ye imañca lokaṁ parañca lokaṁ sayaṁ abhiññā sacchikatvā pavedentī"ti. Evaṁ kho Cunda tividhaṁ manasā soceyyaṁ hoti.

Ime kho Cunda dasa kusalakammapathā. Imehi kho Cunda dasahi kusalehi kammapathehi samannāgato kālasseva uṭṭhahantova sayanamhā pathaviṁ cepi āmasati, suciyeva hoti. No cepi pathaviṁ āmasati, suciyeva hoti.

Allāni cepi gomayāni āmasati, suciyeva hoti. No cepi allāni gomayāni āmasati, suciyeva hoti.

Haritāni cepi tiṇāni āmasati, suciyeva hoti. No cepi haritāni tiṇāni āmasati, suciyeva hoti.

Aggiṁ cepi paricarati, suciyeva hoti. No cepi aggiṁ paricarati, suciyeva hoti.

Pañcaliko cepi ādiccaṁ namassati, suciyeva hoti. No cepi pañjaliko ādiccaṁ namassati, suciyeva hoti.

Sāyatatiyakaṁ cepi udakaṁ orohati, suciyeva hoti. No cepi sāyatatiyakaṁ udakaṁ orohati, suciyeva hoti. Taṁ kissa hetu? Ime Cunda dasa kusalakammapathā sucīyeva honti sucikaraṇā ca.

---

1. Idaṁ padaṁ Sī-Syā-I-potthakesu natthi, tathā Ma 1. 358 piṭṭhādīsupi.

Imesaṁ pana Cunda dasannaṁ kusalānaṁ kammapathānaṁ samannāgamanahetu devā paññāyanti, manussā paññāyanti, yā vā panaññāpi kāci sugatiyoti[1].

Evaṁ vutte Cundo kammāraputto Bhagavantaṁ etadavoca "abhikkantaṁ bhante -pa- upāsakaṁ maṁ bhante Bhagavā dhāretu ajjatagge pāṇupetaṁ saraṇaṁ gatan"ti. . Dasamaṁ.

11. Jāṇussoṇisutta

177. Atha kho Jāṇussoṇi brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Jāṇussoṇi brāhmaṇo Bhagavantaṁ etadavoca—

Mayamassu bho Gotama brāhmaṇā nāma dānāni dema, saddhāni karoma "idaṁ dānaṁ petānaṁ ñātisālohitānaṁ upakappatu, idaṁ dānaṁ petā ñātisālohitā paribhuñjantū"ti. Kacci taṁ bho Gotama dānaṁ petānaṁ ñātisālohitānaṁ upakappati, kacci te petā ñātisālohitā taṁ dānaṁ paribhuñjantīti. Ṭhāne kho brāhmaṇa upakappati, no aṭṭhāneti.

Katamaṁ pana bho[2] Gotama ṭhānaṁ, katamaṁ aṭṭhānanti. Idha brāhmaṇa ekacco pāṇātipātī hoti, adinnādāyī hoti, kāmesumicchācārī hoti, musāvādī hoti, pisuṇavāco hoti, pharusavāco hoti, samphappalāpī hoti, abhijjhālu hoti, byāpannacitto hoti, micchādiṭṭhiko hoti. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā nirayaṁ upapajjati. Yo nerayikānaṁ sattānaṁ āhāro, tena so tattha yāpeti, tena so tattha tiṭṭhati. Idampi[3] kho brāhmaṇa aṭṭhānaṁ, yattha ṭhitassa taṁ dānaṁ na upakappati.

Idha pana brāhmaṇa ekacco pāṇātipātī -pa- micchādiṭṭhiko hoti. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā tiracchānayoniṁ upapajjati. Yo tiracchānayonikānaṁ sattānaṁ āhāro, tena so tattha yāpeti,

---

1. Sugati hotīti (Syā), sugati hoti (Ka)
2. Katamañca pana bho (Sī, I) katamaṁ (Syā)
3. Idaṁ (Syā)

tena so tattha tiṭṭhati. Idampi kho brāhmaṇa aṭṭhānaṁ, yattha ṭhitassa taṁ dānaṁ na upakappati.

Idha pana brāhmaṇa ekacco pāṇātipātā paṭivirato hoti, adinnādānā paṭivirato hoti, kāmesumicchācārā paṭivirato hoti, musāvādā paṭivirato hoti, pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti, pharusāya vācāya paṭivirato hoti, samphappalāpā paṭivirato hoti, anabhijjhālu hoti, abyāpannacitto hoti, sammādiṭṭhiko hoti. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā manussānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Yo manussānaṁ āhāro, tena so tattha yāpeti, tena so tattha tiṭṭhati. Idampi kho brāhmaṇa aṭṭhānaṁ, yattha ṭhitassa taṁ dānaṁ na upakappati.

Idha pana brāhmaṇa ekacco pāṇātipātā paṭivirato hoti -pa- sammādiṭṭhiko hoti. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Yo devānaṁ āhāro, tena so tattha yāpeti, tena so tattha tiṭṭhati. Idampi brāhmaṇa aṭṭhānaṁ, yattha ṭhitassa taṁ dānaṁ upakappati.

Idha pana brāhmaṇa ekacco pāṇātipātī hoti -pa- micchādiṭṭhiko hoti. So kāyassa bhedā paraṁ maraṇā pettivisayaṁ upapajjati. Yo pettivesayikānaṁ sattānaṁ āhāro, tena so tattha yāpeti, tena so tattha tiṭṭhati. Yaṁ vā panassa ito anuppavecchanti mittāmaccā vā ñātisālohitā vā[1], tena so tattha yāpeti, tena so tattha tiṭṭhati. Idaṁ kho brāhmaṇa ṭhānaṁ, yattha ṭhitassa taṁ dānaṁ upakappatīti.

Sace pana bho Gotama so peto ñātisālohito taṁ ṭhānaṁ anupapanno hoti, ko taṁ dānaṁ paribhuñjatīti. Aññepissa brāhmaṇa petā ñātisālohitā taṁ ṭhānaṁ upapannā honti, te taṁ dānaṁ paribhuñjantīti.

Sace pana bho Gotama so ceva peto ñātisālohito taṁ ṭhānaṁ anupapanno hoti, aññepissa ñātisālohitā petā

---

1. Mittā vā amaccā vā ñātī vā sālohitā vā (Sī, I)

taṁ ṭhānaṁ anupapannā honti, ko taṁ dānaṁ paribhuñjatīti. Aṭṭhānaṁ kho etaṁ brāhmaṇa anavakāso, yaṁ taṁ ṭhānaṁ vivittaṁ assa iminā dīghena addhunā yadidaṁ petehi ñātisālohitehi. Api ca brāhmaṇa dāyakopi anipphaloti.

Aṭṭhānepi bhavaṁ Gotamo parikappaṁ vadatīti. Aṭṭhānepi kho ahaṁ brāhmaṇa parikappaṁ vadāmi. Idha brāhmaṇa ekacco pāṇātipātī hoti, adinnādāyī hoti, kāmesumicchācārī hoti, musāvādī hoti, pisuṇavāco hoti, pharusavāco hoti, samphappalāpī hoti, abhijjhālu hoti, byāpannacitto hoti, micchādiṭṭhiko hoti, so dātā hoti samaṇassa vā brāhmaṇassa vā annaṁ pānaṁ vatthaṁ yānaṁ mālāgandhavilepanaṁ seyyāvasathapadīpeyyaṁ, so kāyassa bhedā paraṁ maraṇā hatthīnaṁ sahabyataṁ upapajjati, so tattha lābhī hoti annassa pānassa mālānānālaṅkārassa[1].

Yaṁ kho brāhmaṇa idha pāṇātipātī adinnādāyī kāmesumicchācārī musāvādī pisuṇavāco pharusavāco samphappalāpī abhijjhālu byāpannacitto micchādiṭṭhiko, tena so kāyassa bhedā paraṁ maraṇā hatthīnaṁ sahabyataṁ upapajjati. Yañca kho so dātā hoti samaṇassa vā brāhmaṇassa vā annaṁ pānaṁ vatthaṁ yānaṁ mālāgandhavilepanaṁ seyyāvasathapadīpeyyaṁ, tena so tattha lābhī hoti annassa pānassa mālānānālaṅkārassa.

Idha pana brāhmaṇa ekacco pāṇātipātī hoti -pa- micchādiṭṭhiko hoti. So dātā hoti samaṇassa vā brāhmaṇassa vā annaṁ pānaṁ vatthaṁ yānaṁ mālāgandhavilepanaṁ seyyāvasathapadīpeyyaṁ, so kāyassa bhedā paraṁ maraṇā assānaṁ sahabyataṁ upapajjati -pa- gunnaṁ sahabyataṁ upapajjati -pa- kukkurānaṁ sahabyataṁ upapajjati[2]. So tattha lābhī hoti annassa pānassa mālānānālaṅkārassa.

---

1. Mālāgandhavilepanassa nānālaṅkārassa (Ka)
2. "Kukkurānaṁ sahabyataṁ upapajjatī"ti ayaṁ vāro kesuci Sīhaḷapotthakesu na dissatīti Iṅgalisapotthake adholipi. Taṁ dasavāragaṇanāya sameti.

Yaṁ kho brāhmaṇa idha pāṇātipātī -pa- micchādiṭṭhiko. Tena so kāyassa bhedā paraṁ maraṇā kukkurānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Yañca kho so dātā hoti samaṇassa vā brāhmaṇassa vā annaṁ pānaṁ vatthaṁ yānaṁ mālāgandhavilepanaṁ seyyāvasathapadīpeyyaṁ, tena so tattha lābhī hoti annassa pānassa mālānānālaṅkārassa.

Idha pana brāhmaṇa ekacco pāṇātipātā paṭivirato hoti -pa- sammādiṭṭhiko hoti. So dātā hoti samaṇassa vā brāhmaṇassa vā annaṁ pānaṁ vatthaṁ yānaṁ mālāgandhavilepanaṁ seyyāvasathapadīpeyyaṁ, so kāyassa bhedā paraṁ maraṇā manussānaṁ sahabyataṁ upapajjati. So tattha lābhī hoti mānusakānaṁ pañcannaṁ kāmaguṇānaṁ.

Yaṁ kho brāhmaṇa idha pāṇātipātā paṭivirato hoti -pa- sammādiṭṭhiko. Tena so kāyassa bhedā paraṁ maraṇā manussānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Yañca kho so dātā hoti samaṇassa vā brāhmaṇassa vā annaṁ pānaṁ vatthaṁ yānaṁ mālāgandhavilepanaṁ seyyāvasathapadīpeyyaṁ, tena so tattha lābhī hoti mānusakānaṁ pañcannaṁ kāmaguṇānaṁ.

Idha pana brāhmaṇa ekacco pāṇātipātā paṭivirato hoti -pa- sammādiṭṭhiko hoti. So dātā hoti samaṇassa vā brāhmaṇassa vā annaṁ pānaṁ vatthaṁ yānaṁ mālāgandhavilepanaṁ seyyāvasathapadīpeyyaṁ, so kāyassa bhedā paraṁ maraṇā devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. So tattha lābhī hoti dibbānaṁ pañcannaṁ kāmaguṇānaṁ.

Yaṁ kho brāhmaṇa idha pāṇātipātā paṭivirato hoti -pa- sammādiṭṭhiko. Tena so kāyassa bhedā paraṁ maraṇā devānaṁ sahabyataṁ upapajjati. Yañca kho so dātā hoti samaṇassa vā brāhmaṇassa vā annaṁ pānaṁ vatthaṁ yānaṁ mālāgandhavilepanaṁ seyyāvasathapadīpeyyaṁ, tena so tattha lābhī hoti dibbānaṁ pañcannaṁ kāmaguṇānaṁ, api ca brāhmaṇa dāyakopi anipphaloti.

Acchariyaṁ bho Gotama, abbhutaṁ bho Gotama, yāvañcidaṁ bho Gotama alameva dānāni dātuṁ, alaṁ saddhāni kātuṁ. Yatra hi nāma

dāyakopi anipphaloti. Evametaṁ brāhmaṇa[1], dāyakopi hi brāhmaṇa anipphaloti.

Abhikkantaṁ bho Gotama, abhikkantaṁ bho Gotama -pa- upāsakaṁ maṁ bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetaṁ saraṇaṁ gatanti. . Ekādasamaṁ.

Jāṇussoṇivaggo[2] dutiyo.

---

(18) 3. Sādhuvagga

1. Sādhusutta

178. * Sādhuñca vo bhikkhave desessāmi asādhuñca, taṁ suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmī"ti. "Evaṁ bhante"ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Katamañca bhikkhave asādhu? Pāṇātipāto adinnādānaṁ kāmesumicchācāro musāvādo pisuṇā vācā pharusā vācā samphappalāpo abhijjhā byāpādo micchādiṭṭhi. Idaṁ vuccati bhikkhave asādhu.

Katamañca bhikkhave sādhu? Pāṇātipātā veramaṇī adinnādānā veramaṇī kāmesumicchācārā veramaṇī musāvādā veramaṇī pisuṇāya vācāya veramaṇī pharusāya vācāya veramaṇī samphappalāpā veramaṇī anabhijjhā abyāpādo sammādiṭṭhi. Idaṁ vuccati bhikkhave sādhūti. . Paṭhamaṁ.

2. Ariyadhammasutta

179. Ariyadhammañca vo bhikkhave desessāmi anariyadhammañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave anariyo dhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave anariyo dhammo.

Katamo ca bhikkhave ariyo dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave ariyo dhammoti. . Dutiyaṁ.

---

1. Evametaṁ brāhmaṇa evametaṁ brāhmaṇa (Sī, Syā) 2. Yamakavaggo (Ka)

* Heṭṭhā 453 piṭṭhepi.

3. Kusalasutta

180. Kusalañca vo bhikkhave desessāmi akusalañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamañca bhikkhave akusalaṁ? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Idaṁ vuccati bhikkhave akusalaṁ.

Katamañca bhikkhave kusalaṁ? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Idaṁ vuccati bhikkhave kusalanti. . Tatiyaṁ.

4. Atthasutta

181. Atthañca vo bhikkhave desessāmi anatthañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave anattho? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave anattho.

Katamo ca bhikkhave attho? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave atthoti. . Catutthaṁ.

5. Dhammasutta

182. Dhammañca vo bhikkhave desessāmi adhammañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave adhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave adhammo.

Katamo ca bhikkhave dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave dhammoti. . Pañcamaṁ.

6. Āsavasutta

183. Sāsavañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi anāsavañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave sāsavo dhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave sāsavo dhammo.

Katamo ca bhikkhave anāsavo dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave anāsavo dhammoti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Vajjasutta

184. Sāvajjañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi anavajjañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave sāvajjo dhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave sāvajjo dhammo.

Katamo ca bhikkhave anavajjo dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave anavajjo dhammoti. . Sattamaṁ.

8. Tapanīyasutta

185. Tapanīyañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi atapanīyañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave tapanīyo dhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave tapanīyo dhammo.

Katamo ca bhikkhave atapanīyo dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave atapanīyo dhammoti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Ācayagāmisutta

186. Ācayagāmiñca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi apacayagāmiñca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave ācayagāmī dhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave ācayagāmī dhammo.

Katamo ca bhikkhave apacayagāmī dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave apacayagāmī dhammoti. . Navamaṁ.

10. Dukkhudrayasutta

187. Dukkhudrayañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi sukhudrayañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave dukkhudrayo dhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave dukkhudrayo dhammo.

Katamo ca bhikkhave sukhudrayo dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave sukhudrayo dhammoti. . Dasamaṁ.

11. Vipākasutta

188. Dukkhavipākañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi sukhavipākañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave dukkhavipāko dhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave dukkhavipāko dhammo.

Katamo ca bhikkhave sukhavipāko dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave sukhavipāko dhammoti. . Ekādasamaṁ.

Sādhuvaggo tatiyo.

---

(19) 4. Ariyamaggavagga

1. Ariyamaggasutta

189. Ariyamaggañca vo bhikkhave desessāmi anariyamaggañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave anariyo maggo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave anariyo maggo.

Katamo ca bhikkhave ariyo maggo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave ariyo maggoti. . Paṭhamaṁ.

2. Kaṇhamaggasutta

190. Kaṇhamaggañca vo bhikkhave desessāmi sukkamaggañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave kaṇho maggo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave kaṇho maggo.

Katamo ca bhikkhave sukko maggo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave sukko maggoti. . Dutiyaṁ.

3. Saddhammasutta

191. Saddhammañca vo bhikkhave desessāmi asaddhammañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave asaddhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave asaddhammo.

Katamo ca bhikkhave saddhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave saddhammoti. . Tatiyaṁ.

4. Sappurisadhammasutta

192. Sappurisadhammañca vo bhikkhave desessāmi asappurisadhammañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave asappurisadhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave asappurisadhammo.

Katamo ca bhikkhave sappurisadhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave sappurisadhammoti. . Catutthaṁ.

5. Uppādetabbadhammasutta

193. Uppādetabbañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi na uppādetabbañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave na uppādetabbo dhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave na uppādetabbo dhammo.

Katamo ca bhikkhave uppādetabbo dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave uppādetabbo dhammoti. . Pañcamaṁ.

6. Āsevitabbadhammasutta

194. Āsevitabbañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi nāsevitabbañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave nāsevitabbo dhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave nāsevitabbo dhammo.

Katamo ca bhikkhave āsevitabbo dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave āsevitabbo dhammoti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Bhāvetabbadhammasutta

195. Bhāvetabbañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi na bhāvetabbañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave na bhāvetabbo dhammo?

Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave na bhāvetabbo dhammo.

Katamo ca bhikkhave bhāvetabbo dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave bhāvetabbo dhammoti. . Sattamaṁ.

8. Bahulīkātabbasutta

196. Bahulīkātabbañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi na bahulīkātabbañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave na bahulīkātabbo dhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave na bahulīkātabbo dhammo.

Katamo ca bhikkhave bahulīkātabbo dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave bahulīkātabbo dhammoti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Anussaritabbasutta

197. Anussaritabbañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi nānussaritabbañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave nānussaritabbo dhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave nānussaritabbo dhammo.

Katamo ca bhikkhave anussaritabbo dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave anussaritabbo dhammoti. . Navamaṁ.

10. Sacchikātabbasutta

198. Sacchikātabbañca vo bhikkhave dhammaṁ desessāmi na sacchikātabbañca, taṁ suṇātha -pa-. Katamo ca bhikkhave na sacchikātabbo dhammo? Pāṇātipāto -pa- micchādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave na sacchikātabbo dhammo.

Katamo ca bhikkhave sacchikātabbo dhammo? Pāṇātipātā veramaṇī -pa- sammādiṭṭhi. Ayaṁ vuccati bhikkhave sacchikātabbo dhammoti. . Dasamaṁ.

Ariyamaggavaggo catuttho.

---

(20) 5. Aparapuggalavagga

Nasevitabbādisuttāni

199. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato puggalo na sevitabbo. Katamehi dasahi? Pāṇātipātī hoti, adinnādāyī hoti, kāmesumicchācārī hoti, musāvādī hoti, pisuṇavāco hoti, pharusavāco hoti, samphappalāpī hoti, abhijjhālu hoti, byāpannacitto hoti, micchādiṭṭhiko hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato puggalo na sevitabbo.

Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato puggalo sevitabbo. Katamehi dasahi? Pāṇātipātā paṭivirato hoti, adinnādānā paṭivirato hoti, kāmesumicchācārā paṭivirato hoti, musāvādā paṭivirato hoti, pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti, pharusāya vācāya paṭivirato hoti, samphappalāpā paṭivirato hoti, anabhijjhālu hoti, abyāpannacitto hoti, sammādiṭṭhiko hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato puggalo sevitabbo. (1)

200-209. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato puggalo na bhajitabbo -pa-. Bhajitabbo. Na payirupāsitabbo. Payirupāsitabbo. Na pujjo hoti. Pujjo hoti. Na pāsaṁso hoti. Pāsaṁso hoti. Agāravo hoti. Gāravo hoti. Appatisso hoti. Sappatisso hoti. Na ārādhako hoti. Ārādhako hoti. Na visujjhati. Visujjhati. Mānaṁ nādhibhoti[1]. Mānaṁ adhibhoti. Paññāya na vaḍḍhati. Paññāya vaḍḍhati -pa-. (2-11)

---

1. Nābhibhoti (Sī) heṭṭhā 458 piṭṭhepi.

210. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato puggalo bahuṁ apuññaṁ pasavati. Bahuṁ puññaṁ pasavati. Katamehi dasahi? Pāṇātipātā paṭivirato hoti, adinnādānā paṭivirato hoti, kāmesumicchācārā paṭivirato hoti, musāvādā paṭivirato hoti, pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti, pharusāya vācāya paṭivirato hoti, samphappalāpā paṭivirato hoti, anabhijjhālu hoti, abyāpannacitto hoti, sammādiṭṭhiko hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato puggalo bahuṁ puññaṁ pasavatīti. (12)

Aparapuggalavaggo pañcamo.

Catuttho paṇṇāsako samatto.

(21) 1. Karajakāyavagga

1. Paṭhamanirayasaggasutta

211. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye. Katamehi dasahi? Idha bhikkhave ekacco pāṇātipātī hoti, luddo lohitapāṇi hatapahate niviṭṭho, adayāpanno sabbapāṇabhūtesu[1].

Adinnādāyī hoti, yaṁ taṁ parassa paravittūpakaraṇaṁ gāmagataṁ vā araññagataṁ vā, taṁ adinnaṁ theyyasaṅkhātaṁ ādātā hoti.

Kāmesu micchācārī hoti, yā tā māturakkhitā piturakkhitā mātāpiturakkhitā bhāturakkhitā bhaginirakkhitā ñātirakkhitā gottarakkhitā dhammarakkhitā sasāmikā saparidaṇḍā antamaso mālāguḷaparikkhittāpi, tathārūpāsu cārittaṁ āpajjitā hoti.

Musāvādī hoti, sabhaggato vā parisaggato vā ñātimajjhagato vā pūgamajjhagato vā rājakulamajjhagato vā abhinīto sakkhipuṭṭho "ehambho purisa yaṁ jānāsi, taṁ vadehī"ti, so ajānaṁ vā āha "jānāmī"ti, jānaṁ vā āha "na jānāmī"ti, apassaṁ vā āha "passāmī"ti, passaṁ vā āha "na passāmī"ti, iti attahetu vā parahetu vā āmisakiñcikkhahetu vā sampajānamusā bhāsitā hoti.

Pisuṇavāco hoti, ito sutvā amutra akkhātā imesaṁ bhedāya, amutra vā sutvā imesaṁ akkhātā amūsaṁ bhedāya. Iti samaggānaṁ vā bhettā bhinnānaṁ vā anuppadātā, vaggārāmo vaggarato vagganandī vaggakaraṇiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Pharusavāco hoti, yā sā vācā aṇḍakā kakkasā parakaṭukā parābhisajjanī kodhasāmantā asamādhisaṁvattanikā, tathārūpiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

---

1. Natthettha pāṭhabhedo.

Samphappalāpī hoti, akālavādī abhūtavādī anatthavādī adhammavādī avinayavādī anidhānavatiṁ vācaṁ bhāsitā hoti akālena anapadesaṁ apariyantavatiṁ anatthasaṁhitaṁ.

Abhijjhālu hoti, yaṁ taṁ parassa paravittūpakaraṇaṁ, taṁ abhijjhātā hoti "aho vata yaṁ parassa, taṁ mama assā"ti.

Byāpannacitto hoti paduṭṭhamanasaṅkappo "ime sattā haññantu vā bajjhantu vā ucchijjantu vā vinassantu vā mā vā ahesun"ti.

Micchādiṭṭhiko hoti viparītadassano "natthi dinnaṁ, natthi yiṭṭhaṁ, natthi hutaṁ, natthi sukatadukkaṭānaṁ kammānaṁ phalaṁ vipāko, natthi ayaṁ loko, natthi paro loko, natthi mātā, natthi pitā, natthi sattā opapātikā, natthi loke samaṇabrāhmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā, ye imañca lokaṁ parañca lokaṁ sayaṁ abhiññā sacchikatvā pavedentī"ti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye.

Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ sagge. Katamehi dasahi? Idha bhikkhave ekacco pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti, nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati.

Adinnādānaṁ pahāya adinnādānā paṭivirato hoti, yaṁ taṁ parassa paravittūpakaraṇaṁ gāmagataṁ vā araññagataṁ vā, na taṁ adinnaṁ theyyasaṅkhātaṁ ādātā hoti.

Kāmesumicchācāraṁ pahāya kāmesumicchācārā paṭivirato hoti, yā tā māturakkhitā -pa- antamaso mālāguḷaparikkhittāpi, tathārūpāsu na cārittaṁ āpajjitā hoti.

Musāvādaṁ pahāya musāvādā paṭivirato hoti, sabhaggato vā parisaggato vā ñātimajjhagato vā pūgamajjhagato vā rājakulamajjhagato vā abhinīto sakkhipuṭṭho "ehambho purisa yaṁ jānāsi taṁ vadehī"ti. So ajānaṁ vā āha "na jānāmī"ti, jānaṁ vā āha "jānāmī"ti, apassaṁ vā āha "na passāmī"ti, passaṁ vā āha "passāmī"ti, iti attahetu vā parahetu vā āmisakiñcikkhahetu vā na sampajānamusā bhāsitā hoti.

Pisuṇavācaṁ pahāya pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti, na ito sutvā amutra akkhātā imesaṁ bhedāya, amutra vā sutvā imesaṁ akkhātā amūsaṁ bhedāya, iti bhinnānaṁ vā sandhātā sahitānaṁ vā anuppadātā, samaggārāmo samaggarato samagganandī samaggakaraṇiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Pharusavācaṁ pahāya pharusāya vācāya paṭivirato hoti, yā sā vācā nelā kaṇṇasukhā pemanīyā hadayaṅgamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Samphappalāpaṁ pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti, kālavādī bhūtavādī atthavādī dhammavādī vinayavādī nidhānavatiṁ vācaṁ bhāsitā hoti kālena sāpadesaṁ pariyantavatiṁ atthasaṁhitaṁ.

Anabhijjhālu hoti, yaṁ taṁ parassa paravittūpakaraṇaṁ, taṁ anabhijjhātā hoti "aho vata yaṁ parassa, taṁ mama assā"ti.

Abyāpannacitto hoti appaduṭṭhamanasaṅkappo "ime sattā averā hontu abyāpajjā anīghā, sukhī attānaṁ pariharantū"ti.

Sammādiṭṭhiko hoti aviparītadassano "atthi dinnaṁ, atthi yiṭṭhaṁ, atthi hutaṁ, atthi sukaṭa dukkaṭānaṁ kammānaṁ phalaṁ vipāko, atthi ayaṁ loko, atthi paro loko, atthi mātā, atthi pitā, atthi sattā, opapātikā, atthi loke samaṇabrāhmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā, ye imañca lokaṁ parañca lokaṁ sayaṁ abhiññā sacchikatvā pavedentī"ti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ saggeti. . Paṭhamaṁ.

2. Dutiyanirayasaggasutta

212. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye. Katamehi dasahi? Idha bhikkhave ekacco pāṇātipātī hoti, luddo lohitapāṇi hatapahate niviṭṭho, adayāpanno sabbapāṇabhūtesu.

Adinnādāyī hoti. Kāmesumicchācārī hoti. Musāvādī hoti. Pisuṇavāco hoti. Pharusavāco hoti. Samphalāpī hoti.

abhijjhālu hoti. Byāpannacitto hoti. Micchādiṭṭhiko hoti viparītadassano "natthi dinnaṁ -pa- sayaṁ abhiññā sacchikatvā pavedentī"ti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye.

Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ sagge. Katamehi dasahi? Idha bhikkhave ekacco pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti, nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati.

Adinnādānaṁ pahāya adinnādānā paṭivirato hoti. Kāmesumicchācāraṁ pahāya kāmesumicchācārā paṭivirato hoti. Musāvādaṁ pahāya musāvādā paṭivirato hoti. Pisuṇaṁ vācaṁ pahāya pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti. Pharusaṁ vācaṁ pahāya pharusāya vācāya paṭivirato hoti. Samphappalāpaṁ pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti. Anabhijjhālu hoti. Abyāpannacitto hoti. Sammādiṭṭhiko hoti aviparītadassano "atthi dinnaṁ -pa- ye imañca lokaṁ parañca lokaṁ sayaṁ abhiññā sacchikatvā pavedentī"ti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ saggeti. . Dutiyaṁ.

3. Mātugāmasutta

213. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato mātugāmo yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye. Katamehi dasahi? Pāṇātipātī hoti -pa-. Adinnādāyī hoti. Kāmesumicchācārī hoti. Musāvādī hoti. Pisuṇavāco hoti. Pharusavāco hoti. Samphappalāpī hoti. Abhijjhālu hoti. Byāpannacitto hoti. Micchādiṭṭhiko hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato mātugāmo yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye.

Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato mātugāmo yathābhataṁ nikkhitto evaṁ sagge. Katamehi dasahi? Pāṇātipātā paṭivirato hoti -pa-. Adinnādānā paṭivirato hoti. Kāmesumicchācārā paṭivirato hoti. Musāvādā paṭivirato hoti. Pisuṇāya vācāya

paṭivirato hoti. Pharusāya vācāya paṭivirato hoti. Samphappalāpā paṭivirato hoti. Anabhijjhālu hoti. Abyāpannacitto hoti. Sammādiṭṭhiko hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato mātugāmo yathābhataṁ nikkhitto evaṁ saggeti. . Tatiyaṁ.

4. Upāsikāsutta

214. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgatā upāsikā yathābhataṁ nikkhittā evaṁ niraye. Katamehi dasahi? Pāṇātipātinī hoti -pa- micchādiṭṭhikā hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgatā upāsikā yathābhataṁ nikkhittā evaṁ niraye.

Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgatā upāsikā yathābhataṁ nikkhittā evaṁsagge. Katamehi dasahi? Pāṇātipātā paṭiviratā hoti -pa- sammādiṭṭhikā hoti, imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgatā upāsikā yathābhataṁ nikkhittā evaṁ sagge. . Catutthaṁ.

5. Visāradasutta

215. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgatā upāsikā avisāradā agāraṁ ajjhāvasati. Katamehi dasahi? Pāṇātipātinī hoti, adinnādāyinīhoti, kāmesumicchācārinī hoti, musāvādinī hoti, pisuṇā vācā hoti, pharusavācā hoti, samphappalāpinī hoti, abhijjhālunī hoti, byāpannacittā hoti, micchādiṭṭhikā hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgatā upāsikā avisāradā agāraṁ ajjhāvasati.

Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgatā upāsikā visāradā agāraṁ ajjhāvasati. Katamehi dasahi? Pāṇātipātā paṭiviratā hoti, adinnādānā paṭiviratā hoti, kāmesumicchācārā paṭiviratā hoti, musāvādā paṭiviratā hoti, pisuṇāya vācāya paṭiviratā hoti, pharusāya vācāya paṭiviratā hoti, samphappalāpā paṭiviratā hoti, anabhijjhālunī hoti, abyāpannacittā hoti, sammādiṭṭhikā hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgatā upāsikā visāradā agāraṁ ajjhāvasatīti. . Pañcamaṁ.

6. Saṁsappanīyasutta

216. Saṁsappanīyapariyāyaṁ vo bhikkhave dhammapariyāyaṁ desessāmi, taṁ suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evaṁ bhante"ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Katamo ca bhikkhave saṁsappanīyapariyāyo dhammapariyāyo? Kammassakā bhikkhave sattā kammadāyādā kammayonī kammabandhū kammapaṭisaraṇā, yaṁ kammaṁ karonti kalyāṇaṁ vā pāpakaṁ vā, tassa dāyādā bhavanti.

Idha bhikkhave ekacco pāṇātipātī hoti. Luddo lohitapāṇi hatapahate niviṭṭho, adayāpanno sabbapāṇabhūtesu. So saṁsappati kāyena, saṁsappati vācāya, saṁsappati manasā. Tassa jimhaṁ kāyakammaṁ hoti, jimhaṁ vacīkammaṁ, jimhaṁ manokammaṁ, jimhā gati, jimhupapatti.

Jimhagatikassa kho panāhaṁ bhikkhave jimhupapattikassa dvinnaṁ gatīnaṁ aññataraṁ gatiṁ vadāmi, ye vā ekantadukkhā nirayā, yā vā saṁsappajātikā tiracchānayoni. Katamā ca sā bhikkhave saṁsappajātikā tiracchānayoni? Ahi vicchikā satapadī Nakulā biḷārā mūsikā ulūkā, ye vā panaññepi keci tiracchānayonikā sattā manusse disvā saṁsappanti. Iti kho bhikkhave bhūtā bhūtassa upapatti hoti. Yaṁ karoti tena upapajjati, upapannamenaṁ phassā phusanti. Evamahaṁ bhikkhave kammadāyādā sattāti vadāmi.

Idha pana bhikkhave ekacco adinnādāyī hoti -pa-. Kāmesumicchācārī hoti. Musāvādī hoti. Pisuṇavāco hoti. Pharusavāco hoti. Samphappalāpī hoti. Abhijjhālu hoti. Byāpannacitto hoti. Micchādiṭṭhiko hoti viparītadassano "natthi dinnaṁ -pa- sayaṁ abhiññā sacchikatvā pavedentī"ti, so saṁsappati kāyena, saṁsappati vācāya, saṁsappati manasā. Tassa jimhaṁ kāyakammaṁ hoti, jimhaṁ vacīkammaṁ, jimhaṁ manokammaṁ, jimhā gati, jimhupapatti.

Jimhagatikassa kho panāhaṁ bhikkhave jimhupapattikassa dvinnaṁ gatīnaṁ aññataraṁ gatiṁ vadāmi, ye vā ekantadukkhā nirayā, yā vā saṁsappajātikā tiracchānayoni. Katamā ca sā bhikkhave saṁsappajātikā

tiracchānayoni? Ahi vicchikā satapadī Nakulā biḷārā mūsikā ulūkā, ye vā panaññepi keci tiracchānayonikā sattā manusse disvā saṁsappanti. Iti kho bhikkhave bhūtā bhūtassa upapatti hoti. Yaṁ karoti tena upapajjati, upapannamenaṁ phassā phusanti. Evamahaṁ bhikkhave kammadāyādā sattāti vadāmi. Kammassakā bhikkhave sattā kammadāyādā kammayonī kammabandhū kammapaṭisaraṇā, yaṁ kammaṁ karonti kalyāṇaṁ vā pāpakaṁ vā, tassa dāyādā bhavanti.

Idha bhikkhave ekacco pāṇātipātaṁ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti, nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati. So na saṁsappati kāyena, na saṁsappati vācāya, na saṁsappati manasā. Tassa uju kāyakammaṁ hoti, uju vacīkammaṁ, uju manokammaṁ, uju gati, ujupapatti.

Ujugatikassa kho panāhaṁ bhikkhave ujupapattikassa dvinnaṁ gatīnaṁ aññataraṁ gatiṁ vadāmi, ye vā ekantasukhā saggā, yāni vā pana tāni uccākulāni khattiyamahāsālakulāni vā brāhmaṇamahāsālakulāni vā gahapatimahāsālakulāni vā aḍḍhāni mahaddhanāni mahābhogāni pahūtajātarūparajatāni pahūtavittūpakaraṇāni pahūtadhanadhaññāni. Iti kho bhikkhave bhūtā bhūtassa upapatti hoti, yaṁ karoti tena upapajjati, upapannamenaṁ phassā phusanti. Evamahaṁ bhikkhave kammadāyādā sattāti vadāmi.

Idha pana bhikkhave ekacco adinnādānaṁ pahāya adinnādānā paṭivirato hoti -pa-. Kāmesumicchācārā paṭivirato hoti. Musāvādaṁ pahāya musāvādā paṭivirato hoti. Pisuṇaṁ vācaṁ pahāya pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti. Pharusaṁ vācaṁ pahāya pharusāya vācāya paṭivirato hoti. Samphappalāpaṁ pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti. Anabhijjhālu hoti. Abyāpannacitto hoti. Sammādiṭṭhiko hoti aviparītadassano "atthi dinnaṁ -pa- ye imañca lokaṁ parañca lokaṁ sayaṁ abhiññā sacchikatvā pavedentī"ti. So na saṁsappati kāyena, na saṁsappati vācāya, na saṁsappati manasā. Tassa uju kāyakammaṁ hoti, uju vacīkammaṁ, uju manokammaṁ, uju gati, ujupapatti.

Ujugatikassa kho pana ahaṁ bhikkhave ujupapattikassa dvinnaṁ gatīnaṁ aññataraṁ gatiṁ vadāmi, ye vā ekantasukhā saggā, yāni vā pana tāni uccākulāni khattiyamahāsālakulāni vā brāhmaṇamahāsālakulāni vā gahapatimahāsālakulāni vā aḍḍhāni mahaddhanāni mahābhogāni pahūtajātarūparajatāni pahūtavittūpakaraṇāni pahūtadhanadhaññāni. Iti kho bhikkhave bhūtā bhūtassa upapatti hoti. Yaṁ karoti, tena upapajjati, upapannamenaṁ phassā phusanti. Evamahaṁ bhikkhave kammadāyādā sattāti vadāmi.

Kammassakā bhikkhave sattā kammadāyādā kammayonī kammabandhū kammapaṭisaraṇā, yaṁ kammaṁ karonti kalyāṇaṁ vā pāpakaṁ vā, tassa dāyādā bhavanti. Ayaṁ kho so bhikkhave saṁsappanīyapariyāyo dhammapariyāyoti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Paṭhamasañcetanikasutta

217. Nāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁveditvā[1] byantībhāvaṁ vadāmi, tañca kho diṭṭheva dhamme upapajje vā[2] apare vā pariyāye. Na tvevāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁveditvā dukkhassantakiriyaṁ vadāmi.

Tatra bhikkhave tividhā kāyakammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā[3] hoti. Catubbidhā vacīkammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti. Tividhā manokammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti.

Kathañca bhikkhave tividhā kāyakammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti? Idha bhikkhave ekacco pāṇātipātī hoti, luddo lohitapāṇi hatapahate niviṭṭho, adayāpanno sabbapāṇabhūtesu.

---

1. Appaṭisaṁviditvā (Sī, Syā, I)
2. Upapajjaṁ vā (Ka) Aṁ 2. 363 piṭṭhepi passitabbaṁ, upapajja vā (Ma 3. 257)
3. Akusalaṁ sañcetanikaṁ dukkhudrayaṁ dukkhavipākaṁ (Ka)

Adinnādāyī hoti, yaṁ taṁ parassa paravittūpakaraṇaṁ gāmagataṁ vā araññagataṁ vā, taṁ adinnaṁ theyyasaṅkhātaṁ ādātā hoti.

Kāmesumicchācārī hoti, yā tā māturakkhitā -pa- antamaso mālāguḷaparikkhittāpi, tathārūpāsu cārittaṁ āpajjitā hoti. Evaṁ kho bhikkhave tividhā kāyakammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti.

Kathañca bhikkhave catubbidhā vacīkammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti? Idha bhikkhave ekacco musāvādī hoti, sabhaggato vā parisaggato vā ñātimajjhagato vā pūgamajjhagato vā rājakulamajjhagato vā abhinīto sakkhipuṭṭho "ehambho purisa yaṁ jānāsi, taṁ vadehī"ti, so ajānaṁ vā āha "jānāmī"ti, jānaṁ vā āha "na jānāmī"ti, apassaṁ vā āha "passāmī"ti, passaṁ vā āha "na passāmī"ti, iti attahetu vā parahetu vā āmisakiñcikkhahetu vā sampajānamusā bhāsitā hoti.

Pisuṇavāco hoti, ito sutvā amutra akkhātā imesaṁ bhedāya, amutra vā sutvā imesaṁ akkhātā amūsaṁ bhedāya. Iti samaggānaṁ vā bhettā bhinnānaṁ vā anuppadātā vaggārāmo vaggarato vagganandī vaggakaraṇiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Pharusavāco hoti, yā sā vācā aṇḍakā kakkasā parakaṭukā parābhisajjanī kodhasāmantā asamādhisaṁvattanikā, tathārūpiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Samphappalāpī hoti, akālavādī abhūtavādī anatthavādī adhammavādī avinayavādī anidhānavatiṁ vācaṁ bhāsitā hoti, akālena anapadesaṁ apariyantavatiṁ anatthasaṁhitaṁ. Evaṁ kho bhikkhave catubbidhā vacīkammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti.

Kathañca bhikkhave tividhā manokammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti? Idha bhikkhave ekacco abhijjhālu hoti. Yaṁ taṁ parassa paravittupakaraṇaṁ, taṁ abhijjhātā hoti "aho vata yaṁ parassa, taṁ mama assā"ti.

Byāpannacitto hoti paduṭṭhamanasaṅkappo "ime sattā haññantu vā bajjhantu vā ucchijjantu vā vinassantu vā mā vā ahesun"ti.

Micchādiṭṭhiko hoti viparītadassano "natthi dinnaṁ -pa- ye imañca lokaṁ parañca lokaṁ sayaṁ abhiññā sacchikatvā pavedentī"ti. Evaṁ kho bhikkhave tividhā manokammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti.

Tividha kāyakammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikāhetu[1] vā bhikkhave sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjanti. Catubbidhavacīkammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikāhetu vā bhikkhave sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjanti. Tividhamanokammanta-sandosabyāpatti-akusalasañcetanikāhetu vā bhikkhave sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjanti.

Seyyathāpi bhikkhave apaṇṇako maṇi uddhaṁkhitto yena yeneva patiṭṭhāti, suppatiṭṭhitaṁyeva patiṭṭhāti. Evamevaṁ kho bhikkhave tividhakāyakammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikāhetu vā sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjanti. Catubbidhavacīkammantasandosabyāpatti-akusalasañcetanikāhetu vā sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjanti. Tividhamanokammanta-sandosabyāpatti akusalasañcetanikāhetu vā sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjantīti.

Nāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁveditvā byantībhāvaṁ vadāmi, tañca kho diṭṭheva dhamme upapajje vā apare vā pariyāye. Na tvevāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁveditvā dukkhassantakiriyaṁ vadāmi.

Tatra bhikkhave tividhā kāyakammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti. Catubbidhā vacīkammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti. Tividhā manokammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti.

---

1. ...sañcetanikahetu (Ka)

Kathañca bhikkhave tividhā kāyakammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti? Idha bhikkhave ekacco pāṇātipātā paṭivirato hoti. Nihitadaṇḍo nihitasattho lajjī dayāpanno sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati -pa-.

Adinnādānā paṭivirato hoti. Yaṁ taṁ parassa paravittūpakaraṇaṁ gāmagataṁ vā araññagataṁ vā, na taṁ adinnaṁ theyyasaṅkhātaṁ ādātā hoti.

Kāmesumicchācāraṁ pahāya kāmesumicchācārā paṭivirato hoti. Yā tā māturakkhitā -pa- antamaso mālāguḷaparikkhittāpi, tathārūpāsu na cārittaṁ āpajjitā hoti. Evaṁ kho bhikkhave tividhā kāyakammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti.

Kathañca bhikkhave catubbidhā vacīkammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti? Idha bhikkhave ekacco musāvādaṁ pahāya musāvādā paṭivirato hoti. Sabhaggato vā parisaggato vā ñātimajjhagato vā pūgamajjhagato vā rājakulamajjhagato vā abhinīto sakkhipuṭṭho "ehambho purisa yaṁ jānāsi, taṁ vadehī"ti. So ajānaṁ vā āha "na jānāmī"ti, jānaṁ vā āha "jānāmī"ti, apassaṁ vā āha "na passāmī"ti, passaṁ vā āha "passāmī"ti, iti attahetu vā parahetu vā āmisakiñcikkhahetu vā na sampajānamusā bhāsitā hoti.

Pisuṇaṁ vācaṁ pahāya pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti, na ito sutvā amutra akkhātā imesaṁ bhedāya, amutra vā sutvā na imesaṁ akkhātā amūsaṁ bhedāya. Iti bhinnānaṁ vā sandhātā sahitānaṁ vā anuppadātā, samaggārāmo samaggarato samagganandiṁ samaggakaraṇiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Pharusaṁ vācaṁ pahāya pharusāya vācāya paṭivirato hoti. Yā sā vācā nelā kaṇṇasukhā pemanīyā hadayaṅgamā porī bahujanakantā bahujanamanāpā, tathārūpiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Samphappalāpaṁ pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti. Kālavādī bhūtavādī atthavādī dhammavādī vinayavādī nidhānavatiṁ vācaṁ bhāsitā hoti.

Kālena sāpadesaṁ pariyantavatiṁ atthasaṁhitaṁ. Evaṁ kho bhikkhave catubbidhā vacīkammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti.

Kathañca bhikkhave tividhā manokammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti? Idha bhikkhave ekacco anabhijjhālu hoti. Yaṁ taṁ parassa paravittūpakaraṇaṁ, taṁ anabhijjhātā hoti "aho vata yaṁ parassa, taṁ mamasā"ti.

Abyāpannacitto hoti appaduṭṭhamanasaṅkappo "ime sattā averā hontu abyāpajjhā anīghā, sukhī attānaṁ pariharantū"ti.

Sammādiṭṭhiko hoti aviparītadassano "atthi dinnaṁ, atthi yiṭṭhaṁ -pa- ye imañca lokaṁ parañca lokaṁ sayaṁ abhiññā sacchikatvā pavedentī"ti. Evaṁ kho bhikkhave tividhā manokammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti.

Tividhakāyakammantasampattikusalasañcetanikāhetu vā bhikkhave sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjanti, catubbidhavacīkammantasampattikusalasañcetanikāhetu vā bhikkhave sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjanti, tividhamanokammantasampattikusalasañcetanikāhetu vā bhikkhave sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjanti.

Seyyathāpi bhikkhave apaṇṇako maṇi uddhaṁkhitto yena yenava patiṭṭhāti, suppatiṭṭhitaṁyeva patiṭṭhāti. Evamevaṁ kho bhikkhave tividhakāyakammantasampattikusalasañcetanikāhetu vā sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjanti, catubbidhavacīkammantasampattikusalasañcetanikāhetu vā sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjanti, tividhamanokammantasampattikusalasañcetanikāhetu vā sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjanti. Nāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁveditvā byantībhāvaṁ vadāmi, tañca kho diṭṭheva dhamme upapajje vā apare vā pariyāye. Na tvevāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁveditvā dukkhassantakiriyaṁ vadāmīti. . Sattamaṁ.[1]

---

1. Aṭṭhakathāyaṁ pana aṭṭhamasuttampi ettheva pariyāpannaṁ viya saṁvaṇṇanā dissati.

8. Dutiyasañcetanikasutta

218. Nāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁveditvā byantībhāvaṁ vadāmi, tañca kho diṭṭheva dhamme upapajje vā apare vā pariyāye. Na tvevāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁveditvā dukkhassantakiriyaṁ vadāmi.

Tatra bhikkhave tividhā kāyakammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti, catubbidhā vacīkammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti, tividhā manokammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti.

Kathañca bhikkhave tividhā kāyakammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti -pa-. Evaṁ kho bhikkhave tividhā kāyakammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti.

Kathañca bhikkhave catubbidhā vacīkammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti -pa-. Evaṁ kho bhikkhave catubbidhā vacīkammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti.

Kathañca bhikkhave tividhā manokammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti -pa-. Evaṁ kho bhikkhave tividhā manokammantasandosabyāpatti akusalasañcetanikā dukkhudrayā dukkhavipākā hoti.

Tividha kāyakammanta sandosa byāpatti akusala sañcetanikāhetu vā bhikkhave sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjanti, catubbidhavacīkammanta -pa-. Tividhamanokammanta-sandosabyāpatti-akusalasañcetanikāhetu vā bhikkhave sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjanti.

Nāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁveditvā byantībhāvaṁ vadāmi, tañca kho diṭṭheva dhamme upapajje vā apare vā

pariyāye. Na tvevāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁveditvā dukkhassantakiriyaṁ vadāmi.

Tatra kho bhikkhave tividhā kāyakammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti, catubbidhā vacīkammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti, tividhā manokammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti.

Kathañca bhikkhave tividhā kāyakammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti -pa-. Evaṁ kho bhikkhave tividhā kāyakammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti.

Kathañca bhikkhave catubbidhā vacīkammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti -pa-. Evaṁ kho bhikkhave catubbidhā vacīkammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti.

Kathañca bhikkhave tividhā manokammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti -pa-. Evaṁ kho bhikkhave tividhā manokammantasampatti kusalasañcetanikā sukhudrayā sukhavipākā hoti.

Tividhakāyakammantasampattikusalasañcetanikāhetu vā bhikkhave sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjanti, catubbidhavacīkammantasampatti -pa-. Tividhamanokammantasampattikusalasañcetanikāhetu vā bhikkhave sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjanti -pa-.[1] . Aṭṭhamaṁ.

9. Karajakāyasutta

219. Nāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁveditvā byantībhāvaṁ vadāmi, tañca kho diṭṭheva dhamme upapajje vā apare vā pariyāye. Na tvevāhaṁ bhikkhave sañcetanikānaṁ kammānaṁ katānaṁ upacitānaṁ appaṭisaṁveditvā dukkhassantakiriyaṁ vadāmi.

Sa kho so bhikkhave ariyasāvako evaṁ vigatābhijjho vigatabyāpādo asammūḷho sampajāno paṭissato mettāsahagatena

1. Upapajjanti. (Syā, Ka) Tathā sati "nāhaṁ bhikkhave sañcetanikāna" miccādinā vuccamānavacanena saha ekasuttanti gahetabbaṁ. Peyyālena pana purimasutte viya nigamanaṁ dassitaṁ.

cetasā ekaṁ disaṁ pharitvā viharati. Tathā dutiyaṁ. Tathā tatiyaṁ. Tathā catutthaṁ[1]. Iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantaṁ lokaṁ mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharati.

So evaṁ pajānāti "pubbe kho me idaṁ cittaṁ parittaṁ ahosi abhāvitaṁ, etarahi pana me idaṁ cittaṁ appamāṇaṁ subhāvitaṁ. Yaṁ kho pana kiñci pamāṇakataṁ kammaṁ, na taṁ tatrāvasissati, na taṁ tatrāvatiṭṭhatī"ti.

Taṁ kiṁ maññatha bhikkhave, daharatagge ce so ayaṁ[2] kumāro mettaṁ cetovimuttiṁ bhāveyya, api nu kho[3] pāpakammaṁ kareyyāti. No hetaṁ bhante.

Akarontaṁ kho pana pāpakammaṁ api nu kho dukkhaṁ phuseyyāti. No hetaṁ bhante, akarontaṁ hi bhante pāpakammaṁ kuto dukkhaṁ phusissatīti.

Bhāvetabbā kho panāyaṁ bhikkhave mettā cetovimutti itthiyā vā purisena vā. Itthiyā vā bhikkhave purisassa vā nāyaṁ kāyo ādāya gamanīyo, cittantaro ayaṁ bhikkhave macco. So evaṁ pajānāti "yaṁ kho me idaṁ kiñci pubbe iminā karajakāyena pāpakammaṁ kataṁ, sabbaṁ taṁ idha vedanīyaṁ, na taṁ anugaṁ bhavissatī"ti. Evaṁ bhāvitā kho bhikkhave mettā cetovimutti anāgāmitāya saṁvattati idhapaññassa bhikkhuno uttari[4] vimuttiṁ appaṭivijjhato.

Karuṇāsahagatena cetasā. Muditāsahagatena cetasā. Upekkhāsahagatena cetasā ekaṁ disaṁ pharitvā viharati. Tathā dutiyaṁ. Tathā tatiyaṁ. Tathā catutthaṁ. Iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantaṁ lokaṁ upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharati.

So evaṁ pajānāti "pubbe kho me idaṁ cittaṁ parittaṁ ahosi abhāvitaṁ, etarahi pana me idaṁ cittaṁ appamāṇaṁ subhāvitaṁ. Yaṁ kho pana kiñci pamāṇakataṁ kammaṁ, na taṁ tatrāvasissati, na taṁ tatrāvatiṭṭhatī"ti.

---

1. Catutthiṁ (?) 2. Ce ayaṁ (Syā) 3. Api nu so (?) 4. Uttariṁ (Sī, Syā, I)

Taṁ kiṁ maññatha bhikkhave, daharatagge ce so ayaṁ kumāro upekkhaṁ cetovimuttiṁ bhāveyya, api nu kho pāpakammaṁ kareyyāti. No hetaṁ bhante.

Akarontaṁ kho pana pāpakammaṁ api nu kho dukkhaṁ phuseyyāti. No hetaṁ bhante, akarontaṁ hi bhante pāpakammaṁ kuto dukkhaṁ phusissatīti.

Bhāvetabbā kho panāyaṁ bhikkhave upekkhā cetovimutti ittiyā vā purisena vā. Itthiyā vā bhikkhave purisassa vā nāyaṁ kāyo ādāya gamanīyo, cittantaro ayaṁ bhikkhave macco. So evaṁ pajānāti "yaṁ kho me idaṁ kiñci pubbe iminā karajakāyena pāpakammaṁ kataṁ, sabbaṁ taṁ idha vedanīyaṁ, na taṁ anugaṁ bhavissatī"ti. Evaṁ bhāvitā kho bhikkhave upekkhā cetovimutti anāgāmitāya saṁvattati idhapaññassa bhikkhuno uttari vimuttiṁ appaṭivijjhatoti. . Navamaṁ.

10. Adhammacariyāsutta

220. * Atha kho aññataro brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho so brāhmaṇo Bhagavantaṁ etadavoca "ko nu kho bho Gotama hetu ko paccayo, yenamidhekacce sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjantī"ti. Adhammacariyāvisama-cariyāhetu kho brāhmaṇa evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjantīti.

Ko pana bho Gotama hetu ko paccayo, yenamidhekacce sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjantīti. Dhammacariyā-samacariyāhetu kho brāhmaṇa evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjantīti.

Na kho ahaṁ imassa bhoto Gotamassa saṁkhittena bhāsitassa vitthārena atthaṁ ājānāmi, sādhu me bhavaṁ Gotamo tathā dhammaṁ desetu, yathāhaṁ imassa bhoto Gotamassa saṁkhittena bhāsitassa vitthārena atthaṁ ājāneyyanti. Tena hi brāhmaṇa suṇāhi sādhukaṁ manasi

---

* Aṁ 1. 57 piṭṭhepi.

karohi, bhāsissāmīti. “Evaṁ bho”ti kho so brāhmaṇo Bhagavato paccassosi. Bhagavā etadavoca—

Tividhā kho brāhmaṇa kāyena adhammacariyāvisamacariyā hoti, catubbidhā vācāya adhammacariyāvisamacariyā hoti, tividhā manasā adhammacariyā visamacariyā hoti.

Kathañca brāhmaṇa tividhā kāyena adhammacariyāvisamacariyā hoti -pa-. Evaṁ brāhmaṇa tividhā kāyena adhammacariyā visamacariyā hoti.

Kathañca brāhmaṇa catubbidhā vācāya adhammacariyāvisamacariyā hoti -pa-. Evaṁ kho brāhmaṇa catubbidhā vācāya adhammacariyā visamacariyā hoti.

Kathañca brāhmaṇa tividhā manasā adhammacariyāvisamacariyā hoti -pa-. Evaṁ kho brāhmaṇa tividhā manasā adhammacariyāvisamacariyā hoti. Evaṁ adhammacariyāvisamacariyāhetu kho brāhmaṇa evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjanti.

Tividhā brāhmaṇa kāyena dhammacariyāsamacariyā hoti, catubbidhā vācāya dhammacariyāsamacariyā hoti, tividhā manasā dhammacariyāsamacariyā hoti.

Kathañca brāhmaṇa tividhā kāyena dhammacariyāsamacariyā hoti -pa-. Evaṁ kho brāhmaṇa tividhā kāyena dhammacariyāsamacariyā hoti.

Kathañca brāhmaṇa catubbidhā vācāya dhammacariyāsamacariyā hoti -pa-. Evaṁ kho brāhmaṇa catubbidhā vācāya dhammacariyāsamacariyā hoti.

Kathañca brāhmaṇa tividhā manasā dhammacariyāsamacariyā hoti -pa-. Evaṁ kho brāhmaṇa tividhā manasā dhammacariyāsamacariyā hoti. Evaṁ dhammacariyāsamacariyāhetu kho brāhmaṇa evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjantīti.

Abhikkantaṁ bho Gotama, abhikkantaṁ bho Gotama -pa- upāsakaṁ maṁ bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetaṁ saraṇaṁ gatanti. . Dasamaṁ.

Karajakāyavaggo paṭhamo.

(22) 2. Sāmaññavagga

221. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye. Katamehi dasahi? Pāṇātipātī hoti, adinnādāyī hoti, kāmesumicchācārī hoti, musāvādī hoti, pisuṇavāco hoti, pharusavāco hoti, samphappalāpī hoti, abhijjhālu hoti, byāpannacitto hoti, micchādiṭṭhiko hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye.

Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ sagge. Katamehi dasahi? Pāṇātipātā paṭivirato hoti, adinnādānā paṭivirato hoti, kāmesumicchācārā paṭivirato hoti, musāvādā paṭivirato hoti, pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti, pharusāya vācāya paṭivirato hoti, samphappalāpā paṭivirato hoti, anabhijjhālu hoti, abyāpannacitto hoti, sammādiṭṭhiko hoti. Imehi kho bhikkhave dasahi dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ saggeti. (1)

222. Vīsatiyā bhikkhave dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye. Katamehi vīsatiyā? Attanā ca pāṇātipātī hoti, parañca pāṇātipāte samādapeti. Attanā ca adinnādāyī hoti, parañca adinnādāne samādapeti. Attanā ca kāmesumicchācārī hoti, parañca kāmesumicchācāre samādapeti. Attanā ca musāvādī hoti, parañca musāvāde samādapeti. Attanā ca pisuṇavāco hoti, parañca pisuṇāya vācāya samādapeti. Attanā ca pharusavāco hoti, parañca pharusāya vācāya samādapeti. Attanā ca samphappalāpī hoti, parañca samphappalāpe samādapeti. Attanā ca abhijjhālu hoti, parañca abhijjhāya samādapeti. Attanā ca byāpannacitto hoti, parañca byāpāde samādapeti. Attanā ca micchādiṭṭhiko hoti, parañca micchādiṭṭhiyā samādapeti. Imehi kho bhikkhave vīsatiyā dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye.

Vīsatiyā bhikkhave dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ sagge. Katamehi vīsatiyā? Attanā ca pāṇātipātā paṭivirato

hoti, parañca pāṇātipātā veramaṇiyā samādapeti. Attanā ca adinnādānā paṭivirato hoti. parañca adinnādānā veramaṇiyā samādapeti. Attanā ca kāmesumicchācārā paṭivirato hoti, parañca kāmesumicchācārā veramaṇiyā samādapeti. Attanā ca musāvādā paṭivirato hoti, parañca musāvādā veramaṇiyā samādapeti. Attanā ca pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti, parañca pisuṇāya vācāya veramaṇiyā samādapeti. Attanā ca pharusāya vācāya paṭivirato hoti, parañca pharusāya vācāya veramaṇiyā samādapeti. Attanā ca samphappalāpā paṭivirato hoti, parañca samphappalāpā veramaṇiyā samādapeti. Attanā ca anabhijjhālu hoti, parañca anabhijjhāya samādapeti. Attanā ca abyāpannacitto hoti, parañca abyāpāde samādapeti. Attanā ca sammādiṭṭhiko hoti, parañca samādiṭṭhiyā samādapeti. Imehi kho bhikkhave vīsatiyā dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ saggeti. (2)

223. Tiṁsāya bhikkhave dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye. Katamehi tiṁsāya? Attanā ca pāṇātipātī hoti, parañca pāṇātipāte samādapeti, pāṇātipāte ca samanuñño hoti. Attanā ca adinnādāyī hoti, parañca adinnādāne samādapeti, adinnādāne ca samanuñño hoti. Attanā ca kāmesumicchācārī hoti, parañca kāmesumicchācāre samādapeti, kāmesumicchācāre ca samanuñño hoti. Attanā ca musāvādī hoti, parañca musāvāde samādapeti, musāvāde ca samanuñño hoti. Attanā ca pisuṇavāco hoti, parañca pisuṇāya vācāya samādapeti, pisuṇāya vācāya ca samanuñño hoti. Attanā ca pharusavāco hoti, parañca pharusāya vācāya samādapeti, pharusāya vācāya ca samanuñño hoti. Attanā ca samphappalāpī hoti, parañca samphappalāpe samādapeti, samphappalāpe ca samanuñño hoti. Attanā ca abhijjhālu hoti, parañca abhijjhāya samādapeti, abhijjhāya ca samanuñño hoti. Attanā ca byāpannacitto hoti, parañca byāpāde samādapeti, byāpāde ca samanuñño hoti. Attanā ca micchādiṭṭhiko hoti, parañca micchādiṭṭhiyā samādapeti, micchādiṭṭhiyā ca samanuñño hoti. Imehi

kho bhikkhave tiṁsāya dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye.

Tiṁsāya bhikkhave dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ sagge. Katamehi tiṁsāya? Attanā ca pāṇātipātā paṭivirato hoti, parañca pāṇātipātā veramaṇiyā samādapeti, pāṇātipātā veramaṇiyā ca samanuñño hoti. Attanā ca adinnādānā paṭivirato hoti, parañca adinnādānā veramaṇiyā samādapeti, adinnādānā veramaṇiyā ca samanuñño hoti. Attanā ca kāmesumicchācārā paṭivirato hoti, parañca kāmesumicchācārā veramaṇiyā samādapeti, kāmesumicchācārā veramaṇiyā ca samanuñño hoti. Attanā ca musāvādā paṭivirato hoti, parañca musāvādā veramaṇiyā samādapeti, musāvādā veramaṇiyā ca samanuñño hoti. Attanā ca pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti, parañca pisuṇāya vācāya veramaṇiyā samādapeti, pisuṇāya vācāya veramaṇiyā ca samanuñño hoti. Attanā ca pharusāya vācāya paṭivirato hoti, parañca pharusāya vācāya veramaṇiyā samādapeti, pharusāya vācāya veramaṇiyā ca samanuñño hoti. Attanā ca samphappalāpā paṭivirato hoti, parañca samphappalāpā veramaṇiyā samādapeti, samphappalāpā veramaṇiyā ca samanuñño hoti. Attanā ca anabhijjhālu hoti, parañca anabhijjhāya samādapeti, anabhijjhāya ca samanuñño hoti, attanā ca abyāpannacitto hoti, parañca abyāpāde samādapeti, abyāpāde ca samanuñño hoti. Attanā ca sammādiṭṭhiko hoti, parañca sammādiṭṭhiyā samādapeti, sammādiṭṭhiyā ca samanuñño hoti. Imehi kho bhikkhave tiṁsāya dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ saggeti. (3)

224. Cattārīsāya bhikkhave dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye. Katamehi cattārīsāya? Attanā ca pāṇātipātī hoti, parañca pāṇātipāte samādapeti, pāṇātipāte ca samanuñño hoti, pāṇātipātassa ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca adinnādāyī hoti, parañca adinnādāne samādapeti, adinnādāne ca samanuñño hoti, adinnādānassa ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca kāmesumicchācārī

hoti, parañca kāmesumicchācāre samādapeti, kāmesumicchācāre ca samanuñño hoti, kāmesumicchācārassa ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca musāvādī hoti, parañca musāvāde samādapeti, musāvāde ca samanuñño hoti, musāvādassa ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca pisuṇavāco hoti, parañca pisuṇāya vācāya samādapeti, pisuṇāya vācāya ca samanuñño hoti, pisuṇāya vācāya ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca pharusavāco hoti, parañca pharusāya vācāya samādapeti, pharusāya vācāya ca samanuñño hoti, pharusāya vācāya ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca samphappalāpī hoti, parañca samphappalāpe samādapeti, samphappalāpe ca samanuñño hoti, samphappalāpāya ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca abhijjhālu hoti, parañca abhijjhāya samādapeti, abhijjhāya ca samanuñño hoti, abhijjhāya ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca byāpannacitto hoti, parañca byāpāde samādapeti, byāpāde ca samanuñño hoti, byāpādassa ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca micchādiṭṭhiko hoti, parañca micchādiṭṭhiyā samādapeti, micchādiṭṭhiyā ca samanuñño hoti, micchādiṭṭhiyā ca vaṇṇaṁ bhāsati. Imehi kho bhikkhave cattārīsāya dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye.

Cattārīsāya bhikkhave dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ sagge. Katamehi cattārīsāya? Attanā ca pāṇātipātā paṭivirato hoti, parañca pāṇātipātā veramaṇiyā samādapeti, pāṇātipātā veramaṇiyā ca samanuñño hoti, pāṇātipātā veramaṇiyā ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca adinnādānā paṭivirato hoti, parañca adinnādānā veramaṇiyā samādapeti, adinnādānā veramaṇiyā ca samanuñño hoti, adinnādānā veramaṇiyā ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca kāmesumicchācārā paṭivirato hoti, parañca kāmesumicchācārā veramaṇiyā samādapeti, kāmesumicchācārā veramaṇiyā ca samanuñño hoti, kāmesumicchācārā veramaṇiyā ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca musāvādā paṭivirato hoti, parañca musāvādā veramaṇiyā samādapeti, musāvādā veramaṇiyā ca samanuñño hoti, musāvādā veramaṇiyā ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti, parañca pisuṇāya vācāya

veramaṇiyā samādapeti, pisuṇāya vācāya veramaṇiyā ca samanuñño hoti, pisuṇāya vācāya veramaṇiyā ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca pharusāya vācāya paṭivirato hoti, parañca pharusāya vācāya veramaṇiyā ca samādapeti, pharusāya vācāya veramaṇiyā ca samanuñño hoti, pharusāya vācāya veramaṇiyā ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanāca samphappalāpā paṭivirato hoti, parañca samphappalāpā veramaṇiyā samādapeti, samphappalāpā veramaṇiyā ca samanuñño hoti, samphappalāpā veramaṇiyā ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca anabhijjhālu hoti, parañca anabhijjhāya samādapeti, anabhijjhāya ca samanuñño hoti, anabhijjhāya ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca abyāpannacitto hoti, parañca abyāpāde samādapeti, abyāpāde ca samanuñño hoti, abyāpādassa ca vaṇṇaṁ bhāsati. Attanā ca sammādiṭṭhiko hoti, parañca sammādiṭṭhiyā samādapeti, sammādiṭṭhiyā ca samanuñño hoti, sammādiṭṭhiyā ca vaṇṇaṁ bhāsati. Imehi kho bhikkhave cattārīsāya dhammehi samannāgato yathābhataṁ nikkhitto evaṁ saggeti. (4)

225-228. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato khataṁ upahataṁ attānaṁ pariharati -pa-. Akkhataṁ anupahataṁ attānaṁ pariharati -pa-. Vīsatiyā bhikkhave -pa-. Tiṁsāya bhikkhave -pa-. Cattārīsāya bhikkhave dhammehi samannāgato khataṁ upahataṁ attānaṁ pariharati -pa-. (5-8)

229-232. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato idhekacco kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjati -pa- idhekacco kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjati. Vīsatiyā bhikkhave -pa-. Tiṁsāya bhikkhave -pa-. Cattārīsāya bhikkhave dhammehi samannāgato idhekacco kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjati -pa- idhekacco kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapajjati. (9-12)

233-236. Dasahi bhikkhave dhammehi samannāgato bālo veditabbo -pa-. Paṇḍito veditabbo -pa-. Vīsatiyā bhikkhave -pa-. Tiṁsāya bhikkhave -pa-. Cattārīsāya bhikkhave dhammehi samannāgato bālo

veditabbo -pa-. Paṇḍito veditabbo -pa-. Imehi kho bhikkhave cattārīsāya dhammehi samannāgato paṇḍito veditabboti. (13-16)

Sāmaññavaggo dutiyo.

---

23. Rāgapeyyāla

237. Rāgassa bhikkhave abhiññāya dasa dhammā bhāvetabbā. Katame dasa? Asubhasaññā maraṇasaññā āhāre paṭikūlasaññā sabbaloke anabhiratasaññā aniccasaññā anicce dukkhasaññā dukkhe anattasaññā pahānasaññā virāgasaññā nirodhasaññā. Rāgassa bhikkhave abhiññāya ime dasa dhammā bhāvetabbāti. (1)

238. Rāgassa bhikkhave abhiññāya dasa dhammā bhāvetabbā. Katame dasa? Aniccasaññā anattasaññā āhāre paṭikūlasaññā sabbaloke anabhiratasaññā aṭṭhikasaññā puḷavakasaññā[1] vinīlakasaññā vipubbakasaññā vicchiddakasaññā uddhumātakasaññā. Rāgassa bhikkhave abhiññāya ime dasa dhammā bhāvetabbāti. (2)

239. Rāgassa bhikkhave abhiññāya dasa dhammā bhāvetabbā. Katame dasa? Sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi sammāñāṇaṁ sammāvimutti. Rāgassa bhikkhave abhiññāya ime dasa dhammā bhāvetabbāti. (3)

240-266. Rāgassa bhikkhave pariññāya -pa-. Parikkhayāya. Pahānāya. Khayāya. Vayāya. Virāgāya. Nirodhāya. ( )[2] Cāgāya. Paṭinissaggāya -pa-. Ime dasa dhammā bhāvetabbā. (4-30)

---

1. Pulavakasaññā (Sī) puḷuvakasaññā (Ka)
2. (Upasamāya) (Sī, Syā, I) aññesaṁ pana nipātānaṁ pariyosāne idaṁ padaṁ na dissati.

267-746. Dosassa -pa-. Mohassa. Kodhassa. Upanāhassa. Makkhassa. Paḷāsassa. Issāya. Macchariyassa. Māyāya. Sāṭheyyassa. Thambhassa. Sārambhassa. Mānassa. Atimānassa. Madassa. Pamādassa pariññāya -pa- parikkhayāya. Pahānāya. Khayāya. Vayāya. Virāgāya. Nirodhāya. ( )[1] Cāgāya. Paṭinissaggāya -pa-. Ime dasa dhammā bhāvetabbāti. (31-510)

Rāgapeyyālaṁ niṭṭhitaṁ.

Dasakanipātapāḷi niṭṭhitā.

1. (Upasamāya) (Sī, Syā, I) aññesaṁ pana nipātānaṁ pariyosāne idaṁ padaṁ na dissati.

Aṅguttaranikāya

Ekādasakanipātapāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Nissayavagga

1. Kimatthiyasutta

1. Evaṁ me sutaṁ—ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca "kimatthiyāni bhante kusalāni sīlāni kimānisaṁsānī"ti. Avippaṭisāratthāni kho Ānanda kusalāni sīlāni avippaṭisārānisaṁsānīti.

Avippaṭisāro pana bhante kimatthiyo kimānisaṁso. Avippaṭisāro kho Ānanda pāmojjattho pāmojjānisaṁso.

Pāmojjaṁ pana bhante kimatthiyaṁ kimānisaṁsaṁ. Pāmojjaṁ kho Ānanda pītatthaṁ pītānisaṁsaṁ.

Pīti pana bhante kimatthiyā kimānisaṁsā. Pīti kho Ānanda passaddhatthā passaddhānisaṁsā.

Passaddhi pana bhante kimatthiyā kimānisaṁsā. Passaddhi kho Ānanda sukhatthā sukhānisaṁsā.

Sukhaṁ pana bhante kimatthiyaṁ kimānisaṁsaṁ. Sukhaṁ kho Ānanda samādhatthaṁ samādhānisaṁsaṁ.

---

* Heṭṭhā 257 piṭṭhepi.

Samādhi pana bhante kimatthiyo kimānisaṁso. Samādhi kho Ānanda yathābhūtañāṇadassanattho yathābhūtañāṇadassanānisaṁso.

Yathābhūtañāṇadassanaṁ pana bhante kimatthiyaṁ kimānisaṁsaṁ. Yathābhūtañāṇadassanaṁ kho Ānanda nibbidatthaṁ nibbidānisaṁsaṁ.

Nibbidā pana bhante kimatthiyā kimānisaṁsā. Nibbidā kho Ānanda virāgatthā virāgānisaṁsā.

Virāgo pana bhante kimatthiyo kimānisaṁso. Virāgo kho Ānanda vimuttiñāṇadassanattho vimuttiñāṇadassanānisaṁso.

Iti kho Ānanda kusalāni sīlāni avippaṭisāratthāni avippaṭisārānisaṁsāni. Avippaṭisāro pāmojjattho pāmojjānisaṁso. Pāmojjaṁ pītatthaṁ pītānisaṁsaṁ. Pīti passaddhatthā passaddhānisaṁsā. Passaddhi sukhatthā sukhānisaṁsā. Sukhaṁ samādhatthaṁ samādhānisaṁsaṁ. Samādhi yathābhūtañāṇadassanattho yathābhūtañāṇadassanānisaṁso. Yathābhūtañāṇadassanaṁ nibbidatthaṁ nibbidānisaṁsaṁ. Nibbidā virāgatthā virāgānisaṁsā. Virāgo vimuttiñāṇadassanattho vimuttiñāṇadassanānisaṁso. Iti kho Ānanda kusalāni sīlāni anupubbena aggāya parentīti. . Paṭhamaṁ.

2. Cetanākaraṇīyasutta

2. * Sīlavato bhikkhave sīlasampannassa na cetanāya karaṇīyaṁ "avippaṭisāro me uppajjatū"ti. Dhammatā esā bhikkhave yaṁ sīlavato sīlasampannassa avippaṭisāro uppajjati.

Avippaṭisārassa bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "pāmojjaṁ me uppajjatū"ti. Dhammatā esā bhikkhave yaṁ avippaṭisārissa pāmojjaṁ uppajjati.

Pamuditassa bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "pīti me uppajjatū"ti. Dhammatā esā bhikkhave yaṁ pamuditassa pīti uppajjati.

Pītimanassa bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "kāyo me passambhatū"ti. Dhammatā esā bhikkhave yaṁ pītimanassa kāyo passambhati.

---

* Heṭṭhā 258 piṭṭhepi.

Passaddhakāyassa bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "sukhaṁ vediyāmī"ti. Dhammatā esā bhikkhave yaṁ passaddhakāyo sukhaṁ vediyati.

Sukhino bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "cittaṁ me samādhiyatū"ti. Dhammatā esā bhikkhave yaṁ sukhino cittaṁ samādhiyati.

Samāhitassa bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "yathābhūtaṁ jānāmi passāmī"ti. Dhammatā esā bhikkhave yaṁ samāhito yathābhūtaṁ jānāti passati.

Yathābhūtaṁ bhikkhave jānato passato na cetanāya karaṇīyaṁ "nibbindāmī"ti. Dhammatā esā bhikkhave yaṁ yathābhūtaṁ jānaṁ passaṁ nibbindati.

Nibbinnassa bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "virajjāmī"ti. Dhammatā esā bhikkhave yaṁ nibbinno virajjati.

Virattassa bhikkhave na cetanāya karaṇīyaṁ "vimuttiñāṇadassanaṁ sacchikaromī"ti. Dhammatā esā bhikkhave yaṁ viratto vimuttiñāṇadassanaṁ sacchikaroti.

Iti kho bhikkhave virāgo vimuttiñāṇadassanattho vimuttiñāṇadassanānisaṁso, nibbidā virāgatthā virāgānisaṁsā, yathābhūtañāṇadassanaṁ nibbidatthaṁ nibbidānisaṁsaṁ, samādhi yathābhūtañāṇadassanattho yathābhūtañāṇadassanānisaṁso, sukhaṁ samādhatthaṁ samādhānisaṁsaṁ, passaddhi sukhatthā sukhānisaṁsā, pīti passaddhatthā passaddhānisaṁsā, pāmojjaṁ pītatthaṁ pītānisaṁsaṁ, avippaṭisāro pāmojjattho pāmojjānisaṁso, kusalāni sīlāni avippaṭisāratthāni avippaṭisārānisaṁsāni. Iti kho bhikkhave dhammā dhamme abhisandenti, dhammā dhamme paripūrenti apārā pāraṁ gamanāyāti. . Dutiyaṁ.

3. Paṭhama-upanisāsutta

3. * Dussīlassa bhikkhave sīlavipannassa hatūpaniso hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre asati avippaṭisāravipannassa hatūpanisaṁ hoti pāmojjaṁ, pāmojje asati pāmojjavipannassa hatūpanisā hoti pīti, pītiyā asati pītivipannassa hatūpanisā hoti passaddhi, passaddhiyā

* Aṁ 2. 16, heṭṭhā 259 piṭṭhesupi.

asati passaddhivipannassa hatūpanisaṁ hoti sukhaṁ, sukhe asati sukhavipannassa hatūpaniso hoti sammāsamādhi, sammāsamādhimhi asati sammāsamādhivipannassa hatūpanisaṁ hoti yathābhūtañāṇadassanaṁ, yathābhūtañāṇadassane asati yathābhūtañāṇadassanavipannassa hatūpanisā hoti nibbidā, nibbidāya asati nibbidāvipannassa hatūpaniso hoti virāgo, virāge asati virāgavipannassa hatūpanisaṁ hoti vimuttiñāṇadassanaṁ.

Seyyathāpi bhikkhave rukkho sākhāpalāsavipanno tassa papaṭikāpi na pāripūriṁ gacchati, tacopi. Pheggupi. Sāropi na pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho bhikkhave dussīlassa sīlavipannassa hatūpaniso hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre asati avippaṭisāravipannassa hatūpanisaṁ hoti pāmojjaṁ -pa- vimuttiñāṇadassanaṁ.

Sīlavato bhikkhave sīlasampannassa upanisasampanno hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre sati avippaṭisārasampannassa upanisasampannaṁ hoti pāmojjaṁ, pāmojje sati pāmojjasampannassa upanisasampannā hoti pīti, pītiyā sati pītisampannassa upanisasampannā hoti passaddhi, passaddhiyā sati passaddhisampannassa upanisasampannaṁ hoti sukhaṁ, sukhe sati sukhasampannassa upanisasampanno hoti sammāsamādhi, sammāsamādhimhi sati sammāsamādhisampannassa upanisasampannaṁ hoti yathābhūtañāṇadassanaṁ, yathābhūtañāṇadassane sati yathābhūtañāṇadassanasampannassa upanisasampannā hoti nibbidā, nibbidāya sati nibbidāsampannassa upanisasampanno hoti virāgo, virāge sati virāgasampannassa upanisasampannaṁ hoti vimuttiñāṇadassanaṁ.

Seyyathāpi bhikkhave rukkho sākhāpalāsasampanno tassa papaṭikāpi pāripūriṁ gacchati, tacopi. Pheggupi. Sāropi pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho bhikkhave sīlavato sīlasampannassa upanisasampanno hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre sati avippaṭisārasampannassa upanisasampannaṁ hoti -pa- vimuttiñāṇadassananti. . Tatiyaṁ.

4. Dutiya-upanisāsutta

4. * Tatra kho āyasmā Sāriputto bhikkhū āmantesi "āvuso bhikkhave"ti[1]. "Āvuso"ti kho te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa paccassosuṁ. Āyasmā Sāriputto etadavoca—

Dussīlassa āvuso sīlavipannassa hatūpaniso hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre asati avippaṭisāravipannassa hatūpanisaṁ hoti pāmojjaṁ, pāmojje asati pāmojjavipannassa hatūpanisā hoti pīti, pītiyā asati pītivipannassa hatūpanisā hoti passaddhi, passaddhiyā asati passaddhivipannassa hatūpanisaṁ hoti sukhaṁ, sukhe asati sukhavipannassa hatūpaniso hoti sammāsamādhi, sammāsamādhimhi asati sammāsamādhivipannassa hatūpanisaṁ hoti yathābhūtañāṇadassanaṁ, yathābhūtañāṇadassane asati yathābhūtañāṇadassanavipannassa hatūpanisā hoti nibbidā, nibbidāya asati nibbidāvipannassa hatūpaniso hoti virāgo, virāge asati virāgavipannassa hatūpanisaṁ hoti vimuttiñāṇadassanaṁ.

Seyyathāpi āvuso rukkho sākhāpalāsavipanno tassa papaṭikāpi na pāripūriṁ gacchati, tacopi. Pheggupi. Sāropi na pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho āvuso dussīlassa sīlavipannassa hatūpaniso hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre asati avippaṭisāravipannassa hatūpanisaṁ hoti pāmojjaṁ -pa- vimuttiñāṇadassanaṁ.

Sīlavato āvuso sīlasampannassa upanisasampanno hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre sati avippaṭisārasampannassa upanisasampannaṁ hoti pāmojjaṁ, pāmojje sati pāmojjasampannassa upanisasampannā hoti pīti, pītiyā sati pītisampannassa upanisasampannā hoti passaddhi, passaddhiyā sati passaddhisampannassa upanisasampannaṁ hoti sukhaṁ, sukhe sati sukhasampannassa upanisasampanno hoti sammāsamādhi, sammāsamādhimhi sati sammāsamādhisampannassa upanisasampannaṁ hoti yathābhūtañāṇadassanaṁ, yathābhūtañāṇadassane sati yathābhūtañāṇadassanasampannassa upanisasampannā hoti nibbidā, nibbidāya sati

---

1. Bhikkhavoti (Sī, Syā, I) evaṁ sabbattha heṭṭhā 260 piṭṭhepi.

nibbidāsampannassa upanisasampanno hoti virāgo, virāge sati virāgasampannassa upanisasampannaṁ hoti vimuttiñāṇadassanaṁ.

Seyyathāpi āvuso rukkho sākhāpalāsasampanno tassa papaṭikāpi pāripūriṁ gacchati, tacopi. Pheggupi. Sāropi pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho āvuso sīlavato sīlasampannassa upanisasampanno hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre sati avippaṭisārasampannassa upanisasampannaṁ hoti pāmojjaṁ -pa- vimuttiñāṇadassananti -pa-. Catutthaṁ.

5. Tatiya-upanisāsutta

5. * Tatra kho āyasmā Ānando bhikkhū āmantesi -pa-. Dussīlassa āvuso sīlavipannassa hatūpaniso hoti avippaṭisāro avippaṭisāre asati avippaṭisāravipannassa hatūpanisaṁ hoti pāmojjaṁ, pāmojje asati pāmojjavipannassa hatūpanisā hoti pīti, pītiyā asati pītivipannassa hatūpanisā hoti passaddhi, passaddhiyā asati passaddhivipannassa hatūpanisaṁ hoti sukhaṁ, sukhe asati sukhavipannassa hatūpaniso hoti sammāsamādhi, sammāsamādhimhi asati sammāsamādhivipannassa hatūpanisaṁ hoti yathābhūtañāṇadassanaṁ, yathābhūtañāṇadassane asati yathābhūtañāṇadassanavipannassa hatūpanisā hoti nibbidā, nibbidāya asati nibbidāvipannassa hatūpaniso hoti virāgo, virāge asati virāgavipannassa hatūpanisaṁ hoti vimuttiñāṇadassanaṁ.

Seyyathāpi āvuso rukkho sākhāpalāsavipanno tassa papaṭikāpi na pāripūriṁ gacchati, tacopi. Pheggupi. Sāropi na pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho āvuso dussīlassa sīlavipannassa hatūpaniso hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre asati avippaṭisāravipannassa pahūpanisaṁ hoti pāmojjaṁ -pa- vimuttiñāṇadassanaṁ.

Sīlavato āvuso sīlasampannassa upanisasampanno hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre sati avippaṭisārasampannassa upanisasampannaṁ hoti pāmojjaṁ, pāmojje sati pāmojjasampannassa upanisasampannā hoti pīti, pītiyā sati pītisampannassa upanisasampannā hoti passaddhi, passaddhiyā sati passaddhisampannassa upanisasampannaṁ hoti sukhaṁ, sukhe sati

---

* Heṭṭhā 261 piṭṭhepi.

sukhasampannassa upanisasampanno hoti sammāsamādhi, sammāsamādhimhi sati sammāsamādhisampannassa upanisasampannaṁ hoti yathābhūtañāṇadassanaṁ, yathābhūtañāṇadassane sati yathābhūtañāṇadassanasampannassa upanisasampannā hoti nibbidā, nibbidāya sati nibbidāsampannassa upanisasampanno hoti virāgo, virāge sati virāgasampannassa upanisasampannaṁ hoti vimuttiñāṇadassanaṁ.

Seyyathāpi āvuso rukkho sākhāpalāsasampanno tassa papaṭikāpi pāripūriṁ gacchati, tacopi. Pheggupi. Sāropi pāripūriṁ gacchati. Evamevaṁ kho āvuso sīlavato sīlasampannassa upanisasampanno hoti avippaṭisāro, avippaṭisāre sati avippaṭisārasampannassa upanisasampannaṁ hoti pāmojjaṁ -pa- vimuttiñāṇadassananti. . Pañcamaṁ.

6. Byasanasutta

6. (Yo so bhikkhave bhikkhu akkosako paribhāsako ariyūpavādo sabrahmacārīnaṁ, ṭhānametaṁ avakāso, yaṁ so ekādasannaṁ byasanānaṁ aññataraṁ byasanaṁ nigaccheyya.

Katamesaṁ ekādasannaṁ? Anadhigataṁ nādhigacchati, adhigatā parihāyati, saddhammassa na vodāyanti, saddhammesu vā adhimāniko hoti, anabhirato vā brahmacariyaṁ carati, aññataraṁ vā saṁkiliṭṭhaṁ āpattiṁ āpajjati, sikkhaṁ vā paccakkhāya hīnāyāvattati, gāḷhaṁ vā rogātaṅkaṁ phusati, ummādaṁ vā pāpuṇāti cittakkhepaṁ vā, sammūḷho kālaṁ karoti, kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjati. Yo so bhikkhave bhikkhu akkosako paribhāsako ariyūpavādo sabrahmacārīnaṁ, ṭhānametaṁ avakāso, yaṁ so imesaṁ ekādasannaṁ byasanānaṁ aññataraṁ byasanaṁ nigaccheyya.)[1]

Yo so bhikkhave bhikkhu akkosako paribhāsako ariyūpavādo sabrahmacārīnaṁ, aṭṭhānametaṁ anavakāso, yaṁ so ekādasannaṁ byasanānaṁ aññataraṁ byasanaṁ na nigaccheyya.

---

1. ( ) Etthantare pāṭho Sī-Syā-Kaṁ-I-potthakesu na dissati.

Katamesaṁ ekādasannaṁ? Anadhigataṁ nādhigacchati, adhigatā parihāyati, saddhammassa na vodāyanti, saddhammesu vā adhimāniko hoti, anabhirato vā brahmacariyaṁ carati, aññataraṁ vā saṁkiliṭṭhaṁ āpattiṁ āpajjati, sikkhaṁ vā paccakkhāya hīnāyāvattati, gāḷhaṁ vā rogātaṅkaṁ phusati, ummādaṁ vā pāpuṇāti cittakkhepaṁ vā, sammūḷho kālaṁ karoti, kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapajjati. Yo so bhikkhave bhikkhu akkosako paribhāsako ariyūpavādo sabrahmacārīnaṁ, aṭṭhānametaṁ anavakāso, yaṁ so imesaṁ ekādasannaṁ byasanānaṁ aññataraṁ byasanaṁ na nigaccheyyāti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Saññāsutta

7. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca—

Siyā nu kho bhante bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa, na āpasmiṁ āposaññī assa, na tejasmiṁ tejosaññī assa, na vāyasmiṁ vāyosaññī assa, na ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī assa, na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī assa, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññāyatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī assa, na paraloke paralokasaññī assa, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Siyā Ānanda bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa, na āpasmiṁ āposaññī assa, na tejasmiṁ tejosaññī assa, na vāyasmiṁ vāyosaññī assa, na ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī assa, na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī assa, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññāyatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī

assa, na paraloke paralokasaññī assa, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Yathā kathaṁ pana bhante siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa, na āpasmiṁ āposaññī assa, na tejasmiṁ tejosaññī assa, na vāyasmiṁ vāyosaññī assa, na ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī assa, na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī assa, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññāyatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī assa, na paraloke paralokasaññī assa, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Idhānanda bhikkhu evaṁsaññī hoti "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. Evaṁ kho Ānanda siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa, na āpasmiṁ āposaññī assa, na tejasmiṁ tejosaññī assa, na vāyasmiṁ vāyosaññī assa, na ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī assa, na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī assa, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññāyatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī assa, na paraloke paralokasaññī assa, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Atha kho āyasmā Ānando Bhagavato bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā Bhagavantaṁ abhivādetvā padakkhiṇaṁ katvā yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmatā Sāriputtena saddhiṁ sammodi, sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando āyasmantaṁ Sāriputtaṁ etadavoca—

Siyā nu kho āvuso Sāriputta bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī pana assāti. Siyā āvuso Ānanda bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Yathā kathaṁ panāvuso Sāriputta siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Idha āvuso Ānanda bhikkhu evaṁsaññī hoti "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. Evaṁ kho āvuso Ānanda siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

* Acchariyaṁ āvuso, abbhutaṁ āvuso, yatra hi nāma Satthu ceva sāvakassa ca atthena attho byañjanena byañjanaṁ saṁsandissati samessati na viggayhissati yadidaṁ aggapadasmiṁ. Idānāhaṁ āvuso Bhagavantaṁ upasaṅkamitvā etamatthaṁ apucchiṁ, Bhagavāpi me etehi akkharehi etehi padehi etehi byañjanehi etamatthaṁ byākāsi seyyathāpi āyasmā Sāriputto. Acchariyaṁ āvuso, abbhutaṁ āvuso, yatra hi nāma Satthu ceva sāvakassa ca atthena attho byañjanena byañjanaṁ saṁsandissati samessati na viggayhissati yadidaṁ aggapadasminti. . Sattamaṁ.

8. Manasikārasutta

8. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca—

---

* Aṁ 2. 548 piṭṭhepi.

Siyā nu kho bhante bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā na cakkhuṁ manasi kareyya, na rūpaṁ manasi kareyya, na sotaṁ manasi kareyya, na saddaṁ manasi kareyya, na ghānaṁ manasi kareyya, na gandhaṁ manasi kareyya, na jivhaṁ manasi kareyya, na rasaṁ manasi kareyya, na kāyaṁ manasi kareyya, na phoṭṭhabbaṁ manasi kareyya, na pathaviṁ manasi kareyya, na āpaṁ manasi kareyya, na tejaṁ manasi kareyya, na vāyaṁ manasi kareyya, na ākāsānañcāyatanaṁ manasi kareyya, na viññāṇañcāyatanaṁ manasi kareyya, na ākiñcaññāyatanaṁ manasi kareyya, na nevasaññānāsaññāyatanaṁ manasi kareyya, na idhalokaṁ manasi kareyya, na paralokaṁ manasi kareyya, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tampi na manasi kareyya, manasi ca pana kareyyāti.

Siyā Ānanda bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā na cakkhuṁ manasi kareyya, na rūpaṁ manasi kareyya, na sotaṁ manasi kareyya, na saddaṁ manasi kareyya, na ghānaṁ manasi kareyya, na gandhaṁ manasi kareyya, na jivhaṁ manasi kareyya, na rasaṁ manasi kareyya, na kāyaṁ manasi kareyya, na phoṭṭhabbaṁ manasi kareyya, na pathaviṁ manasi kareyya, na āpaṁ manasi kareyya, na tejaṁ manasi kareyya, na vāyaṁ manasi kareyya, na ākāsānañcāyatanaṁ manasi kareyya, na viññāṇañcāyatanaṁ manasi kareyya, na ākiñcaññāyatanaṁ manasi kareyya, na nevasaññānāsaññāyatanaṁ manasi kareyya, na idhalokaṁ manasi kareyya, na paralokaṁ manasi kareyya, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tampi na manasi kareyya, manasi ca pana kareyyāti.

Yathā kathaṁ pana bhante siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā na cakkhuṁ manasi kareyya, na rūpaṁ manasi kareyya -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tampi na manasi kareyya, manasi ca pana kareyyāti.

Idhānanda bhikkhu evaṁ manasi karoti "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. Evaṁ kho Ānanda siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā na cakkhuṁ manasi kareyya, na rūpaṁ manasi kareyya -pa-.

Yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tampi na manasi kareyya, manasi ca pana kareyyāti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Saddhasutta

9. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Nātike viharati Giñjakāvasathe. Atha kho āyasmā Saddho yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho āyasmantaṁ Saddhaṁ Bhagavā etadavoca—

Ājānīyajhāyitaṁ kho Saddha jhāya, mā khaḷuṅkajhāyitaṁ[1]. Kathañca khaḷuṅkajhāyitaṁ hoti? Assakhaḷuṅko hi Saddha doṇiyā baddho[2] "yavasaṁ yavasan"ti jhāyati. Taṁ kissa hetu? Na hi Saddha assakhaḷuṅkassa doṇiyā baddhassa evaṁ hoti "kiṁ nu kho maṁ ajja assadammasārathi kāraṇaṁ kāressati, kimassāhaṁ[3] paṭikaromī"ti. So doṇiyā baddho "yavasaṁ yavasan"ti jhāyati. Evamevaṁ kho Saddha idhekacco purisakhaḷuṅko araññagatopi rukkhamūlagatopi suññāgāragatopi kāmarāgapariyuṭṭhitena cetasā viharati kāmarāgaparetena, uppannassa ca kāmarāgassa nissaraṇaṁ yathābhūtaṁ nappajānāti. So kāmarāgaṁyeva antaraṁ katvā jhāyati pajjhāyati nijjhāyati avajjhāyati. Byāpādapariyuṭṭhitena cetasā viharati. Thinamiddhapariyuṭṭhitena cetasā viharati. Uddhaccakukkuccapariyuṭṭhitena cetasā viharati. Vicikicchāpariyuṭṭhitena cetasā viharati vicikicchāparetena, uppannāya ca vicikicchāya nissaraṇaṁ yathābhūtaṁ nappajānāti. So vicikicchaṁyeva antaraṁ katvā jhāyati pajjhāyati nijjhāyati avajjhāyati. So pathavimpi nissāya jhāyati, āpampi nissāya jhāyati, tejampi nissāya jhāyati, vāyampi nissāya jhāyati, ākāsānañcāyatanampi nissāya jhāyati, viññāṇañcāyatanampi nissāya jhāyati, ākiñcaññāyatanampi nissāya jhāyati, nevasaññānāsaññāyatanampi nissāya jhāyati, idhalokampi nissāya jhāyati, paralokampi nissāya jhāyati, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā tampi nissāya jhāyati. Evaṁ kho Saddha purisakhaḷuṅkajhāyitaṁ hoti.

---

1. Ājānīyajjhāyitaṁ kho Saddha jhāyatha, mā khaḷuṅkajjhāyitaṁ (Sī, I)
2. Bandho (Syā, Ka)
3. Kammassāhaṁ (Ka)

Kathañca Saddha ājānīyajhāyitaṁ hoti? Bhadro hi Saddha assājānīyo doṇiyā baddho na "yavasaṁ yavasan"ti jhāyati. Taṁ kissa hetu? Bhadrassa hi Saddha assājānīyassa doṇiyā baddhassa evaṁ hoti "kiṁ nu kho maṁ ajja assadammasārathi kāraṇaṁ kāressati. Kimassāhaṁ paṭikaromī"ti. So doṇiyā baddho na "yavasaṁ yavasan"ti jhāyati. Bhadro hi Saddha assājānīyo yathā iṇaṁ yathā bandhaṁ yathā jāniṁ yathā kaliṁ evaṁ patodassa ajjhoharaṇaṁ samanupassati. Evamevaṁ kho Saddha bhadro purisājānīyo araññagatopi rukkhamūlagatopi suññāgāragatopi na kāmarāgapariyuṭṭhitena cetasā viharati na kāmarāgaparetena, uppannassa ca kāmarāgassa nissaraṇaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Na byāpādapariyuṭṭhitena cetasā viharati. Na thinamiddhapariyuṭṭhitena cetasā viharati. Na uddhaccakukkuccapariyuṭṭhitena cetasā viharati. Na vicikicchāpariyuṭṭhitena cetasā viharati na vicikicchāparetena, uppannāya ca vicikicchāya nissaraṇaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. So neva pathaviṁ nissāya jhāyati, na āpaṁ nissāya jhāyati, na tejaṁ nissāya jhāyati, na vāyaṁ nissāya jhāyati, na ākāsānañcāyatanaṁ nissāya jhāyati, na viññāṇañcāyatanaṁ nissāya jhāyati, na ākiñcaññāyatanaṁ nissāya jhāyati, na nevasaññānāsaññāyatanaṁ nissāya jhāyati, na idhalokaṁ nissāya jhāyati, na paralokaṁ nissāya jhāyati, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā tampi nissāya na jhāyati jhāyati ca pana. Evaṁ jhāyiñca pana Saddha bhadraṁ purisājānīyaṁ sa-indā devā sabrahmakā sapajāpatikā ārakāva namassanti—

Namo te purisājañña, namo te purisuttama.
Yassa te nābhijānāma, yampi nissāya jhāyasīti.

Evaṁ vutte āyasmā Saddho Bhagavantaṁ etadavoca—kathaṁ jhāyī pana bhante bhadro purisājānīyo[1] neva pathaviṁ nissāya jhāyati, na āpaṁ nissāya jhāyati, na tejaṁ nissāya jhāyati, na vāyaṁ nissāya jhāyati, na ākāsānañcāyatanaṁ nissāya jhāyati, na viññāṇañcāyatanaṁ nissāya jhāyati, na ākiñcāññāyatanaṁ nissāya jhāyati, na nevasaññānāsaññāyatanaṁ nissāya jhāyati, na idhalokaṁ nissāya

1. Purisājānīyo jhāyati, so (Sī, Syā, I), purisājānīyo, so (Ka)

jhāyati, na paralokaṁ nissāya jhāyati, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā tampi nissāya na jhāyati jhāyati ca pana. Kathaṁ jhāyañca pana bhante bhadraṁ purisājānīyaṁ sa-indā devā sabrahmakā sapajāpatikā ārakāva namassanti—

Namo te purisājañña, namo te purisuttama.
Yassa te nābhijānāma, yampi nissāya jhāyasīti.

Idha Saddha bhadrassa purisājānīyassa pathaviyaṁ pathavisaññā vibhūtā hoti, āpasmiṁ āposaññā vibhūtā hoti, tejasmiṁ tejosaññā vibhūtā hoti, vāyasmiṁ vāyosaññā vibhūtā hoti, ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññā vibhūtā hoti, viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññā vibhūtā hoti, ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññā vibhūtā hoti, nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññāyatanasaññā vibhūtā hoti, idhaloke idhalokasaññā vibhūtā hoti, paraloke paralokasaññā vibhūtā hoti, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā tatrāpi saññā vibhūtā hoti. Evaṁ jhāyī kho Saddha bhadro purisājānīyo neva pathaviṁ nissāya jhāyati -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā tampi nissāya na jhāyati, jhāyati ca pana. Evaṁ jhāyiñca pana Saddha bhadraṁ purisājānīyaṁ sa-indā devā sabrahmakā sapajāpatikā ārakāva namassanti—

Namo te purisājañña, namo te purisuttama.
Yassa te nābhijānāma, yampi nissāya jhāyasīti. . Navamaṁ.

10. Moranivāpasutta

10. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Moranivāpe paribbājakārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "bhikkhavo"ti. "Bhadante"ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Tīhi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu accantaniṭṭho hoti accantayogakkhemī accantabrahmacārī accantapariyosāno seṭṭho devamanussānaṁ. Katamehi tīhi? Asekhena sīlakkhandhena asekhena

samādhikkhandhena asekhena paññākkhandhena. Imehi kho bhikkhave tīhi dhammehi samannāgato bhikkhu accantaniṭṭho hoti accantayogakkhemī accantabrahmacārī accantapariyosāno seṭṭho devamanussānaṁ.

Aparehipi bhikkhave tīhi dhammehi samannāgato bhikkhu accantaniṭṭho hoti accantayogakkhemī accantabrahmacārī accantapariyosāno seṭṭho devamanussānaṁ. Katamehi tīhi? Iddhipāṭihāriyena ādesanāpāṭihāriyena anusāsanīpāṭihāriyena. Imehi kho bhikkhave tīhi dhammehi samannāgato bhikkhu accantaniṭṭho hoti accantayogakkhemī accantabrahmacārī accantapariyosāno seṭṭho devamanussānaṁ.

Aparehipi bhikkhave tīhi dhammehi samannāgato bhikkhu accantaniṭṭho hoti accantayogakkhemī accantabrahmacārī accantapariyosāno seṭṭho devamanussānaṁ. Katamehi tīhi? Sammādiṭṭhiyā sammāñāṇena sammāvimuttiyā. Imehi kho bhikkhave tīhi dhammehi samannāgato bhikkhu accantaniṭṭho hoti accantayogakkhemī accantabrahmacārī accantapariyosāno seṭṭho devamanussānaṁ.

Dvīhi bhikkhave dhammehi samannāgato bhikkhu accantaniṭṭho hoti accantayogakkhemī accantabrahmacārī accantapariyosāno seṭṭho devamanussānaṁ. Katamehi dvīhi? Vijjāya caraṇena. Imehi kho bhikkhave dvīhi dhammehi samannāgato bhikkhu accantaniṭṭho hoti accantayogakkhemī accantabrahmacārī accantapariyosāno seṭṭho devamanussānaṁ. Brahmunāpesā bhikkhave sanaṅkumārena gāthā bhāsitā—

“Khattiyo seṭṭho janetasmiṁ, ye gottapaṭisārino.
Vijjācaraṇasampanno, so seṭṭho devamānuse”ti. *

Sā kho panesā bhikkhave sanaṅkumārena gāthā bhāsitā subhāsitā, no dubbhāsitā, atthasaṁhitā no anatthasaṁhitā, anumatā mayā, ahampi bhikkhave evaṁ vadāmi—

---

* Dī 1. 92; Saṁ 1. 155; 471 piṭṭhesupi.

"Khattiyo seṭṭho janetasmiṁ, ye gottapaṭisārino.
Vijjācaraṇasampanno, so seṭṭho devamānuse"ti. . Dasamaṁ.

Nissayavaggo[1] paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Kimatthiyā Cetanā tayo, Upanisā Byasanena ca.
Dve Saññā Manasikāro, Saddho Moranivāpakanti.

---

2. Anussativagga

1. Paṭhamamahānāmasutta

11. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmiṁ Nigrodhārāme. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū Bhagavato cīvarakammaṁ karonti "niṭṭhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikaṁ pakkamissatī"ti. Assosi kho Mahānāmo Sakko "sambahulā kira bhikkhū Bhagavato cīvarakammaṁ karonti 'niṭṭhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikaṁ pakkamissatī'ti".

Atha kho Mahānāmo Sakko yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Mahānāmo Sakko Bhagavantaṁ etadavoca "sutaṁ metaṁ bhante sambahulā kira bhikkhū Bhagavato cīvarakammaṁ karonti, niṭṭhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikaṁ pakkamissatīti. Tesaṁ no bhante nānāvihārehi viharataṁ kenassa[2] vihārena vihātabban"ti.

Sādhu sādhu Mahānāma, etaṁ kho Mahānāma tumhākaṁ patirūpaṁ kulaputtānaṁ, yaṁ tumhe Tathāgataṁ upasaṅkamitvā puccheyyātha "tesaṁ no bhante nānāvihārehi viharataṁ kenassa vihārena vihātabban"ti. Saddho kho Mahānāma ārādhako hoti, no assaddho. Āraddhavīriyo ārādhako hoti, no kusīto. Upaṭṭhitassati ārādhako

---

1. Nissāyavaggo (Syā, Kaṁ) 2. Kena (Syā, Kaṁ)

hoti, no muṭṭhassati. Samāhito ārādhako hoti, no asamāhito. Paññavā ārādhako hoti, no duppañño. Imesu kho tvaṁ Mahānāma pañcasu dhammesu patiṭṭhāya cha dhamme uttari[1] bhāveyyāsi. * Idha tvaṁ Mahānāma Tathāgataṁ anussareyyāsi "itipi so Bhagavā Arahaṁ Sammāsambuddho Vijjācaraṇasampanno Sugato Lokavidū Anuttaro purisadammasārathi Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā"ti. Yasmiṁ Mahānāma samaye ariyasāvako Tathāgataṁ anussarati, nevassa tasmiṁ samaye rāgapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na dosapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na mohapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, ujugatamevassa tasmiṁsamaye cittaṁ hoti Tathāgataṁ ārabbha. Ujugatacitto kho pana Mahānāma ariyasāvako labhati atthavedaṁ, labhati dhammavedaṁ, labhati dhammūpasaṁhitaṁ pāmojjaṁ, pamuditassa pīti jāyati, pītimanassa kāyo passambhati, passaddhakāyo sukhaṁ vediyati, sukhino cittaṁ samādhiyati. Ayaṁ vuccati Mahānāma ariyasāvako visamagatāya pajāya samappatto viharati, sabyāpajjāya pajāya abyāpajjo viharati, dhammasotasamāpanno Buddhānussatiṁ bhāveti.

Puna caparaṁ tvaṁ Mahānāma dhammaṁ anussareyyāsi "svākkhāto Bhagavatā dhammo sandiṭṭhiko akāliko ehipassiko opaneyyiko[2] paccattaṁ viditabbo viññūhī"ti. Yasmiṁ Mahānāma samaye ariyasāvako dhammaṁ anussarati, nevassa tasmiṁ samaye rāgapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na dosapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na mohapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, ujugatamevassa tasmiṁ samaye cittaṁ hoti dhammaṁ ārabbha. Ujugatacitto kho pana Mahānāma ariyasāvako labhati atthavedaṁ, labhati dhammavedaṁ, labhati dhammūpasaṁhitaṁ pāmojjaṁ, pamuditassa pīti jāyati, pītimanassa kāyo passambhati, passaddhakāyo sukhaṁ vediyati, sukhino cittaṁ samādhiyati. Ayaṁ vuccati Mahānāma ariyasāvako visamagatāya pajāya samappatto viharati, sabyāpajjāya pajāya abyāpajjo viharati, dhammasotasamāpanno dhammānussatiṁ bhāveti.

Puna caparaṁ tvaṁ Mahānāma saṁghaṁ anussareyyāsi "suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṁgho ujuppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṁgho ñāyappaṭipanno

---

1. Uttariṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I) * Aṁ 2. 252 piṭṭhepi. 2. Opanayiko (Sī, Syā, Kaṁ, I)

Bhagavato sāvakasaṁgho sāmīcippaṭipanno Bhagavato sāvakasaṁgho, yadidaṁ cattāri purisayugāni aṭṭha purisapuggalā, esa Bhagavato sāvakasaṁgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṁ puññakkhettaṁ lokassā"ti. Yasmiṁ Mahānāma samaye ariyasāvako saṁghaṁ anussarati, nevassa tasmiṁ samaye rāgapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na dosapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na mohapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, ujugatamevassa tasmiṁ samaye cittaṁ hoti saṁghaṁ ārabbha. Ujugatacitto kho pana Mahānāma ariyasāvako labhati atthavedaṁ, labhati dhammavedaṁ, labhati dhammūpasaṁhitaṁ pāmojjaṁ, pamuditassa pīti jāyati, pītimanassa kāyo passambhati, passaddhakāyo sukhaṁ vediyati, sukhino cittaṁ samādhiyati. Ayaṁ vuccati Mahānāma ariyasāvako visamagatāya pajāya samappatto viharati, sabyāpajjāya pajāya abyāpajjo viharati, dhammasotasamāpanno saṁghānussatiṁ bhāveti.

Puna caparaṁ tvaṁ Mahānāma attano sīlāni anussareyyāsi akhaṇḍāni acchiddāni asabalāni akammāsāni bhujissāni viññuppasatthāni aparāmaṭṭhāni samādhisaṁvattanikāni. Yasmiṁ Mahānāma samaye ariyasāvako sīlaṁ anussarati, nevassa tasmiṁ samaye rāgapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na dosapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na mohapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, ujugatamevassa tasmiṁ samaye cittaṁ hoti sīlaṁ ārabbha. Ujugatacitto kho pana Mahānāma ariyasāvako labhati atthavedaṁ, labhati dhammavedaṁ, labhati dhammūpasaṁhitaṁ pāmojjaṁ, pamuditassa pīti jāyati, pītimanassa kāyo passambhati, passaddhakāyo sukhaṁ vediyati, sukhino cittaṁ samādhiyati. Ayaṁ vuccati Mahānāma ariyasāvako visamagatāya pajāya samappatto viharati, sabyāpajjāya pajāya abyāpajjo viharati, dhammasotasamāpanno sīlānussatiṁ bhāveti.

Puna caparaṁ tvaṁ Mahānāma attano cāgaṁ anussareyyāsi "lābhā vata me suladdhaṁ vata me, yohaṁ maccheramalapariyuṭṭhitāya pajāya vigatamalamaccherena cetasā agāraṁ ajjhāvasāmi muttacāgo payatapāṇi vosaggarato yācayogo dānasaṁvibhāgarato"ti. Yasmiṁ

Mahānāma samaye ariyasāvako cāgaṁ anussarati, nevassa tasmiṁ samaye rāgapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na dosapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na mohapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, ujugatamevassa tasmiṁ samaye cittaṁ hoti cāgaṁ ārabbha. Ujugatacitto kho pana Mahānāma ariyasāvako labhati atthavedaṁ, labhati dhammavedaṁ, labhati dhammūpasaṁhitaṁ pāmojjaṁ, pamuditassa pīti jāyati, pītimanassa kāyo passambhati, passaddhakāyo sukhaṁ vediyati, sukhino cittaṁ samādhiyati. Ayaṁ vuccati Mahānāma ariyasāvako visamagatāya pajāya samappatto viharati, sabyāpajjāya pajāya abyāpajjo viharati, dhammasotasamāpanno cāgānussatiṁ bhāveti.

Puna caparaṁ tvaṁ Mahānāma devatā anussareyyāsi "santi devā Cātumahārājikā, santi devā Tāvatiṁsā, santi devā Yāmā, santi devā Tusitā, santi devā Nimmānaratino, santi devā Paranimmitavasavattino, santi devā brahmakāyikā, santi devā tatuttari. Yathārūpāya saddhāya samannāgatā tā devatā ito cutā tatthūpapannā, mayhampi tathārūpā saddhā saṁvijjati. Yathārūpena sīlena samannāgatā tā devatā ito cutā tatthūpapannā, mayhampi tathārūpaṁ sīlaṁ saṁvijjati. Yathārūpena sutena samannāgatā tā devatā ito cutā tatthūpapannā, mayhampi tathārūpaṁ sutaṁ saṁvijjati. Yathārūpena cāgena samannāgatā tā devatā ito cutā tatthūpapannā, mayhampi tathārūpo cāgo saṁvijjati. Yathārūpāya paññāya samannāgatā tā devatā ito cutā tatthūpapannā, mayhampi tathārūpā paññā saṁvijjatī"ti. Yasmiṁ Mahānāma samaye ariyasāvako attano ca tāsañca devatānaṁ saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussarati, nevassa tasmiṁ samaye rāgapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na dosapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na mohapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, ujugatamevassa tasmiṁ samaye cittaṁ hoti devatā ārabbha. Ujugatacitto kho pana Mahānāma ariyasāvako labhati atthavedaṁ, labhati dhammavedaṁ, labhati dhammūpasaṁhitaṁ pāmojjaṁ, pamuditassa pīti jāyati, pītimanassa kāyo passambhati, passaddhakāyo sukhaṁ vediyati, sukhino cittaṁ samādhiyati. Ayaṁ vuccati Mahānāma ariyasāvako visamagatāya pajāya

samappatto viharati, sabyāpajjāya pajāya abyāpajjo viharati, dhammasotasamāpanno devatānussatiṁ bhāvetīti. . Paṭhamaṁ.

2. Dutiyamahānāmasutta

12. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmiṁ Nigrodhārāme. Tena kho pana samayena Mahānāmo Sakko gilānā vuṭṭhito hoti aciravuṭṭhito gelaññā. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū Bhagavato cīvarakammaṁ karonti "niṭṭhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikaṁ pakkamissatī"ti.

Assosi kho Mahānāmo Sakko "sambahulā kira bhikkhū Bhagavato cīvarakammaṁ karonti 'niṭṭhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikaṁ pakkamissatī'ti". Atha kho Mahānāmo Sakko yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Mahānāmo Sakko Bhagavantaṁ etadavoca "sutaṁ metaṁ bhante 'sambahulā kira bhikkhū Bhagavato cīvarakammaṁ karonti niṭṭhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikaṁ pakkamissatī'ti. Tesaṁ no bhante nānāvihārehi viharataṁ kenassa vihārena vihātabban"ti.

Sādhu sādhu Mahānāma, etaṁ kho Mahānāma tumhākaṁ patirūpaṁ kulaputtānaṁ, yaṁ tumhe Tathāgataṁ upasaṅkamitvā puccheyyātha "tesaṁ no bhante nānāvihārehi viharataṁ kenassa vihārena vihātabban"ti. Saddho kho Mahānāma ārādhako hoti, no assaddho. Āraddhavīriyo ārādhako hoti, no kusīto. Upaṭṭhitassati ārādhako hoti, no muṭṭhassati. Samāhito ārādhako hoti, no asamāhito. Paññavā ārādhako hoti, no duppañño. Imesu kho tvaṁ Mahānāma pañcasu dhammesu patiṭṭhāya cha dhamme uttari bhāveyyāsi.

* Idha tvaṁ Mahānāma Tathāgataṁ anussareyyāsi "itipi so Bhagavā -pa- Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā"ti. Yasmiṁ Mahānāma samaye ariyasāvako Tathāgataṁ anussarati, nevassa tasmiṁ samaye rāgapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na dosapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na mohapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, ujugatamevassa tasmiṁ samaye cittaṁ hoti

---

* Aṁ 2. 252 piṭṭhepi.

Tathāgataṁ ārabbha. Ujugatacitto kho pana Mahānāma ariyasāvako labhati atthavedaṁ, labhati dhammavedaṁ, labhati dhammūpasaṁhitaṁ pāmojjaṁ, pamuditassa pīti jāyati, pītimanassa kāyo passambhati, passaddhakāyo sukhaṁ vediyati, sukhino cittaṁ samādhiyati. Imaṁ kho tvaṁ Mahānāma Buddhānussatiṁ gacchantopi bhāveyyāsi, ṭhitopi bhāveyyāsi, nisinnopi bhāveyyāsi, sayānopi bhāveyyāsi, kammantaṁ adhiṭṭhahantopi bhāveyyāsi, puttasambādhasayanaṁ ajjhāvasantopi bhāveyyāsi.

Puna caparaṁ tvaṁ Mahānāma dhammaṁ anussareyyāsi -pa- saṁghaṁ anussareyyāsi -pa- attano sīlaṁ anussareyyāsi -pa- attano cāgaṁ anussareyyāsi -pa- devatā anussareyyāsi "santi devā Cātumahārājikā -pa- santi devā tatuttari. Yathārūpāya saddhāya samannāgatā tā devatā ito cutā tatthūpapannā, mayhampi tathārūpā saddhā saṁvijjati. Yathārūpena sīlena. Sutena. Cāgena. Paññāya samannāgatā tā devatā ito cutā tatthūpapannā, mayhampi tathārūpā paññā saṁvijjatī"ti. Yasmiṁ Mahānāma samaye ariyasāvako attano ca tāsañca devatānaṁ saddhañca sīlañca sutañca cāgañca paññañca anussarati, nevassa tasmiṁ samaye rāgapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na dosapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, na mohapariyuṭṭhitaṁ cittaṁ hoti, ujugatamevassa tasmiṁ samaye cittaṁ hoti devatā ārabbha. Ujugatacitto kho pana Mahānāma ariyasāvako labhati atthavedaṁ, labhati dhammavedaṁ, labhati dhammūpasaṁhitaṁ pāmojjaṁ, pamuditassa pīti jāyati, pītimanassa kāyo passambhati, passaddhakāyo sukhaṁ vediyati, sukhino cittaṁ samādhiyati. Imaṁ kho tvaṁ Mahānāma devatānussatiṁ gacchantopi bhāveyyāsi, ṭhitopi bhāveyyāsi, nisinnopi bhāveyyāsi, sayānopi bhāveyyāsi, kammantaṁ adhiṭṭhahantopi bhāveyyāsi, puttasambādhasayanaṁ ajjhāvasantopi bhāveyyāsīti. . Dutiyaṁ.

3. Nandiyasutta

13. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmiṁ Nigrodhārāme. Tena kho pana samayena Bhagavā Sāvatthiyaṁ vassāvāsaṁ upagantukāmo hoti[1].

---

1. Ahosi (Ka)

Assosi kho Nandiyo Sakko "Bhagavā kira Sāvatthiyaṁ vassāvāsaṁ upagantukāmo"ti. Atha kho Nandiyassa Sakkassa "etadahosi 'yaṁnūnāhampi Sāvatthiyaṁ vassāvāsaṁ upagaccheyyaṁ, tattha kammantañceva adhiṭṭhahissāmi, Bhagavantañca lacchāmi kālena kālaṁ dassanāyā'ti".

Atha kho Bhagavā Sāvatthiyaṁ vassāvāsaṁ upagacchi[1]. Nandiyopi kho Sakko Sāvatthiyaṁ vassāvāsaṁ upagacchi. Tattha kammantañceva adhiṭṭhāsi[2], Bhagavantañca labhi[3] kālena kālaṁ dassanāya. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū Bhagavato cīvarakammaṁ karonti "niṭṭhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikaṁ pakkamissatī"ti.

Assosi kho Nandiyo Sakko "sambahulā kira bhikkhū Bhagavato cīvarakammaṁ karonti 'niṭṭhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikaṁ pakkamissatī'ti". Atha kho Nandiyo Sakko yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Nandiyo Sakko Bhagavantaṁ etadavoca "sutaṁ metaṁ bhante 'sambahulā kira bhikkhū Bhagavato cīvarakammaṁ karonti, niṭṭhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikaṁ pakkamissatī'ti. Tesaṁ no bhante nānāvihārehi viharataṁ kenassa vihārena vihātabban"ti.

Sādhu sādhu Nandiya, etaṁ kho Nandiya tumhākaṁ patirūpaṁ kulaputtānaṁ, yaṁ tumhe Tathāgataṁ upasaṅkamitvā puccheyyātha "tesaṁ no bhante nānāvihārehi viharataṁ kenassa vihārena vihātabban"ti. Saddho kho Nandiya ārādhako hoti, no assaddho. Sīlavā ārādhako hoti, no dussīlo. Āraddhavīriyo ārādhako hoti, no kusīto. Upaṭṭhitassati ārādhako hoti, no muṭṭhassati. Samāhito ārādhako hoti, no asamāhito. Paññavā ārādhako hoti, no duppañño. Imesu kho te Nandiya chasu dhammesu patiṭṭhāya pañcasu dhammesu ajjhattaṁ sati upaṭṭhāpetabbā.

Idha tvaṁ Nandiya Tathāgataṁ anussareyyāsi "itipi so Bhagavā Arahaṁ Sammāsambuddho Vijjācaraṇasampanno Sugato Lokavidū Anuttaro

---

1. Upagañchi (Sī, I) 2. Adhiṭṭhāya (Syā), adhiṭṭhāti (Ka) 3. Lacchati (Syā, Ka)

purisadammasārathi Satthā devamanussānaṁ Buddho Bhagavā”ti. Iti kho te Nandiya Tathāgataṁ ārabbha ajjhattaṁ sati upaṭṭhāpetabbā.

Puna caparaṁ tvaṁ Nandiya dhammaṁ anussareyyāsi “svākkhāto Bhagavatā dhammo sandiṭṭhiko akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattaṁ veditabbo viññūhī”ti. Iti kho te Nandiya dhammaṁ ārabbha ajjhattaṁ sati upaṭṭhāpetabbā.

Puna caparaṁ tvaṁ Nandiya kalyāṇamitte anussareyyāsi “lābhā vata me, suladdhaṁ vata me, yassa me kalyāṇamittā anukampakā atthakāmā ovādakā anusāsakā”ti. Iti kho te Nandiya kalyāṇamitte ārabbha ajjhattaṁ sati upaṭṭhāpetabbā.

Puna caparaṁ tvaṁ Nandiya attano cāgaṁ anussareyyāsi “lābhā vata me, suladdhaṁ vata me, yohaṁ maccheramalapariyuṭṭhitāya pajāya vigatamalamaccherena cetasā agāraṁ ajjhāvasāmi muttacāgo payatapāṇi vosaggarato yācayogo dānasaṁvibhāgarato”ti. Iti kho te Nandiya cāgaṁ ārabbha ajjhattaṁ sati upaṭṭhāpetabbā.

Puna caparaṁ tvaṁ Nandiya devatā anussareyyāsi “yā devatā atikkammeva kabaḷīkārāhārabhakkhānaṁ[1] devatānaṁ sahabyataṁ aññataraṁ manomayaṁ kāyaṁ upapannā, tā karaṇīyaṁ attano na samanupassanti katassa vā paticayaṁ”. Seyyathāpi Nandiya bhikkhu asamayavimutto karaṇīyaṁ attano na samanupassati katassa vā paticayaṁ. Evamevaṁ kho Nandiya yā tā devatā atikkammeva kabaḷīkārāhārabhakkhānaṁ devatānaṁ sahabyataṁ aññataraṁ manomayaṁ kāyaṁ upapannā, tā karaṇīyaṁ attano na samanupassanti katassa vā paticayaṁ. Iti kho te Nandiya devatā ārabbha ajjhattaṁ sati upaṭṭhāpetabbā.

Imehi kho Nandiya ekādasahi dhammehi samannāgato ariyasāvako pajahateva pāpake akusale dhamme na upādiyati. Seyyathāpi Nandiya kumbho nikkujjo[2] vamateva udakaṁ, no vantaṁ paccāvamati[3]. Seyyathāpi vā pana Nandiya sukkhe tiṇadāye aggi mutto ḍahaññeva gacchati, no daḍḍhaṁ

1. Kabaḷiṁkārabhakkhānaṁ (Sī), kabaḷīkārabhakkhānaṁ (Syā, Kaṁ, I)
2. Nikujjo (Ka)
3. Paccāmasati (Syā)

paccudāvattati. Evamevaṁ kho Nandiya imehi ekādasahi dhammehi samannāgato ariyasāvako pajahateva pāpake akusale dhamme na upādiyatīti. . Tatiyaṁ.

4. Subhūtisutta

14. Atha kho āyasmā Subhūti Saddhena bhikkhunā saddhiṁ yena Bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinnaṁ kho āyasmantaṁ Subhūtiṁ Bhagavā etadavoca "ko nāmāyaṁ[1] Subhūti bhikkhū"ti. Saddho nāmāyaṁ bhante bhikkhu Sudattassa[2] upāsakassa putto saddhā agārasmā anagāriyaṁ pabbajitoti.

Kacci panāyaṁ Subhūti Saddho bhikkhu Sudattassa upāsakassa putto saddhā agārasmā anagāriyaṁ pabbajito sandissati saddhāpadānesūti. Etassa Bhagavā kālo etassa Sugata kālo, yaṁ Bhagavā saddhassa saddhāpadānāni bhāseyya, idānāhaṁ jānissāmi "yadi vā ayaṁ bhikkhu sandissati saddhāpadānesu, yadi vā no"ti.

Tena hi Subhūti suṇāhi sādhukaṁ manasi karohi, bhāsissāmīti. "Evaṁ bhante"ti kho āyasmā Subhūti Bhagavato paccassosi. Bhagavā etadavoca—

Idha Subhūti bhikkhu sīlavā hoti pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu. Yampi Subhūti bhikkhu sīlavā hoti -pa- samādāya sikkhati sikkhāpadesu, idampi Subhūti saddhassa saddhāpadānaṁ hoti.

Puna caparaṁ Subhūti bhikkhu bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthaṁ sabyañjanaṁ kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ abhivadanti, tathārūpāssa dhammā bahussutā honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā, yampi Subhūti bhikkhu

---

1. Ko nāmo ayaṁ (Sī, Ka), ko nāma ayaṁ (Syā, Kaṁ)
2. Saddhassa (Sī, Syā, Kaṁ, I)

bahussuto hoti -pa- diṭṭhiyā suppaṭividdhā, idampi Subhūti saddhassa saddhāpadānaṁ hoti.

Puna caparaṁ Subhūti bhikkhu kalyāṇamitto hoti kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko. Yampi Subhūti bhikkhu kalyāṇamitto hoti kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko, idampi Subhūti saddhassa saddhāpadānaṁ hoti.

Puna caparaṁ Subhūti bhikkhu suvaco hoti sovacassakaraṇehi dhammehi samannāgato khamo padakkhiṇaggāhī anusāsaniṁ. Yampi Subhūti bhikkhu suvaco hoti sovacassakaraṇehi dhammehi samannāgato khamo padakkhiṇaggāhī anusāsaniṁ, idampi Subhūti saddhassa saddhāpadānaṁ hoti.

Puna caparaṁ Subhūti bhikkhu yāni tāni sabrahmacārīnaṁ uccāvacāni kiṁkaraṇīyāni, tatra dakkho hoti analaso, tatrupāyāya vīmaṁsāya samannāgato alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātuṁ. Yampi Subhūti bhikkhu yāni tāni sabrahmacārīnaṁ uccāvacāni kiṁkaraṇīyāni, tatra dakkho hoti analaso, tatrupāyāya vīmaṁsāya samannāgato alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātuṁ, idampi Subhūti saddhassa saddhāpadānaṁ hoti.

Puna caparaṁ Subhūti bhikkhu dhammakāmo hoti piyasamudāhāro abhidhamme abhivinaye uḷārapāmojjo. Yampi Subhūti bhikkhu dhammakāmo hoti piyasamuhāro abhidhamme abhivinaye uḷārapāmojjo, idampi Subhūti saddhassa saddhāpadānaṁ hoti.

Puna caparaṁ Subhūti bhikkhu āraddhavīriyo viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. Yampi Subhūti bhikkhu āraddhavīriyo viharati akusalānaṁ dhammānaṁ pahānāya kusalānaṁ dhammānaṁ upasampadāya, thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu, idampi Subhūti saddhassa saddhāpadānaṁ hoti.

Puna caparaṁ Subhūti bhikkhu catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī.

Yampi Subhūti bhikkhu catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī, idampi Subhūti saddhassa saddhāpadānaṁ hoti.

Puna caparaṁ Subhūti bhikkhu anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsampi jātiyo tiṁsampi jātiyo cattārīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi saṁvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi saṁvaṭṭavivaṭṭakappe amutrāsiṁ "evaṁnāmo evaṁgotto evaṁvaṇṇo evamāhāro evaṁsukhadukkhappaṭisaṁvedī evamāyupariyanto. So tato cuto amutra udapādiṁ, tatrāpāsiṁ evaṁnāmo evaṁgotto evaṁvaṇṇo evamāhāro evaṁsukhadukkhappaṭisaṁvedī evamāyupariyanto. So tato cuto idhūpapanno"ti iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Yampi Subhūti bhikkhu anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo -pa- iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati, idampi Subhūti saddhassa saddhāpadānaṁ hoti.

Puna caparaṁ Subhūti bhikkhu dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate, yathākammūpage satte pajānāti "ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā, ariyānaṁ upavādakā micchādiṭṭhikā micchādiṭṭhikammasamādānā. Te kāyassa bhedā paraṁ maraṇā apāyaṁ duggatiṁ vinipātaṁ nirayaṁ upapannā. Ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā, ariyānaṁ anupavādakā sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikammasamādānā. Te kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatiṁ saggaṁ lokaṁ upapannā"ti. Iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne paṇīte suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate, yathākammūpage satte pajānāti. Yampi Subhūti bhikkhu dibbena cakkhunā visuddhena -pa- yathākammūpage satte pajānāti, idampi Subhūti saddhassa saddhāpadānaṁ hoti.

Puna caparaṁ Subhūti bhikkhu āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. Yampi Subhūti bhikkhu āsavānaṁ khayā -pa- sacchikatvā upasampajja viharati, idampi Subhūti saddhassa saddhāpadānaṁ hotīti.

Evaṁ vutte āyasmā Subhūti Bhagavantaṁ etadavoca—yānimāni bhante Bhagavatā saddhassa saddhāpadānāni bhāsitāni, saṁvijjanti tāni imassa bhikkhuno, ayañca bhikkhu etesu sandissati.

Ayaṁ bhante bhikkhu sīlavā hoti, pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno, aṇumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu.

Ayaṁ bhante bhikkhu bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyosānakalyāṇā sātthaṁ sabyañjanaṁ kevalaparipuṇṇaṁ parisuddhaṁ brahmacariyaṁ abhivadanti. Tathārūpāssa dhammā bahussutā honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā.

Ayaṁ bhante bhikkhu kalyāṇamitto hoti kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko.

Ayaṁ bhante bhikkhu suvaco hoti -pa- anussāsaniṁ.

Ayaṁ bhante bhikkhu yāni tāni sabrahmacārīnaṁ uccāvacāni kiṁkaraṇīyāni, tattha dakkho hoti analaso. Tatrupāyāya vīmaṁsāya samannāgato alaṁ kātuṁ alaṁ saṁvidhātuṁ.

Ayaṁ bhante bhikkhu dhammakāmo hoti piyasamudāhāro abhidhamme abhivinaye uḷārapāmojjo.

Ayaṁ bhante bhikkhu āraddhavīriyo viharati -pa- thāmavā daḷhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu.

Ayaṁ bhante bhikkhu catunnaṁ jhānānaṁ ābhicetasikānaṁ diṭṭhadhammasukhavihārānaṁ nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī.

Ayaṁ bhante bhikkhu anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati. Seyyathidaṁ, ekampi jātiṁ dvepi jātiyo -pa- iti sākāraṁ sa-uddesaṁ anekavihitaṁ pubbenivāsaṁ anussarati.

Ayaṁ bhante bhikkhu dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena -pa- yathākammūpage satte pajānāti.

Ayaṁ bhante bhikkhu āsavānaṁ khayā -pa- sacchikatvā upasampajja viharati, yānimāni bhante Bhagavatā saddhassa saddhāpadānāni bhāsitāni, saṁvijjanti tāni imassa bhikkhuno, ayañca bhikkhu etesu sandissatīti.

Sādhu sādhu Subhūti, tena hi tvaṁ Subhūti iminā ca Saddhena bhikkhunā saddhiṁ vihareyyāsi. Yadā ca tvaṁ Subhūti ākaṅkheyyāsi Tathāgataṁ dassanāya. Iminā Saddhena bhikkhunā saddhiṁ upasaṅkameyyāsi Tathāgataṁ dassanāyāti. . Catutthaṁ.

5. Mettāsutta

15. * Mettāya bhikkhave cetovimuttiyā āsevitāya bhāvitāya bahulīkatāya yānīkatāya vatthukatāya anuṭṭhitāya paricitāya susamāraddhāya ekādasānisaṁsā pāṭikaṅkhā—

Katame ekādasa? Sukhaṁ supati, sukhaṁ paṭibujjhati, na pāpakaṁ supinaṁ passati, manussānaṁ piyo hoti, amanussānaṁ piyo hoti, devatā rakkhanti, nāssa aggi vā visaṁ vā satthaṁ vā kamati, tuvaṭaṁ cittaṁ samādhiyati, mukhavaṇṇo vippasīdati, asammūḷho kālaṁ karoti, uttari appaṭivijjhanto brahmalokūpago hoti. Mettāya bhikkhave cetovimuttiyā āsevitāya bhāvitāya bahulīkatāya yānīkatāya vatthukatāya anuṭṭhitāya paricitāya susamāraddhāya ime ekādasānisaṁsā pāṭikaṅkhāti. . Pañcamaṁ.

6. Aṭṭhakanāgarasutta

16. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Ānando Vesāliyaṁ viharati Beluvagāmake[1], tena kho pana samayena Dasamo gahapati Aṭṭhakanāgaro Pāṭaliputtaṁ anuppatto hoti kenacideva karaṇīyena.

---

* Khu 9. 314; Khu 11. 195 piṭṭhesu.

1. Veḷuvagāmake (Syā, Kaṁ, Ka)

Atha kho Dasamo gahapati Aṭṭhakanāgaro yena Kukkuṭārāmo, yena aññataro bhikkhu tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā taṁ bhikkhuṁ etadavoca "kahaṁ nu kho bhante āyasmā Ānando etarahi viharati, dassanakāmā hi mayaṁ bhante āyasmantaṁ Ānandan"ti. Eso gahapati āyasmā Ānando Vesāliyaṁ viharati Beluvagāmaketi.

Atha kho Dasamo gahapati Aṭṭhakanāgaro Pāṭaliputte taṁ karaṇīyaṁ tīretvā yena Vesālī Beluvagāmako, yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Ānandaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi, ekamantaṁ nisinno kho Dasamo gahapati Aṭṭhakanāgaro āyasmantaṁ Ānandaṁ etadavoca "atthi nu kho bhante Ānanda tena Bhagavatā jānatā passatā Arahatā Sammāsambuddhena ekadhammo sammadakkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttaṁ vā cittaṁ vimuccati, aparikkhīṇā vā āsavā parikkhayaṁ gacchanti, ananuppattaṁ vā anuttaraṁ yogakkhemaṁ anupāpuṇātī"ti. Atthi kho gahapati tena Bhagavatā jānatā passatā Arahatā Sammāsambuddhena ekadhammo sammadakkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttaṁ vā cittaṁ vimuccati, aparikkhīṇā vā āsavā parikkhayaṁ gacchanti, ananuppattaṁ vā anuttaraṁ yogakkhemaṁ anupāpuṇātīti.

Katamo pana bhante Ānanda tena Bhagavatā jānatā passatā Arahatā Sammāsambuddhena ekadhammo sammadakkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttaṁ vā cittaṁ vimuccati, aparikkhīṇā vā āsavā parikkhayaṁ gacchanti, ananuppattaṁ vā anuttaraṁ yogakkhemaṁ anupāpuṇātīti. Idha gahapati bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkaṁ savicāraṁ vivekajaṁ pītisukhaṁ paṭhamaṁ jhānaṁ upasampajja viharati. So iti paṭisañcikkhati "idampi kho paṭhamaṁ jhānaṁ abhisaṅkhataṁ abhisañcetayitaṁ, yaṁ kho pana kiñci abhisaṅkhataṁ abhisañcetayitaṁ, tadaniccaṁ nirodhadhamman"ti pajānāti, so tattha ṭhito āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti, no ce āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti, teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā opapātiko hoti, tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. Ayampi kho gahapati tena Bhagavatā jānatā passatā Arahatā

Sammāsambuddhena ekadhammo sammadakkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttaṁ vā cittaṁ vimuccati, aparikkhīṇā vā āsavā parikkhayaṁ gacchanti, ananuppattaṁ vā anuttaraṁ yogakkhemaṁ anupāpuṇāti.

Puna caparaṁ gahapati bhikkhu vitakkavicārānaṁ vūpasamā ajjhattaṁ sampasādanaṁ cetaso ekodibhāvaṁ avitakkaṁ avicāraṁ samādhijaṁ pītisukhaṁ dutiyaṁ jhānaṁ -pa- tatiyaṁ jhānaṁ -pa- catutthaṁ jhānaṁ upasampajja viharati, so iti paṭisañcikkhati "idampi kho catutthaṁ jhānaṁ abhisaṅkhataṁ abhisañcetayitaṁ, yaṁ kho pana kiñci abhisaṅkhataṁ abhisañcetayitaṁ, tadaniccaṁ nirodhadhamman"ti pajānāti. So tattha ṭhito āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti, no ce āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti, teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā opapātiko hoti, tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. Ayampi kho gahapati tena Bhagavatā jānatā passatā Arahatā Sammāsambuddhena ekadhammo sammadakkhāto, yattha bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato avimuttaṁ vā cittaṁ vimuccati, aparikkhīṇā vā āsavā parikkhayaṁ gacchanti, ananuppattaṁ vā anuttaraṁ yogakkhemaṁ anupāpuṇāti.

Puna caparaṁ gahapati bhikkhu mettāsahagatena cetasā ekaṁ disaṁ pharitvā viharati. Tathā dutiyaṁ. Tathā tatiyaṁ. Tathā catutthaṁ. Iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantaṁ lokaṁ mettāsahagatena cetasā ekaṁ disaṁ pharitvā viharati vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharati, so iti paṭisañcikkhati "ayampi kho mettā cetovimutti abhisaṅkhatā abhisañcetayitā, yaṁ kho pana kiñci abhisaṅkhataṁ abhisañcetayitaṁ, tadaniccaṁ nirodhadhamman"ti pajānāti, so tattha ṭhito āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti, no ce āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. Teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā opapātiko hoti. Tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. Ayampi kho gahapati tena Bhagavatā jānatā -pa- ananuppattaṁ vā anuttaraṁ yogakkhemaṁ anupāpuṇāti.

Puna caparaṁ gahapati bhikkhu karuṇāsahagatena cetasā -pa- muditā sahagatena cetasā -pa- upekkhāsahagatena cetasā ekaṁ disaṁ pharitvā

viharati. Tathā dutiyaṁ. Tathā tatiyaṁ. Tathā catutthaṁ. Iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantaṁ lokaṁ upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharati. So iti paṭisañcikkhati "ayampi kho upekkhācetovimutti abhisaṅkhatā abhisañcetayitā, yaṁ kho pana kiñci abhisaṅkhataṁ abhisañcetayitaṁ, tadaniccaṁ nirodhadhamman"ti pajānāti. So tattha ṭhito āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. No ce āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti, teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. Ayampi kho gahapati tena Bhagavatā jānatā -pa- ananuppattaṁ vā anuttaraṁ yogakkhemaṁ anupāpuṇāti.

Puna caparaṁ gahapati bhikkhu sabbaso rūpasaññānaṁ samatikkamā paṭighasaññānaṁ atthaṅgamā nānattasaññānaṁ amanasikārā "ananto ākāso"ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. So iti paṭisañcikkhati "ayampi kho ākāsānañcāyatanasamāpatti abhisaṅkhatā abhisañcetayitā, yaṁ kho pana kiñci abhisaṅkhataṁ abhisañcetayitaṁ, tadaniccaṁ nirodhadhamman"ti pajānāti. So tattha ṭhito āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. No ce āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti, teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. Ayampi kho gahapati tena Bhagavatā jānatā-pa- ananuppattaṁ vā anuttaraṁ yogakkhemaṁ anupāpuṇāti.

Puna caparaṁ gahapati bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma "anantaṁ viññāṇan"ti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati -pa- sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma "natthi kiñcī"ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajjaviharati. So iti paṭisañcikkhati "ayampi kho ākiñcaññāyatanasamāpatti abhisaṅkhatā abhisañcetayitā, yaṁ kho pana kiñci abhisaṅkhataṁ abhisañcetayitaṁ, tadaniccaṁ nirodhadhamman"ti pajānāti. So tattha ṭhito āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti. No ce āsavānaṁ khayaṁ pāpuṇāti, teneva dhammarāgena tāya dhammanandiyā pañcannaṁ orambhāgiyānaṁ saṁyojanānaṁ parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā.

Ayampi kho gahapati tena Bhagavatā jānatā -pa- ananuppattaṁ vā anuttaraṁ yogakkhemaṁ anupāpuṇātīti.

Evaṁ vutte Dasamo gahapati Aṭṭhakanāgaro āyasmantaṁ Ānandaṁ etadavoca "seyyathāpi bhante Ānanda puriso ekaṁ nidhimukhaṁ gavesanto sakideva[1] ekādasa nidhimukhāni adhigaccheyya. Evamevaṁ kho ahaṁ bhante ekaṁ amatadvāraṁ gavesanto sakideva ekādasa amatadvārāni[2] alatthaṁ sevanāya[3]. Seyyathāpi bhante purisassa agāraṁ ekādasa dvāraṁ. So tasmiṁ agāre āditte ekamekenapi dvārena sakkuṇeyya attānaṁ sotthiṁ kātuṁ. Evamevaṁ kho ahaṁ bhante imesaṁ ekādasannaṁ amatadvārānaṁ ekamekenapi amatadvārena sakkuṇissāmi attānaṁ sotthiṁ kātuṁ. Ime hi nāma bhante aññatitthiyā ācariyassa ācariyadhanaṁ pariyesissanti, kiṁ[4] panāhaṁ āyasmato Ānandassa pūjaṁ na karissāmī"ti.

Atha kho Dasamo gahapati Aṭṭhakanāgaro Vesālikañca Pāṭaliputtakañca bhikkhusaṁghaṁ sannipātāpetvā paṇītena khādanīyena bhojanīyena sahatthā santappesi sampavāresi. Ekamekañca bhikkhuṁ paccekaṁ dussayugena acchādesi āyasmantañca Ānandaṁ ticīvarena, āyasmato Ānandassa pañcasataṁ vihāraṁ kārāpesīti. . Chaṭṭhaṁ.

7. Gopālasutta

17. Ekādasahi bhikkhave aṅgehi samannāgato gopālako abhabbo gogaṇaṁ pariharituṁ phātiṁ kātuṁ[5]. Katamehi ekādasahi? Idha bhikkhave gopālako na rūpaññū hoti, na lakkhaṇakusalo hoti, na āsāṭikaṁ hāretā[6] hoti, na vaṇaṁ paṭicchādetā hoti, na dhūmaṁ kattā hoti, na titthaṁ jānāti, na pītaṁ jānāti, na vīthiṁ jānāti, na gocarakusalo hoti, anavasesadohī ca hoti, ye te usabhā gopitaro gopariṇāyakā, te na atirekapūjāya pūjetā

---

1. Sabbatthapi evameva dissati.
2. Ekādasannaṁ amatadvārānaṁ (sabbattha) Ma 2. 15 piṭṭhe passitabbaṁ.
3. Savanāya (Syā) Sī-I-Majjhimapaṇṇāsakadutiyasuttepi, bhāvanāya (Ma 2. 15 piṭṭhe.)
4. Kimaṅgaṁ(Ma 2. 15)
5. Phātikattuṁ (Sī), phātikātuṁ (Syā, I)
6. Sāṭetā (Sī, Syā, I)

hoti. Imehi kho bhikkhave ekādasahi aṅgehi samannāgato gopālako abhabbo gogaṇaṁ pariharituṁ phātiṁ kātuṁ.

Evamevaṁ kho bhikkhave ekādasahi dhammehi samannāgato bhikkhu abhabbo imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjituṁ. Katamehi ekādasahi? Idha bhikkhave bhikkhu na rūpaññū hoti, na lakkhaṇakusalo hoti, na āsāṭikaṁ hāretā hoti, na vaṇaṁ paṭicchādetā hoti, na dhūmaṁ kattā hoti, na titthaṁ jānāti, na pītaṁ jānāti, na vīthiṁ jānāti, na gocarakusalo hoti, anavasesadohī ca hoti, ye te bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṁghapitaro saṁghapariṇāyakā, te na atirekapūjāya pūjetā hoti.

Kathañca bhikkhave bhikkhu na rūpaññū hoti? Idha bhikkhave bhikkhu "yaṁ kiñci rūpaṁ ( )[1] cattāri mahābhūtāni catunnañca mahābhūtānaṁ upādāyarūpan"ti yathābhūtaṁ nappajānāti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu na rūpaññū hoti. (1)

Kathañca bhikkhave bhikkhu na lakkhaṇakusalo hoti? Idha bhikkhave bhikkhu "kammalakkhaṇo bālo kammalakkhaṇo paṇḍito"ti yathābhūtaṁ nappajānāti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu na lakkhaṇakusalo hoti. (2)

Kathañca bhikkhave bhikkhu na āsāṭikaṁ hāretā hoti? Idha bhikkhave bhikkhu uppannaṁ kāmavitakkaṁ adhivāseti nappajahati na vinodeti, na byantīkaroti na anabhāvaṁ gameti. Uppannaṁ byāpādavitakkaṁ. Uppannaṁ vihiṁsāvitakkaṁ. Uppannuppanne pāpake akusale dhamme adhivāseti nappajahati na vinodeti na byantīkaroti na anabhāvaṁ gameti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu na āsāṭikaṁ hāretā hoti. (3)

Kathañca bhikkhave bhikkhu na vaṇaṁ paṭicchādetā hoti? Idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā nimittaggāhī hoti anubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenaṁ cakkhundriyaṁ asaṁvutaṁ viharantaṁ abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyuṁ, tassa saṁvarāya na paṭipajjati, na rakkhati cakkundriyaṁ, cakkhundriye saṁvaraṁ nāpajjati. Sotena saddaṁ sutvā. Ghānena gandhaṁ ghāyitvā. Jivhāya rasaṁ sāyitvā. Kāyena phoṭṭhabbaṁ phusitvā.

---

1. (Sabbaṁ rūpaṁ) Ma 1. 282 piṭṭhe. ( ) Katthaci dissati.

Manasā dhammaṁ viññāya nimittaggāhī hoti anubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenaṁ manindriyaṁ asaṁvutaṁ viharantaṁ abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyuṁ, tassa saṁvarāya na paṭipajjati, na rakkhati manindriyaṁ, manindriye saṁvaraṁ nāpajjati. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu na vaṇaṁ paṭicchādetā hoti. (4)

Kathañca bhikkhave bhikkhu na dhūmaṁ kattā hoti? Idha bhikkhave bhikkhu na[1] yathāsutaṁ yathāpariyattaṁ dhammaṁ vitthārena paresaṁ desetā hoti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu na dhūmaṁ kattā hoti. (5)

Kathañca bhikkhave bhikkhu na titthaṁ jānāti? Idha bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū bahussutā āgatāgamā dhammadharā vinayadharā mātikādharā, te kālena kālaṁ upasaṅkamitvā na paripucchāti na paripañhati "idaṁ bhante kathaṁ imassa ko attho"ti. Tassa te āyasmanto avivaṭañceva na vivaranti, anuttānīkatañca na uttānīkaronti, anekavihitesu ca kaṅkhāṭhāniyesu dhammesu kaṅkhaṁ na paṭivinodenti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu na titthaṁ jānāti. (6)

Kathañca bhikkhave bhikkhu na pītaṁ jānāti? Idha bhikkhave bhikkhu Tathāgatappavedite dhammavinaye desiyamāne na labhati atthavedaṁ, na labhati dhammavedaṁ, na labhati dhammūpasaṁhitaṁ pāmojjaṁ. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu na pītaṁ jānāti. (7)

Kathañca bhikkhave bhikkhu na vīthiṁ jānāti? Idha bhikkhave bhikkhu ariyaṁ aṭṭhaṅgikaṁ maggaṁ yathābhūtaṁ nappajānāti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu na vīthiṁ jānāti. (8)

Kathañca bhikkhave bhikkhu na gocarakusalo hoti? Idha bhikkhave bhikkhu cattāro satipaṭṭhāne yathābhūtaṁ nappajānāti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu na gocarakusalo hoti. (9)

Kathañca bhikkhave bhikkhu anavasesadohī hoti? Idha bhikkhave bhikkhuṁ saddhā gahapatikā abhihaṭṭhuṁ pavārenti cīvarapiṇḍapāta-senāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārehi. Tatra bhikkhu mattaṁ na jānāti paṭiggahaṇāya. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu anavasesadohī hoti. (10)

---

1. Ma 1. 283 piṭṭhe pana ayaṁ nakāro dhammantipadassa anantaraṁ dissati.

Kathañca bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṁghapitaro saṁghapariṇāyakā, te na atirekapūjāya pūjetā hoti? Idha bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṁghapitaro saṁghapariṇāyakā, tesu na mettaṁ kāyakammaṁ paccupaṭṭhāpeti āvi ceva raho ca. Na mettaṁ vacīkammaṁ. Na mettaṁ manokammaṁ paccupaṭṭhāpeti āvi ceva raho ca. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṁghapitaro saṁghapariṇāyakā, na te atirekapūjāya pūjetā hoti. (11)

Imehi kho bhikkhave ekādasahi dhammehi samannāgato bhikkhu abhabbo imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjituṁ.

Ekakādasahi bhikkhave aṅgehi samannāgato gopālako bhabbo gogaṇaṁ pariharituṁ phātiṁ kātuṁ. Katamehi ekādasahi? Idha bhikkhave gopālako rūpaññū hoti, lakkhaṇakusalo hoti, āsāṭikaṁ hāretā hoti, vaṇaṁ paṭicchādetā hoti, dhūmaṁ kattā hoti, titthaṁ jānāti, pītaṁ jānāti, vīthiṁ jānāti, gocarakusalo hoti, sāvasesadohī ca hoti, ye te usabhā gopitaro gopariṇāyakā, te atirekapūjāya pūjetā hoti. Imehi kho bhikkhave ekādasahi aṅgehi samannāgato gopālako bhabbo gogaṇaṁ pariharituṁ phātiṁ kātuṁ.

Evamevaṁ kho bhikkhave ekādasahi dhammehi samannāgato bhikkhu bhabbo imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjituṁ. Katamehi ekādasahi? Idha bhikkhave bhikkhu rūpaññū hoti, lakkhaṇakusalo hoti, āsāṭikaṁ hāretā hoti, vaṇaṁ paṭicchādetā hoti, dhūmaṁ kattā hoti, titthaṁ jānāti, pītaṁ jānāti, vīthiṁjānāti, gocarakusalo hoti, sāvasesadohī ca hoti, ye te bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṁghapitaro saṁghapariṇāyakā, te atirekapūjāya pūjetā hoti.

Kathañca bhikkhave bhikkhu rūpaññū hoti? Idha bhikkhave bhikkhu yaṁ kiñci rūpaṁ cattāri mahābhūtāni catunnañca mahābhūtānaṁ upadāyarūpanti yathābhūtaṁ pajānāti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu rūpaññū hoti. (1)

Kathañca bhikkhave bhikkhu lakkhaṇakusalo hoti? Idha bhikkhave bhikkhu "kammalakkhaṇo bālo kammalakkhaṇo paṇḍito"ti yathābhūtaṁ pajānāti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu lakkhaṇakusalo hoti. (2)

Kathañca bhikkhave bhikkhu āsāṭikaṁ hāretā hoti? Idha bhikkhave bhikkhu uppannaṁ kāmavitakkaṁ nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṁ gameti. Uppannaṁ byāpādavitakkaṁ. Uppannaṁ vihiṁsāvitakkaṁ. Uppannuppanne pāpake akusale dhamme nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvaṁ gameti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu āsāṭikaṁ hāretā hoti. (3)

Kathañca bhikkhave bhikkhu vaṇaṁ paṭicchādetā hoti? Idha bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenaṁ cakkhundriyaṁ asaṁvutaṁ viharantaṁ abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyuṁ, tassa saṁvarāya paṭipajjati, rakkhati cakkhundriyaṁ, cakkhundriye saṁvaraṁ āpajjati. Sotena saddaṁ sutvā. Ghānena gandhaṁ ghāyitvā. Jivhāya rasaṁ sāyitvā. Kāyena phoṭṭhabbaṁ phusitvā. Manasā dhammaṁ viññāya na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī, yatvādhikaraṇamenaṁ manindriyaṁ asaṁvutaṁ viharantaṁ abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyuṁ, tassa saṁvarāya paṭipajjati, rakkhati manindriyaṁ, manindriye saṁvaraṁ āpajjati. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu vaṇaṁ paṭicchādetā hoti. (4)

Kathañca bhikkhave bhikkhu dhūmaṁ kattā hoti? Idha bhikkhave bhikkhu yathāsutaṁ yathāpariyattaṁ dhammaṁ vitthārena paresaṁ desetā hoti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu dhūmaṁ kattā hoti. (5)

Kathañca bhikkhave bhikkhu titthaṁ jānati? Idha bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū bahussutā āgatāgamā dhammadharā vinayadharā mātikādharā, te kālena kālaṁ upasaṅkamitvā paripucchati paripañhati "idaṁ bhante kathaṁ imassa ko attho"ti. Tassa te āyasmanto avivaṭañceva vivaranti, anuttānīkatañca uttānīkaronti, anekavihitesu ca kaṅkhāṭhāniyesu dhammesu kaṅkhaṁ paṭivinodenti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu titthaṁ jānāti. (6)

Kathañca bhikkhave bhikkhu pītaṁ jānāti? Idha bhikkhave bhikkhu Tathāgatappavedite dhammavinaye desiyamāne labhati atthavedaṁ, labhati dhammavedaṁ, labhati dhammūpasaṁhitaṁ pāmojjaṁ. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu pītaṁ jānāti. (7)

Kathañca bhikkhave bhikkhu vīthiṁ jānāti? Idha bhikkhave bhikkhu ariyaṁ aṭṭhaṅgikaṁ maggaṁ yathābhūtaṁ pajānāti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu vīthiṁ jānāti. (8)

Kathañca bhikkhave bhikkhu gocarakusalo hoti? Idha bhikkhave bhikkhu cattāro satipaṭṭhāne yathābhūtaṁ pajānāti. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu gocarakusalo hoti. (9)

Kathañca bhikkhave bhikkhu sāvasesadohī hoti? Idha bhikkhave bhikkhu saddhā gahapatikā abhihaṭṭhuṁ pavārenti cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccayabhesajjaparikkhārehi. Tatra bhikkhu mattaṁ jānāti paṭiggahaṇāya. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu sāvasesadohī hoti. (10)

Kathañca bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṁghapitaro saṁghapariṇāyakā, te atirekapūjāya pūjetā hoti, idha bhikkhave bhikkhu ye te therā rattaññū cirapabbajitā saṁghapitaro saṁghapariṇāyakā, tesu mettaṁ kāyakammaṁ paccupaṭṭhāpeti āvi ceva raho ca. Mettaṁ vacīkammaṁ. Mettaṁ manokammaṁ paccupaṭṭhāpeti āvi ceva raho ca. Evaṁ kho bhikkhave bhikkhu ye te bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṁghapitaro saṁghapariṇāyakā, te atirekapūjāya pūjetā hoti. (11)

Imehi kho bhikkhave ekādasahi dhammehi samannāgato bhikkhu bhabbo imasmiṁ dhammavinaye vuddhiṁ virūḷhiṁ vepullaṁ āpajjitunti. . Sattamaṁ.

8. Paṭhamasamādhisutta

18. * Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdiṁsu, ekamantaṁ nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantaṁ etadavocuṁ—

Siyā nu kho bhante bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa, na āpasmiṁ āposaññī assa, na tejasmiṁ tejosaññī assa, na vāyasmiṁ vāyosaññī assa, na

* Heṭṭhā 262 piṭṭhepi.

ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī assa, na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī assa, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññāyatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī assa, na paraloke paralokasaññī assa, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Siyā bhikkhave bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Yathā kathaṁ pana bhante siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Idha bhikkhave bhikkhu evaṁsaññī hoti "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. Evaṁ kho bhikkhave siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa, na āpasmiṁ āposaññī assa, na tejasmiṁ tejosaññī assa, na vāyasmiṁ vāyosaññī assa, na ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī assa, na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī assa, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññāyatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī assa, na paraloke paralokasaññī assa, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti. . Aṭṭhamaṁ.

9. Dutiyasamādhisutta

19. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi "bhikkhavo"ti. "Bhadante"ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Siyā nu kho bhikkhave bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa, na āpasmiṁ āposaññī assa -pa- na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññāyatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī assa, na paraloke paralokasaññī assa, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti. Bhagavaṁmūlakā no bhante dhammā Bhagavaṁnettikā Bhagavaṁpaṭisaraṇā. Sādhu vata bhante Bhagavantaṁyeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho, Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantīti.

Tena hi bhikkhave suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evaṁ bhante"ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca—

Siyā bhikkhave bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Yathā kathaṁ pana bhante siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Idha bhikkhave bhikkhu evaṁsaññī hoti "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. Evaṁ kho bhikkhave siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti. . Navamaṁ.

10. Tatiyasamādhisutta

20. * Atha kho sambahulā bhikkhū yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkamiṁsu, upasaṅkamitvā āyasmatā Sāriputtena saddhiṁ sammodiṁsu,

---

* Heṭṭhā 263 piṭṭhepi.

sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdiṁsu, ekamantaṁ nisinnā kho te bhikkhū āyasmantaṁ Sāriputtaṁ etadavocuṁ—

Siyā nu kho āvuso Sāriputta bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti. Siyā āvuso bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Yathā kathaṁ pana āvuso Sāriputta siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Idha āvuso bhikkhu evaṁsaññī hoti "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. Evaṁ kho āvuso siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti. . Dasamaṁ.

11. Catutthasamādhisutta

21. Tatra kho āyasmā Sāriputto bhikkhū āmantesi—siyā nu kho āvuso bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa, na āpasmiṁ āposaññī assa, na tejasmiṁ tejosaññī assa, na vāyasmiṁ vāyosaññī assa, na ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī assa, na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī assa, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññā-yatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī assa, na paraloke paralokasaññī assa, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Dūratopi kho mayaṁ āvuso āgaccheyyāma āyasmato Sāriputtassa santike etassa bhāsitassa atthamaññātuṁ, sādhu vatāyasmantaṁyeva Sāriputtaṁ paṭibhātu etassa bhāsitassa attho, āyasmato Sāriputtassa sutvā bhikkhū dhāressantīti.

Tenahāvuso suṇātha sādhukaṁ manasi karotha, bhāsissāmīti. "Evamāvuso"ti kho te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa paccassosuṁ. Āyasmā Sāriputto etadavoca—

Siyā āvuso bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Yathā kathaṁ panāvuso siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa -pa- yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti.

Idha āvuso bhikkhu evaṁsaññī hoti "etaṁ santaṁ etaṁ paṇītaṁ, yadidaṁ sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo taṇhākkhayo virāgo nirodho nibbānan"ti. Evaṁ kho āvuso siyā bhikkhuno tathārūpo samādhipaṭilābho, yathā neva pathaviyaṁ pathavisaññī assa, na āpasmiṁ āposaññī assa, na tejasmiṁ tejosaññī assa, na vāyasmiṁ vāyosaññī assa, na ākāsānañcāyatane ākāsānañcāyatanasaññī assa, na viññāṇañcāyatane viññāṇañcāyatanasaññī assa, na ākiñcaññāyatane ākiñcaññāyatanasaññī assa, na nevasaññānāsaññāyatane nevasaññānāsaññāyatanasaññī assa, na idhaloke idhalokasaññī assa, na paraloke paralokasaññī assa, yampidaṁ diṭṭhaṁ sutaṁ mutaṁ viññātaṁ pattaṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā, tatrāpi na saññī assa, saññī ca pana assāti. . Ekādasamaṁ.

Anussativaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Dve vuttā Mahānāmena, Nandiyena Subhūtinā.
Mettā Aṭṭhako Gopālo, cattāro ca Samādhināti.

---

3. Sāmaññavagga

22-29. Ekādasahi bhikkhave aṅgehi samannāgato gopālako abhabbo gogaṇaṁ pariharituṁ phātiṁ kātuṁ. Katamehi ekādasahi? Idha bhikkhave gopālako na rūpaññū hoti, na lakkhaṇakusalo hoti, na āsāṭikaṁ hāretā hoti, na vaṇaṁ paṭicchādetā hoti, na dhūmaṁ kattā hoti, na titthaṁ jānāti, na pītaṁ jānāti, na vīthiṁ jānāti, na gocarakusalo hoti, anavasesadohī ca hoti, ye te usabhā gopitaro gopariṇāyakā, te na atirekapūjāya pūjetā hoti. Imehi kho bhikkhave ekādasahi aṅgehi samannāgato gopālako abhabbo gogaṇaṁ pariharituṁ phātiṁ kātuṁ.

Evamevaṁ kho bhikkhave ekādasahi dhammehi samannāgato bhikkhu abhabbo cakkhusmiṁ aniccānupassī viharituṁ -pa- abhabbo cakkhusmiṁ dukkhānupassī viharituṁ. Abhabbo cakkhusmiṁ anattānupassī viharituṁ. Abhabbo cakkhusmiṁ khayānupassī viharituṁ. Abhabbo cakkhusmiṁ vayānupassī viharituṁ. Abhabbo cakkhusmiṁ virāgānupassī viharituṁ. Abhabbo cakkhusmiṁ nirodhānupassī viharituṁ. Abhabbo cakkhusmiṁ paṭinissaggānupassī viharituṁ. (1-8)

30-69. Sotasmiṁ. Ghānasmiṁ. Jivhāya. Kāyasmiṁ. Manasmiṁ. (9-48)

70-117. Rūpesu. Saddesu. Gandhesu. Rasesu. Phoṭṭhabbesu. Dhammesu. (49-96)

118-165. Cakkhuviññāṇe. Sotaviññāṇe. Ghānaviññāṇe. Jivhāviññāṇe. Kāyaviññāṇe. Manoviññāṇe. (97-144)

116-213. Cakkhusamphasse. Sotasamphasse. Ghānasamphasse. Jivhāsamphasse. Kāyasamphasse. Manosamphasse. (145-192)

214-261. Cakkhusamphassajāya vedanāya. Sotasamphassajāya vedanāya. Ghānasamphassajāya vedanāya. Jivhāsamphassajāya vedanāya. Kāyasamphassajāya vedanāya. Manosamphassajāya vedanāya. (193-240)

262-309. Rūpasaññāya. Saddasaññāya. Gandhasaññāya. Rasasaññāya. phoṭṭhabbasaññāya. Dhammasaññāya. (241-288)

310-357. Rūpasañcetanāya. Saddasañcetanāya. Gandhasañcetanāya. Rasasañcetanāya. Phoṭṭhabbasañcetanāya. Dhammasañcetanāya. (289-336)

358-405. Rūpataṇhāya. Saddataṇhāya. Gandhataṇhāya. Rasataṇhāya. Phoṭṭhabbataṇhāya. Dhammataṇhāya. (337-384)

406-453. Rūpavitakke. Saddavitakke. Gandhavitakke. Rasavitakke. Phoṭṭhabbavitakke. Dhammavitakke. (385-432)

454-501. Rūpavicāre. Saddavicāre. Gandhavicāre. Rasavicāre. Phoṭṭhabbavicāre. Dhammavicāre aniccānupassī viharituṁ. Dukkhānupassī viharituṁ. Anattānupassī viharituṁ. Khayānupassī viharituṁ. Vayānupassī viharituṁ. Virāgāmupassī viharituṁ. Nirodhānupassī viharituṁ. Paṭinissaggānupassī viharituṁ -pa-. (433-480)

---

4. Rāgapeyyāla

502. Rāgassa bhikkhave abhiññāya ekādasa dhammā bhāvetabbā. Katame ekādasa? Paṭhamaṁ jhānaṁ dutiyaṁ jhānaṁ tatiyaṁ jhānaṁ catutthaṁ jhānaṁ mettācetovimutti karuṇācetovimutti muditācetovimutti upekkhācetovimutti ākāsānañcāyatanaṁ viññāṇañcāyatanaṁ ākiñcaññāyatanaṁ. Rāgassa bhikkhave abhiññāya ime ekādasa dhammā bhāvetabbā. (1)

503-511. Rāgassa bhikkhave pariññāya. Parikkhayāya. Pahānāya. Khayāya. Vayāya. Virāgāya. Nirodhāya. Cāgāya. Paṭinissaggāya ime ekādasa dhammā bhāvetabbā. (2-10)

512-671. Dosassa -pa-. Mohassa. Kodhassa. Upanāhassa. Makkhassa. Paḷāsassa. Issāya. Macchariyassa. Māyāya. Sāṭheyyassa. Thambhassa. Sārambhassa. Mānassa. Atimānassa. Madassa. Pamādassa abhiññāya -pa- pariññāya. Parikkhayāya. Pahānāya. Khayāya. Vayāya. Virāgāya. Nirodhāya. Cāgāya. Paṭinissaggāya -pa-. Ime ekādasa dhammā bhāvetabbāti. (11. 170)

Idamavoca Bhagavā, attamanā te bhikkhū Bhagavato bhāsitaṁ abhinandunti.

Rāgapeyyālaṁ niṭṭhitaṁ.

Nava suttasahassāni, bhiyyo pañcasatāni ca[1].
Sattapaññāsa suttantā[2], Aṅguttarasamāyutā[3]ti.

Ekādasakanipātapāḷi niṭṭhitā.

Aṅguttaranikāyo samatto.

1. Pañca suttasatāni ca (Ṭṭha) 2. Suttāni (Ṭṭha) 3. Honti Aṅguttarāgame (Ṭṭha)

Aṅguttaranikāye tatiyaganthe

Lakkhitabbapadānaṁ anukkamaṇikā

Aṅguttaranikāye tatiyaganthe

Nānāpāṭhā

Paṭhamo mūlapāṭho, Sī = Sīhaḷapotthakaṁ, Syā = Syāmapotthakaṁ, Kaṁ = Kambojapotthakaṁ, I = Iṅgalisapotthakaṁ, Ka = kesuci Marammapotthakesu dissamānapāṭho, Ka-Sī = kesuci Sīhaḷapotthakesu dissamānapāṭho, Ṭṭha = Aṭṭhakathā.

Aṭṭhakanipātādipāḷiyā

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[A]	
Aggāya parentīti = Arahattāya pūrentīti (Syā)	258
Aṅguttarasamāyutā = Honti Aṅguttarāgame (Ṭṭha)	558
Aṅgulipatodakena = Aṅgulipatodakehi (Sī, I, Ka)	156
Acittīkatvā = Acittiṁ katvā (Ka) Apacittiṁ katvā (Syā) Acittikatvā (I)	195
Ajeṭṭhamaraṇaṁvāyaṁ = Ajaddhumārikaṁ vāyaṁ (Sī, I) Addhamārakaṁ cāyaṁ (Syā)	109
Ajjhosanno = Ajjhāpanno (sabbattha)	400
Aḍḍhaṭṭharatano = Aṭṭharatano (Sī, I)	420
Attakāmena = Atthakāmena (Sī, Syā, Ka)	61
Atthūpaparikkhitā = Atthūpaparikkhī (Sī, Syā, I)	118
Atthoti abhinibbattesuṁ = Atthābhinibbattesuṁ (Sī, Syā)	294
Adhippayāso (Adhi + pa + yasu + ṇa) = Adhippāyo (Sī) Adhippāyaso (Syā, Kaṁ)	8
Adhimuttakamālaṁ = Atimuttakamālaṁ (Sī)	105
Adhivuttipadānaṁ = Adhimuttipadānaṁ (Ka)	285
Anabhāvaṁkatā = Anabhāvakatā (Sī, I)	19
Anabhiratisaññā = Anabhiratasaññā (Sī, Syā, I)	192, 342
Anupubbiṁ kathaṁ = Anupubbikathaṁ (sabbattha)	30
Anelagaḷāya = Aneḷagaḷāya (Sī, Ka)	106

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā

[A]

[Ā]

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ā]	
Āraññako = Āraññiko (?)	265
Āraddhavīriyo ca = Āraddhaviriyo ca (Sī, I) Āraddhaviriyo (Syā)	427
Āveni = Āveniṁ (Vi 4. 368 piṭṭhe) Āveṇi, Āveṇikaṁ tattheva adholipi.	314
[I]	
Imināpaṅgena = Imināpi aṅgena (Sī, I) Aṁ 1. 212 piṭṭhepi.	79
Issattena = Issatthena (Sī, Syā, I)	108
[U]	
Uggavādiniṁ = Uggavādinaṁ (Sī) Uggahavādinaṁ (Syā, I) Uggatavādiniṁ (Ka)	37
Uṇṇakiṁ = Unnatiṁ (I)	49
Uttari = Uttariṁ (Sī, Syā, I)	165, 504
Udumbarakhādīvāyaṁ = Udumbarakhādikaṁ vāyaṁ (Sī, I) Udumbarakhādakaṁ cāyaṁ (Syā)	109
Unnatan"ti = Uṇṇatanti (Ka)	108
Upagacchi = Upagañchi (Sī, I)	536
Upapajjanti -pa- = Upapajjanti. (Syā, Ka)	503
Upapajje vā = Upapajjaṁ vā (Ka, Aṁ 2. 363) Upapajja vā (Ma 3. 257 piṭṭhe)	497
Upaveseyyuṁ = Upavaseyya (?)	87
Upāraddhāva jānanti = Upāraddhā pajānanti (Sī)	443
Uplavissati vā"ti = Uppilavissati vā (Sī, Syā, I)	420
[E]	
Ekantapaṭibhānā = Ekantapaṭibhānaṁ (sabbattha)	152, 380
Ekādasa amatadvārāni = Ekādasannaṁ amatadvārānaṁ (sabbattha)	546
Evaṁdiṭṭhi = Evaṁdiṭṭhiko (Syā)	415
Eso ceva tassa = Eso cevetassa (Ma 1. 161 piṭṭhādīsu)	303, 443

Nānāpāṭhā Piṭṭhaṅkā

[O]

Ogāhā ca = Ogāhāpi ca (Syā, Ka) 231

Opaneyyiko = Opanayiko (Sī, Syā, Kaṁ, I) 531

Obhaggo -pa- na khādanti = Na obhaggo -pa- khādati (Syā, Ka) 231

[Ka]

Kattā = Pavattā (Ka) 66

Kadali -pa- paccattharaṇo = Kādali -pa- paccattharaṇo (Sī) 65

Kabaḷīkārāhārabhakkhānaṁ = Kabaḷiṁkārabhakkhānaṁ (Sī)
Kabaḷīkārabhakkhānaṁ (Syā, Kaṁ, I) 537

Kāmasaññā = Āmissasaññā (Syā) 208

Kāraṇḍavaṁ = Karaṇḍavaṁ (Ka) 18

Kālaṅkataṁ bhikkhuṁ = Kalandakaṁ bhikkhuṁ (Sī)
Kāḷakabhikkhuṁ (Syā) 389

Kālaṅkatā = Kālakatā (Sī, Syā, Kaṁ, I) 361

Kālasseva = Sakālasseva (Syā) 472

Kiṁ nvajja = Kiṁ nu ajja (Syā) Kiṁ nu kho ajja (I)
Kiṁ nu khvajja (Ka)

Kiñci desaṁ = Kiñci deva desaṁ (Sī, Syā)

Kuṭhāriṁ = Kudhāriṁ (Syā, Kaṁ, Ka)

Kuraraghare = Kulaghare (Ka) Kururaghare (Vi 3. 283 piṭṭhe) 293

Kusobbhe = Kusombhe (Ka) Kussubbhe (Sī) Kusubbhe (Syā) 347

Ke ca = Keci (Syā, I) Te ca (Ka) 185

Ko nāmāyaṁ = Ko nāmo ayaṁ (Sī, Ka) Ko nāma ayaṁ (Syā, Kaṁ) 538

Koliyadhītā = Koḷiyadhītā (Syā, I) 160

[Kha]

Khippameva = Khippaṁyeva (Sī) Khippaṁ eva (I)
Khippaññeva (Vi 4. 420 piṭṭhe) 39

Khuddarājāno = Kuḍḍarājāno (Sī, Syā, I) Kuṭṭarājāno, Kūṭarājāno (Ka) 274

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ga]	
Gadhito = Gathito (Sī) Ṭīkāya sameti.	399
Gandhamācare = Gandhamādhare (Ka)	83
Gandhohanamattampi = Gandhūhanamattampi (Sī) Gaddūhanamattampi (Syā, I)	197
Gamiyābhisaṅkhāro = Gamikābhisaṅkhāro (Ka-Sī)	25
Garuṁ katvā = Garukatvā (Sī, Syā, I)	103
Garuṁ karoti = Garukaroti (Sī, Syā, I)	93
Gilānā vuṭṭhito = Ettha Aṁ 2. 263 piṭṭhe, suttavaṇṇan Ṭīkāsādhakaṁ.	148
[Ca]	
Catutthaṁ = Catutthiṁ (?)	504
Catuddisaṁ = Catuddisā (Syā, Ka)	282
Cātumahābhūtikassa = Cātummahābhūtikassa (Sī, Syā, I)	191
Cātumahārājikā = Cātummahārājikā (Sī, Syā, Kaṁ, I)	71
Cāpālaṁ cetiyaṁ = Pāvālacetiyaṁ (Syā) Cāpālacetiyaṁ (I, Ka)	128
Ciṅgulakaṁ = Piṅgulikaṁ (Syā) Ciṅkulakaṁ (Ka)	412
Cetasovinibandhā = Cetovinibaddhā (Sārattha)	252
Cetovimutti = Vimutti (Ka-Sī, Ka)	125, 241
[Ja]	
Jaṅgalānaṁ = Jaṅgamānaṁ (Sī, I)	273
Jaṅghāvihāraṁ = Jaṅghavihāraṁ (Syā, Ka)	166
Jantugāmaṁ = Jatugāmaṁ (Sī-Ṭṭha, Syā-Ṭṭha) Jattugāmaṁ (Ka) Aṭṭhakathāyampi pāṭhantaraṁ.	166
Jāṇussoṇi = Jānussoni (Ka-Sī) Jānussoṇi (Ka-Sī) Jāṇusoṇi (Ka)	447
Jīvikaṁ = Jīvitaṁ (Ka)	108
[Ḍa]	
Ḍāho = Ḍaho (Sī, Syā)	343

Nānāpāṭhā Piṭṭhaṅkā

[Na]

Nappaṭibhāyeyya = Nappaṭibhāseyyāma (Ka) Nappaṭibhāseyya (bahūsu) Ma 3. 172 piṭṭhe passitabbaṁ. 417

Na phātiseyyaṁ = Na phātiseyyanti (Sī, Syā, Ka) Na phātiseyyā (katthaci) 69

Na byathati = Na vedhati (Sī) Na byādhati (Syā, I) 37

Na hi nūname = Na hanūname (Sī, Syā, I) 155

Nāṭaputto = Nāthaputto (Ka-Sī) Nātaputto (Ka-Sī) 24

Nātike = Nādike (Sī, Syā) Nāṭike (I) 135

Nādhibhoti = Nābhibhoti (Sī) 489

Nikāma -pa- lābhiniyo = Nikāma -pa- lābhiniyo (?) 155

Nikkujjitaṁ = Nikujjitaṁ (Ka) 24

Nikkujjo = Nikujjo (Ka) 537

Nibbinnassa = Nibbindassa (Sī, Ka) 259

Niyāmataṁ = Niyāmitaṁ (Syā) 62

Necayiko = Nerasiko (Sī) 375

No ca = No (Syā) evamuparipi. 133

Nhatvā = Nahātvā (Sī, I) Nhatvā (Syā) 420

Nhāru = Nahāru (Sī, Syā, Kaṁ, I) 33

[Pa]

Paccaṁsena = Paccayena (Syā) Paccattaṁsena (Ka) 93

Paccāvamati = Paccāmasati (Syā) 537

Paccāsīsati = Paccāsiṁsati (Sī, Syā, Kaṁ, I) 71

Paccāsīsitabbā = Paccāsiṁsitabbā (Sī, Syā, I) 103

Pañhaṁ = Imaṁ pañhaṁ (Syā, Ka) 414

Paṭikacceva = Paṭigacceva (Sī, I) 106

Paṭikūlasaññā = Paṭikkūlasaññā (Sī, Syā, I) 192

Paṭipuccheyyāma = Puccheyyāma (Sī, Syā, I) 439

Paṭivāpetvā = Patiṭṭhāpetvā (Syā) Paṭipādetvā (Ka) 220

Paṭivāpeti = Patiṭṭhāpeti (Syā) Paṭipādeti (Ka) 220

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Pa]	
Paṭisanthārako = Paṭisandhārako (Ka)	390
Paṭissato = Patissato (Sī)	2
Paṇunnapaccekasacco = Panuṇṇapaccekasacco (Ka)	279
Patihitāya = Paṭihitāya (I) Patigatāya (Aṁ 2. 270 piṭṭhe)	138
Patodalaṭṭhiṁ = Patodaṁ (Sī, I) Patodayaṭṭhiṁ (Syā, Kaṁ)	34
Pathavisaññī = Paṭhavisaññī (Sī) Paṭhavīsaññī (Syā)	262
Panujjamānena = Paṇujjamānena (?)	176
Payatapāṇinī = Payatapāṇi (Sī) Payatapāṇī (Syā, I, Ka)	93
Parapurāya = Paraṁ purāya (Syā-Ṭṭha)	362
Parājayiṁsu = Parājiyiṁsu (Sī, Syā, Ka)	228
Parāmasati = Parimasati (Sī)	418
Paripanthā = Paribandhā (Ka)	364
Pahūtarattaratanānaṁ = Pahūtasattaratanānaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)	81
Pāmokkho = Mokkho (Ka-Sī)	403
Pāmojjattho pāmojjānisaṁsoti = Pāmujjattho pāmujjānisaṁsoti (Sī, Syā, I)	257
Pāraṅgatā = Pāragatā (Sī, Syā, I)	62
Pāvāyaṁ = Campāyaṁ (Ka-Sī)	472
Pitāmaho me = Pettāpi yo me (Sī) Pitu piyo me (Syā) Aṁ 2. 305 piṭṭhepi.	366
Piyakaraṇā garukaraṇā = Piyakarāṇā garukarāṇā (?)	326
Piyattāya garuttāya = Piyatāya garutāya (Syā)	4
Purisādhippāyā = Purisādhippāyo (Sī, Syā, I) Idameva yuttaṁ.	48
Puḷavakasaññā = Puḷuvakasaññā (Ka) Pulavakasaññā (Sī, I)	340, 512
Ponobhaviko = Ponobbhaviko (Ka)	325
[Pha]	
Phātiṁ kātuṁ = Phātikattuṁ (Sī) Phātikātuṁ (Syā, I)	546
Phāsuṁ = Phāsu (Syā, Ka)	363
Phāsu = Phāsuṁ (?)	317

Nānāpāṭhā Piṭṭhaṅkā

[Pha]

Phuṇamānassa = Vuyhamānassa (Sī, I) Phusayamānassa (Syā) Punamānassa (?) 17

[Ba]

Baddhāti = Bandhāti (Sī, Syā, Ka) 37

Baddho = Bandho (Syā, Ka) 526

Bahutthikāni = Bahukitthikāni (Sī, I) Bahuitthikāni (Syā) 105

Bahulaṁ kareyyaṁ = Bahulīkareyyaṁ (Sī, Syā, I) 234

Bahussutā = Bahū sutā (?) 275

Bahūnaṁ = Bahunnaṁ (Sī, I) 75

Beluvagāmake = Veḷuvagāmake (Syā, Kaṁ, Ka) 542

Byāpannacittassa = Byāpādassa (Sī, I, Ka) Byāpannassa (Syā) 472

Brahmacārayo = Brahmacārino (Syā) 75

[Bha]

Bhavañca = Sambhavañca (Sī, Syā) 341

Bhikkhave"ti = Bhikkhavoti (Sī, Syā, I) 337, 519

Bhinditvā = Bhetvāna (Sī, Syā) Bhitvāna (Ka) 315

Bhiyyo pañca satāni ca = Pañca suttasatāni ca (Ṭṭha) 558

Bhettā = Bhedātā (Ka) 474

[Ma]

Macchānaṁ = Majjānaṁ (Ka) 81

Mañjiṭṭhikā = Mañjeṭṭhikā (Sī, Syā) 105

Maññatha = Maññetha (Sī) Maññeyyātha (Ka) 466

Maṇḍanakajātiko = Maṇḍanakajātiyo (Sī, I) 105

Manāpā nāma te = Manāpakāyikā (Sī, Ka) 94, 95

Manussalābhaṁ = Manussalokaṁ (Syā) 61

Mahākoṭṭhiko = Mahākoṭṭhito (Sī, Syā, I) 187

Mahāpajāpatī = Mahāpajāpati (Syā) Vi 4. 442 piṭṭhepi. 101

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Sa]	
Samaṇakāraṇḍavoti = Samaṇakaraṇḍavoti (Ka)	16
Samaṇadūsīvāyaṁ = Samaṇarūpī cāyaṁ (Ka)	16
Samādapako = Samādāpako (?)	118
Samādapeti = Samādāpeti (?)	30, 56
Samādinnaṁ = Samādiṇṇaṁ (I, Ka)	428
Samādinnāni = Samādiṇṇāni (Sī, Ka)	48
Samiñjeyya = Sammiñjeyya (Sī, Syā, Kaṁ, I)	11
Samiñjitaṁ = Sammiñjitaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)	11
Samupabyūḷho = Samupabbūḷho (Sī, I)	228
Sampajaññaṁ = Sampajaññe (Syā, Ka)	114
Sampajānamusā = Sampajānaṁ musā (Ka-Sī)	178
Sambādhe gataṁ = Sambādhe vata (Sī)	242
Sambodhipakkhikānaṁ = Sambodhapakkhikānaṁ (Sī, Syā, I)	163
Sammāñāṇissa = Sammāñāṇassa (I, Ka)	428
Sarīsapasamphassaṁ = Siriṁsapasamphassaṁ (Sī, Syā, I)	268
Savitakkasavicārampi = Savitakkampi savicāraṁ (Sī, Syā, I)	121
Sasaṅkhāraniggayhavāritagato = Sasaṅkhāraniggayha vāritavato (Sī, Syā, Kaṁ, I) Sasaṅkhāraniggayhavārivāvaṭo (Ka)	225
Sātthaṁ sabyañjanaṁ = Sātthā sabyañjanā (Ka-Sī)	3, 275, 312
Sādiyatī"ti = Sādayatīti (Saddanīti)	91
Sāraṇīyaṁ = Sārāṇīyaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)	18
Sikkhāsamādānassa = Sikkhākāmassa (Ka)	389
Sīsaṁnhāto = Sīsaṁnahāto (Sī, I) Sīsanahāto (Syā)	105
Sukhavedaniyaṁ = Sukhavedanīyaṁ (Sī, Ka)	187
Sukhettesu = Sukhette (Sī, I)	74
Sudattassa = Saddhassa (Sī, Syā, Kaṁ, I)	538
Subaddhā = Subandhā (Sī, Syā, Ka)	38
Susumāragire = Suṁsumāragire (Sī, Syā, I)	95
Sūriyānaṁ = Suriyānaṁ (Sī, Syā, Kaṁ, I)	303
Sevanāya = Savanāya (Syā) Bhāvanāya (Ma 2. 15 piṭṭhe) Sī-I-Majjhimapaṇṇāsake pana tatthapi "sevanāya" icceva dissati.	546

Nānāpāṭhā Piṭṭhaṅkā

[Sa]

Sevālamālikā = Sevālamālakā (Sī, Syā, I) 472

So ajānaṁ vā āha -pa- passāmī"ti = So ajānaṁ vā ahaṁ -pa- passāmīti (I, Ka) 474

Soṇḍaṁ saṁharati = Kaṇḍuṁ saṁhanti (Sī, I) Kaṇḍuṁ saṁhanati (Syā) 232

[Ha]

Haññe = Hāne (Sī) Hane (Ka) 83

Hāretā = Sāṭetā (Sī, Syā, I) 546

Hirī = Hiri (Sī, Syā, Kaṁ, I) 354

Hīne vimuttaṁ = Hīnedhimuttaṁ (Syā, I) Vimuttanti adhimuttaṁ, Vimuttanti vā vissaṭṭhaṁ. (Ṭīkā) 71

Hemajālappaṭicchannāni = Hemajālasañchannāni (Sī, I) 196

Aṅguttaranikāye tatiyaganthe

Nāmānaṁ anukkamaṇikā

Aṅguttaranikāye tatiyaganthe

Gāthāsūci